

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ
ΤΩΝ Α΄, Β΄ Γ΄ ΤΑΞΕΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ**

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2022

Πράξη «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού
Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» - MIS: 5035542

Γνωστικό Πεδίο: Γνωστικό Πεδίο: Τέχνες και Πολιτισμός
Γνωστικό Αντικείμενο/επίπεδο εκπαίδευσης: Καλλιτεχνικά/Πολιτισμός και Δραστηριότητες (Γυμνάσιο)

Εμπειρογνώμονες Εκπόνησης του Προγράμματος Σπουδών

Επόπτρια

Κάρτσακα Ελένη

Εκπονητής/Εκπρονήτριες

Καφίδα Φωτεινή, Σοφικίτης Φοίβος, Χάιτα Σοφία

Εισηγητική Επιτροπή

Ατσαλάκη Ελένη, Ζιάκκα Δήμητρα – Ισμήνη, Μπαταργιάς Τριαντάφυλλος

Υπεύθυνος Γνωστικού Πεδίου

Ματσούκας Παναγιώτης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014 -2020»	
	ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ Ιωάννης Αντωνίου, Πρόεδρος ΙΕΠ
Πράξη με τίτλο:	Πράξη «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» - MIS: 5035542
Επιστημονική Ομάδα Έργου:	Αφεντουλίδου Άννα, Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ, Εμβαλωτής Αναστάσιος, Μέλος ΔΣ ΙΕΠ, Κατσαγάνη Γεωργία, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Μαστραπάς Αντώνιος, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Ματσούκας Παναγιώτης, Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ, Μπίλλα Πολυξένη, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Πετροπούλου Γεωργία, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Πήλιουρας Παναγιώτης, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Σαλπασαράνης Κωνσταντίνος, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Σταμούλης Ευθύμης, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Στυλιάρης Ευστάθιος, Προϊστάμενος Γραφείου Στρατηγικής και Πολιτικού Σχεδιασμού ΙΕΠ
Υπεύθυνος Πράξης:	Παναγιώτης Πήλιουρας, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ
Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.	
 Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης	

Περιεχόμενα

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ.....	1
Α΄ Μέρος	2
Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	2
Η ταυτότητα του μαθήματος των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης του Γυμνασίου	2
Φιλοσοφία του Προγράμματος Σπουδών	4
Βασικές αρχές του νέου Προγράμματος Σπουδών	5
Η σύνδεση και η συνέργεια του ΠΣ με άλλες δράσεις.....	7
Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ	7
Βασικοί οριζόντιοι προσανατολισμοί του Προγράμματος Σπουδών	7
Στόχοι.....	9
Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ - ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ	10
Η δομή και το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών	10
Θεματικά Πεδία - Βασικοί και συμπληρωματικοί άξονες στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών....	13
Αξονες του νέου ΠΣ Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης Γυμνασίου	13
Θεματικά Πεδία των Βασικών Αξόνων των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης Γυμνασίου	14
Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ.....	20
Η διδακτική πλαισίωση - Επιθυμητοί διδακτικοί προσανατολισμοί του νέου Προγράμματος Σπουδών	20
Κριτήρια σύνταξης του νέου Προγράμματος Σπουδών	22
Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	23
Κριτήρια Αξιολόγησης	24
Β΄ Μέρος.....	27
Β. Αναλυτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών.....	27
1ος Βασικός Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	27
2ος Βασικός Άξονας: Μορφικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης.....	39
3ος Βασικός Άξονας: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές.....	46
4ος Βασικός Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα	62
5ος Βασικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές αξίες.....	70
6ος Συμπληρωματικός Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης	74
7ος Συμπληρωματικός Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός – Γραμματισμός των Μέσων	79
8ος Συμπληρωματικός Άξονας: Συνέργεια Τεχνών – Διαθεματικότητα – Διεπιστημονικότητα	83

9ος Συμπληρωματικός Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική	92
10ος Συμπληρωματικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία	97
Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	99
Α΄ Μέρος	100
Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	100
Η ταυτότητα του Μαθήματος των Καλλιτεχνικών της Β΄ τάξης του Γυμνασίου	100
Φιλοσοφία του Προγράμματος Σπουδών	101
Βασικές αρχές του νέου Προγράμματος Σπουδών	102
Η σύνδεση και η συνέργειά του με άλλες δράσεις	104
Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ	104
Βασικοί οριζόντιοι προσανατολισμοί του Προγράμματος Σπουδών	104
Στόχοι	105
Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ - ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ	108
Η δομή και το περιεχόμενο του νέου Προγράμματος Σπουδών	108
Θεματικά Πεδία- Βασικοί και συμπληρωματικοί άξονες στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών	110
Η διδακτική πλαισίωση - Επιθυμητοί διδακτικοί προσανατολισμοί του νέου Προγράμματος Σπουδών	116
Κριτήρια σύνταξης του νέου Προγράμματος Σπουδών	117
Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	117
Κριτήρια αξιολόγησης	121
Β΄ Μέρος	123
Αναλυτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών	123
1ος Βασικός Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	123
2ος Βασικός Άξονας: Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης	131
3ος Βασικός Άξονας: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές	134
4ος Βασικός Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα	148
5ος Βασικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες	156
6ος Συμπληρωματικός Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης	159
7ος Συμπληρωματικός Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός – Γραμματισμός των Μέσων	163
8ος Συμπληρωματικός Άξονας: Συνέργεια Τεχνών – Διαθεματικότητα – Διεπιστημονικότητα	166
9ος Συμπληρωματικός Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική	172
10ος Συμπληρωματικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία	176

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	178
Α΄ Μέρος	179
Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	179
Η ταυτότητα του μαθήματος των Καλλιτεχνικών της Γ΄ τάξης Γυμνασίου	179
Φιλοσοφία του Προγράμματος Σπουδών	181
Βασικές αρχές του Προγράμματος Σπουδών	184
Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ	188
Βασικοί οριζόντιοι προσανατολισμοί του νέου Προγράμματος Σπουδών	188
Στόχοι.....	190
Γ. Περιεχόμενο - Θεματικά πεδία	192
Η δομή και το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών	192
Θεματικά Πεδία - Βασικοί και Συμπληρωματικοί Άξονες στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών ..	194
Δ. Διδακτική πλαισίωση - Σχεδιασμός Μάθησης	202
Η διδακτική πλαισίωση – Επιθυμητοί διδακτικοί προσανατολισμοί του νέου Προγράμματος Σπουδών	202
Κριτήρια σύνταξης του νέου Προγράμματος Σπουδών	204
του νέου Προγράμματος Σπουδών	204
Ε. Αξιολόγηση	205
Κριτήρια αξιολόγησης	206
Β΄ Μέρος.....	209
Β1. Συνοπτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου ...	209
Β2. Αναλυτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών	218
1ος Βασικός Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	218
2ος Βασικός Άξονας: Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης	226
3ος Βασικός Άξονας: Υλικά, Μέσα και Τεχνικές	230
4ος Βασικός Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα	233
5ος Βασικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες.....	239
6ος Συμπληρωματικός Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης	241
7ος Συμπληρωματικός Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων	248
8ος Συμπληρωματικός Άξονας: Συνέργεια των Τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα.....	254
9ος Συμπληρωματικός Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός–Πολυτροπικότητα–Σημειωτική ..	258
10ος Συμπληρωματικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία	264

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Α΄ Μέρος

Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η ταυτότητα του μαθήματος των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης του Γυμνασίου

Η Α΄ Γυμνασίου σηματοδοτεί ηλικιακά το πέρασμα από την ώριμη παιδική ηλικία (9 – 12) στην πρώιμη εφηβεία (11 – 14), πέρασμα το οποίο δεν πραγματώνεται για κάθε παιδί στο ίδιο ακριβώς χρονικό σημείο. Στη χώρα μας, η μεταιχμιακή περίοδος συμπίπτει με την αλλαγή εκπαιδευτικής βαθμίδας από την Πρωτοβάθμια στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο. Η πρώιμη εφηβεία αποτελεί μια περίοδο έντονων αλλαγών στη ζωή του παιδιού. Εμπεριέχει τις βιολογικές, ψυχολογικές και κοινωνικές αλλαγές που υφίσταται το άτομο και σηματοδοτεί νέα αντιληπτικά χαρακτηριστικά, όπως το πέρασμα από τη συγκεκριμένη στην αφηρημένη σκέψη, την ικανότητα κατασκευής αφηρημένων εννοιών, καθώς και αυξανόμενες γνωστικές ικανότητες που απαιτούν, κατά τη μετάβαση, τόσο την προσαρμογή της εκπαιδευτικής διαδικασίας στις ανάγκες του παιδιού όσο και την προσαρμογή του παιδιού στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Με την είσοδο στην πρώιμη εφηβική ηλικία οι μαθητές/-τριες είναι ηλικιακά ικανοί/-ές να σκέφτονται με πιθανότητες, να επεξεργάζονται υποθέσεις, να οραματίζονται το μέλλον, να αναλύουν τη σκέψη τους και να σκέφτονται πέρα από συμβάσεις. Η εφηβική σκέψη στρέφεται από το πραγματικό στο πιθανό και εμπλέκεται σε έναν συνεχή πειραματισμό, καθώς χαρακτηρίζεται από μια γενικότερη ανάγκη των παιδιών για εξερεύνηση. Επιπλέον, κατά την περίοδο αυτή η γλώσσα αναπτύσσεται ως εσωτερικό εργαλείο, αυξάνεται η χωρητικότητα της μνήμης εργασίας, αναπτύσσεται η κριτική σκέψη, η μετασκέψη και η ικανότητα προγραμματισμού για το μέλλον, αυξάνεται η συνειδητότητα του εαυτού. Καθώς οι έφηβοι βρίσκονται αντιμέτωποι με ποικίλες προκλήσεις, χαρακτήρες, συμπεριφορές και πιθανές αντιξοότητες, αναπτύσσουν την ικανότητα να ρυθμίζουν δύσκολες καταστάσεις και έτσι αναπτύσσουν δεξιότητες ζωής.

Το μάθημα των Καλλιτεχνικών, μέσω της μορφοπλαστικής διαδικασίας και πράξης, συνιστά άσκηση με έναν ολιστικό τρόπο σε γνωστικές λειτουργίες όπως: η αντίληψη, η μνήμη, η κρίση, η ικανότητα επιλογής, η αξιολόγηση, η ενσυναίσθηση, ο σχηματισμός και ο μετασχηματισμός εννοιών, η μεταγνώση. Η μορφοπλαστική διαδικασία που βρίσκεται στον πυρήνα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού του μαθήματος δίνει απτή μορφή στην αφηρημένη σκέψη, χτίζοντας μια ασφαλή γέφυρα της νόησης με τον υλικό κόσμο, η αντίληψη του οποίου έχει πλέον ολοκληρωθεί κατά την προηγούμενη ηλικιακή βαθμίδα.

Η περίοδος της πρώιμης εφηβείας είναι κρίσιμη ψυχολογικά και κοινωνικά, καθώς είναι μια περίοδος έντονων και αντιφατικών συναισθημάτων και αιγιματικών συμπεριφορών. Παρατηρείται η αμφισβήτηση των ενηλικών, αλλά και η αναζήτηση υποστήριξης από αυτούς, η δημιουργία ομάδων συνομηλίκων του ίδιου φύλου, που υποστηρίζουν την αυτοεκτίμησή τους και καθορίζουν νέα κριτήρια και πρότυπα συμπεριφοράς. Παρατηρείται, ακόμη, η ανασφάλεια για το σώμα τους, η εξιδανίκευση του άλλου φύλου, η εγωκεντρικότητα (φανταστικό ακροατήριο, προσωπικός μύθος κ.λπ.), η μοναχικότητα και ο πειραματισμός με τα όρια των κανόνων.

Κύρια αναπτυξιακή απαίτηση της εφηβείας αποτελεί η ταυτότητα, μια εσωτερική δυναμική οργάνωση των δεξιοτήτων, φιλοδοξιών, αρχών, πεποιθήσεων και της προσωπικής ιστορίας του ατόμου, το οποίο, καθώς δεν πρόκειται για μια ατομικιστική διαδικασία, χρειάζεται κοινωνικό πλαίσιο αναφοράς και τους αναγκαίους παιδαγωγικούς παράγοντες που

θα την προκαλούν. Μέσω της συμμετοχής τους σε δημιουργικές διαδικασίες και δράσεις και με τρόπο παιδαγωγικά ιδιοφυή και προσφιλή για την ηλικία, οι μαθητές/-τριες ανακαλύπτουν τον εαυτό τους μέσω της τέχνης και την τέχνη μέσα από τη διερεύνηση του εαυτού.

Πρωταρχική επιδίωξη του μαθήματος της Α΄ τάξης αποτελεί η εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη διαδικασία της εικαστικής δημιουργίας και η ανάγνωση – ερμηνεία του φαινομένου και των προϊόντων τέχνης με τρόπο ενεργητικό και βιωματικό. Στη διαδικασία αυτή εμπεριέχεται η ενίσχυση της φαντασίας και της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης και της οπτικής αντίληψης, με τρόπο αναλογικό προς την ηλικία, εφόδια απαραίτητα στην εποχή του ψηφιακού πολιτισμού και της κυριαρχίας των εικόνων. Στις μέρες μας ο ψηφιακός εικονικός κόσμος χαρακτηρίζεται από ταχύτητα και υπερχειλίση, δε διαθέτει, ωστόσο, βούληση και συναισθήματα και δεν κάνει επιλογές. Υπεροχή του ανθρώπινου εγκεφάλου παραμένει η ικανότητα για βούληση και συνειδητή συμπεριφορά που συνδέεται με συγκεκριμένα κίνητρα. Οι εσωτερικές εικόνες της φαντασίας που σε αυτή την ηλικία παίζουν ισχυρό ρόλο, καθώς πηγάζουν ενδογενώς, κρίνονται σημαντικές για την ολόπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξη του ατόμου. Οι μαθητές/-τριες μέσα από σύμβολα ή φαντασιακές εικόνες βιώνουν την εξιδανίκευση ή την απομυθοποίηση των προτύπων τους, αλλά και εξισορροπητικές εμπειρίες, όταν η πραγματικότητα δεν τους επιτρέπει την αληθινή έκφραση των ανομολόγητων φόβων, επιθυμιών και συναισθημάτων τους.

Βασική επιδίωξη του μαθήματος των Καλλιτεχνικών στην Α΄ Γυμνασίου είναι η διαμόρφωση της ατομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής συνείδησης μέσα από τη διερεύνηση επιμέρους ταυτοτήτων των μαθητών/-τριών της τάξης. Οι ταυτότητες δεν είναι αποκλειστικά καλλιτεχνικές, αλλά αποκαλύπτονται σταδιακά και ως γενικότερες επιμέρους ταυτότητες, επαγγελματικές, διαπροσωπικές, ιδεολογικές κ.λπ., και η διαδικασία διαμόρφωσής τους συνιστά καθοριστικό βήμα στην ανάπτυξη των εφήβων. Έτσι, μέσα σε έναν πραγματικό χώρο κοινωνικοποίησης, όπως είναι το σχολείο, ζυμώνεται με αποτελεσματικό τρόπο η διαμόρφωση της πολιτισμικής συνείδησης.

Η μορφοπλαστική διαδικασία επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να αποκτήσουν με τρόπο βιωματικό ικανότητες και δεξιότητες όπως: οργανωτικότητα, ανάληψη και εκχώρηση πρωτοβουλιών, σύνθεση, διαπραγμάτευση, διαχείριση χρόνου, ομαδική συνεργασία, επικοινωνία και διαχείριση ανθρώπινων σχέσεων, ενσυναίσθηση, επιμονή. Για να εκτυλιχθούν οι παραπάνω δεξιότητες αποτελεσματικά και με ομαλό τρόπο, απαιτείται η ύπαρξη κατάλληλου παιδαγωγικού πλαισίου αναφοράς, που στην περίπτωση του μαθήματος των Καλλιτεχνικών συνδέεται και με το σχολικό, εικαστικό εργαστήρι.

Το εικαστικό εργαστήρι μπορεί να αποτελέσει ένα είδος ψυχολογικού moratorium, δηλαδή πειραματισμού με διαφορετικούς ρόλους, ιδέες και αποτυπώσεις του «εαυτού», δίχως οριστική δέσμευση. Παρόμοια διαδικασία παρέχει τον χρόνο και την ευκαιρία αυτοανακάλυψης σε μια ηλικία που οι μαθητές/-τριες δεν περιορίζονται από υπερβολικές υπευθυνότητες και υποχρεώσεις. Εξελικτικά, η διερεύνηση αυτή προηγείται της επίτευξης, ενώ επιδεικνύει μεγαλύτερο βαθμό δημιουργικής σκέψης, απ' ό,τι η κατάσταση της επίτευξης.

Η παρουσία του μαθήματος των Καλλιτεχνικών στο σχολείο συντελεί στην ανάπτυξη κοινωνικών και νοητικών δεξιοτήτων, στάσεων και συμπεριφορών απαραίτητων σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο όπου η πρωτοβουλία, η συνεργατικότητα, η ευρηματικότητα, η αυτοπεποίθηση, η αντιληπτικότητα, η αναλυτική ικανότητα και η λήψη αποφάσεων οδηγούν σε αυξημένο βαθμό αυτονομίας και μεγαλύτερη υπευθυνότητα.

Φιλοσοφία του Προγράμματος Σπουδών

Το νέο ΠΣ (εφεξής ΠΣ) των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης του Γυμνασίου αποτελεί «αποτύπωση» ενός γενικού οράματος και πλαισίου για την εικαστική εκπαίδευση, «έναν οδικό χάρτη» ή «πυξίδα» σχεδιασμού, εργαλείο δηλαδή οριοθέτησης και προσανατολισμού που καθοδηγεί τη μακροπρόθεσμη οργάνωση της εικαστικής διδασκαλίας. Το ΠΣ αποτελεί απαραίτητο εργαλείο, καθώς η διδασκαλία πραγματώνεται κάθε φορά σε διαφορετικές συνθήκες, από διαφορετικούς συντελεστές, με διαφορετικό γνωστικό δυναμικό κ.λπ. και κατά συνέπεια εμφανίζει, κατά περίπτωση, διαφορετικό βαθμό δυνατοτήτων (ετοιμότητας, ωριμότητας κ.λπ.) αλλά και δυσκολιών, καθώς η προγενέστερη γνώση των μαθητών/-τριών που προέρχονται από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ποικίλλει. Εκτός από την Ετοιμότητα καλό είναι οι εκπαιδευτικοί να λάβουν υπόψη και τα άλλα δυο χαρακτηριστικά των μαθητών/-τριών: Ενδιαφέροντα – Προτιμήσεις και Μαθησιακό Προφίλ, τα οποία είναι σημαντικά για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας.

Οι εκπαιδευτικοί με το παρόν ΠΣ των Καλλιτεχνικών έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν δραστηριότητες και στρατηγικές επιλεγμένες και προσαρμοσμένες στην ποικιλομορφία των μαθητών/-τριών της τάξης τους, προσφέροντας ισότιμες ευκαιρίες στους/στις επιμέρους μαθητές/-τριες και στις επιμέρους ομάδες στόχου. Παράλληλα, λαμβάνουν υπόψη τις ικανότητες, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα τόσο των επιμέρους μαθητών/-τριών όσο και των ομάδων στόχου.

Το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης έχει ειδική στοχοθεσία που ορίζει, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία ελεύθερων, δημοκρατικών πολιτών, την αρμονική ανάπτυξη σώματος και πνεύματος, την καλλιέργεια ιδιαίτερων κλίσεων και δεξιοτήτων, την ανάπτυξη της δημιουργικής και κριτικής σκέψης, την κατανόηση της τέχνης, της επιστήμης και της τεχνολογίας, την ανάπτυξη πνεύματος φιλίας και συνεργασίας, την αποδοχή της ετερότητας κ.ά. Στο προαναφερόμενο πλαίσιο, το νέο ΠΣ δίνει την ευκαιρία να εξεταστούν τα θέματα ανισότητας υπό το πρίσμα της εικαστικής εκπαίδευσης, η οποία, εκτός από τη φυλή και τον πολιτισμό, εξετάζει και άλλες πτυχές που δομούν την ταυτότητα του ατόμου. Ακόμη, συμπεριλαμβάνει τα άτομα με ειδικές ικανότητες ή άτομα με αναπηρία, το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο, την κοινωνική τάξη και την κοινωνική – οικονομική θέση.

Το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών συμβάλλει στην οικοδόμηση ενός πολυεπιστημονικού, ολιστικού και αλληλένδετου Προγράμματος Σπουδών. Επιπλέον, συνάδει με απόψεις οι οποίες υποστηρίζουν ότι το γνωστικό αντικείμενο των Καλλιτεχνικών, μπορεί να διδαχθεί με παραπάνω από έναν τρόπους. Έτσι ενθαρρύνει, εναλλακτικά με την παραδοσιακή διδασκαλία, τη χρήση μιας ποικιλίας εμπλουτισμένων και ευέλικτων τρόπων, που αποδίδουν ίση βαρύτητα σε όλα τα είδη νοημοσύνης. Προτείνονται έτσι και άλλες διαφοροποιημένες «διαδρομές» και ποικίλες ευκαιρίες μάθησης, που οδηγούν στην πολύπλευρη ανάπτυξη των μαθητών/-τριών. Σύμφωνα με τα παραπάνω, το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών, δίνοντας έμφαση στη βιωματική προσέγγιση της μάθησης, στην ανακάλυψη της γνώσης, στη συνεργασία σε ένα περιβάλλον πλούσιο σε ερεθίσματα, είναι απαραίτητο να διδάσκεται και με την εφαρμογή μιας ποικιλίας εικαστικών μεθόδων και πρακτικών που αξιοποιούν την ικανότητα των μαθητών/-τριών για ενσώματη ενεργοποίηση, κίνηση και χειρονομία.

Επιπλέον, το παρόν ΠΣ εμπεριέχει εικαστικές δραστηριότητες που προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες ενσώματης μάθησης, οι οποίες συνδέονται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων (συνεργασία, δημιουργικότητα, κριτική σκέψη κ.λπ.), ενώ η διεπιστημονική σύνδεση της τέχνης με την επιστήμη ενισχύει την ενεργό συμμετοχή των μαθητών/-τριών στον καλλιτεχνικό και επιστημονικό πειραματισμό και την ουσιαστική κατανόηση των επιστημονικών φαινομένων και

θεμάτων. Οι ποικίλες αισθητικοκινητικές δραστηριότητες, η συνάφεια των χειρονομιών με τα θέματα που πρόκειται να αναπαραχθούν, αποσκοπούν στη συναισθηματική εμπλοκή των μαθητών/-τριών. Η ενσώματη μάθηση μπορεί να οδηγήσει σε αποτελέσματα επιστημονικής μάθησης υψηλότερης ποιότητας, ενώ, ταυτόχρονα, μπορεί να ενισχύσει την επικοινωνία και το κίνητρο των μαθητών/-τριών για επιστημονικά θέματα. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να προκύψει καλύτερη κατανόηση του κόσμου, καθώς η γνώση αναδύεται μέσω των πολλαπλών τρόπων με τους οποίους αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο: την κίνηση, την αφή, τα συναισθήματα, τη διαίσθηση, τη δημιουργία κ.λπ. στον βαθμό που ενσωματώνεται και γίνεται ενεργή μέσω έρευνας.

Η βασική παραδοχή του ΠΣ είναι ότι η εικαστική εκπαίδευση είναι θεμελιώδης για την αισθητική, σωματική, συναισθηματική, πνευματική και κοινωνική ανάπτυξη του ατόμου. Το νέο ΠΣ παρέχει εικαστικές ευκαιρίες για τους/τις μαθητές/-τριες να γνωρίζουν, να πράττουν, να ζουν και να ανακαλύπτουν την ταυτότητά τους και τη θέση τους τόσο στην τοπική όσο και στην παγκόσμια κοινότητα, ενώ, παράλληλα, αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία. Έτσι, εστιάζει στην πολυεπίπεδη επαφή των μαθητών/-τριών με τις εικαστικές τέχνες και τα έργα τέχνης, στη γενναιόδωρη ενθάρρυνση και ενίσχυση του ενδιαφέροντός τους για το εικαστικό φαινόμενο, στην καλλιέργεια και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, κλίσεων και ταλέντων με αναφορά σε πάσης φύσεως εικαστικές σημειώσεις καθώς και στην ουσιαστική προώθηση, σε σύνδεση με το εικαστικό πεδίο, ποικίλων μορφών τέχνης και πολιτισμού που συμβάλλουν στην αισθητική ευαισθητοποίηση των μαθητών/-τριών.

Το νέο ΠΣ παρέχει δυνατότητες για την εικαστική διερεύνηση των ατομικών και κοινωνικών στάσεων και αξιών. Προάγει μια ευρύτερη κοσμοθεωρία για την εκτίμηση και κατανόηση της σχέσης μεταξύ των λαών, την καλλιέργεια της αειφόρου συνείδησης κ.λπ. τόσο μέσω της δημιουργίας (ατομικής και ομαδικής) όσο και μέσω της θέασης (ατομική ή ομαδική ερμηνεία – ανάλυση).

Επίσης, παρέχει ευκαιρίες για την ενεργό και δημιουργική εικαστική συμμετοχή και εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη μορφοπλαστική διαδικασία υλοποιώντας το «μαθαίνω μέσα από την πράξη» και δίνοντας έμφαση στα παρακάτω:

- στην αισθητική και εικαστική έκφραση
- στην επικοινωνία και, κυρίως, στην οπτική και πολυτροπική επικοινωνία
- στην προσωπική ανάπτυξη και στις δεξιότητες μάθησης (κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, επικοινωνία, συνεργασία κ.ά.)
- στη διερεύνηση της πολυπλοκότητας προβλημάτων και δεξιοτήτων ζωής (αυτομέριμα, κοινωνικές δεξιότητες, ενσυναίσθηση, ευαισθησία, υπευθυνότητα, πολιτειότητα, προσαρμοστικότητα, ανθεκτικότητα, πρωτοβουλία κ.ά.).
- στη διερεύνηση της τεχνολογικής ικανότητας και των δεξιοτήτων του νου (στρατηγική σκέψη, επίλυση προβλημάτων, μελέτη περίπτωσης, πλάγια σκέψη κ.ά.), δηλαδή τη γόνιμη αξιοποίηση και σύνδεση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών με τις εικαστικές τέχνες αλλά και με τη ζωή.

Βασικές αρχές του νέου Προγράμματος Σπουδών

Το νέο ΠΣ βασίζεται σε κοινωνικοπολιτισμικές και παιδαγωγικές αρχές που περιλαμβάνουν: α) υψηλές προσδοκίες, προσαρμοσμένες κατάλληλα σε κάθε μαθητή/-τρια, β)

συνοχή, γ) σύνδεση με την κοινότητα, τον τόπο, τον χρόνο, δ) συμπερίληψη, ε) συμμετοχή και συνεργασία, στ) μεταγνωστικές δεξιότητες, ζ) σύνδεση με το μέλλον. Στο πνεύμα αυτό παρέχει τη δυνατότητα σε όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες να μαθαίνουν πώς να υποστηρίζουν ή/και, να σχεδιάζουν την προσωπική τους ανάπτυξη και μάθηση, να ικανοποιούν αισθητικές ανάγκες και να οικοδομούν ολιστικά την αισθητική διάσταση της προσωπικότητάς τους.

Οι αρχές αυτές έχουν ληφθεί υπόψη κατά τη σύνταξη και ανάπτυξη του νέου ΠΣ Καλλιτεχνικών, το οποίο προσανατολίζει την οργάνωση της διδασκαλίας σε κατάλληλους τρόπους, μέσα και υλικά, ώστε να αξιοποιείται ο παρεχόμενος χρόνος στο ωρολόγιο πρόγραμμα. Επιπλέον, υπάρχει μέριμνα ώστε να δίνονται οι κατάλληλες ευκαιρίες προκειμένου όλοι/-ες οι μαθητές/-τριες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες καθώς και στάσεις, αξίες και συμπεριφορές που συναρτώνται με το περιεχόμενο και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

Ο σχεδιασμός του νέου ΠΣ βασίζεται στο μοντέλο του ριζωματικού δικτύου που επιτρέπει στις γνώσεις να αποκτούν συνοχή, καθώς ο σχεδιασμός γίνεται με μια μορφή θεματικά οριοθετημένων αστερισμών που διασφαλίζει συνεκτικούς δεσμούς, τόσο εντός του γνωστικού αντικειμένου και των διαφορετικών επιπέδων του όσο και στο επίπεδο της συνέργειας των τεχνών (μουσική, θεατρική αγωγή, λογοτεχνία κ.λπ.). Το μοντέλο του δικτύου δημιουργεί λειτουργικές και ομαλές μεταβάσεις από τάξη σε τάξη και από βαθμίδα σε βαθμίδα, υποστηρίζοντας τη διεπιστημονική και διαθεματική προσέγγιση και την ολιστική πρόσβαση της γνώσης.

Το νέο ΠΣ ενισχύει την κατανόηση του κοινωνικού ρόλου του/της καλλιτέχνη/-ιδας, που ως ενεργός/-ή πολίτης και δημιουργός συμμετέχει σε δράσεις και σχεδιασμούς που συμβάλλουν στην οικοδόμηση ενός μέλλοντος με πιο ανθρώπινους όρους. Στο κοινωνικό περιβάλλον του σχολείου, καθοριστικό ρόλο για τον/τη μαθητή/-τρια έχει ο τρόπος που επιδρά σε αυτό ο/η εικαστικός εκπαιδευτικός ως πρότυπο ή μέντορας. Παράλληλα, ως συνεργάτης, σύμβουλος, εμπυχωτής/-τρια και βοηθός ο/η εκπαιδευτικός διαρκώς αλληλεπιδρά με τον/τη μαθητή/-τρια με στόχο τη διερεύνηση της πραγματικότητας και την ανίχνευση του κοινωνικού κόσμου.

Το νέο ΠΣ είναι συμπεριληπτικό και διασφαλίζει, χωρίς διακρίσεις και διαχωρισμούς, την αποδοχή και αξιοποίηση όλων των ταυτοτήτων, γλωσσών, ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, ικανοτήτων, δεξιοτήτων, αξιών και στάσεων των μαθητών/-τριών. Προοικονομεί τη συμμετοχή όλων των μαθητών/-τριών, καθώς εμπλέκει στη δημιουργική διαδικασία κάθε μέλος της τάξης, δίνοντας διέξοδο σε ποικίλες κλίσεις και ταλέντα, αμβλύνοντας τους αποκλεισμούς και αναδεικνύοντας τη μοναδικότητα κάθε μαθητή/-τριας.

Επιπλέον, προωθεί την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/-τριών μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης –ή μη– παρεμβατικής μάθησης, όπου ενθαρρύνονται η συνεργατική δράση, η αυτενέργεια και το προσωπικό παράδειγμα. Ως μέθοδοι υποστήριξης προκρίνονται: η διερευνητική μάθηση, η βιωματική προσέγγιση, η συνεργατική επίλυση προβλήματος, η επικοινωνιακή προσέγγιση και η μετασχηματιστική λογική. Αυτές οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις συνδέονται άμεσα με την εικαστική πράξη και πρακτική, αφού αποτελούν προσφιλείς τρόπους έρευνας των καλλιτεχνών.

Η ενθάρρυνση μεταγνωστικών πρακτικών υποστηρίζει όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες, ώστε να αναστοχάζονται κριτικά τη μαθησιακή τους διαδικασία και πρακτική σε μια πορεία συνειδητής αναζήτησης της γνώσης και τους/τις καθιστά υπεύθυνους/-ες στην πρόσκτηση και την οικοδόμηση της ατομικής τους γνώσης. Οι μαθητές/-τριες μπορούν να χαρτογραφούν και να αποτυπώνουν τη θεωρητική και εργαστηριακή τους εμπειρία, καθώς και να καλλιεργούν μια

υπεύθυνη στάση απέναντι στο φαινόμενο της δημιουργίας και της μάθησης, δηλαδή να μαθαίνουν πώς να δημιουργούν και πώς να μαθαίνουν. Κάθε μαθητής/-τρια διαθέτει τα δυνατά του σημεία και μαθαίνει με τον δικό του/της ρυθμό και τρόπο. Καλλιεργώντας μεταγνωστικές δεξιότητες, εμβαθύνει διαρκώς και ελέγχει την προσωπική του/της δημιουργική πορεία και πρόοδο.

Η εικαστική παιδαγωγική οραματίζεται τον άνθρωπο και τον κόσμο στοχεύοντας το μέλλον. Μέσα από το μάθημα των Καλλιτεχνικών οι μαθητές/-τριες διαμορφώνουν μια αισθητική, επιστημονική και συνάμα ανθρωπιστική αντίληψη για την κοινωνία και τον κόσμο, που εκτυλίσσεται μέσα από μια διαλεκτική πρακτική και μαζί με τον/την εκπαιδευτικό επιχειρούν τον μετασχηματισμό κάθε απανθρωποποιημένης πραγματικότητας. Το νέο ΠΣ ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/-τριες να οραματιστούν το μέλλον, διερευνώντας θέματα όπως η αειφορία, η ενεργός πολιτειότητα, οι προκλήσεις που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της ραγδαίας ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών και αυτές που συνδέονται με μεγάλα κοινωνικά προβλήματα (μετανάστευση, πανδημίες, πόλεμοι, φτώχεια, κρίση αξιών, κοινωνικές ανισότητες κ.λπ.). Συγχρόνως, σηματοδοτεί διαχρονικές αξίες, εισάγει την κατανόηση, τη μύηση στον ελληνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολιτισμό, την εικαστική παράδοση και την αντίστοιχη πολιτιστική τους κληρονομιά, ώστε η σύνθεση του παλιού με το νέο να υποστηρίζει τους/τις μαθητές/-τριες στο σημαντικότερο έργο της αγωγής για την ηλικία αυτή, την εσωτερίκευση δηλαδή των αξιών και τον προσδιορισμό της ατομικής και κοινωνικής δημιουργικής τους ταυτότητας.

Η σύνδεση και η συνέργεια του ΠΣ με άλλες δράσεις

Το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών διαμορφώνει το κατάλληλο πλαίσιο μέσα στο οποίο θα αναπτυχθούν ποικίλες δραστηριότητες με σκοπό την αναβάθμιση της εικαστικής εκπαίδευσης. Η αναμόρφωσή του συνδέεται, επομένως, με την αντίστοιχη αναμόρφωση των διδακτικών βιβλίων και του συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού σε μια σύγχρονη και πολυμορφική μορφή στην οποία το έντυπο βιβλίο, οι ψηφιακοί πόροι και το πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό λειτουργούν συμπληρωματικά και διευρύνουν τις πηγές και την πρόσβαση σε εικαστικό και ευρύτερο εκπαιδευτικό υλικό, όπως προτάσσει η κουλτούρα μάθησης στον 21ο αιώνα.

Τέλος, κύριο χαρακτηριστικό του νέου ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης του Γυμνασίου αποτελεί η ευελιξία του «ανοικτού προγράμματος», που εξασφαλίζει τη δυνατότητα σύνδεσης και με επιπλέον δράσεις και καινοτομίες, όπως προγράμματα καινοτόμων δράσεων, ευρωπαϊκά προγράμματα, τα οποία συνιστάται να συνδυάζονται χωρίς να θυσιάζεται το πραξιακό, θεωρητικό και παιδαγωγικό πλαίσιο της εικαστικής διδασκαλίας. Συνεπώς, η εικαστική εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει τον πυρήνα της καινοτομίας, συνδέοντας τις βαθμίδες εκπαίδευσης αλλά και τις γνώσεις από διαφορετικά θεματικά πεδία.

B. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ

Βασικοί οριζόντιοι προσανατολισμοί του Προγράμματος Σπουδών

Ο ρόλος του νέου ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης Γυμνασίου είναι κομβικός και καθοριστικός για τη μετάβαση των μαθητών/-τριών από τη βαθμίδα του Δημοτικού σε αυτήν του Γυμνασίου. Έχοντας ως βασικό πυλώνα την εικαστική θεωρία και πράξη και τη διαισθητική διαδικασία συνάντησης του υλικού με το σώμα, το μάθημα των Καλλιτεχνικών προσφέρεται ως γόνιμος χώρος για τη σταδιακή εδραίωση σε ένα πεδίο μάθησης με περισσότερες και

πολυπλοκότερες δομές αλληλεπίδρασης. Μέσα από τη σύνδεση της παιδαγωγικής και αισθητικής θεωρίας με τις κατάλληλες συνθήκες για μεθοδική εικαστική εργασία και δημιουργική αυτοπραγμάτωση των μαθητών/-τριών, δημιουργείται το αμφίδρομο δίπολο θεωρίας και πράξης, εντός της εκπαιδευτικής πραγματικότητας και επιτελείται το όραμα ενός καινοτόμου, δημιουργικού και ανοιχτού στις τέχνες, την κοινωνία και τις νέες πολιτισμικές συνθήκες σχολείου. Στις αυξημένες μαθησιακές απαιτήσεις της Α΄ τάξης το ΠΣ των Καλλιτεχνικών έρχεται να υπενθυμίσει ότι το λάθος δεν είναι πρόβλημα, αλλά η γενεσιουργός αιτία του προβληματισμού, άρα και της μάθησης. Άλλωστε, η πολλαπλότητα των εκδοχών στην εικαστική πράξη αναιρεί στη βάση της την εκδοχή του λάθους, καθιστώντας τους/τις μαθητές/-τριες συμμετόχους σε μια συμπεριληπτική μαθησιακή διαδικασία που αποθεώνει τη μοναδικότητα μιας συνειδητής μαθησιακής επιλογής και στάσης, ενεργοποιώντας και εμπλέκοντας στη δημιουργική, εικαστική εργασία το σύνολο των μαθητών/-τριών, χωρίς διακρίσεις.

Το νέο ΠΣ, ανοιχτό στη δομή, λειτουργικό στην πρακτική εφαρμογή και εστιασμένο στην ειλικρινή σχέση του/της εικαστικού εκπαιδευτικού (ως οργανωτή/-τριας) και του/της μαθητή/-τριας (ως τελικού χρήστη και αποδέκτη), θα επιτρέψει την ανάπτυξη στέρεων δεσμών αλληλεπίδρασης, απαραίτητων για τη γεμάτη κοινωνικές, γνωσιακές και ψυχολογικές προκλήσεις περίοδο της πρώτης εφηβικής ηλικίας και θα υποστηρίξει τη διαδικασία εξέλιξής τους σε δημιουργικά κοινωνικά όντα και συνειδητούς πολίτες του τόπου, της χώρας και του κόσμου. Στην προοπτική της συγκρότησης μιας ισχυρής καλλιτεχνικής και πολιτισμικής συνείδησης και ταυτότητας των μαθητών/-τριών και μελλοντικών Ελλήνων/Ελληνίδων πολιτών ως δημιουργών και φιλότεχνων και της ουσιαστικής ένταξής τους στο ελληνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολιτιστικό γίγνεσθαι, είναι απαραίτητο οι μαθητές/-τριες της Α΄ τάξης του Γυμνασίου να εξοικειωθούν και να εμβαθύνουν στις εικαστικές τέχνες, προσεγγίζοντάς τες μέσα από ερευνητικές και δημιουργικές δραστηριότητες.

Επιπλέον, παράλληλα με τις οργανικά συνδεδεμένες με την εικαστική πράξη δραστηριότητες, προβλέπει και την ένταξη των δεξιοτήτων ζωής, των ήπιων και εγκάρσιων δεξιοτήτων, την ενίσχυση της κριτικής σκέψης, τον κοινωνικό προβληματισμό, τη φαντασία, την οπτική και αισθητηριακή αντίληψη, την αισθητική πρόσληψη και τα αισθητικά κριτήρια, διαμορφώνοντας ένα πολυεπίπεδο κοινωνικό και αντιληπτικό πλαίσιο ευρύτερο του φορμαλιστικού που παραδοσιακά αποτελούσε τον πυρήνα της εικαστικής διδασκαλίας.

Το νέο ΠΣ διατρέχεται από διακριτούς, βασικούς *οριζόντιους προσανατολισμούς*, διαμορφώνοντας τις παιδαγωγικές συνθήκες, ώστε οι μαθητές/-τριες να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν, να παράγουν νέα γνώση αξιοποιώντας την προϋπάρχουσα, να λαμβάνουν επιστημονικά τεκμηριωμένες αποφάσεις, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, να λειτουργούν αυτόνομα στην πρόσκτηση της γνώσης και τη δημιουργική διαδικασία, να αναπτύσσουν αυτοεκτίμηση, αυτοπεποίθηση, ενσυναίσθηση και ανθεκτικότητα, να αναγνωρίζουν αξίες και να διαμορφώνουν αρχές, να αποκτούν συνείδηση ευθύνης και δικαιωμάτων ενεργού πολίτη και να συμπράττουν σε πρωτοβουλίες που συνδέονται με την αντιμετώπιση των μεγάλων περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων της εποχής.

Στο νέο ΠΣ, οι βασικοί οριζόντιοι προσανατολισμοί αντανακλούν και ενσωματώνονται στη βιωματική εργαστηριακή διαδικασία, που αποτελεί το κύριο σώμα του μαθήματος, χωρικά και χρονικά συνδεδεμένο με το εικαστικό εργαστήριο. Οι βασικοί οριζόντιοι προσανατολισμοί επεκτείνονται και οριοθετούνται, με την αξιοποίηση εργαλείων, μέσων, τεχνικών και επιτελέσεων της εικαστικής πράξης, διαμορφώνοντας τις συνθήκες για: α) πολυεπίπεδη και πολυδιάστατη θεωρητική και εμπειρική γνώση, προσανατολισμένη στην κατανόηση του

ιστορικά τοποθετημένου φαινομένου της τέχνης και των εικαστικών τεχνών, β) πρώτη γνωριμία και αρχική κατανόηση της οπτικής, εικαστικής και πολυτροπικής γλώσσας και των εικονιστικών κωδίκων επικοινωνίας, γ) σύνδεση και δημιουργική συσχέτιση της εικονιστικής με τη φυσική γλώσσα, δ) δημιουργική εμπλοκή με το επιστημονικό και τεχνολογικό πεδίο, ε) ανάπτυξη θετικών, ως προς τις εικαστικές τέχνες, αξιών, στάσεων και συμπεριφορών.

Στόχοι

Εστιάζοντας στο γνωστικό και πραξιακό επίπεδο, η εφαρμογή του νέου ΠΣ φιλοδοξεί να φέρει ουσιώδεις αλλαγές, καθιστώντας τους/τις μαθητές/-τριες ικανούς/-ές:

- να παράγουν καλλιτεχνικές δημιουργίες με στόχο την εκπαίδευσή τους, με δημιουργική αυτοπεποίθηση, αυτοαποτελεσματικότητα, επιμονή και ευρηματικότητα στην επίλυση προβλημάτων,

- να εξοικειωθούν μορφοπλαστικά και αισθητικά με ποικίλες μορφές εικαστικών τεχνών, καθώς και με το βασικό λεξιλόγιο, τους κώδικες, τη γραμματική και τη σύνταξή τους,

- να διερευνούν, να εντοπίζουν, να αξιολογούν και να αξιοποιούν βιωματικά τα υλικά, τις τεχνικές και τις διαδικασίες των εικαστικών τεχνών μέσω της ενσώματης εμπλοκής στην εικαστική πράξη,

- να αναπτύσσουν ενσώματη εμπειρία χειρισμού παραδοσιακών, αλλά και σύγχρονων, απτικών και τεχνολογικών υλικών και τεχνικών και πειραματιζόμενοι/-ες να δίνουν το προσωπικό τους στίγμα, εκφράζοντας σκέψεις, ιδέες, συναισθήματα και αντιλήψεις για τον άνθρωπο και τον κόσμο,

- να κατανοούν τον κοινωνικό και ιστορικό ρόλο των εικαστικών τεχνών συνδέοντας τα εικαστικά τεκμήρια με τον τόπο, τον χρόνο και τα ιστορικά συγκείμενα,

- να διερευνούν βιωματικά και διαισθητικά μέσα από εργαστηριακή πράξη, τις μεταπλαστικές συνδέσεις ανάμεσα στις υλικές οντότητες και τα παράγωγα οπτικά ερεθίσματα,

- να διευρύνουν την οπτική τους αντίληψη και την κριτική τους σκέψη ασκώντας συστηματικά την παρατήρηση, την επεξεργασία, την πρόσληψη, την ανάλυση και την απόκριση σε ένα ευρύ, ιστορικά και υφολογικά, φάσμα καλλιτεχνικών τεκμηρίων,

- να εμβαθύνουν στην καλλιτεχνική χρήση των νέων τεχνολογιών, μέσα από τη διαλογή, τη σύγκριση, την ερμηνεία και τη σύνθεση τεχνικών και εργαλείων,

- να συμμετέχουν καλλιτεχνικά μέσα από την εικαστική πράξη σε διαθεματικά-διεπιστημονικά project και παρεμβάσεις.

Στο επίπεδο των στάσεων, των αξιών, των συμπεριφορών και των δεξιοτήτων, οι μαθητές /-τριες προσδοκείται:

- να αντιλαμβάνονται τη σημασία της τέχνης και της αισθητικής συμπεριφοράς στο κοινωνικό πλαίσιο, μετατρέποντας την εικαστική θεωρία και πράξη σε στάση ζωής και αναβάθμιση της καθημερινότητάς τους,

- να κατανοούν την αναγκαιότητα της παρουσίας και τη λειτουργία των εικαστικών έργων στον ιδιωτικό και δημόσιο χώρο και να τα συνδέουν με τη συμπαρουσία φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, προχωρώντας, κατά το δυνατόν, σε εικαστικές παρεμβάσεις,

- να αναγνωρίζουν τη δύναμη και τη λειτουργία της τέχνης στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, δρώντας ατομικά και συνθέτοντας συλλογικά εικαστικά ενεργήματα με κοινωνική απεύθυνση,

- να αναδεικνύουν θετικές όψεις και προβληματισμούς της κοινωνικής ζωής με καινοτόμες, δημιουργικές και κριτικές αισθητικές προτάσεις, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό

επίπεδο, αναγνωρίζοντας έμπρακτα τη συμβολή της εικαστικής αλληλεπίδρασης στο σχολείο, την τοπική κοινότητα και τη χώρα,

- να επικοινωνούν και να συνυπάρχουν δημιουργικά και ισότιμα με όλα τα μέλη της σχολικής, της τοπικής και της ευρύτερης κοινότητας, αναπτύσσοντας ενσυναίσθηση και κατανόηση για το διαφορετικό μέσα από εικαστικές συμμετοχικές δράσεις,

- να αντιλαμβάνονται την τέχνη και την εικαστική πράξη ως στοιχείο διακριτής ατομικής και συλλογικής ταυτότητας,

- να προσεγγίζουν τις εικαστικές τέχνες ως κριτικά παρεμβατικά μέσα για τα σύγχρονα κοινωνικά, πολιτισμικά, περιβαλλοντικά ζητήματα,

- να εγκαινιάζουν μια γόνιμη και ουσιαστική επαφή με χώρους τέχνης και πολιτισμού (μουσεία, αίθουσες τέχνης, εργαστήρια καλλιτεχνών),

- να διαχειρίζονται, μέσω της εικαστικής σκέψης και δημιουργίας, απλές και σύνθετες καταστάσεις της καθημερινής ζωής.

Γ. ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ - ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Η δομή και το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών

Η δομή του ΠΣ αναπτύχθηκε μέσα από τη συνολικότερη φιλοσοφία των ριζωματικών δικτύων, όπως αυτή αντανakλάται στη διδακτική αξιοποίηση των αστερισμών, σε τέσσερα αυτόνομα αλλά και διαπλεκόμενα συστήματα ανάλυσης και σύνθεσης: α) τους Θεμελιώδεις Άξονες, β) τους Βασικούς Άξονες, γ) τους Συμπληρωματικούς Άξονες, δ) τους Μίτους Δημιουργίας και Μάθησης.

Οι Θεμελιώδεις Άξονες αποτελούνται από την «Εικαστική, Δημιουργική Πράξη» και την «Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση», που αναδεικνύουν τους δύο βασικούς πυλώνες του εικαστικού φαινομένου, τον πραξιακό και τον αντιληπτικό. Διατρέχουν οριζόντια και κάθετα το σύνολο του νέου Προγράμματος Σπουδών και του εκπαιδευτικού υλικού των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης του Γυμνασίου ως φάροι υπενθύμισης και αναφοράς στο αδιάσπαστο δίπολο που παράγει το εικαστικό αντικείμενο, αλλά και την ανθρώπινη ζωή εν γένει, τη σύνδεση θεωρίας και δράσης στο πεδίο της πράξης.

Ως δεύτερο επίπεδο συστηματικής ανάλυσης και σύνθεσης του εικαστικού φαινομένου συναντάμε τους πέντε Βασικούς Άξονες: α) «Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών», β) «Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης», γ) «Υλικά – Μέσα – Τεχνικές», δ) «Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα», ε) «Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες». Πρόκειται για τον πυρήνα γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που συνθέτουν τη διδασκαλία των Εικαστικών. Πραγματεύεται όλη τη διαδικασία που συγκροτεί τη μορφή και το περιεχόμενο της εικαστικής πράξης, όπως η αντιληπτική, ενορατική και σωματική προσέγγιση, συγκροτεί τεχνικές μετάπλασης υλικών και μέσων, μορφοποίηση, νοηματοδότηση και ιστορικές – θεωρητικές αναφορές. Οι Συμπληρωματικοί Άξονες: στ) «Αξίες και Δεξιότητες», ζ) «Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων», η) «Συνέργεια των τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα», θ) «Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική» και ι) «Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία» λειτουργούν σε άμεση σύνδεση και συνέργεια με τους Βασικούς Άξονες, εξειδικεύοντας και αναδεικνύοντας σύγχρονες κοινωνικές, παιδαγωγικές και επιστημονικές διαστάσεις της μάθησης. Οι Συμπληρωματικοί Άξονες αναδεικνύουν τις απαιτούμενες σύγχρονες δεξιότητες (νοητικές, κοινωνικές, αξιακές), εισάγουν τις σύγχρονες τεχνολογίες (νέα μέσα, ψηφιακές δεξιότητες, ΤΠΕ) και σύγχρονες μορφές ανάγνωσης των

εικόνων (πολυτροπικότητα, σημειωτική), σε μια αειφορική κατεύθυνση ανάδειξης της σημασίας των εικαστικών τεχνών στη σύγχρονη κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα. Υπό αυτή την έννοια, αποτελούν καινοτόμα επέκταση του πεδίου των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών στην εικαστική διδασκαλία, διασυνδέοντάς το με κάθε μορφή επιστητού της κοινωνικής πραγματικότητας. Η καινοτομία τους έγκειται στο ότι θέτουν στο περιθώριο τη φορμαλιστική προσέγγιση του εικαστικού φαινομένου, καθιστώντας το μέτοχο στα σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα, μέσα από τη σχεσιακή κατεύθυνση των εικαστικών τεχνών, όπως αυτή διαμορφώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες.

Σε τρίτο επίπεδο ανάλυσης και διασύνδεσης του περιεχομένου του νέου ΠΣ, οι τρεις Μίτοι Δημιουργίας και Μάθησης διαμορφώνουν συνεχή αλληλοδιαπλεκόμενα δίκτυα σε όλη την έκταση του μαθησιακού περιεχομένου. Οι θεματικοί τους προσδιορισμοί είναι: α) Μ1: «Έμπνευση, Σχέδιο, Εικαστική Δημιουργικότητα», β) Μ2: «Αισθητική Αντίληψη» και γ) Μ3: «Σύνδεση με τον Χρόνο, τον Τόπο και την Κοινωνία». Διατρέχουν το συνολικό περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών των Καλλιτεχνικών κάθε τάξης, δημιουργώντας εστιασμένες ροές συνέχειας σύμφωνα με τη θεματική τους. Παράλληλα, διαμορφώνουν ως ροές μια διαταξική κλιμάκωση και εμβάθυνση ως προς το περιεχόμενο στο οποίο αναφέρονται, διαμορφώνοντας μια ευρύτερη μαθησιακή διαδρομή. Υπό αυτή την έννοια, βοηθούν τόσο στην κωδικοποίηση του περιεχομένου εντός της οικείας τάξης, όσο και στη διαμόρφωση προαπαιτούμενων διαδρομών μάθησης, διασυνδέοντας κάθε τάξη με την προηγούμενη και την επόμενη. Καθίστανται, λοιπόν, απαραίτητο εργαλείο σχεδιασμού, κωδικοποίησης και αξιολόγησης για τον/την εικαστικό – εκπαιδευτικό, αλλά και τον/τη μαθητή/-τρια βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, ευνοώντας την ελεύθερη χάραξη της κίνησής τους εξατομικευμένα, σύμφωνα με τα ιδιοπροσωπικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού πεδίου.

Ο πρώτος Μίτος (Έμπνευση, Σχέδιο, Εικαστική Δημιουργικότητα) συνδέει κάθε σωματική (νοητική, διαισθητική, συναισθηματική και απτική) προσέγγιση της εικαστικής δημιουργίας. Αναδεικνύει την εσωτερική τους συνέχεια και θεμελιώνει την ενσώματη διάσταση της εικαστικής πράξης. Παράλληλα, λειτουργεί ως διακόπτης εναλλαγής και διασύνδεσης δόκιμων πρακτικών και ως προς τα τρία σκέλη, ενισχύοντας την ελευθερία της πράξης, μέσα από ρουτίνες σκέψης. Ο δεύτερος Μίτος (Αισθητική Αντίληψη) συνδέει κάθε αντιληπτική διαδικασία που αφορά τις αισθητικές αξίες. Αναδεικνύει την πολλαπλότητα ανάλυσης και ερμηνείας των οπτικών, εικαστικών, και εικονιστικών τεκμηρίων, αξιοποιώντας κάθε διαθέσιμο σύστημα ανάγνωσης, προκειμένου αυτά τα τεκμήρια να νοηματοδοτούν και να λαμβάνουν τις πραγματικές τους διαστάσεις. Πρόκειται για την απαραίτητη διαδικασία αισθητικής συνειδητοποίησης του/της μαθητή/-τριας, προκειμένου να είναι σε θέση να συμμετέχει ισότιμα σε μια εποχή και κοινωνία πλήρη εικονιστικών, εικαστικών και οπτικών μηνυμάτων. Τα προσδοκώμενα οφέλη που απορρέουν από την κωδικοποίηση του δεύτερου Μίτου πολλαπλασιάζονται όταν συνδυαστούν με τον πρώτο στο επίπεδο της βιωματικής μάθησης. Ο τρίτος Μίτος (Χρόνος – Τόπος – Κοινωνία) συνδέει τη διδασκαλία του εικαστικού φαινομένου με τον χρόνο, τον τόπο και την κοινωνία. Η χρονικότητα (και ιστορικότητα), η τοπολογία (ή ετεροτοπία) και η κοινωνικοποίηση αποτελούν βασικούς παράγοντες τόσο στη διαδικασία της δημιουργίας όσο και της αισθητικής της πρόσληψης. Υπό αυτή την έννοια, ο τρίτος Μίτος εστιάζει και διασυνδέει μαθησιακούς πόρους με αυτή τη θεματική κατεύθυνση, προκειμένου να αναδειχθούν και να αξιοποιηθούν οι διαφοροποιήσεις, οι συγκλίσεις και οι αναφορές τους. Άλλωστε, σε μια ταχύτατα μεταβαλλόμενη και παγκοσμιοποιημένη εποχή σαν τη σημερινή δε θα μπορούσε να μη ληφθεί ειδική μέριμνα για τους παράγοντες του χρόνου, του τόπου και της κοινωνίας. Οι τρεις αυτές παράμετροι του τρίτου Μίτου δε λειτουργούν αναγκαστικά με

γραμμική κατεύθυνση. Επιτρέπουν και ενθαρρύνουν τις τολμηρές διασυνδέσεις ανάμεσα σε εποχές, τόπους και κοινότητες, διαμορφώνοντας ένα πεδίο συνειδητού και γόνιμου πειραματισμού. Έτσι, η στιγμή, η μέρα, ο χρόνος και η εποχή, το θρανίο, η τάξη, το σχολείο, η γειτονιά, η πόλη, το κράτος και ο πλανήτης, ο εαυτός, η παρέα, η σχολική κοινότητα, η ελληνική και η παγκόσμια κοινωνία λαμβάνουν τη σημασία που τους αρμόζει, ως χρονικό, χωρικό και κοινωνικό πλαίσιο της δημιουργίας και της αισθητικής της πρόσληψης και απόκρισης. Σημειώνεται ότι η τρισυπόστατη λειτουργία του τρίτου Μίτου είναι απαραίτητο να μη διασπάται σε επιμέρους αξιοποιήσεις, προκειμένου να αποδώσει πλήρη μαθησιακά αποτελέσματα.

Θεματικά Πεδία - Βασικοί και συμπληρωματικοί άξονες στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών

Το νέο ΠΣ Καλλιτεχνικών για την Α΄ Τάξη του Γυμνασίου διαρθρώνεται σε δέκα συνολικά άξονες. Οι δέκα άξονες περιέχουν τις βασικές έννοιες και τα θέματα της διδακτικής των Εικαστικών που αναλύονται περαιτέρω σε Θεματικές Ενότητες και υποενότητες με τα αντίστοιχα ενδεικτικά παραδείγματα διδακτικών, μαθησιακών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων αξιολόγησης.

ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΤΗΣ Α΄ ΤΑΞΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	
Θεμελιώδεις Άξονες	Βασικοί – Συμπληρωματικοί Άξονες
<p>α) Εικαστική Δημιουργική Πράξη</p> <p>β) Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση</p> <p>Οι άξονες της Εικαστικής Δημιουργικής Πράξης και της Αισθητικής Πρόσληψης και Απόκρισης, ως θεμέλιο συγκρότησης του εικαστικού φαινομένου, διατρέχουν οριζόντια και κάθετα το ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης του Γυμνασίου.</p>	<p>1^{ος} Βασικός Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών</p>
	<p>2^{ος} Βασικός Άξονας: Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης</p>
	<p>3^{ος} Βασικός Άξονας: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές</p>
	<p>4^{ος} Βασικός Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα</p>
	<p>5^{ος} Βασικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες</p>
	<p>6^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης</p>
	<p>7^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων</p>
	<p>8^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: Συνέργεια των Τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα</p>
	<p>9^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική</p>
	<p>10^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία</p>

Οι άξονες του νέου ΠΣ Καλλιτεχνικών για την Α΄ τάξη του Γυμνασίου αναπτύσσονται οριζόντια σε ένα μη γραμμικό δίκτυο θεμάτων, ενοτήτων και δραστηριοτήτων, με οργανικές

μεταξύ τους συνδέσεις, ενώ οι άξονες που διατρέχουν παρόμοια κάθε τάξη τέμνουν την οριζόντια ύλη κάθετα.

Οι Βασικοί και οι Συμπληρωματικοί Άξονες αποτελούνται από διακριτά Θεματικά Πεδία, τα οποία εξειδικεύονται σε Θεματικές Ενότητες, οι οποίες με τη σειρά τους αναλύονται σε περαιτέρω σημεία περιεχομένου. Μπορούμε να δούμε σε διατακτική σύνοψη τους θεμελιώδεις άξονες, τους βασικούς άξονες, τους συμπληρωματικούς άξονες και τον τρόπο που συνδέονται τα Θεματικά Πεδία και οι Θεματικές τους Ενότητες, με δυνατότητα περαιτέρω ανάλυσης της ενότητας. Συνοπτικά, τα μαθησιακά πεδία εμφανίζονται ως εξής:

Θεματικά Πεδία των Βασικών Αξόνων των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης Γυμνασίου				
1 ^{ος} Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	2 ^{ος} Άξονας: Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης	3 ^{ος} Άξονας: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές	4 ^{ος} Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα	5 ^{ος} Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες
Σύντομη εισαγωγή για τις τέχνες και τις τεχνικές Σχέδιο δισδιάστατο και τρισδιάστατο Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες Παραδοσιακή-λαϊκή τέχνη	Εισαγωγή στα μορφικά στοιχεία και στις αρχές σύνθεσης Μορφικά στοιχεία Σημείο, γραμμή, επίπεδο Χρώμα και πλαστικά στοιχεία Αρχές σύνθεσης	Υλικά και μέσα αποτύπωσης σε ποικίλες επιφάνειες Υλικά και μέσα κατασκευής δόμησης και πλασίματος όγκου και χώρου Ψηφιακά μέσα και υλικά Τεχνικές επιφάνειας Τεχνικές όγκου και χώρου Ψηφιακές και μικτές τεχνικές	Διαφορετικοί πολιτισμοί Η τέχνη ως αειφόρος ενέργεια Τέχνη και επιστήμη Η εικόνα ως αφήγηση Παρατηρώντας τον κόσμο γύρω μου Λειτουργικές και εφαρμοσμένες εκδοχές των εικαστικών τεχνών Προσωπική ευημερία και ενσώματη μάθηση	Εισαγωγή στις Αισθητικές Αξίες Οι αδιάκοπες μεταμορφώσεις της τέχνης Δημιουργός – Έργο – Θεατής: Μια πολύπλοκη σχέση Η ελευθερία της τέχνης και το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης Κριτική ανάλυση και ερμηνεία έργων τέχνης με διαφορετικό περιεχόμενο και προορισμό

Θεματικά Πεδία των Συμπληρωματικών Αξόνων των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης Γυμνασίου				
6^{ος} Άξονας Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης	7^{ος} Άξονας Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων	8^{ος} Άξονας Συνέργεια των Τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα	9^{ος} Άξονας Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική	10^{ος} Άξονας Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία
Προσωπικές αξίες	Ψηφιακή νοημοσύνη	Συνέργεια των εικαστικών τεχνών με τις παραστατικές τέχνες	Οπτικός γραμματισμός και πολιτιστική κληρονομιά	Εικαστικές τέχνες ως τρόπος διερεύνησης της αειφορίας
Κοινωνικές δεξιότητες ζωής και μάθησης	Ψηφιακές ικανότητες	Εικαστικές τέχνες και ανθρωπιστικές – κοινωνικές επιστήμες	Πολυτροπικότητα στις εικαστικές τέχνες μέχρι την Αναγέννηση	
Δεξιότητες του νου	Ψηφιακές δεξιότητες	Εικαστικές τέχνες και φυσικές επιστήμες Εικαστικές τέχνες και μαθηματικά Διαθεματικότητα με άξονα τις εικαστικές τέχνες	Σημειωτική στον αρχαίο και τον μεσαιωνικό κόσμο	

Αναλυτική απεικόνιση Θεματικών Ενοτήτων/Θεματικών Πεδίων των βασικών και συμπληρωματικών αξόνων του νέου ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης του Γυμνασίου

Βασικοί Άξονες							
1ος Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών							
Θεματικό Πεδίο: Τέχνες και τεχνικές	Θεματικό Πεδίο: Σχέδιο δισδιάστατο και τρισδιάστατο	Θεματικό Πεδίο: Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες	Θεματικό Πεδίο: Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες	Θεματικό Πεδίο: Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες	Θεματικό Πεδίο: Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης	Θεματικό Πεδίο: Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες	Θεματικό Πεδίο: Παραδοσιακή – Λαϊκή τέχνη
<ul style="list-style-type: none"> Εικαστικές και εφαρμοσμένες τέχνες στον χρόνο Εικαστικές και εφαρμοσμένες τέχνες: ομοιότητες και διαφορές Θεωρητική και βιωματική 	<ul style="list-style-type: none"> Το σχέδιο ως μέσο πληροφορίας Το σχέδιο ως μέσο σύνθεσης της εικόνας 	<ul style="list-style-type: none"> Ζωγραφική παραστατική ή αφηρημένη Η ζωγραφική ως έννοια, έκφραση, σύμβολο κ.λπ. Η ζωγραφική ως αναπαράσταση του 	<ul style="list-style-type: none"> Σχέδιο γλυπτικής Πηλοπλαστική Γυψοτεχνία Ανάγλυφο Ξυλογλυπτική ή Ανάγλυφες μεικτές τεχνικές 	<ul style="list-style-type: none"> Χαρακτική σε ξύλο, λινόλεουμ Διάτρητη χαλκογραφία Τεχνικές τυπώματος Μονοτυπία Ντεκαλκομανία Κολλαγραφία 	<ul style="list-style-type: none"> Στατική εικόνα (εικονοπαρτιτούρα, ψηφιακή εικόνα, ψηφιακό σχέδιο, τρισδιάστατη εικόνα κ.λπ.) Κινούμενη 	<ul style="list-style-type: none"> Στοιχεία Αρχιτεκτονικής – Μακέτα 	<ul style="list-style-type: none"> Αγγειοπλαστική ή Υφαντική Υλικά, μέσα και τεχνικές σκηνογραφίας – σκηνικών Επιπλοποιία Κατασκευή κούκλας, Κουκλοθέατρο

προσέγγιση των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών • Σχέδιο δύο και τριών διαστάσεων (στη ζωγραφική και στη γλυπτική)		πραγματικού ή του φανταστικού • Ζωγραφική ποιότητα • «Ζωγραφικότητα», χρωματικές σχέσεις, περάσματα, υφές • Χρωματικές κλίμακες • Αρμονίες, Αντιθέσεις • Κολάζ Frottage • Χαρτοπλεκτική • Assemblage • Ανάπτυγμα από τη δεύτερη προς την τρίτη διάσταση • Εξώγλυφο • Ψηφιδωτό ως «ζωγραφική με πέτρα» • Φόρμες, ροές, αρμοί	• Χαρτοδιπλωτική • Origami	• Ασσεμπλογραφία • Εισαγωγή στην τυπογραφία, στοιχεία	εικόνα (ψηφιακή, κινούμενη εικόνα, animation, βίντεο) • Τρόποι έκθεσης της ψηφιακής στατικής ή κινούμενης εικόνας	• Χειροτεχνίες και δεξιότητες
---	--	--	-------------------------------	--	--	-------------------------------

2ος Άξονας: Μορφές, Μορφικά και Πλαστικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης

Θεματικό Πεδίο: Σύνομη θεωρητική εισαγωγή στα μορφικά στοιχεία και στις αρχές σύνθεσης	Θεματικό Πεδίο: Μορφικά στοιχεία	Θεματικό Πεδίο: Χρώμα και πλαστικά στοιχεία	Θεματικό Πεδίο: Αρχές σύνθεσης
• Η λειτουργία των μορφικών στοιχείων στην απόδοση μιας εικόνας	• Σημείο • Γραμμή • Επίπεδο • Σχήμα • Φόρμα • Μορφή	• Χρώμα • Τόνος • Φως • Υφή-Ματιέρα	• Τοποθέτηση • Συμμετρία- Ασυμμετρία • Ισορροπία • Ρυθμός • Στατικότητα- Κίνηση

3ος Άξονας: Μορφές, Υλικά – Μέσα – Τεχνικές

Θεματικό Πεδίο: Υλικά και μέσα αποτύπωσης σε ποικίλες επιφάνειες	Υλικά και μέσα κατασκευής, δόμησης και πλασίματος όγκου και χώρου	Θεματικό Πεδίο: Ψηφιακά μέσα και υλικά	Θεματικό Πεδίο: Τεχνικές επιφάνειας	Θεματικό Πεδίο: Τεχνικές όγκου και χώρου	Θεματικό Πεδίο: Ψηφιακές και μικτές τεχνικές
• Σχεδίου (μολύβια, κάρβουνο, στίλο κ.ά.) • Χρώματος (ξυλομπογιές, παστέλ, μαρκαδόροι, νερομπογιές,	• Υλικά και μέσα αφαιρετικού και προσθετικού πλασίματος (πηλός, γύψος, γλυφίδες, σκαρπέλα, σύρμα,	• Υπολογιστικές μονάδες (H/Y, τάμπλετ, κ.ά.) • Συσκευές λήψης (κινούμενης) εικόνας (φωτογραφική μηχανή,	• Τεχνικές επιφάνειας • Ιχνογραφία – κορεσμός • Στεγνή – ρευστή βαφή	• Προσθετική – αφαιρετική τεχνική πλασίματος τρισδιάστατης μορφής. • Ανάγλυφο • Συναρμονές υλικών	• Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας – ήχου – βίντεο • Αποδόμηση – αναδόμηση

<p>τέμπερες,πινέλα κ.ά.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τυπώματος (φελιζόλ, dow, λινόλεουμ, μελάνια χαρακτικής, ρολά, γούζες, κοπίδια, σκαρπέλα κ.ά.) • Κεντήματος (κλωστές, λεπτά σύρματα κ.ά.) • Φυσικές χρωστικές πρώτες ύλες (καφές, παντζάρι κ.ά.) • Υλικά και θραύσματα από το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον (εφημερίδες, περιοδικά, υφάσματα, χαρτιά, φύλλα κ.ά.) • Επιφάνειες αποτύπωσης (χαρτιά, πανί, ξύλο, τοίχος κ.ά.) 	<p>ξύλο, κόλλες, χαρτιά λείανσης κ.ά.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υλικά και τεχνικές συναρμογής (σύρμα, σχοινί, κόλλες, μεταλλικά φύλλα, ταινίες κ.ά.) • Μακετόχαρτο, μπάλα, χαρτόνια, σπρέι κ.ά. • Ύφανσης (νήματα, κλωστές, σπάγγοι κ.ά.) • Ανακυκλώσιμα υλικά, φυσικά υλικά και χρηστικά αντικείμενα • Σώμα 	<p>τάμπλετ, τρίποδο κ.ά.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακές γραφίδες • Εκτυπωτές (επιφάνειας, 3D) • Λογισμικά και εφαρμογές επεξεργασίας (σταθερής και κινούμενης) εικόνας και ήχου 	<ul style="list-style-type: none"> • Frottage • Collage • Μονοτυπία • Χάραξη • Ξυλογραφία όρθιου και πλάγιου ξύλου • Ύφανση • Κέντημα 	<p>και αντικειμένων (assemblage)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δόμηση υλικών στον χώρο (κατασκευές – εγκαταστάσεις) • Τεχνικές κεραμικής (τσιμπητή, καλούπι, πατητό, τροχός, σφραγίδα, κορδόνι (μακαρόνι), μπαντανάς, μπαρμποτίνα, ξύσιμο (sgraffito), σμάλτο κ.λπ.) • Κατασκευή αρχιτεκτονικής – σκηνογραφικής μακέτας • Κατασκευή μακέτας ενδύματος – κούκλας • Ξυλογλυπτική • Σωματικές τεχνικές επιτελέσεων στον χώρο 	<p>ψηφιακής εικόνας – ήχου – βίντεο (ψηφιακό κολάζ)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρωματική επεξεργασία εικόνας – βίντεο • Συνθετική επεξεργασία
--	---	--	--	--	---

4ος Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα

Θεματικό Πεδίο: Διαφορετικοί πολιτισμοί – Η τέχνη ως αειφόρος ενέργεια	Θεματικό Πεδίο: Η εικόνα ως αφήγηση	Θεματικό Πεδίο: Παρατηρώ τον κόσμο γύρω μου – Λειτουργικές και εφαρμοσμένες εκδοχές των εικαστικών τεχνών	Θεματικό Πεδίο: Προσωπική ευημερία και ενσώματη μάθηση
<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτισμικά δάνεια – πολιτισμική αειφορία • Διαπολιτισμικός διάλογος στις εικαστικές και τις εφαρμοσμένες τέχνες • Αισθητικές μορφολογικές συνθετικές και εννοιολογικές γεφυρώσεις διαφορετικών εποχών μέσα από την τέχνη – Η έννοια του στυλ • Σχέση μορφής – περιεχομένου διαφορετικών πολιτισμών 	<ul style="list-style-type: none"> • Το χιούμορ στην οπτική επικοινωνία • Παρωδία και τραγωδία στις εικαστικές τέχνες • Αφηγήσεις της εικόνας • Αφηγήσεις των μορφών • Αφηγήσεις των μέσων και των υλικών 	<ul style="list-style-type: none"> • Θέματα παρατήρησης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος • Θέματα παρατήρησης της κοινωνικής ζωής • Θέματα από τη λαϊκή τέχνη • Θέματα από τις εφαρμοσμένες τέχνες • Σχέσεις σώματος και χώρου (ανθρώπινου – κοινωνικού) 	<ul style="list-style-type: none"> • Θέματα σχολικής καθημερινότητας • Τελετουργίες σχολικής ζωής • Δράσεις – παρεμβάσεις στην κοινότητα • Τέχνη και ευ ζην – ατομική και κοινωνική ολοκλήρωση • Το σώμα ως αφετηρία και κατάληξη της δημιουργίας

5ος Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες

Θεματικό Πεδίο: Εισαγωγή στις αισθητικές αξίες	Θεματικό Πεδίο: Οι αδιάκοπες μεταμορφώσεις της τέχνης	Θεματικό Πεδίο: Δημιουργός – Έργο – Θεατής: Μια πολύπλοκη σχέση	Θεματικό Πεδίο: Η ελευθερία της τέχνης και το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης	Θεματικό Πεδίο: Κριτική ανάλυση και ερμηνεία έργων τέχνης με διαφορετικό περιεχόμενο και προορισμό

<ul style="list-style-type: none"> • Διαχρονική αντιμετώπιση των αισθητικών αξιών • Το «ωραίο» στη φύση, την τέχνη και τη ζωή • Η έννοια του υψηλού στην τέχνη • Το ωραίο, το υψηλό, το κωμικό, το τραγικό, το άσχημο κ.λπ. ως αισθητικές αξίες • Παιχνίδι τέχνης και φαντασίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Το αίνιγμα της τέχνης • Προσωπικό ύφος, αισθητική αξία • Ομοιότητες και διαφορές των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών 	<ul style="list-style-type: none"> • Υποκειμενικότητα της τέχνης • Η τέχνη για την κοινωνία • Η τέχνη για την κάθαρση του θεατή • Μία ή πολλαπλές ερμηνείες • Η θεωρία της σκόπιμης πλάνης (πρόθεση του καλλιτέχνη) • Όλες οι αναγνώσεις εξίσου έγκυρες • Η ρητορική του δημιουργού για το έργο • Η αλληλεπίδραση – συμμετοχή του θεατή στο έργο τέχνης 	<ul style="list-style-type: none"> • Ευρωπαϊκή σύμβαση των δικαιωμάτων έκφρασης • Η ελευθερία της έκφρασης ως εκδήλωση σεβασμού στο άλλο και το διαφορετικό • Περιορισμοί του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης – λογοκρισία • Τα όρια της ελευθερίας της τέχνης • Ελεύθερη διακίνηση καλλιτεχνικών ιδεών και έργων 	<ul style="list-style-type: none"> • Τρόπος θέασης έργων τέχνης • Λόγος θέασης έργων τέχνης • Τρόποι ανάλυσης και ερμηνείας του έργου τέχνης
---	---	---	---	---

Συμπληρωματικοί Άξονες**6ος Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης**

Θεματικό Πεδίο: Προσωπικές αξίες (ενδοπροσωπικές και διαπροσωπικές)	Θεματικό Πεδίο: Κοινωνικές δεξιότητες ζωής και μάθησης	Θεματικό Πεδίο: Δεξιότητες του νου
<ul style="list-style-type: none"> • Ευγένεια • Ενσυναίσθηση • Αυτοεκτίμηση • Σεβασμός • Εμπιστοσύνη • Αγάπη • Αυτονομία • Προσωπική ταυτότητα • Ισότητα • Ελευθερία λόγου 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανεκτικότητα • Γενναιοδωρία • Αυτοδιαχείριση • Ευελιξία • Ενεργός πολιτειότητα • Ικανότητα επίλυσης συγκρούσεων • Σεβασμός, αποδοχή και θετική στάση προς άλλους λαούς και πολιτισμούς • Επικοινωνία • Συνεργατικές ικανότητες • Δημιουργικότητα • Ικανότητα λήψης αποφάσεων • Διαχείριση χρόνου 	<ul style="list-style-type: none"> • Ρουτίνες σκέψης • Κριτική σκέψη • Ατομική και συλλογική δημιουργική σκέψη • Επίλυση προβλήματος

7ος Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων

Θεματικό Πεδίο: Ψηφιακή νοημοσύνη	Θεματικό Πεδίο: Ψηφιακές ικανότητες	Θεματικό Πεδίο: Ψηφιακές δεξιότητες
<ul style="list-style-type: none"> • Πρακτικές χρήσης – αξιοποίησης των δυνατοτήτων του διαδικτύου • Εργαλεία ασφάλειας και βέλτιστες πρακτικές για την προστασία των ψηφιακών δεδομένων 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση έγκυρου εικαστικού περιεχομένου στο διαδίκτυο • Εικαστικές ψηφιακές εφαρμογές με εικαστικό περιεχόμενο • Ψηφιακή προσομοίωση μορφικών στοιχείων των εικαστικών τεχνών σε λογισμικά ζωγραφικής • Αναζήτηση κατάλληλων εικαστικών ψηφιακών εργαλείων 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση ψηφιακών μέσων αποθήκευσης ηλεκτρονικού υλικού που χρησιμοποιείται στα εικαστικά • Δεξιότητες εντοπισμού και αξιοποίησης συνεργατικών εργαλείων και τόπων • Γνώση και επικοινωνία της βασικής ορολογίας των ψηφιακών εργαλείων

8ος Άξονας: Συνέργεια των Τεχνών – Διαθεματικότητα – Διεπιστημονικότητα					
Θεματικό Πεδίο: Συνέργεια των εικαστικών τεχνών με τις παραστατικές τέχνες	Θεματικό Πεδίο: Εικαστικές τέχνες και ανθρωπιστικές-κοινωνικές επιστήμες	Θεματικό Πεδίο: Εικαστικές τέχνες και φυσικές επιστήμες	Θεματικό Πεδίο: Εικαστικές τέχνες και μαθηματικά	Θεματικό Πεδίο: Τέχνη και τεχνολογία	Θεματικό Πεδίο: Διαθεματικότητα με άξονα τις εικαστικές τέχνες
<ul style="list-style-type: none"> • Συνέργεια με μουσική • Συνέργεια με θέατρο • Συνέργεια με κινηματογράφο • Συνέργεια με χορό 	<ul style="list-style-type: none"> • Συνδέσεις με λογοτεχνία και ποίηση • Συνδέσεις με ιστορία και καθημερινό λόγο • Συνδέσεις με θρησκευολογία • Συνδέσεις με κοινωνιολογία 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι φυσικές επιστήμες στις εικαστικές τέχνες • Η χημική διεργασία στα εικαστικά • Τα ορυκτά ως πηγή χρωμάτων • Ανατομία και αναπαράσταση 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθηματικοί όροι στις εικαστικές τέχνες • Η αναλογία ως σχέση • Τα μαθηματικά στην αρχαία ελληνική τέχνη • Η εικαστική έκφραση και το σχέδιο ως εξίσωση 	<ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργικές συνδέσεις τέχνης και τεχνολογίας • Νοηματικές συνδέσεις τέχνης και τεχνολογία • Συνέργειες τέχνης και τεχνολογίας (STEAM) 	<ul style="list-style-type: none"> • Εικαστικές τέχνες και ιστορικότητα • Διαβάζοντας τα μνημεία • Η ομορφιά ως μεταβλητή • Η παρατήρηση του (εικαστικού) φαινομένου • Στην κουζίνα του εικαστικού
9ος Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική					
Θεματικό Πεδίο: Οπτικός γραμματισμός και πολιτιστική κληρονομιά		Θεματικό Πεδίο: Πολυτροπικότητα στις εικαστικές τέχνες από την προϊστορία μέχρι την Αναγέννηση		Θεματικό Πεδίο: Σημειωτική στον αρχαίο και μεσαιωνικό κόσμο	
<ul style="list-style-type: none"> • Εικαστικός οπτικός γραμματισμός • Επικοινωνιακός οπτικός γραμματισμός • Αισθητικός οπτικός γραμματισμός 	<ul style="list-style-type: none"> • Ιερογλυφική γραφή • Μεσαιωνικά χειρόγραφα • Εικονογραφία και θρησκευτική ανάγνωση • Οι (γλυπτικές) αναπαραστάσεις στην αρχαία ναοδομία 	<ul style="list-style-type: none"> • Τα σύμβολα ως σημαίνοντα και σημαινόμενα • Θεοί και άνθρωποι • Η ανθρώπινη αναπαράσταση ως σημειωτική παρακαταθήκη • Το παράδειγμα των Φαγιούμ 			
10ος Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία					
Θεματικό Πεδίο: Εικαστικές τέχνες ως τρόπος διερεύνησης της αειφορίας					
<ul style="list-style-type: none"> • Η πολυπλοκότητα της αειφορίας και της τέχνης για αειφορία • Η έννοια της αειφορίας ως ρυθμιστική έννοια 					

Στην ουσία η παραπάνω διάρθρωση για την Α΄ τάξη χαρακτηρίζεται από τις εσωτερικές ιδιότητες των θεματικών αξόνων και των επιπέδων τους που αναπτύσσονται δίχως ιεραρχική δομή και ομοιογένεια, και δεν προτείνουν μια διαδρομή περισσότερο από κάποια άλλη. Με βάση αυτή την αρχή, οι ιδέες και τα εικαστικά δρώμενα στη σχολική πράξη αναπαράγονται προς κάθε κατεύθυνση. Έτσι, κάθε εκπαιδευτικός μπορεί να προσθέσει δικές του/της ιδέες και δραστηριότητες, εάν κατανοήσει τον τρόπο που μπορούν να δομηθούν. Έτσι, παρέχεται η δυνατότητα αξιοποίησης νέων ιδεών μέσα σε ένα νέο ευέλικτο σχήμα, που παράγεται μέσα από τη δράση των εκπαιδευτικών στα σχολεία με τρόπο ώστε μια μη γραμμική, αποκλίνουσα, διάθεση να απελευθερώνει το πεδίο της δημιουργικότητας. Κατά αυτόν τον τρόπο, το νέο ΠΣ

των Καλλιτεχνικών προσφέρει μια στοχευμένη έρευνα δομημένη εντός κατάλληλου πλαισίου, που επιτρέπει σε κάθε εκπαιδευτικό να σχεδιάσει τις δικές του/της διαδρομές.

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η διδακτική πλαίσιωση - Επιθυμητοί διδακτικοί προσανατολισμοί του νέου Προγράμματος Σπουδών

Η σύνταξη του ΠΣ διαρθρώνει ένα νέο δυναμικό πλαίσιο διδακτικών μεθοδολογιών, προσφέρει πλήθος ερεθισμάτων για εξατομικευμένη επέκταση εκ μέρους μαθητών/-τριών και εικαστικών εκπαιδευτικών, καθορίζει τις διδακτικές κατευθύνσεις που αρμόζουν σε κάθε γνωσιακό, ψυχοκοινωνικό και πραξιακό στόχο, διαμορφώνει αρχές και δίνει κίνητρα υλοποίησης καινοτόμων διδακτικών πρακτικών, με στόχο την επίτευξη μιας αποτελεσματικότερης και σύγχρονης διδασκαλίας. Στη σύγχρονη μετανεωτερική εποχή είναι επιτακτική ανάγκη η βαθύτερη κατανόηση της φυσιογνωμίας των Καλλιτεχνικών ως γνωστικού αντικειμένου και ως διαφοροποιημένης παιδαγωγικής προσέγγισης, μέσα από την αδιαίρετη σύνθεση θεωρητικής ελευθερίας και συμπεριληπτικής, συνεργατικής, δημιουργικής πράξης, στο πλαίσιο δυναμικών κοινοτήτων μάθησης. Θεμελιώδη ερωτήματα που αναδύονται σε κάθε φάση και εφαρμογή της εικαστικής διδασκαλίας είναι: «Ποιος είμαι – Ποιος είσαι;», «Πώς μαθαίνω – Πώς με μαθαίνεις;», «Πώς (συν)υπάρχουμε – Πώς (συν)εξελισσόμαστε;» ως δημιουργικές διεργασίες αυτογνωσίας, ψυχοκοινωνικής και γνωστικής ανάπτυξης και κοινωνικής ευημερίας. Στην κατεύθυνση αυτή, το νέο ΠΣ ωθεί διά μέσου των διδακτικών του προσανατολισμών τους/τις εκπαιδευτικούς:

- να συγκροτούν υποστηρικτικά ως προς την εικαστική πράξη περιβάλλοντα μάθησης,
- να δίνουν τον απαραίτητο δημιουργικό χώρο σε μαθητές/-τριες, ώστε να πραγματώνουν ατομικά και συλλογικά τις δικές τους εικαστικές εκδοχές, πάνω σε δομημένα διδακτικά σενάρια,
- να αξιοποιούν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία των Εικαστικών σε δημιουργικό και παιδαγωγικό επίπεδο, ώστε οι μαθητές/-τριες, με άξονα την προβλεπόμενη γνώση και εικαστική πράξη, να αναπτύσσουν μεταγνωστικές ικανότητες και δεξιότητες στο πλαίσιο που ορίζει η εξελικτική ψυχολογία για την ηλικία τους,
- να υιοθετούν πολλαπλές, εναλλακτικές και διαφοροποιημένες διδακτικές μεθοδολογίες βιωματικής και εργαστηριακής μάθησης κατ' αναλογία προς το γνωστικό, πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο των μαθητών/-τριών τους,
- να επιδιώκουν τη διασύνδεση και ενσωμάτωση της προϋπάρχουσας γνώσης των μαθητών/-τριών με τη νέα γνώση,
- να ενσωματώνουν τις νέες τεχνολογίες στην καθημερινή διδακτική τους πρακτική, αξιοποιώντας κατάλληλους και διαθέσιμους ψηφιακούς πόρους, συμβάλλοντας, ως χρήστες και δημιουργοί, στην αύξηση του προστιθέμενου ψηφιακού κεφαλαίου,
- να ενθαρρύνουν τον διαρκή, αμφίπλευρο κριτικό στοχασμό επί όλων των εκφάνσεων της μαθησιακής διαδικασίας (γνωστικών, μεθοδολογικών, πρακτικών κ.λπ.).

Η συμβολή του μαθήματος των Καλλιτεχνικών, μέσα από την εφαρμογή του νέου ΠΣ στη διαμόρφωση του σχολικού κλίματος, είναι κομβική. Η διασύνδεση της ανθρώπινης περιπέτειας και εξέλιξης σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο, μέσα από το πρίσμα της εικαστικής δημιουργίας, καθώς και η διαρκής και αδιαίρετη συνεπεξεργασία θεωρίας και πράξης, καθιστούν το εικαστικό εργαστήριο και τη σχολική αίθουσα έναν τόπο έρευνας, επικοινωνίας, δράσης και έκφρασης. Με τον κατάλληλο συντονισμό, οι εικαστικοί εκπαιδευτικοί έχουν αποστολή τους να παροτρύνουν τους/τις μαθητές/-τριες να αναπτύξουν μέσα από την

εικαστική έρευνα και πράξη σημαντικές ικανότητες και δεξιότητες του σύγχρονου πολίτη που συνδέονται με την αισθητική και δημιουργική ανάπτυξη, όπως η δημοκρατική ευαισθησία ως αποτέλεσμα της συνεργατικότητας, της ανεκτικότητας, του αισθήματος δικαίου, της άμιλλας και της αλληλεγγύης, της υπαρκτικής λειτουργικότητας ως σύνθεσης της αυτογνωσίας, της υπευθυνότητας και της αυτοπειθαρχίας και της επικοινωνιακής ικανότητας μέσα από την οπτική, γλωσσική και σωματική επίγνωση και την ψηφιακή εγγραμματοσύνη.

Στο διδακτικό αυτό πλαίσιο η συμβολή της ιδιότητας των εικαστικών εκπαιδευτικών, ως ενεργών πρωτογενών παραγωγών πολιτισμικού προϊόντος, είναι καθοριστικής σημασίας. Έχοντας εξειδικευμένες σπουδές ανώτατου επιπέδου και βιωματική κατάρτιση και εμπειρία της προσέγγισης, της διερευνητικής επεξεργασίας και της πραξιακής επιτέλεσης του εικαστικού φαινομένου, καλούνται να το πλαισιώσουν παιδαγωγικά και μεθοδολογικά, ώστε να γίνει εφικτή η αντίστοιχη σύνδεση των μαθητών/-τριών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η διαρκής διερευνητική, δημιουργική και αναστοχαστική μαθησιακή διεργασία, που αποτελεί και θεμελιώδη στόχο του νέου ΠΣ, γίνεται κοινό βίωμα, όχι μόνο για τους/τις μαθητές/-τριες αλλά και για τους/τις ίδιους/-ες τους/τις εκπαιδευτικούς. Υπό το πρίσμα της τριπλής ιδιότητάς τους, ως εικαστικοί – δημιουργοί, παιδαγωγοί – επιστήμονες και ερευνητές/-τριες, διαμορφώνουν ένα πεδίο ατομικού και συλλογικού αναστοχασμού, καθώς το προσωπικό τους παράδειγμα αντανακλά καθοριστικά στα μάτια των μαθητών/-τριών αναβαθμίζοντας τη μαθησιακή διαδικασία ως βιωμένη συλλογική εμπειρία.

Ένας ακόμη βασικός διδακτικός προσανατολισμός του ΠΣ είναι η δυναμική ένταξη των ΤΠΕ ως εργαλείων έρευνας, μάθησης και επικοινωνίας σε όλο το εύρος του. Το ΠΣ των Καλλιτεχνικών στέκεται κριτικά και ενθαρρυντικά σε κάθε δυνατότητα που προσφέρουν οι ΤΠΕ. Άλλωστε, στο πεδίο των εικαστικών τεχνών έχουν ήδη βρει πρόσφορο έδαφος πολλές από τις πρωτοπόρες και καινοτόμες δοκιμές της τεχνολογίας, καθώς οι εικαστικοί καλλιτέχνες αναζητούν τις μορφικές και εννοιολογικές τους πραγματώσεις στα νέα μέσα. Ως συνέχεια αυτής της καλλιτεχνικής παράδοσης, το ΠΣ των Καλλιτεχνικών διαμορφώνει το πλαίσιο για μια δημιουργική και ουσιαστική εξοικείωση των μαθητών/-τριών και των ίδιων των εκπαιδευτικών με τις πρακτικές αξιοποίησης των νέων μέσων που θα ενισχύσουν τη φύση και την ταυτότητα του μαθήματος.

Στο επίπεδο της επικοινωνίας, το ΠΣ συντάχθηκε ως γλωσσικό, οπτικό και ψηφιακό τεκμήριο, με στόχο την όσο το δυνατόν πλατύτερη αξιοποίησή του από μαθητές/-τριες και εικαστικούς εκπαιδευτικούς. Προκειμένου να γίνουν κατανοητοί οι διδακτικοί του προσανατολισμοί, η γλωσσική του αποτύπωση είναι λιτή, σαφής και εύληπτη, χωρίς αυτό να κοστίζει σε επιστημονική τεκμηρίωση και πληρότητα εννοιών και νοημάτων. Παράλληλα με τη φυσική γλώσσα, η αξιοποίηση της οπτικής ως βασικής διάστασης του οπτικού, εικαστικού εγγραμματοσίου (διαγράμματα – πίνακες), καθιστούν το νέο ΠΣ κατανοητό και εύληπτο από μαθητές/-τριες και εικαστικούς εκπαιδευτικούς, ως πολυαισθητηριακή πηγή του διδακτικού σχεδιασμού και της πρόσληψης γνώσεων, στάσεων και συμπεριφορών. Έτσι, καλύπτει όλο το δυνατό εύρος της λεκτικής απόδοσης της επιστημονικής ορολογίας και των γλωσσικών πράξεων που επιτελούνται μέσω αυτής, προετοιμάζοντας την προφορική και γραπτή έκφραση ως τεκμήριο κατανόησης του περιεχομένου.

Ως εύχρηστο και αποτελεσματικό εργαλείο, αναπτύσσει τους διδακτικούς του προσανατολισμούς μέσα από θεματικά ριζώματα – αστερισμούς με αφετηρία γνωστικές, μεθοδολογικές, αισθητικές και ψυχοκοινωνικές έννοιες, δίνοντας τη δυνατότητα για διεύρυνση και εμβάθυνση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων σε συνάρτηση με τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/-τριών ή μαθητικών ομάδων.

Η δομή των ριζωμάτων προσφέρει έναν ενιαίο, αδιάσπαστο, συνεχή και συνεκτικό χαρακτήρα στους διδακτικούς προσανατολισμούς, εξασφαλίζοντας τη συνέχεια και τη διασύνδεση γνώσεων, στάσεων και συμπεριφορών και αναπτύσσοντας οικεία και φιλικά μοτίβα εφαρμογής, χωρίς κενά από ενότητα σε ενότητα, από κεφάλαιο σε κεφάλαιο και από τάξη σε τάξη. Ακριβώς λόγω της αλλαγής βαθμίδας, το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης Γυμνασίου συνδέεται ως προς τους διδακτικούς του προσανατολισμούς με το αντίστοιχο ΠΣ των Ε΄-ΣΤ΄ τάξεων του Δημοτικού, λαμβάνοντας υπόψη τις απολήξεις και τις πρακτικές που αυτό διαμορφώνει. Παράλληλα, προετοιμάζει μαθητές/-τριες και εκπαιδευτικούς για μια πιο συγκροτημένη εξέλιξη της οπτικής αντίληψης, της εικαστικής σκέψης και της σημειωτικής απόκρισης και παραγωγής σε σύνδεση με το ηλικιακό επίπεδο. Αυτό διαφαίνεται μέσα από τη σαφή περιγραφή των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, των βασικών γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, αξιών, στάσεων και συμπεριφορών που αναμένεται να αποκτήσουν οι μαθητές/-τριες. Κάτι τέτοιο δεν καθίσταται εφικτό, παρά μόνο με την πολυεπίπεδη εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη μορφοπλαστική διαδικασία και την εικαστική πράξη, με ισομερή καλλιέργεια της αισθητικής πρόσληψης και απόκρισης (παρατήρηση, κατανόηση, ανάγνωση, ανάλυση, ερμηνεία) και της γνωστικής, κοινωνικοπολιτισμικής αλληλεπίδρασης μαθητών/-τριών και εικαστικού εκπαιδευτικού.

Η ευελιξία και η ανοιχτότητα που περιγράφηκε παραπάνω ως προς τη δομή και το περιεχόμενο των διδακτικών προσανατολισμών συντελεί στη δημιουργική και γνωστική αυτονομία μαθητών/-τριών και εικαστικών εκπαιδευτικών, ώστε να λάβουν μια συνειδητή και υπεύθυνη στάση για τη μαθησιακή διαδικασία και την εικαστική της πραγμάτωση. Οι κοινωνικές συνθήκες εντός των οποίων λειτουργεί η κάθε σχολική μονάδα είναι η βάση του διδακτικού σχεδιασμού και της στρατηγικής προσέγγισης για την εφαρμογή αποτελεσματικών πρακτικών, προσαρμοσμένων στο γνωστικό και πολιτισμικό επίπεδο των μαθητών/-τριών, χωρίς αυτό να σημαίνει περιορισμούς και κοινωνικοπολιτισμικές διακρίσεις, αλλά ανάδειξη και διασύνδεση των τοπικών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών της κοινότητας με το οικουμενικό, εικαστικό ζήτημα. Η δυναμική της διδασκαλίας των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης του Γυμνασίου συμβάλλει καθοριστικά στην κατεύθυνση αυτή, καθώς ο οπτικός, εικαστικός γραμματισμός των μαθητών/-τριών και η πραξιακή αξιοποίηση της εικαστικής γλώσσας, υπό μορφή ατομικών, ομαδικών, βιωματικών και συνθετικών εργασιών, εικαστικών σχεδίων εργασίας ή άλλων δράσεων, προσφέρουν στην ανάπτυξη των σύγχρονων κοινωνικών, νοητικών, ψυχοσυναισθηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων.

Κριτήρια σύνταξης του νέου Προγράμματος Σπουδών

Στο νέο ΠΣ, με πυρήνα την εικαστική δημιουργικότητα, επιχειρείται μια πολυεπίπεδη προσέγγιση του εικαστικού φαινομένου, που ανανεώνει τον βασικό κορμό της εικαστικής διδασκαλίας και αναδεικνύει μέσα από τη βιωματική εργαστηριακή εμπλοκή τόσο τη θεωρητική προσέγγιση της εικαστικής εμπειρίας όσο και την ανάλυση της επικοινωνιακής, σημειωτικής διάστασης του φαινομένου της τέχνης. Μέσα από τη βιωματική εργαστηριακή προσέγγιση αναδύονται επίσης η οπτική αντίληψη, η εννοιακή κατανόηση και η οικειοποίηση της εικαστικής γλώσσας, όπως τα εικονογράμματα, οι κανόνες και αρχές σύνταξης της εικόνας, οι αναγνωστικοί – ερμηνευτικοί κώδικες και οι βασικές αρχές της οπτικής αντίληψης και ψυχολογίας των μορφών. Ακολουθώντας τις ροές της σύγχρονης εικαστικής σκέψης και τις ανάγκες της σύγχρονης αισθητικής διερεύνησης, το νέο ΠΣ ενσωματώνει στοιχεία από το φάσμα όλων των επιστημών, που επηρεάζουν δυναμικά την ερμηνεία και την παραγωγή του σύγχρονου οπτικού πολιτισμού.

Οι συμπληρωματικοί άξονες εστιάζουν στην καλλιέργεια σύγχρονων δεξιοτήτων, απαραίτητων στον πολίτη του 21ου αι. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερα τονίζεται και καλλιεργείται η ψηφιακή δεξιότητα με διάκριση στην καταλληλότητα και την ασφάλεια χρήσης. Επισημαίνεται ότι απορρίπτεται κάθε μηχανιστική χρήση με βάση αποτελέσματα αυτοματοποιημένα και εντυπωσιακά που υιοθετούνται για λόγους ευκολίας, καθώς κάτι τέτοιο συρρικνώνει τη συστηματική εκπαίδευση στη δημιουργικότητα, την ικανότητα επίλυσης προβλήματος, την κριτική ικανότητα και τα υπόλοιπα μαθησιακά χαρακτηριστικά που προάγονται στο πλαίσιο του μαθήματος των Καλλιτεχνικών.

Μία άλλη σημαντική διάσταση που εισάγεται στα νέα κριτήρια είναι το διαφοροποιημένο σημειωτικό σύστημα επικοινωνίας, σε σχέση με το κυρίαρχο για την ελληνική εκπαίδευση γλωσσικό σύστημα. Στο πλαίσιο αυτό, ο οπτικός, εικονιστικός κώδικας επικοινωνίας με ταυτόχρονη έμφαση στη θεωρητική και πρακτική κατανόησή του ως παγκόσμιας γλώσσας εγκαθίσταται συμπληρωματικά και διευρυμένα. Στο σημείο αυτό γίνεται λόγος για συστηματικό οπτικό γραμματισμό που θα προσφέρει στους πολίτες του μέλλοντος τη δυνατότητα να μπορούν να κωδικοποιούν και να αποκωδικοποιούν αποτελεσματικά τα επικοινωνιακά μηνύματα της σύγχρονης κοινωνίας. Τέλος, επισημαίνεται ότι το ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Α΄ Γυμνασίου δεν αναμένεται να διδαχθεί γραμμικά ή ολόκληρο, καθώς συνιστά ένα εργαλείο-κλειδί σύνθεσης διδακτικών προτάσεων, έναν σκελετό, βάσει του οποίου οι εικαστικοί εκπαιδευτικοί μπορούν να σχεδιάσουν το ετήσιο πρόγραμμά τους με τρόπο ριζωματικό, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές και τις προτάσεις του.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα εμπεριέχει διαδικασίες αποτίμησης και αναστοχασμού. Στόχος τους είναι η επισήμανση της αποτελεσματικότητας πρακτικών, στάσεων και πρωτοβουλιών, στο πλαίσιο των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων. Η αξιολόγηση είναι αναπόσπαστο στάδιο κάθε οργανωμένης και συστηματικής διαδικασίας και ολοκληρώνει τον αρχικό σχεδιασμό. Στην ίδια κατεύθυνση, η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της μαθησιακής διαδικασίας σε όλη τη διάρκειά της, καθώς διαπιστώνει το επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών (αρχική – διαγνωστική αξιολόγηση), ανατροφοδοτεί και αναπροσαρμόζει την πορεία της διδασκαλίας (διαμορφωτική αξιολόγηση) και συμβάλλει ανακεφαλαιωτικά στην αποτίμηση του βαθμού επίτευξης των επιδιωκόμενων μαθησιακών στόχων (τελική αξιολόγηση). Αποτελεί βασική λειτουργία ανατροφοδότησης μαθητών/-τριών και εκπαιδευτικών και προσφέρει τόσο αναστοχαστικά όσο και μεταγνωστικά οφέλη σε όλους/-ες. Με αυτή την έννοια, δεν έχει μόνο αποτιμητικό χαρακτήρα, αλλά αποτελεί ενεργό μέρος της ίδιας της μαθησιακής διαδικασίας, που ενισχύει τα κίνητρα μάθησης, επεκτείνοντας τη δυναμική της γνώσης και οικοδομώντας τη μαθησιακή συνειδητότητα μαθητών/-τριών και εικαστικών εκπαιδευτικών. Κρίνεται, λοιπόν, απαραίτητο ως μαθησιακή δραστηριότητα να συνδέεται οργανικά με τη μαθησιακή διαδικασία συμπληρώνοντας και ολοκληρώνοντας τη συνέχειά της. Στο νέο ΠΣ, εκτός από την αρχική – διαγνωστική και την τελική αξιολόγηση, δίνεται έμφαση στην πλήρη αξιοποίηση της διαμορφωτικής αξιολόγησης, εντάσσοντάς τη δυναμικά ως παιδαγωγική λειτουργία στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, ώστε να ρυθμίζει και να παρεμβαίνει διαρκώς στον αρχικά σχεδιασμένο στόχο επίτευξης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Παρατηρούμε, δηλαδή, μια μετατόπιση της προσέγγισης από την αξιολόγηση της μάθησης στην αξιολόγηση «για τη μάθηση». Αυτό συντελείται μέσα από την πληροφόρηση που παρέχει στους/στις εκπαιδευτικούς ως προς την αποτελεσματικότητα των επιλεγόμενων παιδαγωγικών και διδακτικών προσεγγίσεων, ενώ στο

επίπεδο των μαθητών/-τριών συμβάλλει στη μεταγνωστική συνειδητοποίηση των αστοχιών τους και ανατροφοδοτεί τη μαθησιακή τους διαδρομή.

Στο μάθημα των Καλλιτεχνικών της Α΄ τάξης του Γυμνασίου η αξιολόγηση λειτουργεί ως παιδαγωγικό και μαθησιακό εργαλείο, που ενημερώνει, καθοδηγεί, ενθαρρύνει, ανατροφοδοτεί τη μαθησιακή εξέλιξη, συμβάλλει ενεργά στην κατάκτηση των μαθησιακών στόχων, αποφεύγοντας πρακτικές αποστήθισης και μηχανιστικής αναπαραγωγής κειμένων και εργασιών από το εκπαιδευτικό υλικό. Η αξιολόγηση λειτουργεί διαγνωστικά, διαμορφωτικά και απολογιστικά στην εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ ανασυντάσσεται και η ίδια μέσα από τη χρήση ποικίλων μορφών και τεχνικών στις εκάστοτε συγκυρίες. Εκκινεί από τον σχεδιασμό των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και εποπτεύει μακρύτερα από την επίτευξή τους, τη διδακτική εφαρμογή τόσο στο επίπεδο της εκπαιδευτικής μέριμνας όσο και στο επίπεδο της μαθητικής δράσης. Θέτει στο επίκεντρο τον δημιουργικό αναστοχασμό του εκπαιδευτικού έργου, τις μεταγνωστικές διαστάσεις της μαθησιακής πράξης, καθώς και τη διερεύνηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων και στάσεων, ιεραρχώντας και επαναπροσδιορίζοντας τις γνωστικές, ψυχοσυναισθηματικές και κοινωνικογνωστικές επιδιώξεις διαρκώς και δυναμικά.

Κριτήρια Αξιολόγησης

Για την Α΄ τάξη του Γυμνασίου προτείνεται η αξιοποίηση της περιγραφικής αξιολόγησης ως ομαλή μετάβαση από τη μορφή αξιολόγησης της Πρωτοβάθμιας. Ως περιεχόμενο προτείνονται οι θεμελιώδεις άξονες: α) «Εικαστική, Δημιουργική Πράξη» και β) «Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση». Σε κάθε άξονα συμπεριλαμβάνονται κριτήρια από: α) τον γνωστικό τομέα και τον τομέα κριτικής κατανόησης, β) τον τομέα ικανοτήτων και δεξιοτήτων, γ) τον τομέα αξιών και στάσεων.

Πιο συγκεκριμένα αξιολογούνται:

α) στον γνωστικό τομέα και τον τομέα κριτικής κατανόησης, η κατανόηση όρων, εννοιών και τεχνικών της εικαστικής γνώσης σε θεωρητικό και εργαστηριακό επίπεδο

β) στον τομέα ανάπτυξης ικανοτήτων και δεξιοτήτων, η ανάπτυξη των εικαστικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων, δεξιοτήτων ζωής και των εγκάρσιων δεξιοτήτων, οι οποίες συνδέονται με την εικαστική και θεωρητική εργασία μέσα στο κοινωνικογνωστικό πλαίσιο εφαρμογής της διδασκαλίας, καθώς και η ανάπτυξη των ψηφιακών ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ενθαρρύνοντας τη χρήση νέων μέσων και λογισμικών στην εικαστική έρευνα και εργασία

γ) το επίπεδο αξιών και στάσεων, μέσα από την υιοθέτηση θετικών συναισθημάτων για την αειφορία, στην κατεύθυνση της ενσυναίσθησης, της δημοκρατικής ευαισθησίας, της ευγενούς άμιλλας και της αλληλεγγύης.

Η εστίαση των εκπαιδευτικών συνιστάται να επικεντρώνεται στην ενεργό συμμετοχή και το ενδιαφέρον που εκδηλώνεται σε όλες τις πτυχές της μαθησιακής διαδικασίας (συζητήσεις, ασκήσεις, δράσεις, δραστηριότητες εργαστηριακού και θεωρητικού τύπου) αλλά και στη ψυχοκινητική και κοινωνικογνωστική διάσταση της μάθησης, σταθμίζοντας τη συνεργατικότητα, την αφοσίωση, την προσήλωση, την ανάληψη πρωτοβουλιών κ.λπ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η αξιολόγηση στο μάθημα των Καλλιτεχνικών μπορεί να επανατροφοδοτήσει το σύνολο των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που θα επιλεγθούν κατά τον σχεδιασμό της διδασκαλίας, σε όλους τους βασικούς και συμπληρωματικούς άξονες του νέου ΠΣ. Η αξιολόγηση ανατροφοδοτεί και επανασχεδιάζει, δηλαδή, παραμέτρους της εικαστικής εκπαίδευσης, όπως ο βαθμός κατανόησης και χρήσης της εικαστικής γλώσσας, η ευχέρεια

αξιοποίησης υλικών, εργαλείων και τεχνικών, η ικανότητα δημιουργικού και εκφραστικού μετασχηματισμού ατομικών και κοινωνικών ερεθισμάτων μέσα από ιδέες και προβληματισμούς. Επιπρόσθετα, η αξιολόγηση γίνεται πηγή ανατροφοδότησης σε σχέση με τις δεξιότητες της μάθησης (επικοινωνία, συνεργασία, κριτικός στοχασμός, δημιουργικότητα) και του νου (πρωτοτυπία, πειραματισμός, πλάγια ή αποκλίνουσα σκέψη), τις κοινωνικές δεξιότητες (δημοκρατική στάση, συνεργατικότητα, δημιουργική κοινωνική παρέμβαση και τοποθέτηση) και τις ψηφιακές δεξιότητες (ουσιαστική αξιοποίηση των νέων μέσων και των ΤΠΕ) σε μια αειφορική κατεύθυνση εικαστικής μορφοποίησης και θεωρητικής πραγμάτευσης.

Η κατηγοριοποίηση των κριτηρίων που θα τεθούν, προκειμένου να καλύψουν επιτυχώς τις αντίστοιχες μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/-τριών μπορεί να είναι χρήσιμη. Έχει προβλεφθεί στο νέο ΠΣ η κωδικοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων τους μέσα από τους μίτους της δημιουργίας και της μάθησης, και ως εκ τούτου, η ίδια κωδικοποίηση παράγει και τα αντίστοιχα διευρυμένα κριτήρια αξιολόγησης, προκειμένου μαθητές/-τριες και εικαστικοί εκπαιδευτικοί να διευκολυνθούν στην ισόρροπη χρήση τους. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν να αποτυπωθούν τρεις κατηγορίες κριτηρίων ως προς τη στόχευσή τους, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1. Κριτήρια αξιολόγησης

Θεμελιώδης άξονας – Η εικαστική, δημιουργική πράξη		
Κριτήρια Γνωστικά και Κριτικής Κατανόησης	Κριτήρια Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων	Κριτήρια Αξιών και Στάσεων
<ul style="list-style-type: none"> Κατανοεί την οργάνωση γραμμών, φορμών και μορφών ενός έργου τέχνης. Αναγνωρίζει τις κλίμακες των χρωμάτων στη φύση και στην τέχνη. Αντιλαμβάνεται τη συμμετρία – ασυμμετρία – ισορροπία. Κατανοεί τις έννοιες στατικότητα και κίνηση στα εικαστικά έργα. Αντιλαμβάνεται τις εικαστικές τέχνες ως οπτική επικοινωνία. Κατανοεί διαφορετικές τεχνικές. Κατανοεί τη σημασία της δημιουργικής διαδικασίας στην τέχνη. 	<ul style="list-style-type: none"> Αποτυπώνει μορφές και φόρμες, όπως ανθρώπινη φιγούρα, τοπία, νεκρές φύσεις κ.ά., με γεωμετρικά, ή οργανικά σχήματα. Σχεδιάζει το φως και τη σκιά. Εκτελεί διαφορετικές χρωματικές ασκήσεις (αποχρώσεις – τόνους). Αναπτύσσει αντιληπτικές ικανότητες για την υφή και τη ματιέρα. Σχεδιάζει αξιοποιώντας την τοποθέτηση συνειδητά. Σχεδιάζει τη συμμετρία – ασυμμετρία – ισορροπία. Αποτυπώνει τη στατικότητα και την κίνηση. 	<ul style="list-style-type: none"> Εκφράζει συναισθήματα και μεταδίδει μηνύματα χρησιμοποιώντας εικαστική ορολογία και εικαστικό εγγραμματισμό. Φροντίζει και σέβεται τον χώρο που εργάζεται και τα υλικά που χρησιμοποιεί. Συμμετέχει σε εικαστικές παρεμβάσεις στον ευρύτερο χώρο του σχολείου. Αξιοποιεί τη δημιουργική διαδικασία στην τέχνη. Παρουσιάζει και εκθέτει το έργο του/της στην τάξη ή στο σχολείο. Επικοινωνεί οπτικά.

	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιεί υλικά και εργαλεία με ευχέρεια για την υλοποίηση διάφορων τεχνικών. • Γράφει ιδέες και σχόλια για το έργο του/της. 	
Θεμελιώδης άξονας – Η αισθητική πρόσληψη και απόκριση		
Κριτήρια Γνωστικά και Κριτικής Κατανόησης	Κριτήρια Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων	Κριτήρια Αξιών και Στάσεων
<ul style="list-style-type: none"> • Κατανοεί το μοντέλο της Housen. • Αναλύει το έργο του/της και το έργο των συμμαθητών/-τριών του/της. • Προσδιορίζει μορφολογικά χαρακτηριστικά ενός έργου ή ομάδας έργων. • Κατανοεί τι σημαίνει αφαίρεση στην τέχνη. • Γνωρίζει την τέχνη από την Παλαιολιθική Εποχή έως τον Μεσαίωνα. • Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πάνω στο εικαστικό μέρος που σχετίζεται με τα θρησκευτικά σύμβολα, τις θρησκευτικές τελετουργίες και τη θρησκευτική χρήση της γλώσσας. • Γνωρίζει καλλιτέχνες, τη ζωή και το έργο τους. • Κατανοεί τον ρόλο του καλλιτέχνη και την κοινωνική διάσταση της τέχνης. • Αντιλαμβάνεται την έννοια του «ωραίου» στα αντικείμενα και στο περιβάλλον. • Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά για τους κινδύνους που συνδέονται με την περιβαλλοντική καταστροφή. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναλύει εικαστικά έργα με το μοντέλο της Housen. • Αναλύει το έργο του/της και το έργο των συμμαθητών/τριών του/της. • Συγκρίνει μορφολογικά χαρακτηριστικά ενός έργου ή ομάδας έργων μεταξύ τους. • Ερμηνεύει την αφαίρεση στα εικαστικά έργα. • Μπορεί να χρησιμοποιεί την εικαστική ορολογία κατάλληλα. • Χρησιμοποιεί τη γνώση του/της από την ιστορία της τέχνης και αντλεί στοιχεία για το δικό του/της έργο. • Εκφράζει ιδέες, συναισθήματα, σκέψεις, παρατηρώντας διαφορετικά έργα τέχνης. • Αναλύει διαφορετικές τεχνοτροπίες χρησιμοποιώντας εικαστική ορολογία. • Παρακολουθεί τις χειρονομίες των ομιλητών/-τριών και συνολικά τη γλώσσα του σώματος για να μπορεί να διαπιστώνει το νόημα των λόγων τους. 	<ul style="list-style-type: none"> • Υιοθετεί κάποιο μοντέλο ανάλυσης, π.χ. της Housen. • Υιοθετεί στοχαστικές διαθέσεις, όπως του project zero κ.ά. • Αποκτά θετική στάση απέναντι στην τέχνη από την Παλαιολιθική Εποχή έως τον Μεσαίωνα. • Αναζητά πληροφορίες στο διαδίκτυο για καλλιτέχνες, τη ζωή και το έργο τους. • Επιλέγει την εικαστική ορολογία όταν στοχάζεται για την τέχνη. • Αναζητεί και εκτιμά το «ωραίο» στα αντικείμενα και στο περιβάλλον και υιοθετεί στάση αειφορίας, δηλαδή προστασίας και διατήρησής του.

Β΄ Μέρος

Β. Αναλυτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών

1ος Βασικός Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Σύντομη εισαγωγή για τις τέχνες και τις τεχνικές	<ul style="list-style-type: none"> • Οι εικαστικές και εφαρμοσμένες τέχνες στο παρόν και στο παρελθόν. • Εικαστικές και εφαρμοσμένες τέχνες, η σχέση, οι ομοιότητες και οι διαφορές τους. • Θεωρητική και βιωματική προσέγγιση των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών. 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών. • Να αναγνωρίζουν κύριες τεχνοτροπίες έργων τέχνης διαφόρων εποχών. • Να γνωρίζουν μέσα από τη βιωματική εμπειρία και την εμπλοκή στη δημιουργική διαδικασία μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών. • Να αποκτούν βασικές γνώσεις από το πεδίο των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών αναλύοντας έργα τέχνης. • Να ταξινομούν έργα τέχνης στο πεδίο της τέχνης που αντιστοιχούν ως προς τα χαρακτηριστικά τους σε σχέση με τον χώρο (δύο ή τριών διαστάσεων κ.λπ.) ή και τον χρόνο (τέταρτη διάσταση). • Να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν κατάλληλες τεχνικές και υλικά στις εικαστικές τους δημιουργίες. • Να κατανοούν τη σχέση των εφαρμοσμένων τεχνών με τις εικαστικές τέχνες. • Να αντιλαμβάνονται την αξία των επιμέρους τεχνών ως παγκόσμιων αγαθών και ως σημείων τοπικής, εθνικής ή και παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρχονται σε επαφή με επιλεγμένα έργα από την προϊστορία μέχρι και τις μέρες μας. M2, M3 • Γνωρίζουν και διακρίνουν έργα διαφορετικών εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών. M2 • Εργάζονται σε ομάδες, ανατρέχουν σε πηγές (έντυπες ή ψηφιακές) και συλλέγουν έργα τέχνης που ανήκουν σε συγκεκριμένο τομέα (π.χ. γλυπτική, ζωγραφική, χαρακτική κ.λπ.). M2 • Σκιτσάρουν ενδιαφέροντα σημεία των έργων της συλλογής που δημιούργησαν και καταγράφουν παρατηρήσεις στο εικαστικό τους ημερολόγιο (sketchbook). M1 • Ασκοούνται βιωματικά σε διαφορετικές μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών και δημιουργούν τις δικές τους εικαστικές εργασίες. M1
			<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται συνδυαστικά με βάση: <ul style="list-style-type: none"> – το προσωπικό τους ημερολόγιο. M1 – τη συμμετοχή τους σε συζητήσεις. M2, M3 • Αναστοχάζονται ομαδοσυνεργατικά αναφορικά με την απόκτηση νέας γνώσης/εμπειρίας σε σύγκριση με την προηγούμενη. M2

Σύντομη εισαγωγή για τις τέχνες και τις τεχνικές			<ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται ενδεικτικά για τις ατομικές και ομαδικές εικαστικές εργασίες τους, καθώς και την παρουσίασή τους ακολουθώντας ένα μοντέλο αξιολόγησης που συνδυάζει την ατομική αξιολόγηση και την ετεροαξιολόγηση βάσει κριτηρίων. M2, M3
<p>Σχέδιο δισδιάστατο και τρισδιάστατο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σχέδιο δύο και τριών διαστάσεων και η χρήση του στη ζωγραφική και τη γλυπτική. • Το σχέδιο ως μέσο πληροφορίας για τον κόσμο. • Το σχέδιο ως μέσο σύνθεσης της εικόνας. • Το τρισδιάστατο σχέδιο – σκαρίφημα. • Το σχέδιο ως εκφραστικό μέσο. • Το σχέδιο ως προκαταρκτικό στάδιο ή ως αυτόνομο εικαστικό έργο. • Σχεδιαστική απόδοση του φυσικού και κατασκευασμένου περιβάλλοντος. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται το σχέδιο ως μέσο μεταφοράς πληροφοριών για το μέγεθος, την απόσταση, τον χώρο, τα αντικείμενα του φυσικού και κατασκευασμένου περιβάλλοντος, καθώς και τη μεταξύ τους σχέση (σχέση μερικού προς το όλον). • Να διακρίνουν τον ρόλο του σχεδίου στη σύνθεση του συνόλου της εικόνας. • Να διακρίνουν τη λειτουργία του σχεδίου στο σταδιακό χτίσιμο των επιμέρους στοιχείων της σύνθεσης. • Να αποδίδουν απλά και δίχως πολλές λεπτομέρειες τον χαρακτήρα της φόρμας. • Να φωτοσκιάζουν με τρεις τόνους, να δημιουργούν έργα με παραστατική – νατουραλιστική προσέγγιση χρησιμοποιώντας κυρίως τεχνικές ξηρών υλικών. • Να σχεδιάζουν από τη φαντασία τους ή αξιοποιώντας πρότυπα (δευτερογενείς πηγές, π.χ. σκίτσα, σχέδια, γελοιογραφίες, εικονογραφήσεις, δισδιάστατες και τρισδιάστατες εικόνες). • Να σχεδιάζουν ή να 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρατηρούν σχέδια και σκίτσα από διάφορες περιόδους της τέχνης, καθώς και μαθητικές εργασίες και αναλύουν τη λειτουργία τους σε διάφορα στάδια ξεκινώντας από το προσχέδιο. M2 • Χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια μία ή δύο διαφορετικές τεχνικές στα σχέδιά τους. M1 • Ασκούνται σε γρήγορα σκίτσα και σχέδια εκ του φυσικού ξεκινώντας με απλές συνθέσεις, π.χ. νεκρή φύση, και βασικές γεωμετρικές φόρμες. M1 • Ασκούνται σε γρήγορα προπλάσματα ανθρώπινης φιγούρας φροντίζοντας για τη γεωμετρική απόδοση των όγκων. M1 • Αποτυπώνουν απλά και χωρίς λεπτομέρειες το ανθρώπινο πρόσωπο (πορτρέτο) ή και διάφορες στάσεις της ανθρώπινης φιγούρας. M1 • Εναρμονίζουν σταδιακά τις σχέσεις των μεγεθών του σχεδίου με τα μεγέθη της φύσης. M1 • Συσχετίζουν τις φόρμες με το πλαίσιο (format) του χαρτιού και προσαρμόζουν τα μικρότερα και μεσαία σχήματα στα μεγαλύτερα. M1 • Εκτελούν ασκήσεις με τονικές κλίμακες τριών τόνων και (μέχρι) πέντε «περασμάτων». M1 • Καταγράφουν στοιχειωδώς το φως και τη σκιά με δύο τρεις τόνους. M1

<p>Σχέδιο δισδιάστατο και τριδιάστατο</p>		<p>σκιτσάρουν σκαριφήματα στο εικαστικό τους σημειωματάριο για οποιοδήποτε θέμα τους/τις απασχολεί.</p>	<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται για το εργαστηριακό τους έργο με βάση π.χ. κάποια από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> – συμμετοχή στην τάξη ή στο εργαστήριο. M3 – πρόοδος, ποιότητα και αποτέλεσμα μαθητικών εργασιών (portfolio). M1, M2 – εικαστικό σημειωματάριο (sketchbook). M1 – εργασίες στο σπίτι. M1 – ποιότητα συνεργασίας. M3 – διαφοροποιημένη προσέγγιση αξιολόγησης. M3 – ομαδική αξιολόγηση. M3
<p>Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ζωγραφική παραστατική ή αφηρημένη. • Η λειτουργία της ζωγραφικής ως έννοιας, έκφρασης, συμβόλου κ.λπ. • Η ζωγραφική ως αναπαράσταση του πραγματικού ή του φανταστικού. • Ζωγραφική ποιότητα – «Ζωγραφικότητα», χρωματικές σχέσεις, περάσματα, υφές. • Χρωματικές κλίμακες. • Αρμονίες. • Αντιθέσεις. • Κολάζ. • Frottage. • Χαρτοπλεκτική. • Assemblage. • Ανάπτυγμα από τη δεύτερη προς την τρίτη διάσταση. • Η έννοια του 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν βασικά θεματικά είδη της ζωγραφικής από την προϊστορία έως την Αναγέννηση. • Να αναγνωρίζουν βασικά είδη της παραστατικής ζωγραφικής: <ul style="list-style-type: none"> – Νεκρή φύση – Τοπίο – Θαλασσογραφία – Προσωπογραφία, αυτοπροσωπογραφία – Λατρευτική εικόνα – Συμβολική αναπαράσταση – Αλληγορική αναπαράσταση – Ιστορική σκηνή – Μυθολογική σκηνή – Μνημειακή ζωγραφική – Διακοσμητική ζωγραφική κ.λπ. • Να χρωματίζουν με στοιχειώδεις τονικές και χρωματικές αντιθέσεις. • Να κατανοούν την έννοια της απόχρωσης, του τόνου, της έντασης, της φωτεινότητας του χρώματος. • Να κατανοούν την έννοια του χρωματικού 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επισκέπτονται εκθέσεις ζωγραφικής, μουσεία και ιστοσελίδες μουσείων της Ελλάδας (Κυκλαδικό Μουσείο, Μουσείο Ακρόπολης, Μουσείο Βεργίνας, Βυζαντινό Μουσείο Θεσσαλονίκης κ.λπ.) και του εξωτερικού (Λούβρο, μουσεία Γερμανίας, Βρετανικό Μουσείο), εστιάζοντας στο διάστημα από την προϊστορία έως την Αναγέννηση. M2, M3 • Παρουσιάζουν έργα ζωγραφικής με σκίτσα ή παρατηρήσεις στο εικαστικό τους σημειωματάριο (art – sketchbook). M1, M2 • Ζωγραφίζουν παρατηρώντας εκ του φυσικού ή στηριζόμενοι/-ες στη φαντασία – μνήμη τους. M1 • Χρησιμοποιούν με αυξάνουσα ευχέρεια μία ή δύο τεχνικές (νερομπογιές, κηρομπογιές, υδατοδιαλυτά παστέλ κ.λπ.) για μια μαθητική εργασία. M1 • Ασκούνται στις χρωματικές αποχρώσεις και τους τόνους (χρωματικός κύκλος ή χρωματικές κλίμακες). M1 • Εκτελούν ασκήσεις με εφαρμογές των θερμών – ψυχρών

<p>Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες</p>	<p>εξώγλυφο.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιδωτό ως «ζωγραφική με πέτρα». • Φόρμες, ροές, αρμοί. 	<p>περιβάλλοντος και τους τρόπους αλληλεπίδρασης των χρωμάτων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να ζωγραφίζουν από τη φαντασία τους, τη μνήμη ή εκ του φυσικού εκφράζοντας με τα σχέδια τους προσωπικούς προβληματισμούς, διαθέσεις, συναισθήματα, ιδέες. • Να πειραματίζονται με υλικά και υφές στη ζωγραφική επιφάνεια. • Να αξιοποιούν το τυχαίο ως ζωγραφικό στοιχείο. • Να αντιλαμβάνονται την απόσπαση της φόρμας από το πλαίσιο ως μεταίχμιο και ως δυνατότητα ανάπτυξης στον τρισδιάστατο χώρο. • Να αναγνωρίζουν σημαντικά ψηφιδωτά από διαφορετικές ιστορικές περιόδους (Κλασική και Ελληνιστική περίοδος, Ρωμαϊκή περίοδος, Βυζαντινή περίοδος, Νεότερη και σύγχρονη περίοδος κ.λπ.). • Να αποκωδικοποιούν τη μέθοδο κατασκευής των ψηφιδωτών και να περιγράφουν τις βασικές μορφικές και συνθετικές έννοιες αντιμετωπίζοντας το ψηφιδωτό ως «ζωγραφική με πέτρα» (φόρμες, ροές, αρμοί, μέγεθος ψηφίδας, χρωματικός τόνος, ρυθμός, επανάληψη, αντίθεση κ.λπ.). • Να συσχετίζουν τον χαρακτήρα της φόρμας με τη φορά της κίνησης των ψηφίδων και των αρμών και να διακρίνουν διαφορετικές περιπτώσεις 	<p>χρωμάτων. M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιζωγραφίζουν εκτυπωμένα εικαστικά έργα και προχωρούν σε αναπροσαρμογές και μετασχηματισμούς με βάση προσωπικά εκφραστικά σχήματα και επιλογές. M1, M2 • Δημιουργούν κολάζ χρησιμοποιώντας χαρτιά διαφόρων χρωμάτων και ποιτήτων (έγχρωμα χαρτιά, φωτογραφίες, γράμματα, σχέδια κ.λπ.). M1 • Πειραματίζονται και αποδίδουν υφές χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές κολάζ, σκίσιμο, τσαλάκωμα, τρίξιμο, γδάρισμα, χάραξη, στάξιμο, frottage, επικόλληση κ.λπ. M1 • Αποσπούν φόρμες από το δισδιάστατο πλαίσιο και τις αναπτύσσουν στον χώρο. M1 • Συνεργάζονται για την υλοποίηση μιας ομαδικής εργασίας μεγάλων διαστάσεων (τοιχογραφία, διακοσμητική ζωγραφική) στον τοίχο του σχολείου ή της τάξης, στο πλαίσιο εικαστικής δράσης, εκδήλωσης ή τελετουργίας του σχολείου. M1, M3 • Επισκέπτονται μνημεία, ναούς και μουσεία ή εικονικά μουσεία και μελετούν ψηφιδωτά διαφόρων εποχών (π.χ. Μουσείο Πέλλας, Δήλου Πομπηίας, Ραβένα, Αγία Σοφία κ.λπ.). M2, M3 • Κρατούν γραπτές σημειώσεις και σχέδια που αφορούν την αποκωδικοποίηση της ροής των ψηφίδων στο εικαστικό σημειωματάριο. M2 • Σχεδιάζουν απλά σχέδια και σημειώνουν με μολύβι τις ροές και τους αρμούς που θα ακολουθήσουν κατά την διάρκεια της εκτέλεσης. M1 • Επιχρωματίζουν τα σχέδιά τους χρησιμοποιώντας διαφορετικά χρώματα, αποχρώσεις και τόνους. M1
---	--	--	---

<p>Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες</p>		<p>ψηφοθέτησης. Να σχεδιάζουν και να εκτελούν ένα μικρό ατομικό ή ένα μεγαλύτερο ομαδικό έργο με απλά υλικά (ευτελή και ανακυκλωμένα)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Εκτελούν μικρές ασκήσεις με διακοσμητικά μοτίβα και ψηφίδες από απλά υλικά (χρωματιστό χαρτί, χαρτόνι, playdough, πηλό, ζύμη, όσπρια κ.λπ). M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> –οργάνωση και πληρότητα εικαστικού σημειωματαρίου (sketchbook). M1 –εργασίες του ατομικού τους φακέλου (portfolio). M1, M2 –εργαστηριακές ασκήσεις. M1 –συμμετοχή σε συζητήσεις. M2, M3 –ενδιαφέρον. M2, M3 –ανάληψη πρωτοβουλιών. M2, M3 –πρωτοτυπία ιδεών. M2 –αυθεντικότητα της ερμηνείας. M1, M2 –ενδιαφέρον για την οργάνωση του πάγκου εργασίας, τη συντήρηση των ατομικών και κοινών υλικών. M3 –προθυμία για βοήθεια προς τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. M3 –εφαρμογή διαφοροποιημένων κριτηρίων στο σύνολο των δραστηριοτήτων. M3 –εφαρμογή κριτηρίων ομαδικής αξιολόγησης. M3
<p>Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Σχέδιο γλυπτικής. ● Πηλοπλαστική. ● Γυψοτεχνία. ● Ανάγλυφο. ● Ξυλογλυπτική. ● Ανάγλυφες μεικτές τεχνικές. ● Χαρτοδιπλωτική. ● Origami. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να αναγνωρίζουν διαφορετικές εκφάνσεις της γλυπτικής και της εξέλιξής της, με εστίαση από την Προϊστορική Περίοδο έως και την Αναγέννηση. ● Να διακρίνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ανάμεσα: <ul style="list-style-type: none"> – στο περίοπτο και το ανάγλυφο – στο εσώγλυφο και το εξώγλυφο – στο ρηχό, στο μεσαίο και 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Έρχονται σε επαφή με το έργο σημαντικών γλυπτών από την αρχαιότητα μέχρι και την Αναγέννηση. M2, M3 ● Επισκέπτονται αρχαιολογικά μουσεία και ιστοσελίδες μουσείων της Ελλάδας και του εξωτερικού, με εστίαση στην περίοδο από την προϊστορία έως την Αναγέννηση, με σκοπό να καταγράψουν ανάγλυφα και ξυλόγλυπτα με σκίτσα ή παρατηρήσεις στο εικαστικό τους σημειωματάριο (art –

<p>Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες</p>		<p>στο βαθύ ανάγλυφο.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν την προσθετική γλυπτική μέθοδο και να αναγνωρίζουν γλυπτά που έγιναν με την προαναφερόμενη τεχνική. • Να γνωρίζουν την αφαιρετική γλυπτική μέθοδο και να αναγνωρίζουν γλυπτά που έγιναν με την προαναφερόμενη τεχνική. • Να κατανοούν τη σχέση κενού και πλήρους της φόρμας και να αναγνωρίζουν την εκφραστική και πλαστική λειτουργία της. • Να σκαλίζουν εξώγλυφα και να πλάθουν/χυτεύουν εσώγλυφα προπλάσματα. • Να σκαλίζουν σε μαλακό υλικό ανάγλυφες φόρμες δίχως λεπτομέρειες αλλά με, κατά το δυνατόν, ορθές αναλογίες. • Να αυτοσχεδιάζουν αρματούρες για περίοπτες μικρές φιγούρες ή διακοσμητικά αντικείμενα. Να κατασκευάζουν μικρά διακοσμητικά αντικείμενα ή μικρογλυπτά με ανακυκλώσιμα και μικτά υλικά. 	<p>sketchbook). M1, M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μιμούνται με το σώμα τις στάσεις και τις εκφράσεις που απεικονίζουν οι άνθρωποι στο έργο τέχνης που μελετούν ή στην εικαστική, γλυπτική εργασία τους. M1, M2 • Πλάθουν γρήγορα προπλάσματα σε μαλακό υλικό με προσθαφαίρεση και τα προετοιμάζουν προς χύτευση κατασκευάζοντας απλά καλούπια. M1 • Δημιουργούν φόρμες σκαλίζοντας σχέδια πάνω σε μαλακό υλικό (ξύλο, dow, φελιζόλ, σαπούνι κ.λπ.) με την αφαιρετική μέθοδο. M1 • Χρησιμοποιούν μεικτές τεχνικές ενσωματώνοντας «άχρηστα» αντικείμενα δημιουργώντας καλούπια ή τελικές φόρμες, που επικαλύπτουν με γύψο ή χαρτοπολτό. M1 • Κατασκευάζουν μάσκες από γυψόγαζα, χαρτοπολτό, πηλό ή διπλωμένο χαρτόνι/cardboard. M1 • Στήνουν αρματούρες με μπάλες στεγνού χαρτιού, εφημερίδες, περισσεύματα χαρτιού, χαρτονιού, αλουμινόχαρτο, ξύλα, σύρμα, κλαδιά, χαρτοταινία κ.λπ. και δημιουργούν προπλάσματα για γλυπτά ή διακοσμητικά αντικείμενα, σκηνικές κατασκευές κ.λπ. M1 • Κατασκευάζουν μορφές με δίπλωμα – ανάπτυγμα χαρτιού, ή χαρτονιών, ή με λεπτό φύλλο πλαστικού, ή χαλκού με σύρμα κ.λπ. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων όπως: –εργαστηριακές ασκήσεις. M1 –τήρηση εικαστικού σημειωματαρίου (art – sketchbook). M1 –εργασίες του ατομικού τους</p>
---	--	---	---

<p>Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες</p>			<p>φακέλου (portfolio). M1, M2 –συμμετοχή σε συζητήσεις. M2, M3 –ενδιαφέρον. M2, M3 –ανάληψη πρωτοβουλιών M2, M3 –πρωτοτυπία ιδεών. M1, M2 – καθαριότητα στο τέλος της εργασίας και συντήρηση των ατομικών και κοινών υλικών. M3 –υποστήριξη των αδύναμων σημείων των συμμαθητών/τριών. M3 –εφαρμογή διαφοροποιημένων κριτηρίων αξιολόγησης στο σύνολο των δραστηριοτήτων. M3 –ομαδική αξιολόγηση. M3</p>
<p>Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρακτική σε ξύλο, λινόλεουμ. • Διάτρητη χαλκογραφία. • Τεχνικές τυπώματος. • Μονοτυπία. • Ντεκαλκομανία. • Κολλαγραφία. • Ασσεμπλογραφία <p>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εισαγωγή στην τυπογραφία, στοιχεία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν την τέχνη της χαρακτικής και να εκτιμούν τις ιδιαίτερες αισθητικές ποιότητές της σε σύγκριση με άλλες τέχνες. • Να αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά έργα διαφόρων καλλιτεχνών και να αντιλαμβάνονται τις διαφορές του ύφους. • Να αναλύουν με τη βοήθεια κριτηρίων χαρακτηριστικά και τυπώματα, εστιάζοντας στα μορφοπλαστικά και χαρακτηριστικά, την τεχνική και την αισθητική τους λειτουργία. • Να διακρίνουν τις διαφορές ανάμεσα στην πολυτυπία και τη μονοτυπία. • Να κατανοούν τη σημασία της αναπαραγωγής με αριθμηση. • Να διακρίνουν χαρακτηριστικά είδη της χαρακτικής: Ψιτυπία (ξυλογραφία, λινόλεουμ), Βαθυτυπία (φύλλο χαλκού, αφρώδεις πλάκες, χαρτί), Επιτεδοτυπία (μονοτυπία, 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρχονται σε επαφή με το έργο σημαντικών χαρακτών της Αναγέννησης, ή με έργα χαρακτικής εξωευρωπαϊκών πολιτισμών (κινέζικη, ιαπωνική κ.λπ.). M2, M3 • Επισκέπτονται ιστοσελίδες μουσείων και διαδικτυακούς τόπους αναζητώντας έργα σημαντικών εκπροσώπων της χαρακτικής και της τυπογραφίας (Dürer, Rembrandt, Toulouse Lautrec, John Gage κ.λπ.), και κρατούν σημειώσεις στο εικαστικό τους σημειωματάριο (art – sketchbook). M1, M2, M3 • Χαράσσουν σε μαλακά υλικά, όπως σε μαλακό φύλλο χαλκού, αφρώδεις πλάκες κ.λπ. M1 • Χαράσσουν και τυπώνουν – αναπαράγουν αντίγραφα από λινόλεουμ ή μαλακά ξύλα, και αριθμούν τις αναπαραγωγές τους. M1 • Πειραματίζονται με τυπώματα, όπως μονά τυπώματα, επικολήσεις, αναμειγνύοντας τεχνικές για να αποδώσουν διάφορες υφές. M1 • Τυπώνουν ευχετήριες κάρτες, προσκλήσεις, αφίσες με αφορμή

<p>Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες</p>		<p>ντελκαλκομανία κ.λπ.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να χρησιμοποιούν με ευχέρεια απλές τεχνικές και τυπώματα. <p>Να σχεδιάζουν μια ιδέα για τύπωμα και να προσαρμόζουν τη στοιχειοθέτησή της για συγκεκριμένους αποδέκτες</p>	<p>εορταστικά γεγονότα και συγκυρίες της σχολικής ζωής. M1, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες</p> <p>αξιολογούνται για το δημιουργικό τους έργο, τη συνεργασία με τους/τις συμμαθητές/-τριες βάσει παιδαγωγικών κριτηρίων, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> – συμμετοχή στην τάξη M2, M3 – ποιότητα και ποικιλία των χαρακτηριστικών εργασιών (portfolio). M1, M2, M3 – μεθοδικότητα και οργάνωση του εικαστικού σημειωματαρίου (sketchbook). M1, M2 – εργασίες στο σπίτι. M1 – ποιότητα της συνεργασίας με τον/την εκπαιδευτικό και τους/τις συμμαθητές/-τριες. M3 – φροντίδα για την οργάνωση του ατομικού χώρου εργασίας και τη συντήρηση των ατομικών και κοινών υλικών. M3 – διαφοροποιημένη προσέγγιση αξιολόγησης. M3
<p>Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Στατική εικόνα (εικονοπαρτιτούρα, ψηφιακή εικόνα, ψηφιακό σχέδιο, τρισδιάστατη ψηφιακή εικόνα). • Κινούμενη εικόνα (ψηφιακή, κινούμενη εικόνα, animation, βίντεο). • Τρόποι έκθεσης της ψηφιακής στατικής ή κινούμενης εικόνας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν ποικίλες μορφές τέχνης που παράγονται ψηφιακά. • Να αντιλαμβάνονται τις ομοιότητες και τις διαφορές στη μορφή και στη δομή μεταξύ μιας στατικής και μιας κινούμενης εικόνας. • Να συζητούν για τις διαφορές της αποτύπωσης της διάστασης του χρόνου σε στατικές και σε κινούμενες εικόνες. • Να ανακαλύπτουν τρόπους κατασκευής της ψηφιακής εικόνας, της βιντεοτέχνης, του animation του 20ού αι. • Να κατανοούν ότι οι εικαστικές ψηφιακές τέχνες συνιστούν είτε αυτοτελείς μορφές τέχνης, 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρχονται σε επαφή με στατικές ψηφιακές εικόνες της σύγχρονης και μετανεωτερικής τέχνης και μελετούν το έργο σημαντικών δημιουργών του πεδίου. M2, M3 • Συλλέγουν πληροφορίες για τα πρώτα animations και μελετούν την εξέλιξη του είδους (σχέδιο σε celluloid, 2d animations, 3d animations). M2, M3 • Φωτογραφίζουν διάφορα θέματα, τα οποία εντάσσουν ολόκληρα ή αποσπασματικά (εν μέρει) στην εργασία τους χρησιμοποιώντας διαφορετικές ψηφιακές ή και χειραπτικές τεχνικές (π.χ. collagraph print). M1, M2 • Σχεδιάζουν και ζωγραφίζουν χρησιμοποιώντας απλά λογισμικά σχεδίασης. M1

<p>Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης</p>		<p>είτε ενσωματώνονται σε άλλες τέχνες (κινηματογράφος, μουσική) και να αντιλαμβάνονται τους τρόπους με τους οποίους πραγματοποιείται η ενσωμάτωση.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να δημιουργούν και να επεξεργάζονται εικόνες σε απλά λογισμικά, τα οποία θα χρησιμοποιούν ή θα ενσωματώνουν ως εικαστικό στοιχείο στη μαθητική τους εργασία. • Να κατανοούν βασικές λειτουργίες της κινούμενης εικόνας, π.χ. τη διάρκεια της εικόνας και τη δημιουργία ψευδαίσθησης της κίνησης, το καρτέ, τη σεκάνς κ.λπ. • Να φωτογραφίζουν, να βιντεοσκοπούν σύντομα στιγμιότυπα ή μικρές ιστορίες και να τα συντάσσουν στοιχειωδώς σε απλά ψηφιακά προγράμματα/εφαρμογές. • Να εξασκούνται σε αναλογικές ή ψηφιακές ασκήσεις δημιουργώντας ακολουθίες εικόνων και σειριακές σπουδές. Να δημιουργούν με χειραπτικές μεθόδους πρωτότυπες φιγούρες και να τις θέτουν ψηφιακά σε κίνηση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Επεξεργάζονται ψηφιακά αναλογικά σχέδιά τους, αφού τα εισάγουν σε απλά λογισμικά επεξεργασίας εικόνων. M1 • Σχεδιάζουν στιγμιότυπα ή σεκάνς 5-8 σκηνών, μικρές ιστορίες με εικονογραφική διάθεση εστιάζοντας σε θέματα από την καθημερινότητα, ή την επικαιρότητα, ή σε διαθεματική σύνδεση με άλλα μαθήματα. M1, M3 • Κατασκευάζουν αναλογικό flipbook με απλό γραμμικό θέμα ή απλή φιγούρα χρησιμοποιώντας μολύβια, μαρκαδόρους, ή άλλα υλικά. M1 • Εξασκούνται σε σύντομες ασκήσεις που εστιάζουν στην απόδοση της κίνησης, π.χ. φωτογράφιση διαδοχικών φάσεων διαφόρων αντικειμένων που αποδίδουν τη λογική των σταδίων της κίνησης. M1, M2 • Θέτουν την ακολουθία των εικόνων σε κίνηση προσέχοντας την αναλογία καρτέ ανά δευτερόλεπτο με τρόπο αναλογικό, ή ψηφιακό (ψηφιακό πρόγραμμα μοντάζ, εφαρμογές time-lapse). M1 • Σχεδιάζουν και κατασκευάζουν ευφάνταστες φιγούρες που συνδέονται με προσωπικά τους μυθεύματα ή και βιώματα, αστείες περιστάσεις και ποικίλες εμπειρίες, με σκοπό να δημιουργήσουν σύντομες κινούμενες αφηγήσεις. M1, M3 • Γράφουν ή αυτοσχεδιάζουν πρωτότυπα σενάρια για την αφηγηματική πλαίσιωση των ηρώων που δημιούργησαν και φωτογραφίζουν τις σεκάνς. M1, M3 • Μοντάρουν τις πρωτότυπες ιστορίες τους σε απλά προγράμματα βίντεο-μοντάζ ή time-lapse. M1 • Παρουσιάζουν τις δημιουργίες τους με αφορμή σχολικές
---	--	---	---

Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης			<p>εκδηλώσεις στην τάξη τους, ή οργανώνουν μια ειδική προβολή – εκδήλωση με τις ηλικιακά παράλληλες τάξεις. M1, M2, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: –εργασίες στην τάξη. M1 –τήρηση εικαστικού σημειωματαρίου και ηλεκτρονικού e-sketchbook. M1, M2, M3 –εργασίες από τον ατομικό φάκελο (portfolio/e – portfolio). M1 –συμμετοχή σε συζητήσεις. M3 –ενδιαφέρον. M2, M3 –ανάληψη πρωτοβουλιών. M3 –πρωτοτυπία ιδεών. M2 –εφαρμογή διαφοροποιημένων κριτηρίων στο σύνολο των δραστηριοτήτων. M3 –ομαδική αξιολόγηση. M3</p>
Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες	<ul style="list-style-type: none"> • Στοιχεία Αρχιτεκτονικής – Μακέτα 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν την αρχιτεκτονική ως τέχνη και επιστήμη ταυτόχρονα. • Να αντιλαμβάνονται τις διαφορές της αρχιτεκτονικής επιστήμης και τέχνης από την επιστήμη της μηχανικής των κτιριακών κατασκευών. • Να αντιλαμβάνονται την έννοια του ρυθμού και του αρχιτεκτονικού ύφους. • Να διακρίνουν σημαντικούς αρχιτεκτονικούς ρυθμούς από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. • Να ασκούνται σε διαφορετικά είδη σχεδίου που συνδέονται με την τέχνη της αρχιτεκτονικής (αρχιτεκτονικό, γραμμικό, αξονομετρικό, προοπτικό, ελεύθερο κ.λπ. σχέδιο). 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επισκέπτονται ναούς, μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους και εντοπίζουν χαρακτηριστικά παραδείγματα αρχιτεκτονικών ρυθμών, ή άλλα ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά στοιχεία, τα οποία αποτυπώνουν κρατώντας σημειώσεις στο εικαστικό ημερολόγιο. M1, M2, M3 • Καταγράφουν φωτογραφικά ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά στοιχεία, κτίρια και σημεία της πόλης τους. M1, M2 • Διερευνούν έντυπο ή ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό, και μελετούν παραδείγματα αρχιτεκτονικού ύφους και ρυθμού σε σχέση με την εποχή. M2, M3 • Χρησιμοποιούν λέξεις-κλειδιά, π.χ. αρχαϊκός, κλασικός, ελληνοισλαμικός, ρομαντικός, γοτθικός, ισλαμική, βυζαντινή,

<p>Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν την αναγκαιότητα των μετρήσεων στην καθημερινή ζωή. • Να αναπτύσσουν τεχνικές μέτρησης σε κλίμακα. • Να υπολογίζουν τις τρεις διαστάσεις σε προοπτική ή σε κλίμακα και να κάνουν προτάσεις για μακέτα. Να γνωρίζουν τα υλικά που χρησιμοποιούνται στη μακέτα και να ασκούνται στην κατασκευή μακέτας. 	<p>αναγεννησιακή αρχιτεκτονική κ.λπ., και συγκεντρώνουν εικονιστικά και γλωσσικά τεκμήρια στο διαδίκτυο. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν στο εικαστικό τους σημειωματάριο αρχιτεκτονικά στοιχεία και μέρη που βρίσκουν ενδιαφέροντα και διατυπώνουν τις προσωπικές τους απόψεις σε σχέση με τις αρχιτεκτονικές μορφές μέσα από σύντομα γλωσσικά κείμενα. M1, M2 • Υπολογίζουν και σχεδιάζουν τον όγκο και τις επιφάνειες αξιοποιώντας ενδείξεις μέτρων ελεύθερα ή με τη βοήθεια γεωμετρικών οργάνων. M1 • Κατασκευάζουν απλή μακέτα κτιρίου, ή αρχιτεκτονικού τοπίου με βάση προηγούμενα σχέδια και σκαριφήματα. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ασκήσεις στην τάξη. M1 – τήρηση εικαστικού σημειωματαρίου (sketchbook). M1, M2, M3 – εργασίες στον χώρο (τριών διαστάσεων, καλλιτεχνικά και διακοσμητικά αντικείμενα). M1 – εργασίες που υπάρχουν στον ατομικό φάκελο (portfolio). M1, M2, M3 – συμμετοχή σε συζητήσεις. M3 – ενδιαφέρον. M2, M3 – ανάληψη πρωτοβουλιών. M3 – πρωτοτυπία ιδεών. M1, M2 – προθυμία για βοήθεια προς τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. M3 – φροντίδα για την οργάνωση της ομάδας. M3 – καθαριότητα στο τέλος της εργασίας και συντήρηση των ατομικών και κοινών υλικών. M3 – εφαρμογή διαφοροποιημένων κριτηρίων στο σύνολο των δραστηριοτήτων. M2, M3 – ομαδική αξιολόγηση. M3
--	--	--	--

<p>Παραδοσιακή – Λαϊκή τέχνη</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αγγειοπλαστική. • Υφαντική. • Υλικά, μέσα και τεχνικές σκηνογραφίας – σκηνικών. • Επιπλοποιία. • Κατασκευή κούκλας – Κουκλοθέατρο. • Χειροτεχνίες και δεξιότητες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρατηρούν και να περιγράφουν έργα αγγειοπλαστικής από την Παλαιολιθική εποχή μέχρι την Αναγέννηση. • Να αντιλαμβάνονται εικαστικές ποιότητες σε χρηστικά αντικείμενα των εφαρμοσμένων τεχνών, π.χ. αγγεία, κεντήματα, παραδοσιακά υφαντά, μεταλλοτεχνία κ.λπ., που αποτελούν ερέθισμα για τη δημιουργική τους εργασία. • Να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν υλικά, εργαλεία και μέσα για την κατασκευή ξύλινων αντικειμένων, μικροεπίπων, στηριγμάτων σκηνογραφίας κ.λπ. • Να σχεδιάζουν και να εκτελούν δύο τουλάχιστον βασικές μεθόδους συνδεσμολογίας των ξύλινων κατασκευών (π.χ. οδοντωτή ένωση, σταυροειδής ένωση). • Να επιλέγουν τα κατάλληλα υλικά, τα εργαλεία και μέσα για κάθε συγκεκριμένη εργασία και να κατανοούν τη λειτουργία και τη χρήση τους. • Να χειρίζονται μεγαλύτερα ή απαιτητικότερα μέσα, εργαλεία και μηχανήματα (π.χ. ηλεκτρικές συσκευές) με προσοχή, με τη βοήθεια και την επίβλεψη του/της υπεύθυνου/-ης του εργαστηρίου. • Να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τρόπους συντήρησης και κανόνες ασφαλείας των εργαλείων, των μέσων και των μηχανημάτων. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γνωρίζουν σημαντικά έργα της ελληνικής αγγειοπλαστικής παράδοσης από την προϊστορία έως σήμερα (π.χ. νεολιθικά μινωικά, γεωμετρικά, μελανόμορφα, ερυθρόμορφα βυζαντινά κ.λπ. κεραμικά). M2, M3 • Γνωρίζουν σημαντικά έργα της παγκόσμιας αγγειοπλαστικής τέχνης (π.χ. της μεσοποταμαϊκής, κινέζικης, ισλαμικής, ινδικής κ.λπ. παράδοσης). M2, M3 • Επισκέπτονται μουσεία ή διαδικτυακά μουσεία με συλλογές κεραμικής και σχεδιάζουν τα αντικείμενα που τους προκαλούν εντύπωση. M1, M2, M3 • Επισκέπτονται εργαστήρια αγγειοπλαστικής ή υφαντικής (με αργαλειό) του τόπου τους, συνομιλούν με τους καλλιτέχνες και παρακολουθούν επιδείξεις εργασίας ή και συμμετέχουν σε εργαστήριο (workshop). M2, M3 • Χωρίζονται σε ομάδες, καταγράφουν παρατηρήσεις και συμπληρώνουν φύλλα εργασίας για να αποτυπώσουν την εμπειρία της επίσκεψης. M2, M3 • Επισκέπτονται θέατρο της περιοχής, συνομιλούν με τον/τη σκηνογράφο και παρακολουθούν επίδειξη εργασίας ή/και συμμετέχουν σε εργαστήριο (workshop). M1, M2, M3 • Προσκαλούν στο σχολείο καλλιτέχνη (κεραμίστα, υφαντουργό, σκηνογράφο κουκλοπαίχτη κ.λπ.) της περιοχής τους και οργανώνουν ένα εργαστήριο, ή μια εκδήλωση. M3 • Προσκαλούν στο σχολείο θίασο κουκλοθέατρου της περιοχής ή περιοδεύοντα και οργανώνουν μια εκδήλωση – παράσταση. M3 • Συμμετέχουν σε workshops με κατασκευαστές κούκλας, ή
---	--	--	---

<p>Παραδοσιακή – Λαϊκή τέχνη</p>		<p>Να κατανοούν την πολιτιστική διάσταση εφαρμοσμένων λαϊκών τεχνών, όπως η αγγειοπλαστική, η υφαντική, η σκηνογραφία, το κουκλοθέατρο, η ξυλογλυπτική και η ξυλουργική τέχνη, η χειροτεχνία κ.λπ., στη διαχρονική, ιστορική τους διάσταση και στο σύγχρονο πλαίσιο.</p>	<p>σκηνοθέτες θεάτρου και εξασφαλίζουν χρόνο παρουσίασης και συζήτησης για το backstage και τις κατασκευές. M1, M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πλάθουν χρηστικά ή συμβολικά αντικείμενα από πηλό εφαρμόζοντας τρεις τρόπους. M1 • Κατασκευάζουν, εργαζόμενοι/-ες σε ομάδες, στοιχειώδεις επιτραπέζιους αργαλειούς και δημιουργούν υφαντά με μικτά υλικά ή και υλικά από τη φύση. M1, M3 • Κατασκευάζουν ένα μικρό χρήσιμο αντικείμενο για το θρανίο ή το γραφείο τους (π.χ. μια μολυβοθήκη) χρησιμοποιώντας χαρτί, πηλό, μέταλλο, ξύλο κ.λπ. M1, M3 • Συνεργάζονται σε ομάδες για την οργάνωση και τη σκηνοθετική υποστήριξη των σχολικών γιορτών. M1, M3
--------------------------------------	--	--	---

2ος Βασικός Άξονας: Μορφικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
<p>Σύντομη θεωρητική εισαγωγή στα μορφικά στοιχεία και στις αρχές σύνθεσης</p>	<p>Η λειτουργία των μορφικών στοιχείων στην απόδοση μιας εικόνας</p>	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τη λειτουργία της σύνθεσης, του χώρου, της κίνησης, των χρωμάτων του φωτός μέσα στα έργα τέχνης αναλύοντας τα μορφικά και δομικά στοιχεία και τις αρχές σύνθεσης. • Να αναγνωρίζουν τη συμμετοχή και τη λειτουργία των μορφικών στοιχείων στην κατασκευή της εικόνας. • Να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία των μορφικών 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν επιλεγμένα από διαφορετικά εικαστικά συγκείμενα και διαφορετικά εκφραστικά αίτια, που δίνουν έμφαση στη χρήση ενός ή δύο (συνδυαστικά) μορφικών στοιχείων (π.χ. σημείο και χρώμα στο έργο των ιμπρεσιονιστών και των Αβορίγινων), πειραματίζονται με την αξιοποίηση των μορφικών στοιχείων μεμονωμένα ή σε συνδυασμούς και δημιουργούν απλά σχέδια, καταγράφουν εικαστικές σημειώσεις και

<p>Σύντομη θεωρητική εισαγωγή στα μορφικά στοιχεία και στις αρχές σύνθεσης</p>		<p>στοιχείων μεμονωμένα και στη μεταξύ τους αλληλεπίδραση.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν διαφορετικούς τρόπους οργάνωσης της σύνθεσης. • Να κατανοούν τη λειτουργία διαφορετικών εικαστικών συγκείμενων σε έργα της σύγχρονης και παλαιότερης τέχνης διαφορετικών πολιτισμών. Να κατανοούν την ανεξαρτησία της εικαστικής κατασκευής από τη φύση και τον ορατό κόσμο. 	<p>παρατηρήσεις και αναπτύσσουν ιδέες στο εικαστικό τους σημειωματάριο (art – sketchbook) λεκτικά και σχεδιαστικά. M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διερευνούν τρόπους οργάνωσης της σύνθεσης στις μαθητικές, εικαστικές εργασίες με αξιοποίηση των μορφικών στοιχείων ξεκινώντας από απλούς, βασικούς τρόπους οργάνωσης και προχωρώντας με αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας σε σύνθετους. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: – δραστηριότητες (σχέδια, κείμενα, σημειώσεις κ.ά.) στο εικαστικό σημειωματάριο (art – sketchbook). M1 – συμμετοχή στην τάξη M3 – εργασίες στο σπίτι. M3 – ποιότητα συνεργασίας και επικοινωνίας στο μάθημα. M2, M3 – απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης. M2, M3 – απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3</p>
<p>Μορφικά στοιχεία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σημείο • Γραμμή • Επίπεδο • Σχήμα • Φόρμα • Μορφή 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τη γραμμή και το σημείο ως θεμελιώδη συστατικά στοιχεία όλων των μορφών. • Να αντιλαμβάνονται το σημείο ως πρωτογενές στοιχείο κάθε εικόνας που εμπεριέχει εν δυνάμει τη γένεση της πρώτης διάστασης (γραμμή). • Να αντιλαμβάνονται και να σχεδιάζουν τη γραμμή ως μετατόπιση του σημείου σε κίνηση. • Να αντιλαμβάνονται το 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απεικονίζουν πυκνότητες και αραιώσεις σημείων πλάθοντας γραμμές, φόρμες και πρωτογενή επίπεδα δίχως περίγραμμα, αξιοποιώντας ξηρά υλικά (μαρκαδόρους, στυλό, ξυλομπογιές, μολύβια κ.ά.), υγρά υλικά (πινελιές, πουαντιγισμός, dripping κ.ά.), τυπώματα (μπατονέτες, αυτοσχέδιες σφραγίδες, στένσιλ, ράστερ κ.ά., τεχνικές χαρακτηριστικής (διάτρητη χαλκογραφία κ.ά.). M1 • Παρακολουθούν βίντεο –

<p>Μορφικά στοιχεία</p>		<p>επίπεδο και τη φόρμα ή σχήμα σε δύο διαστάσεις ως αποτέλεσμα της κίνησης των γραμμών.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται και να σχεδιάζουν ή να κατασκευάζουν το τρισδιάστατο σχήμα ή φόρμα ως συναρμογή των επιπέδων δύο διαστάσεων. • Να αντιλαμβάνονται και να σχεδιάζουν τη συσσώρευση – ομαδοποίηση όμοιων σημείων με πύκνωση ή αραιώση ως επίπεδο ή φόρμα. • Να αντιλαμβάνονται και να αποδίδουν την επανάληψη κουκκίδων ή γραμμών ως ρυθμική κίνηση. • Να κατανοούν την πλαστική δύναμη των γραμμών. • Να δημιουργούν εικαστικές συνθέσεις σχεδιάζοντας μορφές μόνο με περίγραμμα με σκοπό να κατανοήσουν τη λειτουργία του και τις μεταβολές του. • Να κατανοούν την εκφραστική δύναμη των γραμμών και των σημμάτων. • Να αντιλαμβάνονται τη γραμμή ως συμβατικό όριο που περιγράφει το εξωτερικό σχήμα και αποδίδει τον χαρακτήρα της φόρμας (περίγραμμα). • Να διακρίνουν διαφορετικά είδη γραμμών (ευθεία, τεθλασμένη, καμπύλη, κ.λπ.) και σημείων (σχήμα, μέγεθος, πυκνότητα – αραιότητα). 	<p>animation με θέμα τη γένεση των γραμμών από την κίνηση ενός σημείου, την ελαστικότητά τους και τη δυναμική τους στο πλάσιμο των μορφών. M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν έργα παλαιότερων και σύγχρονων καλλιτεχνών που χρησιμοποιούν σημεία και γραμμές (αγγειογραφία, αιγυπτιακή ζωγραφική, βυζαντινή εικονογραφία, Hokusai, σκίτσα αναγεννησιακά, μοντέρνα τέχνη κ.λπ.). M2 • Εκτελούν ασκήσεις με εναλλασσόμενη πίεση σημείων και πάχυνση – λέπτυνση γραμμών (πινέλο, πένακι) αυξάνοντας ή μειώνοντας την ένταση κατά βούληση. M1 • Οργανώνουν ομαδικές συνθέσεις ψηφιδωτού μεσαίας ή μεγάλης κλίμακας. M1, M3 • Σχεδιάζουν μόνο με γραμμές με σκοπό να δημιουργήσουν υβριδικές επιφάνειες ή επίπεδα που αναδιπλώνονται (εσοχές, εξοχές, βαθουλώματα, εσωτερικές και εξωτερικές γωνίες) ή να αποδώσουν υφές (π.χ. υφή ξύλου, τοιχοποιία, κρακελάρισμα κ.λπ.). M1 • Οργανώνουν μια εικαστική «σκυταλοδρομία» με σημεία και ατέρμονες γραμμές και δημιουργούν μια ομαδική εικαστική εργασία, στην οποία συμμετέχουν όλα τα μέλη της τάξης. M1, M3 • Ασκούνται στην αναγωγή φυσικών μορφών σε απλοποιημένες οργανικές ή γεωμετρικές φόρμες. M1, M2 • Δημιουργούν παραλλαγές του ίδιου θέματος με διαφορετικά υλικά και τεχνικές και σχολιάζουν τις μετατροπές – προσαρμογές της φόρμας. M1, M2 • Κρατούν σημειώσεις εκ του φυσικού και σχεδιάζουν γρήγορα σκίτσα με εύκαιρα υλικά (μολύβι, στίλο, μαρκαδόρο) στο εικαστικό
--------------------------------	--	--	--

Μορφικά στοιχεία		<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τα διαφορετικά είδη και τις λειτουργίες των σχημάτων (γεωμετρικά – οργανικά, ανοιχτά – κλειστά, κενά – γεμάτα). • Να αντιλαμβάνονται τη σχεδιαστική λειτουργία και τις εκφραστικές ιδιότητες των σχημάτων. • Να κατανοούν ότι τα μορφικά στοιχεία είναι ιδεατές, ανεξάρτητες από τον ορατό κόσμο νοητικές κατασκευές, που μας βοηθούν να προσδιορίζουμε σχεδιαστικά τον χώρο. 	<p>τους σημειωματάριο. M1, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: – δραστηριότητες (σχέδια, κείμενα, σημειώσεις κ.ά.) στο εικαστικό σημειωματάριο (art – sketchbook). M1, M2 – συμμετοχή στην τάξη M3 – πληρότητα και ποιότητα φακέλου (portfolio). M1, M2, M3 – εργασίες στο σπίτι. M3 – ποιότητα συνεργασίας και επικοινωνίας στο μάθημα. M2, M3 – απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης. M2, M3 – απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3</p>
Χρώμα και πλαστικά στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> • Χρώμα. • Τόνος. • Φως. • Υφή – Ματιέρα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν ότι ο ορατός κόσμος γίνεται αντιληπτός μέσω του φωτός. • Να διαπιστώνουν ότι οι τόνοι και τα χρώματα των αντικειμένων είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης του φωτός με την ύλη. • Να γνωρίζουν και να κατανοούν έννοιες όπως φωτεινή πηγή, ακτίνες φωτός, αντανάκλαση, μετέκασμα, ατμοσφαιρική προοπτική, διάθλαση – διάχυση κ.ά. • Να κατανοούν τον τρόπο που αποδίδονται το φως και η σκιά με τόνους και με αναγωγή σε τονικές κλίμακες. • Να διακρίνουν την ίδια (κύρια – τοπική) και την ερριμμένη σκιά των αντικειμένων του υλικού κόσμου. • Να κατανοούν τη λειτουργία των τονικών 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες: • Παρατηρούν τον φωτισμό σε έργα τέχνης με εστίαση σε «νεκρές φύσεις» (genre), φωτογραφίες ή απλές συνθέσεις εκ του φυσικού που στήνονται στην τάξη. M2, M3 • Αναλύουν το αποτέλεσμα φωτισμού, τους τόνους και τα χρώματα πάνω στα αντικείμενα (θέση φωτεινής πηγής, ακτίνες φωτός, κατεύθυνση σκιάς, κύρια και ερριμμένη σκιά, αντανάκλασεις, διάχυση). M2 • Ασκοούνται στις τονικές κλίμακες με υφές ως ανεξάρτητες, μη θεματικές ασκήσεις. M1, M2 • Αποδίδουν απλά θέματα και βασικούς όγκους με φωτοσκίαση (με δύο τόνους στα γρήγορα σκίτσα και με τρεις τόνους στα σχέδια). M1, M2 • Αποδίδουν φωτοσκιάσεις με υφές ή δίχως υφές συγχρόνως. M1, M2 • Σχεδιάζουν το φως και τη σκιά σε απλές συνθέσεις βασικών</p>

<p>Χρώμα και πλαστικά στοιχεία</p>		<p>σχέσεων στα περιγράμματα των μορφών και τον τρόπο που επηρεάζονται οι πραγματικοί και οι μη πραγματικοί (οπτικοί) τόνοι από τις ιδιότητές τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται ότι οι τόνοι (φωτοσκίαση) αποδίδουν σχεδιαστικά τον όγκο και την πλαστικότητα των αντικειμένων. • Να αντιλαμβάνονται την έννοια του βάρους των τόνων στη σύνθεση της εικόνας. • Να αποδίδουν τη φωτοσκίαση ενός ή περισσοτέρων αντικειμένων με δύο, τρεις τόνους. • Να κατανοούν τον τρόπο που τα χρώματα γίνονται αντιληπτά από την ανθρώπινη όραση. • Να κατανοούν την επίδραση του φωτός και του φωτισμού στο χρώμα (χρώματα στο φως και τη σκιά, αντανάκλαση, διάθλαση, διάχυση κ.λπ.). • Να κατανοούν την παραγωγή των δευτερευόντων χρωμάτων από τις αναμειξεις των βασικών χρωμάτων. • Να κατανοούν τις σχέσεις και τις ιδιότητες των χρωμάτων (π.χ. τόνος, ένταση, καθαρότητα, απόχρωση, θερμά – ψυχρά, συμπληρωματικά χρώματα, αρμονίες, αντιθέσεις κ.λπ.). • Να αναγνωρίζουν στη ζωγραφική τα τοπικά χρώματα και τις αποχρώσεις και να τα 	<p>σημάτων – όγκων εκ του φυσικού που στήνονται στο σχολικό εργαστήριο. M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ασκοούνται στα βασικά και παράγωγα χρώματα (χρωματικός δίσκος), στις χρωματικές κλίμακες, στην τονικότητα των χρωμάτων, στις αποχρώσεις, στα θερμά, ψυχρά και συμπληρωματικά χρώματα. M1, M2 • Ασκοούνται στις τονικές και χρωματικές κλίμακες με διαφορετικές τεχνικές (π.χ. εντοπισμός αποχρώσεων και κολάζ από χαρτί περιοδικών, χρωματολογικός γραμματισμός). M1, M2 • Σχεδιάζουν θέματα που βασίζονται σε εξειδικευμένες χρωματικές ασκήσεις, π.χ. αναγωγή σε μονοχρωματική κλίμακα, σε διχρωμία συμπληρωματικών, σε πιξελοποίηση θέματος με χάρακα και απόδοσή του με αναγωγή του σε ορισμένη κλίμακα, ανατρέχοντας σε έργα καλλιτεχνών (Itten, Klee κ.ά.) M1, M2 • Αναζητούν τα υποκειμενικά χρώματα και την προσωπική τους παλέτα και πειραματίζονται αναζητώντας σχέσεις αρμονίας ή αντίθεσης. M1, M2, M3 • Οργανώνουν ένα μίνι χάρπενινγκ μέσα στην τάξη ομαδοποιώντας σε διαφορετικές πλευρές της τάξης ή φωτογραφίζοντας τα χρώματα της ημέρας (από αντικείμενα ή ρούχα τους κ.λπ.) με βάση κριτήριο της επιλογής τους (π.χ. αποχρώσεις σε διάταξη από το πορτοκαλί προς το κόκκινο και ως το μοβ, ή «συλλογή όλων των ροζ» κ.λπ.). M1, M2, M3 • Πειραματίζονται μέσα στην τάξη με το μετείκασμα και τη μείξη χρωμάτων ακολουθώντας το παράδειγμα του Goethe
------------------------------------	--	--	--

<p>Χρώμα και πλαστικά στοιχεία</p>		<p>διακρίνουν με αναγωγή σε κλίμακα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αποδίδουν εικαστικά το φως ως χρώμα με αναγωγή σε χρωματικές κλίμακες. • Να αντιλαμβάνονται το χρώμα ως εκφραστικό μέσο ανεξάρτητο από την αξιοπιστία του ορατού. • Να αντιλαμβάνονται και να περιγράφουν διαφορετικές υφές σε έργα ζωγραφικής και χαρακτικής. • Να πειραματίζονται και να διερευνούν (και με παιγνιώδη τρόπο) τις απτικές ιδιότητες των υφών σε διαφορετικές ύλες. • Να συσχετίζουν την απόδοση των υφών στο σχέδιο με την αξιοποίηση και τον συνδυασμό ποικίλων σημείων και γραμμών. • Να κατανοούν την εικαστική και εκφραστική λειτουργία των υφών και να τις χρησιμοποιούν στις μαθητικές τους εργασίες. 	<p>(προβολέας – σποτ, χρωματιστές ζελατίνες) και συζητούν τα αποτελέσματα του πειραματισμού τους καταλήγοντας σε συμπεράσματα. M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν την αλληλεπίδραση των χρωμάτων σε επιλεγμένα έργα τέχνης με εστίαση στην περίοδο από την αρχαιότητα έως και την ευρωπαϊκή Αναγέννηση και σε διαφορετικούς εξωευρωπαϊκούς λαούς (Αίγυπτος – Κίνα). M2, M3 • Γνωρίζουν τον συμβολισμό των χρωμάτων. M2 • Δοκιμάζουν να σχεδιάσουν αντικείμενα με περιορισμένη χρωματική κλίμακα και τονική απόδοση των χρωμάτων. M1, M2 • Αποδίδουν με χρώμα ελεύθερα και εκφραστικά (δίχως περιορισμούς που προκύπτουν από την παρατήρηση της φύσης) θέματα από τη φαντασία. M1, M2 • Παίζουν «τυφλόμυγα» εξερευνώντας απτικά διάφορες υφές (παιχνίδι σε ομάδες). M1, M2, M3 • Προετοιμάζουν ματιέρες με κολάζ, φροτάζ, ασαμπλάζ, ντεκαλκομανία, τυπώματα κ.ά. εξερευνώντας υφές που ενσωματώνουν στο έργο τους για να εκφράσουν ιδιαίτερες φόρμες, ποιότητες και συναισθήματα. M1, M2 • Πειραματίζονται και διερευνούν (και με παιγνιώδη τρόπο) τις απτικές ιδιότητες των υφών σε διαφορετικές ύλες. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: –πληρότητα και ποιότητα εικαστικού σημειωματαρίου (art – sketchbook). M1, M2 –εργασίες του ατομικού φακέλου (portfolio). M1, M2, M3</p>
------------------------------------	--	--	---

<p>Χρώμα και πλαστικά στοιχεία</p>			<p>–ποιότητα και πληρότητα των ασκήσεων στην τάξη. M1, M2 –συμμετοχή σε συζητήσεις. M2, M3 –ενδιαφέρον. M2, M3 –ανάληψη πρωτοβουλιών. M3 –πρωτοτυπία ιδεών. M1, M2 –αυθεντικότητα της ερμηνείας. M1, M2 –ενδιαφέρον για την οργάνωση του πάγκου εργασίας. M2 –συντήρηση των ατομικών και κοινών υλικών. M3 –προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M3 –απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης. M2, M3 –απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3</p>
<p>Αρχές σύνθεσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τοποθέτηση • Συμμετρία – Ασυμμετρία • Ισορροπία • Ρυθμός • Στατικότητα – Κίνηση 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές της σύνθεσης σε ένα έργο τέχνης. • Να αναλύουν τα επιμέρους μορφοπλαστικά στοιχεία σε ένα έργο τέχνης σε σχέση με το σύνολο της σύνθεσης. • Να υπολογίζουν αδρά βασικές σχέσεις μεγεθών και αναλογιών στα έργα τέχνης και στις εικαστικές εργασίες τους. • Να αντιλαμβάνονται το βάρος των τόνων (σκούρο, ανοιχτό) και τις ποιότητες της σκιάς και του φωτός. • Να αντιλαμβάνονται την κατεύθυνση και την κίνηση που υποβάλλουν οι γραμμές και οι φόρμες μέσα στο πλαίσιο ή στον χώρο. • Να διακρίνουν την κατεύθυνση μεικτών γραμμών και σχημάτων (φορά της φόρμας). 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν συνθέσεις μέχρι το στάδιο της τοποθέτησης (στήσιμο) συσχετίζοντας τα μεγέθη και τις αναλογίες. M1, M2 • Κόβουν σχήματα σε διάφορα μεγέθη και τα διατάσσουν σε πλαίσιο με την τεχνική του κολάζ, δημιουργώντας παραλλαγές στο ίδιο θέμα για να εξερευνήσουν ποικίλες εκδοχές και περιπτώσεις μιας σύνθεσης. M1, M2 • Δημιουργούν σειρές με το ίδιο θέμα αλλάζοντας τη σύνθεση κάθε φορά. M1, M2 • Σχεδιάζουν με θέμα τη συμμετρία διπλώνοντας και τυπώνοντας το χαρτί στα δύο. M1, M2 • Συζητούν για το στοιχείο της κίνησης στα έργα τέχνης, διακρίνοντας ανάμεσα σε έργα με κινούμενα στοιχεία (π.χ. mobiles, Calder) και έργα με κινούμενη εικόνα (π.χ. animation). M2, M3 • Παίζουν με καρτέλες,

<p>Αρχές σύνθεσης</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Να εφαρμόζουν αρχές της σύνθεσης και να χειρίζονται τα δομικά και μορφοπλαστικά στοιχεία με ευχέρεια προσθέτοντας, αφαιρώντας ή μετατοπίζοντας. • Να κατανοούν την έννοια του ρυθμού ως αρμονία και επανάληψη μέσα στον χώρο και να τη χρησιμοποιούν κατάλληλα. • Να διακρίνουν τις διαφορές ανάμεσα στη στατική και την κινούμενη εικόνα. 	<p>συμπληρώνουν κουίζ ή φύλλα εργασίας, ώστε να κατανοήσουν τις έννοιες των αρχών της σύνθεσης θεωρητικά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οργανώνουν συμμετρικές και ασύμμετρες συνθέσεις επιδιώκοντας την ισορροπία μέσω κατάλληλης τοποθέτησης των κατευθύνσεων και των βαρών. M1, M2 • Συζητούν για την εισαγωγή της τέταρτης διάστασης (χρόνος) σε έργα τέχνης και παρουσιάζουν τις δικές τους συνθέσεις που περιέχουν το στοιχείο της χρονικότητας. M1, M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> – πληρότητα και ποιότητα εικαστικού ημερολογίου (sketchbook). M1, M2, M3 – εργασίες του ατομικού τους φακέλου (portfolio). M1, M2, M3 – ασκήσεις στην τάξη. M1 – συμμετοχή σε συζητήσεις. M2, M3 – ενδιαφέρον. M2 – ανάληψη πρωτοβουλιών. M3 – επιτυχής συμπλήρωση φύλλων εργασίας. M2, M3 – προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M3 – απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγιση αξιολόγησης. M2, M3 – απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3
-----------------------	--	--	---

3ος Βασικός Άξονας: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Υλικά και μέσα αποτύπωσης σε ποικίλες	• Σχεδίου (μολύβια,	Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:	Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες

<p>επιφάνειες</p>	<p>κάρβουνο, στίλο κ.ά.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρώματος (ξυλομπογιές, παστέλ, μαρκαδόροι, νερομπογιές, τέμπερες, πινέλα κ.ά.). • Τυπώματος (φελιζόλ, dow, λινόλουμ, μελάνια χαρακτηριστικής, ρολά, γούζες, κοπίδια, σκαρπέλα κ.ά.). • Κεντήματος (κλωστής, λεπτά σύρματα κ.ά.). • Φυσικές χρωστικές πρώτες ύλες (καφές, παντζάρι κ.ά.). • Υλικά και θραύσματα από το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον (εφημερίδες, περιοδικά, υφάσματα, χαρτιά, φύλλα κ.ά.). • Επιφάνειες αποτύπωσης (χαρτιά, πανί, ξύλο, τοίχος κ.ά.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις διαφορετικές ιδιότητες ποικίλων υλικών αποτύπωσης στην επιφάνεια. • Να επιλέγουν το καταλληλότερο μέσο και υλικό, σε συνάρτηση με τα προσδοκώμενα εκφραστικά αποτελέσματα. • Να χρησιμοποιούν με αύξουσα ευχέρεια τα διαθέσιμα υλικά, εξαντλώντας τις εκφραστικές τους δυνατότητες. • Να αντιλαμβάνονται τις εκφραστικές, νοηματικές, συμβολικές και σημειωτικές προεκτάσεις των υλικών που επιλέγουν και χρησιμοποιούν. • Να προσαρμόζουν τις ιδιότητες και τις τεχνικές αξιοποίησης των υλικών στην εκάστοτε επιφάνεια αποτύπωσης. • Να πειραματίζονται και να αποτιμούν τα αποτελέσματα των δοκιμών τους. • Να αντιλαμβάνονται δημιουργικά και εμπειρικά το όριο πρόσφυσης των υλικών σε κάθε επιφάνεια. • Να συνδυάζουν διαφορετικά υλικά και μέσα με κριτήριο τους εκφραστικούς στόχους τους. • Να δοκιμάζουν διαφορετικές και απρόσμενες επιφάνειες αποτύπωσης και να αποτιμούν την εμπειρία τους και τα αποτελέσματά τους. • Να αξιοποιούν φυσικές 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν ατομικές εικαστικές εργασίες δύο διαστάσεων κάνοντας χρήση ποικίλων υλικών και μέσων – τονικές, χρωματικές, γραμμικές και σχηματικές εργασίες. M1 • Αξιοποιούν δημιουργικά και εκφραστικά τις φυσικές και χημικές ιδιότητες των υλικών και μέσων επιλογής τους δημιουργώντας ζωγραφικές συνθέσεις σε ποικίλες επιφάνειες (χαρτί, μουσαμά, ξύλο, τοίχο κ.λπ.). M1 • Επιλέγουν το καταλληλότερο μέσο και υλικό σύμφωνα με τις εκφραστικές τους ανάγκες και πειραματίζονται δημιουργώντας σειρές δοκιμών μικρών διαστάσεων με θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος. M1, M2 M3 • Αναπτύσσουν και επικοινωνούν ατομικές δημιουργικές στρατηγικές επιλογής και αξιοποίησης ποικίλων υλικών και μέσων παρουσιάζοντας εκδοχές του ίδιου θέματος στο εικαστικό σημειωματάριό τους (ένα παράδειγμα μαθητικής αξιοποίησης εικαστικού σημειωματάρου και κάποια παραδείγματα από σημειωματάρια καλλιτεχνών). M2, M3 • Προσαρμόζουν τη χρήση των υλικών στις απαιτήσεις της εκάστοτε επιφάνειας εφαρμογής χρησιμοποιώντας το ίδιο υλικό σε διαφορετικές επιφάνειες ή διαφορετικά υλικά στην ίδια επιφάνεια, καταγράφοντας τις διαφοροποιημένες του ιδιότητες. M1, M2 • Πειραματίζονται δημιουργικά με ποικίλα υλικά και μέσα της ζωγραφικής – μια πρώτη προσέγγιση σε υλικά και μέσα ζωγραφικής και τεχνικές αφηρημένης ζωγραφικής προσέγγισης και του σχεδίου,
--------------------------	---	--	--

<p>Υλικά και μέσα αποτύπωσης σε ποικίλες επιφάνειες</p>		<p>χρωστικές ύλες από το άμεσο περιβάλλον και την καθημερινή ζωή, προσδίδοντας έτσι αισθητική, εικαστική αξία και νόημα σε απλά καθημερινά υλικά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να συνδυάζουν παραδοσιακά, σύγχρονα, κλασικά και μοντέρνα, καθημερινά και εμπορικά υλικά και μέσα. • Να αντιλαμβάνονται τα όρια χρήσης των υλικών που επιλέγουν. <p>Να τηρούν απαραίτητα τα πρωτόκολλα ασφαλείας και χρήσης των υλικών και των μέσων που χρησιμοποιούν.</p>	<p>εστιάζοντας σε θέματα που συνδέονται με την άμεση εμπειρία και την καθημερινή πραγματικότητα, και ανακαλύπτουν εμπειρικά τις ιδιότητές τους. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκθέτουν τις επιφάνειες πρόσμειξης των υλικών μέσων τους (παλέτες) και συζητούν για τις πληροφορίες που τους αποκαλύπτουν (παραδείγματα από παλέτες ζωγράφων). M1, M3 • Συνδυάζουν αρμονικά «παλιά» και «σύγχρονα», «κλασικά» και «μοντέρνα», «εμπορικά» και «καθημερινά» υλικά σε ζωγραφικές εργασίες μικτής τεχνικής και αναδεικνύουν τις εκφραστικές, νοηματικές, συμβολικές και σημειωτικές συγκλίσεις και αποκλίσεις των επιμέρους υλικών (παράδειγμα αντιληπτικής προσέγγισης πάνω στα υλικά εικαστικών έργων. M1, M2, M3 • Κοινοποιούν μέσα από δημόσια χωρική ή ψηφιακή έκθεση τις εικαστικές εργασίες τους στη σχολική κοινότητα. M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τις πλαστικές δυνατότητες των υλικών επιλογής τους, αξιοποιώντας ποικίλες μορφές αναστοχασμού (παρουσίαση – περιγραφή – ανάλυση – αυτοαξιολόγηση – ετεροαξιολόγηση – παιγνιώδεις διαδικασίες κ.ά.). M2, M3 • Μοιράζονται στην ολομέλεια της τάξης εμπειρίες και σκέψεις σε ομαδικό ή εταιρικό επίπεδο, εστιάζοντας στην περιγραφή των δυσκολιών, των αντιστάσεων, των προκλήσεων, της ερμητικότητας και των αποκαλύψεων των υλικών και μέσων που χρησιμοποίησαν σε πρόσφατη εικαστική τους εργασία. M2, M3 • Αναστοχάζονται σε ατομικό ή
---	--	--	---

<p>Υλικά και μέσα αποτύπωσης σε ποικίλες επιφάνειες</p>			<p>ομαδικό επίπεδο και επεμβαίνουν διορθωτικά σε πιθανές αστοχίες χρήσης των υλικών κατά τη διαδικασία ή μετά την παρουσίαση της εικαστικής δημιουργίας. M1, M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν με δημιουργικό, εικαστικό τρόπο αστοχίες και λάθη της εικαστικής διαδικασίας εμπλουτίζοντας με απρόβλεπτο τρόπο την εικαστική εργασία τους και αξιολογούν τα αποτελέσματα ανάλογων πρακτικών με σύντομες σημειώσεις και περιγραφές στο εικαστικό σημειωματάριό τους. M1, M2 • Αποτιμούν την επιλογή υλικών και μέσων σύμφωνα με την αρχική εκφραστική τους πρόθεση και αναστοχάζονται εστιάζοντας σε πιθανές διαφοροποιήσεις των επιλογών τους καταγράφοντας τις προβλέψεις τους στο εικαστικό σημειωματάριο και ελέγχοντας την ευστοχία τους μέσα από δοκιμές και πειραματισμούς. M2 • Αναστοχάζονται και προτείνουν τρόπους δημιουργικής επέκτασης και εφαρμογής των χρωματικών και σχεδιαστικών πειραματισμών σε νέες συνθήκες και περιβάλλοντα πειραματιζόμενοι/-ες με το μέγεθος και την κλίμακα των εργασιών τους (π.χ. μεταφορά μικρογραφικού σχεδίου σε εργασία καβαλέτου ή και τοιχογραφία). M2, M3
<p>Υλικά και μέσα κατασκευής, δόμησης και πλασίματος όγκου και χώρου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υλικά και μέσα αφαιρετικού και προσθετικού πλασίματος (πηλός, γύψος, γλυφίδες, σκαρπέλα, σύρμα, ξύλο, κόλλες, χαρτιά λείανσης κ.ά.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις ιδιότητες ποικίλων υλικών κατασκευής, πλασίματος και δόμησης όγκου και χώρου. • Να επιλέγουν το καταλληλότερο υλικό κατασκευής, πλασίματος και δόμησης σε σχέση με 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν ποικίλα υλικά γλυπτικής (ιστορική αναδρομή υλικών και μέσων, όπως πλαστελίνη, πηλό, πολυμερικό πηλό, σύρμα, γύψο κ.λπ.), παράγοντας πρωτότυπες εικαστικές εργασίες τριών

<p>Υλικά και μέσα κατασκευής, δόμησης και πλασίματος όγκου και χώρου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υλικά και τεχνικές συναρμογής (σύρμα, σχοινί, κόλλες, μεταλλικά φύλλα, ταινίες κ.ά.). • Μακετόχαρτο, μπάλα, χαρτόνια, σπρέι κ.ά. • Ύφανσης (νήματα, κλωστές, σπάγγοι κ.ά.). • Ανακυκλώσιμα υλικά, φυσικά υλικά και χρηστικά αντικείμενα. • Σώμα. 	<p>τα προσδοκώμενα εκφραστικά, αισθητικά και σημειωτικά αποτελέσματα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να σέβονται και να ακολουθούν τις ιδιότητες των πλαστικών υλών που υπαγορεύονται από τη φυσική και χημική τους σύσταση. • Να συνδέουν τις χημικές και φυσικές ιδιότητες των υλικών επιλογής με τις εκφραστικές τους στρατηγικές. • Να αναστοχάζονται για τη συμπεριφορά των υλικών επιλογής τους κατά τη διάρκεια των πειραματισμών και τη χρήση τους. • Να πειραματίζονται με ασφάλεια και να ελέγχουν και να αποτιμούν με συστηματικό τρόπο τα εκφραστικά αποτελέσματά τους. • Να διαχειρίζονται τα υλικά τους με συστηματικότητα, ευελιξία και ευρηματικότητα. • Να αξιοποιούν υλικά από τη φύση και την καθημερινή ζωή, προσδίδοντάς τους αισθητική και εικαστική αξία και νόημα. • Να συνδέουν τις φυσικές και χημικές ιδιότητες των υλικών επιλογής τους με μορφολογικά και εννοιολογικά στοιχεία της εικαστικής τους εργασίας. • Να αντιλαμβάνονται τα όρια χρήσης των υλικών που επιλέγουν και να προσαρμόζουν τη δημιουργική στρατηγική τους. <p>Να τηρούν απαρέγκλιτα τα</p>	<p>διαστάσεων (διακοσμητικά και χρηστικά αντικείμενα, ανθρώπινες μορφές, συμπλέγματα, κατασκευές στον χώρο κ.λπ.). Παραδείγματα εικαστικής δημιουργίας με ανακυκλωσιμα υλικά. M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιλέγουν με κριτικό τρόπο και με κριτήριο την εικαστική πρόθεση και τον δημιουργικό εικαστικό τους σχεδιασμό τα υλικά κατασκευής, πλασίματος και δόμησης του όγκου και του χώρου και δημιουργούν μακέτες μικρών διαστάσεων με διακοσμητικό προορισμό (εξωραϊσμός σχολικής τάξης ή μαθητικού δωματίου). Παράδειγμα μιας πολυτροπικής σύνθεσης μεικτών υλικών στον χώρο, με βιβλία και με κόψιμο χαρτιού, σκηνογραφικές μακέτες και μικρομακέτες σε σπιρτόκουτα. M1, M2, M3 • Συνδέουν τη χρήση των υλικών και των μέσων της γλυπτικής και των κατασκευών με τις φυσικές και χημικές τους ιδιότητες και πειραματίζονται κατασκευάζοντας μικρά γλυπτά ή διακοσμητικά αντικείμενα. M2, M1 • Πειραματίζονται με τη στατική και υλική συγκρότηση των γλυπτικών και κατασκευαστικών εικαστικών εργασιών τους στον σχολικό χώρο, διευρύνοντας τη γνώση και την αντίληψή τους για τις εκφραστικές δυνατότητες των υλικών αλλά και τις ατομικές εκφραστικές δυνατότητες. Παραδείγματα γλυπτικής στον δημόσιο χώρο από ατσάλι κινητικής βιομορφικής γλυπτικής, μεικτών υλών και μέσων και ανακυκλώσιμων ή καθημερινών υλών. M1, M2 • Συνδυάζουν τα υλικά και μέσα επιφάνειας με τα αντίστοιχα υλικά κατασκευής, δόμησης και πλασίματος, διερευνώντας τα όρια, τις συγκλίσεις, τις
--	--	---	---

<p>Υλικά και μέσα αποτύπωσης σε ποικίλες επιφάνειες</p>		<p>πρωτόκολλα ασφαλείας και χρήσης των υλικών και των μέσων που χρησιμοποιούν.</p>	<p>αποκλίσεις και την επικοινωνία μεταξύ των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών επιφάνειας και χώρου. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εργάζονται με υλικά δόμησης υπό κλίμακα, δημιουργώντας αρχιτεκτονικές και σκηνογραφικές μακέτες και μεταφράζοντας την αίσθηση του αρχικού χώρου. M1 • Διαχειρίζονται με ποικίλους τρόπους νήματα, σχοινιά, σπάγκους και άλλα συναφή υλικά, δημιουργώντας δίκτυα και υφαντά (παράδειγμα κοινοτικού υφαντού από τη Χιλή και διακοσμητικά καλύμματα από την Ινδία) με εικαστική, αισθητική και εννοιολογική αξία και νόημα. Παραδείγματα χρήσης απλών υλικών, με υφάσματα. Γνωστοί καλλιτέχνες με εικαστικό έργο ύφανσης και δικτύων Terumi Ohta και Amy Pett από Ιαπωνία, Nakshi Kantha, Claudy Jongstra, Janice Arnold, Terumi Ohta, Susan Berstler, Merrill Comeau, Lauren O'Neal και Michel Stevenson. M1 • Αντλαμβάνονται και αξιοποιούν το ανθρώπινο σώμα ως υλικό και μέσο έκφρασης και δράσης εικαστικών επιτελέσεων σε φυσική κλίμακα στον χώρο (για ιστορία performance), είτε ως σώμα περιπλάνησης και αλληλεπίδρασης σε εγκαταστάσεις, το έργο της Shiota, της Mona Hatoum, της M. Αμπράμοβιτς, καθώς και το έργο των Joseph Beuys, Yves Klein, Marina Abramovic, Yoko Ono, Allan Kaprow. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν τη χρήση των υλικών κατασκευής, δόμησης και πλασίματος, σύμφωνα με αρχικούς εκφραστικούς, μορφοπλαστικούς, συμβολικούς, εννοιολογικούς ή άλλους
---	--	--	---

<p>Υλικά και μέσα αποτύπωσης σε ποικίλες επιφάνειες</p>			<p>στόχους. M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύουν και αξιολογούν τις επιλογές υλικών και μέσων στις γλυπτικές, εικαστικές εργασίες και τις κατασκευές τους. M2 • Ανταλλάσσουν σκέψεις, εμπειρίες, προβληματισμούς, κρίσεις, διαπιστώσεις και συμπεράσματα για τις φυσικές, χημικές και αισθητικές ιδιότητες των υλικών κατασκευής, πλασίματος και δόμησης. M2 • Συνδέουν τη φυσική και αισθητική παρουσία των φυσικών και επεξεργασμένων υλικών πλασίματος και δόμησης που χρησιμοποιούν, με αισθητικούς και εκφραστικούς χώρους και σκοπούς. M2 • Αξιολογούν την αισθητική χρήση των υλικών επεξεργασίας, στην υπό κλίμακα δημιουργία αρχιτεκτονικών και σκηνογραφικών, ενδυματολογικών, κατασκευών στον χώρο ή άλλων δοκιμίων, προπλασμάτων, μοντέλων και μακετών. M2 • Πειραματίζονται και αποτιμούν τον σχεδιασμό και την αρτιότητα σωματικών επιτελέσεων στον χώρο. M1, M2, M3
<p>Ψηφιακά μέσα και υλικά</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Υπολογιστικές μονάδες (H/Y, τάμπλετ, κ.ά.). • Συσκευές λήψης (κινούμενης) εικόνας (φωτογραφική μηχανή, τάμπλετ, τρίποδο κ.ά.). • Ψηφιακές γραφίδες. • Εκτυπωτές (επιφάνειας, 3D). • Λογισμικά και εφαρμογές επεξεργασίας (σταθερής και κινούμενης) 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τα λειτουργικά χαρακτηριστικά κάθε υπολογιστικής μονάδας. • Να ελέγχουν και να επαληθεύουν τη συνδεσιμότητα των υπολογιστικών μονάδων και των συσκευών λήψης και αποθήκευσης ψηφιακών πόρων. • Να κάνουν χρήση με αύξουσα ευχέρεια του λειτουργικού περιβάλλοντος της εκάστοτε υπολογιστικής μονάδας ή συσκευής. • Να επιλέγουν την 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιλέγουν κριτικά τη χρήση υπολογιστικών μηχανών και ψηφιακών συσκευών, σύμφωνα με τους αισθητικούς, εκφραστικούς, εννοιολογικούς ή άλλους στόχους της εικαστικής εργασίας τους, ανάμεσα στις διαθέσιμες επιλογές τους. M1, M2 • Εξοικειώνονται με τη χρήση συσκευών λήψης ψηφιακών εικόνων, ήχων και βίντεο, όπως οι συσκευές κινητών τηλεφώνων και τάμπλετ, αλλά και εξειδικευμένες ψηφιακές μηχανές λήψης. M1

<p>Ψηφιακά μέσα και υλικά</p>	<p>εικόνας και ήχου.</p>	<p>καταλληλότερη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο τους υπολογιστική μονάδα ή συσκευή.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να οικειοποιούνται το περιβάλλον διαχείρισης εφαρμογών και λογισμικών επεξεργασίας (σταθερής και κινούμενης) εικόνας, ήχου και παρουσίασης. • Να αναπτύσσουν στρατηγικές χρήσης ψηφιακών μέσων και υλικών με συστηματικότητα, ευελιξία και ευρηματικότητα. • Να διακρίνουν τα τεχνικά χαρακτηριστικά αρχείων εικόνας και ήχου και να τα συνδέουν με τις αντίστοιχες καταλήξεις τους <p>Να επιλέγουν την καταλληλότερη εφαρμογή ή λογισμικό για την εκάστοτε εικαστική εργασία τους.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Εξοικειώνονται με διαφορετικά λειτουργικά περιβάλλοντα υπολογιστικών μηχανών και αποκτούν ευχέρεια στη χρήση τους, για παράδειγμα τα λειτουργικά περιβάλλοντα των Windows και Android. M1 • Πειραματίζονται και χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια γραφίδες ψηφιακής σχεδίασης σε διαφορετικές εφαρμογές και λογισμικά επεξεργασίας εικόνας και βίντεο (παραδείγματα οδηγών σχεδίασης με γραφίδες). M1 • Δοκιμάζουν και αποκτούν στοιχειώδη εμπειρία στην αξιοποίηση ποικίλων εφαρμογών και λογισμικών επεξεργασίας εικόνας, ήχου και βίντεο, εστιάζοντας στην επεξεργασία της φωτεινότητας, της απόχρωσης, του κορεσμού κ.λπ. στο σύνολο του υπό μελέτη εικαστικού υλικού ή σε επιμέρους τμήματά του. M1, M2 • Πειραματίζονται στη δημιουργία μικρών αποσπασμάτων κινούμενης εικόνας (gif) μετά από ψηφιακή επεξεργασία (τρεις τρόπους και εφαρμογές για δημιουργία αρχείου gif). M1 • Μετατρέπουν και αποθηκεύουν τις ψηφιακές τους εργασίες σε κατάλληλα είδη αρχείων βάσει κριτηρίων και σε συνάρτηση με τους επιδιωκόμενους αισθητικούς ή άλλους στόχους τους. M1, M2 • Δημιουργούν ενδιαφέρουσες αισθητικά παρουσιάσεις και παραλλαγές πάνω στα θέματα στα οποία έχουν εργαστεί αξιοποιώντας τον οδηγό δημιουργίας και παρουσίασης της εφαρμογής prezi. M1 • Κοινοποιούν συγκροτημένα σε ψηφιακά μέσα επικοινωνίας τις εργασίες τους, δημιουργώντας ψηφιακά αποθετήρια και
-------------------------------	--------------------------	---	--

<p>Ψηφιακά μέσα και υλικά</p>		<p>ψηφιακές εικαστικές εκθέσεις. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνεργάζονται αρμονικά και αξιοποιούν συνεργατικές εφαρμογές σύνταξης και επεξεργασίας κειμένου, εικόνας, ήχου και βίντεο για τη δημιουργία ψηφιακών πολυτροπικών κειμένων και εικαστικών εργασιών και παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης ή στο σχολείο τις συνεργατικές ψηφιακές εικαστικές εργασίες τους αξιοποιώντας τις εφαρμογές του grafis στο ΠΣΔ. M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιλέγουν με κριτικό και συστηματικό τρόπο εφαρμογές και λογισμικά παρουσίασης, συνεργασίας και επεξεργασίας κειμένου, εικόνας, ήχου και βίντεο, σύμφωνα με τον εικαστικό τους σχεδιασμό και τις απαιτήσεις των εργασιών τους και ελέγχουν κριτικά τις επιλογές τους μετά την ολοκλήρωση της εργασίας τους. M2 • Αποτιμούν, ελέγχουν και επαναπροσδιορίζουν τη στρατηγική χρήση εφαρμογών και λογισμικών, σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό τους. M2 • Ελέγχουν τη συμβατότητα των λειτουργικών με εφαρμογές και λογισμικά και αναστοχαζόμενοι/-ες κριτικά προσαρμόζουν αντίστοιχα τη στρατηγική τους, ώστε να οδηγηθούν στα επιθυμητά αποτελέσματα. M2 • Ανταλλάσσουν απόψεις, κρίσεις και προτάσεις για τις εικαστικές τους εργασίες αξιοποιώντας συνεργατικές εφαρμογές επεξεργασίας κειμένου, εικόνας, ήχου και βίντεο. M2, M3 • Αξιοποιούν τα ψηφιακά αποθετήρια και μέσα επικοινωνίας και κοινοποίησης, ως μέσο ατομικής, ομαδικής και
-------------------------------	--	--

			κοινωνικής αποτίμησης των απτικών και ψηφιακών εικαστικών εργασιών τους. M3
Τεχνικές επιφάνειες	<ul style="list-style-type: none"> • Ιχνογραφία – κορεσμός • Στεγνή – ρευστή βαφή • Frottage • Collage • Μονοτυπία • Χάραξη • Ξυλογραφία όρθιου και πλάγιου ξύλου • Ύφανση • Κέντημα 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν και να επιλέγουν σύμφωνα με την εικαστική πρόθεση και στρατηγική τους, διαφοροποιημένες τεχνικές επιφάνειες. • Να συνδέουν τις τεχνικές επιλογής τους με τις φυσικές και χημικές ιδιότητες των επιλεγμένων υλικών. • Να χρησιμοποιούν με αύξουσα ευχέρεια τεχνικές υγρής και στεγνής βαφής στις ζωγραφικές τους εργασίες, ελέγχοντας τις υφές που παράγονται. • Να πειραματίζονται και να εφαρμόζουν με επίγνωση της υλικότητας και των ιδιοτήτων των υλικών και των μέσων τους συστηματικά και διαβαθμισμένα, από το ίχνος μέχρι και τον κορεσμό, σε ποικίλα δοκίμια ή τελικές εργασίες σύμφωνα με τα προσδοκώμενα εκφραστικά αποτελέσματα. • Να υιοθετούν και να αξιοποιούν έμμεσες και σύνθετες τεχνικές αποτύπωσης σε επιφάνεια (collage, frottage). • Να πειραματίζονται, να εφαρμόζουν και να αποτιμούν διαφοροποιώντας τη στρατηγική τους ποικίλες τεχνικές μονοτυπίας. • Να παρεμβαίνουν στις τεχνικές και μορφολογικές αστοχίες τους με ευελιξία και ευρηματικότητα, μετασχηματίζοντας το 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν με αύξουσα ευχέρεια τεχνικές αποτύπωσης σχεδίου και ζωγραφικής, δημιουργώντας ποικίλες και διαβαθμισμένες εικαστικές εργασίες, σε σχέση με τον κορεσμό των υλικών και των μέσων αποτύπωσης. M1 • Πειραματίζονται με τεχνικές στεγνής και ρευστής βαφής, ελέγχοντας τα εκφραστικά ή άλλα αποτελέσματα των ζωγραφικών εργασιών τους. M1 • Δοκιμάζουν απλές ή σύνθετες τεχνικές χάραξης με ιστορική αναδρομή σε τεχνικές χάραξης και τυπώματος και χρησιμοποιώντας διαφορετικά χρώματα και σε διαφορετικά χαρτιά δημιουργούν μονοτυπίες διαστάσεων 15X15 με παραλλαγές του ίδιου θέματος. (Βλ. παραδείγματα μονοτυπίας, από Άντι Γουόρχολ, Τ.Ρ. Μπλάκμαν, Π. Φουρνιέ, Ε. Γκάρντνερ και Ν. Κροφτ). M1 • Αξιοποιούν υλικά και επιφάνειες από την καθημερινή ζωή και τον σύγχρονο πολιτισμό, συνθέτοντας αισθητικά ενδιαφέρουσες εικαστικές εργασίες με την τεχνική του collage και του frottage, έργα με την τεχνική του frottage και έργα με την τεχνική του collage και με αναφορά στους καλλιτέχνες που το αξιοποίησαν. M1, M3 • Αντιλαμβάνονται και αξιοποιούν τις διαφοροποιήσεις μεταξύ των τεχνικών του όρθιου και του πλάγιου ξύλου στην ξυλογραφία, εργαζόμενοι/-ες σε σειρά δοκιμών μικρών διαστάσεων για τα οποία επιλέγουν την αρμόζουσα, ανά

<p>Τεχνικές επιφάνειας</p>		<p>τεχνικό λάθος σε εικαστική εμπειρία.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν και να επιλέγουν σύμφωνα με την εκφραστική στρατηγική τους τις διαφορετικές τεχνικές αρνητικής χάραξης και τυπώματος (όρθιο – πλάγιο ξύλο, λινόλεουμ κ.λπ.). • Να αξιοποιούν παραδοσιακές – λαϊκές τεχνικές ύφανσης και κεντήματος με σύγχρονη ματιά. • Να συνδέουν διαφορετικές τεχνικές στην εικαστική τους εργασία. • Να συσχετίζουν τις τεχνικές επιμέρους υλικών και μορφών εικαστικών τεχνών με διαφορετικά υλικά και μέσα επεκτείνοντας την εικαστική τους εμπειρία και επάρκεια. 	<p>περίπτωση, τεχνική. (Έργα και συνέντευξη – αφιέρωμα του Α. Τάσσου και της Β. Κατράκη.) M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναπτύσσουν τεχνική ευχέρεια σε απλές τεχνικές ύφανσης και κεντήματος, δημιουργώντας πρωτότυπες εικαστικές εργασίες με σύγχρονα θέματα που ενσωματώνουν παραδοσιακά μοτίβα (ιστορία κεντητικής, βίντεο αφιέρωμα σε υφάντρες, ελληνικά κεντήματα από το Μ. Μπενάκη και από όλο τον κόσμο). M1, M3 • Συνδυάζουν, ελέγχουν και εφαρμόζουν δημιουργικά ποικίλες τεχνικές αποτύπωσης, τυπώματος, πλέξης, κεντήματος και επικόλλησης κ.λπ. με στόχο την αισθητική και εικαστική έρευνα και την ενδυνάμωση της «διαβατικής» πολιτιστικής εμπειρίας. M1, M3 • Αντιλαμβάνονται αισθητικά και διερευνούν δημιουργικά τις αρνητικές και τις θετικές τεχνικές αποτύπωσης, τυπώματος εργαζόμενοι/-ες με απλά υλικά (π.χ. σφραγίδες πατάτας, λινόλεουμ κ.λπ.). M1 • Εργάζονται ομαδικά και συνδέουν δημιουργικά τις φυσικές, χημικές και εννοιολογικές ιδιότητες των υλικών και των μέσων που χρησιμοποιούν, με τις τεχνικές εφαρμογής τους, σε σχέση πάντα με τους επιδιωκόμενους εκφραστικούς, ή άλλους στόχους της ομάδας. M1, M2 • Τολμούν και προτείνουν καινοτόμες τεχνικές προσεγγίσεις, σχεδιάζοντας συστηματικά τη δημιουργική στρατηγική που θα εφαρμόσουν. M1, M2
-----------------------------------	--	---	---

Τεχνικές επιφάνειας			<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τις εφαρμογές των τεχνικών που επιλέγουν και αναστοχαζόμενοι/-ες κριτικά παρεμβαίνουν διορθωτικά σε περίπτωση αστοχίας κατά τη διαδικασία δημιουργίας ή κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων στην ολομέλεια εφαρμόζοντας στην πράξη και με κριτικό πνεύμα τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. M2 • Ελέγχουν τα φυσικά, χημικά και εκφραστικά όρια κάθε τεχνικής που υιοθετούν και περιγράφουν τα αποτελέσματα των πειραματισμών τους με σύντομα κείμενα που παρουσιάζουν στο εικαστικό τους σημειωματάριο. M2 • Στοχάζονται κριτικά στη διάρκεια της τεχνικής υλοποίησης των εικαστικών εργασιών τους, ελέγχοντας, ανανεώνοντας και επεκτείνοντας την αισθητική πρόσληψη και τη μορφοπλαστική ετοιμότητά τους. M1, M2 • Ανταλλάσσουν απόψεις, κρίσεις και προτάσεις τεχνικής φύσης κατά τη διάρκεια των ομαδικών εικαστικών εργασιών και δράσεων που επικεντρώνονται στην αισθητική αναβάθμιση της βιβλιοθήκης του σχολείου. M2 • Περιγράφουν προφορικά την τεχνική στρατηγική υλοποίησης των ζωγραφικών εικαστικών εργασιών τους και δηλώνουν με σαφήνεια τα συναισθήματά τους συγκρίνοντας το αποτέλεσμα με την καλλιτεχνική πρόθεση. M2
Τεχνικές όγκου και χώρου	<ul style="list-style-type: none"> • Προσθετική – αφαιρετική τεχνική πλασίματος τρισδιάστατης μορφής. • Ανάγλυφο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν το μεταβατικό όριο τεχνικής επεξεργασίας ενός υλικού μέσου και το μεταίχμιο μετασχηματισμού του σε τρισδιάστατη φόρμα. • Να εφαρμόζουν τεχνικές 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν και εφαρμόζουν στρατηγικές μοντελοποίησης, δόμησης και στατικής στις εικαστικές κατασκευές και εγκαταστάσεις τους. M1, M2

<p>Τεχνικές όγκου και χώρου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συναρμογές υλικών και αντικειμένων (assemblage). • Δόμηση υλικών στον χώρο (κατασκευές – εγκαταστάσεις). • Τεχνικές κεραμικής (τσιμπητή, καλούπι, πατητό, τροχός, σφραγίδα, κορδόνι (μακαρόνι), μπαντανάς, μπαρμποτίνα, ξύσιμο (sgraffito), σμάλτο κ.λπ.). • Κατασκευή αρχιτεκτονικής – σκηνογραφικής μακέτας. • Κατασκευή ενδύματος – κούκλας. • Ξυλογλυπτική. • Σωματικές τεχνικές επιτελέσεων στον χώρο. 	<p>ανάγλυφου όγκου.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να επιλέγουν και να αξιοποιούν αφαιρετικές και προσθετικές τεχνικές πλασίματος και κατασκευής όγκου και χώρου. • Να ελέγχουν και να πειραματίζονται ως προς τη στατική επάρκεια των τεχνικών που εφαρμόζουν. • Να εφαρμόζουν τεχνικές κεραμικής και να παράγουν κεραμικά αντικείμενα. • Να σχεδιάζουν, να αναπτύσσουν και να εφαρμόζουν τεχνικές και στρατηγικές δημιουργίας κατασκευών και εγκαταστάσεων. • Να αντιλαμβάνονται τη μεταφορά κλίμακας και μετάφρασης υλικών και αίσθησης του χώρου για την κατασκευή αρχιτεκτονικών και σκηνογραφικών μακετών. • Να πειραματίζονται με την υφή και τη στιλπνότητα των πλαστικών υλών τους. • Να δοκιμάζουν τεχνικές παραδοσιακής και λαϊκής τέχνης και να τις εκσυγχρονίζουν νοηματικά. • Να εφαρμόζουν τεχνικές επιφάνειας πάνω στους όγκους και τις κατασκευές – εγκαταστάσεις τους. • Να αντιλαμβάνονται το ανθρώπινο σώμα ως υλικό και τεχνικό μέσο. • Να μεταφράζουν τις φορμαλιστικές τους γνώσεις από τα κλασικά εικαστικά μέσα, μέσα από το σώμα τους. Να σχεδιάζουν τεχνικά και 	<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμόζουν προσθετικές και αφαιρετικές τεχνικές για την υλοποίηση ανάγλυφων και ολόγλυφων γλυπτικών εργασιών και δημιουργούν προτομή σε φυσικό μέγεθος. M1 • Ελέγχουν τις φυσικές, χημικές και αισθητικές ιδιότητες των υλικών και των πλαστικών τεχνικών που εφαρμόζουν στις γλυπτικές εικαστικές εργασίες τους, δημιουργώντας ολόγλυφες ή ανάγλυφες συνθέσεις με απλά υλικά (πλαστελίνη, σαπούνι γλυπτικής, πηλό, γύψο, μπάλα κ.λπ.). M1, M2 • Παρεμβαίνουν διορθωτικά στις τεχνικές αστοχίες κατά τη διαδικασία δημιουργίας των τρισδιάστατων εργασιών τους. M1, M2 • Υλοποιούν εικαστικές εργασίες κεραμικής και δημιουργούν απλά χρηστικά αντικείμενα (μολυβοθήκη, βάζο, μπιζουτιέρα κ.λπ.) με την τεχνική του σαλιγκαριού, της σφραγίδας και του πλασίματος και άλλες τεχνικές από σύγχρονους κεραμίστες. M1 • Υλοποιούν με αύξουσα ευχέρεια τεχνικές μεταφοράς αρχιτεκτονικών και σκηνογραφικών χώρων υπό κλίμακα (μακέτα), εστιάζοντας στην κοπή, τη συγκόλληση και την επιλογή ή αισθητική μετάφραση απλών υλικών με ψευδαισθητικούς τρόπους και τεχνικές. M1 • Σχεδιάζουν και μεταφέρουν σε τρισδιάστατα μοντέλα, τεχνικές εφαρμογών ενδύματος, κούκλας και μάσκας, αξιοποιώντας ποικίλα υλικά και επεξεργασίες τους (χαρτί, ύφασμα, σύρμα, papier mache, ραφή, συγκόλληση, κέντημα, ζωγραφική κ.λπ.). M1 • Υιοθετούν και εφαρμόζουν τεχνικές ατομικής και ομαδικής
--	---	--	---

<p>Τεχνικές όγκου και χώρου</p>		<p>να επιτελούν σωματικές δράσεις στον χώρο.</p>	<p>σωματικής επιτέλεσης στον χώρο, με σύγχρονα θέματα και προβληματισμούς της σύγχρονης κοινωνίας και με γνώμονα πάντα συγκεκριμένους αισθητικούς στόχους και σχεδιασμούς. M1, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν κριτικά τις τεχνικές που χρησιμοποιούν στις τρισδιάστατες και χωρικές εικαστικές εργασίες τους, και αξιοποιούν πιθανές αστοχίες που παράγουν αισθητικά ενδιαφέροντα αποτελέσματα αποτυπώνοντας λεκτικά ή σχεδιαστικά τις αναστοχαστικές πρακτικές και τις εμπνεύσεις τους στο εικαστικό ημερολόγιο. M2 • Ανταλλάσσουν, απόψεις, κρίσεις, εμπειρίες και προτάσεις κατά τη διαδικασία εφαρμογής τεχνικών στις ομαδικές εικαστικές κατασκευές και εγκαταστάσεις. (Εισαγωγή στις εγκαταστάσεις και ενδιαφέρουσες περιπτώσεις εγκαταστάσεων.) M2 • Ελέγχουν και αξιολογούν τη δομική και στατική επάρκεια των εικαστικών κατασκευών τους και των εγκαταστάσεων που δημιουργούν χρησιμοποιώντας προκαθορισμένα ποιοτικά κριτήρια. M2 • Αξιολογούν τα αποτελέσματα των τεχνικών που εφαρμόζουν στις γλυπτικές εικαστικές εργασίες τους, βάσει του αισθητικού σχεδιασμού και της καλλιτεχνικής πρόθεσης. M2 • Επαληθεύουν και ελέγχουν την αναλογική μεταφορά της κλίμακας σε εικαστικές εργασίες γλυπτικής, κεραμικής, αρχιτεκτονικής και σκηνογραφικής μακέτας, ενδυματολογικών μοντέλων, κούκλας, μάσκας κ.λπ. M1, M2 • Σχεδιάζουν, αναλύουν και
---------------------------------	--	--	--

Τεχνικές όγκου και χώρου			αξιολογούν κριτικά όλα τα στάδια εφαρμογής στις τεχνικές ατομικής και ομαδικής σωματικής επιτέλεσης αξιοποιώντας για τον σκοπό αυτό υτοκουμένα και υλικό που συγκέντρωσαν κατά τη διάρκεια της αναπαράστασης (φωτογραφίες, βίντεο σχέδια, σκίτσα κ.λπ.). M1, M2
Ψηφιακές και μεικτές τεχνικές	<ul style="list-style-type: none"> Ψηφιακή επεξεργασία εικόνας – ήχου – βίντεο. Αποδόμηση – αναδόμηση ψηφιακής εικόνας – ήχου – βίντεο (ψηφιακό κολάζ). Χρωματική επεξεργασία εικόνας – βίντεο. Συνθετική επεξεργασία κειμένου – εικόνας – ήχου – βίντεο (ψηφιακή πολυτροπικότητα). Τεχνικές προβολής σε επιφάνειες. Τεχνικές ελέγχου της προβολής στον χώρο και στα αντικείμενα. 	<ul style="list-style-type: none"> Να επιλέγουν τη λειτουργική στρατηγική για την τεχνική ψηφιακής επεξεργασίας που επιθυμούν. Να υιοθετούν εξατομικευμένες μεθόδους επίλυσης των ψηφιακών τεχνικών που χρησιμοποιούν. Να επεξεργάζονται εικόνα bitmap ως προς τη φωτεινότητα, τη χρωματική γκάμα και τη ματιέρα, επιλέγοντας το σύνολο ή τμήμα αυτής. Να σχεδιάζουν διανυσματικά χρησιμοποιώντας όλα τα διαθέσιμα σχεδιαστικά εργαλεία. Να συνθέτουν ψηφιακές πολυτροπικές εργασίες που να συμπεριλαμβάνουν εικόνα, κείμενο, βίντεο και ήχο. Να καταγράφουν με σχετική ευκρίνεια εικόνες, ήχους και βίντεο. Να παρουσιάζουν με αισθητική και τεχνική επάρκεια απτικές και ψηφιακές εργασίες μέσα από τεχνικές παρουσίασης. Να οριοθετούν και να ρυθμίζουν προβολές σε επιφάνεια μέσω προτζέκτορα. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> Σχεδιάζουν και δημιουργούν πρωτότυπα ατομικά και ομαδικά ψηφιακά – εικαστικά έργα, εστιάζοντας σε θέματα προσφιλή ή κρίσιμα για την ηλικία (π.χ. θέματα μετάβασης από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο, ανθρώπινες σχέσεις, έρωτας, φιλία, σχολικός εκφοβισμός, κυβερνοαπειλές και κυβερνοασφάλεια κ.λπ.). Ενδιαφέρουσες περιπτώσεις σύγχρονων ψηφιακών καλλιτεχνών και το έργο τους. M1 Αξιοποιούν ποικίλες εικαστικές και κινηματογραφικές τεχνικές λήψης εικόνας, ήχου και βίντεο και δημιουργούν ένα σύντομο βίντεο που πραγματεύεται θέματα αειφορίας. M1, M3 Επεξεργάζονται με αύξουσα ευχέρεια τη δομή, τη φωτεινότητα, τον κορεσμό, τον χρωματικό τόνο, την απόχρωση των ψηφιακών εικαστικών εργασιών τους, δημιουργώντας πρωτότυπες ατομικές και ομαδικές ψηφιακές – εικαστικές εργασίες. M1 Αξιοποιούν ψηφιακές δυνατότητες προσομοίωσης και επεξεργασίας για την ευκολότερη και ουσιαστικότερη εκπόνηση απτικών εικαστικών εργασιών (π.χ. δημιουργία ψηφιακού καννάβου για αναλογική εποπτεία, αποχρωματισμός φωτογραφίας για τονική

<p>Ψηφιακές και μεικτές τεχνικές</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Να συνδέουν ψηφιακή προβολή μέσω προτζέκτορα με απτικές εικαστικές κατασκευές και επιζωγραφίσεις, ρυθμίζοντας τη χωρικότητα και τη χρονικότητα της προβολής. • Να αξιοποιούν ψηφιακές τεχνικές επεξεργασίας, προβολής και σύνθεσης για την υποστήριξη απτικών εικαστικών εργασιών. <p>Να συνεργάζονται πάνω σε ατομικές ή ομαδικές τεχνικές ψηφιακές εργασίες.</p>	<p>εποπτεία κ.λπ.). M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν πολυτροπικές εικαστικές εργασίες με σύνθεση και σύμπραξη αποσπασμάτων λόγου, (σταθερής και κινούμενης) εικόνας και ήχου και παρουσιάζουν ένα διαφημιστικό κλιπ με στόχο τη φιλοζωική ευαισθητοποίηση και δράση της σχολικής κοινότητας (π.χ. φιλοξενώ αδέσποτα ζώα στο σχολείο, φτιάχνουμε χελιδονοφωλιές ή άλλες φωλιές για τα πουλιά στην αυλή του σχολείου). M1, M3 • Αξιοποιούν με αύξουσα ευχέρεια τεχνικές προβολής ψηφιακών θεμάτων σε επιφάνεια και χωρικά στοιχεία (projection mapping. Ενδιαφέρουσες περιπτώσεις projection mapping.) M1 • Αξιοποιούν ψηφιακές τεχνικές και διεπιστημονικά εργαλεία με εικαστική πρόθεση (STEAM). M1, M3 • Συνδυάζουν τεχνικές απτικής εικαστικής πράξης με αντίστοιχες τεχνικές ψηφιακών εργαλείων και συσκευών. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν και παρεμβαίνουν διορθωτικά στη διαδικασία ψηφιακής επεξεργασίας των εικαστικών εργασιών τους. M2 • Αποτιμούν τα αισθητικά αποτελέσματα στις ψηφιακές εργασίες τους, σχολιάζοντας την πρόοδο, την επιτυχία και την τεχνική ευχέρεια που έχουν αναπτύξει, αλλά και τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν. M2 • Μοιράζονται σκέψεις, κρίσεις, προτάσεις και ιδέες τεχνικής φύσης στις ομαδικές ψηφιακές – εικαστικές εργασίες που εκπονούν σε συνεργατικές εφαρμογές web 2.0. M2, M3
--	--	---	---

Ψηφιακές και μεικτές τεχνικές			<ul style="list-style-type: none"> • Κοινοποιούν τις απτικές και ψηφιακές εικαστικές εργασίες τους σε ψηφιακά αποθετήρια και ιστότοπους, αξιοποιώντας αυτά τα ψηφιακά μέσα ως εργαλεία ετεροαξιολόγησης από την (τοπική ή σχολική) κοινότητα. M3
-------------------------------	--	--	--

4ος Βασικός Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Διαφορετικοί πολιτισμοί – Η τέχνη ως αειφόρος ενέργεια	<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτισμικά δάνεια – πολιτισμική αειφορία. • Διαπολιτισμικός διάλογος στις εικαστικές και τις εφαρμοσμένες τέχνες. • Αισθητικές μορφολογικές συνθετικές και εννοιολογικές γεφυρώσεις διαφορετικών εποχών μέσα από την τέχνη – Η έννοια του στίλ. • Σχέση μορφής – περιεχομένου διαφορετικών πολιτισμών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν και να συσχετίζουν την πολιτισμική ταυτότητα διαφορετικών εποχών και πολιτισμών. • Να αξιοποιούν τα στοιχεία της πολιτισμικής ταυτότητας διαφορετικών εποχών και πολιτισμών στις εικαστικές τους εργασίες. • Να διακρίνουν τις πολιτισμικές μεταβάσεις και συνέχειες ανάμεσα σε διαφορετικούς πολιτισμούς και να κατανοούν την έννοια του στίλ. • Να κατανοούν τη μορφολογική και εννοιολογική εξέλιξη στην ιστορία της τέχνης και να διακρίνουν με ευχέρεια την εποχή και το στίλ κάθε εποχής. • Να αξιοποιούν δημιουργικά τη διαφορετικότητα των πολιτισμών στις εικαστικές εργασίες τους, αναπτύσσοντας διαπολιτισμική κουλτούρα συμπερίληψης. • Να συνδέουν τη μορφή με το περιεχόμενο των πολιτισμών και να διακρίνουν επιρροές και αντιστοιχίσεις στις εικαστικές εργασίες τους. • Να συνδυάζουν τις μορφοπλαστικές και θεματικές αναπαραστάσεις κάθε πολιτισμού με το κοινωνικό συγκείμενο. • Να προτείνουν μορφολογικές και θεματικές συνθέσεις γεφυρώνοντας την πολιτισμική 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υλοποιούν εικαστικές εργασίες με μορφολογικά και θεματολογικά δάνεια από ποικίλους πολιτισμούς και εποχές, όπως την αρχαία ελληνική γλυπτική και άλλες ιστορικές περιόδους. M1, M2, M3 • Αναλύουν και εκφράζουν τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά διαφορετικών λαών και εποχών. M2, M3 • Συγκρίνουν και συνθέτουν διαφοροποιημένα μορφολογικά και νοηματικά – εννοιολογικά στοιχεία από την αρχαιότητα μέχρι και τη σύγχρονη αισθητική στις εικαστικές εργασίες τους. M2, M3 • Εκφράζουν τις σκέψεις, τις απόψεις και τα συναισθήματά τους για τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά κάθε εποχής και πολιτισμού με έμφαση από την προϊστορία ως την Αναγέννηση. M2, M3 • Συνδέουν και σχολιάζουν τις κοινωνικοπολιτικές προεκτάσεις των αισθητικών μορφών κάθε επιμέρους πολιτισμού. M2, M3 • Αξιοποιούν με ευελιξία και ευχέρεια τις θεματικές προτάσεις του αιγυπτιακού, του αρχαϊκού πολιτισμού, της κλασικής και ελληνιστικής περιόδου, των Φαγιούμ και της πρώιμης χριστιανικής εικονογραφίας, εστιάζοντας στον μύθο. M1, M3

<p>Διαφορετικοί πολιτισμοί – Η τέχνη ως αειφόρος ενέργεια</p>		<p>γνώση με τη σύγχρονη πραγματικότητα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να υιοθετούν στάσεις και συμπεριφορές αποδοχής και συμπερίληψης κάθε πολιτισμικού στοιχείου, απ' όπου κι αν προέρχεται. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν με ευελιξία και ευχέρεια τις θεματικές προτάσεις προϊστορικών (παλαιολιθικών και νεολιθικών) πολιτισμών. M1, M3 • Αξιοποιούν με ευελιξία και ευχέρεια τις θεματικές προτάσεις αρχαίων πολιτισμών με έμφαση στους πολιτισμούς της Αιγύπτου και της Μεσοποταμίας. M1, M3 • Αξιοποιούν με ευελιξία και ευχέρεια τις θεματικές προτάσεις του αρχαίου ελληνορωμαϊκού πολιτισμού με έμφαση στη γεωμετρική, αρχαϊκή, κλασική, ελληνιστική, ετρουσκική και ρωμαϊκή περίοδο. M1, M3 • Συνδέουν την ιστορική πολιτισμική παράδοση με την παραδοσιακή λαϊκή τέχνη, με τις εικαστικές τους προτάσεις, με πνεύμα σύγχρονο και σε μια κατεύθυνση πολιτισμικής αειφορίας. M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν ανταλλάσσοντας απόψεις, κρίσεις και σκέψεις για τις μορφολογικές και εννοιολογικές διαφοροποιήσεις και συγκλίσεις μεταξύ των πολιτισμών. M2, M3 • Αναλύουν και εκφράζουν προφορικά και γραπτά την κυρίαρχη μορφολογία, τη θεματική και το περιεχόμενο κάθε πολιτισμού. M2, M3 • Αναστοχάζονται σε σχέση με την πολιτισμική συνέχεια και ασυνέχεια της ανθρωπότητας και συνδέουν με τα ιστορικά, πολιτικά, θρησκευτικά, οικονομικά κ.ά. αίτια και γεγονότα. M2, M3 • Αξιολογούν τον βαθμό επιτυχίας της μεταφοράς και αξιοποίησης μορφικών και θεματικών δανείων από διαφορετικούς πολιτισμούς στις εικαστικές εργασίες τους. M2, M3 • Αναγνωρίζουν και επισημαίνουν τις αντανάκλασεις και συνέχειες των μορφών, των θεμάτων και του περιεχομένου από παλιότερους σε
---	--	---	---

			μεταγενέστερους πολιτισμούς και αναγνωρίζουν φαινόμενα αφομοίωσης και ιδεολογικής αναπροσαρμογής. M2, M3
Η εικόνα ως αφήγηση	<ul style="list-style-type: none"> • Το χιούμορ στην οπτική επικοινωνία. • Παρωδία και τραγωδία στις εικαστικές τέχνες. • Αφηγήσεις της εικόνας. • Αφηγήσεις των μορφών. • Αφηγήσεις των μέσων και των υλικών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να επιχειρούν απόπειρες ανάγνωσης και ερμηνείας των αφηγήσεων ποικίλων εικαστικών και εικονιστικών κειμένων (έργων τέχνης, χαρτών, διαφημίσεων, γελοιογραφιών, εικονογραφημάτων, ιερών εικόνων, φωτογραφιών κ.λπ.). • Να αξιολογούν τη συνθετική – αφηγηματική βαρύτητα των επιμέρους στοιχείων στα εικαστικά έργα και τις εργασίες τους. • Να στοχάζονται ομαδικά πάνω στις αφηγηματικές ερμηνείες τους και να προεκτείνουν συνθέτοντας νέες ατομικές ή ομαδικές αφηγήσεις. • Να μορφοποιούν λεκτικές αφηγήσεις και ποικίλα γλωσσικά κείμενα σε οπτικά εικαστικά και πολυτροπικά κείμενα. • Να ελέγχουν και να αποτιμούν κατά την εικαστική διαδικασία τη συνθετική βαρύτητα της θεματικής τους αφήγησης. • Να αναγνωρίζουν το χιούμορ ως πηγή εικονιστικής επικοινωνίας. • Να δημιουργούν εικαστικές εργασίες βασισμένες στην αφηγηματική δομή των εικονογραφημάτων (comix) της γελοιογραφίας και της καρικατούρας. • Να διερευνούν, να ανακαλύπτουν και να συνδέουν τις εικαστικές και εικονιστικές μορφές με την καλλιτεχνική πρόθεση και να εφαρμόζουν ανάλογες στρατηγικές στις εικαστικές εργασίες τους. • Να αναγνωρίζουν και να αξιοποιούν στις εικαστικές εργασίες τους στοιχεία κωμωδίας, παρωδίας και τραγωδίας. • Να διερευνούν τη συμβολή των 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν ποικίλα μέσα και τρόπους εικονιστικής, εικαστικής και γλωσσικής αφήγησης, δημιουργώντας πολυτροπικές εικαστικές εργασίες. M1 • Σχεδιάζουν και υλοποιούν εικαστικές εργασίες, βασισμένες σε αφηγηματικά σενάρια, εμπνευσμένα από ιστορίες, λογοτεχνικά κείμενα, ποιήματα, κινηματογραφικές ταινίες, μουσικά κομμάτια κ.λπ. M1, M2, M3 • Αναλύουν και αφηγούνται τις ιστορίες που «κρύβονται» πίσω από γνωστά εικαστικά έργα, αναλύοντας τα σημειολογικά, θεματικά και μορφικά τους στοιχεία. M2 • Επισημαίνουν τα λεπτά όρια και τους κοινούς τόπους ανάμεσα στην τραγωδία και την παρωδία, στις εικαστικές τέχνες και τις εφαρμογές τους. M2, M3 • Υλοποιούν ατομικές και ομαδικές εικαστικές εργασίες με τη μορφή εικονογραφημάτων (comix), αφού προηγουμένως έχουν αρθρώσει την ιστορία σε τίτλους (βιντεοπαρουσίαση της Α. Θεοφιλοπούλου, ανιμέιτορ της Ντίσονει, διάσημων καλλιτεχνών εικονογραφημάτων, καθώς και των Joseph Barbera, Hayao Miyazaki, Butch Hartman). M1 • Οργανώνουν και υλοποιούν μικρά αποσπάσματα βίντεο, με ποικίλες τεχνικές (απλή λήψη, animation, stop motion κ.λπ.) βασισμένα σε σενάριο που έχουν φτιάξει με τη μορφή storyboard. M1 • Συνδυάζουν τις μορφολογικές και εικαστικές υπερβολές, τις παραμορφώσεις, τους συμβολισμούς και τις σχηματοποιήσεις με αφηγηματικά

<p>Η εικόνα ως αφήγηση</p>		<p>υλικών και των μέσων στη διαμόρφωση της αφήγησης των εικαστικών τους εργασιών.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να επεμβαίνουν διορθωτικά στις εικαστικές εργασίες τους, μετά από αποτίμηση της επιτυχίας των εικαστικών και αφηγηματικών προθέσεών τους. • Να πειραματίζονται με τις μορφές των εικαστικών τους δοκιμιών έχοντας ως σημείο εκκίνησης την επιτυχημένη πραγμάτωση των αφηγηματικών τους προθέσεων. 	<p>στοιχεία της κωμωδίας, της παρωδίας και της τραγωδίας, συγκρίνοντας διαχρονικά παραδείγματα εικαστικών έργων, καλλιτεχνών και κινημάτων με αντίστοιχα παραδείγματα άλλων τεχνών. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προτείνουν πρωτότυπες εικαστικές ψηφιακές, πολυτροπικές εκδοχές και αφηγηματικούς μετασχηματισμούς στατικών και κινούμενων εικόνων. M1 • Συνδέουν τις αφηγήσεις που προτείνουν στις εικαστικές τους εργασίες με την ιστορία, τη μεταποίηση και τη μορφολογική επεξεργασία των υλικών και των μέσων. M1, M3 • Ενσωματώνουν σήματα, σύμβολα και γλωσσικά κείμενα στις εικονιστικές αφηγήσεις των εικαστικών εργασιών τους. (Παραδείγματα εικαστικών έργων με χρήση κειμενικών και συμβολικών στοιχείων.) M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν την αφηγηματική επιτυχία των εικαστικών εργασιών τους. M2 • Συζητούν και ανταλλάσσουν απόψεις, κρίσεις και ιδέες, αναστοχαζόμενοι/-ες πάνω στις ατομικές και ομαδικές αφηγηματικές εργασίες τους. M2, M3 • Κοινοποιούν τις ψηφιακές και απτικές αφηγηματικές εργασίες τους σε ηλεκτρονικά μέσα και αποθετήρια και καταγράφουν την πρόοδο, τις επιτυχίες, τις αδυναμίες ή την ευστοχία των επιλογών τους μέσα από τα σχόλια και τις αντιδράσεις της σχολικής κοινότητας. M2, M3 • Επαληθεύουν την αφηγηματική επάρκεια των εικαστικών εργασιών τους, καλώντας συμμαθητές/-τριές τους να τις «αναγνώσουν» και να τις αναγνωρίσουν. M1, M2
----------------------------	--	--	---

<p>Η εικόνα ως αφήγηση</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Απολαμβάνουν και μοιράζονται τα συναισθήματα που απορρέουν από την ένταση χιουμοριστικών στοιχείων στις εικαστικές εργασίες τους (σκίτσα, εικονογραφηγήματα, γελοιογραφίες, καρικατούρες κ.λπ.). M2, M3
<p>Παρατηρώ τον κόσμο γύρω μου – Λειτουργικές και εφαρμοσμένες εκδοχές των εικαστικών τεχνών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Θέματα παρατήρησης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. • Θέματα παρατήρησης της κοινωνικής ζωής. • Θέματα από τη λαϊκή τέχνη. • Θέματα από τις εφαρμοσμένες τέχνες. • Σχέσεις σώματος και χώρου (ανθρώπινου – κοινωνικού). 	<ul style="list-style-type: none"> • Να υιοθετούν στάση κριτικού παρατηρητή του κοντινού περιβάλλοντος και της κοινωνικής πραγματικότητας. • Να μεταφέρουν αναλογικά τις μορφές στις εκάστοτε θεματικές αναπαραστάσεις τους. • Να παρακολουθούν τη φυσιογνωμία, την παρουσία, το μέγεθος, τις τονικές και χρωματικές ιδιότητες, τις συνθετικές αρχές κ.λπ. των θεματικών αναπαραστάσεών τους. • Να ανακαλύπτουν και να διαχειρίζονται με ευχέρεια τα σημειολογικά και νοηματικά μηνύματα και τις κατασκευές της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας και να πειραματίζονται αποδίδοντας αντίστοιχο νόημα σε ποικίλες εικαστικές αναπαραστάσεις. • Να ενσωματώνουν μορφολογικά, αισθητικά και θεματικά στοιχεία από την παραδοσιακή τέχνη στις εικαστικές εργασίες τους. • Να οικειοποιούνται θεματικά, αισθητικά και μορφολογικά παραδείγματα από τις εφαρμοσμένες και τις εικαστικές τέχνες και να τα συνθέτουν στις εικαστικές εργασίες τους. • Να συνεργάζονται αρμονικά για την παραγωγή ομαδικών εικαστικών εργασιών και δράσεων που υπηρετούν τη σχολική ζωή και την καθημερινότητα. • Να αντιλαμβάνονται τη σχέση του ανθρώπινου σώματος με τον πραγματιστικό και κοινωνικό χώρο και να εργάζονται με εικαστικές επιτελεστικές τεχνικές στην 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκπονούν εικαστικές εργασίες παρατήρησης εκ του φυσικού, με θέμα νεκρές φύσεις (ιστορική αναδρομή και σύγχρονες εκδοχές έργων), τοπία (ιστορική αναδρομή και σύγχρονες εκδοχές έργων), με αύξουσα ευχέρεια. M1, M3 • Αναλύουν τη μορφική αναπαράσταση των θεματικών αντικειμένων σε φως – σκιά και διαβαθμίζουν τονικά τις εντάσεις και τα περάσματα ανάμεσά τους. M1 • Συνδέουν τις εικαστικές εργασίες παρατήρησης εκ του φυσικού με διαχρονικά παραδείγματα αντίστοιχου στίλ και μορφολογικής απόδοσης. M1, M3 • Αντλούν θέματα για τις εικαστικές εργασίες τους από την κοινωνική (ή σχολική) ζωή, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και συστηματική κριτική ανάλυση. M1, M3 • Αναλύουν και συνδέουν έργα σταθμούς στην ιστορία της τέχνης με τις αντίστοιχες συνθήκες της κοινωνικής πραγματικότητας, όπως ο πόλεμος, η επανάσταση, η αυτοθυσία, οι κοινωνικές ανισότητες (πολλαπλές και διαφοροποιημένες προσεγγίσεις σύγχρονων έργων και το έργο της Κ. Κόλβιτς με εστίαση στην κοινωνική θέση της γυναίκας) κ.λπ. M1, M3 • Αντλούν έμπνευση από μορφολογικές μεθόδους και τεχνικές από τεκμήρια της παραδοσιακής, λαϊκής τέχνης και μετασχηματίζουν τα δάνεια σε σύγχρονες εικαστικές προτάσεις.

<p>Παρατηρώ τον κόσμο γύρω μου – Λειτουργικές και εφαρμοσμένες εκδοχές των εικαστικών τεχνών</p>		<p>απόδοση θεματικών νοημάτων.</p>	<p>M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανιχνεύουν, διερευνούν και εντάσσουν στις εικαστικές εργασίες τους θεματικά εικονιστικά και συμβολικά στοιχεία από τις εφαρμοσμένες τέχνες. M1, M2 • Σχεδιάζουν, οργανώνουν και υλοποιούν σωματικές δράσεις και επιτελέσεις στον χώρο, εστιάζοντας σε αισθητικές παραστάσεις και αναπαραστάσεις που βρίσκουν την έμπνευσή τους σε σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα. M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τη σχεδιαστική, τονική και χρωματική απόδοση των εικαστικών εργασιών εκ του φυσικού αναπτύσσοντας ρουτίνες παρατήρησης, και αναστοχάζονται για την επιτυχία των καλλιτεχνικών προθέσεών τους με βάση τους αρχικούς μορφολογικούς στόχους τους. M1, M2 • Ελέγχουν κριτικά και παρεμβαίνουν διορθωτικά κατά τη διάρκεια υλοποίησης εικαστικών δοκιμών εκ του φυσικού σε πιθανές αστοχίες, υιοθετώντας στρατηγικές ελέγχου και επαλήθευσης των μετρικών, τονικών, χρωματικών ή άλλων αποδόσεων. M1, M2 • Εναλλάσσουν τακτικά τη θέση παρατηρητή και δημιουργού και αναπτύσσουν στάσεις ειλικρινούς και συστηματικής παρατήρησης και κρίσης για τις εικαστικές εργασίες που εκπονούν εστιάζοντας σε θέματα εκ του φυσικού. M1, M2 • Αναστοχάζονται ομαδικά πάνω στα εικαστικά τους αποτελέσματα και αναλύουν με μεθοδικότητα και τιμιότητα τα επιμέρους στοιχεία αστοχιών και ευστοχιών. M2, M3 • Μοιράζονται τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους μετά από σωματικές δράσεις και επιτελέσεις στον χώρο, αποτιμώντας τη βιωματική ενσώματη εμπειρία τους. M2, M3
--	--	------------------------------------	---

<p>Προσωπική ευημερία και ενσώματη μάθηση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Θέματα σχολικής καθημερινότητας. • Τελετουργίες σχολικής ζωής. • Δράσεις – παρεμβάσεις στην κοινότητα. • Τέχνη και ευζην – ατομική και κοινωνική ολοκλήρωση. • Το σώμα ως αφετηρία και κατάληξη της δημιουργίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν και να αναδεικνύουν με εικαστικούς τρόπους και μέσα, αρρυθμίες και προβλήματα της σχολικής πραγματικότητας και να παρεμβαίνουν διορθωτικά και θεραπευτικά αξιοποιώντας εικαστικά εργαλεία. • Να συμμετέχουν ενεργά και να υποστηρίζουν εικαστικά και αισθητικά τις τακτικές και έκτακτες σχολικές δράσεις και τελετουργίες. • Να αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως ενεργό και καθοριστικό δημιουργικό παράγοντα της σχολικής ζωής και πραγματικότητας που μπορεί να διδάσκει έμπρακτα αισθητικές πτυχές του ευζην. • Να επεκτείνουν την κοινωνική και δημιουργική τους εμπειρία εστιάζοντας σε εικαστικούς και κοινωνικούς προβληματισμούς αναλαμβάνοντας δράσεις ενεργούς πολιτειότητας και παρεμβαίνοντας δημιουργικά σε ποικίλα ζητήματα της τοπικής κοινότητας. • Να αναπτύσσουν και να υιοθετούν στάσεις και συμπεριφορές ενεργού πολίτη και ευαισθητοποιημένου/ης, δημιουργικού/ης και συμμετοχικού/ης νέου/νέας αναλαμβάνοντας εικαστικές πρωτοβουλίες και δράσεις συμπεριληπτικού χαρακτήρα. • Να προτείνουν θεματικές που άπτονται των ηλικιακών ενδιαφερόντων τους και να αναλαμβάνουν την ευθύνη τους ως ερευνητές/ερευνητρίες και δημιουργοί. • Να αποδέχονται και να υποστηρίζουν την εικαστική δράση και δημιουργικότητά τους ως καθοριστικό παράγοντα της ατομικής και κοινωνικής τους 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν, οργανώνουν και υποστηρίζουν εικαστικές δράσεις και επιτελέσεις που συνδέονται με την τακτική και την έκτακτη σχολική και κοινωνική ζωή. M1, M3 • Συμμετέχουν με εικαστικά έργα και εφαρμογές τους, σε σχολικές και κοινωνικές γιορτές, εκδηλώσεις και δράσεις, αναδεικνύοντας και εμπλουτίζοντας την αισθητική τους διάσταση και εμπειρία. M1, M3 • Αναλαμβάνουν ρόλους και πρωτοβουλίες συνειδητού, ενεργού πολίτη και με επίκεντρο προτάσεις εικαστικού χαρακτήρα, σχεδιάζουν δράσεις παρέμβασης και υποστήριξης, παρεμβαίνοντας και επιλύοντας δημιουργικά ζητήματα σχέσεων, ενδοσχολικών κρίσεων και αποκλεισμών που συνδέονται με τη σχολική καθημερινότητα. M1, M3 • Σχολιάζουν, αναλύουν και προτείνουν εικαστικές δημιουργικές δράσεις επικεντρώνοντας σε ζητήματα της τοπικής κοινότητας. M1, M2, M3 • Μοιράζονται σκέψεις, συναισθήματα και προβληματισμούς για τη σωματική διάσταση των σχέσεών τους, αναδεικνύοντας και προτείνοντας δημιουργικές και δημοκρατικές λύσεις σε ζητήματα έμφυλων, φυλετικών, θρησκευτικών ή άλλων διακρίσεων που απασχολούν τη σχολική κοινότητα και την κοινωνία, μέσα από καλλιτεχνικές προτάσεις για την ισότητα ανάμεσα στα κοινωνικά φύλα. M2, M3 • Χρησιμοποιούν δημιουργικά το σώμα τους ως πομπό και δέκτη εικαστικών και κοινωνικών μηνυμάτων και νοημάτων, αναδεικνύοντας την ολότητα της εικαστικής έκφρασης, όπως αυτή εκφράζεται στην ενσώματη μάθηση. M1, M2
--	--	---	--

<p>Προσωπική ευημερία και ενσώματη μάθηση</p>		<p>ολοκλήρωσης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται και να πειραματίζονται δημιουργικά με το ανθρώπινο σώμα ως μεταίχμιο συνάντησης του ατομικού δικαιώματος και της κοινωνικής συνύπαρξης. • Να απολαμβάνουν τη δημιουργική διαδικασία και συνεργασία ως ζωτικό μέρος της ύπαρξης. 	<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν, σχολιάζουν και αποτιμούν ομαδικά τις σωματικές δράσεις και επιτελέσεις που οργανώνουν και υλοποιούν στο πλαίσιο τελετουργιών και δράσεων της σχολικής ζωής. M2, M3 • Αναλύουν και αποδέχονται με κριτική σκέψη και ειλικρίνεια τις απόψεις και τις κρίσεις των θεατών (συμμαθητών/τριών – εκπαιδευτικών – γονέων) για τις σχολικές τελετουργίες και δράσεις. M2, M3 • Αξιολογούν τη θεματική και μορφολογική ευστοχία του εικαστικού σκέλους των δράσεων που οργανώνουν και υλοποιούν. M2 • Καταγράφουν και συζητούν την οπτική, την κρίση και την κριτική των θεατών για τις εικαστικές, αισθητικές αναπαραστάσεις που αναπτύσσουν, υποστηρίζουν και κοινοποιούν. M2, M3 • Αναστοχάζονται κριτικά ως άτομα και ως ομάδα, εστιάζοντας στον δημιουργικό και κοινωνικό τους εαυτό και αναλύοντας τις θέσεις, τις στάσεις και τις συμπεριφορές που διορθώνουν, απορρίπτουν και υιοθετούν. M2
---	--	---	---

5ος Βασικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές αξίες

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Εισαγωγή στις αισθητικές αξίες	<ul style="list-style-type: none"> • Διαχρονική αντιμετώπιση των αισθητικών αξιών. • Το «ωραίο» στη φύση, την τέχνη και τη ζωή. • Η έννοια του υψηλού στην τέχνη. • Το ωραίο, το υψηλό, το κωμικό, το τραγικό, το άσχημο κ.λπ. ως αισθητικές αξίες. • Παιχνίδι τέχνης και φαντασίας. 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίσουν και να ταξινομήσουν αντιπροσωπευτικά «ωραία» έργα που ανήκουν στις ακόλουθες κατηγορίες: <ul style="list-style-type: none"> – μίμηση ή αναπαράσταση της φύσης και της ζωής – αποκάλυψη μιας βαθύτερης ή ανώτερης πνευματικής πραγματικότητας – έκφραση των συναισθημάτων του δημιουργού – ελεύθερο παιχνίδι της φαντασίας 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εμπλέκονται σε δημιουργικά παιχνίδια, όπως «πώς θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τον προϋπολογισμό ενός δημόσιου φορέα» για επίλυση αισθητικού προβλήματος του τόπου. M1, M2, M3 • Χρησιμοποιούν πρωτότυπα «εργαλεία» (σκόπευτρα, μεγεθυντικούς φακούς, αυτοσχέδια πλαίσια κ.λπ.) για να εστιάσουν ή να απομονώσουν σημεία ενός έργου τέχνης και να διερευνήσουν έτσι εις βάθος το έργο. M2 • Αντιγράφουν ένα έργο τέχνης ως σκίτσο – σημείωση διερεύνησης μίμησης ή αναπαράσταση φύσης, ή αναπαράσταση ανώτερης πνευματικής πραγματικότητας. M1 <p>Εμπλέκονται στην εικαστική δημιουργία με αισθητικά προβλήματα παρόμοια με τα προβλήματα που εξερεύνησαν οι καλλιτέχνες τους οποίους μελέτησαν. M1</p>
			<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συμπληρώσουν φύλλο αυτοαξιολόγησης, χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> – αποδεδειγμένες συμπεριφορές (π.χ. ευελιξία, συνεργασία, ευθύνη, μοίρασμα, αποδοχή κ.ά.). M1, M2, M3 – προσπάθεια και δέσμευση – επένδυση χρόνου. M1, M2 – αποδοχή εποικοδομητικής κριτικής – προσφορά εποικοδομητικής ανατροφοδότησης σε συμμαθητές/-τριες. M2 – δημιουργική σκέψη. M1 – ανάληψη ρίσκου, πειραματισμού. M1, M2, M3

			– επίλυση προβλήματος. M1, M2, M3
Οι αδιάκοπες μεταμορφώσεις της τέχνης	<ul style="list-style-type: none"> • Το αίνιγμα της τέχνης. • Προσωπικό ύφος, αισθητική αξία. • Ομοιότητες και διαφορές των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποκρίνονται θετικά σε διάφορες μορφές τέχνης (εικαστικές, εφαρμοσμένες κ.ά.) που εκφράζουν διαφορετικές αισθητικές αξίες. • Να εκφράζονται μέσω των προσωπικών αισθητικών αξιών τους. 	Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες: <ul style="list-style-type: none"> • Ασκοούνται σε μια ποικιλία αισθητικών αντιλήψεων μέσω online βίντεο, DVD, βιβλίων κ.ά. M2, M3 • Συμμετέχουν σε πραγματικές ή εικονικές επισκέψεις σε εικαστικές εκθέσεις, σε πινακοθήκες, σε μουσεία κ.ά. M2, M3 • Χρησιμοποιούν κατάλληλη περιγραφική ορολογία για την ανάλυση, την ερμηνεία και την απόκριση στις αισθητικές αξίες. M2
			Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες: <ul style="list-style-type: none"> • Ετεροαξιολογούν τα ατομικά ή ομαδικά εικαστικά blog ή e – portfolio κ.ά. χρησιμοποιώντας μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> – βαθμός ανεξαρτησίας αναζήτησης πληροφορίας. M2 – ψηφιακή ικανότητα. M3 – εστίαση στη λεπτομέρεια. M1, M2, M3 – δεξιότητες παρατήρησης. M1, M2, M3 – απόδειξη κατανόησης. M1, M2, M3
Δημιουργός – Έργο– Θεατής: Μια πολύπλοκη σχέση	<ul style="list-style-type: none"> • Υποκειμενικότητα της τέχνης. • Η τέχνη για την κοινωνία. • Η τέχνη για την κάθαρση του θεατή. • Μία ή πολλαπλές ερμηνείες • Η θεωρία της σκόπιμης πλάνης (πρόθεση του καλλιτέχνη). • Όλες οι αναγνώσεις εξίσου έγκυρες. • Η ρητορική 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν, να συζητούν και να περιγράφουν την αισθητική αξία της εικαστικής τους εργασίας. • Να συζητήσουν και να προσδιορίσουν την αισθητική των θεατών της κοινότητάς τους (της σχολικής κοινότητας, της γειτονιάς, του χωριού, της πόλης, της χώρας κ.λπ.). 	Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες: <ul style="list-style-type: none"> • Συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης και αποκτούν συνείδηση της προσωπικής τους ευθύνης αναφορικά με τη μαθησιακή τους πρόοδο. M1, M2, M3 • Αποκτούν συνείδηση των αισθητικών αξιών μέσα από εστιασμένη παρατήρηση και διερεύνηση. Ενδεικτικά μπορούν να διατηρούν σημειωματάριο εργασίας ως καθημερινό / εβδομαδιαίο προβληματισμό για την αισθητική του περιβάλλοντός τους (σπίτι σχολείο, γειτονιά κ.ά.) αλλά και τη προσωπική τους συμμετοχή στην αισθητική βελτίωση και αναβάθμιση

<p>Δημιουργός – Έργο– Θεατής: Μια πολύπλοκη σχέση</p>	<p>του/της δημιουργού για το έργο. • Η αλληλεπίδραση – συμμετοχή του θεατή στο έργο τέχνης.</p>		<p>του περιβάλλοντος (πρωτοβουλίες για την αισθητική αναβάθμιση του δωματίου τους, της σχολικής αυλής της τάξης κ.λπ.). M1, M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καταθέτουν δηλώσεις απαντώντας στο ερώτημα: «Τι σημαίνει για μένα η αισθητική αξία;» M1, M2, M3. <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν την πρόδό τους χρησιμοποιώντας μερικά από τα ακόλουθα εργαλεία: ημερολόγιο, λίστα προσδοκώμενων στόχων – αποτελεσμάτων, αρχεία παρακολούθησης καταγραφής της αισθητικής πορείας της εικαστικής τους εργασίας, χαρτοφυλάκιο (portfolio) εργασιών κ.ά. M1, M2, M3 • Συμπληρώνουν φύλλα ετεροαξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης αναφορικά με e-portfolio κ.ά. χρησιμοποιώντας ενδεικτικά η μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> – πρωτοτυπία αισθητικής παρουσίασης. M1 – πρωτοτυπία γραπτής δήλωσης. M2 – εκφραστικότητα. M1, M2, M3 – επικοινωνία. M1, M2, M3 – σαφήνεια. M1, M2, M3 – οργάνωση. M1, M2 επίπεδο εμπλοκής – δέσμευσης. M1, M2, M3 – τεχνική επιδεξιότητα. M1, M2, M3
<p>Η ελευθερία της τέχνης και το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ευρωπαϊκή σύμβαση των δικαιωμάτων έκφρασης. • Η ελευθερία της έκφρασης ως εκδήλωση σεβασμού στο άλλο και το διαφορετικό. • Περιορισμοί του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης – λογοκρισία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να συζητούν και να περιγράφουν διαφορετικές αισθητικές αξίες στα εικαστικά έργα άλλων δημιουργών (καλλιτεχνών, συμμαθητών κ.ά.). • Να αναστοχάζονται αναφορικά με τις πηγές των αισθητικών επιρροών που εντοπίζουν στα έργα δημιουργών από διαφορετικές ιστορικές περιόδους, κινήματα, πολιτισμούς κ.λπ. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές διαφορετικών μορφών εικαστικής δημιουργίας (προφορικά, ή γραπτά σε padlet) συγκρίνοντας έργα συμμαθητών/τριών τους (π.χ. μια εργασία ζωγραφικής και μια εργασία χαρακτικής). M1, M2 • Επιχειρηματολογούν δίνοντας έμφαση στον σχολιασμό της αισθητικής αξίας εικαστικών εργασιών συμμαθητών/τριών τους καταθέτοντας σύντομα κείμενα κριτικής αποτίμησης. M2, M3

<p>Η ελευθερία της τέχνης και το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα όρια της ελευθερίας της τέχνης. • Ελεύθερη διακίνηση καλλιτεχνικών ιδεών και έργων. 		<ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται και σχολιάζουν τις απαντήσεις των συμμαθητών/τριών τους χρησιμοποιώντας ως οδηγό παραδείγματα κατάλληλης ορολογίας που έχει προταθεί από τον/την εκπαιδευτικό. M1, M2, M3 • Ανταλλάσσουν απόψεις και εξερευνούν τις αισθητικές αξίες εικαστικών έργων διαφορετικών ιστορικών περιόδων και πολιτισμών αξιοποιώντας ένα συνεργατικό wiki. M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται αναφορικά με την εμπέδωση και χρήση ενός βασικού εικαστικού λεξιλογίου με βάση μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> – χρήση κατάλληλου λεξιλογίου κατά τη διάρκεια συμμετοχής σε συζητήσεις στην τάξη, ή στις γραπτές τους αναφορές σε padlet & Wiki. M2, M3 – προσεκτική αξιοποίηση κατάλληλου λεξιλογίου και ορολογίας με αναφορές στις αισθητικές αξίες. M2, M3 – ανάπτυξη δεξιοτήτων παρατήρησης με στοχαστικές ρουτίνες project zero. M1, M2, M3
<p>Κριτική ανάλυση και ερμηνεία έργων τέχνης με διαφορετικό περιεχόμενο και προορισμό</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τρόπος θέασης έργων τέχνης. • Λόγος θέασης έργων τέχνης. • Τρόποι ανάλυσης και ερμηνείας του έργου τέχνης. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να συσχετίζουν τις αισθητικές αξίες με τον ρόλο τους στον πολιτισμό. • Να συσχετίζουν τις αισθητικές αξίες με τις αισθητικές αξίες του πολιτισμού τους. • Να επιχειρηματολογούν για να υποστηρίξουν τις εικαστικές τους προτιμήσεις. • Να υιοθετήσουν νέες ή διαφορετικές από τις αρχικές αισθητικές στάσεις και αξίες. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εντοπίζουν τις αισθητικές αξίες έργων τέχνης διαφορετικών ιστορικών περιόδων. M2 • Αναλύουν τον ρόλο των αισθητικών αξιών στη δημιουργία ενός πολιτισμού. M2, M3 • Επιχειρηματολογούν για να υποστηρίξουν τις εικαστικές τους προτιμήσεις στην περίπτωση που κάποια εικαστικά έργα εκφράζουν διαφορετικές αισθητικές αξίες από τις δικές τους. M1, M2 • Αναστοχάζονται δημιουργικά και επιχειρηματολογούν σε σχέση με την αλλαγή των αντιλήψεών τους για τις αισθητικές αξίες συγκεκριμένου έργου τέχνης, καλλιτεχνικής

Κριτική ανάλυση και ερμηνεία έργων τέχνης με διαφορετικό περιεχόμενο και προορισμό			περιόδου, κινήματος κ.λπ. με βάση το ερώτημα: «Ποιες ήταν οι αντιλήψεις μου για τις αισθητικές αξίες πριν την έρευνα και τη συζήτησή μας και ποιες τώρα;». M1. M2. M3
			<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν την αισθητική αξία μιας εικαστικής εργασίας συμμαθητή/-τριάς τους χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία που έχει προταθεί από τον/την εκπαιδευτικό. M1, M2 • Διατηρούν ένα βιβλίο σκίτσων και σημειώσεων (sketchbook) με στόχο τον εμπλουτισμό και την ανάπτυξη των προσωπικών αισθητικών αξιών και σε τακτά χρονικά διαστήματα σχολιάζουν την πρόοδό τους. M1, M2

6ος Συμπληρωματικός Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης

Θεματικά πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Προσωπικές αξίες (ενδοπροσωπικές και διαπροσωπικές)	<ul style="list-style-type: none"> • Ευγένεια • Ενσυναίσθηση • Αυτοεκτίμηση • Σεβασμός • Εμπιστοσύνη • Αγάπη • Αυτονομία • Προσωπική ταυτότητα • Ισότητα • Ελευθερία λόγου 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τη σημασία των προσωπικών αξιών και να τις εφαρμόζουν προς τον εαυτό, τους/ τις συμμαθητές/-τριές τους και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. • Να εσωτερικεύουν και να εκφράζουν προσωπικές αξίες όπως ευγένεια, ενσυναίσθηση, εμπιστοσύνη, σεβασμός, στη μεταξύ τους αλληλεπίδραση. • Να συμφωνούν σε κοινούς κώδικες αξιών και στην εφαρμογή τους στη σχολική τάξη. • Να αποκτούν σταδιακά υψηλή συναισθηματική νοημοσύνη, να αναπτύσσουν συμπόνια, αποδοχή και να γίνονται ικανοί/-ές για πραγματική συγχώρεση και 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές/τριες: • Συζητούν τη σημασία των προσωπικών αξιών στον τόπο, τον χρόνο και τους διαφορετικούς πολιτισμούς. M3 • Δημιουργούν εικαστικά έργα με ενότητα μορφής και περιεχομένου για να εκφράσουν θεματικές που αναδεικνύουν προσωπικές αξίες. M1, M2, M3 • Συνεργάζονται ομαδικά υλοποιώντας δράσεις στον χώρο του σχολείου και τη σχολική κοινότητα με θεματικές τις προσωπικές αξίες που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια των δράσεων. M1, M3 • Συλλέγουν από το διαδικτυο έργα τέχνης με θεματικές που σχετίζονται με τις προσωπικές αξίες και

<p>Προσωπικές αξίες (ενδοπροσωπικές και διαπροσωπικές)</p>		<p>αγάπη.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτύσσουν αυτοεκτίμηση, αυτονομία, αυτοσεβασμό κατά τη διερεύνηση της προσωπικής τους ταυτότητας, γεγονός που αντανακλάται και στις εργασίες τους. • Να εκφράζουν την προσωπική ικανοποίηση που αντλούν από τους πειραματισμούς κατά τη διερεύνηση της προσωπικής τους ταυτότητας και να περιγράφουν τις επιθυμίες και τις προσδοκίες τους. • Να συσχετίζουν το νόημα και το περιεχόμενο των προσωπικών αξιών με τα εικαστικά εκφραστικά τους μέσα και να το αποδίδουν σε ενότητα μορφής και περιεχομένου. • Να αποτυπώνουν το νοηματικό περιεχόμενο των αξιών ταυτοποιώντας το με κατάλληλα μορφικά και δομικά στοιχεία και στις κατάλληλες εικαστικές μορφές. 	<p>παρουσιάζουν σύντομες αναλύσεις στο εικαστικό τους σημειωματάριο εστιάζοντας στις προσωπικές αξίες. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύουν και ερμηνεύουν έργα τέχνης, που εστιάζουν σε προσωπικές αξίες και συμπληρώνουν φύλλα εργασίας. M2, M3 • Πειραματίζονται με διάφορους τρόπους και εκδοχές αποτύπωσης των προσωπικών αξιών δοκιμάζοντας διαφορετικές τεχνικές, υλικά και εικαστικά μέσα, δομικά και μορφικά. M1, M3 • Παρουσιάζουν εικονογραφήματα με αναφορές στις προσωπικές τους αξίες. M1, M3 • Εικονογραφούν λογοτεχνικά κείμενα (σύντομα αφηγήματα ή ποιήματα) που εστιάζουν σε προσωπικές αξίες. M1, M3 • Παρουσιάζουν μια performance στην τάξη ή την αυλή του σχολείου για να αναδείξουν τις προσωπικές τους αξίες. M1, M3 • Σχεδιάζουν δημιουργικές εικαστικές εργασίες βασισμένες στο περιεχόμενο των προσωπικών τους αξιών. M1 M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν, σχολιάζουν έργα από την παλαιότερη και σύγχρονη τέχνη με θεματικές που αναδεικνύουν προσωπικές αξίες και τοποθετούνται σε σχέση με τις δικές τους προσωπικές αξίες. M2, M3 • Αποτιμούν τον βαθμό επιτυχίας ή μη των εικαστικών τους αποτυπώσεων και της χρήσης μέσων και υλικών ως προς την εκφραστική απόδοση της έννοιας αξιών κατά περίπτωση. M2, M3 • Ετεροαξιολογούνται εστιάζοντας στις προσωπικές αξίες που αναπτύσσουν χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα ποιοτικά κριτήρια και κριτήρια συμμετοχής:
--	--	---	--

<p>Προσωπικές αξίες (ενδοπροσωπικές και διαπροσωπικές)</p>			<p>– δραστηριότητες (σχέδια, κείμενα, σημειώσεις κ.ά.) στο εικαστικό σημειωματάριο (art – sketchbook). M1, M2</p> <p>– συμμετοχή στην τάξη M2, M3</p> <p>– ποιότητα συνεργασίας, αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας στο μάθημα. M3</p>
<p>Κοινωνικές δεξιότητες ζωής και μάθησης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανεκτικότητα. • Γενναιοδωρία • Αυτοδιαχείριση. • Ευελιξία. • Ενεργός πολιτειότητα. • Ικανότητα επίλυσης συγκρούσεων. • Σεβασμός, αποδοχή και θετική στάση προς άλλους λαούς και πολιτισμούς. • Επικοινωνία. • Συνεργατικές ικανότητες. • Δημιουργικότητα. • Ικανότητα λήψης αποφάσεων. • Διαχείριση χρόνου. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται την αξία και τους κανόνες της ορθής επικοινωνίας με τους/ τις συμμαθητές/- τριές τους, τους/ τις εκπαιδευτικούς, τα μέλη της σχολικής και της κοινωνικής ζωής γενικότερα. • Να αντιλαμβάνονται την αξία κοινωνικών και πολιτισμικών αξιών και να κατανοούν τους τρόπους που τις εκφράζουν ως επιθυμητή συμπεριφορά ή τις αναιρούν ως ανεπιθύμητη. • Να εκφράζουν κοινωνικές αξίες στη μεταξύ τους συναναστροφή, όπως την ισότητα μεταξύ ανθρώπων, την ανεκτικότητα, τη γενναιοδωρία κ.λπ. και να τις εσωτερικεύουν στις εικαστικές εργασίες τους. • Να αναπτύσσουν τον διάλογο με αλληλοσεβασμό, με ελευθερία του λόγου και των απόψεων και αίσθηση των ορίων της γλώσσας και του χιούμορ, με τελικό κριτήριο την αποτελεσματικότητα και την ωφέλεια της επικοινωνίας. • Να συμφωνούν σε κοινούς κώδικες συμπεριφοράς και έκφρασης μεταξύ τους σε σχέση με τις κοινωνικές αξίες και την εφαρμογή τους στη σχολική τάξη. • Να μαθαίνουν και να κατανοούν νόρμες και διαδικασίες συλλογικής λήψης αποφάσεων και τρόπους – μοτίβα – τεχνικές επίλυσης συγκρούσεων. • Να συνεργάζονται αποτελεσματικά και με αίσθηση 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές/τριες: • Συζητούν και σχεδιάζουν μία σύνθετη εικαστική συνεργατική εργασία, την αναλύουν στα μέρη της και στις πιθανές αναθέσεις της εφαρμόζοντας στην πράξη κοινωνικές δεξιότητες δημοκρατικού διαλόγου, επικοινωνίας, αυτοδιαχείρισης κ.λπ. M2, M3 • Αναλαμβάνουν ατομικές και ομαδικές αναθέσεις σε ένα εικαστικό συνεργατικό project, ανάλογα με τα δυνατά σημεία του/της καθενός/- μίας, ρυθμίζουν τον βηματισμό της και υλοποιούν την εργασία τους εξασκώντας στην πράξη διαπροσωπικές, κοινωνικές και συλλογικές αξίες. M1, M2, M3 • Οργανώνουν μια συνάντηση συνεργασίας με μέλη άλλων τάξεων του σχολείου, στην οποία σχεδιάζουν συνεργατικά εικαστικά έργα με θεματικές που απασχολούν το σύνολο της σχολικής κοινότητας, της συνοικίας ή του τόπου τους και προβαίνουν στην υλοποίησή τους με εικαστικές παρεμβάσεις στους χώρους του σχολείου ή δημόσιους χώρους της τοπικής κοινότητας (με σεβασμό στους κοινωνικούς νόμους και κανόνες). M1, M2, M3 • Συνεργάζονται ομαδικά υλοποιώντας δράσεις στον χώρο του σχολείου και της τοπικής κοινότητας με θεματικές τις προσωπικές και κοινωνικές αξίες που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια των δράσεων. M1, M2 • Αναλύουν και συζητούν έργα τέχνης με θεματικές τις κοινωνικές

<p>Κοινωνικές δεξιότητες ζωής και μάθησης</p>		<p>κοινής ευθύνης, ισοτιμίας δικαιωμάτων, συλλογικότητας και «συνιδιοκτησίας» στα συνεργατικά εικαστικά project της τάξης τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να συμμετέχουν ενεργά στα θέματα που απασχολούν το σύνολο του σχολείου και της σχολικής κοινότητας, της συνοικίας ή του τόπου τους, να αναλαμβάνουν δράση χρησιμοποιώντας εικαστικά και άλλα εργαλεία επικοινωνίας και διάδρασης που έχουν αναπτύξει στο μάθημα των εικαστικών. • Να καλλιεργούν θετικά συναισθήματα αποδοχής προς τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας, ή τους σχολικούς παράγοντες μέσα από την ανάπτυξη εικαστικών συνεργατικών project. • Να οργανώνουν τη μάθησή τους αυτόνομα σε κατάλληλο για το μαθησιακό τους προφίλ πλαίσιο με την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού. • Να αναστοχάζονται σε θέματα μάθησης και να ρυθμίζουν ανάλογα τον βηματισμό των εργασιών τους. • Να αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα και να την αξιοποιούν ως εργαλείο για την επίλυση προβλημάτων. • Να αναπτύσσουν την ικανότητα επίλυσης προβλήματος. • Να έρχονται σε επαφή με το εικαστικό έργο διαφορετικών λαών και πολιτισμών για να διευρύνουν τον οπτικό τους γραμματισμό και να κατανοήσουν την ποικιλία του πολιτιστικού ψηφιδωτού. • Να καλλιεργούν σεβασμό, αποδοχή και θετική στάση προς άλλους λαούς και πολιτισμούς μέσα από τη γνωριμία με την εικαστική τους τέχνη. • Να ενσωματώνουν επιδέξια 	<p>και διαπολιτισμικές αξίες και συμπληρώνουν φύλλα εργασίας. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτυπώνουν διαπολιτισμικές και κοινωνικές αξίες εφαρμόζοντας διαφορετικές τεχνικές, υλικά, και εικαστικά μέσα (δομικά και μορφικά). M1, M3 • Έρχονται σε επαφή με έργα από την παλαιότερη και τη σύγχρονη ιστορία της τέχνης που εκφράζουν κοινωνικές και διαπολιτισμικές αξίες, όπως π.χ <ul style="list-style-type: none"> - της αυτοδιαχείρισης (Nick Cave, Sound suits) - της ενεργού πολιτεότητας (έργα του Γαίτη) - της πολιτισμικής συμπερίληψης με έργα του William Kentridge, π.χ. του 2012 «Triumphs and Laments frieze», του Ai Wei Wei «I am an artist who is always looking for what is possible», «Rememberence» - της ελευθερίας του λόγου, με εστίαση π.χ. στο παράδειγμα του Julian Paul Assange (wiki leaks). (M2, M3) • Οργανώνουν έναν αυτοσχεδιασμό τύπου debate πάνω σε ένα εικαστικό θέμα ή πίνακα, αναθέτουν ρόλους υποστήριξης αντίθετων θέσεων και επιχειρηματολογούν εκ περιτροπής ασκώντας δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας. M2, M3 • Εφαρμόζουν τεχνικές και μεθόδους επίλυσης συγκρούσεων κατά την επικοινωνία, ορίζουν, για παράδειγμα, διαμεσολαβητές, παρεμβαίνουν άμεσα, ελέγχουν τα συναισθήματά τους κ.λπ. M3 • Εκτίθενται σε εργαστηριακό περιβάλλον και ασκήσεις – προκλήσεις ημιδομημένης μορφής με εικαστικό περιεχόμενο (π.χ. θεματική STEAM – STEM), ώστε να ασκούνται στη δημιουργικότητα και την επίλυση προβλήματος. M1, M2, M3
<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι</p>			

<p>Κοινωνικές δεξιότητες ζωής και μάθησης</p>		<p>ενδιαφέροντα πολιτισμικά μορφικά στοιχεία, υλικά, τεχνικές κ.ά. διαφορετικών πολιτισμών στις εικαστικές τους εργασίες.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αναιρούν και να υπερβαίνουν προκαταλήψεις και στερεότυπα που τυχόν προϋπάρχουν μέσα από την εσωτερίκευση της εικαστικής έκφρασης διαφορετικών πολιτισμών. 	<p>μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν κριτικά τη διαδικασία μάθησής τους κατά μόνας και στο κοινωνικό περιβάλλον της τάξης. <p>M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> – Αναστοχάζονται πάνω στα εικαστικά και διαπροσωπικά θέματα που προκύπτουν κατά την εργασία τους, συζητούν και αναζητούν λύσεις με στόχο την αυτοβελτίωση. M2 – Αυτοαξιολογούνται και ετεροαξιολογούνται χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> – ατομική ποιότητα αλληλεπίδρασης – διάθεση και προσπάθεια για υγιή διάδραση και ανταλλαγή – συμμετοχή, – ποιότητα συνεργασίας και επικοινωνίας στο μάθημα. – απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης. M2, M3
<p>Δεξιότητες του νου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ρουτίνες σκέψης • Κριτική σκέψη • Ατομική και συλλογική δημιουργική σκέψη • Επίλυση προβλήματος 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αξιοποιούν ρουτίνες σκέψης για να εισαγάγουν, να διερευνήσουν και να οργανώσουν νέες ιδέες. • Να οργανώνουν με βάση τις ρουτίνες σκέψης την εικαστική τους εργασία ή την κατανομή των εργασιών στα συνεργατικά project. • Να ασκούνται σε στρατηγικές ανοιχτών ερωτήσεων που επεκτείνουν και εμβαθύνουν την κριτική τους σκέψη στην εικαστική ανάλυση. • Να διακρίνουν ευκαιρίες για να χρησιμοποιήσουν πρότερες γνώσεις εντοπίζοντας σημεία που μπορούν να τους φανούν χρήσιμα στις εργασίες τους. • Να αναπτύσσουν ρεπερτόριο μοτίβων σκέψης και τη συνήθεια να χρησιμοποιούν τα μοτίβα αυτά με διάκριση όταν υπάρχει πραγματικά ανάγκη. • Να αποκτούν συνήθειες παρατήρησης, 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμόζουν ατομικά ή ομαδικά απλές δομές σκέψης (π.χ. ομάδα ερωτήσεων ή σύντομη ακολουθία βημάτων που απομνημονεύεται εύκολα) για τις ανάγκες της εικαστικής τους εργασίας ή της οπτικής, αισθητικής ανάλυσης. M2, M3 • Σκέφτονται και σχεδιάζουν ομαδικά με τη βοήθεια ρουτινών σκέψης και μεταφέρουν ιδέες και πρακτικές από άτομο σε άτομο ή διαδικτυακά, αναμοχλεύοντας τη δύναμη της συλλογικής εικαστικής εργασίας. M2, M3 • Επιλέγουν κατάλληλες για κάθε περίπτωση ρουτίνες σκέψης (βλ. project zero) και ασκούνται σε διαφορετικές θεματικές, με προτεραιότητα τη δόμηση επιτυχημένων εικαστικών ομάδων. M2, M3 • Μαθαίνουν σε άτυπα περιβάλλοντα, επεκτείνοντας τη

<p>Δεξιότητες του νου</p>		<p>ανάλυσης, τοποθέτησης και επεξεργασίας ερωτημάτων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να σκέφτονται δημιουργικά, κριτικά και να διενεργούν σκόπιμη εμβάθυνση των γνώσεών τους. • Να προκαλούν και να οξύνουν την περιέργειά τους για άγνωστες πτυχές του κόσμου των εικαστικών τεχνών. Να διαπερνούν το επιφανειακό και το προφανές και να εμβαθύνουν με τρόπο που κάνει προσιτά τα νοήματα. Να συσχετίζουν και να κατανοούν τα τρία βασικά επίπεδα ανάγνωσης (περιγραφή, ανάλυση, ερμηνεία) του εικαστικού έργου. Να αξιοποιούν γνώσεις από άτυπα περιβάλλοντα μάθησης εντάσσοντάς τες δημιουργικά στη σχολική, εικαστική εργασία 	<p>μάθησή τους από το σχολείο σε αυτά (pervasive learning). M2, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες: αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων όπως: – εργασίες στο εικαστικό ημερολόγιο (sketchbook). M1, M2, M3 – εργασίες του ατομικού τους φακέλου (portfolio). M1, M2, M3 – ασκήσεις στην τάξη. M1 – συμμετοχή σε συζητήσεις. M2 – ενδιαφέρον. M3 – ανάληψη πρωτοβουλιών. M3 – επιτυχής συμπλήρωση φύλλων εργασίας. M2 – προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M3 – απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης. M2 – απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M3</p>
----------------------------------	--	---	---

7ος Συμπληρωματικός Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός – Γραμματισμός των Μέσων

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
<p>Ψηφιακή νοημοσύνη</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πρακτικές χρήσης – αξιοποίησης των δυνατοτήτων του διαδικτύου. • Εργαλεία ασφάλειας και βέλτιστες πρακτικές για την προστασία των ψηφιακών δεδομένων. 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να μαθαίνουν και να εφαρμόζουν πρακτικές χρήσης και αξιοποίησης των δυνατοτήτων του διαδικτύου κατά την περιήγηση και τον εντοπισμό πηγών. • Να κατανοούν τη χρησιμότητα κανόνων και πρωτοκόλλων ασφαλείας. • Να χρησιμοποιούν βέλτιστες πρακτικές για την ασφάλεια των προσωπικών τους δεδομένων ή και των δεδομένων τρίτων προσώπων στο διαδίκτυο. • Να εντοπίζουν και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά απειλές και προσβλητικό 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πειραματίζονται με μηχανές αναζήτησης ψηφιακού υλικού και τρόπους καταχώρισης των δεδομένων τους που εγγυώνται την ασφάλειά τους (VPN, σχολικό δίκτυο). M2 • Μαθαίνουν να διαγράφουν το ιστορικό και τα κατάλοιπα αναζήτησης από τις ρυθμίσεις των περιηγητών. M1, M2 • Ανιχνεύουν και απενεργοποιούν πιθανές προεγκατεστημένες επεκτάσεις (extensions) που συλλέγουν τα δεδομένα τους. M1, M2 • Ασφαλίζουν τον προσωπικό τους

Ψηφιακή νοημοσύνη		<p>περιεχόμενο.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν την ανώνυμη αναζήτηση και να περιηγούνται στον κυβερνοχώρο δίχως να αφήνουν ίχνη. • Να ενεργοποιούν και να χρησιμοποιούν τα ενσωματωμένα τείχη προστασίας του λογισμικού εγκατάστασης αυξάνοντας ή μειώνοντας τα όρια ανάλογα με την καταλληλότητα περιεχομένου και σε συνδυασμό με τις ανάγκες των εργασιών τους. • Να χρησιμοποιούν και να επιλέγουν ανάμεσα σε περισσότερα εργαλεία ασφαλείας, μέσα και έξω από το διαδίκτυο, με κριτήριο την ελεύθερη διάθεση και την καταλληλότητα χρήσης. • Να διαχειρίζονται τον χρόνο τους μεταξύ ψηφιακής και αναλογικής ενασχόλησης για τις εικαστικές τους εργασίες με διάκριση και κριτήριο την αναγκαιότητα χρήσης και την ψυχοσωματική τους υγεία και ευεξία. 	<p>υπολογιστή, ή τάμπλετ με ισχυρούς κωδικούς. M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ασφαλίζουν ατομικά τους έγγραφα και φακέλους με μυστικούς κωδικούς (password). M2 • Καταγράφουν στοιχεία, κωδικούς και πληροφορίες των αναζητήσεων και της ψηφιακής μάθησής τους σχετικά με το αντικείμενο των εικαστικών συζητήσεων στο εικαστικό τους ημερολόγιο. M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τους κινδύνους κατά την έκθεσή τους σε σελίδες αμφιβόλου περιεχομένου στο διαδίκτυο. M2 • Αποτιμούν με ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων τα χαρακτηριστικά διαφορετικών εργαλείων αναζήτησης και πρακτικών ασφαλείας στο διαδίκτυο M2, M3 • Διακρίνουν εάν και κατά πόσο η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας και του διαδικτύου διευκολύνει ή περιπλέκει τις εικαστικές τους εργασίες κατά περίπτωση. M2 • Αξιολογούν και κατανέμουν το χρόνο προσωπικής τους έκθεσης σε ψηφιακές οθόνες με βάση τα κριτήρια ψυχοσωματικής υγείας και ασφάλειάς τους. M3 • Ελέγχουν την αρτιότητα στη διατήρηση σημαντικών στοιχείων, πληροφοριών, προσωπικών τους κωδικών πρόσβασης κ.λπ. στο εικαστικό τους ημερολόγιο. M2, M3
Ψηφιακές ικανότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση εικαστικού περιεχομένου στο διαδίκτυο. • Εικαστικές ψηφιακές εφαρμογές με εικαστικό περιεχόμενο. • Ψηφιακή προσομοίωση 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται την έκταση και τη σημασία της ψηφιακής τεχνολογίας στη (σύγχρονη) τέχνη μέσα από την επαφή με έργα εικαστικών τεχνών (ψηφιακών και μη). • Να κατανοούν τα πλεονεκτήματα και τις ευχέρειες που προσφέρει η ψηφιακή τεχνολογία σε συνδυασμό με τους κανόνες ασφάλειας κατά τη διαδικτυακή διακίνηση των 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζητούν εικαστικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο σε ασφαλείς σελίδες που προτείνονται από τον/την εκπαιδευτικό, καθώς και σύγχρονα ψηφιακά εικαστικά έργα τύπου στατικής ή κινούμενης εικόνας. M2 • Συζητούν για τη συνεισφορά και τη σημασία της ψηφιακής τεχνολογίας στην υπηρεσία των εικαστικών

<p>Ψηφιακές ικανότητες</p>	<p>μορφικών στοιχείων των εικαστικών τεχνών σε λογισμικά ζωγραφικής.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση κατάλληλων εικαστικών ψηφιακών εργαλείων. 	<p>εικόνων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αναζητούν αξιόπιστες πηγές εικαστικών έργων στο διαδίκτυο, να τις αναφέρουν, να τις αποθηκεύουν. • Να μεταδίδουν μέσω διαδικτύου εικαστικά έργα και εικόνες με ασφάλεια και υπευθυνότητα. • Να αναζητούν κατάλληλα εικαστικά εκπαιδευτικά εργαλεία ή εφαρμογές στο διαδίκτυο αξιοποιώντας ασφαλείς τοποθεσίες και να τα εγκαθιστούν στη συσκευή τους. • Να γνωρίζουν ένα τουλάχιστον λογισμικό ή εφαρμογή ζωγραφικής και να το χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια (σε περίπτωση χρήσης υπολογιστών με άλλο λογισμικό, η μάθηση προσαρμόζεται στα δεδομένα). • Να εντοπίζουν διαδικτυακά εκπαιδευτικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται μόνο σε σύνδεση με το διαδίκτυο και την ασφαλή τους πρόσβαση χωρίς εγκατάσταση στη συσκευή τους. • Να χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια εφαρμογές αξιοποιώντας εικαστικό περιεχόμενο (προσωπικό τους ή από την ιστορία της τέχνης) που το διαχειρίζονται στην ψηφιακή του μορφή. • Να προσομοιώνουν εικαστικά με ψηφιακά μορφικά στοιχεία και να τα αξιοποιούν σε ψηφιακά προγράμματα σχεδίου και ζωγραφικής. 	<p>τεχνών. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανταλλάσσουν απόψεις για τα όρια και τη διάκριση αναγκαιότητας ή μη της χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας σε διάφορες μορφές εικαστικών τεχνών. M2, M3 • Συζητούν τα οφέλη που προσφέρει ή δεν προσφέρει η αυτοματοποίηση σε σχέση με το αισθητικό αποτέλεσμα. M2, M3 • Εγκαθιστούν εκπαιδευτικά εργαλεία και ένα λογισμικό-εφαρμογή στη συσκευή τους ανάλογα με το είδος της συσκευής, ή εξοικειώνονται με προεγκατεστημένες ή δικτυακές εφαρμογές (H/Y, τάμπλετ), π.χ. paint των windows, paint 3D, Autodesk, ibis paint, kleki, Geogebra, sumo paint, sumo music paint κ.ά. M1 • Ασκούνται στην προσομοίωση εικαστικού σχεδιασμού σε ψηφιακή επιφάνεια με προσομοίωση των αναλογικών μορφικών στοιχείων με ψηφιακά (σημείο – pixel/ γραμμή – φόρμα, επίπεδο, επιφάνεια, βάθος, προοπτική, όγκος, διαφάνεια – layer) σε ένα ή δύο προγράμματα της επιλογής τους. M1 • Συμμετέχουν σε μια σχολική δημοσκόπηση σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας στις εικαστικές τέχνες. M3 • Καταγράφουν απόψεις και συμπεράσματα των παραπάνω συζητήσεων στο εικαστικό τους ημερολόγιο. M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν την αξιοπιστία και την ποιότητα των πηγών για το αντικείμενο των εικαστικών που συναντούν στο διαδίκτυο. M2 • Αποτιμούν με ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων τα χαρακτηριστικά διαφορετικών εκπαιδευτικών εργαλείων και ψηφιακών λογισμικών προσομοίωσης των εργασιών τους
-----------------------------------	--	--	---

Ψηφιακές ικανότητες			<p>εντός και εκτός διαδικτύου. M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διακρίνουν και καταγράφουν τις δυσκολίες τους αξιολογώντας την πρόδοό τους ως προς τη χρήση των λογισμικών εικαστικής προσομοίωσης. M2
Ψηφιακές δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση ψηφιακών μέσων αποθήκευσης ηλεκτρονικού υλικού που χρησιμοποιείται στα εικαστικά (jpeg, Mpeg., mp3., mp4, jif, sgv, tiff). • Δεξιότητες εντοπισμού και αξιοποίησης συνεργατικών εργαλείων και τόπων. • Γνώση και επικοινωνία της βασικής ορολογίας των ψηφιακών εργαλείων. • 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τους διαφορετικούς τύπους εικόνων, ηχητικών αρχείων και βίντεο που συναντούν στο διαδίκτυο ή τους αποστέλλονται και να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά τους. • Να ανιχνεύουν το είδος εικαστικού, εικονιστικού, ηχητικού ή βιντεοαρχείου από την περιοχή των ιδιοτήτων του πριν το ανοίξουν. • Να εξάγουν τις δημιουργίες τους σε ευρείας διάδοσης αρχεία στατικών εικόνων ή κινούμενων εικόνων και να τα αποθηκεύουν σε σημείο του υπολογιστή ή της συσκευής τους. • Να εξάγουν, αποθηκεύουν, αποστέλλουν ή/ και να λαμβάνουν εικόνες, μεμονωμένα ηχητικά αρχεία ή αρχεία βίντεο στις πιο διαδεδομένες μορφές τους και να τα αποθηκεύουν στη συσκευή τους κατά τύπο και είδος. • Να επικοινωνούν και να αλληλεπιδρούν σύγχρονα ή ασύγχρονα με τη συμμετοχή και επεξεργασία ψηφιακών αρχείων. • Να γνωρίζουν και να χρησιμοποιούν με ευχέρεια βασικές τεχνικές έννοιες και λεξιλόγιο της ψηφιακής τεχνολογίας στις εικαστικές τους εργασίες 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συλλέγουν ενδιαφέρον εικαστικό περιεχόμενο σε εικόνες, ήχους, εφέ ήχου και σύντομα βίντεο από το διαδίκτυο, διακρίνουν τον τύπο αρχείου (στατική ή κινούμενη εικόνα, βίντεο κ.λπ.), και δημιουργούν τρεις ταξινομίες εκτός δικτύου προς αποθήκευση (π.χ. τρεις φακέλους, ή ιεραρχημένες λίστες κατά είδος αρχείου). M2 • Δημιουργούν ψηφιακές εικόνες στατικές ή κινούμενες σε ορισμένη θεματική, τις εξάγουν σε τύπο/τύπους αρχείου που προτείνεται από το εκάστοτε λογισμικό χρήσης και τις αποθηκεύουν σε σταθερό σημείο της συσκευής τους. M1 • Συμπληρώνουν ανά ομάδες ένα φύλλο εργασίας σε κοινό έγγραφο (grafis, googledoc ή word online). M1, M3 • Σχεδιάζουν και επικολλούν στοιχεία ομαδικά σε κοινό λογισμικό ή πίνακα ζωγραφικής online (π.χ. jamboard, miro, κ.λπ.). M1, M3 • Δοκιμάζουν να ανεβάσουν φωτογραφημένα έργα τους σε κοινό ιστότοπο παρουσίασης (e-portfolio, radlet, wiki κ.λπ.). M1, M3 • Αλληλεπιδρούν με τις εργασίες των συμμαθητών/τριών τους ανταλλάσσοντας σχόλια, εικονίδια και ασκώντας συγχρόνως την ορθή χρήση της ορολογίας και του τεχνικού λεξιλογίου της ψηφιακής τεχνολογίας. M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν τις ατομικές και ομαδικές τους εργασίες με συζήτηση

Ψηφιακές δεξιότητες			<p>ή φύλλο αυτοαξιολόγησης. M2</p> <ul style="list-style-type: none"> Καταγράφουν στο εικαστικό τους ημερολόγιο ή στο βιβλίο κ.λπ. τα βήματα εργασιών, τις δυσκολίες τους, τα σημεία επιτυχίας τους και την πρόοδό τους στον χειρισμό των εφαρμογών και στις ψηφιακές εικαστικές εργασίες τους. M2, M3 Αλληλεπιδρούν ανατροφοδοτικά στα κοινά αρχεία, στις κοινές εργασίες και τα έγγραφα των συμμαθητών και συμμαθητριών τους. M2, M3 Αναστοχάζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν διαφορετικά ψηφιακά συνεργατικά μέσα και λογισμικά σε σχέση με την αποτελεσματικότητά τους ως προς την εκφραστική τους πρόθεση. M3
---------------------	--	--	---

8ος Συμπληρωματικός Άξονας: Συνέργεια Τεχνών – Διαθεματικότητα – Διεπιστημονικότητα

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Συνέργεια των εικαστικών τεχνών με τις παραστατικές τέχνες	<ul style="list-style-type: none"> Συνέργεια με μουσική. Συνέργεια με θέατρο. Συνέργεια με κινηματογράφο. Συνέργεια με χορό. 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> Να προσεγγίζουν δημιουργικά το πεδίο συνέργειας μεταξύ των τεχνών. Να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες συνέργειας μεταξύ των τεχνών. Να προσεγγίζουν τις εικαστικές τέχνες μέσα από τη ματιά των υπόλοιπων τεχνών. Να αξιοποιούν τεχνικά, μορφικά και υλικά μέσα άλλων τεχνών, στην παραγωγή εικαστικών εργασιών. Να αξιοποιούν θεματικά και νοηματικά περιεχόμενα άλλων τεχνών στην παραγωγή εικαστικών εργασιών. Να εμπλουτίουν την ενσώματη προσέγγιση των εικαστικών τεχνών μέσα από το παράδειγμα 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> Δημιουργούν σύγχρονες πολυαισθητηριακές εικαστικές δράσεις με αξιοποίηση της μουσικής, της δραματουργίας και της κίνησης, στο περιεχόμενο του αρχαίου δράματος. M1, M3 Κάνουν αμφίδρομες δημιουργικές μεταβάσεις ανάμεσα σε ηχητικές, κινησιολογικές και υποκριτικές επιτελέσεις και τις συνδέουν με το εικαστικό τους αποτύπωμα. M1, M2 Αξιοποιούν τους κανόνες της εικονοληψίας και της επεξεργασίας της κινούμενης εικόνας από τον κινηματογράφο σε δικές τους πρωτότυπες απόπειρες δημιουργίας εικαστικών ταινιών μικρού μήκους. M1 Σχεδιάζουν και υλοποιούν διακαλλιτεχνικές δράσεις στο

<p>Συνέργεια των εικαστικών τεχνών με τις παραστατικές τέχνες</p>		<p>των παραστατικών τεχνών.</p>	<p>πλαίσιο των σχολικών εορτών και δράσεων, με αισθητική ισοτιμία και συνέργεια. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> Αξιοποιούν κάθε πρόσφορο συνεργατικό ψηφιακό μέσο, στην κατεύθυνση της διασύνδεσης των καλλιτεχνικών πεδίων και της παραγωγής ενιαίου αισθητικά αποτελέσματος. M1, M2 Αναπτύσσουν στάσεις και συμπεριφορές υπευθυνότητας, συνεργασίας, συναντίληψης και διαλλακτικότητας, αναλαμβάνοντας ρόλους και εκπληρώνοντας τα αισθητικά τους καθήκοντα, εντός του πλαισίου των διακαλλιτεχνικών ομαδικών τους εργασιών. M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> Αξιολογούν ομαδικά μέσω μορφών αυτοαξιολόγησης την αποτελεσματικότητα της σύνθεσης – σύνδεσης των επιμέρους μορφών τέχνης που αξιοποίησαν και αναστοχάζονται μεταγνωστικά στις πιθανές εναλλακτικές που θα μπορούσαν να έχουν επιλέξει. M2 Αποτιμούν την επιτυχία των σχολικών εορτών και δράσεων μέσα από μορφές ετεροαξιολόγησης (συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια) από το κοινό απεύθυνσης. M2, M3 Μεταφορτώνουν το πρωτότυπο διακαλλιτεχνικό ψηφιακό υλικό καταγραφής των δράσεων και των ομαδικών εργασιών τους σε ψηφιακές πλατφόρμες της σχολικής κοινότητας και παρακολουθούν την απήχηση, τα σχόλια και τις απόψεις των μελών της, αξιοποιώντας μεταγνωστικά την κοινωνική του αλληλεπίδραση. M2, M3 Αναστοχάζονται ομαδικά σε σχέση με τις δεξιότητες συνεργασίας, διαλλακτικότητας, υπευθυνότητας και πλάγιας σκέψης που εκδήλωσαν κατά τη διαδικασία της προετοιμασίας των ομαδικών εργασιών ή/και δράσεων, μέσα από τη συμπλήρωση ημιδομημένου
---	--	---------------------------------	--

			ερωτηματολογίου. M2
<p>Εικαστικές τέχνες και ανθρωπιστικές-κοινωνικές επιστήμες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συνδέσεις με λογοτεχνία και ποίηση. • Συνδέσεις με ιστορία και καθημερινό λόγο. • Συνδέσεις με θρησκείολογία. • Συνδέσεις με κοινωνιολογία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντάσσουν οργανικά τον λόγο ως στοιχείο στις εικαστικές τους εργασίες. • Να προσεγγίζουν δημιουργικά μέσα από το πεδίο των εικαστικών τεχνών τα λογοτεχνικά κείμενα που γνωρίζουν ή/και διδάσκονται. • Να αξιοποιούν την ποίηση ως νοηματική έμπνευση για τη συγκρότηση του περιεχομένου στα εικαστικές τους εργασίες. • Να αντλούν δεδομένα από καθημερινές αφηγήσεις και να νοηματοδοτούν τις εικαστικές τους εργασίες. • Να προσεγγίζουν κριτικά την ιστορία μέσα από την ανάλυση των καλλιτεχνικών και μνημειακών τεκμηρίων της. • Να αναγνωρίζουν το αισθητικό περιεχόμενο που συνδέεται με κάθε μορφή θρησκείας και να το συνδέουν με το περιεχόμενό της. • Να αναπαραστούν τον μορφολογικό κώδικα των εικαστικών τεκμηρίων θρησκείολογικού χαρακτήρα σε νέες εικαστικές συνθέσεις. • Να αναλύουν και να προσεγγίζουν κριτικά τα κοινωνικά γεγονότα και φαινόμενα που συνδέονται με το κοινωνικό πλαίσιο κάθε εποχής, μέσα από τα καλλιτεχνικά τεκμήριά της. • Να αξιοποιούν τους κοινωνικούς δεσμούς που εντοπίζουν σε εικαστικά τεκμήρια, στη δημιουργία νέων εικαστικών εργασιών. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εμπνέονται και εικονοποιούν εικαστικά εργασίες με θέμα από ιστορικά και ποιητικά αποσπάσματα της αρχαιοελληνικής γραμματείας (παραδείγματα σύγχρονων εικαστικών έργων σε θεματική σύνδεση με την μυθολογία). M1, M3 • Εμβαθύνουν σε έννοιες που απορρέουν από κειμενικά τεκμήρια και αναζητούν εικαστικές εκφραστικές λύσεις ώστε να τις αποδώσουν εκφραστικά. M2 • Αξιοποιούν εκφραστικά αποσπάσματα από τις θρησκευτικές γραφές (κειμενικές και εικονιστικές), μέσα από σύγχρονους και μη δεσμευτικούς εικαστικούς τρόπους απόδοσης σε μια σημειωτική κατεύθυνση. M1, M3 • Εντάσσουν τον καθημερινό λόγο και την προφορική ιστορία στη μορφή και τη διαδικασία των εικαστικών τους εργασιών. M1, M3 • Αξιοποιούν τις μεταξύ τους κοινωνικές σχέσεις ως υλικό επεξεργασίας και έκφρασης σε σύγχρονες επιτελεστικές μορφές εικαστικής πράξης. M1, M3 • Δημιουργούν πολυαισθητηριακές και πολυτροπικές ατομικές εικαστικές εργασίες, αξιοποιώντας τον γραπτό και τον προφορικό λόγο. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν διαλεκτικές διαδικασίες ομαδικής αξιολόγησης και εμβάθυνσης στο περιεχόμενο των ατομικών ή/και ομαδικών τους εικαστικών εργασιών. M2, M3 • Συγκροτούν φακέλους επιτευγμάτων και εργασιών, προσθέτοντας σε αυτούς το πλήρες υλικό της διεπιστημονικής τους έρευνας και επανέρχονται

<p>Εικαστικές τέχνες και ανθρωπιστικές-κοινωνικές επιστήμες</p>			<p>αναστοχαστικά σε αυτό, μετά την πάροδο εύλογου χρονικού διαστήματος. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν την επιλογή των κειμενικών τεκμηρίων που αξιοποιούν στην εικαστική τους εργασία, σε συσχετισμό με το εικαστικό αποτέλεσμα της. M2 • Κοινοποιούν τις διεπιστημονικές εικαστικές εργασίες τους στους/στις εκπαιδευτικούς των αντίστοιχων επιστημονικών πεδίων (φιλόλογος, θρησκευτικών, κοινωνιολόγος) και αναστοχάζονται μέσα από τη δική τους ματιά και ανάγνωση. M2, M3.
<p>Εικαστικές τέχνες και φυσικές επιστήμες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι φυσικές επιστήμες στις εικαστικές τέχνες. • Η χημική διεργασία στα εικαστικά. • Τα ορυκτά ως πηγή χρωμάτων • Ανατομία και 	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τη συγγένεια μεταξύ των φυσικών επιστημών και της εικαστικής διαδικασίας. • Να αξιοποιούν το μεθοδολογικό τετράπτυχο «παρατήρηση – δοκιμή – πλάνη – συμπεράσματα» στην εικαστική τους δημιουργία. • Να αντλούν έμπνευση και περιεχόμενο από την 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν την παρατήρηση εκ του φυσικού στην παραγωγή των εικαστικών τους εργασιών με αύξουσα ευχέρεια σε ολιγόλεπτα σχέδια (βλ. περιπτώσεις καλλιτεχνών που συνδύασαν την παρατήρηση εκ του φυσικού με τις φυσικές επιστήμες). M1

<p>Εικαστικές τέχνες και φυσικές επιστήμες</p>	<p>αναπαράσταση.</p>	<p>παρατήρηση των φυσικών φαινομένων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν βασικές χημικές έννοιες (διαλύματα, ώσμωση, υδαρότητα, αντίδραση) και να τις εντάσσουν στην εργαστηριακή δοκιμή των εικαστικών εργασιών τους. • Να τηρούν απαρέγκλιτα τους κανόνες ασφάλειας και υγιεινής κατά τη διαδικασία της εικαστικής δημιουργίας. • Να γνωρίζουν την ορυκτή προέλευση των βασικών χρωμάτων κάθε εποχής και πολιτισμού. • Να αξιοποιούν προσβάσιμες πηγές φυσικών και ορυκτών υλικών ως χρωματική παλέτα. • Να γνωρίζουν την αναλογική δομή του ανθρώπινου σώματος και να αξιοποιούν τη γνώση αυτή στις εικαστικές αναπαραστάσεις του. • Να πειραματίζονται μέσα από την παρατήρηση και τη σχεδιαστική δοκιμή με την ανθρώπινη μορφή. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αναπτύσσουν δεξιότητες διορθωτικής παρέμβασης στη διαδικασία της εικαστικής πράξης, μέσα από την αξιοποίηση της παρατήρησης, της δοκιμής και της πλάνης και των ρουτινών σκέψης. M1, M2 • Πειραματίζονται έμπρακτα με την πρόσμειξη φυσικών και τεχνητών υλικών σε διαλύματα και αξιοποιούν τα αποτελέσματα στις εικαστικές τους δημιουργίες. M1 • Εξασκούνται στην εκ του φυσικού παρατήρηση σε συνθέσεις αντικειμένων, στο ανθρώπινο πρόσωπο και σώμα, μέσα από γύψινα εκμαγεία. M1 • Αναπαριστούν σχέδια αναλογιών του ανθρώπινου σώματος. M1 • Πειραματίζονται στη δημιουργία τρισδιάστατων κατασκευών, λαμβάνοντας υπόψη τις φυσικές ιδιότητες των υλικών δόμησης που θα επιλέξουν (όριο θραύσης, δυνάμεις, μαγνητισμός, συνάφεια – συνοχή κ.λπ. Βλ. παραδείγματα σύγχρονων εικαστικών καλλιτεχνών που συνδέονται με τις φυσικές επιστήμες). M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν τις εκ του φυσικού αναπαραστατικές εικαστικές τους εργασίες, αξιοποιώντας και ψηφιακά μέσα καταγραφής (φωτογραφία). M1, M2 • Αναστοχάζονται ομαδικά πάνω στη φυσική και χημική χρήση των υλικών επιλογής τους και βγάζουν συμπεράσματα σε μεταγνωστική κατεύθυνση. M2 • Αξιολογούν την απτική ευχέρεια της χρήσης των υλικών και των μέσων τους, μέσα από την από κοινού παράθεσή τους υπό την μορφή μικρο-έκθεσης. M2, M3 • Αναστοχάζονται πάνω στη συναισθηματική εμπλοκή που αναπτύσσουν με το θέμα παρατήρησης και κάνουν αναγωγές
--	----------------------	---	---

			σε σχέση με τους ανθρώπινους δεσμούς εντός και εκτός σχολικής κοινότητας. M2, M3
Εικαστικές τέχνες και μαθηματικά	<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθηματικοί όροι στις εικαστικές τέχνες. • Η αναλογία ως σχέση. • Τα μαθηματικά στην αρχαία ελληνική τέχνη. • Η εικαστική έκφραση και το σχέδιο ως εξίσωση. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αξιοποιούν τη μαθηματική σκέψη στη διαδικασία συγκρότησης των εικαστικών εργασιών τους. • Να εφαρμόζουν τους κανόνες των αναλογιών και των κλασμάτων στη σύνθεση των εικαστικών εργασιών τους. • Να αναλύουν τη γεωμετρική δομή γλυπτικών και αρχιτεκτονικών συνθέσεων από τον αρχαίο πολιτισμό. • Να συνθέτουν εικαστικές συνθέσεις αξιοποιώντας τη γεωμετρία. • Να ανάγουν την αναλογικότητα σε κάθε μορφολογική και εννοιολογική δομή των εικαστικών εργασιών τους. • Να συγκροτούν ρουτίνες σκέψης ως δημιουργικές εξισώσεις στην εικαστική τους πρακτική. • Να πειραματίζονται τροποποιώντας μια μεταβλητή στη δημιουργική τους διαδικασία και να αποτιμούν κριτικά τα αποτελέσματα. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τηρούν την αναλογική μεταφορά του σχεδίου μέσα από τη χρήση ορθοκανονικού καννάβου. M1 • Αξιοποιούν τις αναλογίες και τις σχέσεις τους κατά τη διαδικασία οικοδόμησης αναλογικού σχεδίου από γύψινο εκμαγείο. M1 • Αξιοποιούν τις ψηφιακές μεταφορές εικόνων μέσω προβολής, τηρώντας τη συνθετική και χρωματική τους αναλογία και προχωρούν σε εικαστική χρήση και αξιοποίησή τους. M1 • Δημιουργούν απτικά και ψηφιακά δίκτυα επανάληψης γεωμετρικών μοτίβων με τη μορφή των fractals (βλ. παραδείγματα εικαστικών έργων με fractals). M1 • Ενσωματώνουν την αφαιρετική – μαθηματική σκέψη στην αντίστοιχη αφαιρετική, μορφολογική και σχεδιαστική τους αντίληψη (βλ. παραδείγματα εικαστικών έργων με μαθηματική – γεωμετρική δομή), ελέγχοντας τη σύνθεση, τις αναλογίες και τη δόμηση των ατομικών και ομαδικών εικαστικών τους εργασιών (βλ. ιστορική και εφαρμοστική σύνδεση μαθηματικών και εικαστικών τεχνών). M1 • Επιλέγουν κριτικά τις σταθερές και τις παραμέτρους που θα θέσουν κάθε φορά στην εκφραστική τους διαδικασία, οριοθετώντας ρουτίνες σκέψης και νοητικές δεξιότητες που τους ταιριάζουν σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν την επιτυχία της αναλογικής μεταφοράς των σχεδίων που παράγουν εκ του φυσικού με τη μέθοδο της τριγωνικής επαλήθευσης. M1

Εικαστικές τέχνες και μαθηματικά			<ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται πάνω στις επιλογές των δημιουργικών μεταβλητών που έθεσαν στις ομαδικές εικαστικές εργασίες τους και βγάζουν κοινά συμπεράσματα. M2 • Συζητούν ομαδικά για τις ατομικές διαδρομές σκέψης και προσέγγισης της αναλογικής εκ του φυσικού αναπαράστασης των σχεδίων τους, ανταλλάσσοντας πρακτικές και μεθόδους. M2 • Επαληθεύουν την αναλογική αναπαραστατική τους ευχέρεια, μέσα από την αξιοποίηση ψηφιοποιημένου καννάβου σε λήψεις του θέματός τους. M1, M2
Τέχνη και τεχνολογία	<ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργικές συνδέσεις τέχνης και τεχνολογίας. • Νοηματικές συνδέσεις τέχνης και τεχνολογίας. • Συνέργειες τέχνης και τεχνολογίας (STEAM). 	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν και να αναδεικνύουν τους λειτουργικούς κόμβους μεταξύ των εικαστικών τεχνών και της τεχνολογίας. • Να αξιοποιούν πρότερες γνώσεις από ποικίλα τεχνολογικά πεδία στην εικαστική τους εργασία. • Να αναπτύσσουν θεματικούς συνειρμούς στην εικαστική τους εργασία, αξιοποιώντας τεχνολογικές έννοιες, όρους και τεχνικές. • Να υιοθετούν δημιουργικές στρατηγικές βασισμένες στη διεπιστημονικότητα και τη διαθεματικότητα. • Να αντιλαμβάνονται και να επιτελούν την εικαστική πράξη ως σύνθετη, ενσώματη, ερευνητική διαδικασία. • Να διασυνδέσουν την αναλυτική και συνθετική διάσταση της εικαστικής πράξης και αντίληψης με τις αντίστοιχες επιστημονικές διεργασίες των φυσικών, ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών. • Να αναλύουν την εικαστική πράξη και την αισθητική πρόσληψη και απόκριση με ερευνητική ματιά και 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν στις εικαστικές τους εργασίες γνώσεις και δεξιότητες από το πεδίο των τεχνολογιών, προκειμένου να ελέγξουν το σχέδιο, τη χρήση των υλικών και να αυξήσουν την επιστημονική και την αισθητική επάρκειά τους (παρουσίαση της ιστορικής έμπνευσης των καλλιτεχνών από τις μηχανές και ιστορική αναδρομή στην τεχνολογική ανάπτυξη της κινητικής τέχνης). M1, M2 • Συνδέουν τη σχεδιαστική τους εργασία με τεχνολογικά μέσα και εργαλεία (π.χ. Η/Υ, προτζέκτορας, εκτυπωτής, τεχνολογικά αντικείμενα κ.λπ. Ιστορική αναδρομή της τέχνης μέσω Η/Υ και παραδείγματα γλυπτικής αξιοποίησης τεχνολογικών αντικειμένων). M1, M2 • Εργάζονται διαθεματικά γεφυρώνοντας με διεπιστημονικές μεθόδους τις εικαστικές τους προτάσεις για σχέδια εργασίας (project), μέσα από τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων. M1, M2 • Συνδέουν και εκφράζουν τους συσχετισμούς των εικαστικών επιτευγμάτων κάθε εποχής με τις τεχνολογικές συνθήκες. M1, M3 • Αναστοχάζονται και διερευνούν τις

<p>Τέχνη και τεχνολογία</p>		<p>τεκμηριωμένα επιχειρήματα.</p>	<p>πολυεπίπεδες διασυνδέσεις μεταξύ τέχνης και τεχνολογίας διαχρονικά και στη σύγχρονη εποχή (παραδείγματα πολυμεσικής τεχνολογικής σύνδεσης με τις εικαστικές τέχνες). M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν δημιουργικά την επιστημονική γνώση και τη δημιουργική σύνδεση και σύμπραξη της με την τεχνολογία, την τεχνική και τα αισθητικά εικαστικά μέσα, σε project STEAM. M1
<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συγκρίνουν και αξιολογούν τις μεθόδους προσέγγισης και απόκλισης εικαστικών τεχνών και τεχνολογίας με μεταγνωστικές αναφορές στον τρόπο αξιοποίησης των τεχνολογικών τους γνώσεων στο πεδίο της εικαστικής δημιουργίας. M2 • Χρησιμοποιούν τεχνολογική μεθοδολογία για να τεκμηριώσουν τις εικαστικές εκφραστικές επιλογές τους και περιγράψουν αναστοχαστικά την πρόδοό τους στο εικαστικό σημειωματάριο καταθέτοντας σύντομες παρατηρήσεις και σημειώματα. M2 • Ανταλλάσσουν σκέψεις και ιδέες για την αξιοποίηση τεχνολογικών δεξιοτήτων και δανείων στις εικαστικές εργασίες τους. M2 • Αποτιμούν την πρόοδο και την επιτυχία των μορφοπλαστικών επιλογών τους σε σύγκριση και συνάρτηση με την εμπειρία και τη γνώση που διαθέτουν από το πεδίο των τεχνολογικών κανόνων και μεθόδων (π.χ. μέθοδος μετρήσεων απόστασης, αισθητήρες κ.λπ.). M2 • Αναλύουν και στοχάζονται πάνω σε σημαντικά τεκμήρια συνέργειας εικαστικών τεχνών και τεχνολογίας χρησιμοποιώντας παραδείγματα από την ελληνική και τη διεθνή εμπειρία αλλά και την ατομική τους εμπειρία (π.χ. Τάκις, μηχανολογικά οικιακά συστήματα κ.λπ.). M2, M3 • Αξιολογούν τα αποτελέσματα 			

Τέχνη και τεχνολογία			εφαρμογής μοντέλων ανάλυσης έργων τέχνης (κατάλληλων για την ηλικία τους) και εκτιμούν τον βαθμό αξιοποίησης της τεχνολογικής ορολογίας στην ανάλυση των εικαστικών εργασιών τους και των έργων τέχνης. M2
Διαθεματικότητα με άξονα τις εικαστικές τέχνες	<ul style="list-style-type: none"> • Εικαστικές τέχνες και ιστορικότητα. • Διαβάζοντας τα μνημεία. • Η ομορφιά ως μεταβλητή. • Η παρατήρηση του (εικαστικού) φαινομένου • Στην κουζίνα του εικαστικού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτύσσουν διαθεματικά project με άξονα την ιστορική συνέχεια και προβολή, αξιοποιώντας ιστορικά τεκμήρια και πηγές στις εικαστικές τους δημιουργίες. • Να προσεγγίζουν κριτικά και αισθητικά τα αρχιτεκτονικά μνημεία ως σύγχρονες παρουσίες και να οικειοποιούνται την αισθητική τους κληρονομιά μέσα από την εικαστική πράξη. • Να προσεγγίζουν το φαινόμενο της ομορφιάς, όπως αυτό αναδύεται μέσα από γλωσσικές, φιλοσοφικές, θρησκευτικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις και να προχωρούν σε εικαστικές μελέτες και αναπαραστάσεις του. • Να αναλύουν αισθητικά και να ερμηνεύουν κοινωνιολογικά τα πρότυπα ομορφιάς κάθε εποχής και πολιτισμού. • Να αξιοποιούν σε κάθε μοντέλο αισθητικής ανάλυσης των έργων τέχνης, μεθοδολογικές γνώσεις και εμπειρίες από τον χώρο των φυσικών επιστημών. Να εντοπίζουν τις συγκλίσεις και αποκλίσεις μεταξύ των μεθόδων και να εμπλουτίζουν την κριτική τους ικανότητα. • Να πειραματίζονται με ασφάλεια και προσοχή σε ποικίλες προσμείξεις υλικών και να παράγουν νέα υλικά ως προς την πυκνότητα, τη χρωματικότητα και την υφή και να τα εφαρμόζουν σε δοκίμια, παρατηρώντας τη συμπεριφορά τους. • Να αποτυπώνουν τα συμπεράσματά τους ως προς τις 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκπονούν ομαδικές και ατομικές εργασίες πάνω στην ιστορική εξέλιξη θεματικών όπως η ανθρώπινη μορφή, η θέση του καθημερινού ανθρώπου στην κοινωνία, η θεική παρουσία κ.λπ., μέσα από την αξιοποίηση εικαστικών έργων. M1, M3 • Εμβαθύνουν διαθεματικά σε βασικές έννοιες του ανθρώπινου πολιτισμού, όπως η ομορφιά, η καλοσύνη, η ειρήνη κ.λπ., μέσα από εικαστικές αναπαραστάσεις και διαθεματική έρευνα. M1, M2, M3 • Προσεγγίζουν την αρχιτεκτονική των μνημείων κάθε εποχής ως πυλώνα διαθεματικής κοινωνικής και πολιτισμικής ανάλυσης και πόλο εικαστικής δημιουργίας, μέσα από πολυαισθητηριακές εγκαταστάσεις. M1, M3 • Πειραματίζονται εξαντλώντας τα ασφαλή όρια χρήσης υλικών και μέσων, ανακαλύπτοντας τις εικαστικές τους διαστάσεις και αξιοποιώντας τα στην καθημερινή τους έκφραση. M1 • Εκπονούν ομαδικό διαβαθμισμένο project με θέμα το ανθρώπινο σώμα, προσεγγίζοντάς το διαθεματικά, μέσα από τη βιολογική, την ψυχολογική και την κοινωνική του διάσταση. M1, M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάζουν τις ατομικές ή/και ομαδικές τους διαθεματικές εργασίες στη σχολική κοινότητα, συμβάλλοντας στην αειφορική της εξέλιξη και αποτιμώντας το

<p>Διαθεματικό-τητα με άξονα τις εικαστικές τέχνες</p>		<p>φυσικές και χημικές ιδιότητες των υλικών που αξιοποιούν.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται την εικαστική διάσταση της φυσικής και χημικής χρήσης των υλικών που διαχειρίζονται και να την αξιοποιούν δημιουργικά. 	<p>αποτελέσμα τους από τη συζήτηση που θα αναπτυχθεί. M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναρτούν σε ψηφιακό περιβάλλον της σχολικής κοινότητας τις εργασίες τους και αποτιμούν μέσα από την απήχηση, τον σχολιασμό και τη συζήτηση που θα αναπτυχθεί τα αποτελέσματά τους. M2, M3 • Διατηρούν ομαδικό ημερολόγιο μάθησης ως προς τα αποτελέσματα των υλικών τους πειραματισμών, παράγοντας και αντίστοιχους εποπτικούς πίνακες. M2 • Παρουσιάζουν τα εποπτικά μέρη των ομαδικών διαθεματικών τους εργασιών στους κοινόχρηστους χώρους του σχολείου, προκειμένου να αναστοχαστούν στα αποτελέσματά τους τόσο ατομικά όσο και μέσα από τη διάδραση της κοινότητας. M1, M3
---	--	---	--

9ος Συμπληρωματικός Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
<p>Οπτικός γραμματισμός και πολιτιστική κληρονομιά</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Εικαστικός οπτικός γραμματισμός. • Επικοινωνιακός οπτικός γραμματισμός. • Αισθητικός οπτικός γραμματισμός. 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να προσεγγίζουν κριτικά και ερμηνευτικά το νόημα των εικαστικών συνθέσεων στους αρχαίους πολιτισμούς και τον Μεσαίωνα. • Να διαβάζουν το περιεχόμενο που αναδύεται από τις συνθετικές αναπαραστάσεις της ορθόδοξης εικονογραφίας και της καθολικής ζωγραφικής. • Να αναγνωρίζουν την επικοινωνιακή διάσταση των γλυπτικών αναπαραστάσεων στα αρχιτεκτονικά μνημεία μέσα από τις καταγραφές που έχουν αξιοποιηθεί σε γραφιστικές εκδοχές • Να προσεγγίζουν την επικοινωνιακή – μορφωτική 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύουν οπτικά και να συγκρίνουν τις εικαστικές αναπαραστάσεις από τους πολιτισμούς της Μεσοποταμίας, της Αιγύπτου και της μινωικής περιόδου. M2 M3 • Αναλύουν από πρωτότυπες εικόνες και επανασυνθέτουν με δική τους στόχευση (π.χ. θεματική αναπαραστάση από την ορθόδοξη εικονογραφία ή ιστορική αναδρομή της χριστιανικής εικονογραφίας). M1, M3 • Αναλύουν ένα λαϊκό υφαντό ή κέντημα, το αντιπαραβάλλουν με τις αφαιρετικές τάσεις του μοντερνισμού και προτείνουν μια δική τους γεωμετρική σύνθεση, εμπνεόμενοι/-ες από παραδείγματα

<p>Οπτικός γραμματισμός και πολιτιστική κληρονομιά</p>		<p>διάσταση της ορθόδοξης εικονογραφίας μέσα από την αρχιτεκτονική της σύνθεση.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να δοκιμάζουν διαφοροποιημένες αισθητικές προσεγγίσεις για την πρόσληψη και την απόκριση των εικαστικών έργων και να συγκρίνουν κριτικά τα αποτελέσματά τους. 	<p>εικαστικών έργων με χαρακτηριστικό οπτικό λεξιλόγιο. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αφηγούνται με σαφήνεια τα επικοινωνιακά μηνύματα που απορρέουν από την εικονογραφική σύνθεση σύγχρονων εικαστικών έργων (π.χ. παραδείγματα ντανταϊστικών έργων για ανάλυση). M2, M3 • Συνθέτουν μια αφίσα εστιάζοντας σε κάποια δράση που θέλουν να διοργανώσουν σε συνεργασία με την κοινότητα. • Ελέγχουν την ορθότητα του οπτικού μηνύματος σε σχέση με τις νοηματικές τους προθέσεις εστιάζοντας στο εικαστικό έργο του Τζ. Ουάσιγκτον ή σε άλλες ενδιαφέρουσες σημειωτικές οπτικές (π.χ. παραδείγματα της ποπ αρτ σε σύνδεση με την κατανάλωση κ.λπ.). M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αντιπαραβάλλουν τα συμπεράσματα της οπτικής ανάλυσης των πολιτισμών με τα ιστορικά δεδομένα και τις πληροφορίες που μας προσφέρουν για την κοινωνική και πολιτισμική ζωή, δημιουργώντας μεταγνωστικές γέφυρες. M2, M3 • Μοιράζονται διαλεκτικά τις οπτικές αναλύσεις τους και εμπλουτίζουν τις αναλυτικές ικανότητες και επικοινωνιακές δεξιότητές τους, αξιολογώντας ομαδικά την αρτιότητά τους. M2 • Αποτιμούν τις ψηφιακές ή/και απτικές γραφιστικές τους εργασίες, μέσα από την αποδοχή και τον σχολιασμό τους από τη (σχολική) κοινότητα που απευθύνονται. M2, M3 • Συμπληρώνουν ημιδομημένο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης ενός εικονιστικού τεκμηρίου, προσεγγίζοντάς το μέσα από τον εικαστικό, τον οπτικό και τον αισθητικό γραμματισμό. M2
--	--	---	---

<p>Πολυτροπικότητα στις εικαστικές τέχνες από την προϊστορία μέχρι την Αναγέννηση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ιερογλυφική γραφή. Μεσαιωνικά χειρόγραφα. • Εικονογραφία και θρησκευτική ανάγνωση. • Οι (γλυπτικές) αναπαραστάσεις στην αρχαία ναοδομία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να προσεγγίζουν κριτικά το περιεχόμενο των αναπαριστώμενων συμβόλων και σημάτων στις ιερογλυφικές γραφές. • Να πειραματίζονται σε σύγχρονες πολυτροπικές αποτυπώσεις με άξονα τα σύμβολα και τα σήματα των αρχαίων γραφών. • Να αναλύουν την αισθητική λειτουργία των μεσαιωνικών χειρογράφων, εστιάζοντας στη μορφολογική αναπαράσταση των γραμμάτων και την αισθητική απόδοση των εικόνων. • Να αξιοποιούν τη χειρόγραφη γραφή ως αισθητικό στοιχείο περιεχομένου στις σύγχρονες πολυτροπικές εικαστικές εργασίες τους. • Να αναλύουν την πολυτροπική απόδοση του περιεχομένου στις ορθόδοξες εικονιστικές αναπαραστάσεις και να τη συνδέουν με το περιεχόμενο. • Να δημιουργούν σύγχρονες εικονογραφικές συνθέσεις, αξιοποιώντας νέες αισθητικές προσεγγίσεις. • Να αναλύουν τις πολυτροπικές επιτύμβιες και ανάγλυφες γλυπτικές αναπαραστάσεις, σχολιάζοντας τη νοηματική και αισθητική τους σύνδεση. • Να πειραματίζονται σε ανάγλυφες και εγχάρακτες πολυτροπικές συνθέσεις με σύγχρονα αισθητικά κριτήρια. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνθέτουν πολυτροπικές εικαστικές εργασίες, αξιοποιώντας ιερογλυφικά σύμβολα και σήματα από τις αρχαίες γραφές (π.χ. αιγυπτιακών ιερογλυφικών) και τη συμβολική γλώσσα σύγχρονων εικαστικών καλλιτεχνών, όπως ο K. Haring, ο Magritte κ.λπ., ή σύγχρονα σήματα, όπως τα emojis. M1, M3 • Αναλύουν την αισθητική και την πολυτροπική δομή της βυζαντινής αισθητικής παράδοσης (ιστορική αναδρομή στη βυζαντινή εικονογραφία και αισθητική παράδοση). M2, M3 • Σχεδιάζουν σύγχρονα έντυπα εικαστικά έργα (livre d'artist), χρησιμοποιώντας πολυτροπικά μέσα και αναφορές από τους αρχαίους και μεσαιωνικούς πολιτισμούς και παραδείγματα σύγχρονων livres d'artistes. M1, M3 • Αναπτύσσουν ψηφιακά πολυτροπικές εικαστικές εργασίες, με χρήση λόγου, στατικής και κινούμενης εικόνας και υπερσυνδέσμων, πάνω σε θεματικές της επιλογής τους, με τη μορφή δυναμικών εννοιολογικών χαρτών (π.χ. πολυτροπικής ανάλυσης με θέμα τον ναό της Περγάμου). M1 • Αναπτύσσουν μια πολυαισθητηριακή πολυτροπική εκδοχή της προσευχής, όπως οι ίδιοι/-ες την αισθάνονται και την έχουν βιώσει. M1 • Δημιουργούν ένα ψηφιακό εικαστικό αποτέλεσμα κινούμενης επαναλαμβανόμενης εικόνας (gif ή avi), με χρήση εικόνας, λόγου, κειμένου και χρονισμού (π.χ. παραδείγματα με θέμα την αρχαία ελληνική γλυπτική). M1 • Χαράσσουν και πλάθουν σύγχρονα πολυτροπικά ανάγλυφα, αξιοποιώντας παραδοσιακές τεχνικές χάραξης και αναγλύφου (π.χ. αιγυπτιακό ιερογλυφικό
--	--	--	--

<p>Πολυτροπικό-τητα στις εικαστικές τέχνες από την προϊστορία μέχρι την Αναγέννηση</p>			<p>αλφάβητο). M1</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναρτούν σε δημόσιο ψηφιακό αποθετήριο τις ψηφιακές πολυτροπικές εικαστικές εργασίες τους και τις αποτιμούν συλλογικά, μέσα από την αφήχηση και τον σχολιασμό. M2, M3 • Εκθέτουν σε μικροεπίπεδο τις πολυτροπικές εικαστικές εργασίες τους και προβλέπουν χώρο και τρόπο σχολιασμού από τους/τις συμμαθητές/-τριές τους. M2, M3 • Εκθέτουν σε κοινόχρηστους χώρους του σχολείου τις εργασίες τους και κοινοποιούν σύνδεσμο ψηφιακής εξ αποστάσεως ημιδομημένης φόρμας ετεροαξιολόγησης. M2, M3 • Κοινοποιούν το πολυτροπικό μήνυμα που συγκρότησαν μέσα σε μια επικοινωνιακή καμπάνια και αποτιμούν την αποτελεσματικότητά του ως προς την ευκρίνεια, την απόδοση και την ποιοτική επιτυχία μετάδοσής του. M2, M3
<p>Σημειωτική στον αρχαίο και μεσαιωνικό κόσμο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα σύμβολα ως σημαίνοντα και σημαινόμενα. • Θεοί και άνθρωποι. • Η ανθρώπινη αναπαράσταση ως σημειωτική παρακαταθήκη. • Το παράδειγμα των Φαγιούμ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αξιοποιούν σημειωτικά μοντέλα ανάλυσης στα σύμβολα που εμφανίζονται στους αρχαίους πολιτισμούς. • Να βγάζουν συμπεράσματα για τη θρησκευτική, κοινωνική και οικονομική ζωή σε κάθε εποχή, μέσα από την αισθητική σημειωτική ανάλυση των έργων τέχνης και των μνημείων τους. • Να προσεγγίζουν μέσα από σημειωτικές αναλύσεις τις αναπαραστάσεις των θεών και των ανθρώπων και να ερμηνεύουν το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο που απορρέει από αυτές. • Να παρακολουθούν σημειωτικά την ιστορική εξέλιξη της αναπαράστασης της ανθρώπινης φιγούρας και να αναγνωρίζουν τη συμβολή του αρχαίου 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύουν σημειωτικά την αισθητική αναπαράσταση των γλυπτών του Παρθενώνα στο Μουσείο της Ακρόπολης και το Βρετανικό Μουσείο και κάνουν παρουσιάσεις των γλυπτών από το Μουσείο της Ακρόπολης. M2, M3 • Προσεγγίζουν σημειολογικά μια ανθρωπόμορφη αναπαράσταση από τη Μεσοποταμία, την Αίγυπτο και την αρχαία Ελλάδα (π.χ. παράδειγμα πολυτροπικής ανάλυσης με θέμα τον ναό της Περγάμου) και αντιπαραβάλλουν τα συμπεράσματα που θα αποκομίσουν. M2, M3 • Αντιπαραβάλλουν την αισθητική επένδυση των Φαγιούμ στην ταφική τελετουργία, με τις σύγχρονες ταφικές παραδόσεις, μέσα από ένα σημειολογικό μοντέλο της επιλογής

<p>Σημειωτική στον αρχαίο και μεσαιωνικό κόσμο</p>		<p>ελληνικού πολιτισμού στη θεμελίωση του ανθρώπινου μέτρου.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν τη θέση του καθημερινού ανθρώπου στις εκάστοτε εποχές μέσα από τη σημειωτική ανάλυση των απεικονίσεών του. • Να αναλύουν σημειωτικά το σταυροδρόμι των πολιτισμών που αναδύεται μέσα από το παράδειγμα των Φαγιούμ και να διασυνδέουν την αρχαιοελληνική με την αιγυπτιακή και τη βυζαντινή παράδοση. • Να δοκιμάζουν αντίστοιχες σημειωτικές αναπαραστάσεις διασυνδέοντας φαινομενικά διακριτούς πολιτισμούς σε ενιαίες αισθητικά εικαστικές εργασίες. 	<p>τους (π.χ. ιστορική ανάλυση και βασικές εικόνες από Φαγιούμ). M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιλέγουν και αναλύουν σημειωτικά πέντε παραδείγματα ανθρώπινης ζωγραφικής αναπαράστασης από διαφορετικούς πολιτισμούς μέχρι την Αναγέννηση. M2, M3 • Δημιουργούν εικαστικές συνθέσεις, βασιζόμενοι/-ες σε σημειολογικές παραδοχές ως προς τη σχέση, τη σύνδεση και την αλληλεπίδραση των σημείων επιλογής τους, σε κοινές θεματικές. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν τη σημειωτική στις μορφές αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης, ως μορφή ανάλυσης και επιχειρηματολογίας. M2 • Αλλάζουν τοποθέτηση θεατή στις σημειωτικές τους αναλύσεις και ελέγχουν τα αποτελέσματα και τις μεταβλητές που θα προκύψουν. M2 • Συμπληρώνουν ημιδομημένο φύλλο αξιολόγησης για σημειωτική ανάλυση μιας εικόνας, ακολουθώντας τη δομή ενός προκαθορισμένου μοντέλου. M2 • Συγκρίνουν τις σημειωτικές αναλύσεις σε εικαστικά παραδείγματα από τον αιγυπτιακό, τον ελληνικό και τον ρωμαϊκό πολιτισμό και βγάζουν κοινωνικά και πολιτισμικά συμπεράσματα από την αντιπαραβολή. M2, M3
--	--	--	---

10ος Συμπληρωματικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Εικαστικές τέχνες ως τρόπος διερεύνησης της αειφορίας	<ul style="list-style-type: none"> • Η πολυπλοκότητα της αειφορίας και της τέχνης για αειφορία. • Η έννοια της αειφορίας ως ρυθμιστική έννοια. 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να διατυπώνουν συλλογισμούς για τις έννοιες αειφορία και αισθητική του περιβάλλοντος • Να αντιλαμβάνονται την πολυπλοκότητα των εννοιών της αειφορίας και της αισθητικής του περιβάλλοντος • Να εντοπίζουν θέσεις, κρίσεις, παρατηρήσεις, ανακαλύψεις, σχόλια και απόψεις για θέματα που αφορούν την τέχνη και το περιβάλλον, οι οποίες διαρκώς μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου. • Να συσχετίζουν τις διαρκώς μεταβαλλόμενες αισθητικές αξίες με τον, επίσης, μεταβαλλόμενο ορισμό της αειφορίας. • Να δημιουργούν εικαστικές εργασίες συλλογιζόμενοι/-ες τις αισθητικές αξίες του περιβάλλοντος. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επεξεργάζονται έννοιες με βάση προγενέστερη γνώση, π.χ. αξιοποιώντας την τεχνική του καταιγισμού ιδεών, ή εργαλεία Web 2.0 δημιουργίας συννεφολέξεων M3 • Προχωρούν σε διαλογική αντιπαράθεση – συζήτηση με αφορμή ένα δίλημμα, π.χ. αν το έργο του Eduardo Kac «Alba» ασκεί κριτική, ή ενθαρρύνει βιοτεχνολογικό πειραματισμό σε ζώα. M2, M3 • Συμμετέχουν σε δημιουργικά παιχνίδια που στοχεύουν στην αφομοίωση και εμπάθυση των αισθητικών αξιών, όπως για παράδειγμα στο παιχνίδι: «Παίρνω θέση για τα έργα τέχνης και διαμορφώνω τις αισθητικές μου αξίες». M2, M3 • Συνθέτουν εικαστικές εργασίες με στόχο να αναπαραστήσουν εικονικά τις απόψεις τους για την αισθητική του περιβάλλοντος. Ως αφόρμηση παρακολουθούν βίντεο με θέμα: «ενενηνταεξάχρονος ζωγράφος σώζει το χωριό του» και αξιοποιούν ερωτήματα όπως: «Πώς θα ήθελα να είναι η σχολική αυλή; Η γειτονιά; Το τοπίο στον περιβάλλοντα χώρο του σπιτιού μου; Πώς θα ήθελα να είναι το τοπίο γύρω από το σχολείο μου; Πώς θα ήθελα να είναι το πάρκο της γειτονιάς μου; κ.λπ. M1

			<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εμπλέκονται σε διαδικασίες ετεροαξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης με βάση τη γνώση που απέκτησαν αξιοποιώντας την τεχνική του καταγισμού ιδεών, ή εργαλεία Web 2.0 δημιουργίας συννεφώλεων M1, M2, M3 • Σχολιάζουν τις εικαστικές εργασίες των συμμαθητών/τριών τους ως προς την πολυπλοκότητα της αειφορίας. M2 • Ζωγραφίζουν και σημειώνουν στο εικαστικό σημειωματάριο πώς τα επίκαιρα γεγονότα (π.χ. φωτιές, πρόσφυγες κ.ά.) αλλάζουν την έννοια και τη σημασία της αειφορίας σε διάφορους τόπους. M1, M3
--	--	--	---

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Α΄ Μέρος

Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η ταυτότητα του Μαθήματος των Καλλιτεχνικών της Β΄ τάξης του Γυμνασίου

Διαχρονικά το μάθημα των Καλλιτεχνικών στη Β΄ τάξη Γυμνασίου εδράζεται σε τρεις βασικούς και αδιαίρετους πυλώνες: α) την πραξιακή εργαστηριακή του διάσταση, β) τη διαρκή διαλεκτική σχέση μεταξύ πράξης και θεωρητικών – ιστορικών γνωσιακών καταβολών, και γ) τον συντονισμό και σχεδιασμό του από εξειδικευμένο/-η παιδαγωγικά εικαστικό εκπαιδευτικό. Οι ανάγκες διδακτικής διαχείρισης του φαινομένου της τέχνης καθιστούν κέντρο τους το δημιουργικό ζήτημα, ως βιωματική και διερευνητική διαδικασία, με κύρια χαρακτηριστικά τη φαντασία, την κριτική σκέψη, την οπτική αντίληψη, την καλλιτεχνική-πολιτισμική συνείδηση.

Η μορφοπλαστική διαδικασία της εικαστικής πράξης απαιτεί την ενεργοποίηση σύνθετων διανοητικών λειτουργιών (αντίληψη, μνήμη, κρίση, διαλογή, αξιολόγηση, ενσυναίσθηση, ορισμό και μετασχηματισμό εννοιών, μεταγνώση κ.λπ.), ενώ η αφηρημένη σκέψη εξασκεί τις υψηλές σφαίρες της νόησης των μαθητών/-τριών. Παράλληλα, η βιωματική διάσταση του εικαστικού εργαστηρίου συντελεί στην ανάπτυξη ψυχολογικών, κοινωνικών και νοητικών δεξιοτήτων, όπως η αυτοπεποίθηση, η οργανωτικότητα, η διαχείριση χρόνου, η επιμονή, η επικοινωνία, η ενσυναίσθηση, η συνεργατικότητα, η διαπραγμάτευση, η ανάληψη και εκχώρηση πρωτοβουλιών, η ευρηματικότητα, η αναλυτική ικανότητα και η λήψη αποφάσεων, πολύτιμα συστατικά για την ευημερία ατόμων και κοινωνιών.

Η διαρκής διαλεκτική διασύνδεση της εμπειρικής διαδικασίας της δημιουργίας με τις εκάστοτε θεωρητικές – ιστορικές καταβολές στο μάθημα των Καλλιτεχνικών της Β΄ τάξης Γυμνασίου λειτουργεί σε μια απόλυτα σύγχρονη παιδαγωγική θεώρηση, βασισμένη στην κοινωνικογνωστική παιδαγωγική θεωρία, που προκρίνει τη διερευνητική – ανακαλυπτική μάθηση, την ομαδοσυνεργατική μάθηση κι άλλες προσεγγίσεις φιλικές για την ηλικιακή ομάδα στόχο. Επιπρόσθετα, το μάθημα των Καλλιτεχνικών λειτουργεί ως συνδεδεμένος ιστός όλων των γνωστικών πεδίων, μιας και η πολυπλοκότητα και η πολυποικιλότητα των καλλιτεχνικών τεκμηρίων στην ιστορία της ανθρωπότητας δεν αφήνουν καμία πτυχή της ανθρώπινης εμπειρίας και γνώσης ανεπηρέαστη. Άλλωστε, είναι γνωστό πως η τέχνη έρχεται να διαπραγματευτεί και να επεκτείνει αυτό για το οποίο η επιστήμη δεν έχει βρει ακόμα απαντήσεις. Ωστόσο, παρόμοια διαθεματική και διεπιστημονική σύνδεση των Καλλιτεχνικών της Β΄ τάξης του Γυμνασίου δεν μπορεί να επιτευχθεί δίχως επαρκή αφομοίωση του εικαστικού λεξιλογίου και των κανόνων της γραμματικής και της σύνταξης του οπτικού συστήματος, καθώς το εικαστικό σημειωτικό σύστημα, τόσο στο επίπεδο της σύνταξης όσο και στο επίπεδο του παραδείγματος, είναι εξ ολοκλήρου διαφοροποιημένο από το γλωσσικό σύστημα. Αυτή η διάσταση του μαθήματος των Καλλιτεχνικών, το γεγονός δηλαδή ότι, είναι μη γλωσσοκεντρικό μάθημα στο σχολικό πρόγραμμα, το καθιστά πολύτιμο και κρίσιμο στη συνολική σύνταξη των ΠΣ. Η κατανόηση του κόσμου και κάθε επιστημονικού χώρου ολοκληρώνεται μέσω της αφομοίωσης της γραμματικής και του συντακτικού της εικαστικής, οπτικής γλώσσας και καθίσταται πιο αποτελεσματική κάθε προσπάθεια διαθεματικής ή διεπιστημονικής σύνδεσης και αλληλεπίδρασης.

Στη σύγχρονη κοινωνική προβολή τους, τα Καλλιτεχνικά της Β΄ Γυμνασίου συντελούν στην κατανόηση και την αναστοχαστική επεξεργασία των πολυεπίπεδων και πολυτροπικών

μηνυμάτων και ερεθισμάτων που κατακλύζουν την καθημερινή ζωή. Προετοιμάζουν τους/τις μαθητές/-τριες, ώστε να είναι ικανοί/-ές να επιλέγουν, να ερμηνεύουν αλλά και να δημιουργούν τρόπους και μέσα που τους επιτρέπουν την ανάλυση, την εμπλοκή, τη διαπραγμάτευση και τη μεταβίβαση πολυσύνθετων κοινωνικών εννοιών, μηνυμάτων, νοημάτων και ιδεών, στο νέο εικονικό περιβάλλον, ώστε να μπορούν να στέκονται κριτικά και να ανταποκρίνονται θετικά στις σύγχρονες προκλήσεις.

Φιλοσοφία του Προγράμματος Σπουδών

Το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών αποτελεί έναν οδικό χάρτη, μια πυξίδα σχεδιασμού που καθοδηγεί την οργάνωση της εικαστικής διδασκαλίας στην επικράτεια, η οποία πραγματώνεται σε διαφορετικές συνθήκες, από διαφορετικούς συντελεστές και με διαφορετικό γνωστικό δυναμικό. Αντανακλά τις προτεραιότητες, τις αξίες, τις επιλογές και τις κατευθύνσεις της εικαστικής διδασκαλίας στην ελληνική εκπαίδευση και χαρτογραφεί τον σκοπό και τους στόχους της εικαστικής παιδείας, πλαισιώνοντας με τις απαραίτητες ενέργειες, δράσεις και δραστηριότητες. Το νέο ΠΣ, αλλά και το σύνολο των παραγόμενων εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών προϊόντων διατρέχονται, με τρόπο οριζόντιο και κάθετο, από τους Θεμελιώδεις Αξονες της Εικαστικής Δημιουργικής Πράξης και της Αισθητικής Πρόσληψης και Απόκρισης, οι οποίοι αποτελούν ταυτόχρονα κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης όλων των υπόλοιπων αξόνων (Βασικών και Συμπληρωματικών).

Η φιλοσοφία των ΠΣ της ελληνικής εκπαίδευσης, όπως εξειδικεύεται στην περίπτωση των Καλλιτεχνικών μαθημάτων, επιδιώκει τον εκσυγχρονισμό και τον αναπροσανατολισμό της σχολικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας, ώστε να συνάδει τόσο με τις επιστημονικές, τις παιδαγωγικές, τις τεχνολογικές και τις καλλιτεχνικές εξελίξεις, όσο και με τις διαρκώς αυξανόμενες απαιτήσεις της κοινωνίας του 21ου αιώνα. Τέλος, αντανακλά τις αναδυόμενες προτεραιότητες, αξίες και κατευθύνσεις της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και προεικονίζει το όραμα της ελληνικής κοινωνίας και της εικαστικής κοινότητας για το μέλλον της εικαστικής αγωγής στη χώρα.

Το νέο ΠΣ Καλλιτεχνικών για τη Β' τάξη δεν υπερτονίζει αποκλειστικά την ανάπτυξη της γνωστικής πλευράς της προσωπικότητας κατά το πρότυπο του γνωσιοκεντρικού σχολείου, αλλά υποστηρίζει ισόρροπα όλες τις διαστάσεις της, την ψυχοσυναισθηματική, την κοινωνική, την ενσυναισθητική κ.λπ., ώστε να επιτυγχάνεται η ολιστική αγωγή του μαθητή/-τριας, όπως απαιτείται στο πλαίσιο του ανοιχτού, δημοκρατικού, παιδοκεντρικού σχολείου. Εστιάζει στην αισθητική διάσταση της προσωπικότητας, η οποία αποτελεί το επιστέγασμα στην κλίμακα της ανάπτυξης της ανθρώπινης προσωπικότητας. Με τον όρο «αισθητική διάσταση» εννοούμε τον αισθητικό μετασχηματισμό ζητημάτων, καταστάσεων, αξιών, εμπειριών κ.λπ., που αποσπώνται από την πραγματικότητα και μέσα από κριτικές διαδικασίες ανάπλασης της αισθητικής γλώσσας, της αντίληψης και της νόησης, αποκαλύπτουν την ουσία της πραγματικότητας αυτής. Μια διαδικασία, δηλαδή, κατά την οποία το περιεχόμενο μετατρέπεται σε μορφή και συμπίπτει με τη μορφή.

Ειδικότερα, το νέο ΠΣ εστιάζει στη βαθύτερη γνωριμία και κατανόηση της εικαστικής πτυχής του φαινομένου της τέχνης. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον οπτικό, πολυτροπικό και ψηφιακό γραμματισμό των μαθητών/-τριών, στην κατανόηση του οπτικού λεξιλογίου και των εικονιστικών κωδίκων, τη γόνιμη αξιοποίηση και σύνδεση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών με τις εικαστικές τέχνες και την κατανόηση των αρχών και των κανόνων της πολυτροπικότητας, που αποτελεί τον συνηθέστερο τρόπο επικοινωνίας στον σύγχρονο κόσμο. Επιπλέον, ενθαρρύνει την ενεργό, δημιουργική συμμετοχή

και εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη μορφοπλαστική διαδικασία («μαθαίνω πράττοντας»). Μετασχηματίζει την αισθητική, ιστορική και κοινωνική γνώση σε εικαστικό αποτέλεσμα μέσω της πρακτικής εφαρμογής και της αξιοποίησης των υλικών, των μέσων και των τεχνικών των εικαστικών τεχνών. Τέλος, καλλιεργεί: α) τις ήπιες ή εγκάρσιες δεξιότητες και β) τις δεξιότητες ζωής.

Για τον λόγο αυτό, το νέο ΠΣ εμπλουτίζεται με Θεματικές Ενότητες, δράσεις μεθόδους διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης που προκαλούν ανοιχτό και συνεχή διάλογο και προβληματισμό στους/στις εφήβους/-ες, καλλιεργούν το ομαδικό πνεύμα, προωθούν τις αρχές και τις αξίες της δημοκρατίας, της ισότητας, του σεβασμού της διαφορετικότητας, της ενεργού συμμετοχής στη ζωή της κοινότητας.

Η αφητηρία του νέου ΠΣ συνδέεται με τα μαθησιακά αποτελέσματα. Έτσι, ρυθμίζεται σταθερά η αποτελεσματικότητα της μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά την ολοκλήρωση του μαθητικού έργου (αναστοχαστική διαδικασία). Στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται μια αντίστροφη πορεία σχεδιασμού της μαθησιακής διαδικασίας, στην οποία τα μαθησιακά αποτελέσματα αποτελούν τη βάση του διδακτικού σχεδιασμού, ενώ όλες οι υπόλοιπες παράμετροι, η διαδικασία, τα υποκείμενα, το περιβάλλον και το υλικό, εξαρτώνται από τον προσδιορισμό των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Βασικές αρχές του νέου Προγράμματος Σπουδών

Το νέο ΠΣ βασίζεται σε συγκεκριμένες θεμελιώδεις κοινωνικές και παιδαγωγικές αρχές, θέτοντας στο επίκεντρο της διδασκαλίας και της μάθησης όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς, με καταλυτικό παράγοντα και συντονιστή τον/την εικαστικό καλλιτέχνη-εκπαιδευτικό. Οι αρχές αυτές εκκινούν από το άτομο και μέσα από τη διδακτική, μεθοδολογική και γνωσιακή τους θεμελίωση και διασύνδεση επεκτείνονται στον τόπο, την κοινωνία και τον χρόνο. Η εστιασμένη ακολουθία διατυπώνεται παρακάτω ως εξής: α) υψηλές προσδοκίες κοινωνικοπολιτισμικού κεφαλαίου του/της μαθητή/-τριας, β) μετάβαση από το ατομικό στο συλλογικό κοινωνικοπολιτισμικό κεφάλαιο της τάξης και του χώρου, γ) μετουσίωση της γνώσης σε κοινωνικό ενέργημα της πραγματικότητας, δ) ανάπτυξη διεπιστημονικών γνωσιακών και πραξιακών δικτύων και αστερισμών, ε) μεταγνωστικές στάσεις και δεξιότητες, στ) σύνδεση με το μέλλον.

Οι υψηλές προσδοκίες ανάπτυξης εξατομικευμένου κοινωνικοπολιτισμικού κεφαλαίου για τον/τη μαθητή/-τρια αποτελούν σημαντική προτεραιότητα του νέου ΠΣ. Το πλαίσιο αυτό επιτρέπει σε όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες να σχεδιάζουν και να εμποτεύουν ενεργητικά και με ολιστικό τρόπο την προσωπική τους ανάπτυξη, γεγονός που καθιστά δυνατή και την ανάπτυξη της αισθητικής διάστασης της προσωπικότητάς τους. Σημαντικοί παράγοντες στην κατεύθυνση αυτή είναι η παροχή του απαραίτητου χρόνου και των κατάλληλων ευκαιριών, ώστε, ως συνειδητά υποκείμενα της γνωσιακής και ψυχοκοινωνικής ανάπτυξής τους, να οικοδομήσουν το δυναμικό πεδίο γνώσεων, δεξιοτήτων (κριτική σκέψη και ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, περιέργεια και φαντασία, πρόσβαση και ανάλυση πληροφορίας, ευελιξία και προσαρμοστικότητα, συνεργασία, συμμετοχικότητα κ.λπ.) και πράξεων, από το οποίο θα αναδυθούν στάσεις, αξίες, συμπεριφορές και εμπειρίες (κοινωνικότητα, αλληλεγγύη, αξιοπρέπεια, σύνεση φιλία, επιθυμίες, προσδοκίες, ικανοποίηση κ.λπ.), προσανατολισμένες στο περιεχόμενο του μαθήματος.

Η μετάβαση από το ατομικό στο συλλογικό κοινωνικοπολιτισμικό κεφάλαιο για τον/τη μαθητή/-τρια αποτελεί σημαντική προτεραιότητα του ΠΣ. Στην κατεύθυνση αυτή, η επέκταση της ατομικής εμποτείας και του σχεδιασμού της μάθησης στο επίπεδο της ομάδας,

προβλέπεται από τη συνεργατική εμπλοκή σε μικρο- και μακρο-κοινότητες εικαστικής πράξης, μέσα από τη δημιουργία περιβαλλόντων καθοδηγούμενης και αυτόνομης μάθησης. Η εναλλαγή κατευθυντικών εκτελεστικών μοντέλων με διαισθητικές προσεγγίσεις, που αντλούν από έννοιες, όπως η αυτενέργεια και το προσωπικό παράδειγμα, δημιουργεί ένα μεθοδολογικό φάσμα, που προσομοιάζει σε μεγάλο βαθμό με τις εικαστικές πρακτικές και προσεγγίσεις από τα προσφιλή πεδία έρευνας των εικαστικών καλλιτεχνών. Διαμορφώνεται κατ' αυτόν τον τρόπο ένα προσαρμοσμένο στο μάθημα μεθοδολογικό πλαίσιο ατομικής πράξης και συλλογικής συνεργασίας, στο οποίο αναδεικνύονται και οριοθετούνται μαθησιακές προσεγγίσεις και μηχανισμοί, όπως η διερευνητική μάθηση, η βιωματική προσέγγιση η συνεργατική επίλυση προβλήματος, η επικοινωνιακή προσέγγιση και η μετασχηματιστική λογική, δημιουργικά και λειτουργικά. Στο πλαίσιο αυτό διαμορφώνεται μια συμπεριληπτική κουλτούρα με τον σχεδιασμό εικαστικών δραστηριοτήτων που προάγουν την ισότητα των φύλων, την αποδοχή των «άλλων» κ.λπ., την κριτική ανάγνωση της δυτικοευρωπαϊκής τέχνης, την ισότιμη αξιοποίηση παραδειγμάτων καταπιεσμένων ομάδων ή ομάδων που βρίσκονται στο κοινωνικό περιθώριο, τη διαφοροποιημένη διδασκαλία κ.λπ. Επιπλέον, αναγνωρίζεται και αναδεικνύεται η πολυτιμότητα όλων των ταυτοτήτων, γλωσσών, ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, ικανοτήτων, δεξιοτήτων και στάσεων των μαθητών/-τριών χωρίς διακρίσεις και διαχωρισμούς. Το ΠΣ της Β' τάξης προϋποθέτει και προοικονομεί την ισότιμη συμμετοχή στην εργαστηριακή και θεωρητική μαθησιακή διαδικασία όλων των μαθητών/-τριών, ενσωματώνοντας την έννοια της διαφορετικότητας και αναδεικνύοντας τα πλεονεκτήματα της μοναδικότητας στη μαθησιακή πραγματικότητα.

Στο νέο ΠΣ, η διαπραγμάτευση των γνωστικών ενοτήτων του εικαστικού πεδίου συνδέεται οργανικά με την πραγματικότητα των μαθητών/-τριών τόσο σε επίπεδο της τοπικής όσο και της ευρύτερης κοινότητας, αγκυρώνοντας σε στοιχεία της σύγχρονης, καθημερινής ζωής, μετασχηματίζοντας τη γνώση σε κοινωνικοποιημένο ενέργημα. Χωρίς να γίνονται εκπτώσεις στον γνωστικό πυρήνα της εικαστικής διδασκαλίας, αναδεικνύονται οι χρήσιμες και αναγκαίες προεκτάσεις στο ατομικό, διαπροσωπικό και κοινωνικό πεδίο, διασφαλίζοντας τη σύνδεση του σχολείου με την κοινωνία, την αποδοχή του ρόλου του και την ανάδειξη της κοινωνικής του προσφοράς. Σημαντικό παράγοντα για τη μετάβαση αυτή αποτελεί η κατανόηση του κοινωνικού ρόλου του/της καλλιτέχνη/-ιδας και, κατά προέκταση, του/της καλλιτέχνη/-ιδας – εκπαιδευτικού, ο/η οποίος/-α ως ενεργός πολίτης, δημιουργός και παιδαγωγός συμμετέχει, συχνά αναλαμβάνοντας ηγετικό ρόλο, αξιοποιώντας τη δυνατότητά του/της να γεφυρώνει ταξικά και πολιτισμικά χάσματα μέσα από τη συμβολοποιημένη σχέση του ανθρώπου με το καλλιτεχνικό ενέργημα.

Ο δομικός σχεδιασμός του νέου ΠΣ βασίζεται στο δυναμικό μοντέλο των δικτύων με τη μορφή θεματικά οριοθετημένων αστερισμών. Διασφαλίζει κατ' αυτόν τον τρόπο τους συνεκτικούς δεσμούς εντός του γνωστικού αντικειμένου και των διαφορετικών επιπέδων του, ενώ επεκτείνει τη δυναμική τους στο επίπεδο της συνέργειας των τεχνών και των υπόλοιπων γνωστικών αντικειμένων της τάξης. Ο ρόλος των εικαστικών τεχνών στην εκπαιδευτική πραγματικότητα του Γυμνασίου αντανακλά τον αντίστοιχο ρόλο των τεχνών στην κοινωνική πραγματικότητα, καθώς με τα διάχυτα και πολυποίκιλα χαρακτηριστικά τους οι τέχνες μετασχηματίζουν την πραγματικότητα σε κάτι άξιο να βιωθεί.

Από τον πυρήνα του ΠΣ δε θα μπορούσε να λείπει ως αρχή η οργανική συμπερίληψη του αναστοχασμού των μαθητών/-τριών επί των μαθησιακών τους διαδικασιών και πρακτικών, καλλιεργώντας τις μεταγνωστικές στάσεις και δεξιότητές τους. Ως αδιάσπαστο μέρος της εικαστικής δημιουργίας, ο διαρκής και ειλικρινής κριτικός αναστοχασμός επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να παίρνουν υπεύθυνη θέση απέναντι στην ατομική ή συλλογική τους εικαστική

πράξη, αλλά και στα εικαστικά τεκμήρια άλλων καλλιτεχνών. Οι μεταγνωστικές, αναστοχαστικές στάσεις που αφομοιώνονται στο πλαίσιο του νέου ΠΣ συμβάλλουν στην εμπέδωση μιας κουλτούρας υπευθυνότητας και τοποθέτησης των μαθητών/-τριών για το φαινόμενο της δημιουργίας και της μάθησης. Στην ουσία διαμορφώνουν εντός του γνωστικού και λειτουργικού πλαισίου του μαθήματος μεταγνωστικές στάσεις και δεξιότητες, μαθαίνοντας πώς να δημιουργούν και πώς να μαθαίνουν, να εμβαθύνουν και να ορίζουν την προσωπική τους δημιουργική και μαθησιακή πορεία.

Οι παραπάνω αρχές, σε συνδυασμό με τις σύγχρονες τεχνολογικές προκλήσεις και τις διαχρονικές αξίες του κοινωνικοπολιτισμικού κεφαλαίου της χώρας,, διαμορφώνουν τις συνθήκες για μια ουσιαστική κοινωνικοπολιτισμική αειφορία, κατευθύνοντας τη ματιά μας στο μέλλον. Η διασύνδεση των εικαστικών τεχνών ως πολιτισμικού κεφαλαίου και της εικαστικής πράξης ως ατομικού και συλλογικού ενεργήματος με τις σύγχρονες μεταβολές του κοινωνικού περιβάλλοντος αναδεικνύει την ανάγκη συγκρότησης μιας ενεργού πολιτεότητας, μέσα στο πλαίσιο της οποίας οι διαχρονικές αξίες της μύησης στον ελληνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολιτισμό θα συμβάλουν στη συγκρότηση μιας στέρεας, σύγχρονης ταυτότητας των μαθητών/-τριών, αντίστοιχης της προβολής της πολιτιστικής τους κληρονομιάς στο παρόν.

Η σύνδεση και η συνέργειά του με άλλες δράσεις

Η ανοιχτότητα και η πληρότητα που χαρακτηρίζει το νέο ΠΣ εξασφαλίζει τη δυναμική του σύνδεση με επιπλέον δράσεις και καινοτομίες που τυχόν θα προκύψουν τα επόμενα χρόνια. Το παιδαγωγικό πλαίσιο του μαθήματος των Καλλιτεχνικών αναδεικνύει τη σημασία της διδασκαλίας των εικαστικών τεχνών ως μαθήματος κορμού και ως πυρήνα κάθε καινοτομίας, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού ως πολλαπλασιαστή των προαναφερόμενων καινοτομιών και κρίσιμου παράγοντα εφαρμογής τους, τόσο στο πλαίσιο του γνωστικού αντικειμένου των Καλλιτεχνικών όσο και στο πλαίσιο της συνέργειας των τεχνών και της διεπιστημονικότητας/ διαθεματικότητας.

Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ

Βασικοί οριζόντιοι προσανατολισμοί του Προγράμματος Σπουδών

Το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Β' τάξης Γυμνασίου εμβαθύνει τη διαισθητική διαδικασία συνάντησης με τους στόχους της Α' τάξης, που δίνει έμφαση στο σώμα, δίνοντας με τη σειρά του έμφαση στην καρδιά, καθώς η καρδιά είναι ζωτική και ρυθμιστική τόσο για το σώμα όσο και για τη σύνδεση του σώματος με το περιβάλλον. Η κάθε καρδιά επεξεργάζεται την νέα πληροφορία και ανταποκρίνεται στις μαθησιακές εμπειρίες με διαφορετικό τρόπο. Στόχος του ΠΣ είναι, εστιάζοντας στο συναίσθημα, να εφαρμόσει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της διαφοροποιημένης διδασκαλίας που θα επιτρέψουν στους/στις μαθητές/-τριες να «προχωρούν προς τα εμπρός» μαθαίνοντάς τους νέες δεξιότητες και γνώσεις ή να επαναδιδάξει μαθητές/-τριες, που για ποικίλους λόγους υπολείπονται των συμμαθητών/-τριών τους και υστερούν στην κατάκτηση των προαπαιτούμενων δεξιοτήτων.

Στο νέο ΠΣ διακρίνονται: α) Θεματικά Πεδία, β) Θεματικές Ενότητες, γ) Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα. Στην περίπτωση των πέντε Βασικών Αξόνων, τα προσδοκώμενα

μαθησιακά αποτελέσματα περιγράφουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες – ικανότητες, τις οποίες καλούνται να κατακτήσουν οι μαθητές/-τριες κατά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας κάθε Θεματικής Ενότητας, ενώ στην περίπτωση των Συμπληρωματικών Αξόνων τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα περιγράφουν –παράλληλα με τις γνώσεις– τις δεξιότητες, τις ικανότητες, τις αξίες και τις στάσεις, τις οποίες καλούνται να κατακτήσουν οι μαθητές/-τριες. Η στήλη με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα παρακολουθεί τη λογική της ανάπτυξης των Θεματικών Ενότητων. Κάθε προσδοκώμενο μαθησιακό αποτέλεσμα μπορεί να συνδέεται με περισσότερες από μία Θεματικές Ενότητες, αλλά και με τα άλλα γνωστικά αντικείμενα του ωρολόγιου προγράμματος.

Στο επίπεδο της σύνδεσης με τα υπόλοιπα γνωστικά αντικείμενα, οι συσχετίσεις αφορούν κυρίως: α) τις δεξιότητες – ικανότητες, β) τις αξίες – στάσεις και συμπεριφορές. Στην πρώτη περίπτωση γίνεται λόγος για: i) ικανότητες – δεξιότητες μάθησης, όπως για παράδειγμα ικανότητες – δεξιότητες αυτόνομης μάθησης, αναλυτικής και κριτικής σκέψης και κατανόησης, γλωσσικές, επικοινωνιακές, αλλά και πολυτροπικές δεξιότητες – ικανότητες μάθησης, ii) ικανότητες – δεξιότητες χρήσης των τεχνολογιών της κοινωνίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) και ειδικότερα για την κρίσιμη και ασφαλή απόκτηση, αξιολόγηση, αποθήκευση, παραγωγή, παρουσίαση και ανταλλαγή πληροφοριών, καθώς και την επικοινωνία και συμμετοχή μέσω των συνεργατικών δικτύων, συνεργατικών εργαλείων και πολυτροπικών κειμένων, και iii) ικανότητες – δεξιότητες ζωής, κρίσιμες για την επιτυχία στον 21ο αιώνα, όπως για παράδειγμα ικανότητες – δεξιότητες συνεργασίας, δημιουργικότητας, επίλυσης συγκρούσεων, ακρόασης και παρατήρησης. Στη δεύτερη περίπτωση γίνεται λόγος για την υιοθέτηση θετικών αξιών, στάσεων και συμπεριφορών που αφορούν: i) την ανθρωπινή αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα (π.χ. σεβασμός-αυτοσεβασμός, αυτάρκεια, ατομική φυσική και ψυχική υγεία κ.λπ.), ii) τη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισότητα (π.χ. συμμετοχικότητα, υπευθυνότητα, αλληλεγγύη, φιλότιμο κ.λπ.), iii) τη δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα, τον σεβασμό προς διαφορετικές πεποιθήσεις και απόψεις, την αποδοχή της διαφορετικότητας, iv) την ανοχή στην ασάφεια (υπομονή, σύνεση, σταθερότητα, ειλικρίνεια κ.λπ.) και άλλες ήπιες δεξιότητες.

Το νέο ΠΣ επιδιώκει την ουσιαστική και γόνιμη σύνδεση της σύγχρονης εικαστικής διδασκαλίας και πράξης με τη διδασκαλία άλλων γνωστικών αντικειμένων, με τα οποία μπορεί να συναντηθεί τόσο στο επίπεδο της επιστήμης και της έρευνας, όσο και στο επίπεδο των κοινωνικών αξιών και της καθημερινής ζωής. Παρόμοια συνάντηση της τέχνης με την επιστήμη καθιστά την αγωγή των μαθητών/-τριών λειτουργική και δυναμική προς την κατεύθυνση της ολιστικής εκπαίδευσής τους, καθώς το ωρολόγιο πρόγραμμα αποκρίνεται αποτελεσματικά στις ανάγκες ενός σύγχρονου και ανοικτού στην κοινωνία και στις νέες πολιτισμικές και επιστημονικές συνθήκες και εξελίξεις σχολείου. Το νέο ΠΣ αποτελεί εργαλείο που δημιουργεί κατάλληλες μαθητοκεντρικές συνθήκες και προϋποθέσεις για μεθοδική και αποτελεσματική εικαστική εργασία και εξασφαλίζει τη δημιουργική, αισθητική, συναισθηματική και ηθική πραγμάτωση των μαθητών/-τριών.

Στόχοι

Το νέο ΠΣ δίνει έμφαση σε βιωματικές, ερευνητικές και δημιουργικές δραστηριότητες, που ενθαρρύνουν τη δημιουργική και ενεργό συμμετοχή στη μαθησιακή διαδικασία (μαθαίνοντας μέσα από την πράξη). Ειδικότερα τίθενται στόχοι βάσει των οποίων οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

–να εξοικειωθούν με ποικίλες μορφές εικαστικών τεχνών,

-να εξοικειωθούν, με βιωματικό τρόπο, με τεχνικές και υλικά των εικαστικών τεχνών αναπτύσσοντας παράλληλα δεξιότητες χειρισμού παραδοσιακών και σύγχρονων υλικών,

-να κατανοήσουν τον ιστορικό και κοινωνικό ρόλο των εικαστικών τεχνών,

-να διερευνούν βιωματικά μέσα από την εργαστηριακή τριβή τις αιτιακές σχέσεις ανάμεσα στα οπτικά ερεθίσματα και τις εικαστικές δημιουργίες, ώστε να συνδέσουν το σχολείο με τη ζωή και τη δημιουργία με τη μάθηση,

-να αξιοποιούν τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών στην αναζήτηση πληροφοριών, καθώς και προγράμματα και λογισμικά για τη δημιουργία ψηφιακών εικαστικών και πολυτροπικών κειμένων,

-να συνδέουν την εικαστική εμπειρία και την εικαστική εργασία με την αισθητική και την ιστορία της τέχνης, με άλλες τέχνες (χορό, θέατρο, κινηματογράφο, λογοτεχνία, μουσική κ.λπ.), με τη φυσική γλώσσα, τον φιλοσοφικό στοχασμό, την επιστήμη (ιστορία, μαθηματικά, φυσική, χημεία, γεωγραφία κ.λπ.), την τεχνολογία και την ψηφιακή τεχνολογία κ.ά., οργανώνοντας και συμμετέχοντας σε διαθεματικά πρότζεκτ, εικαστικές και διαθεματικές παρεμβάσεις.

Στο επίπεδο των δεξιοτήτων, των στάσεων, των αξιών και των συμπεριφορών, οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται να αντιλαμβάνονται τη σημασία της τέχνης και της αισθητικής συμπεριφοράς στον καθημερινό βίο με βιωματικό τρόπο και μέσα από το προσωπικό τους παράδειγμα:

-να κατανοούν τη σημασία και τη λειτουργία των εικαστικών έργων στον ιδιωτικό, τον δημόσιο χώρο και το περιβάλλον,

-να καλλιεργούν την παρατήρηση του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, προβαίνοντας, κατά περίπτωση, σε κατάλληλες εικαστικές παρεμβάσεις,

-να κατανοούν τη δύναμη της τέχνης και τη λειτουργία της στο άμεσο και το ευρύτερο περιβάλλον,

-να ενεργοποιούνται και να εργάζονται ατομικά ή και ομαδικά με σεβασμό στις διαφορετικές απόψεις, για την παραγωγή εικαστικών αποτελεσμάτων με κοινωνική απήχηση, σημασία και όφελος, ενσωματώνοντας τις αισθητικές προτιμήσεις τους σε κατάλληλες εικαστικές δράσεις,

-να αναζητούν και να επιλέγουν καινοτόμες, δημιουργικές και αισθητικές λύσεις για την ανάδειξη θετικών όψεων της καθημερινότητας και της κοινωνικής ζωής αλλά και για την ανάδειξη και την επίλυση προβλημάτων, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο,

-να αναγνωρίζουν με έμπρακτο τρόπο τη σημασία της αισθητικής ποιότητας και της εικαστικής αλληλεπίδρασης εντός και εκτός του σχολείου, της τοπικής κοινότητας, της χώρας ή και διεθνώς, συμμετέχοντας σε ανάλογες δράσεις (διαγωνισμούς ζωγραφικής, εκθέσεις, πολιτιστικές δράσεις κ.λπ.),

-να επικοινωνούν και να συνεργάζονται ισότιμα και δημιουργικά με όλους/-ες τους/τις συμμαθητές/-τριές τους με κατανόηση και αποδοχή της διαφορετικότητας,

-να αναπτύξουν την ενσυναίσθησή τους μέσα από κατάλληλες εικαστικές δράσεις και δραστηριότητες που εστιάζουν στο δημιουργικό, εικαστικό γεγονός και την εμπλοκή με τη δημιουργική διαδικασία και αλληλεπίδραση,

-να αντιλαμβάνονται την τέχνη και την εικαστική εργασία ως μέσο έκφρασης ιδεών και αισθημάτων του εαυτού και των άλλων,

-να απολαμβάνουν την εικαστική δημιουργία τόσο ως αποτέλεσμα προσωπικού μόχθου όσο και ως διαδικασία ανάλυσης και αισθητικής απόκρισης σε έργα άλλων δημιουργών,

-να κατανοούν τη σημασία της τέχνης ως μέσου γόνιμης κριτικής και ευαισθητοποίησης σε ζητήματα που αφορούν την κοινωνία, τον πολιτισμό, το περιβάλλον, την αειφόρο ανάπτυξη, τη μετανάστευση, τον ρατσισμό κ.ά.,

-να μετέχουν σε δράσεις που επιτρέπουν την κοινωνικοποίησή τους με θετικό τρόπο, αναπτύσσοντας παράλληλα την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμηση αλλά και τον σεβασμό της του «άλλου»,

-να εγκαινιάσουν μια σταθερή, γόνιμη και ουσιαστική επαφή με χώρους τέχνης και πολιτισμού (μουσεία, αίθουσες τέχνης, εργαστήρια καλλιτεχνών), ανοίγοντας έτσι ένα ασφαλές και ενδιαφέρον μονοπάτι για την κατάκτηση της προσωπικής ευημερίας, την ανάπτυξη, την ευτυχία, την ατομική πρόοδο, την κοινωνική συμμετοχή και την εργασιακή επιτυχία,

-να μάθουν να διαχειρίζονται τη ζωή της εικαστικής δημιουργίας απλές και σύνθετες καθημέριες της καθημερινής ζωής (επιλογές, αποφάσεις, συναισθήματα κ.ά.), αξιοποιώντας αισθητικά κριτήρια και τρόπους που θα τους εξασφαλίσουν μια αυθεντική, πλούσια σε εννοήσεις, εμπειρίες και συναισθήματα ζωή, η οποία θα αποκρίνεται στο ιδεώδες του ευ ζην.

Στην εικαστική εργασία και δημιουργία απαιτείται σύνδεση των γνώσεων. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η υιοθέτηση σύγχρονων διδακτικών μοντέλων, όπως για παράδειγμα οι αστερισμοί, που μπορούν να έχουν στον πυρήνα τους θέματα και ιδέες από την εικαστική διδασκαλία, αλλά θα αναπτύσσονται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Αυτή η αμφίδρομη μετατόπιση της γνώσης και της εμπειρίας τροφοδοτεί εκ νέου τόσο την εικαστική πράξη όσο και τον ίδιο τον διδακτικό σχεδιασμό μέσα από τον αστερισμό που θα γεννιέται.

Σημαντικός για την επίτευξη των παιδαγωγικών και εκπαιδευτικών στόχων είναι, τέλος, ο ρόλος των μαθητικών εκθέσεων, που μπορούν να λειτουργήσουν ως πόλος συσπείρωσης της δημιουργικής εργασίας του σχολείου. Οι μαθητικές εκθέσεις έχουν παιδαγωγικό χαρακτήρα και συνιστάται να ενσωματώνονται στη μαθησιακή διαδικασία. Μέσα από τις εκθέσεις μπορεί να ικανοποιηθούν και οι οριζόντιοι στόχοι του νέου ΠΣ, καθώς η διαδικασία της οργάνωσης της έκθεσης δίνει την ευκαιρία να καλλιεργούνται δεξιότητες και αξίες που έχουν τεθεί από το ΠΣ. Οι μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, αποκτούν αυτοεκτίμηση, συμμετέχουν ενεργά σε πραγματικές εικαστικές εμπειρίες εφαρμόζοντας γνώσεις και δεξιότητες που κατέκτησαν στη διάρκεια του μαθήματος.

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ - ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Η δομή και το περιεχόμενο του νέου Προγράμματος Σπουδών

Η δομή του ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Β΄ τάξης Γυμνασίου αναπτύχθηκε μέσα από τη συνολικότερη φιλοσοφία της α/γ/τοgraphy και των ριζωματικών δικτύων, όπως αυτή αντανακλάται στη διδακτική αξιοποίηση των παραπάνω: α) στους Θεμελιώδεις Άξονες, β) στους Βασικούς και τους Συμπληρωματικούς Άξονες και γ) στους τρεις Μίτους της Δημιουργίας και της Μάθησης.

Οι Θεμελιώδεις Άξονες «Εικαστική, Δημιουργική Πράξη» και «Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση» αποτελούν τους δύο βασικούς πυλώνες του εικαστικού φαινομένου, τον πραξιακό και τον αντιληπτικό. Διατρέχουν οριζόντια και κάθετα το σύνολο του ΠΣ και του εκπαιδευτικού υλικού των Καλλιτεχνικών της Β΄ τάξης ως σκελετός υποστήριξης πάνω στον οποίο δομούνται όλα τα υπόλοιπα επίπεδα.

Το δεύτερο επίπεδο του εικαστικού φαινομένου αποτελούν οι πέντε Βασικοί Άξονες: α) «Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών», β) «Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύْنθεσης», γ) «Υλικά – Μέσα – Τεχνικές», δ) «Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα» και ε) «Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες». Πρόκειται για τον «πυρήνα» των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που συνθέτουν τη διδασκαλία των Εικαστικών, όπως υπήρχε και στα προηγούμενα ΠΣ του γνωστικού αντικείμενου των Καλλιτεχνικών, με τον απαραίτητο εκσυγχρονισμό σύμφωνα με τις σύγχρονες διδακτικές και επιστημονικές ανάγκες. Πραγματεύονται όλη τη διαδικασία που συγκροτεί τη μορφή και το περιεχόμενο της εικαστικής εκπαίδευσης, όπως η αντιληπτική, ενορατική και σωματική προσέγγιση, συγκροτεί τεχνικές μετάπλασης υλικών και μέσων, μορφοποίηση, νοηματοδότηση και ιστορικές - θεωρητικές αναφορές.

Οι Συμπληρωματικοί Άξονες: στ) «Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης», ζ) «Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων», η) «Συνέργεια των Τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα», θ) «Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική» και ι) «Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία», συνδυάζονται υποχρεωτικά με τους Βασικούς Άξονες και λειτουργούν συνδεδετικά με αυτούς, εξειδικεύοντας και προσφέροντας ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις σύγχρονες επιστημονικές και κοινωνικές διαστάσεις της εικαστικής παιδείας. Μέσα από τους Συμπληρωματικούς Άξονες καλλιεργούνται και οι αναγκαίες σύγχρονες δεξιότητες της μάθησης και του νου, οι ψηφιακές δεξιότητες στα νέα μέσα και οι πολυγραμματισμοί. Η ανάδειξη της σημασίας της εικαστικής παιδείας στη σύγχρονη κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα, επιπλέον, συνάδει με την αναζήτηση της κοινωνίας για αειφορία. Υπό αυτή την έννοια οι Συμπληρωματικοί Άξονες αποτελούν καινοτόμα επέκταση της εικαστικής αγωγής και του παραδοσιακού ΠΣ καθώς το ανασυνδέουν με τη σύγχρονη ζωή. Η καινοτομία τους συνίσταται στην απομάκρυνση από τη μονόπλευρη και επαναληπτική φορμαλιστική προσέγγιση του εικαστικού φαινομένου, καθιστώντας το μέτοχο στα σύγχρονα επιστημονικά και κοινωνικά ζητήματα, μέσα από την ίδια την εικαστική πράξη, όπως εκφράζεται και από την εποχή της Αναγέννησης.

Στο επόμενο επίπεδο διασύνδεσης των Καλλιτεχνικών της Β΄ τάξης του Γυμνασίου και διατρέχοντας όλο το περιεχόμενο του νέου ΠΣ βρίσκουμε τους τρεις Μίτους «της Δημιουργίας και της Μάθησης», οι οποίοι διαπλέκονται και λειτουργούν ως το νευρικό σύστημα του προγράμματος, διαμορφώνοντας συνεχή δίκτυα σε όλη την έκταση του μαθησιακού περιεχομένου. Οι θεματικοί τους προσδιορισμοί είναι: α) Μ1: «Έμπνευση, Σχέδιο, Εικαστική Δημιουργικότητα», β) Μ2: «Αισθητική Αντίληψη» και γ) Μ3: «Χρόνος Τόπος, Κοινωνία». Διατρέχουν όλη την έκταση του περιεχομένου των Προγραμμάτων Σπουδών των Καλλιτεχνικών

κάθε τάξης, δημιουργώντας προγενέστερη γνώση, πάνω στην οποία εστιάζονται συνέχειες της θεματικής, οι οποίες προσφέρουν ευκαιρίες για σύναψη της νέας γνώσης. Με την ίδια λογική διαμορφώνουν την προαπαιτούμενη διαδρομή-διασύνδεση, η οποία διευκολύνει την ομαλή μετάβαση από τάξη σε τάξη. Έτσι, αποτελεί χρήσιμο στοιχείο για σχεδιασμό, κωδικοποίηση και αξιολόγηση τόσο για τον/την εικαστικό εκπαιδευτικό όσο και για τους/τις μαθητές/-τριες, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για να ανιχνεύσει την πρόοδο σε βάθος χρόνου.

Ο πρώτος Μίτος της Δημιουργίας και της Μάθησης (Έμπνευση, Σχέδιο, Εικαστική Δημιουργικότητα), αναφέρεται στην εικαστική δημιουργία, συνδέει με ποικίλους τρόπους τη δημιουργική πράξη και αναδεικνύει την εσωτερική τους συνέχεια εστιάζοντας στη συναισθηματική διάσταση της εικαστικής πράξης. Ο δεύτερος Μίτος (Αισθητική Αντίληψη) συνδέει τη διαδικασία αντίληψης και τις αισθητικές αξίες. Εστιάζει στην πολλαπλότητα ανάλυσης και ερμηνείας των εικαστικών έργων, αναγνωρίζοντας και αξιοποιώντας τους πολλαπλούς γραμματισμούς ανάλογα με το προς «ανάγνωση» κείμενο. Η διαδικασία αισθητικής συνειδητοποίησης των μαθητών/-τριών θεωρείται απαραίτητη προκειμένου να είναι σε θέση να συμμετέχουν ισότιμα σε μια εποχή και κοινωνία πλήρη εικονιστικών, εικαστικών και οπτικών μηνυμάτων. Ο τρίτος Μίτος (Χρόνος, Τόπος, Κοινωνία) συνδέει την εικαστική παιδεία με τον χρόνο, τον τόπο και το ιδιαίτερο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο. Η αλληλεπίδραση και σύνδεση με το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον αποτελεί βασικό παράγοντα τόσο στη διαδικασία της δημιουργίας όσο και σε αυτήν της αισθητικής της πρόσληψης. Έτσι, ο τρίτος Μίτος της Δημιουργίας και της Μάθησης εστιάζει και διασυνδέει τη γνώση που μεταφέρουν οι μαθητές/-τριες από το περιβάλλον τους με το μάθημα των Καλλιτεχνικών τόσο σε επίπεδο δημιουργίας όσο και σε επίπεδο απόκρισης. Οι τρεις Μίτοι δε λειτουργούν υποχρεωτικά γραμμικά, αλλά αντιθέτως λειτουργούν και ως δίκτυο αστερισμών. Συσχετισμοί ανάμεσα σε εποχές, τόπους και κοινότητες είναι εφικτοί και η διαμόρφωση ενός χώρου ελεύθερου πειραματισμού ανοίγεται, ώστε να συνδέονται οι μαθητές/-τριες στο σχολικό πλαίσιο με την κοινότητα αλλά και άλλους/-ες ομήλικους σε άλλους/-ες τόπους, χώρες, ηπείρους και πολιτισμούς.

Το περιεχόμενο του ΠΣ της Β' τάξης του Γυμνασίου αναπτύσσεται μέσα στους πέντε βασικούς και πέντε συμπληρωματικούς άξονες. Οι Βασικοί Άξονες: α) Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, β) Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές σύνθεσης, γ) Υλικά – Μέσα – Τεχνικές, δ) Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα, ε) Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες καλύπτουν με τεκμηρίωση και πληρότητα τις προβλεπόμενες για την ηλικιακή ομάδα των μαθητών/-τριών γνώσεις πάνω στο εικαστικό φαινόμενο ως πράξη, πρόσληψη και απόκριση. Οι πέντε Συμπληρωματικοί Άξονες: στ) Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης, ζ) Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων, η) Συνέργεια των τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα, θ) Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική, ι) Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία, αγκυρωμένοι στο γνωστικό πεδίο των βασικών αξόνων, επεκτείνουν, πολλαπλασιάζουν και εξειδικεύουν τη γνωστική αξία του περιεχομένου των βασικών. Λειτουργούν σε διαρκή επικοινωνία και συναντίληψη με τους βασικούς άξονες και χαράσσουν εικαστικές διδακτικές διαδρομές εστιασμένες στις ήπιες δεξιότητες (νοητικές, συναισθηματικές, κοινωνικές, ψηφιακές), στη διαθεματικότητα – διεπιστημονικότητα (με έμφαση στη συνέργεια των τεχνών), στα σύγχρονα συστήματα οπτικής, εικονιστικής και εικαστικής ανάλυσης (πολυτροπικότητα, σημειωτική, οπτικός γραμματισμός) και στην αειφορία ως συνθήκη ατομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής λειτουργίας.

Θεματικά Πεδία- Βασικοί και συμπληρωματικοί άξονες στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών

Το περιεχόμενο υπηρετεί τους δύο Θεμελιώδεις Άξονες, α) Εικαστική Δημιουργική Πράξη, β) Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση, και αναπτύσσεται ως πεδίο μέσα στους βασικούς και συμπληρωματικούς άξονες. Υπό αυτή την έννοια, το σύνολο των Βασικών και Συμπληρωματικών Αξόνων αναπτύσσεται εντός του αδιάσπαστου πεδίου συγκρότησης των δύο Θεμελιωδών Αξόνων.

Θεμελιώδεις, Βασικοί και Συμπληρωματικοί Άξονες

Άξονες του νέου Προγράμματος Σπουδών των Καλλιτεχνικών της Β' τάξης του Γυμνασίου	
Θεμελιώδεις Άξονες	Βασικοί – Συμπληρωματικοί Άξονες
<p>α) Εικαστική-Δημιουργική Πράξη, β) Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση</p> <p>Οι άξονες της Εικαστικής Δημιουργικής Πράξης και της Αισθητικής Πρόσληψης και Απόκρισης, ως θεμέλιο συγκρότησης του εικαστικού φαινομένου, διατρέχουν οριζόντια και κάθετα το ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Β' τάξης του Γυμνασίου.</p>	<p>1^{ος} Βασικός Άξονας: <i>Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών</i></p>
	<p>2^{ος} Βασικός Άξονας: <i>Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές σύνθεσης</i></p>
	<p>3^{ος} Βασικός Άξονας: <i>Υλικά – Μέσα – Τεχνικές</i></p>
	<p>4^{ος} Βασικός Άξονας: <i>Θέμα, Περιεχόμενο, Νόημα</i></p>
	<p>5^{ος} Βασικός Άξονας: <i>Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες</i></p>
	<p>6^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης</i></p>
	<p>7^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων</i></p>
	<p>8^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Συνέργεια των Τεχνών, Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα</i></p>
	<p>9^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική</i></p>
	<p>10^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία</i></p>

Κάθε Βασικός και Συμπληρωματικός άξονας αναπτύσσεται ως προς το περιεχόμενό του σε Θεματικά Πεδία, ενώ κάθε Θεματικό Πεδίο εμπεριέχει Θεματικές Ενότητες, συνδεδεμένες με προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Καθώς οι άξονες διατρέχουν κάθετα και τις τρεις τάξεις, η εξέλιξη των Θεματικών Πεδίων και Ενοτήτων, τα προσδοκώμενα μαθησιακά

αποτελέσματα κλιμακώνονται κάθετα, προσαρμοσμένα στις αντίστοιχες με την ηλικιακή ομάδα διδακτικές απαιτήσεις.

Θεματικά Πεδία Βασικών και Συμπληρωματικών Αξόνων

Θεματικά Πεδία των Βασικών Αξόνων των Καλλιτεχνικών της Β' τάξης Γυμνασίου				
1 ^{ος} Άξονας Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	2 ^{ος} Άξονας Μορφικά και Πλαστικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης	3 ^{ος} Άξονας Υλικά – Μέσα – Τεχνικές	4 ^{ος} Άξονας Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα	5 ^{ος} Άξονας Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες
Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες	Μορφικά και δομικά στοιχεία	Υλικά αποτύπωσης σε επιφάνεια	Σύντομη θεωρητική εισαγωγή για το θέμα, περιεχόμενο, νόημα των εννοιών	Αισθητικές αξίες
Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες	Αρχές σύνθεσης	Πλαστικές ύλες – Μέσα – Υλικά	Τέχνη και σύμβολα	Παράσταση – Αναπαράσταση
Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες		Ψηφιακά μέσα και υλικά	Ενεργητική όραση, παρατήρηση και εικαστική δημιουργία	Κριτική ανάλυση
Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες		Τεχνικές επιφάνειας	Τοπικό και παγκόσμιο	Αξιολόγηση έργου τέχνης – μαθητικού έργου
Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης		Τεχνικές όγκου και χώρου	Αποτυπώσεις της μνήμης, της ιστορίας και της φαντασίας	
Παραδοσιακή – Λαϊκή τέχνη		Ψηφιακές μεικτές τεχνικές δύο διαστάσεων	Η ψηφιακή τεχνολογία στην υπηρεσία της τέχνης	
Θεματικά Πεδία των Συμπληρωματικών Αξόνων των Καλλιτεχνικών της Β' τάξης Γυμνασίου				
6 ^{ος} Άξονας Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης	7 ^{ος} Άξονας Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων	8 ^{ος} Άξονας Συνέργεια των Τεχνών – Διαθεματικότητα – Διεπιστημονικότητα	9 ^{ος} Άξονας Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική	10 ^{ος} Άξονας Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία
Κοινωνικές αξίες	Ψηφιακή νοημοσύνη	Συνέργεια των τεχνών με άλλες τέχνες	Εισαγωγή στον οπτικό γραμματισμό	Τέχνη και κοινωνική αειφορία
Δεξιότητες	Ψηφιακός γραμματισμός	Συνέργεια των τεχνών με τις θετικές επιστήμες	Εισαγωγή στην πολυτροπικότητα	Τέχνη και περιβάλλον

			Σημειωτικές προσεγγίσεις –Εμβάθυνση	
--	--	--	--	--

Το περιεχόμενο της παραπάνω διάρθρωσης αναλύεται στην ουσία στις Θεματικές Ενότητες κάθε Θεματικού Πεδίου. Η παράθεση του περιεχομένου αποφεύγει κάθε ιεραρχική δομή και γραμμικότητα, λειτουργώντας με τη μορφή του ριζωματικού δικτύου, όπως το ορίζει η συνολική φιλοσοφία του νέου ΠΣ. Άλλωστε η ανοιχτού τύπου διάρθρωσή του επιτάσσει μια ελεύθερη και πλουραλιστική δομή περιεχομένου. Μέσα λοιπόν σε κάθε Θεματικό Πεδίο αναπτύσσονται με ευσύνοπτο και οριοθετημένο τρόπο οι επιμέρους ενότητες, οριοθετώντας το εύρος των γνωστικών, ψυχοκινητικών και κοινωνικογνωστικών αναφορών. Σε μια σύντομη προσπάθεια σκιαγράφησης αυτού του περιεχομένου σε συχτισμό με τις δύο υπόλοιπες τάξεις, θα μπορούσαμε να σημειώσουμε την ιστορική-θεωρητική του διάσταση (αναγέννηση – μοντερνισμός), την ενσώματη διάσταση (συναισθηματική προσέγγιση της μάθησης) και τη μορφοπλαστική διάσταση (κατάκτηση του απτικού χώρου και της ψηφιακής επιπεδότητας). Για μια πληρέστερη εποπτική προσέγγιση στο νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Β' τάξης του Γυμνασίου, δημιουργήθηκε ο παρακάτω πίνακας με την παράθεση των Θεματικών Ενότητων ανά Θεματικό Πεδίο και άξονα.

Αναλυτική απεικόνιση Θεματικών Ενότητων/Θεματικών Πεδίων των βασικών και συμπληρωματικών αξόνων του ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Β' τάξης του Γυμνασίου

Βασικοί Άξονες					
1^{ος} Άξονας					
Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών					
Θεματικό Πεδίο Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες	Θεματικό Πεδίο Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες	Θεματικό Πεδίο Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες	Θεματικό Πεδίο Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης	Θεματικό Πεδίο Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες	Θεματικό Πεδίο Παραδοσιακή – Λαϊκή τέχνη
<ul style="list-style-type: none"> • Σχέδιο (κάρβουνο, παστέλ κ.λπ.) • Ζωγραφική (τέμπερα, ακρυλικά κ.λπ.) • Εικονογραφία • Νωπογραφία 	<ul style="list-style-type: none"> • Γλυπτική (τρισδιάστατη) 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρακτική • Χαλκογραφία • Ξυλογραφία (σε όρθιο και πλάγιο ξύλο) 	<ul style="list-style-type: none"> • Φωτογραφία – Ψηφιακή επεξεργασία • Αφαίρεση • Φωτογραφική πιστότητα και ειλικρίνεια • Υψηλός φωτισμός – Χαμηλός φωτισμός • Πλάνο: Γωνίες λήψης (ακράιες, οριζοντιότητα, ευθεία, πλονζέ-κοντρ πλονζέ κ.λπ.) • Κινηματογράφος 	<ul style="list-style-type: none"> • Άνθρωπος, χώρος και αναπαράσταση της φύσης • Η σημασία των δημόσιων κτιρίων • Η μετάδοση των αισθητικών αρχών • Αγγειογραφία • Υαλουργία – Βιτρό • Στοιχεία ενδυματολογίας και μόδας • Στοιχεία διακοσμητικής και βιομηχανικού σχεδίου 	<ul style="list-style-type: none"> • Ξυλογλυπτική • Κεραμική • Μεταλλοτεχνία • Υφαντική – Ταπητουργία • Κεντητική • Βελονάκι • Εκκλησιαστική τέχνη • Λαϊκή ζωγραφική

				• Τυπογραφία	
2^{ος} Άξονας					
Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης					
Θεματικό Πεδίο Μορφικά και δομικά στοιχεία			Θεματικό Πεδίο Αρχές σύνθεσης		
<ul style="list-style-type: none"> • Όγκος • Μέγεθος • Χώρος • Βάθος • Προοπτική ατμοσφαιρική – Γραμμική • Βυζαντινή προοπτική κ.λπ. 			<ul style="list-style-type: none"> • Ποικιλία • Επανάληψη • Ρυθμός – Ιεραρχία • Απλότητα • Ομαδοποίηση • Απόσταση κ.λπ. • Αρμονία • Ενότητα • Ένταση • Έμφαση • Αντίθεση • Στοιχίση κ.λπ. 		
3^{ος} Άξονας					
Μορφές, Υλικά – Μέσα – Τεχνικές					
Θεματικό Πεδίο Υλικά αποτύπωσης σε επιφάνεια	Θεματικό Πεδίο Πλαστικές ύλες – Μέσα – Υλικά	Θεματικό Πεδίο Ψηφιακά μέσα και υλικά	Θεματικό Πεδίο Τεχνικές επιφάνειας	Θεματικό Πεδίο Τεχνικές όγκου και χώρου	Θεματικό Πεδίο Ψηφιακές μεικτές τεχνικές δύο διαστάσεων
<ul style="list-style-type: none"> • Υλικά σχεδίου • Υλικά χρώματος – Ζωγραφικής • Φυσικές ή επεξεργασμένες χρωστικές-πρώτες ύλες • Φυσικές συνδετικές ύλες • Υλικά τυπογραφίας • Υλικά κόμικς, εικονογραφίας, εικονογράφησης • Επιφάνειες αποτύπωσης • Κόφτες χαρτιού, χαρτονιού, κοπίδια χειρός 	<ul style="list-style-type: none"> • Γλυπτικής προσθετικής και αφαιρετικής μεθόδου • Αγγειογραφίας • Κατασκευών και συναρμογών, αναπτυγμάτων στον χώρο • Βάσεις συναρμογών • Πλέγματος-ύφανσης σε τρισδιάστατο ανάπτυγμα • Ανακυκλώσιμα υλικά και χρηστικά αντικείμενα • Ανθρώπινο σώμα σε στάση-κίνηση • Προστατευτικά υλικά 	<ul style="list-style-type: none"> • Υπολογιστικές μονάδες (H/Y, tablet) • Συσκευές λήψης στατικής και κινούμενης εικόνας, φωτογραφική μηχανή, tablet, webcamera, τρίποδο • Ψηφιακές γραφίδες • Εκτυπωτές (επιφάνειας, 3D) • Λογισμικά και εφαρμογές επεξεργασίας στατικής και κινούμενης εικόνας και ήχου 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρακτικής • Ξυλογραφίας, αναγλυφοτυπίας και υψιτυπίας σε πλάγιο ξύλο • Χαλκοστιξίας-διάτρητης χαλκογραφίας • Υαλουργίας, βιτρό • Πυρογραφίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Θεάτρου σκιών • Σκηνογραφίας, Σκηνοθεσίας, Ενδυματολογίας • Performance, χάπενινγκ • Αρχιτεκτονικής-διακόσμησης • Βιομηχανικού σχεδίου, παραγωγής προϊόντος 	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακή-αναλογική επεξεργασία εικόνων • Ψηφιακό σχέδιο με αναλογική εικόνα, ψηφιακή ζωγραφική και με αναλογικό κολάζ, ή σχέδιο κ.λπ. • Ηλεκτρονική εκδοχή του αναλογικού portfolio και του ατομικού εικαστικού ημερολογίου (art-sketchbook)

και ηλεκτρικά • Εξοπλισμός εργαστηρίου					
4^{ος} Άξονας					
Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα					
Θεματικό Πεδίο Σύντομη θεωρητική εισαγωγή για το θέμα, περιεχόμενο, νόημα των εννοιών	Θεματικό Πεδίο Τέχνη και σύμβολα	Θεματικό Πεδίο Ενεργητική όραση, Παρατήρηση και Εικαστική δημιουργία	Θεματικό Πεδίο Τοπικό και παγκόσμιο	Θεματικό Πεδίο Αποτυπώσεις της μνήμης, της ιστορίας και της φαντασίας	Θεματικό Πεδίο Η ψηφιακή τεχνολογία στην υπηρεσία της τέχνης
• Ενότητα θέματος-περιεχομένου-νοήματος	• Είδη συμβόλων (έμβλημα, θυρεός θρησκευτικά σύμβολα) • Περιεχόμενο των συμβόλων, συμβολισμός, αρχέτυπο, σήμανση • Νόημα των συμβόλων (συμβολικό, μεταφυσικό, κοινωνικό, σημειωτικό, οντολογικό, φαινομενολογικό κ.λπ.)	• Βασικά θέματα από την παρατήρηση του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (νεκρή φύση, πορτρέτο, τοπίο, φυσικό και δομημένο περιβάλλον) • Θέματα από την καθημερινή ζωή • Θέματα από την κοινωνική πραγματικότητα • Τέχνη και περιβαλλοντική αειφορία	• Θέματα από την ελληνική και παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά • Θέματα από την ελληνική παράδοση και τη λαϊκή τέχνη • Θέματα από την αρχαία ελληνική τέχνη • Θέματα από τη βυζαντινή τέχνη • Θέματα από την τοπική ιστορία • Θέματα εξευρωπαϊκών πολιτισμών • Δομημένο και κατασκευασμένο περιβάλλον των λαών • Διακοσμητική τέχνη και διακοσμητικά μοτίβα	• Θέματα από τη μνήμη • Θέματα από τη φαντασία	• Τέχνη και ψηφιακό γίνεσθαι • Μεικτές ψηφιακές τεχνικές και αυτοματοποιημένες εντολές για τα εικαστικά • Ασφάλεια στο διαδίκτυο των εικόνων • Φωτομοντάζ-βιντεομοντάζ • Πολιτισμός της ψηφιακής εικόνας • Θέματα από την επικαιρότητα
5^{ος} Άξονας					
Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες					
Θεματικό Πεδίο Αισθητικές αξίες	Θεματικό Πεδίο Παράσταση – Αναπαράσταση	Θεματικό Πεδίο Κριτική ανάλυση	Θεματικό Πεδίο Αξιολόγηση έργου τέχνης-μαθητικού έργου		
• Κινήματα τέχνης μοντερνισμού • Μίμηση – Παρατήρηση • Ιδέα – Σύμβολο – Συναίσθημα – Γεγονός • Διαφοροποιούμενος	• Αντικείμενο – Πλαστικές ύλες • Παρουσία – Μετάπλαση	• Μίμηση – Παρατήρηση • Ιδέα – Σύμβολο – Έκφραση – Γεγονός – Συναίσθημα – Λογική • Αντιπαράβολη έργων τέχνης-εφαρμογών	• Σύνδεση θεωρίας και πράξης • Διαρκής αμφίδρομη σχέση εμπειρικών-θεωρητικών δεδομένων		

ορισμός της τέχνης		
Συμπληρωματικοί Άξονες		
6ος Άξονας Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης		
Θεματικό Πεδίο Κοινωνικές αξίες	Θεματικό Πεδίο Δεξιότητες	
<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνικότητα – Συνεργασία • Φιλία – Χαρά – Προσμονή • Φιλότητα • Κοινωνική συναισθηματική επίγνωση – Υπευθυνότητα • Ειλικρίνεια – Συμμετοχικότητα • Αποδοχή διαφορετικότητας – Αλληλεγγύη 	<ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης • Δεξιότητες του νου • Δεξιότητες ζωής 	
7ος Άξονας Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων		
Θεματικό Πεδίο Ψηφιακή νοημοσύνη	Θεματικό Πεδίο Ψηφιακός γραμματισμός	
<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακή ασφάλεια • Ψηφιακά δικαιώματα • Ικανότητες δημιουργίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Ικανότητες παραγωγής και ανάλυσης ψηφιακών μορφικών στοιχείων • Ψηφιακός εικαστικός γραμματισμός 	
8ος Άξονας Συνέργεια των Τεχνών – Διαθεματικότητα – Διεπιστημονικότητα		
Θεματικό Πεδίο Συνέργεια των τεχνών με άλλες τέχνες	Θεματικό Πεδίο Συνέργεια των τεχνών με τις θετικές επιστήμες	
<ul style="list-style-type: none"> • Συνέργεια με την όπερα, το θέατρο, τον κινηματογράφο, το animation • Συνέργειες μέσω συσχέτισης με τα μορφικά στοιχεία • Διαθεματικοί συσχετισμοί υλικών • Συνέργειες μέσω της σκηνογραφίας • Συνέργεια με τη μουσική 	<ul style="list-style-type: none"> • Συνέργεια με την τεχνολογία • Συνέργεια με τις φυσικές επιστήμες και τη βιολογία • Συνέργεια των τεχνών με τα μαθηματικά 	
9ος Άξονας Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική		
Θεματικό Πεδίο Εισαγωγή στον οπτικό γραμματισμό	Θεματικό Πεδίο Εισαγωγή στην πολυτροπικότητα	Θεματικό Πεδίο Σημειωτικές Προσεγγίσεις-εμβάθυνση.
<ul style="list-style-type: none"> • Η σχέση μας με τις εικόνες • Tele-videns, versus Homo-videns • Η εικονική πραγματικότητα (virtual reality), σταθερή και διαδραστική • Κυρίαρχες μορφές λόγου και οπτική γλώσσα-σύνταξη 	<ul style="list-style-type: none"> • Σημειωτικά συστήματα και συνδυασμοί τους • Κυριολεκτικά και κωδικοποιημένα μηνύματα • Πολυτροπικά κείμενα και εκφράσεις • Θεματικές πολυτροπικών κειμένων 	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνικά-πολιτισμικά καθιερωμένα συστήματα σήμανσης και διαχείρισης πληροφοριών • Τρόποι σημειωτικής επικοινωνίας στην παραδοσιακή, τη λαϊκή τέχνη • Εμβάθυνση σε εξειδικευμένες μορφές πολυτροπικής τέχνης και σημειωτικής ανάλυσης
10ος Άξονας Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία		
Θεματικό Πεδίο Τέχνη και κοινωνική αειφορία	Θεματικό Πεδίο Τέχνη και περιβάλλον	
<ul style="list-style-type: none"> • Υποστήριξη σχολικής τελετουργίας (σχολικές δράσεις, εορτές, εκθέσεις, δράσεις κ.λπ.) • Πρωτοβουλίες καλλιτεχνικής παρέμβασης στον ευρύτερο χώρο της τοπικής κοινότητας • Κοινωνική γλυπτική 	<ul style="list-style-type: none"> • Δράσεις καλλιτεχνικής επανάχρησης υλικών • Καλλιτεχνικές δράσεις κοινωνικής ευαισθητοποίησης 	

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η διδακτική πλαισίωση - Επιθυμητοί διδακτικοί προσανατολισμοί του νέου Προγράμματος Σπουδών

Το νέο ΠΣ φιλοδοξεί να δημιουργήσει ένα νέο καινοτόμο διδακτικό πλαίσιο για την εικαστική παιδεία, που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής. Η εικαστική παιδεία διαδραματίζει κομβικό ρόλο στη δημιουργία του δημοκρατικού και συμπεριληπτικού σχολείου, στην ανάπτυξη σύγχρονων δεξιοτήτων για τους/τις μαθητές/-τριες και στην προώθηση των πολυγραμματισμών (οπτικός, εικαστικός, γλωσσικός, ψηφιακός, επιστημονικός κ.λπ. γραμματισμός). Στο ΠΣ γίνεται σαφής περιγραφή των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, των βασικών γνώσεων, των ικανοτήτων και δεξιοτήτων, αξιών, στάσεων και συμπεριφορών που αναμένεται να αποκτήσουν οι μαθητές/-τριες.

Το ΠΣ διασυνδέεται ως προς τους διδακτικούς του προσανατολισμούς με τα αντίστοιχα των Α' και Γ' τάξεων του Γυμνασίου, λαμβάνοντας υπόψη τις απολήξεις του πρώτου και τα προαπαιτούμενα του δεύτερου. Παράλληλα, προετοιμάζει και εξοικειώνει τους/τις μαθητές/-τριες και τους/τις εκπαιδευτικούς για μια πιο συγκροτημένη εξέλιξη της οπτικής αντίληψης, της εικαστικής σκέψης και της σημειωτικής απόκρισης και παραγωγής, ανάλογα με το ηλικιακό τους επίπεδο.

Κύρια χαρακτηριστικά του νέου ΠΣ είναι η ευελιξία και η ανοικτότητα. Παρέχει τη δυνατότητα στον/στην εκπαιδευτικό για διαφοροποιημένες διδακτικές προσεγγίσεις και μεθοδολογίες, ώστε να διαμορφώσει περιβάλλοντα μάθησης προσαρμοσμένα στα γνωστικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά της κοινότητας, που αποκλείουν την πιθανότητα διακρίσεων και φαινομένων περιθωριοποίησης ή στιγματισμού. Επίσης δίνει δυνατότητες και προτάσεις εξατομικευμένης διδασκαλίας, ανάλογα με το γνωστικό επίπεδο και το καλλιτεχνικό ταλέντο των μαθητών/-τριών.

Προσφέρει μια μεγάλη ποικιλία προτάσεων για ατομικές, ομαδικές, βιωματικές και συνθετικές εργασίες. Δίνει τη δυνατότητα δημιουργίας και ελεύθερης εικαστικής έκφρασης στους/στις μαθητές/-τριες.

Ο σκοπός είναι η ανάπτυξη σύγχρονων, κοινωνικών, γνωσιακών, ψυχοσυναισθηματικών, ψηφιακών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να παροτρύνουν, να δώσουν κίνητρα στους/στις μαθητές/-τριες, ώστε να αναπτύξουν μέσα από την εκπαιδευτική πράξη και έρευνα ικανότητες και δεξιότητες που χρειάζονται οι σύγχρονοι πολίτες, αλλά και δεξιότητες που συνεισφέρουν στην προσωπική ανάπτυξη και εξέλιξη.

Το νέο ΠΣ ενθαρρύνει τη χρήση και την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών ως εργαλείων μάθησης, πειραματισμού και επικοινωνίας, ενώ ταυτόχρονα στέκεται κριτικά απέναντί τους. Στο νέο ΠΣ υπάρχει πληθώρα προτάσεων που μπορούν να αξιοποιηθούν στη διδακτική πράξη. Εξάλλου, η τέχνη ήταν και είναι προνομιακό επίπεδο εφαρμογής και πειραματισμού των νέων τεχνολογιών και των νέων μέσων. Το παρόν ΠΣ καλείται να συμβάλει στην εξοικείωση των μαθητών/-τριών με τα νέα μέσα και τις νέες τεχνολογίες.

Στην ίδια κατεύθυνση και ως προέκταση της επίτευξης των στόχων του ΠΣ είναι η συμβολή των εκπαιδευτικών ως *a/r/tographers* με την τριπλή ιδιότητά τους ως: α) εικαστικών δημιουργών, β) παιδαγωγών-επιστημόνων, γ) ερευνητών. Υπό το πρίσμα αυτό οι εκπαιδευτικοί καλούνται όχι απλώς να επιλέξουν το διδακτικό υλικό, αλλά να το διαμορφώσουν, να το προσαρμόσουν και να το εντάξουν στη μαθησιακή διαδικασία, ανάλογα με τις εκάστοτε ιδιαιτερότητες του μαθητικού δυναμικού, του τόπου και του σχολείου.

Κριτήρια σύνταξης του νέου Προγράμματος Σπουδών

Η στρατηγική σύνταξης του νέου ΠΣ εκκινεί από τις έννοιες της εικαστικής πληρότητας, της επιστημονικής-παιδαγωγικής εγκυρότητας και της κοινωνικής αειφορίας, διαμορφώνοντας τα αντίστοιχα κριτήρια σύνταξης. Ο κορμός της σύνταξης του εστιάζει στους εικαστικούς στόχους, δηλαδή τον οπτικό, εικαστικό γραμματισμό των μαθητών/-τριών μέσα από την πραξιακή και διανοητική εμπλοκή σε εικαστικές εργασίες, με επιδιωκόμενο μαθησιακό αποτέλεσμα τη βιωματική οικειοποίηση της εικαστικής γλώσσας (εικονογράμματα, γραμματική, σύνταξη της εικονιστικής γλώσσας, εικονιστικοί κώδικες κ.λπ.).

Ως συνέχεια και προέκταση του βασικού αυτού κορμού, αναπτύσσεται ένα παιδαγωγικά και μεθοδολογικά τεκμηριωμένο πλέγμα δράσεων και δραστηριοτήτων, που συνδέουν οργανικά με τον εικαστικό κορμό την καλλιέργεια σύγχρονων δεξιοτήτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ατομικές και ομαδικές εργασίες, σύνθετες, διαθεματικές εργασίες και project συνέργειας των τεχνών, βιωματικές δράσεις, καταστάσεις και εκδηλώσεις με πυρήνα την εικαστική θεωρία και πράξη εκσυγχρονίζουν τη λειτουργία των Εικαστικών τόσο σε παιδαγωγικό όσο και σε κοινωνικό πλαίσιο, αναβαθμίζοντας ταυτόχρονα τον ρόλο και την αποτελεσματικότητά τους στο σχολικό περιβάλλον.

Καταλυτικό ρόλο σε αυτή την πολυσχιδή και πολύπλευρη εικαστική εμπειρία των μαθητών/-τριών παίζει η σωστά δομημένη χρήση των ΤΠΕ, τόσο στο διερευνητικό όσο και στο επικοινωνιακό και το δημιουργικό σκέλος της διδασκαλίας. Αυτό σημαίνει ότι δεν προκρίνεται μια μηχανιστική και άκριτη χρήση τους, στο πλαίσιο της ευκολίας και μόνο, αλλά η παιδαγωγικά και μεθοδολογικά σταθμισμένη χρήση πόρων, εργαλείων, εφαρμογών και λογισμικών στα σημεία που είναι απαραίτητη διδακτικά, με στόχο τον πολλαπλασιασμό του μαθησιακού προσδόκιμου. Η πολυδιάστατη, λοιπόν, εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη δημιουργική εικαστική πράξη και η σύγχρονη διερευνητική προσέγγιση των καλλιτεχνικών και πολιτισμικών πόρων τους, τις εμπλουτίζουν με ένα σώμα γνώσεων, εμπειριών, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ικανό να τους μετασχηματίσει σε ενεργούς/ές πολίτες και διαμορφωτές/-τριες του μέλλοντός τους.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι το νέο ΠΣ δεν αποτυπώνει ετήσια διδακτέα ύλη που πρέπει να διδαχθεί γραμμικά και στο σύνολό της, αλλά συνιστά ένα δίκτυο δυνατοτήτων, που προσφέρονται ως πιθανές επιλογές στον/στην εκπαιδευτικό για τον σχεδιασμό του ετήσιου προγράμματος. Συνεπώς, οι εικαστικοί εκπαιδευτικοί καλούνται σε συνεργασία με τους/τις μαθητές/-τριές τους να αξιοποιήσουν το ΠΣ ως εργαλείο σύνθεσης πιθανών διδακτικών και μαθησιακών επιλογών, για τον σχεδιασμό των δικών τους μοναδικών διδακτικών και μαθησιακών διαδρομών.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το ΠΣ περιγράφει το σύνολο των βασικών εικαστικών-πλαστικών ικανοτήτων και γνώσεων, καθώς και σημαντικές ικανότητες και δεξιότητες, αξίες, στάσεις και συμπεριφορές, που πρέπει να κατακτήσουν οι μαθητές/-τριες στη Β' τάξη. Περιγράφονται υπό μορφή προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και η αποτίμησή τους προτείνεται να γίνει μέσα από την εφαρμογή αναστοχαστικών τεχνικών και στρατηγικών και μεθόδων αξιολόγησης.

Σκοπός της αξιολόγησης στην περίπτωση του μαθήματος των Καλλιτεχνικών είναι η διάγνωση της μαθησιακής ετοιμότητας για τη βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας και των αποτελεσμάτων. Η αξία χρήσης της συνίσταται στο γεγονός ότι επιτρέπει τη συστηματοποίηση

συγκεκριμένων παρατηρήσεων και συμπερασμάτων, που επιτρέπουν με τη σειρά τους αμοιβαίες προσαρμογές από την πλευρά των εικαστικών εκπαιδευτικών και των μαθητών/-τριών ως μια συνεχής διαδραστική διαδικασία.

Η αξιολόγηση των μαθητών/-τριών στο γνωστικό αντικείμενο των Καλλιτεχνικών αφορά τον βαθμό επίτευξης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, όπως αυτά περιγράφονται ανά θεματικό άξονα του ΠΣ (αναλυτική απεικόνιση ΠΣ). Ο τρόπος περιγραφής τους επιτρέπει μία πρώτη αδρή εκτίμηση της επίτευξης και την τεκμηρίωσή τους μέσα από τα επιτεύγματα και την πρόοδο των μαθητών/-τριών. Στην περίπτωση του μαθήματος των Καλλιτεχνικών ο βαθμός επίτευξης των μαθησιακών αποτελεσμάτων δεν προσδιορίζεται με γραμμικά μετρήσιμες μεθόδους. Οι αποτιμητές ποιότητας έχουν σχέση με ορισμένο προσδοκώμενο αποτέλεσμα και η επιτυχία συνδέεται με την προσπάθεια, τη θετική εξέλιξη, τη μεταβολή, την ακρίβεια και την ποιότητα της επιτυχίας ενός κριτηρίου και όχι με τον αριθμό εργασιών που ολοκλήρωσε κάθε μαθητής/-τρια σε ορισμένο διάστημα.

Το γνωστικό αντικείμενο των Καλλιτεχνικών αξιολογείται κατά το μεγαλύτερο μέρος του με βάση τις εργαστηριακές ασκήσεις και εργασίες, οι οποίες συνιστούν και το μεγαλύτερο μέρος μιας διδακτικής εποπτείας, συμπληρούμενες από λεκτικές και γραπτές αποκρίσεις σε οπτικά και αισθητικά θέματα.

Η αξιολόγηση λαμβάνει, επίσης, υπόψη ατομικές και κοινωνικές παραμέτρους, εξατομικευμένους συντελεστές, κοινωνικές και σχολικές συνιστώσες, και για τον λόγο αυτό χρησιμοποιεί διαφορετικές τεχνικές και προσεγγίσεις αξιολόγησης, οι οποίες εφαρμόζονται κατά περίπτωση και περίσταση. Λόγω της φύσης του γνωστικού αντικειμένου δεν ενδείκνυται η γραπτή αξιολόγηση. Εξάλλου, στην περίπτωση των Καλλιτεχνικών η αξιολόγηση στηρίζεται κατά σημαντικό μέρος στον βαθμό ποιοτικής συμμετοχής, διαχείρισης συναισθημάτων, συνεργασίας και στην εκτίμηση της υπόστασης-έκφρασης του/της μαθητή/-τριας με τρόπο ολιστικό. Οι στόχοι και οι προσδοκίες διατυπώνονται, επίσης, με τέτοιο τρόπο, ώστε να ευνοούν την αυτοαξιολόγηση και την ετεροαξιολόγηση στο πλαίσιο μιας συνεχούς και διαμορφωτικής αξιολόγησης.

Στην περίπτωση των Καλλιτεχνικών μπορούν να συνεκτιμώνται διαφορετικά τεκμήρια, αρχεία και διαδικασίες της εικαστικής πράξης και της αισθητικής αντίληψης, όπως:

- η συμμετοχή στην τάξη ή στο εργαστήριο
- η συμμετοχή και το αποτέλεσμα της ατομικής ή ομαδικής συνθετικής δημιουργικής εργασίας
- τα τεκμήρια που παρατίθενται στο μαθητικό εικαστικό ημερολόγιο (art-sketchbook)
- πάσης φύσεως τεκμήρια (εικαστικής, εικονιστικής ή γλωσσικής μορφής) που παρατίθενται στον ατομικό φάκελο (portfolio και e-portfolio)
- τα τεκμήρια που παρατίθενται στον ομαδικό φάκελο (ομαδικό portfolio και e-portfolio)
- η κατ' οίκον εργασία
- η μικρή προειδοποιημένη άσκηση
- η συζήτηση με τον/τη μαθητή/-τρια και η «παρατήρηση» στο σχολικό περιβάλλον με ανεπίσημο ή επίσημο τρόπο
- η επιπλέον δραστηριότητα, ή εθελοντική εργασία εκτός αίθουσας διδασκαλίας, που σχετίζεται με το συγκεκριμένο μάθημα (δημιουργία και παρουσίαση εικαστικών εργασιών σε πολιτιστικές, περιβαλλοντολογικές κ.ά. εκδηλώσεις)
- η παρουσίαση ή η έκθεση ατομικού ή ομαδικού φακέλου

- η παρουσίαση ή η έκθεση ατομικής ή ομαδικής-συνθετικής εργασίας
- η αυτοπεριγραφή του/της μαθητή/-τριας με βοήθημα ερωτηματολόγιο σε συνδυασμό με συζήτηση, ώστε η εκτίμηση να είναι όσο το δυνατόν αντικειμενικότερη
- η εκτίμηση μέσω παιχνιδιών ρόλου, προκειμένου να αξιολογηθούν κοινωνικές δεξιότητες
- η εμπλοκή σε παιγνιώδεις αναστοχαστικές διαδικασίες
- η συμπλήρωση δομημένων φύλλων εργασίας ή ερωτηματολογίων
- η συμπλήρωση περιγραφικών οδηγιών αξιολόγησης (ρουμπρίκες) με διαβαθμισμένα κριτήρια.

Σε καθένα από τα παραπάνω μπορεί να αποδίδεται πρακτικά ή διαισθητικά συντελεστής βαρύτητας σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών και τις ιδιαιτερότητες της τάξης.

Η αξιολόγηση μπορεί να είναι διαγνωστική, διαμορφωτική και τελική.

Διαγνωστική, ή αρχική αξιολόγηση έχει καθιερωθεί να ονομάζεται η διερεύνηση της προηγούμενης γνώσης του/της μαθητή/-τριας ή του τμήματος ή ολόκληρης της τάξης ενός σχολείου σε σχέση με τους άξονες περιεχομένου. Διευκολύνει τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό σε μικρο-και σε μακρο-επίπεδο, καθώς και τον ετήσιο προγραμματισμό της ύλης που θα διδαχθεί στο σύνολο. Η διαδικασία αυτή ως παιδαγωγική προσέγγιση ουσιαστικά συμπίπτει με τη βασική αρχή του εποικοδομητισμού (κονστρουκτιβισμού). Η διαγνωστική αξιολόγηση καθίσταται ιδιαίτερα απαραίτητη, όταν οι εκπαιδευτικοί επισκέπτονται μία νέα τάξη, ή τοποθετούνται σε ένα νέο σχολείο.

Η ενδιάμεση αξιολόγηση είναι μια διαρκής διαδικασία που εφαρμόζεται σε κάθε στάδιο της μάθησης και έχει παρόμοια ρυθμιστικό χαρακτήρα. Στόχος κάθε σταδίου αξιολόγησης είναι η διάγνωση της μαθησιακής ετοιμότητας με σκοπό τη βελτίωση της μάθησης, που γίνεται με συνεχή επαναπροσδιορισμό του εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Οι παρατηρήσεις που προκύπτουν χρησιμοποιούνται για την προσαρμογή του επόμενου σταδίου της μαθησιακής διαδικασίας, στην οποία μπορεί να συμβεί και τροποποίηση συγκεκριμένων μαθησιακών προσδοκιών ή αντικατάστασή τους.

Η **τελική αξιολόγηση** είναι η αξιολόγηση που γίνεται κατά την ολοκλήρωση μιας ενότητας ή ενός κύκλου εργασιών και πριν το πέρασμα σε νέο κύκλο, ή ενότητα. Μπορεί να αφορά μία ή περισσότερες εργασίες ή θεματικές, το σύνολο των δραστηριοτήτων μιας ενότητας ή περισσότερων ενότητων, και έχει μια παιδαγωγική διάσταση στη διδασκαλία του μαθήματος των Καλλιτεχνικών. Ο/Η εικαστικός εκπαιδευτικός πρέπει να έχει κατά νου ότι διαμορφώνει και καλλιεργεί αισθητικά κριτήρια και ότι τα καλλιεργεί μέσω μιας σχέσης που αντανακλά το ενδιαφέρον, τη συνέπεια και την ευθύνη που αμοιβαία αναμένει.

Η αξιολόγηση, επιπλέον, μπορεί δυνητικά να έχει τη μορφή αυτοαξιολόγησης ή ετεροαξιολόγησης από συνομηλίκους, ή και αξιολόγησης από τον/την εκπαιδευτικό. Σχετίζεται με τις προσδοκίες για τα αποτελέσματα που έχουν τεθεί κάθε φορά ως στόχος κι εμπεριέχει στοιχεία που δεν μπορούν να υπαχθούν σε αυτοματοποιημένα μετρικά συστήματα αξιολόγησης.

Επιπλέον, αξιοποιείται η ατομική και ομαδική αξιολόγηση. Η **ατομική αξιολόγηση** που προτείνεται για το μάθημα των Καλλιτεχνικών συναντά, επίσης, λειτουργικές και συναισθηματικές ανάγκες και σχετίζεται με κοινωνικούς και συναισθηματικούς παράγοντες, όπως το σχολικό κλίμα, το κλίμα τάξης, η διαχείριση τάξης, η σχέση εκπαιδευτικού-μαθητή/-τριας, οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικού-μαθητή/-τριας, οι σχέσεις μεταξύ

συμμαθητών/-τριών. Η **ομαδική αξιολόγηση** γίνεται κατά ομάδες και συνιστά μια πολύ απαιτητική κοινωνικοποιητική μορφή μάθησης. Βασίζεται στην αρχή ότι οι μεμονωμένοι/-ες συμμετέχοντες/-ουσες θα επιτύχουν τους στόχους τους μόνο εάν η ομάδα επιτύχει, επίσης, τον στόχο της. Επειδή η ομαδική εικαστική εργασία είναι απαιτητική, έχει νόημα να εφαρμόζεται σε πιο σύνθετες εργασίες. Κατά την αξιολόγηση της ομαδικής εικαστικής εργασίας μπορεί να αξιολογείται η διαδικασία, το αποτέλεσμα και η παρουσίαση ή η έκθεση. Προστίθεται, επιπλέον, η αμοιβαία ετεροαξιολόγηση μεταξύ των μελών και η επιβράβευση της ομάδας.

Η αξιολόγηση από τον/την εκπαιδευτικό έχει ανατροφοδοτικό χαρακτήρα. Σχετίζεται με τις προσδοκίες για τα αποτελέσματα που έχει θέσει ως επιθυμητά κάθε φορά, αλλά πρέπει να χρησιμοποιείται με σοφία ως κριτήριο ενίσχυσης του μαθησιακού κινήτρου και ως σημείο εκκίνησης για περαιτέρω μάθηση. Ο/Η εικαστικός εκπαιδευτικός, προκειμένου να αξιολογήσει, πρέπει να έχει κατά νου, εκτός από τα περιεχόμενα του νέου ΠΣ, και άλλες παραμέτρους με μια ολιστική νοοτροπία, να συνδυάζει ποικίλους και διαφορετικούς τρόπους, τεχνικές και κοινωνικές παρατηρήσεις-μετρήσεις που δεν μπορούν να υπαχθούν σε αυτοποιημένα συστήματα αξιολόγησης. Το ζήτημα του τρόπου αξιολόγησης από τον/την εκπαιδευτικό σχετίζεται, επίσης, άμεσα με τον τρόπο που αντιμετωπίζει τη διαδικασία μάθησης και την ικανότητα-κατάρτισή του να αξιοποιεί παιδαγωγικά τα λάθη ως βασικά εργαλεία μάθησης, σύμφωνα με την κονστрукτιβιστική θεωρία (εποικοδόμηση της γνώσης). Οι εικαστικές πρακτικές του ρίσκου και του «λάθους» είναι αλληλένδετες και επιθυμητές.

Η ποιότητα των σχέσεων που αναπτύσσονται στο μάθημα των Καλλιτεχνικών είναι καθοριστική και στην περίπτωση της αξιολόγησης, καθώς συνδέεται θετικά με την ανάπτυξη των μαθητών/-τριών και τη γενικότερη πρόοδό τους. Οι δεξιότητες που υποστηρίζει ο/η εικαστικός εκπαιδευτικός κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης δεν είναι μόνο γνωστικές-κινησθητικές αλλά και ψυχοσυναισθηματικές. Επομένως, η επίδοση πρέπει να γίνεται αντιληπτή σε συνάρτηση με το περιβάλλον και όχι ως σταθερή μαθητική ιδιότητα, καθώς η εφαρμογή ενός συστήματος αξιολόγησης που αγνοεί τα κοινωνικά μειονεκτήματα θα εδραίωνε τις ανισότητες. Στην περίπτωση της αξιολόγησης απαιτείται, επίσης, προσοχή στη χρήση της γλώσσας, καθώς, ακόμη κι όταν δε συνοδεύεται από βαθμολογία (π.χ. περιγραφική αξιολόγηση), εμπλέκεται με αδιόρατο τρόπο και ενδέχεται να δημιουργήσει κατηγοριοποιήσεις αξιών που ενέχουν στη βάση τους διακρίσεις και ταξινομήσεις.

Η **αυτοαξιολόγηση** είναι αναστοχαστική διαδικασία και αφορά την αξιολόγηση που κάνει ο ίδιος/-α ο/η μαθητής/-τρια αποτιμώντας την προσπάθειά του/της πάνω στην εικαστική του/της εργασία και ρυθμίζοντας την εξέλιξη της μάθησής του/της. Αμοιβαία ο/η εικαστικός εκπαιδευτικός αποτιμά τη δική του/της συμβολή για δικό του/της αυτοέλεγχο και ρύθμιση των επόμενων διδακτικών ενεργειών του/της. Είναι, δηλαδή, ένα γίνεσθαι σε εξέλιξη. Οι αποτιμήσεις αυτές έχουν ρυθμιστικό χαρακτήρα και δε χρησιμοποιούνται για ιεραρχική ταξινόμηση. Σκοπός τους άλλωστε είναι να λειτουργήσουν ως διευκολυντές για να εξασφαλίσουν τη συνέχεια μιας αποτελεσματικής μάθησης και όχι τον αποκλεισμό από αυτή. Τέλος, η αυτοαξιολόγηση του/της μαθητή/-τριας μπορεί να προσφέρει στην αυτοαντίληψή του/της, διότι εμπεριέχει δύο βασικά συστατικά, την προσωπική ταυτότητα και την κοινωνική ταυτότητα, ενώ το συναίσθημα (συναισθηματική αυτογνωσία) συνδέεται με την αίσθηση του εαυτού και την αυτοαξιολόγηση μέσω της αυτοεικόνας του/της. Γι' αυτό ο ρόλος του/της εικαστικού εκπαιδευτικού στη διαδικασία αυτοαξιολόγησης των μαθητών/-τριών είναι να παρέχει θετική ενίσχυση και να ρυθμίζει τις σχέσεις με τέτοιο τρόπο, ώστε να δημιουργεί προϋποθέσεις αυτοεκτίμησης.

Ετεροαξιολόγηση είναι η κριτική αποτίμηση που γίνεται από τον/την εκπαιδευτικό προς τους/τις μαθητές/-τριες και μεταξύ των συνομηλίκων. Η εικαστική πρακτική μεταξύ των συνομηλίκων έχει σκοπό να τους/τις βοηθήσει να αναπτύξουν συνεργασία μεταξύ τους, να συμπεριφέρονται με ευγένεια, να βοηθούν ο/η ένας/μία τον/την άλλο/άλλη, να δέχονται βοήθεια ο/η ένας/μία από τον/την άλλο/άλλη, να αποκτούν ενσυναίσθηση. Η διεθνής εμπειρία και έρευνα αποκαλύπτουν ότι η ενίσχυση των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων και της αυτογνωσίας των μαθητών/-τριών στο σχολείο αυξάνει σε σημαντικό βαθμό τις ακαδημαϊκές τους επιδόσεις. Επιπλέον, με την ετεροαξιολόγηση μεταξύ συνομηλίκων δίνεται η ευκαιρία στους/στις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/-τριες να επεξεργαστούν και να αξιοποιήσουν με έναν διαφορετικό τρόπο την παιδαγωγική σχέση και να λειτουργήσουν στο πλαίσιο μιας ομάδας, να ενισχύουν την ψυχική τους ανθεκτικότητα και τη συνολική ευεξία της σχολικής κοινότητας. Επειδή τα εικαστικά έργα εκφράζουν συναισθήματα, χρησιμοποιούνται στην ενδυνάμωση των μαθητών/-τριών και των συστημάτων κοινότητας.

Κριτήρια αξιολόγησης

Τα κριτήρια αξιολόγησης στο μάθημα των Καλλιτεχνικών διακρίνονται σε γενικά και ειδικά και, επίσης, σε γνωστικά (εικαστική και πλαστική ικανότητα, αισθητική αντίληψη και απόκριση), ψυχοκινητικά (κιναισθητικά) και κοινωνικά, και αντιστοιχούν, κατά ένα μέρος, στον βαθμό επίτευξης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Τα ειδικά γνωστικά κριτήρια εξαρτώνται από την εκάστοτε Θεματική Ενότητα, όπως προκύπτουν από τους Θεμελιώδεις, Βασικούς και Συμπληρωματικούς Άξονες με τους οποίους αυτή συνδέεται και την αντιστοιχία των Προσδοκώμενων Μαθησιακών Αποτελεσμάτων. Τα ειδικά κριτήρια του γνωστικού μέρους επιλέγονται ουσιαστικά κατά το στάδιο του εκπαιδευτικού σχεδιασμού της εκάστοτε ενότητας μέσω των «Μίτων Δημιουργίας και Μάθησης» και αφορούν κατά κύριο λόγο δεξιότητες του πυρήνα (hard skills). Τα γενικά, καθώς και τα κοινωνιομετρικά και ψυχοκινητικά-συναισθηματικά κριτήρια αφορούν κατά κύριο λόγο ήπιες δεξιότητες (soft skills) και επιλέγονται, επίσης, στο στάδιο του σχεδιασμού, μέσω της λειτουργίας των Μίτων Δημιουργίας και Μάθησης, αλλά μπορούν να αξιοποιηθούν παρόμοια και σε άλλα στάδια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, κάτι που διαφαίνεται και στην κατάρτιση των αξόνων του ΠΣ (αναλυτική απεικόνιση). Καλό είναι, σε κάθε περίπτωση, να έχουν οριστεί/διατυπωθεί σε συνεργασία με τους/τις μαθητές/-τριες από την αρχή. Η απόδοση κριτηρίων σε δοκιμασίες γραπτές, ακόμη και ολιγόλεπτες, δε συνιστάται.

Επειδή η εικαστική διδασκαλία δεν αποβλέπει σε μια γραμμική προσέγγιση-καλλιέργεια δεξιοτήτων και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στα οποία στοχεύει είναι ποικίλα, αλληλεξαρτώμενα και αλληλοενισχυόμενα και στοχεύουν, εκτός από εικαστικές πρακτικές, στο να καλλιεργήσουν πολύπλευρα τον εσωτερικό και κοινωνικό εαυτό του/της μαθητή/-τριας και τη σχέση του με τον σημαντικό «άλλο», τα κριτήρια αξιολόγησης είναι αναγκαίο να γίνονται αντιληπτά ως κριτήρια επίτευξης και μπορεί να είναι:

Κριτήρια αξιολόγησης στα Καλλιτεχνικά της Β' τάξης του Γυμνασίου			
Γνωστικά	Δεξιοτήτων- Ικανοτήτων-	Ψυχοκινητικά- συναισθηματικά	Κοινωνικοπολιτισμικά Ατομικά (αξίες, στάσεις)

<ul style="list-style-type: none"> • ελευθερία σκέψης σχεδιασμού και αυθεντικότητα ιδεών, ικανότητα αναίρεσης • αντίληψη και έκφραση-απόδοση θεματικών και μορφοπλαστικών χαρακτηριστικών • διάκριση, συσχετισμοί και εύστοχες συγκρίσεις εικαστικών έργων από τις περιόδους της ιστορίας της τέχνης • αντίληψη και εκτίμηση για τις παραδοσιακές και εφαρμοσμένες εικαστικές τέχνες και σύνδεση με τη σύγχρονη • σχεδιαστική ικανότητα 	<ul style="list-style-type: none"> • αυξανόμενη ευχέρεια στη χρήση σχεδιαστικών εργαλείων και οργάνων • επανόρθωση τεχνικών λαθών • προσπάθεια σε σχέση με την πραγματική δυνατότητα • πρωτοβουλία σε σχέση με τις ευκαιρίες ανάληψης πρωτοβουλιών • οργανωτικότητα σχεδιασμού • ορθή επιλογή και καταλληλότητα χρήσης εργαλείων • επικοινωνιακή ικανότητα • διαχείριση χρόνου • ψηφιακή ικανότητα • πολυτροπική ικανότητα σε απτικές, ψηφιακές και μεικτές τεχνικές • πρακτική οργάνωση και τάξη επιφάνειας εργασίας • ικανότητα λήψης αποφάσεων και επίλυσης προβλήματος 	<ul style="list-style-type: none"> • κιναισθητική ικανότητα στη χρήση υλικών και μέσων και την εκτέλεση • εκφραστική απτική ικανότητα • ενσώματη αντίληψη και έκφραση • ποιότητα ενσώματης επικοινωνίας • αισθήματα χαράς και αυτοπεποίθησης μέσα από την εικαστική δημιουργία • εσωτερικές αναπαραστάσεις που επηρεάζουν το εκφραστικό βίωμα και αποτέλεσμα • προσπάθεια μη περιοριστικού αυτοπροσδιορισμού διεκδίκησης της μάθησης • πειραματισμοί ταυτοτήτων δίχως ταύτιση με τρόπο παιγνιώδη (ανεξαρτησία από την ταύτιση) 	<ul style="list-style-type: none"> • θετική στάση προς το σχολείο, το μάθημα, διάθεση συνεργασίας • παροχή βοήθειας σε συμμαθητές/-τριες • αποδοχή βοήθειας ως δείκτης συνεργασίας, ικανότητας • ανάπτυξη αξιών δημοκρατικότητας, σεβασμού στη διαφορετικότητα. • περιβαλλοντική συνείδηση • ανάληψη μαθητικής ευθύνης που τους αναλογεί • συμμετοχή στη συντήρηση και τακτοποίηση της τάξης
--	--	--	---

Κοινωνικοπολιτισμικά Περιβάλλοντος (Συντελεστές)

Σε κάθε αντικειμενική, συμπεριληπτική και δίκαιη αξιολόγηση χρειάζεται να λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω κοινωνικά, πολιτισμικά κριτήρια, που έχουν σχέση με το περιβάλλον προέλευσης, τη σχολική πράξη και ειδικότερες συνθήκες, όπως:

- προϋπάρχουσες κοινωνικές και συναισθηματικές σχέσεις των μαθητών/-τριών αλλά και των υπόλοιπων παραγόντων της σχολικής ζωής
- οι συνθήκες διδασκαλίας και οι ευκαιρίες που παρέχουν ή αποστερούν (υλικοτεχνική υποδομή, εξωτερικό πλαίσιο)
- περιορισμοί του διδακτικού χρόνου
- περιορισμοί ή ευκαιρίες για να δημιουργηθεί ή να μη δημιουργηθεί μια σταθερή παιδαγωγική σχέση με διάρκεια
- παιδαγωγικό κλίμα σχολείου
- κοινωνική προέλευση, προκατασκευασμένες νόρμες σε σχέση με την αυτοαποδοχή
- οικογενειακή κατάσταση, ξαφνικά οικογενειακά συμβάντα
- ασθένειες, απουσίες λόγω νοσηλείας.

Β' Μέρος

Αναλυτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών

1ος Βασικός Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες	<ul style="list-style-type: none"> • Σχέδιο (κάρβουνο, παστέλ κ.λπ.) • Ζωγραφική (τέμπερα, ακουαρέλα, ακρυλικά κ.λπ.) • Εικονογραφία • Νωπογραφία 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα της θέσης της ζωγραφικής στην εξέλιξη των τεχνών από την Αναγέννηση έως τα μεγάλα κινήματα της μοντέρνας τέχνης. • Να κατανοούν τον κοινωνικό και ιστορικό ρόλο των εικαστικών έργων ζωγραφικής, συνδέοντας τις μορφές με τον χώρο, τον χρόνο, τα ιστορικά γεγονότα κ.λπ. • Να αντιλαμβάνονται τις εκφράσεις των εικαστικών τεχνών ως αφηγήσεις των αντιλήψεων, των εννοιών, της ιδεολογίας και του ιδιαίτερου πνεύματος μιας εποχής. • Να εμπλακούν ενεργητικά στη συζήτηση ζωγραφικών έργων επιφάνειας και άλλων βασικών ειδών ζωγραφικής (π.χ. ζωγραφική καβαλέτου, μικρογραφία, εικονογραφία, νωπογραφία (fresco) κ.λπ.). • Να αξιοποιούν πληροφορίες από το σχέδιο, τη ζωγραφική, την εικονογραφία και άλλες εικαστικές τέχνες για να εκφράσουν τους προσωπικούς προβληματισμούς, διαθέσεις, συναισθήματα και ιδέες, εστιάζοντας σε θέματα από τη μνήμη ή τη φαντασία. • Να πειραματίζονται με υλικά και υφές στη ζωγραφική επιφάνεια. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζητούν παραδείγματα εικαστικών έργων επιφάνειας εστιάζοντας στην ιστορία της τέχνης από την Αναγέννηση έως τα μεγάλα κινήματα της μοντέρνας τέχνης. M2, M3 • Αναλύουν την εξέλιξη μιας περιόδου εστιάζοντας σε έργα τέχνης από την Αναγέννηση έως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. M2 • Αναλύουν εικονικές αφηγήσεις μιας περιόδου εξετάζοντας τα έργα από κοινωνική ή και ιστορική σκοπιά. M2, M3 • Περιγράφουν μέσω της εικονικής αφήγησης σε εικαστικό σημειωματάριο (art- sketchbook) ή ψηφιακά τους κοινωνικούς, αισθητικούς κ.ά. προβληματισμούς ορισμένης εποχής (σκηνικό, θέματα εποχής, χαρακτήρες, καλλιτέχνες, ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο, πλοκή κ.λπ.). M1, M3 • Συζητούν ζητήματα που απασχολούσαν τους καλλιτέχνες σε διαφορετικές εποχές, π.χ. εμφάνιση της προοπτικής, απομάκρυνση από τον ακαδημαϊσμό, ποιότητα σχεδίου, «ζωγραφικότητα» κ.λπ. M2, M3 • Συζητούν το θέμα της πρωτοκαθεδρίας χρώματος ή σχεδίου κ.ά. και ταυτίζονται με μία από τις δύο θέσεις (σχεδιαστές vs κολορίστες) προβάλλοντας τα επιχειρήματά τους. M2, M3 • Συγκρίνουν το αποτέλεσμα της τεχνικής Claude Glass και της

<p>Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες</p>			<p>τεχνικής Grisaille με τα φίλτρα των έξυπνων κινητών συσκευών και καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους στο mentimeter. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν σειρά εικαστικών έργων με την αξιοποίηση των προαναφερόμενων τεχνικών. M1 • Αξιοποιούν διάφορα υλικά, όπως κάρβουνο, παστέλ, τέμπερα, ακουαρέλα, ακρυλικά κ.λπ., και δημιουργούν πρωτότυπες εργασίες ζωγραφικής ή άλλες εργασίες επιφάνειας εστιάζοντας σε ποικίλα θέματα, π.χ. νεκρή φύση, τοπίο, πορτρέτο, αυτοπροσωπογραφία, ιστορική σκηνή κ.ά. M1 • Δημιουργούν πρωτότυπες εργασίες εστιάζοντας σε παραδείγματα καλλιτεχνών, αιτιολογώντας την επιλογή υλικού και την κλίμακα σε συνάρτηση με την επιφάνεια. Συγκρίνουν προς τον σκοπό αυτό για παράδειγμα την αυτοπροσωπογραφία της Bess Norriss Tait (μνιατούρα, ακουαρέλα) με την αυτοπροσωπογραφία της Mary Ellen Croteau «Close» (Assemblage μνημειώδους κλίμακας). M1, M2 • Συζητούν με βάση τα ερωτήματα: α) «Ποια υλικά επιλέγουν για να ζωγραφίσουν μια αυτοπροσωπογραφία τους στο sketchbook και γιατί;», β) «Ποια μορφικά και εκφραστικά στοιχεία θεωρούν σημαντικά και επιλέγουν να συμπεριλάβουν και γιατί;», γ) «Ποια εναλλακτικά υλικά θα μπορούσαν να επιλέξουν και πώς θα επηρέαζαν το τελικό αποτέλεσμα;». M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν με ποικίλες μορφές (αυτοαξιολόγηση-παρουσίαση, ετεροαξιολόγηση-παιγνιώδης διαδικασία κ.ά.) την απόδοσή τους στο σχέδιο, στη ζωγραφική, στην εικονογραφία κ.α. M1 • Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις εικαστικές εργασίες
--	--	--	--

			τους, αποτιμούν και ερμηνεύουν διαλεκτικά τα αποτελέσματά τους. M2, M3
Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες	Γλυπτική (τρισδιάστατη)	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν εκφραστικά και μορφοπλαστικά στοιχεία της γλυπτικής (π.χ. επιφάνεια, όγκος, βάρος, χώρος κ.λπ.). • Να αντιλαμβάνονται και να εφαρμόζουν τις έννοιες: περίοπτο-ολόγλυφο γλυπτό, κατασκευή στον χώρο. • Να δημιουργούν τρισδιάστατα γλυπτά με αυξανόμενο βαθμό μορφολογικού ενδιαφέροντος. • Να συγκρίνουν τη γλυπτική με άλλες εικαστικές ή εφαρμοσμένες τέχνες (ομοιότητες-διαφορές). • Να αναγνωρίζουν και να αξιοποιούν στην εικαστική τους εργασία τις ιδιαιτερότητες και τις δυνατότητες διαφορετικών υλικών, εργαλείων και τεχνικών της γλυπτικής. • Να αναγνωρίζουν και να αξιοποιούν στην εικαστική τους εργασία τα υλικά, τα εργαλεία και τα μέσα της μικρογλυπτικής. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν ολόγλυφες συνθέσεις από πηλό, γύψο, σύρμα κ.ά. M1 • Συνθέτουν έργα με αφορμή τοπικά γεγονότα της επικαιρότητας αξιοποιώντας παραδοσιακές τεχνικές. M1, M3 • Δημιουργούν συνθέσεις με εύκαμπτα φύλλα μετάλλου. M1 • Δημιουργούν μορφές ή και φιγούρες σε φυσικό ή βιομηχανικό κερί. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν με ποικίλες μορφές (αυτοαξιολόγηση-παρουσίαση, ετεροαξιολόγηση-παιγνιώδης διαδικασία κ.ά.) την απόδοσή τους στο σχέδιο, στη ζωγραφική, στην εικονογραφία κ.α. M1 • Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις εικαστικές εργασίες τους, αποτιμούν και ερμηνεύουν διαλεκτικά τα αποτελέσματά τους. M2, M3
Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες	<ul style="list-style-type: none"> • Χαρακτική • Χαλκογραφία • Ξυλογραφία (σε όρθιο και πλάγιο ξύλο) 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν έργα- σταθμούς της ευρωπαϊκής χαρακτικής με έμφαση στην τεχνική της ξυλογραφίας και της χαλκογραφίας. • Να κατανοούν τη σχέση της ξυλογραφίας με την ξυλογλυπτική (π.χ. Βυζάντιο και περίοδος Edo. • Να κατανοούν τη σχεδιαστική και την τεχνική δεξιότητα που απαιτείται για τη χαρακτική, την ξυλογραφία (σε όρθιο και πλάγιο ξύλο), αλλά και τη χαλκογραφία. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επισκέπτονται μουσεία ή διαδικτυακά μουσεία και μελετούν συλλογές τυπογραφίας και χαρακτικής (ξυλογραφίας χαλκογραφίας κ.λπ.). M2, M3 • Αναλύουν χαρακτηριστικά έργα (π.χ. Dürer, Rembrandt, Goya Hogarth, Blake Hokusai κ.ά.) αξιοποιώντας τη μέθοδο του David Perkins (έντεχνος συλλογισμός). M2, M3 • Αφήνουν το δακτυλικό αποτύπωμά τους, ή το αποτύπωμα της παλάμης τους σε ένα χαρτί ή ύφασμα. M1 • Σχεδιάζουν ένα σχέδιο

<p>Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες</p>			<p>αντίστροφα (δεξι-αριστερό), ώστε κατά την εκτύπωση να αποδοθεί η σωστή κατεύθυνση. M1</p> <ul style="list-style-type: none"> •Επισκέπτονται μουσεία ή διαδικτυακά μουσεία με συλλογές τυπογραφίας και χαρακτικής (ξυλογραφίας, χαλκογραφίας κ.ά.), συγκεντρώνουν και ταξινομούν έργα που ανήκουν σε διαφορετικές τεχνικές. M2 •Παρατηρούν και αναλύουν έργα σημαντικών Ελλήνων δημιουργών (π.χ. Κεφαληνός, Τάσος, Γραμματικόπουλος Κατράκη κ.ά.). M2, M3 •Σχολιάζουν τη φράση του καθηγητή Αγαθάγγελου Τριανταφύλλου «τούτο μόνον δεν χρεωστούμεν εις την Ευρώπην» και κατανοούν τη σημασία της ξυλογραφίας στην ιστορία της ελληνικής χαρακτικής. M2, M3 •Παρακολουθούν ένα σύντομο βίντεο για το έργο κάποιου χαράκτη (π.χ. Rembrandt van Rijn «Revolutionized the Art of Etching») και συζητούν για την τέχνη της χαρακτικής. M1 M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Αναστοχάζονται σε σχέση με τη μορφολογική και τεχνική απόδοση και αξιοποιούν τα «λάθη» ως ευκαιρίες βελτίωσης. M1 •Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις χαρακτικές, εικαστικές εργασίες τους και συζητούν, αποτιμούν και ερμηνεύουν τα αποτελέσματα των εργασιών τους. M2
<p>Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Άνθρωπος, χώρος και αναπαράσταση της φύσης •Η σημασία των δημόσιων κτηρίων •Η μετάδοση των αισθητικών αρχών •Αγγειογραφία •Υαλουργία-βιτρό •Στοιχεία 	<ul style="list-style-type: none"> •Να διακρίνουν τη σχέση των ανθρώπων και της φύσης σε σημαντικούς σταθμούς στην ιστορία της αρχιτεκτονικής (π.χ. Αναγέννηση, Μπαρόκ κ.λπ.). •Να αναγνωρίζουν ομοιότητες και διαφορές στην αρχιτεκτονική δημόσιων κτιρίων από την Αναγέννηση έως τον Μοντερνισμό. •Να αναλύουν και να αποκωδικοποιούν αρχιτεκτονικά 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Συζητούν αξιοποιώντας προηγούμενες γνώσεις τους, παρουσία στοιχείων της φύσης: αέτωμα, κίονες κ.ά. και κατασκευάζουν μεμονωμένα αρχιτεκτονικά στοιχεία λαμβάνοντας υπόψη τις αναλογίες του ανθρώπου και της φύσης. M1,

<p>Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες</p>	<p>ενδυματολογίας και μόδας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στοιχεία διακοσμητικής και βιομηχανικού σχεδίου • Τυπογραφία 	<p>σχέδια.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να δημιουργούν μακέτες. • Να κατανοούν τη λειτουργία και τη σύνδεση της αρχιτεκτονικής με την ιστορική εποχή και τον τόπο. • Να κατανοούν τη μετάδοση των αισθητικών αρχών αρχιτεκτονικής – γλυπτικής σε διάφορες εποχές. • Να αναγνωρίζουν τη σύνδεση αρχιτεκτονικής ζωγραφικής στην ιστορία της τέχνης (π.χ. Αναγέννηση, Μανιερισμός κ.ά.) • Να διακρίνουν σημαντικούς σταθμούς στην ιστορία της ελληνικής και παγκόσμιας αγγειογραφίας (π.χ. γεωμετρική, αρχαϊκή, κλασική περίοδος, βυζαντινή αγγειογραφία, κινεζική αγγειογραφία κ.λπ.). • Να αναγνωρίζουν σημαντικούς σταθμούς στην ιστορία της υαλοουργίας – βιτρό. • Να κατανοούν τη λειτουργία και τη σύνδεση του βιτρό με την αρχιτεκτονική. • Να κατανοούν τη λειτουργία της συνεργασίας των τεχνιτών και των καλλιτεχνών για την παραγωγή του τελικού αποτελέσματος στην περίπτωση των υαλογραφημάτων. • Να αναγνωρίζουν την τεχνική Tiffany της Art nouveau. • Να κατανοούν τον ρόλο της σχεδίασης στα διάφορα στάδια της παραγωγής του ενδύματος. • Να αναγνωρίζουν την επιρροή γνωστών καλλιτεχνών στο έργο σχεδιαστών μόδας. • Να κατανοούν τη χρησιμότητα των λεπτομερειών του τεχνικού σχεδίου για την υλοποίηση μιας ιδέας. • Να κατανοούν τη λειτουργία της ατομικής φαντασίας στη δημιουργία αντικειμένων βιομηχανικού σχεδίου. • Να κατανοούν τη συμβολή της ξυλογραφίας στη διακόσμηση των υφασμάτων και την τυπογραφία. 	<p>M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν ψηφιακό παιχνίδι συσχετισμού συνδέοντας φράσεις με εικονιστικά παραδείγματα (π.χ. «Σύνδεση αρχιτεκτονικής με τη φύση» Sagrada Família, Santa Maria Novella). M2, M3 • Παρατηρούν τη σύνθεση στοιχείων στην αρχιτεκτονική (π.χ. όπως στην αρχιτεκτονική του μπαρόκ, αντίθετων στοιχείων: το κοίλο με το κυρτό, το φωτεινό με το σκοτεινό κ.ά.) και συνθέτουν δικά τους ζωγραφικά, γλυπτά κ.ά. έργα. M2, M1 • Πειραματίζονται στην κατασκευή μακέτας δημόσιου χώρου (π.χ. σχολείο). M1 • Σχεδιάζουν και συζητούν την αρχιτεκτονική του τόπου τους. M1, M2, M3 • Ζωγραφίζουν ή αντιγράφουν τον γλυπτό διάκοσμο σε δημόσια κτίρια στην πόλη, το χωριό, ή το νησί τους. M1 • Εντοπίζουν τις επιρροές συγκρίνοντας αρχιτεκτονικά έργα διάφορων εποχών (π.χ. Αναγέννηση και νεοκλασικισμός κ.λπ.). M2 • Συζητούν όρους αξιοποιώντας προηγούμενες γνώσεις τους, όπως αγγειογραφία υαλοουργία-βιτρό, στοιχεία ενδυματολογίας, μόδας, βιομηχανικού σχεδίου και διακόσμησης. M1, M2, M3 • Πειραματίζονται στην αγγειογραφία ζωγραφίζοντας κεραμικά αγγεία ή πιάτα με ρευστά υλικά ή και μπατανάδες. M1 • Συζητούν το έργο του Ai Weiwei, «Coloured Vases». M2, M3 • Δημιουργούν συνθέσεις με ημιδιαφανή και αδιαφανή ανακυκλωμένα γυαλιά (από τις παραλίες) με θέματα από τη φύση. M1 • Εντοπίζουν τις επιρροές συγκρίνοντας έργα εικαστικών καλλιτεχνών και έργα σχεδιαστών (π.χ. Picasso vs Aquilano Rimondi,
--	---	--	---

<p>Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες</p>			<p>Ο Keefe vs John Galliano, Renoir vs Temperley London, Sargent vs Alberta Ferretti, Hokusai vs Proenza Schouler κ.λπ.). M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν μια συλλογή ενδυμάτων για θεατρική παράσταση ή γιορτή σχολείου με βάση συγκεκριμένη θεματική (π.χ. ορισμένη ιστορική περίοδο, μια ξένη χώρα, μια χρωματική γκάμα, έναν τύπο υφάσματος κ.λπ.). M1 • Βλέπουν θεατρικά κοστούμια του Διονύση Φωτόπουλου και του Τσαρούχη, καθώς και κοστούμια της Michele Clapton για το «Game of Thrones». M2, M3 • Υφαίνουν εικαστικά έργα ακολουθώντας το παράδειγμα σύγχρονων καλλιτεχνών (π.χ. Anni Albers). M1 • Σχεδιάζουν μοτίβα και τα τυπώνουν σε ύφασμα. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εμπλέκονται σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης των εικαστικών εργασιών τους. M1 • Συμπληρώνουν φύλλα εργασίας για: <ul style="list-style-type: none"> — τη σχέση άνθρωπος, χώρος και αναπαράσταση της φύσης στην αρχιτεκτονική — τη σημασία των δημόσιων κτιρίων — τη μετάδοση των αισθητικών αρχών. M2, M3 • Εμπλέκονται σε διαδικασίες ετεροαξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης των εργασιών τους. M1, M2, M3 • Συμπληρώνουν φύλλα εργασίας για την αξιοποίηση και επεξεργασία των όρων που διδάχτηκαν. M2 • Αξιοποιούν την τεχνική του καταιγισμού ιδεών, ή εργαλείων Web 2.0 δημιουργίας συννεφόλεξων για την εμπέδωση της ορολογίας. M3
--	--	--	--

<p>Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Φωτογραφία-ψηφιακή επεξεργασία •Αφαίρεση •Φωτογραφική πιστότητα και ειλικρίνεια •Υψηλός φωτισμός-χαμηλός φωτισμός •Φωτογραφικό-κινηματογραφικό πλάνο •Κινηματογράφος 	<ul style="list-style-type: none"> •Να αναγνωρίζουν έργα σημαντικών Ελλήνων και ξένων φωτογράφων και να συζητούν τις εικαστικές ποιότητες στο έργο τους. •Να ασκούν τεκμηριωμένη κριτική σε φωτογραφικά εικαστικά έργα. •Να αναγνωρίζουν παραδοσιακές και σύγχρονες θεωρίες και πρακτικές της φωτογραφίας, (π.χ. Muybridge, Ansel Adams κ.λπ.). •Να αναγνωρίζουν τη διεπικοινωνία της φωτογραφίας με άλλες μορφές εικαστικών τεχνών (π.χ. ζωγραφική, χαρακτική κ.λπ.). 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Μελετούν έργα καλλιτεχνών (π.χ. Muybridge) και πειραματίζονται με την κίνηση της εικόνας. M2, M1 •Ερευνούν έργα φωτογράφων που έχουν επηρεαστεί από εικαστικούς και αντίστροφα (π.χ. Ansel Adams και Weston, Alfred Stieglitz και Georgia O'Keeffe). M2 •Με αφορμή τη φράση του Adams «δεν τραβάς μια φωτογραφία, τη φτιάχνεις» φωτογραφίζουν τοπία και μνημεία του τόπου τους και σκηνές από την καθημερινή ζωή. M1, M3 •Συγκρίνουν έργα σημαντικών φωτογράφων με σκοπό την αποκάλυψη του ιδιαίτερου ύφους και της ιδεολογίας (π.χ. πορτρέτα καθημερινών ανθρώπων της Dorothea Lang και πορτρέτα διασημοτήτων της Lothar Wolleh). M2, M3 •Συζητούν απόψεις για το θέμα: «Ο Peter Mark Roget (1824) ισχυρίστηκε ότι ο αμφιβληστροειδής διατηρεί την προσλαμβανόμενη εικόνα για 1/20 έως 1/5 του δευτερολέπτου. Πώς συνδέεται αυτή η παρατήρηση με την τέχνη του κινηματογράφου;». M3
<p>Παραδοσιακή – λαϊκή τέχνη</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Ταπητουργία •Ξυλογλυπτική 	<ul style="list-style-type: none"> •Να κατανοούν τις εικαστικές ποιότητες στα αντικείμενα λαϊκής παραδοσιακής τέχνης. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Αξιολογούν τις φωτογραφίες συμμαθητή/-τριας τους χρησιμοποιώντας την κατάλληλη ορολογία που έχει προταθεί από τον/την εκπαιδευτικό. M1, M2, M3 • Διατηρούν έναν ψηφιακό φάκελο (portfolio) φωτογραφιών, τον οποίο εμπλουτίζουν σε τακτά χρονικά διαστήματα και σχολιάζουν την πρόοδό τους. M1, M2

<p>Παραδοσιακή – λαϊκή τέχνη</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κεραμική • Μεταλλοτεχνία • Υφαντική • Κεντητική • Βελονάκι • Εκκλησιαστική τέχνη • Λαϊκή ζωγραφική 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντλούν ιδέες από τη θεματολογία και την τεχνική τους και να τις αξιοποιούν στο εικαστικό τους έργο. • Να γνωρίζουν τις παραδοσιακές λαϊκές τέχνες που ιστορικά έχουν αναπτυχθεί στον γενέθλιο τόπο τους ή τον τόπο διαμονής τους. • Να συσχετίζουν τις λαϊκές παραδοσιακές τέχνες με την αιεφόρο ανάπτυξη του τόπου. • Να κατανοούν ότι οι παραδοσιακές λαϊκές τέχνες εν δυνάμει μπορούν να επικοινωνούν και να επηρεάζουν άλλα καλλιτεχνικά και επιστημονικά πεδία. 	<ul style="list-style-type: none"> • Επισκέπτονται μουσεία ή διαδικτυακά μουσεία και μελετούν συλλογές ταπητουργίας, ξυλογλυπτικής, κεραμικής, μεταλλοτεχνίας, υφαντικής, κεντητικής, αργυροχρυσοχοΐας, κοσμικής ζωγραφικής, εκκλησιαστικής τέχνης κ.λπ. M2 • Μελετούν και αναλύουν έργα Ελλήνων και Κυπρίων λαϊκών ζωγράφων. M2 • Συγκρίνουν τις παραδοσιακές λαϊκές τέχνες του τόπου τους με αυτές που αναπτύχθηκαν σε άλλους τόπους και συζητούν τις αιτίες που διαφοροποιούν την εμφάνισή τους. M2, M3 • Δημιουργούν ατομικές ή ομαδικές εργασίες εμπνευσμένες από τη λαϊκή παράδοση συνεργαζόμενοι/-ες με τοπικούς φορείς για επίδειξη παραδοσιακών τεχνικών. M1, M3 • Επισκέπτονται το τοπικό μουσείο λαϊκής παραδοσιακής τέχνης και σχεδιάζουν τα εκθέματα. M3, M1 • Χρησιμοποιούν τις τεχνικές και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά των λαϊκών τεχνών για νέες δημιουργίες (συνέχεια και αλλαγή κληρονομιάς). M1, M3 • Ενεργοποιούνται για την αιεφόρο ανάπτυξη του τόπου και συμμετέχουν ενεργά στη συνέχεια της λαϊκής τέχνης συμμετέχοντας σε ανάλογες εικαστικές δράσεις. M1 • Δημιουργούν σύγχρονα εικαστικά έργα αξιοποιώντας τον εκφραστικό κώδικα της λαϊκής τέχνης για να αναλύσουν σύγχρονα θέματα ή και να λύσουν σύγχρονα προβλήματα. M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αυτοαξιολογούνται και ετεροαξιολογούνται χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> — αποδεδειγμένες συμπεριφορές. <p>M1, M2, M3 — προσπάθεια και δέσμευση-</p>
----------------------------------	--	---	---

Παραδοσιακή – λαϊκή τέχνη			επένδυση χρόνου. M1, M2 — αποδοχή εποικοδομητικής κριτικής. M1, M2 — προσφορά εποικοδομητικής ανατροφοδότησης σε συμμαθητές/-τριες. M1, M2 — δημιουργική σκέψη. M1, M2 — ανάληψη ρίσκου και πειραματισμού. M1, M2 — επίλυση προβλήματος. M1, M2, M3
---------------------------	--	--	--

2ος Βασικός Άξονας: Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Μορφικά και δομικά στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> • Όγκος, μέγεθος • Χώρος, βάθος • Προοπτική (ατμοσφαιρική, γραμμική, βυζαντινή προοπτική κ.λπ.) 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να συσχετίζουν τις τρισδιάστατες μορφές με τα σχήματα από τα οποία προκύπτουν, π.χ. κύκλο με σφαίρα. • Να αντιλαμβάνονται τη συσχέτιση του μέγεθους των αντικειμένων με τον χώρο (εσωτερικό και εξωτερικό) και το «βάθος» του ζωγραφικού χώρου. • Να διακρίνουν τους όγκους στα αντικείμενα. • Να αντιλαμβάνονται τον ρόλο του φωτός και της σκιάς στην απόδοση (εμφάνιση και εξάλειψη) του όγκου και στον ορισμό του χώρου. • Να κατανοούν τον ρόλο του φωτός στην απόδοση της ατμοσφαιρικής προοπτικής. • Να κατανοούν τον ρόλο της γραμμικής προοπτικής στην απόδοση του όγκου και του βάθους του ζωγραφικού χώρου. • Να χρησιμοποιούν τη γραμμική προοπτική με ένα ή δύο σημεία φυγής. • Να αντιλαμβάνονται τη βυζαντινή προοπτική, να κατανοούν τον ρόλο της στην ιστορία της τέχνης και τη σύνδεσή της με κινήματα σύγχρονης τέχνης. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, μορφές της τοπικής αρχιτεκτονικής κ.λπ. και εντοπίζουν μορφικά στοιχεία στο φυσικό και κατασκευασμένο περιβάλλον. M3, M2 • Σχεδιάζουν στο εικαστικό σημειωματάριο μορφές της φύσης και του κατασκευασμένου περιβάλλοντος δίνοντας έμφαση στα μορφικά στοιχεία. M1 • Συζητούν την έννοια του ζωγραφικού χώρου και του βάθους εστιάζοντας σε εικαστικά έργα που αναπαριστούν εξωτερικό/εσωτερικό χώρο. M2 • Μελετούν και συγκρίνουν εικαστικά έργα και συζητούν τις διαφοροποιημένες επιλογές των καλλιτεχνών ως προς τη χρήση της οπτικής γωνίας και της προοπτικής. M2 • Αναλύουν τον χώρο που περιβάλλει τους όγκους στο εικαστικό σημειωματάριο. M1 • Αναλύουν τον όγκο στα έργα των αρχαίων γλυπτών και συγκρίνουν με τον όγκο στα γλυπτά απαντώντας ερωτήματα. M2 • Μελετούν εικαστικά έργα,

<p>Μορφικά και δομικά στοιχεία</p>			<p>συσχετίζουν τον όγκο με τη σκιά και συζητούν για το μήνυμα του έργου. M3, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πειραματίζονται με τις σκιές των αντικειμένων χρησιμοποιώντας διάφορες πηγές φωτός και μετατρέπουν αντικείμενα τριών διαστάσεων σε αντικείμενα δύο διαστάσεων. M3 • Δημιουργούν τρισδιάστατους όγκους από αντικείμενα και άχρηστα υλικά. M1 • Δημιουργούν όγκους με τα σώματά τους εργαζόμενοι/-ες σε ομάδες, μελετούν και σχεδιάζουν τα σχήματα που προκύπτουν. M1 • Σχεδιάζουν ένα τοπίο χρησιμοποιώντας ατμοσφαιρική προοπτική. M1 • Σχεδιάζουν από ασυνήθιστη οπτική γωνία. M1 • Μελετούν εικαστικά έργα και συζητούν για τον ρόλο της προοπτικής και της οπτικής γωνίας στη δημιουργία «αόρατων» μηνυμάτων. M2, M3 • Μελετούν τον ρόλο της βυζαντινής προοπτικής στην ιστορία της τέχνης χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα έργα και καταγράφουν τις ομοιότητες με έργα στο εικαστικό τους σημειωματάριο. M2 • Σχεδιάζουν με βάση το βυζαντινό αναπαραστατικό σύστημα. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> — αποδεδειγμένες συμπεριφορές. M1, M2, M3 — προσπάθεια και δέσμευση-επένδυση χρόνου. M1, M2 — αποδοχή εποικοδομητικής κριτικής-προσφορά εποικοδομητικής ανατροφοδότησης σε συμμαθητές/-τριες. M2 — δημιουργική σκέψη. M1 — ανάλυση ρίσκου,
------------------------------------	--	--	---

			πειραματισμός. M1, M2 — επίλυση προβλήματος. M1, M2, M3
Αρχές σύνθεσης	<ul style="list-style-type: none"> • Ποικιλία • Επανάληψη • Ρυθμός • Ιεραρχία • Απλότητα • Ομαδοποίηση • Απόσταση κ.λπ. • Αρμονία • Ενότητα • Ένταση • Έμφαση • Αντίθεση • Στοιχίση κλπ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τις έννοιες: ποικιλία, επανάληψη, ρυθμός. • Να αναλύουν τα μορφικά στοιχεία των εικαστικών έργων ως προς την ποικιλία, την επανάληψη και τον ρυθμό. • Να συμπεριλαμβάνουν με αυτοπεποίθηση στις εικαστικές τους εργασίες ποικιλία, επανάληψη και ρυθμό. • Να κατανοούν την έννοια της ιεράρχησης. • Να κατανοούν τις έννοιες απλότητα, ομαδοποίηση, απόσταση. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν βίντεο για τον ρυθμό και την επανάληψη, στη συνέχεια γράφουν στο Padlet δικούς τους ορισμούς δίνοντας προσοχή στις ομοιότητες και τις διαφορές. M2 • Μελετούν παραδείγματα καλλιτεχνών που χρησιμοποιούν στο έργο τους ρυθμό, αναλύουν κάθε περίπτωση και συγκρίνουν ομοιότητες και διαφορές στο εικαστικό τους σημειωματάριο. M2 • Χρησιμοποιούν τον εναλλασσόμενο, τυχαίο, ρέοντα, κανονικό και αναπτυσσόμενο ρυθμό στα εικαστικά τους έργα. M1 • Αναλύουν εικαστικά έργα και στοχάζονται για το πώς έχουν ομαδοποιηθεί και απλοποιηθεί τα επαναλαμβανόμενα στοιχεία για να εκφράσουν τις ιδέες των εικαστικών και πειραματίζονται με διάφορους τρόπους ομαδοποίησης σε δικά τους εικαστικά έργα. M2, M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: — αποδεδειγμένες συμπεριφορές (π.χ. ευελιξία, συνεργασία, ευθύνη, μοίρασμα, αποδοχή κ.ά.). M1, M2, M3 — προσπάθεια και δέσμευση-επένδυση χρόνου. M1, M2 — αποδοχή εποικοδομητικής κριτικής-προσφορά εποικοδομητικής ανατροφοδότησης σε συμμαθητές/-τριες. M2 — δημιουργική σκέψη. M1 — ανάληψη ρίσκου,

			πειραματισμός. M1, M2, M3 — επίλυση προβλήματος (ικανότητα να χειρίζονται μορφικά και δομικά στοιχεία, να επικοινωνούν ιδέες και συναισθήματα κ.λπ.). M1, M2, M3
--	--	--	---

3ος Βασικός Άξονας: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Υλικά αποτύπωσης σε επιφάνεια	<ul style="list-style-type: none"> Υλικά σχεδίου (μολύβια, κάρβουνο, μολυβοκάρβουνο, στίλο, μελάνι, παστέλ, φιξατίφ, βελόνες μέτρησης ή βελόνες ποδηλάτου, κοπίδια, γόμες, γυαλόχαρτο κ.λπ.) Υλικά χρώματος-ζωγραφικής (ξυλομπογιές, ξηρό παστέλ, κηροπαστέλ, μαρκαδόροι, νερομπογιές, τέμπερες, πινέλα) Φυσικές ή επεξεργασμένες χρωστικές-πρώτες ύλες (καφέ, τσάι, κάσσια, πατζάρι, βατόμουρο κ.λπ.) Φυσικές συνδεδετικές ύλες (αυγοτέμπερα, γομαλάκα κ.λπ.) Υλικά τυπογραφίας (φελιζόλ, αφρώδεις πλάκες, ακρυλικές πλάκες, λινόλεουμ, πλαστική μεμβράνη, σφουγγάρι, λαδόχαρτο, 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> Να γνωρίζουν τα υλικά του σχεδίου, του χρώματος, της ζωγραφικής, των φυσικών υλών αποτύπωσης και να χρησιμοποιούν τις στοιχειώδεις τεχνικές τους. Να διακρίνουν τις διαφορετικές ιδιότητες μεταξύ των υλικών αποτύπωσης σχεδίου, χρώματος και φυσικών πρώτων υλών στην επιφάνεια. Να αποδίδουν τον επιθυμητό τόνο, απόχρωση, σχεδιαστική και χρωματική ποιότητα με αυξανόμενη ευχέρεια. Να εξερευνούν τα διαθέσιμα υλικά ως προς τη ζωγραφικότητα των τινικών - χρωματικών σχέσεων, «περασμάτων» και υφών. Να πειραματίζονται με τα όρια των υλικών και των επιφανειών κατά την εφαρμογή και να εξάγουν συμπεράσματα. Να εξερευνούν το ιξώδες, τη ροή και την πρόσφυση των συνδεδετικών υλών, συνθετικών ή φυσικών (κόλλα, αυγοτέμπερα, γομαλάκα κ.λπ.) σε σχέση με τις χρωστικές ύλες και την επιφάνεια. Να γνωρίζουν τις βασικές τεχνικές τυπώματος και να χρησιμοποιούν μία ή δύο με αυξανόμενη ευχέρεια. Να δοκιμάζουν διαφορετικά ξύλα, χαρτιά και τρόπους πίεσης τυπώματος, με εστίαση στην ξυλογραφία. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> Εκτελούν απλές ασκήσεις-δοκιμές με γραμμές, σημεία, μουντζούρες και τονικές-χρωματικές κλίμακες για να αποκτήσουν την αίσθηση της πρόσφυσης και των ορίων των υλικών σε σχέση με την επιφάνεια. <p>M1</p> <ul style="list-style-type: none"> Δοκιμάζουν τις τεχνικές υγρού και στεγνού σε υδατοδιαλυτά υλικά στο ίδιο θέμα και συγκρίνουν το αποτέλεσμα. M1 Δημιουργούν ένα ομαδικό ή ανά ζεύγη ομαδικό έργο μόνο με φυσικές χρωστικές, (σαφράν, καφέ, τσάι, παντζάρι κ.λπ.) και παρουσιάζουν τη διαδικασία μεταξύ των ομάδων. M1, M3 Δημιουργούν τυπώματα και ιδιόχειρες σφραγίδες με αφρώδεις πλάκες, χαρτόνια, φελιζόλ, πατάτα κ.λπ. και τα εκτυπώνουν σε μια τεχνική υδατοχρώματος: M1 —για να τονίσουν μορφές και σημεία- λεπτομέρειες (θεματικό παράδειγμα «κόντρα στο φως»). — για να τυπώσουν επαναλαμβανόμενα διακοσμητικά μοτίβα Δοκιμάζουν την ίδια χρωστική ύλη στην ίδια επιφάνεια με διαφορετικές συνδεδετικές ύλες, εξάγουν συμπεράσματα, τα συνοψίζουν σε ιδιόχειρο διάγραμμα στο εικαστικό τους

<p>Υλικά αποτύπωσης σε επιφάνεια</p>	<p>μελάνια χαρακτικής, ρολά, κοπίδια, πρέσα χειρός, σκαρπέλα κ.λπ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υλικά κόμικ, εικονογραφίας, εικονογράφησης (μολύβια, ξυλοχρώματα, μαρκαδόροι, μαρκαδοράκια κ.λπ.) • Επιφάνειες αποτύπωσης (χαρτιά, χαρτόνια, πανί, ξύλο, τοίχος, ριζόχαρτο κ.λπ.) • Κόφτες χαρτιού, χαρτονιού, κοπίδια χειρός και ηλεκτρικά 	<ul style="list-style-type: none"> • Να στοιχειοθετούν μια σελίδα εικονογραφηγήματος – κόμικ στα μέρη της και να συνθέτουν αρμονικά τα συστατικά της μέρη και πλαίσια. • Να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα γραφικά υλικά για το στυλιζάρισμα του εικονογραφηγήματος κατανοώντας τη διαφορά της από τη ζωγραφική και το ελεύθερο σχέδιο. • Να επιλέγουν το κατάλληλο υλικό και επιφάνεια για να εκφράσουν έννοιες, συναισθήματα και ιδέες. • Να εξοικειώνονται με καινούριες τεχνικές και νέα υλικά και να τα μεταχειρίζονται στην πλαστική απόδοση του θέματος. • Να τηρούν τους κανόνες χρήσης των υλικών και της ασφάλειας του εργαστηρίου. 	<p>σημειωματάριο (art-sketchbook) και τα επικοινωνούν στην ολομέλεια. M1, M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γράφουν μια ιστορία σε ομάδα ή ζευγάρια, τη συνοψίζουν σε πέντε έως επτά «καρέ», συντάσσουν μια σύντομη ιστορία μιας σελίδας σε κόμικ και τη χρωματίζουν με ποικίλα υλικά κατάλληλα για το χαρτί που θα επιλέξουν. M1, M2, M3 • Σχεδιάζουν ή και αντιγράφουν ιδέες στοιχειοθέτησης από τα αγαπημένα τους κόμικ στο εικαστικό τους σημειωματάριο (art-sketchbook). M1 • Διερευνούν τρόπους σύνθεσης τεχνικών στις εργασίες τους με αξιοποίηση περισσότερων από μία τεχνικών ξεκινώντας από μία δύο βασικές τεχνικές και προχωρώντας με αυξανόμενο βαθμό δυσκολίας. Στην ατομική αξιολόγηση χρειάζεται να δίνεται προσοχή ώστε να διατηρούνται ισχυρά τα κίνητρα. M1, M2
<p>Πλαστικές ύλες – Μέσα – Υλικά</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Γλυπτικής προσθετικής και αφαιρετικής 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν τα υλικά και τα εργαλεία της προσθετικής γλυπτικής και να εξοικειώνονται με 	<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> — δραστηριότητες (σχέδια, κείμενα, σημειώσεις κ.ά.) στο εικαστικό σημειωματάριο (art-sketchbook). M1, M2 — συμμετοχή στην τάξη M1, M2, M3 — εργασίες στο σπίτι. M3 — ποιότητα συνεργασίας και επικοινωνίας στο μάθημα. M3 — τήρηση των κανόνων ασφαλείας M1, M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης, απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M3 <p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p>

<p>Πλαστικές ύλες – Μέσα – Υλικά</p>	<p>μεθόδου (πηλός, γύψος, χαρτοταινία, χαρτοπολτός, papier mache, εφημερίδες, γλυφίδες, σκαρπέλα, σύρμα, τζίβα, μαλακά ξύλα, καλούπια, κόλλες, γυαλόχαρτα κ.λπ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αγγειογραφίας (πηλός, πλαστικός πηλός, γύψος, χρώματα ξηρής βαφής, χρώματα υάλωσης, φούρνος) • Κατασκευών και συναρμογών, αναπτυγμάτων στον χώρο (χαρτόνια, cardboard, χαρτοταινία, ταινίες, μαλακά ξύλα, βέργες ξύλου, ξυλόκαρφα, χαρτοπολτός, εφημερίδες, πλεξιγκλάς, φύλλο pnc, ακρυλικό ή πολυεστερικό, θερμή κόλλα, ειδική κόλλα πλεξιγκλάς, φύλλα μετάλλου, ξύλα μορμαρίσματος μεταλλοπλαστικής, φύλλα μετάλλου σταθερά, προφίλ μετάλλου, γλυφίδες, σκαρπέλα, σύρμα, τζίβα, σκοινιά, σπάγγοι, κλωστές, ψαλίδια, κόφτες, σέγες, βίδες, κατσαβίδια, πένσες, κοπίδια, μέγγκενες, λίμες, ράσες, σφικκίτρες, 	<p>τη χρήση τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να χαράζουν και να αφαιρούν ύλη με την αφαιρετική μέθοδο ελέγχοντας τη φόρμα και την ποσότητα του υλικού. • Να χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια εργαλεία, υλικά και τεχνικές της γλυπτικής και της αγγειογραφίας. • Να αντιλαμβάνονται την ανάπτυξη επίπεδων μορφών και επιπέδων στον χώρο και να αναγνωρίζουν τις εκφραστικές τους δυνατότητες. • Να κατασκευάζουν αναπτύγματα στον χώρο με επέκταση των δύο στις τρεις διαστάσεις με αυξανόμενο βαθμό περιπλοκότητας και μορφικό-νοηματικό ενδιαφέρον. • Να χρησιμοποιούν με φαντασία και ευρηματικότητα συνδυαστικά διαφορετικά υλικά στο ίδιο έργο για να επιτύχουν τον εκφραστικό τους στόχο. • Να μαθαίνουν παραδοσιακούς τρόπους συνδεσμολογίας και μορφοποίησης υλικών (π.χ. ξύλο, φύλλο μετάλλου). • Να εντάσσουν στις εργασίες κατασκευών τους το στοιχείο της κίνησης με αέρα, μπαταρίες ή με ηλεκτρισμό. • Να εξερευνούν στοιχεία ισορροπίας, αντοχής, τις δυνατότητες κίνησης και χαρακτηριστικά των mobiles. • Να ενσωματώνουν ανακυκλώσιμα αντικείμενα, ολόκληρα ή μέρη τους, διαμορφώνοντάς τα κατάλληλα ώστε να εξυπηρετούν με επιτυχία τον εκάστοτε εκφραστικό στόχο τους. • Να γνωρίζουν την τεχνική των καλουπιών και να πειραματίζονται με διαθέσιμα υλικά. • Να σχηματίζουν βάσεις στήριξης των τρισδιάστατων έργων, με την τεχνική του καλουπιού, με στερέωση, κόψιμο-λύγισμα-πλάσιμο (σταθερών επιφανειών ή 	<ul style="list-style-type: none"> • Ασκούνται στο πλάσιμο μικρότερων ή μεγαλύτερων ανάγλυφων και ολόγλυφων μορφών με χρήση διαφορετικών υλών και τεχνικών. M1 • Πλάθουν μικρότερους ή μεγαλύτερους όγκους με χαρτί, χαρτοταινία ή αλουμινοχαρτο εστιάζοντας σε μια θεματική, σταθεροποιούν με χαρτοταινία και καλύπτουν με χαρτοπολτό, γύψο ή πηλό. M1 • Στήνουν μια απλή αυτοσχέδια αρματούρα και πλάθουν γύρω από αυτή μορφές με γυψόγαζα, γύψο ή πηλό και άλλα υλικά. M1 • Πλάθουν με την αφαιρετική μέθοδο σε εύπλαστα σταθερά υλικά, π.χ. φελιζόλ, dow, κερί, μαλακό ξύλο, σαπούνη. Στην ατομική αξιολόγηση χρειάζεται να δίνεται προσοχή ώστε να διατηρούνται ισχυρά τα κίνητρα. M1 • Σχεδιάζουν ή τυπώνουν μοτίβα ή παραστάσεις πάνω σε ιδιόχειρα αγγεία. M1 • Εξασκούνται στο γρήγορο περίοπτο σχέδιασμα μικρογλυπτών με πηλό ή πλαστικό πηλό κ.λπ. M1 • Δημιουργούν ευφάνταστες κατασκευές ή μακέτες με δοσμένη θεματική και με μεικτά υλικά που συγκολλούν ή συνδέουν με μεθόδους που επιλέγουν. M1 • Μαθαίνουν δύο τουλάχιστον τρόπους της συνδεσμολογίας του ξύλου και ασκούνται σε αυτούς. M1 • Μαθαίνουν τρόπους διπλώματος, απλής συνδεσμολογίας και στήριξης πλασίματος επιπέδων στον χώρο από χαρτί ή χαρτόνι. M1 • Δημιουργούν αναπτύγματα στον χώρο αρχικώς από χαρτί, origami, kirigami. M1 • Ασκούνται στην τεχνική κάμψης cardboard και ευλύγιστου φύλλου μετάλλου και δημιουργούν ως αρχική άσκηση βασικά αναπτύγματα όγκων. M1
---	---	---	---

<p>Πλαστικές ύλες – Μέσα – Υλικά</p>	<p>ηλεκτρικά εργαλεία-βιδωτήρες, δράπανα, σέγες, σέγες ντεκουπάζ, παλμικό τριβείο, θερμοκόφτες πλαστικού κ.λπ., ματσόλες, σφυριά, μεταλλικές γωνίες, μετροταινίες, σωλήνες, ψαλίδια μετάλλου, τρίγωνα, κόλλες, γυαλόχαρτα, καλώδια, led, μπαταρίες, ντουί, λαμπάκια, αντιστάσεις, κλέμμες, μπρίζες, βαφές ξύλου, πλαστικού κ.λπ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Βάσεις συναρμογών (ξύλα, χαρτόνια, cardboard, μπάλα, μακετόχαρτα, τσιμέντο, γύψος, καλούπια κτλ.) ● Πλέγματα-ύφανσης σε τρισδιάστατο ανάπτυσμα (νήματα, σπάγγοι, κλωστές, μαλλί, τζίβες, ξύλα, χαρτιά, χαρτόνια, σύρματα, υλικά από τη φύση-κλαδιά-φτέρες-λυγαριές κ.λπ.). ● Ανακυκλώσιμα υλικά και χρηστικά αντικείμενα ● Ανθρώπινο σώμα σε στάση – κίνηση ● Προστατευτικά υλικά (μονωτική ταινία, γυαλιά, γάντια κ.λπ.) 	<p>συμπαγών υλικών κ.λπ.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Να εφαρμόζουν τις βασικές τεχνικές ύφανσης σε δύο ή τρεις παραλλαγές με απλά βιομηχανικά υλικά ή υλικά από τη φύση. ● Να χρησιμοποιούν το ανθρώπινο σώμα σε στάση ή κίνηση για να σχηματίσουν μορφές και συνθέσεις με κίνηση ή χωρίς. ● Να τηρούν τις προδιαγραφές χρήσης των εργαλείων και υλικών και των κανόνων ασφαλείας. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Κόβουν, πλάθουν, λυγίζουν, κολλούν, συνδέουν γεωμετρικούς και μη όγκους με διάφορες τεχνικές, ετερόκλητα υλικά, ενσωματώνουν ready-made και δημιουργούν μορφές ή φιγούρες σε δοσμένες θεματικές καθώς πειραματίζονται διαδοχικά από το απλό προς το σύνθετο. M1, M2 ● Δημιουργούν μικρότερα και μεγαλύτερα (εγκαταστάσεις) πλέγματα, με τεχνικές ύφανσης, κόμπους, επικαλύψεις και υλικά παραδοσιακά ή υλικά από τη φύση. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Αναστοχάζονται χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> — συμμετοχή σε δραστηριότητες (σχέδια, κείμενα, σημειώσεις κ.ά.) στο εικαστικό σημειωματάριο (art-sketchbook). M1, M2 — συμμετοχή στην τάξη με κριτική προσέγγιση έργων ανάγλυφων, ολόγλυφων - τριών διαστάσεων. M1, M2 — αντίληψη και αίσθηση στην απόδοση των όγκων, στη φαντασία, στην ευρηματικότητα και την επιτυχία απλών συναρμογών. M1, M2 — εργασίες και πειραματισμοί στο σπίτι. M3 — ποιότητα συνεργασίας και επικοινωνίας στο μάθημα. M2, M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης, απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3
---	---	--	---

<p>Ψηφιακά μέσα και υλικά</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν τα υλικά και τα εργαλεία της προσθετικής γλυπτικής και να εξοικειώνονται με τη χρήση τους. • Υπολογιστικές μονάδες (H/Y, tablet) • Συσκευές λήψης στατικής και κινούμενης εικόνας (φωτογραφική μηχανή, tablet, webcam, τρίποδο) • Ψηφιακές γραφίδες • Εκτυπωτές (επιφάνειας, 3D) • Λογισμικά και εφαρμογές επεξεργασίας στατικής και κινούμενης εικόνας και ήχου 	<ul style="list-style-type: none"> • Να εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους στις απλές σχεδιαστικές εντολές H/Y που διδάχθηκαν στην Α' τάξη. • Να συνδέουν την υπολογιστική μονάδα με τη συσκευή λήψης ή αποθήκευσης, να μεταφέρουν αρχεία και να τα αποθηκεύουν σε φακέλους. • Να εφαρμόζουν τρόπους αποθήκευσης. • Να κατανοούν τις μεγάλες δυνατότητες και εφαρμογές των ψηφιακών τεχνικών. • Να αντιλαμβάνονται τις αρχές βασικών τεχνικών επεξεργασίας εικόνας. • Να κατανοούν τα χαρακτηριστικά και τα μεγέθη που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση μιας ψηφιακής εικόνας. • Να γνωρίζουν και να ονοματίζουν δύο, τρεις βασικούς τύπους αρχείων στη διαχείριση ψηφιακών φωτογραφιών και βίντεο. • Να εργάζονται σε ένα απλό λογισμικό περιβάλλον επεξεργασίας εικόνας και βίντεο και να το χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια. • Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να επέμβουν στην εικόνα και τα βίντεο. • Να μετατρέπουν μια μορφή εικόνας ή βίντεο σε άλλη μέσω κατάλληλου λογισμικού. • Να αντιλαμβάνονται τρόπους οργάνωσης και επιλογής των χρωμάτων στην επεξεργασία ψηφιακών φωτογραφιών. • Να γνωρίζουν τις αρχές των τεχνικών πολυεπίπεδης επεξεργασίας (layer). • Να επιζωγραφίζουν εικόνες ή προηγούμενα επίπεδα εργασίας χρησιμοποιώντας τις τεχνικές πολλών επιπέδων. • Να μαθαίνουν και να χρησιμοποιούν τα εργαλεία ρύθμισης ακολουθίας των εικόνων 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δοκιμάζουν εφαρμογές των αρχών επεξεργασίας εικόνας με έμφαση στα βασικά τους εικονοστοιχεία (pixel). M1 • Συζητούν για τη σύγχρονη κατάσταση του ψηφιακού κόσμου, της φωτογραφίας και των εφαρμογών της με όψη στο μέλλον. M2, M3 • Μαθαίνουν ένα λογισμικό επεξεργασίας του εργαστηρίου εικαστικών για εικόνες και ένα για βίντεο και δοκιμάζουν τις λειτουργίες τους. M1 • Συζητούν περαιτέρω συγκριτικά γνωστά λογισμικά της αγοράς, τις ομοιότητες και τις διαφορές, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους «εκμαιεύοντας» πληροφορίες από συμμαθητές/-τριες, από τον/την εκπαιδευτικό και από το διαδίκτυο, και δημιουργούν έναν πίνακα-λίστα σύγκρισης τριών λογισμικών τουλάχιστον, με βάση επιλεγμένα χαρακτηριστικά τους. M2, M3 • Δίνουν παραδείγματα από τις πιο οικείες μορφές αρχείων εικόνας (jpg, png, gif, tiff), αναζητούν στο διαδίκτυο εικόνες με τις μορφές αυτές και φτιάχνουν μικρές συλλογές ταξινομώντας και αποθηκεύοντας τα αρχεία σε φάκελό τους. M2, M3 • Δίνουν παραδείγματα από τις πιο οικείες μορφές αρχείων βίντεο (mp4, mov, avi), αναζητούν στο διαδίκτυο βίντεο με τις μορφές αυτές και φτιάχνουν μικρές συλλογές ταξινομώντας και αποθηκεύοντας τα αρχεία σε φάκελό τους. M2, M3 • Χειρίζονται την οθόνη, την επιφάνεια εργασίας, τις παλέτες, τα φίλτρα κ.λπ. φτιάχνοντας μικρές συνθέσεις αυξανόμενου βαθμού δυσκολίας ανάλογα με τον βαθμό κατανόησης του τρόπου που λειτουργεί η επιφάνεια εργασίας.
--------------------------------------	--	---	--

<p>Ψηφιακά μέσα και υλικά</p>		<p>σε απλά προγράμματα βίντεο, μοντάζ και να εμπλουτίζουν το ρεπερτόριο που απέκτησαν στην Α' τάξη με δύο, τρεις ακόμη βασικές δεξιότητες.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να δημιουργούν μια μικρή ακολουθία εικόνων σε λογισμικό βίντεο, animation ή παρουσίασης. • Να ρυθμίζουν τη χρονικότητα των εικόνων από τη σχετική ρύθμιση ή αυξομειώνοντας το μήκος τους πάνω στη χρονογραμμή με «drag». • Να «κόβουν» και να «ράβουν» ακολουθίες σε χρονογραμμή κατασκευής βίντεο. • Να συνθέτουν σε παράλληλες χρονογραμμές τα αρχεία κινούμενης εικόνας του βίντεο με αρχεία ήχου. • Να δημιουργούν σύντομα flipbook ή animation. • Να προσαρμόζουν τα εργαλεία και τις δυνατότητες του επιλεγμένου προγράμματος στους εκφραστικούς τους σκοπούς. 	<p>M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκτελούν χρωματικές ασκήσεις ρυθμίσεων ή προσθήκες χρωμάτων στις διαφορετικές περιοχές χρωμάτων. M1 • Δημιουργούν μικρές συνθέσεις ή ασκήσεις στις οποίες εφαρμόζουν τους κανόνες αρμονίας και τις αισθητικές αρχές που έχουν διδαχθεί σε εξωψηφιακό (αναλογικό) περιβάλλον. M1 • Ασκούνται σε ψηφιακές, τονικές και χρωματικές κλίμακες με διαφορετικές τεχνικές (π.χ. εντοπισμός αποχρώσεων και επιζωγράφισμα μέσω διαφανειών (layer) πάνω σε έργο-υπόστρωμα δικό τους ή από την ιστορία της τέχνης (ψηφιακός, χρωματολογικός γραμματισμός). M1 • Σχεδιάζουν θέματα που βασίζονται σε εξειδικευμένες χρωματικές ασκήσεις, π.χ. αναγωγή σε μονοχρωματική κλίμακα, σε διχρωμία συμπληρωματικών, σε «πιξελοποίηση» θέματος και απόδοσή του με αναγωγή του σε ορισμένη κλίμακα ανατρέχοντας σε έργα καλλιτεχνών (Itten, Klee κ.ά.). M1, M2, M3 • Αναζητούν τα υποκειμενικά χρώματα και την προσωπική ψηφιακή τους παλέτα και πειραματίζονται αναζητώντας σχέσεις αρμονίας ή αντίθεσης. M1, M2, M3 • Ασκούνται στο να εισάγουν μια μικρή ακολουθία εικόνων σε λογισμικό βίντεο και με παιγνιώδη τρόπο να αλλάζουν τη σειρά τους. M1 M2 • Σχεδιάζουν μια στοιχειώδη κίνηση απλών μορφών σε διαδοχικές φάσεις, την εισάγουν σε λογισμικό animation και την εξάγουν σαν animated αρχείο. M1 • Ρυθμίζουν τη χρονικότητα των εικόνων από τη σχετική ρύθμιση ή αυξομειώνοντας το μήκος τους πάνω στη χρονογραμμή με «drag». M1
-------------------------------	--	--	---

<p>Ψηφιακά μέσα και υλικά</p>			<ul style="list-style-type: none"> ● Συνθέτουν μια μικρή ταινία σε λογισμικό βιντεοσυνθέσεων: μοντάρουν τα πλάνα αφαιρώντας αυτά που δεν επιθυμούν, εισάγουν ήχο από αρχείο του διαδικτύου ή προσωπικό τους και προσθέτουν μία παράλληλη γραμμή ήχου. Προσθέτουν τίτλους-υπότιτλους και εξάγουν το αρχείο (προτείνεται σαν εργασία με διαβαθμισμένες δραστηριότητες και ομαδικές ή ανά ζεύγη εκ περιτροπής). M1, M2, M3 ● Σχεδιάζουν διαδοχικές φιγούρες που βάζουν σε κίνηση μέσω εφαρμογής τύπου flipbook ή animation. M1 ● Πειραματίζονται με δοκιμές έκφρασης των λογισμικών εικόνας και κινούμενης εικόνας, ώστε να εξερευνήσουν τις δυνατότητες των προγραμμάτων επιλογής τους. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: <ul style="list-style-type: none"> — πληρότητα και ποιότητα ψηφιακών εικαστικών ασκήσεων και εργασιών. M1, M2 — εργασίες σε αντίγραφο ατομικού φακέλου (ηλεκτρονικό portfolio). M1, M2 — συμμετοχή σε συζητήσεις. M2, M3 — ενδιαφέρον. M2, M3 — ανάληψη πρωτοβουλιών. M3 — παραχώρηση πρωτοβουλιών σε ομοτίμους. M3 — πρωτοτυπία ιδεών. M2, M1 — εφαρμογή των κανόνων ασφαλείας των ατομικών και κοινών υλικών. M1, M3 — προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων πω μελών της ομάδας. M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγιση αξιολόγησης, απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης.
-------------------------------	--	--	--

			M2, M3
Τεχνικές επιφάνειες	<ul style="list-style-type: none"> ● Χαρακτικής ● Ξυλογραφίας, αναγλυφοτυπίας και υψιτυπίας σε πλάγιο και σε όρθιο ξύλο (ξύλα, καλέμια, σκαρπέλα, ρολά τυπώματος, τυπογραφικό μελάνι, λειαντές, γιαπωνέζικο χαρτί ή άλλο χαρτί τυπώματος, πιεστήριο) ● Χαλκοστιξίας-διάτρητης χαλκογραφίας (φύλλο μετάλλου, ακίδες χάραξης, τρυπήματος, σκαλισματος) ● Υαλουργίας, βιτρό (προσχέδιο μόνο δίχως οξέα-χρωματιστά διαφανή χαρτιά, ριζόχαρτα, μεμβράνες, ακρυλικά χρωματιστά φύλλα, έγχρωμες διαφάνειες, χαρτόνι γκρι και μαύρο, κόλλα, υδρύαλος, έγχρωμα πλεξιγκλάς, προφίλ με πατούρα μεταλλικά-ξύλινα κ.λπ. καρφάκια, βίδες, θερμή κόλλα κ.λπ..) ● Πυρογραφίας (στιλό πυρογραφίας με διάφορες μύτες και λάμες, στάμπες πυρογραφίας, βάση στιλό, μπαταρία- 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να αναγνωρίζουν τις βασικές τεχνικές αρνητικής και θετικής χάραξης. ● Να επιλέγουν ξύλα κατάλληλα για το εκφραστικό τους αποτέλεσμα. ● Να διερευνούν τις ιδιότητες και τα όρια των υλικών και των εργαλείων ιδιαίτερα των ξύλων κατά τη χάραξη, την κοπή και την αφαίρεση ύλης (όρθιο-πλάγιο ξύλο). ● Να αναγνωρίζουν την αίσθηση-αντίληψη διαφορετικών αντιδράσεων του χαρτιού στα αποτελέσματα πίεσης τυπώματος. ● Να κατανοούν και να ελέγχουν την ποικιλία των αποτελεσμάτων εκτύπωσης σε συνάρτηση με τα υλικά και τις μεθόδους εκτύπωσης. ● Να συσχετίζουν τις αποδόσεις της αναπαραγωγής με το νόημα της αναπαραγωγής της χαρακτηριστικής μήτρας και την έννοια του (παραταύτα μοναδικού-αριθμημένου) αντίτυπου. ● Να αναγνωρίζουν την τεχνική στίξης και χάραξης φύλλου χαλκού ή μετάλλου ως αυτόνομου μοναδικού έργου που δεν αναπαράγεται. ● Να κατανοούν τη σύνθεση και τις συναρμογές των υαλογραφιών (βιτρό) και τον τρόπο που επηρεάζουν η φύση και η σύνδεση των υλικών κατασκευής του τη δομή και το ιδιαίτερο αισθητικό αποτέλεσμα του σχεδίου βιτρό. ● Να εφαρμόζουν τεχνικές πυρογραφίας με αυξανόμενη ευχέρεια. ● Να γνωρίζουν και να τηρούν τους κανόνες ασφάλειας κάθε τεχνικής και τα σχετικά πρωτόκολλα. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Σχεδιάζουν έμμεσα και μεταφέρουν το σχέδιο ανεστραμμένο στη χαρακτηριστική μήτρα. M1 ● Σχεδιάζουν απευθείας με ακίδα σε μαλακό μέταλλο (χαλκό ή άλλο) διάτρητη χαλκογραφία ή φύλλο πλεξιγκλάς και τυπώνουν υψιτυπικά (ξηρή χάραξη). M1 ● Τυπώνουν με το χέρι (λειαντές). M1 ● Τυπώνουν στην πρέσα. M1 ● Τυπώνουν την ίδια μήτρα σε διαφορετικά χαρτιά διατηρώντας τις ίδιες συνθήκες πιεστηρίου και μελανιού και καταγράφουν τις εντυπώσεις τους, τις διαφορές και ομοιότητες στο εικαστικό τους ημερολόγιο. M1, M2 ● Τυπώνουν την ίδια μήτρα με διαφορετικές συνθήκες πιεστηρίου διατηρώντας το ίδιο μελάνι και χαρτί, συγκρίνουν και καταγράφουν τα συμπεράσματά τους στο εικαστικό τους ημερολόγιο. M1, M2 ● Δοκιμάζουν διαφορετικά αποτελέσματα σε διαφορετικά χαρτιά τυπώματος και με τη χρήση διαφορετικών μεθόδων πίεσης (λειαντές-πιεστήρια χειρός). M1 ● Χτυπούν με σημεία και χαράζουν φύλλα χαλκού ως αυτόνομα έργα που δεν τυπώνονται. M1 ● Συνεργάζονται ομαδικά σε ένα εφήμερο «ψευδοβιτρό» σε παράθυρο της σχολικής τάξης M1, M3 ● Δημιουργούν χρηστικά αντικείμενα-κατασκευές που διαχέουν φως μέσα από χρωματιστές διαφάνειες (φανάρια, λατέρνες) με διάφορα υλικά. M1 ● Επικαλύπτουν γυάλινες επιφάνειες με χρωματιστά

<p>Τεχνικές επιφάνειας</p>	<p>μετασηματιστής, ξύλα, φελλοί κ.λπ.)</p>		<p>Ψευδοβιτρό χρησιμοποιώντας ριζόχαρτα ή ζελατίνες σε γεωμετρικά κ.ά. σχέδια. M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκτελούν απλές ασκήσεις γραφής με πυρογράφο όπως να υπογράφουν, να μονογράφουν ή να διακοσμούν με πυρογραφικές στάμπες και σημεία στίξης τις ξύλινες κατασκευές τους ή τα ξύλινα μέρη τους. M1 • Δοκιμάζουν πυρογραφικές γραφές και ματιέρες πάνω σε διαφορετικά ξύλα διαφορετικού χρώματος και είδους. M1 • Δημιουργούν πυρογραφίες μικρού μεγέθους με πυρογραφικό στυλό χαμηλής τάσης σε ξύλο ή φελλό. M1 • Αξιοποιούν παραδοσιακές ή λαϊκές τεχνικές στιγματογραφίας χάραξης και εγκαυστικής, τις συγκρίνουν με τις κλασικές μεθόδους και εφαρμόζουν τα συμπεράσματά τους στις εργασίες τους με σύγχρονη ματιά. M1, M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: <ul style="list-style-type: none"> — πληρότητα και ποιότητα εικαστικού ημερολογίου (sketchbook). M1 — εργασίες του ατομικού τους φακέλου (portfolio) M1, M2, M3 — ασκήσεις στην τάξη. M1 — συμμετοχή σε συζητήσεις M3 — ενδιαφέρον. M2 — ανάληψη πρωτοβουλιών M2, M3 — επιτυχής συμπλήρωση φύλλων εργασίας. M2 — προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης, απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3
----------------------------	--	--	---

<p>Τεχνικές όγκου και χώρου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Θεάτρου σκιών (χαρτόνι, cardboard, ξύλινες-πλαστικές-μεταλλικές βέργες, ριζόχαρτο, πανί, σεντόνι, ξύλινο πλαίσιο, προβολέας κατευθυνόμενης δέσμης, λάμπες 60 watt με κάλυμμα, αλουμινόχαρτο, φιγούρες από χαρτόνι-χαρτί κ.ά. υλικά, ανθρώπινες φιγούρες ολόσωμες ή μέρη, ταινίες συγκόλλησης, διπλόκαρφα, σχοινιά, σπάγγοι κλωστές, μεσινέζα, βίδες, σύρματα και κάθε υλικό συναρμογής, χαρτιά, πλέγματα, έγχρωμες διαφάνειες από διαφανή έγχρωμα ακρυλικά φύλλα, έγχρωμα ριζόχαρτα, χρωματιστές γάζες, χρωματιστά διαφανή υφάσματα κ.λπ.) • Σκηνογραφίας, σκηνοθεσίας, ενδυματολογίας • Performance, χάπενινγκ (όλα τα υλικά που αναφέρονται στο πεδίο, κατασκευές, συναρμογές και θεάτρου σκιών, επιπλέον υφάσματα σε διάφορες υφές και χρώματα, γάζες, στολές, ρουχισμός derot, σκάλες και σκαλωσιές, 	<ul style="list-style-type: none"> • Να δημιουργούν τρισδιάστατους χώρους σε φυσικές διαστάσεις ή σε μακέτα. • Να επεξεργάζονται με επιτυχία τα υλικά των τρισδιάστατων χώρων. • Να κατανοούν τις ιδιότητες της τρισδιάστατης μοντελοποίησης. • Να αντιλαμβάνονται τις γεωμετρικές βάσεις των σχηματισμών τρισδιάστατων σωμάτων. • Να γνωρίζουν τις πλαστικές ιδιότητες του φωτός και των πλαστικών τους αποτελεσμάτων πάνω σε στερεά και επίπεδα. • Να γνωρίζουν τις τεχνικές και τις διαδικασίες ρύθμισης του φωτισμού, της υφής, της αντανάκλασης, της σκίασης και να δοκιμάζουν διαφορετικούς λαμπτήρες, προβολείς κ.λπ. • Να κατανοούν διαφορετικά είδη όγκων-στερών σωμάτων και χώρων σε σχέση με το είδος της δράσης ή της σκηνής. • Να κατανοούν τα αποτελέσματα των διάφορων σχηματισμών τρισδιάστατων σχημάτων σε ό,τι αφορά τις οπτικές εντυπώσεις από τη θέση του/της παρατηρητή/παρατηρήτριας. • Να αντιλαμβάνονται ότι τα υλικά επηρεάζουν την ατμόσφαιρα δράσης και να επιλέγουν με βάση τους εκφραστικούς στόχους τους. • Να πειραματίζονται με τα αποτελέσματα των σκιών αντικειμένων σε επιφάνειες. • Να δημιουργούν απλά σκαριφήματα για βιομηχανικά προϊόντα. • Να χρησιμοποιούν τα διαθέσιμα υλικά για να κατασκευάζουν απλά χρηστικά και διακοσμητικά αντικείμενα. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνεργάζονται ομαδικά για να κατασκευάσουν μια επιφάνεια προβολής ή χώρο εγκατάστασης ή εκτέλεσης, σε τοίχο ή με ύφασμα ή ένα θέατρο σκιών από χαρτόκοιτα ή άλλα απλά υλικά. M1, M2, M3 • Εφαρμόζουν διαφορετικές εκδοχές τοποθέτησης στερεών αντικειμένων. M1, M2 • Εφαρμόζουν διαφορετικές τεχνικές ευφάνταστων τρισδιάστατων κατασκευών στον χώρο με τη συμβολή και του κατάλληλου φωτισμού ή προβολών. M1, M2 • Γίνεται παρουσίαση ή δοκιμές με διαφορετικούς φωτισμούς, λαμπτήρες, προβολείς κ.λπ. και καταγράφεται ένα παράδειγμα σε κάθε περίπτωση στο εικαστικό σημειωματάριο. M1, M2 • Κάνουν πολλές ασκήσεις με εριμμένες σκιές, σε συγκεκριμένη επιφάνεια, τις περιγράφουν ή τις φωτογραφίζουν και καταγράφουν σύντομες εντυπώσεις στο εικαστικό τους σημειωματάριο. M1, M2, M3 • Αλλάζουν τη γωνία ρίψης φωτός και ρυθμίζουν τα σχήματα και την πλαστικότητα αλλάζοντας τη θέση των αντικειμένων, την απόσταση από τη φωτεινή πηγή και την επιφάνεια ρίψης. M1, M2 • Χρησιμοποιούν απλά ή «φτωχά» υλικά για να σχεδιάσουν κοστούμια σε φυσικό μέγεθος ή μακέτες- μινιατούρες. M1, M2 • Δημιουργούν μινιατούρες βασικών γεωμετρικών στερεών από διάφορα υλικά ή χρησιμοποιούν έτοιμες (lego, playmobil κ.λπ.) και κατασκευάζουν εκδοχές-προσχέδια μακετών. M1, M2 • Διασκευάζουν μια ιστορία ή ένα λογοτεχνικό κείμενο σε σύντομο σενάριο, ορίζουν την πλοκή και συζητούν τα σκηνικά. M1, M2, M3
--	--	--	--

<p>Τεχνικές όγκου και χώρου</p>	<p>φωτισμοί, κονσόλα φωτισμού, ψηφιακά προγράμματα επεξεργασίας εικόνας φωτισμού και video-mix κ.ά.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αρχιτεκτονικής-διακόσμησης (μολύβια, στίλο και υλικά σχεδίου, χαρτί, υλικά κατασκευών μικρής και μεσαίας κλίμακας, μακέτας κ.λπ.) • Βιομηχανικού σχεδίου, παραγωγής προϊόντος (υλικά σχεδίου και τεχνικού σχεδίου, χάρακες, διαβήτες, μεταλλικές γωνίες κ.λπ., υλικά μακέτας, μαλακά ξύλα, μεταλλικά ακρυλικά φύλλα, βίδες, οδοντογλυφίδες, χαρτί κ.ά.) 		<ul style="list-style-type: none"> • Μετά από καταιγισμό ιδεών συζητούν για το χρώμα και τις τεχνικές ενός πλαισίου δράσης σε συνάρτηση με την ατμόσφαιρα και προτείνουν διάφορες εκδοχές. M2, M3 • Κατασκευάζουν ευφάνταστες φιγούρες για μικρής κλίμακας θέατρο σκιών, με απλά υλικά, όπως χαρτόνι, μονωτική ταινία, ξύλινα ή μεταλλικά μπατόν, σύρματα μισινέζα, καρφιά, διπλόκαρφα κ.λπ. M1, M2 • Δημιουργούν το/τα εικαστικό/-ά σκηνικό/-ά υποκείμενο/-α της δράσης με το ίδιο τους το σώμα ή μέλη του σώματος ή κατασκευασμένες συγκεκριμένες ή πιο ασαφείς μορφές με διάφορα υλικά και σχεδιασμό του φωτός. M1, M2, M3 • Κατασκευάζουν επιφάνειες προβολής μικρών ή μεσαίων διαστάσεων, κατάλληλες για θέατρο σκιών. M1 • Δημιουργούν σε μικρογραφία-μακέτα σκηνικά όπου θα εκτυλιχθεί η δράση με διαφορετικά υλικά, συγκεκριμένα ή αφαιρετικά στοιχεία και στήνουν την κατάλληλη ατμόσφαιρα της δράσης. M1, M2, M3 • Δημιουργούν το εικαστικό σκηνικό υπόστρωμα (φόντο) με κομμάτια από ημιδιαφανή υφάσματα, αντανακλάσεις, παράξενες σκιές από διαφορετικές γωνίες, φωτισμούς. M1, M2 • Δοκιμάζουν τα αποτελέσματα της εριμμένης σκιάς με αυτοσχέδιες φιγούρες, προσθέτουν αυτοσχέδιους διαλόγους, ήχους. M1, M2, M3 • Ντύνουν κούκλες-μοντέλα με μικρά κομμάτια από υφάσματα και κάνουν πρόβες με τους πρωταγωνιστές της δράσης. M1, M2, M3 • Σχεδιάζουν κοστούμια και φανταστικές ενδυμασίες για happening ή performance. M1, M3 • Συνεργάζονται ομαδικά για να
---------------------------------	---	--	---

<p>Τεχνικές όγκου και χώρου</p>			<p>κατασκευάσουν μεγαλύτερα σκηνικά για σχολικές εκδηλώσεις. M1, M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πειραματίζονται με σύντομους αυτοσχεδιασμούς, που τους καταγράφουν ώστε να σχεδιάσουν ένα happening ή μια performance. M1, M2, M3 • Σχεδιάζουν και στήνουν ή επιλέγουν το εικαστικό υπόστρωμα (σκηνικό) ενός happening ή μιας performance. M1, M3 • Δημιουργούν απλά διακοσμητικά και χρηστικά αντικείμενα. M1, M2, M3 • Ερευνούν στο διαδίκτυο και καταγράφουν στα εικαστικά τους σημειωματάρια σχόλια και σκίτσα σχετικά με τα στάδια κατασκευής ενός διακοσμητικού ή χρηστικού αντικειμένου. M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: <ul style="list-style-type: none"> — πληρότητα και ποιότητα εικαστικών ασκήσεων όγκου και χώρου. M2 — εργασίες φακέλου ή ηλεκτρονικού portfolio. M1, M2, M3 — συμμετοχή σε συζητήσεις. M3 — ενδιαφέρον. M2 — ανάληψη πρωτοβουλιών. M3 — παραχώρηση πρωτοβουλιών σε ομοτίμους. M3 — πρωτοτυπία ιδεών. M1, M2 — ενδιαφέρον και φροντίδα M2, M3 — εφαρμογή πρωτότυπων ιδεών M1, M2 — προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης, απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3
---------------------------------	--	--	---

<p>Ψηφιακές μεικτές τεχνικές δύο διαστάσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακή επεξεργασία αναλογικών εικόνων, αναλογική επεξεργασία ψηφιακών εικόνων, υλικά όπως στα πεδία «ψηφιακά μέσα και υλικά», «αποτύπωσης σε επιφάνεια» και «τεχνικές επιφάνειας» • Ψηφιακό σχέδιο με αναλογική εικόνα, ψηφιακή ζωγραφική και με αναλογικό κολάζ, ή σχέδιο κ.λπ. • Ηλεκτρονική εκδοχή του αναλογικού portfolio, ηλεκτρονική εκδοχή του ατομικού εικαστικού ημερολογίου (art-sketchbook), υλικά όπως στο πεδίο «ψηφιακά μέσα και υλικά» και προγράμματα επεξεργασίας παρουσίασης ή κατασκευής βιβλίου • Φωτογραφική μηχανή, Η/Υ, τάμπλετ, σαρωτής, μονάδες αποθήκευσης, εκτυπωτής κτλ. • Λογισμικά σχεδιασμού και ζωγραφικής • Υλικά ζωγραφικής, σχεδίου, κολάζ, τεχνικές επιφανειών 	<ul style="list-style-type: none"> • Να χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια εναλλασσόμενα ή εκ περιτροπής ψηφιακές και αναλογικές τεχνικές στη διαδικασία μιας εικαστικής εργασίας με στόχο το εκφραστικό τους αποτέλεσμα. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Φωτογραφίζουν μεταξύ τους πορτρέτα, ή αυτοπορτρέτα (σέλφι), ή τοπία, ή χώρους, ή συνθέσεις του χώρου. M1, M3 • Εκτυπώνουν σε χαρτί φωτοτυπικό και επιζωγραφίζουν με χειραπτικές τεχνικές, προσθέτουν κολάζ, φροτάζ. M1 • Αποδομούν εικόνες που δημιουργήθηκαν με ψηφιακά μέσα και εκτυπώθηκαν κόβοντας, σκίζοντας, σε μέρη, σε κομμάτια, οργανωμένα ή μη. M1 • Ανασυνθέτουν εικαστικά ψηφιακά μέρη με νέους ευφάνταστους τρόπους, τα επικολλούν σε διαφορετικό υπόστρωμα, επιζωγραφίζουν, σχεδιάζουν και μετατρέπουν την αρχική εικόνα λήψης σε άλλη. M1, M2 • Σχεδιάζουν-ζωγραφίζουν ένα θέμα (πορτρέτα, αυτοπορτρέτα ή σέλφι), τοπία, χώρους, συνθέσεις του χώρου, αφαιρετική σύνθεση κ.λπ.), φωτογραφίζουν το αρχικό αποτέλεσμα, το εισάγουν ως ηλεκτρονικό αρχείο σε ηλεκτρονική μονάδα και το επεξεργάζονται σε αυτή. M1, M2 • Εξάγουν επεξεργασμένο μεικτό αρχείο σε ηλεκτρονική μορφή, το τυπώνουν και συνεχίζουν ή ολοκληρώνουν τη διαδικασία μη ψηφιακά. (Κριτήριο για τη λήξη της επεξεργασίας είναι ο βαθμός επίτευξης του εκφραστικού αποτελέσματος που επιθυμούν). M1, M2 • Μετατρέπουν το αναλογικό portfolio τους, ή το art-sketchbook τους, ή μία σύνοψη αυτού σε ψηφιακό αρχείο- βιβλίο, αφού φωτογραφίσουν τις σελίδες επιλογής τους, και συνθέτουν περαιτέρω το ηλεκτρονικό portfolio τους (ή το απόσπασμα του art-sketchbook τους) με εικονιστικά σύμβολα, γραφιστικές
--	---	--	--

<p>Ψηφιακές μεικτές τεχνικές δύο διαστάσεων</p>			<p>λεπτομέρειες κ.λπ. M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τυπώνουν μια εικόνα από το φυσικό ή κατασκευασμένο περιβάλλον, την ανασκευάζουν με χειραπτικά εικαστικά μέσα και, αφού τη φωτογραφίσουν, την εισάγουν σε ηλεκτρονικό μέσο προς αποθήκευση ή περαιτέρω ψηφιακή επεξεργασία. M1 • Επιλέγουν εύστοχα ως προς τη μορφή και το περιεχόμενο σελίδες από εικαστικές εργασίες που εκτέλεσαν με χειραπτικά μέσα και δημιουργούν μια ηλεκτρονική τους έκδοση. M1 • Εμπλουτίζουν την ηλεκτρονική έκδοση των εικαστικών τους σημειωματαρίων προσθέτοντας ή αφαιρώντας ψηφιακά ή προϋπάρχοντα μη ψηφιακά στοιχεία. M1, M2 • Σχεδιάζουν σε ψηφιακά περιβάλλοντα σχεδίου, ζωγραφικής ή επεξεργασίας εικόνας, εκτυπώνουν την εργασία τους και τη συνεχίζουν με αναλογικά χειραπτικά μέσα, χρησιμοποιώντας την ως υπόστρωμα ή εντάσσοντας μέρη της σε μια μη ψηφιακή εργασία. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: <ul style="list-style-type: none"> — πληρότητα και ποιότητα μεικτών (ψηφιακών- αναλογικών) συνθέσεων, εικαστικών ασκήσεων και εργασιών. M1, M2 — μορφή και σύνθεση του αντίγραφου ατομικού φακέλου (ηλεκτρονικό portfolio). M1 M2 — μορφή και σύνθεση του αντίγραφου art-sketchbook (ηλεκτρονικό εικαστικό ημερολόγιο-σύνοψη). M1, M2 — βαθμός επίτευξης του μαθητικού εκφραστικού στόχου στο ολοκληρωμένο έργο. M1, M2 — συμμετοχή σε συζητήσεις. M3 — ενδιαφέρον. M2
---	--	--	---

Ψηφιακές μεικτές τεχνικές δύο διαστάσεων			<ul style="list-style-type: none"> — ανάληψη πρωτοβουλιών. M2 — παραχώρηση πρωτοβουλιών σε ομοτίμους. M3 — πρωτοτυπία ιδεών. M1, M2 — εφαρμογή των κανόνων ασφαλείας των ατομικών και κοινών υλικών. M1, M3 — προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης. M2 — απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3
---	--	--	--

4ος Βασικός Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Σύντομη θεωρητική εισαγωγή για το θέμα, περιεχόμενο, νόημα των εννοιών	<ul style="list-style-type: none"> ● Ενότητα θέματος-περιεχομένου-νοήματος 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Να αντιλαμβάνονται την ενότητα μορφής και περιεχομένου ως μια αδιάσπαστη ολότητα της εικαστικής γλώσσας και διαδικασίας και να χαρτογραφούν τις εκφραστικές της δυνατότητες. ● Να συσχετίζουν τα τρία βασικά επίπεδα ανάγνωσης του εικαστικού έργου (Θέμα: Τι απεικονίζεται, Περιεχόμενο: Πώς απεικονίζεται, Νόημα: Γιατί απεικονίζεται) και να τα κατανοούν. ● Να αναλύουν και να κατανοούν το τριμερές Θέμα-Περιεχόμενο-Νόημα στα έργα τέχνης και στις εικαστικές τους εργασίες. ● Να δημιουργούν μορφές που τις κατανοούν ως περιεχόμενο. ● Να ερμηνεύουν και να αποδίδουν νόημα στις μορφές. ● Να συνθέτουν τις μορφές και το περιεχόμενο ως μια αδιάσπαστη ενότητα στις μαθητικές εικαστικές τους εργασίες. ● Να διερευνούν και να ερμηνεύουν το γιατί της 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Δημιουργούν εικαστικά έργα με ενότητα μορφής και περιεχομένου για να εκφράσουν απλά νοήματα, ιδέες και τα συναισθήματά τους. M1, M2 ● Περιγράφουν και αναλύουν λεκτικά τα τρία επίπεδα ανάγνωσης-ανάλυσης εικαστικού έργου: (Θέμα: τι απεικονίζεται, Περιεχόμενο: πώς απεικονίζεται, Νόημα: γιατί απεικονίζεται) σε έργα τέχνης από διαφορετικές ιστορικές περιόδους, κινήματα, καλλιτέχνες κ.λπ. M2 ● Συζητούν σε μικρές ομάδες αλλά και στην ολομέλεια μεταξύ τους ή και με τον/την εκπαιδευτικό για το τρίπτυχο κατανόησης των εικαστικών έργων και αναγνωρίζουν κάθε επιμέρους επίπεδο αναλύοντας έργα τέχνης από διαφορετικές ιστορικές περιόδους, κινήματα, καλλιτέχνες κ.λπ. M2, M3 ● Καταγράφουν σημειώσεις ή σύντομες περιγραφές εστιάζοντας

<p>Σύντομη θεωρητική εισαγωγή για το θέμα, περιεχόμενο, νόημα των εννοιών</p>		<p>δημιουργίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται ότι η επιλογή του θέματος αντανάκλα τις κοινωνικές συνθήκες και την κοινωνική συνείδηση της εποχής. • Να κατανοούν το βαθύτερο κοινωνικό νόημα που φάσκει ή αντιφάσκει με την πρόθεση του δημιουργού. • Να αντιλαμβάνονται ότι το νόημα ενός έργου τέχνης δε μένει αναλλοίωτο μέσα στον χρόνο, αλλά επηρεάζεται από τη συγκυρία και τον ερμηνευτή. • Να αντιλαμβάνονται ότι η καλλιτεχνική ποιότητα ενός έργου μπορεί να συζητηθεί αντικειμενικά, το περιεχόμενό του όμως επιδέχεται πλήθος ερμηνειών. • Να αντιλαμβάνονται ότι οι ερμηνείες είναι υποκειμενικές και σχετίζονται με τον/την ερμηνευτή/ερμηνεύτρια, ο/η οποίος/-α αποδίδει νόημα. 	<p>στην προσέγγιση εικαστικών έργων με βάση το τριπλό επίπεδο κατανόησης στο εικαστικό τους σημειωματάριο (art-sketchbook).</p> <p>M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν εστιάζοντας σε διάφορες εκδοχές των εικαστικών τους εργασιών και τη σύνδεση μορφής – περιεχομένου. M2, M3 • Δημιουργούν εικαστικές εργασίες, ατομικές ή ομαδικές, εστιάζοντας στην έννοια της ταύτισης μορφής και περιεχομένου. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> — δραστηριότητες (σχέδια, κείμενα, σημειώσεις κ.ά.) στο εικαστικό τους σημειωματάριο (art-sketchbook). M1 — συμμετοχή στην M3 — ποιότητα συνεργασίας και επικοινωνίας στο μάθημα. M3 — απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης κτλ. M2, M3
<p>Τέχνη και σύμβολα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Είδη συμβόλων: <ul style="list-style-type: none"> — έμβλημα — θυρεός — θρησκευτικά σύμβολα • Περιεχόμενο των συμβόλων: <ul style="list-style-type: none"> — συμβολισμός — αρχέτυπο — σήμανση • Νόημα των συμβόλων: <ul style="list-style-type: none"> — συμβολικό — μεταφυσικό — κοινωνικό — σημειωτικό — οντολογικό — φαινομενολογικό κ.λπ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται ότι οι τέχνες χρησιμοποιούν σύμβολα. • Να κατανοούν τον ρόλο, το περιεχόμενο και τη σημασία των συμβόλων. • Να αναγνωρίζουν τα σύμβολα στην τέχνη παλαιότερων εποχών (με έμφαση την ιστορία της τέχνης από την Αναγέννηση έως τα μέσα του μοντερνισμού). • Να χρησιμοποιούν σύμβολα του σύγχρονου κόσμου και της σύγχρονης κοινωνικής ζωής σε εικαστικές τους εργασίες για να εκφράσουν ιδέες και νοήματα. • Να εντάσσουν γνωστά, κοινά παλαιότερα ή νέα ευφάνταστα σύμβολα στις εικαστικές τους εργασίες. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρχονται σε επαφή με σύμβολα από την τέχνη παλαιότερων εποχών, με έμφαση την ιστορία της τέχνης από την Αναγέννηση έως τις απαρχές του 20ού αι. (Αναγέννηση, Μπαρόκ, Ρομαντισμός, προραφαηλίτες, Nabis κ.λπ.). M2 • Έρχονται σε επαφή με σύμβολα σύγχρονων μορφών τέχνης (installation, performance, graffiti), συζητούν και αντιλαμβάνονται τα είδη και το περιεχόμενό τους. M2 • Χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα αναλαμβάνει να συλλέξει πληροφορίες για σύμβολα ορισμένης ιστορικής περιόδου. M2, M3 • Κρατούν σημειώσεις και παρουσιάζουν ομαδικά στην

<p>Τέχνη και σύμβολα</p>			<p>ολομέλεια τα αποτελέσματα των ευρημάτων τους. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναρτούν έναν αναλογικό ή ψηφιακό πίνακα με τα αποτελέσματα της έρευνάς τους. M2, M3 • Διερευνούν στο διαδίκτυο και κρατούν σημειώσεις στο εικαστικό τους σημειωματάριο για τα σύμβολα ενός συγκεκριμένου πολιτισμού ή εποχής και τις ερμηνείες τους. M2 • Ανακαλύπτουν και σχεδιάζουν δικά τους σύμβολα, προσωπικά ή ομαδικά, για να εκφράσουν νοήματα και ιδέες της ατομικής ή κοινωνικής τους ταυτότητας. M1, M2, M3 • Δημιουργούν δικά τους σύμβολα με σχέδιο και τυπώματα ή ψηφιακά σύμβολα εστιάζοντας σε θέματα της σχολικής ζωής (π.χ. λογότυπο τάξης ή μαθητικής ομάδας ενδιαφερόντων κ.λπ.). M1, M2, M3 • Δημιουργούν αφίσες, τυπώματα, μικρογλυπτά κ.ά. με θέματα της σχολικής ζωής αναβιώνοντας σύμβολα από παλαιότερες εποχές σε συνάρτηση με το θέμα επιλογής. M1, M2, M3
<p>Ενεργητική όραση, παρατήρηση και εικαστική</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Βασικά θέματα από την παρατήρηση του φυσικού και του 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τις βασικές θεματικές των εικαστικών τεχνών από παρατήρηση στα έργα τέχνης. • Να αναγνωρίζουν και να 	<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται χρησιμοποιώντας ενδεικτικά μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> — δραστηριότητες (σχέδια, κείμενα, σημειώσεις κ.ά.) στο εικαστικό σημειωματάριο (art-sketchbook). M1, M2 — συμμετοχή στην τάξη. M2, M3 — ποιότητα συνεργασίας και επικοινωνίας στο μάθημα. M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης. M2, M3 <p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποδίδουν νεκρή φύση εκ του

<p>δημιουργία</p>	<p>ανθρωπογενούς περιβάλλοντος:</p> <ul style="list-style-type: none"> — νεκρή φύση — πορτρέτο — τοπίο, φυσικό, και δομημένο (αστικό, ημιαστικό) περιβάλλον ● Θέματα από την καθημερινή ζωή (πολιτισμός, καταναλωτισμός, ανθρώπινες ταυτότητες, διακρίσεις, κοινωνική κριτική) ● Θέματα από την κοινωνική πραγματικότητα: <ul style="list-style-type: none"> — ταυτότητα — συναίσθημα — ανθρώπινες αξίες-ιδέες — πνευματικότητα — υλικότητα ● Τέχνη και περιβαλλοντική αειφορία 	<p>εφαρμόζουν εικαστικά την παρατήρηση ως νοητική διαδικασία με την οποία θα:</p> <ul style="list-style-type: none"> — διακρίνουν το ουσιώδες της μορφής από το ασήμαντο — συνοψίζουν, ανάγουν τις εικόνες σε φόρμες — συσχετίζουν οπτικά στοιχεία — εντοπίζουν ρυθμούς ● Να παρατηρούν το αστικό και το δομημένο περιβάλλον και να ανάγουν τις μορφές σε βασικά σχήματα που αξιοποιούν στις εικαστικές τους εργασίες. ● Να αντιλαμβάνονται και να συζητούν για τη σχέση εικαστικού έργου με το κοινωνικό και πολιτιστικό πλαίσιο. ● Να αντιλαμβάνονται κοινωνικοπολιτισμικές αναφορές και σχολιασμούς στα έργα παλαιότερων και σύγχρονων εικαστικών καλλιτεχνών. ● Να αξιοποιούν την εικαστική πράξη ως μέσο έκφρασης κοινωνικών μηνυμάτων, συναισθημάτων, νοημάτων, ιδεών και αξιών. ● Να διαχειρίζονται το φυσικό και το δομημένο περιβάλλον ως θέμα αλλά και ως υλικό-μέσο (υλικά από τη φύση, ready made κ.λπ.). ● Να σχεδιάζουν και να διατυπώνουν εικαστικές παρεμβάσεις μέσω ατομικών ή ομαδικών project στον αστικό και φυσικό περιβάλλοντα χώρο. ● Να δημιουργούν έργα με οικολογική και περιβαλλοντολογική αξία. 	<p>φυσικού με μολύβι, σχέδιο ή και χρώμα εστιάζοντας σε απλές σχεδιαστικές ικανότητες και βασικές ιδιότητες των χρωμάτων.</p> <p>M1</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Γνωρίζουν βασικές αναλογίες του ανθρώπινου προσώπου (και σώματος) και εφαρμόζουν τις αρχές σχεδίασης και παρατήρησής του εκ του φυσικού. M1 ● Σχεδιάζουν με υλικά σχεδίου ή και χρώμα εκ του φυσικού ένα τοπίο ή θέματα από εσωτερικούς χώρους, την καθημερινή ζωή, την πόλη ή την επαρχία, το χωριό και τη φύση ή τον συνδυασμό τους συνοψίζοντας στοιχεία, ανάγοντας φόρμες και εφαρμόζοντας γενικότερα τις αρχές παρατήρησης εκ του φυσικού. M1, M2 ● Μελετούν και σχολιάζουν έργα και κείμενα καλλιτεχνών που θίγουν κοινωνικά και πολιτισμικά θέματα της εποχής τους και επεκτείνουν με διερεύνηση θεμάτων της σύγχρονης εποχής και πραγματικότητας στις εικαστικές τους εργασίες. M2, M3 ● Εκφράζονται αξιοποιώντας ποικίλα εικαστικά μέσα και διαφορετικές μορφές τέχνης (εικαστικές εργασίες, κόμικ, γκράφιτι κτλ.) εστιάζοντας σε ζητήματα που τους/τις αφορούν ή θέματα της επικαιρότητας. M1, M2, M3 ● Χρησιμοποιούν φυσικά και ανακυκλώσιμα υλικά στις εικαστικές τους εργασίες (δύο και τριών διαστάσεων). M1, M2 ● Κατασκευάζουν πλέγματα και αρχιτεκτονικά στοιχεία με φυσικά ή ανακυκλώσιμα υλικά για να διαχωρίσουν ή να διακοσμήσουν χώρους, ή για σκηνογραφικούς κ.ά. λόγους (π.χ. σχολικές γιορτές). M1, M2, M3 ● Κατασκευάζουν εφήμερα έργα, καθώς και χρηστικά ή διακοσμητικά αντικείμενα με φυσικά και ανακυκλώσιμα υλικά που σέβονται το φυσικό
--------------------------	---	--	--

<p>Ενεργητική όραση, παρατήρηση και εικαστική δημιουργία</p>			<p>περιβάλλον. M1, M2, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: <ul style="list-style-type: none"> — ποιότητα αντίληψης. M2 — πληρότητα και ποιότητα εικαστικών ασκήσεων και εργασιών. M1 — εργασίες φακέλου (ηλεκτρονικό ή συμβατικό portfolio). M1, M2, M3 — συμμετοχή σε συζητήσεις. M2, M3 — ενδιαφέρον. M2 — ανάληψη πρωτοβουλιών. M2 — παραχώρηση πρωτοβουλιών. M3 — πρωτοτυπία ιδεών. M1, M2 — οικολογικό ενδιαφέρον-περιβαλλοντικές αξίες των εργασιών. M3 — προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης αξιολόγησης, απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3.
<p>Τοπικό και παγκόσμιο</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Θέματα από την ελληνική και παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά (κυρίως εξευρωπαϊκή) • Θέματα από την ελληνική παράδοση • Θέματα από την αρχαία ελληνική τέχνη • Θέματα από τη βυζαντινή τέχνη • Θέματα από τη λαϊκή τέχνη • Θέματα από την τοπική ιστορία • Θέματα 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αποκτούν επίγνωση της ελληνικής πολιτιστικής ταυτότητας και παράδοσης. • Να εκτιμούν την αξία της ελληνικής λαϊκής τέχνης και παράδοσης και να συνεργούν στη διατήρησή της. • Να γνωρίζουν την εξευρωπαϊκή τέχνη και να ευαισθητοποιηθούν στον πολιτισμό «του άλλου» και τη διαπολιτισμική συνύπαρξη. • Να γνωρίζουν διαφορετικούς πολιτισμούς και να εξοικειώνονται με διαφορετικούς τρόπους σκέψης, μέσω των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών. • Να εμπλουτίζουν την εικαστική τους εμπειρία σε σύνδεση με τον 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συλλέγουν και μελετούν υλικό της λαϊκής παραδοσιακής τέχνης με αφετηρία τον τόπο τους (εργόχειρα, φωτογραφίες, κειμήλια) και τα διατηρούν ή τα συντηρούν κατανοώντας την αξία της διαφύλαξής τους. M2, M3 • Επισκέπτονται χώρους παραδοσιακών τεχνών στην περιοχή τους, λαογραφικά μουσεία, διατηρητέα σπίτια κ.λπ. M3 • Μελετούν έργα τέχνης εξευρωπαϊκών πολιτισμών με εστίαση στις περιόδους ιστορίας τέχνης της βαθμίδας της Β΄

<p>Τοπικό και παγκόσμιο</p>	<p>εξευρωπαϊκών πολιτισμών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δομημένο και κατασκευασμένο περιβάλλον των λαών (χρηστικά αντικείμενα, μέσα επικοινωνίας και διάδρασης, αρχιτεκτονικές κατασκευές κ.λπ. δυτικοευρωπαϊκός πολιτισμός και εξευρωπαϊκοί πολιτισμοί) • Διακοσμητική τέχνη και διακοσμητικά μοτίβα (από τον φυσικό και γεωμετρικό κόσμο) 	<p>παγκόσμιο πολιτισμό και να γνωρίζουν τη διαφορετικότητα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τον πλούτο και τη διαφορετικότητα των πολιτισμών και να σέβονται τη μοναδικότητα όλων των ανθρώπων και των συμμαθητών/-τριών τους ειδικότερα. • Να κατανοούν την πραγματικότητα της κοινής προέλευσης του ανθρώπινου γένους μέσα από τα τεχνουργήματα διαφορετικών λαών και να εμπνέονται από τις αρχές της ειρηνικής συνύπαρξης. 	<p>Γυμνασίου (μεξικάνικη τέχνη, τέχνη των Maya, αφρικανική, ιαπωνική κ.ά.). M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν έργα τέχνης και τεχνουργήματα των εξευρωπαϊκών λαών και εμπλουτίζουν τις εικαστικές τους πρακτικές και τεχνικές. M1, M2, M3 • Ανακαλύπτουν ομοιότητες και διαφορές με την ελληνική και την ευρωπαϊκή τέχνη αποβάλλοντας στερεότυπα και προκαταλήψεις. M2, M3 • Εμπνέονται από νέες πρακτικές, τεχνικές και υφολογικές αποτυπώσεις από τις χώρες μακρινών πολιτισμών και τις εντάσσουν στις εικαστικές τους εργασίες. M1, M2, M3 • Διοργανώνουν διαπολιτισμικά project, εκθέσεις, εκδηλώσεις, με εικαστικές τους εργασίες ή φωτογραφίες, κειμήλια, τεχνήματα και αντικείμενα, στις οποίες συμμετέχουν ισότιμα συμμαθητές/-τριες που προέρχονται από χώρες διαφορετικής προέλευσης. M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: <ul style="list-style-type: none"> — εργασίες στο εικαστικό ημερολόγιο (sketchbook). M1, M2 — εργασίες του ατομικού τους φακέλου (portfolio). M1, M2, M3 — ασκήσεις στην τάξη. M1 — συμμετοχή σε συζητήσεις. M3, M2 — ενδιαφέρον. M2 — ανάληψη πρωτοβουλιών. M2, M3 — επιτυχής συμπλήρωση φύλλων εργασίας. M2 — προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης
------------------------------------	---	---	---

			αξιολόγησης, απόκριση στα κριτήρια ομαδικής αξιολόγησης. M2, M3
Αποτυπώσεις της μνήμης, της ιστορίας και της φαντασίας	<ul style="list-style-type: none"> • Θέματα από τη μνήμη • Θέματα από τη φαντασία 	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τον ρόλο της οπτικής μνήμης στη δημιουργική διαδικασία και τον τρόπο που ενεργοποιούν μέσα από τη δημιουργική παρατήρηση της φύσης και της τέχνης τις δικές τους επινοήσεις. • Να καλλιεργούν και να χρησιμοποιούν την οπτική μνήμη στην οπτική σύνταξη. • Να καλλιεργούν τη φαντασία τους ως πηγή έμπνευσης. • Να εκμεταλλεύονται το τυχαίο και τον αυτοσχεδιασμό για να προκαλέσουν εικόνες από τον εσωτερικό τους κόσμο με πηγαίο τρόπο. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν αναπαραστατικά έργα από μνήμης, όπως τοπία, φιγούρες, σχέδια, κόμικς κ.ά., μεταφέροντας τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει από την παρατήρηση της φύσης (προοπτική απόδοση, τρόπος που λειτουργεί το φως, χρωματισμοί). M1, M2 • Πειραματίζονται ελεύθερα με μορφές και θέματα από τη φαντασία τους. M1, M2 • Διαβλέπουν φανταστικές μορφές που «γεννιούνται» μέσα από τυχαία ακανόνιστα σχήματα που δημιουργήθηκαν με τυχαίο τρόπο (π.χ. υγρασία τοίχου, μωσαϊκά δάπεδα κ.λπ.) ή χειρονομιακό (π.χ. βρέξιμο, στάξιμο κ.λπ.) και τις ζωντανεύουν με φόρμες, σχέδια και χρώματα. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: <ul style="list-style-type: none"> — πληρότητα και ποιότητα εικαστικών ασκήσεων. M1, M2 — εργασίες φακέλου ή ηλεκτρονικού portfolio. M1, M2, M3 — συμμετοχή σε συζητήσεις. M3 — ενδιαφέρον. M2 — ανάληψη πρωτοβουλιών. M2, M3 — παραχώρηση πρωτοβουλιών. M3 — πρωτοτυπία ιδεών. M2 — εφαρμογή πρωτότυπων ιδεών. M1, M2 — προθυμία για βοήθεια και υποστήριξη των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M3 — απόκριση στα κριτήρια διαφοροποιημένης προσέγγισης

<p>Η ψηφιακή τεχνολογία στην υπηρεσία της τέχνης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τέχνη και ψηφιακό γίνεσθαι • Μεικτές ψηφιακές τεχνικές και αυτοματοποιημένες εντολές για τα εικαστικά • Ασφάλεια στο διαδίκτυο των εικόνων • Φωτομοντάζ - βιντεομοντάζ • Πολιτισμός της ψηφιακής εικόνας • Θέματα από την επικαιρότητα 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται την έκταση και τη σημασία της ψηφιακής τεχνολογίας στη (σύγχρονη) τέχνη μέσα από την επαφή με έργα ψηφιακών τεχνών. • Να κατανοούν τα πλεονεκτήματα και τις ευχέρειες που προσφέρει η ψηφιακή τέχνη και επεξεργασία. • Να κατανοούν τους κανόνες ασφάλειας κατά τη διαδικτυακή διακίνηση των εικόνων. • Να αντιλαμβάνονται τον τρόπο που η σύγχρονη τεχνολογία μπορεί να επέμβει στη μορφή και το περιεχόμενο. • Να γνωρίζουν μία ή δύο τεχνικές ψηφιακού κολάζ, φωτομοντάζ και απλών προγραμμάτων ήχου και βίντεο-μοντάζ. • Να αντιλαμβάνονται την πολιτισμική αξία της διάθεσης και της διακίνησης των ψηφιακών εικόνων (κινούμενων και στατικών) στην ανθρώπινη διάδραση και επικοινωνία. • Να ασκούνται στο να αναζητούν αξιόπιστες πηγές εικαστικών ψηφιακών έργων στο διαδίκτυο. • Να αναφέρουν, να αποθηκεύουν και να μεταδίδουν μέσω διαδικτύου εικαστικά ψηφιακά έργα και εικόνες με ασφάλεια και υπευθυνότητα. • Να χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια ψηφιακές τεχνικές στη διαδικασία μιας εικαστικής εργασίας για να αποτυπώσουν τα θέματά τους και να εκφράσουν ιδέες, συναισθήματα. • Να ψηφιοποιούν τις εργασίες τους και να αποθηκεύουν τα ψηφιακά τους αντίγραφα σε ψηφιακό, εκτός διαδικτύου, τόπο. 	<p>αξιολόγησης. M2, M3</p> <p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρχονται σε επαφή με ψηφιακά εικαστικά έργα τύπου στατικής ή κινούμενης εικόνας και συζητούν για το νοηματικό τους περιεχόμενο. M2, M3 • Συζητούν για τη συνεισφορά και τη σημασία της ψηφιακής τεχνολογίας στην υπηρεσία των εικαστικών τεχνών. M2, M3 • Ανταλλάσσουν απόψεις για τα όρια και τη διάκριση αναγκαιότητας ή μη χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας σε διάφορες μορφές εικαστικών τεχνών. M2, M3 • Ανταλλάσσουν απόψεις για τις διευκολύνσεις ή μη της αυτοματοποίησης σε σχέση με το αισθητικό αποτέλεσμα. M2, M3 • Συμμετέχουν σε μια σχολική δημοσκόπηση σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας στις εικαστικές τέχνες, που περιέχει και τα θέματα ασφάλειας στο διαδίκτυο. M2, M3 • Καταγράφουν απόψεις και συμπεράσματα των παραπάνω συζητήσεων στο εικαστικό τους ημερολόγιο. M2 • Φωτογραφίζουν μεταξύ τους πορτρέτα ή αυτοπορτρέτα ή αυτοφωτογραφίες (selfie) ή τοπία ή χώρους ή συνθέσεις του χώρου κ.λπ., τα τυπώνουν και τα διασκευάζουν στη συνέχεια με μέσα χειραπτικά. M1, M3 • Εκτυπώνουν σε χαρτί φωτοτυπικό φωτογραφίες τους και τις επιζωγραφίζουν με χειραπτικές τεχνικές, προσθέτουν με επικόλληση, φροτάζ, χαράζουν κ.λπ. M1 • Εισάγουν μια αναλογική τους εργασία σαν αρχείο εικόνας στον Η/Υ τους και την επεξεργάζονται
---	---	--	---

<p>Η ψηφιακή τεχνολογία στην υπηρεσία της τέχνης</p>			<p>ψηφιακά. M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν ψηφιακό αντίγραφο του portfolio τους. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται / αξιολογούν με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: <ul style="list-style-type: none"> — πληρότητα και ποιότητα μεικτών (ψηφιακών- αναλογικών) συνθέσεων, εικαστικών ασκήσεων και εργασιών. M1, M2 — μορφή και σύνθεση του αντίγραφου ατομικού φακέλου (ηλεκτρονικό portfolio). M2, M3 — συνδυαστικές εργασίες. M1, M2, M3 — συμμετοχή σε συζητήσεις και αποτιμήσεις της διαδικασίας. — ενδιαφέρον. M2, M3 — ανάληψη πρωτοβουλιών, παραχώρηση πρωτοβουλιών σε ομοτίμους. M2, M3 — πρωτοτυπία ιδεών. M2
--	--	--	---

5ος Βασικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
<p>Αισθητικές αξίες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αναγέννηση • Κινήματα τέχνης μοντερνισμού • Μίμηση- παρατήρηση • Ιδέα-σύμβολο- συναίσθημα- γεγονός • Διαφοροποιούμενος ορισμός της τέχνης 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τη μορφολογική ανάλυση από την αφηγηματική. • Να ταξινομούν έργα τέχνης με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. • Να γνωρίζουν βασικές αισθητικές κατηγορίες και να χρησιμοποιούν μια βασική αισθητική ορολογία. • Να συνδέουν τις αισθητικές έννοιες με τις ιστορικές τους αναφορές. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναπτύσσουν σταδιακά σε έναν εποπτικό πολυτροπικό εννοιολογικό χάρτη είτε απτικά είτε μέσα σε ψηφιακή εφαρμογή thinglink – prezi σημαντικές αισθητικές έννοιες, τον οποίο εμπλουτίζουν σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. M1 • Δημιουργούν συνδέσεις ανάμεσα στα έργα που πραγματεύονται και τους τόπους που δημιουργήθηκαν ως μεταγνωστική διεργασία (π.χ. για τοπιογραφία από ιταλικό μπαρόκ και μπαρόκ στις Κάτω Χώρες). M2 • Ανατρέχουν σε αναφορές

Αισθητικές αξίες			<p>θεωρητικών για κινήματα και καλλιτέχνες (π.χ. για ιμπρεσιονιστές) ή έργα τέχνης (π.χ. «Μόνα Λίζα»). M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύουν στοιχειωδώς τις αισθητικές καταβολές ενός έργου του μοντερνισμού. M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνωρίζουν τα αισθητικά χαρακτηριστικά ενός έργου τέχνης. M2 • Κατατάσσουν ένα έργο τέχνης σε ένα αισθητικό ρεύμα. M2, M3 • Συγκρίνουν διαφορετικά έργα και εντοπίζουν πιθανές αντιθέσεις. M2
<p>Παράσταση – Αναπαράσταση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αντικείμενο - πλαστικές ύλες • Παρουσία - μετάπλαση 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις αναφορές των έργων τέχνης σε φαινομενολογικές και οντολογικές (τι φαίνεται – τι είναι). • Να εντοπίζουν πιθανές συγκρούσεις μεταξύ του «είναι» και του «φαίνεσθαι». • Να συγκρίνουν την υλική οντότητα και τη φαινομενολογική αφήγηση διαφορετικών έργων. • Να παίζουν παιχνίδια αντίστιξης θεματικών εννοιών. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν και αναλύουν καλλιτεχνικά τεκμήρια του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού (π.χ. για την παρουσία του θείου στην τέχνη). M2, M3 • Αναγνωρίζουν τις παραστάσεις – αναπαραστάσεις εικαστικών εφαρμογών που συναντούν στην καθημερινή ζωή (αισθητική αποτίμηση του αντικειμένου στην τέχνη). M2, M3 • Μετασηματίζουν τις παραστάσεις σε αναπαραστάσεις και αντίστροφα. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνωρίζουν τις διαφοροποιήσεις ανάμεσα στις δύο έννοιες (παράσταση-αναπαράσταση). M2 • Συνδέουν τις παραπάνω έννοιες με βιωματικές ερμηνείες (σώμα – αισθήσεις). M2
<p>Κριτική ανάλυση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Μίμηση- παρατήρηση • Ιδέα-σύμβολο-έκφραση-γεγονός • Συναίσθημα- 	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνδέουν την ανάλυση ενός έργου τέχνης με τις πιθανές προθέσεις του/της καλλιτέχνη/καλλιτέχνηδας. • Να τοποθετηθούν για τον βαθμό 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συμμετέχουν σε δράσεις αντιλογίας (debate) που εστιάζουν σε ζεύγη έργων – καλλιτεχνών –

<p>Κριτική ανάλυση</p>	<p>λογική</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αντιπαραβολή έργων τέχνης-εφαρμογών 	<p>εκπλήρωσης των στόχων τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν και να τοποθετούνται κριτικά για καλλιτεχνικά ρεύματα, καλλιτέχνες/καλλιτέχνιδες και έργα τέχνης. • Να αξιολογούν θεωρητικά εικαστικές εφαρμογές. 	<p>καλλιτεχνικών ρευμάτων, με αντικείμενο εστιασμένες θεματικές αναλύσεις, όπως π.χ. τα σύμβολα στην Αναγέννηση. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύουν κριτικά το έργο καλλιτεχνών και ρευμάτων σε διαφορετικά εικαστικά πεδία και εφαρμογές (μόδα, διακόσμηση, παράδοση, κυβερνοχώρος). M2, M3 • Αναλύουν και προτείνουν αισθητικές αλλαγές στον σχολικό χώρο. M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται πάνω στις αισθητικές επιλογές τους (καθημερινότητα, κοινωνική ζωή). M2, M3 • Επιτυγχάνουν αισθητικές τροποποιήσεις στις επιλογές τους (καθημερινότητα, κοινωνική ζωή). M1, M3
<p>Αξιολόγηση έργου τέχνης-μαθητικού έργου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σύνδεση θεωρίας και πράξης • Διαρκής αμφίδρομη σχέση εμπειρικών-θεωρητικών δεδομένων 	<ul style="list-style-type: none"> • Να τεκμηριώνουν θεωρητικά την εικαστική πράξη τους. • Να συγκρίνουν και να αναλύουν την εικαστική δημιουργία τους σε αντιπαραβολή με στοχευμένο παράδειγμα από την ιστορία της τέχνης ή έργα που φιλοξενούνται σε πινακοθήκες, μουσεία, χώρους τέχνης κ.λπ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες: • Προβαίνουν σε τεκμηριωμένες αξιολογήσεις εικαστικών έργων κατά την επίσκεψη σε μουσείο / έκθεση (π.χ. για τη φορμαλιστική ανάλυση του έργου τέχνης). M2, M3 • Καταθέτουν τεκμηριωμένες κρίσεις σε σχέση με την αισθητική του περιβάλλοντος χώρου της (σχολικής) κοινότητας. M2, M3 • Καταθέτουν τεκμηριωμένες κρίσεις για την αισθητική του αρχιτεκτονικού – πολεοδομικού ιστού της πόλης. M2, M3 • Διατυπώνουν αισθητικές κρίσεις για διαφοροποιημένα πολυμεσικά μηνύματα (εκπομπές, διαφημίσεις κ.λπ.). M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται για τις αισθητικές επιλογές τους (σύνδεση δημιουργικής πράξης και

Αξιολόγηση έργου τέχνης-μαθητικού έργου			αισθητικής απόκρισης). M1, M2 <ul style="list-style-type: none"> • Προβαίνουν σε αισθητικές τροποποιήσεις των δημιουργικών, εικαστικών κ.ά. επιλογών τους (σύνδεση αισθητικής πρόσληψης με δημιουργική πράξη). M1, M2 • Συγκροτούν και προτείνουν αισθητικές τροποποιητικές προτάσεις για το άμεσο κοινωνικό περιβάλλον. M1, M3
---	--	--	---

6ος Συμπληρωματικός Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Κοινωνικές αξίες	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνικότητα-συνεργασία • Φιλία-χαρά-προσμονή • Φιλότητα • Κοινωνική συναισθηματική επίγνωση-υπευθυνότητα • Ειλικρίνεια-συμμετοχικότητα • Αποδοχή διαφορετικότητας-αλληλεγγύη 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να συσχετίζουν μορφές τέχνης με την ανάπτυξη της κοινωνικότητας. • Να διακρίνουν την κοινωνικότητα ως υλικό, μέσο και τεχνική σύγχρονων εικαστικών αναζητήσεων και εκφράσεων. • Να κατανοούν ότι η τέχνη, ο οραματισμός, ο κοινός προσανατολισμός συχνά αποτελούν το βαθύτερο υπόβαθρο της φιλίας μεταξύ εικαστικών. • Να διακρίνουν την επιρροή της αξίας της φιλίας στα έργα των εικαστικών. • Να συσχετίζουν την αλληλεγγύη ως συνεισφορά προς αλλήλους σε οριζόντια βάση μεταξύ ίσων. • Να διακρίνουν το φιλότιμο ως θέμα σε μορφές εικαστικών τεχνών. • Να κατανοούν ότι οι εικαστικές τέχνες μπορούν να ενθαρρύνουν τις αξίες της καλοσύνης, της αγάπης και του φιλότιμου στον κόσμο. • Να αναγνωρίζουν και να δηλώνουν την πηγή έμπνευσης της εικαστικής τους εργασίας (ειλικρίνεια). • Να εκτιμούν και να αναγνωρίζουν 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διερευνούν τον χώρο ως εγκατάσταση. Τοποθετούνται σε σχέση με τη γενική ατμόσφαιρα του χώρου. M2, M3 • Διασύνδεουν τη λειτουργία μιας εγκατάστασης σε συνάρτηση με την ενθάρρυνση της κοινωνικότητας και την εμπλοκή σε δραστηριότητες. M2, M3 • Συζητούν τον βαθμό προσβασιμότητας ενός χώρου, το προσωπικό, διαπροσωπικό και κοινωνικό επίπεδο άνεσης που προσφέρει και συνδιαλέγονται με εικαστικά έργα. M2, M3 • Αναγνωρίζουν τη συμβολή της αξίας της κοινωνικότητας στα εικαστικά έργα performance. M2, M3 • Ερευνούν ζητήματα ευθύνης στο πλαίσιο διαπροσωπικών σχέσεων σε άυλα εικαστικά έργα. M2, M3 • Σχεδιάζουν και πραγματοποιούν ομαδικά ή ατομικά εγκατάσταση στον χώρο ή συμμετοχική performance στην τάξη ή στο σχολείο ή την κοινότητα. M1 • Αναζητούν πληροφορίες και παραδείγματα φιλίας εικαστικών καλλιτεχνών στο διαδίκτυο. M3

<p>Κοινωνικές αξίες</p>		<p>με ειλικρίνεια τη συμβολή τους στη συνεργατική εργασία για τη δημιουργία του εικαστικού έργου.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αμφισβητούν την ειλικρίνεια διαφημίσεων που προβάλλουν «κατασκευασμένα» πρότυπα. • Να είναι ειλικρινείς και να αιτιολογούν με σεβασμό την απόκρισή τους στα έργα τέχνης και τις εικαστικές εργασίες των μελών της ομάδας. • Να κατανοούν πως η συμμετοχή συχνά ξεκινά με μικρά βήματα ως μια διαδικασία διεκδίκησης δικαιωμάτων. • Να εκφράζουν δημοκρατικές αρχές, όπως η ελευθερία. • Να παραθέτουν παραδείγματα ομάδων που έχουν βιώσει τον αποκλεισμό λόγω φυλετικών, εθνικών και θρησκευτικών διαφορών. • Να επιδεικνύουν τρόπους με τους οποίους τα άτομα και οι ομάδες περιλαμβάνονται ή αποκλείονται σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο από τον δημόσιο χώρο. • Να κατανοούν και να ορίζουν τον σεβασμό στη διαφορετικότητα. • Να κατανοούν την έννοια των «προστατευόμενων χαρακτηριστικών». 	<ul style="list-style-type: none"> • Εξετάζουν βιογραφίες εικαστικών και κωδικοποιούν ομοιότητες και διαφορές της ιδιοσυγκρασίας, του έργου τους. M2 • Δημιουργούν εικαστικά έργα εστιάζοντας στην ειλικρίνεια του συναισθήματος και της φαντασίας. M1, M3 • Στοχάζονται και συζητούν με αφορμή τη δήλωση του Van Gogh «Όπως όλοι οι άλλοι, έχω ανάγκη από σχέσεις φιλίας, αγάπης, εμπιστοσύνης, συντροφικότητας, καθώς δεν είμαι σαν αντλία νερού ή κολόνα φωτισμού, φτιαγμένος από πέτρα ή από σίδηρο...». M3 • Δημιουργούν δικά τους γλυπτά πορτρέτα φιλίας με αφορμή τα γλυπτά πορτρέτα. M1, M2 • Δημιουργούν φωτογραφία φιλίας με αφορμή παραδείγματα εικαστικών. M1, M2, M3 • Παρακολουθούν βίντεο που αφορά τη λέξη «Kotahitanga» (ενότητα) των Maouiri, εμπνέονται και σχεδιάζουν στο εικαστικό σημειωματάριο πώς οι επιθυμίες, οι προσδοκίες, η χαρά των ατόμων συνδέονται με τη παρέα, την ομάδα, την τάξη, την οικογένεια κ.λπ. M3, M1 • Αξιοποιούν τα σχέδιά τους και δημιουργούν μια σύνθεση σε χώρο του σχολείου για να βιώσουν την ικανοποίηση που συνδέεται με την ταυτότητα της ομάδας. Μπορούν να εμπνευστούν και από παραδείγματα σύγχρονων καλλιτεχνών. M1, M2, M3 • Επισκέπτονται ιστοσελίδες και στη συνέχεια συζητούν στην ομάδα τους με σκοπό να ορίσουν «Τι είναι η αλληλεγγύη και πώς την αναγνωρίζουμε». M3 • Σχεδιάζουν στο εικαστικό σημειωματάριο προσχέδια και δοκίμια για ένα εικαστικό έργο που εστιάζει στην αξία της αλληλεγγύης. M1 • Συγκρίνουν εικαστικά έργα που εστιάζουν στο θέμα της
-------------------------	--	---	---

<p>Κοινωνικές αξίες</p>			<p>αλληλεγγύης και της μετανάστευσης. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιμελούνται έκθεση εικαστικών εργασιών με θέμα τη φράση του Gerhard Richter «Η τέχνη είναι η υψηλότερη μορφή ελπίδας». M1 • Αναλύουν εικαστικά έργα graffiti και εργάζονται με τις στοχαστικές διαθέσεις project zero εστιάζοντας στην έννοια «φιλότιμο». M2 • Σχεδιάζουν, οργανώνουν και επιμελούνται εικαστική έκθεση με αφορμή αρθρογραφία για το φιλότιμο και τον εθελοντισμό. Στόχος της έκθεσης είναι να ευαισθητοποιήσουν και να ενεργοποιήσουν το φιλότιμο και τη συνεργασία των συμμαθητών/τριών τους. M1 M3 • Μελετούν περιπτώσεις φεστιβάλ τεχνών και οργανώνουν ένα στην περιοχή τους. M1, M2, M3 • Αναλύουν εικαστικά έργα ως προς την ειλικρίνεια του συναισθήματος της χαράς και της φαντασίας. M2 • Παρεμβαίνουν και μεταμορφώνουν εικαστικά έργα με αφορμή κινηματογραφικά έργα. M1, M2 • Παρακολουθούν βίντεο τα οποία «ωραιοποιούν» το ανθρώπινο σώμα και σχολιάζουν τα κοινωνικά πρότυπα. M3 • Αναλύουν τις διαφημίσεις αξιοποιώντας τα εικονιστικά κριτήρια «out of eden learn», επιχειρηματολογούν και χρησιμοποιούν στοιχεία από τη διαφήμιση για να υποστηρίξουν την επιλογή του εικονιδίου. M2, M3 • Αναλύουν εικαστικά έργα χρησιμοποιώντας την τεχνική του Perkins «γιατί το λες αυτό». M2 • Διερευνούν την έννοια της ελευθερίας και της στέρησής της. M2 • Δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα κόμικ, εικονογραφημένα παιδικά βιβλία ή animation ή
-------------------------	--	--	--

Κοινωνικές αξίες			<p>βίντεο με κάποιο προστατευόμενο χαρακτηριστικό. M1, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις εικαστικές εργασίες τους. M1, M2, M3 • Αποτιμούν και ερμηνεύουν διαλεκτικά τα αποτελέσματα. M2 • Περιηγούνται στην τάξη (Gallery walk) και βλέπουν τις εικαστικές εργασίες στα εικαστικά σημειωματάρια των συμμαθητών/τριών τους. M2, M3 • Χρησιμοποιούν το εικονιστικό σύμβολο (out of Eden learn) και το τοποθετούν με post it σε δύο έργα συμμαθητών/τριών τους που θέλουν να σχολιάσουν και συνοδεύουν την επιλογή τους με σύντομο γραπτό σχόλιο αιτιολόγησης. M2, M3
Δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες μάθησης • Δεξιότητες του νου • Δεξιότητες ζωής 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τις δεξιότητες μάθησης 21ου αιώνα (κριτική σκέψη, επικοινωνία, συνεργασία, δημιουργικότητα) σε σύνδεση με τα εικαστικά έργα και τις εικαστικές δραστηριότητες. • Να κατηγοριοποιούν την ψηφιακή επικοινωνία, την ψηφιακή συνεργασία, την ψηφιακή δημιουργικότητα, την ψηφιακή κριτική σκέψη. • Να αξιοποιούν τη μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας. • Να αξιοποιούν μελέτες περίπτωσης για να επιλύσουν κάποιο δικό τους πρόβλημα ή θέμα. • Να αναπαριστούν μια εμπειρία της ζωής τους εικονικά ή συμβολικά και να κάνουν μεταφορά της σκέψης τους σε εικαστικά έργα. • Να εφαρμόζουν ρουτίνες σκέψης και αναστοχασμού στην ανάλυση εικαστικών έργων. • Να κατασκευάζουν εικαστικά 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζητούν στο διαδικτυο πρότυπα ομορφιάς διαφορετικών εποχών και πολιτισμών, όπως απεικονίζονται στην τέχνη, και συσχετίζουν την αισθητική της εποχής μας με τα πρότυπα ομορφιάς άλλων εποχών. M3 • Συσχετίζουν την εξωτερική ομορφιά με την εσωτερική ομορφιά της καρδιάς δημιουργώντας έναν εννοιολογικό Χάρτη. M2, M3 • Σχολιάζουν συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας με στατιστικές υπηρεσίες που αξιοποιούνται στη δημιουργία εικαστικών έργων. M2, M3 • Παρακολουθούν βίντεο με εικαστικά έργα για την αιεφορία και με τη δημιουργική διαδικασία (Petty) σχεδιάζουν το δικό τους εικαστικό έργο για να επιλύσουν ένα τοπικό πρόβλημα. M2, M1 • Αφηγούνται πραγματικές

Δεξιότητες		<p>έργα, παιχνίδια, εφαρμογές.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να συνεργάζονται για να εκφράσουν τις κοινές επιθυμίες τους αξιοποιώντας βασικά μορφικά στοιχεία. • Να αξιοποιούν ρουτίνες σκέψης για εισαγωγή, διερεύνηση, σύνθεση και οργάνωση ιδεών. 	<p>εμπειρίες κρίσεων σχεδιάζοντας χάρτη, ή κόμικ, ή ψηφιακό κόμικ. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν μάσκες στο εικαστικό τους σημειωματάριο. M1 • Δημιουργούν μάσκες με συμβολικά υλικά, μέσα και τεχνικές που εκφράζουν στην ομάδα την κουλτούρα τους. M1, M3 • Παρατηρούν φωτογραφίες και χρησιμοποιούν τις στοχαστικές διαθέσεις για να κατανοήσουν άγνωστα θέματα συνδέοντάς τα με αυτά που ήδη γνωρίζουν. M2, M3 • Δημιουργούν συνεργατικά ομαδικά εικαστικά έργα ψηφιακά με αφορμή αφηγήσεις εικαστικών. M1, M3 • Μελετούν εικαστικές σειρές και με τη βοήθεια στοχαστικών ρουτίνων διερευνούν ομοιότητες και διαφορές τους, ενώ τέλος δημιουργούν και τη δική τους σειρά. M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αυτοαξιολογούν ή ετεροαξιολογούν την εκδήλωση των δεξιοτήτων μάθησης, νου ή ζωής αξιοποιώντας τα εξής κριτήρια: α) αρχόμενη εκδήλωση: 1ο επίπεδο εκδήλωσης, β) αναπτυσσόμενη: 2ο επίπεδο εκδήλωσης, γ) ικανοποιητική: 3ο επίπεδο εκδήλωσης, δ) εξαιρετική: 4ο επίπεδο εκδήλωσης. M1, M2, M3
------------	--	---	--

7ος Συμπληρωματικός Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός – Γραμματισμός των Μέσων

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Ψηφιακή νοημοσύνη	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακή ασφάλεια • Ψηφιακά 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν απειλές στον κυβερνοχώρο. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενημερώνονται με διάφορους

<p>Ψηφιακή νοημοσύνη</p>	<p>δικαιώματα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ικανότητες δημιουργίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διαχειρίζονται κινδύνους και να αποφεύγουν προβληματικό περιεχόμενο (άσεμνο, διαφημίσεις κ.λπ.). • Να κατανοούν τις βέλτιστες πρακτικές χρήσης του Η/Υ περιορίζοντας τους κινδύνους. • Να χρησιμοποιούν κατάλληλα εργαλεία ασφαλείας για την προστασία δεδομένων. • Να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία εργαλείων ασφαλείας, π.χ. αντι-ιικά προγράμματα. • Να προστατεύουν τα προσωπικά τους δικαιώματα και την ιδιωτική τους ζωή. • Να κατανοούν ότι ορισμένοι τύποι δεδομένων χρησιμοποιούνται από εταιρείες για τον σχεδιασμό προϊόντων. • Να συμπεραίνουν ότι η στοχευμένη διαφήμιση τους/τις καθιστά πιο ευάλωτους/-ες στην κλοπή ταυτότητας. • Να ονομάζουν συνεργατικά ψηφιακά εργαλεία και λογισμικά. • Να χρησιμοποιήσουν εργαλεία επεξεργασίας ψηφιακών αρχείων. 	<p>τρόπους (κείμενα, βίντεο κ.λπ.) για τους τρόπους που μπορούν να ελέγξουν την αξιοπιστία μιας ηλεκτρονικής πηγής και διατυπώνουν με εικαστικό τρόπο (σύμβολα) κανόνες για αξιόπιστες και ασφαλείς ιστοσελίδες. M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν στο εικαστικό σημειωματάριο doodle με στόχο την ολοκλήρωση της φράσης «όταν είμαι στο διαδίκτυο, θα θυμηθώ να...» ή «όταν είμαι στο διαδίκτυο, θα θυμηθώ να μην...», ώστε να προστατευτούν από εισβολή, απάτες, κακόβουλο λογισμικό. M1 • Συζητούν τα διαθέσιμα εργαλεία ασφάλειας για την προστασία προσωπικών δεδομένων. M3 • Δημιουργούν αφίσες με συνθήματα (slogan): «Δε θα μοιραστώ το όνομα ή τη διεύθυνσή μου με κάποιον που δε γνωρίζω» ή «Για το διαδίκτυο θα δημιουργήσω ένα όνομα χρήστη που δεν είναι το πραγματικό μου όνομα». M1, M3 • Αναλύουν φωτογραφίες και συζητούν τα προσωπικά δικαιώματα στην ιδιωτική ζωή. M2, M3 • Αναλύουν τα creative commons εικονίδια για την πνευματική ιδιοκτησία και αντιλαμβάνονται τη λειτουργία τους. M2, M3 • Χρησιμοποιούν πληροφορίες συμπεριφοράς των εφήβων για να σχεδιάσουν προϊόντα ελκυστικά και χρήσιμα για την ηλικιακή τους ομάδα, π.χ. τύπωμα για T-shirt. M1, M3 • Σχεδιάζουν ενημερωτικό έντυπο φυλλάδιο ή ψηφιακό βιβλίο στο bookcreator ή άλλη εφαρμογή για να ευαισθητοποιήσουν συμμαθητές/-τριες και γονείς για τον τρόπο με τον οποίο ορισμένοι τύποι δεδομένων χρησιμοποιούνται από τις εταιρείες για στοχευμένες διαφημίσεις, καθιστώντας τους έτσι πιο ευάλωτους στην κλοπή ταυτότητας. M1, M3 • Αναλύουν τους τρόπους που τα
--------------------------	--	--	---

Ψηφιακή νοημοσύνη			<p>εικαστικά έργα σχολιάζουν τη στοχευμένη διαφήμιση. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν το infographic και τροποποιούν ή σχεδιάζουν δικό τους με ψηφιακά εργαλεία επεξεργασίας αρχείων. M1, M2, M3 • Σχεδιάζουν στο ριχτοπ ή αλλού κόμικ με 4 καρτέ, 1 για κάθε ένδειξη κλοπής της ταυτότητας: α) προσποίηση ότι είναι από γνωστή οργάνωση, β) επίκληση προβλήματος ή βραβείου, γ) άσκηση πίεσης για το κατεπείγον του αιτήματος, και δ) επιμονή για πληρωμή με συγκεκριμένο τρόπο. M1, M3 • Δημιουργούν ταινία με θέμα ασφάλεια στο διαδίκτυο. M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γράφουν ιδέες και σχόλια για τις εικαστικές τους εργασίες στο εικαστικό σημειωματάριό τους. M2 • Κάνουν εργασίες ριχτοπ κόμικς. M1 • Κάνουν εργασίες μετά από έρευνα στο διαδίκτυο για το infographic. M1, M3 • Σέβονται το έργο τους και τα έργα των άλλων. M1, M2, M3 • Παρουσιάζουν και εκθέτουν το έργο τους στην τάξη ή στο σχολείο. M2
Ψηφιακός γραμματισμός	<ul style="list-style-type: none"> • Ικανότητες παραγωγής και ανάλυσης ψηφιακών μορφικών στοιχείων • Ψηφιακός και εικαστικός γραμματισμός 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναζητούν πολυτροπικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο. • Να αναγνωρίζουν το ρixel ως μορφικό στοιχείο. • Να κατανοούν την πολυτροπική εικαστική χρήση ψηφιακών μορφικών στοιχείων, εργαλείων επεξεργασίας εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών. • Να παράγουν εικαστικά έργα με υψηλή αισθητική ποιότητα αξιοποιώντας ψηφιακό στοιχείο. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρακολουθούν βίντεο σύγχρονων εικαστικών και στη συνέχεια γράφουν στο Padlet πώς παράγει ψηφιακά μορφικά στοιχεία. M2, M3 • Αναλύουν παραδείγματα καλλιτεχνών που χρησιμοποιούν ψηφιακά μορφικά στοιχεία στο έργο τους. M2, M3 • Περιηγούνται εκθέσεις για άτομα με ειδικές ικανότητες και αναλύουν θεματικά τα έργα. M2, M3

Ψηφιακός γραμματισμός			<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν ψηφιακό έργο με κώδικα. M1, M3
			<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται χρησιμοποιώντας μερικά από τα ακόλουθα κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> — Συμμετοχή, επίπεδο εμπλοκής – δέσμευσης M1, M2, M3 — πρωτοτυπία doodle & αφίσας. M1 — βάθος ανάλυσης. M2 — εκφραστικότητα στο εικαστικό έργο. M1, M2 — επικοινωνία. M1, M2, M3 — σαφήνεια. M1, M2, M3 — οργάνωση. M1, M2, M3 — τεχνική ικανότητα. M1, M2, M3 — Η ετερο/αυτό- αξιολόγηση μπορεί να λάβει τη μορφή e – portfolio. M1, M2, M3

8ος Συμπληρωματικός Άξονας: Συνέργεια Τεχνών – Διαθεματικότητα – Διεπιστημονικότητα

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Συνέργεια των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών με άλλες τέχνες	<ul style="list-style-type: none"> • Συνέργεια με την όπερα, το θέατρο, τον κινηματογράφο το animation • Συνέργειες μέσω συσχέτισης με τα μορφικά στοιχεία • Διαθεματικοί συσχετισμοί υλικών • Συνέργειες μέσω της σκηνογραφίας • Συνέργεια με τη μουσική 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τις δυνατότητες συνεργασίας και συνέργειας με τις άλλες τέχνες στο επίπεδο της συνδημιουργίας συνεργατικών έργων, μέσα από παραδείγματα της ιστορίας της τέχνης (παλαιότερης και σύγχρονης). • Να κατανοούν και να εφαρμόζουν τη μεθοδολογία ανάπτυξης ενός θέματος με τρόπο διεπιστημονικό και διαθεματικό μέσα από τη συνεργασία του εικαστικού μέρους με τους άλλους κλάδους των τεχνών. • Να συνεργάζονται διαθεματικά ή/και διεπιστημονικά με το θέατρο, τον κινηματογράφο, τη σκηνογραφία και τη μουσική, με 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διερευνούν παραδείγματα συνέργειας και συνεργασίας των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών με τις άλλες τέχνες, με απώτερη επιδίωξη να οξύνουν την οπτική τους αντίληψη. Για τον σκοπό αυτό εστιάζουν σε έργα της παλαιότερης και σύγχρονης ιστορίας της τέχνης (π.χ.: Cocteau scenario μπαλέτου «Parade» 1917, Κουστουμία σκηνικά Picasso libretto Apollinaire μουσική Satie, Marcel Duchamp-Anemic Cinema, Fernand Léger-Ballet mécanique) M2, M3 • Γνωρίζουν και συζητούν το έργο σκηνοθετών με εικαστική γραφή. —π.χ. Σεργκέι Αϊζενστάιν,

<p>Συνέργεια των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών με άλλες τέχνες</p>		<p>εστίαση σε συσχετισμούς της φόρμας, των γραμμών, των σημείων των χρωμάτων (ενός ή κάποιων από αυτά συνδυαστικά).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τη σύνθεση μορφικών στοιχείων μέσω της διερεύνησης των διαστάσεων της σε άλλες μορφές τέχνης. • Να συνεργάζονται διαθεματικά με αφορμή την ομοιότητα υλικών, να κατανοούν τον συσχετισμό στην πράξη, ώστε να παράγουν έργα εικαστικά. • Να δημιουργούν και να κατασκευάζουν σε συνεργασία με τις άλλες τέχνες φροντίζοντας τη διαθεματική ενότητα μορφής και περιεχομένου για να εκφράσουν απλά νοήματα, ιδέες και τα συναισθήματά τους. • Να αξιοποιούν την τάξη ως «εν τόπω» κέντρο της έκφρασής τους, μετασχηματίζοντάς το με ιδέες - μετατροπές στη διάταξη και τη χρήση ανάλογα με τον συνεργατικό στόχο. • Να απολαμβάνουν τη διαδικασία και τις ευκαιρίες για ολιστική έκφραση με το να εμπλέκονται σε ομαδικά συνθετικά πρόζεκτ που σχεδιάζονται με τη συνεργασία των τεχνών. 	<p>— Ακίρα Κουροσάβα, Ζαν Κοκτώ, — Θεόδωρος Αγγελόπουλος κ.λπ. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρχονται σε επαφή με έργα που εστιάζουν στη συνέργεια της παραστατικής κινηματογραφίας (animation) και του κινηματογράφου. π.χ. κλασικό κινούμενο σχέδιο — Walt Disney — Anime Jun'ichi Kōuchi «Namakura Gatana» 1917 της Ζωγραφικής και του κινηματογράφου π.χ. Akira Kurosawa «Όνειρα» — Chopin Prelude No. 15 in D-flat («Raindrop»). M2 • Αντιπαραβάλλουν το παραδοσιακό ελληνικό θέατρο σκιών (Καραγκιόζη) με το κλασικό κινέζικο θέατρο σκιών και το σύγχρονο animation και συγκρίνουν τις αξιοποιούμενες τεχνικές (τεχνική cut-out-ντεκουπαρισμένα χαρτιά), π.χ. Lotte Reiniger «Prince Achmed». M2, M3 • Γνωρίζουν τη σχέση γλυπτικής και κινηματογράφου και προβαίνουν σε συγκρίσεις και συσχετίσεις, π.χ. σύγκριση του έργου του Kendall Geers «Acropolis now» με την ταινία «Aprocalypse now» κ.λπ. M2, M3 • Συνδέουν την αρχιτεκτονική και τη γλυπτική στην περιβαλλοντική τέχνη αξιοποιώντας το παράδειγμα των Robert Smithson και Walter de Maria κ.ά. M2, M3 • Συσχετίζουν τα μορφικά στοιχεία των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών με αντίστοιχα της όπερας, του θεάτρου, του κινηματογράφου, π.χ. έργα του William Kentridge M2 • Συσχετίζουν τις εικαστικές τέχνες με το θέατρο μελετώντας για παράδειγμα: — σκηνικά του Τσαρούχη — τα έργα του Hans Richter, «Rhythmus 21» και «Dreams That
---	--	--	---

<p>Συνέργεια των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών με άλλες τέχνες</p>			<p>Money Can Buy» (1947). M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρχονται σε επαφή με μορφές μοντέρνας τέχνης που επιδιώκουν την ενεργοποίηση του θεατή (GRAV's Labyrinth, 1963). M2, M3 • Γνωρίζουν το έργο πρωτοπόρων οραματιστών καλλιτεχνών, π.χ. — Alain Robbe-Grillet (κινηματογράφος), — Karlheinz Stockhausen (μουσική) κ.λπ. — Grande Serata Futurista (1913), φουτουριστική εσπερίδα με μουσική συμφωνία, ανάγνωση ποιημάτων, ζωγραφική, γλυπτική. M2, M3 • Κρατούν σημειώσεις και ιδέες για παρόμοιες συνεργασίες και συσχετισμούς στο εικαστικό τους ημερολόγιο. M2 • Σχεδιάζουν, υλοποιούν και παρουσιάζουν project συνέργειας των τεχνών σε σχολικές και τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις που αναπτύσσονται στη βάση του σχολείου με κέντρο το εικαστικό εργαστήριο. M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται πάνω στα νέα οπτικά ερεθίσματα. M2 • Αποτιμούν την αισθητική ποιότητα και την ποιότητα έκφρασης των συνεργατικών έργων των τεχνών. M2 • Αποτιμούν κριτικά τη διαδικασία μάθησής τους (ατομική και ομαδική). M2, M3 • Αναστοχάζονται πάνω στα ζητήματα συνεργασίας των γνωστικών αντικειμένων των τεχνών αναζητώντας λύσεις για την εξέλιξη της εργασίας τους. M2, M3 • Αποτιμούν τον τρόπο αφομοίωσης των νέων οπτικών εμπειριών στις μαθητικές τους εργασίες με κριτήρια την επιτυχημένη έκφραση του περιεχομένου μέσα από τη φόρμα. M2, M1 • Αξιολογούνται με συνεκτίμηση
---	--	--	---

			<p>στοιχείων, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> — εργασίες στο εικαστικό ημερολόγιο (sketchbook). M1 — εργασίες του ατομικού τους φακέλου (portfolio). M2, M1, M3 — ασκήσεις στην τάξη. M1 — συμμετοχή σε συζητήσεις. M2, M3 — ενδιαφέρον. M2
<p>Συνέργεια των τεχνών με τις θετικές επιστήμες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συνέργεια με την τεχνολογία • Συνέργεια με τις φυσικές επιστήμες και τη βιολογία • Συνέργεια των τεχνών με τα μαθηματικά 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τις δυνατότητες συνεργατικού έργου με το μάθημα της τεχνολογίας, των φυσικών επιστημών και των μαθηματικών, μέσα από μορφές και κινήματα της ιστορίας της τέχνης, (παλαιότερης και σύγχρονης) και μέσα από τη σχολική πρακτική. • Να κατανοούν και να εφαρμόζουν τη μεθοδολογία ανάπτυξης ενός θέματος με τρόπο διεπιστημονικό και διαθεματικό μέσα από τη συνεργασία των εικαστικών με την τεχνολογία, την πληροφορική, τη φυσική και τα μαθηματικά. • Να κατανοούν τη σύνθεση μορφικών στοιχείων μέσω των σχηματισμών τους στη φυσική και τα μαθηματικά. • Να συνεργάζονται με τα μαθήματα της τεχνολογίας και της πληροφορικής λόγω συνάφειας υλικών και με αφορμή την ομοιότητα των υλικών και των αλληλοσυμπληρούμενων στόχων. • Να κατανοούν τον συσχετισμό της τεχνολογίας των υλικών και της φόρμας στην πράξη ώστε να παράγουν έργα με λειτουργικότητα και αισθητική ποιότητα. • Να συνεργάζονται διαθεματικά ή/και διεπιστημονικά με τα μαθηματικά, κυρίως σε ό,τι αφορά τον σχηματισμό της φόρμας, των γραμμών, των σημείων και την επανάληψη μοτίβων με τρόπο γεωμετρικό ή αλγεβρικό. • Να δημιουργούν και να κατασκευάζουν σε συνεργασία με 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρχονται σε επαφή με προσωπικότητες και έργα - σταθμούς στην ιστορία της τέχνης (παλαιότερα και σύγχρονα, τα οποία αποτελούν αντικείμενο μελέτης τέχνης της Β' τάξης) που επικεντρώνονται στην αλληλεπίδραση των εικαστικών τεχνών με τις θετικές επιστήμες, και συζητούν τη σχέση και τις δυνατότητες συνεργασίας και αλληλεπίδρασης των τεχνών με τις θετικές επιστήμες. Προς τον σκοπό αυτό εστιάζουν: <ul style="list-style-type: none"> — στην ιστορία της τέχνης της Αναγέννησης και ειδικά στα πειράματα και τις μηχανές του Λεονάρντο ντα Βίντσι — σε αναφορές σε άλλες πολυσχιδείς προσωπικότητες, διανοούμενους και καλλιτέχνες της Αναγέννησης και στα τεχνικά-γεωμετρικά-μηχανικά επιτεύγματά τους, όπως για παράδειγμα έργα του Αλμπέρτι, του Βερόκιο, του Μιχαήλ Άγγελου, του Ντίρερ κ.λπ. — στο βιομηχανικό σχέδιο και τον σχεδιασμό προϊόντος (σχέδιο παραγωγής προϊόντος) εστιάζοντας στη σχολή του Μπαουχάους — στην οπτική φυσική, διερευνώντας μέσα από την παρατήρηση της φύσης, της οπτικής, των αποτελεσμάτων του φωτός πάνω στην ύλη, στη φόρμα, και στα χρώματα κ.λπ. M2, M3 • Εκτελούν δοκιμές και πειράματα, όπως τα πειράματα οπτικής του

<p>Συνέργεια των τεχνών με τις θετικές επιστήμες</p>		<p>τις θετικές επιστήμες φροντίζοντας τη διαθεματική ενότητα μορφής και περιεχομένου για να εκφράσουν απλά νοήματα, ιδέες και τα συναισθήματά τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αξιοποιούν την τάξη ως «εν τόπω» κέντρο της έκφρασής τους, μετασχηματίζοντάς το με ιδέες - μετατροπές στη διάταξη και τη χρήση ανάλογα με τον συνεργατικό στόχο. • Να αναγνωρίζουν τον ρόλο των μορφικών στοιχείων σε άλλα αναπαραστατικά συστήματα (π.χ. χημεία, φυσική, βιολογία, μαθηματικά κ.λπ.). 	<p>Dürer, των Ολλανδών (genre), του Goethe, του Newton, Itten (π.χ. φασματικές αναλύσεις φωτός, παραγωγή των χρωμάτων κ.λπ.), ώστε να κατανοήσουν τα φαινόμενα στην απόδοση του χρώματος (ανάκλαση, διάθλαση, μετείκασμα κ.λπ.). M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δοκιμάζουν τα «σκληρά» υλικά (χαρτόνι, cardboard, μακετόχαρτο, ξύλα, σύρματα, φύλλα μετάλλου, πλεξιγκλάς, ανακυκλώσιμα υλικά κ.λπ.) και χρησιμοποιούν ηλεκτρικές μηχανές (π.χ. σέγα ντεκουπάζ) υπό την επίβλεψη εκπαιδευτικού σε συνεργασία με το μάθημα της τεχνολογίας με αφορμή την κατασκευή κοινού προϊόντος. M1, M2 • Προγραμματίζουν μια συμμετοχική παρουσίαση Εικαστικών και τεχνολογίας που να σχετίζεται άμεσα με την ύλη του τεχνικού, του γραμμικού και του προβολικού σχεδίου (αξονομετρικό σχέδιο, παράλληλες προβολές κ.λπ.), της αρχιτεκτονικής, του σχεδιασμού προϊόντος του βιομηχανικού σχεδίου. M2, M3 • Εκτελούν διαθεματικά σχέδια εργασίας με αντικείμενα τέχνης, μακέτες, αναπτύγματα στον χώρο, στοιχεία της αρχιτεκτονικής, κινητικά γλυπτά κ.λπ. M1, M2, M3 • Υλοποιούν διαθεματικές δραστηριότητες STEM & STEAM μέσω της συνεργασίας με τα γνωστικά αντικείμενα των μαθηματικών, της γεωμετρίας, της φυσικής, της τεχνολογίας με ανάπτυγμα στον χώρο (π.χ. origami, kirigami) ή με μηχανικό ενδιαφέρον (π.χ. τροχαλίες ή συναρμογές με κινούμενα μέρη κ.λπ.). M1, M2, M3 • Εκτελούν ένα παράδειγμα αρμονικής χάραξης με αφορμή την αρμονία των αναλογιών στη φύση και την τέχνη (στα ελληνικά αγγεία, την ανάπτυξη των φυτών, τα κοχύλια, την προοπτική της ανθρώπινης όρασης κ.λπ. χρυσός
--	--	--	--

<p>Συνέργεια των τεχνών με τις θετικές επιστήμες</p>			<p>αριθμός Φ = 1,618, χρυσή σπείρα Φιμπονάτσι κ.λπ.). M1, M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διερευνούν περαιτέρω πηγές και έργα εικαστικών τεχνών σε συνάφεια με τις θετικές επιστήμες, ενδεικτικά: <ul style="list-style-type: none"> — σύνδεση με παραδοσιακές τεχνικές: τεχνική του πλεξιματος στην τέχνη με στόχο την προστασία της βιοποικιλότητας στο έργο των Margaret και Christine Wertheim, Hyperbolic: Reefs, Rubbish, and Reason (2011). — σύνδεση με τα Μαθηματικά, Joseph Albers και Bauhaus - Kenichi-Kanazawa, Ήχος και γεωμετρία — William Kentridge — «Refusal of Time» Installation, Τάκης, Μαγνητικά γλυπτά, Liliane Lijn και Nazli Nour <p>E=mc³ 44 x 23.5 x 23.5 cm· Letraset on Perspex cone, motorised turntable (μηχανοκίνητο πικάπ) (1968). M2, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν την αισθητική ποιότητα της συνέργειας των τεχνών και των συνεργατικών project που εστιάζουν στη συνέργειά τους με τις θετικές επιστήμες. M2, M3 • Αναστοχάζονται πάνω στα ζητήματα συνεργασίας των θετικών επιστημών με τις τέχνες και αναζητούν λύσεις για την εξέλιξη της εργασίας τους. M2 • Αποτιμούν τον τρόπο αφομοίωσης των νέων γνώσεων στις μαθητικές τους εργασίες. M2 • Αξιολογούνται με συνεκτίμηση στοιχείων, όπως: <ul style="list-style-type: none"> — εργασίες στο εικαστικό ημερολόγιο (sketchbook). M1, M2 — ασκήσεις στην τάξη. M1, — συμμετοχή σε συζητήσεις. M2, M3 <p>— ενδιαφέρον. M2</p>
--	--	--	--

9ος Συμπληρωματικός Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Εισαγωγή στον οπτικό γραμματισμό	<ul style="list-style-type: none"> • Η σχέση μας με τις εικόνες • Tele-videns, versus Homo-videns • Η εικονική πραγματικότητα (virtual reality), σταθερή και διαδραστική • Κυρίαρχες μορφές λόγου και οπτική γλώσσα- σύνταξη 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τον τρόπο που ο σύγχρονος κόσμος εισπράττει την εικόνα και επικοινωνεί με την εικόνα σαν θέαμα (δηλαδή παθητικά). • Να κατανοούν το γεγονός ότι η γλώσσα των εικόνων έχει στην εποχή μας αναχθεί σε κυρίαρχη μορφή λόγου, και χρησιμοποιείται εξίσου ή και περισσότερο από ό,τι η φυσική γλώσσα και η γραφή. • Να διακρίνουν οφέλη και κινδύνους της νέας πραγματικότητας του οπτικού πολιτισμού. • Να εκτιμούν την ανάγκη και την ευθύνη για εκμάθηση και κριτική προσέγγιση της οπτικής γλώσσας, γραμματικής και σύνταξης. • Να διακρίνουν δείγματα οπτικής σύνταξης και είδη γραφής και να καλλιεργούν κριτήρια σύνταξης τους. • Να συμμετέχουν αποτελεσματικά στην αποκωδικοποίηση και την ερμηνεία των μηνυμάτων και των νοημάτων. • Να γίνονται μέτοχοι του οπτικού πολιτισμού μέσα από προσωπική εμπλοκή στην κατασκευή οπτικών μηνυμάτων, νοημάτων και προϊόντων του σύγχρονου πολιτισμού. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αντιπαραβάλλουν την έννοια του Tele-videns (τηλεθεατής και υπερκατανάλωση) με τον Homo-videns (κριτική ανάγνωση και σύνταξη) αναφέροντας σχετικά παραδείγματα (καταιγισμός ιδεών). M2, M3 • Συζητούν για τον τρόπο που οι άνθρωποι βλέπουν παθητικά τηλεόραση από μικρή ηλικία, και τη διαφορά με την κριτική ανάγνωση και τη σύνταξη εικόνων. M2, M3 • Συζητούν για την αναγκαιότητα διάκρισης, κριτικής και παθητικής θεώρησης, στάσης και δημιουργίας και καταρτίζουν έναν μικρό πίνακα ή συννεφόλεξο εστιάζοντας στα κριτήρια ποιότητας. M2, M3 • Συζητούν για τα οφέλη και τους κινδύνους της νέας εικονιστικής και εικονικής πραγματικότητας. M2, M3 • Δημιουργούν συλλογές εικονιστικών κειμένων με θέματα όπως: «Οπτικός γραμματισμός και μόδα», «Η θέση της γυναίκας στη διαφήμιση», «Η θέση του άνδρα στη διαφήμιση», «Η θέση του παιδιού στη διαφήμιση», και συζητούν εστιάζοντας στα κριτήρια ποιότητάς τους. M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται πάνω στην ανάγνωση οπτικών σημείων και τη σύνταξή τους από τους/τις ίδιους/-ες και τους/τις συμμαθητές/-τριές τους. M2 • Αποτιμούν την αισθητική ποιότητα και την επικοινωνιακή αξία των οπτικών σημάτων και

<p>Εισαγωγή στον οπτικό γραμματισμό</p>			<p>συμβόλων. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν κριτικά τη διαδικασία μάθησής τους (ατομική και ομαδική). M2, M3 • Αναστοχάζονται πάνω σε ζητήματα οπτικού γραμματισμού και εικαστικής έκφρασης και συζητούν αναζητώντας λύσεις για την εξέλιξη της εργασίας τους. M2, M3
<p>Σημειωτικές Προσεγγίσεις – Εμβάθυνση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνικά-πολιτισμικά καθιερωμένα συστήματα σήμανσης και διαχείρισης πληροφοριών • Τρόποι σημειωτικής επικοινωνίας στην παραδοσιακή, τη λαϊκή τέχνη • Εμβάθυνση σε εξειδικευμένες μορφές πολυτροπικής τέχνης και σημειωτικής ανάλυσης 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν συστήματα σήμανσης μέσα από παλαιότερες καθιερωμένες πολιτισμικές νόρμες και εκφράσεις. • Να επιχειρούν μια σημειωτική προσέγγιση και ανάγνωση της ελληνικής λαϊκής τέχνης. • Να κατανοούν τον ρόλο των συμβόλων. • Να συζητούν χρησιμοποιώντας απλούς όρους για την κοινωνική σημειωτική σύγχρονων μορφών τέχνης, όπως για παράδειγμα των ταινιών κινουμένων εικόνων (animation) ή της τέχνης του δρόμου (street-art). • Να αφομοιώνουν στοιχεία που προέκυψαν από την κατανόηση της έρευνάς τους σε δικές τους πρωτότυπες εργασίες. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν τρόπους συνεργασίας εικονιστικών και γλωσσικών κειμένων με παραδείγματα από μεσαιωνικά βιβλία (π.χ. βυζαντινά μικρογραφικά χειρόγραφα, εικονογραφημένους χάρτες, <i>Mappa mundi</i>, Βιβλία των Ωρών κ.λπ.). M2, M3 • Συγκρίνουν έργα ακαδημαϊκής ζωγραφικής και έργα μοντέρνας τέχνης και συζητούν για τις αλλαγές στους τρόπους αναπαράστασης σε σχέση με την ιδεολογία και την εποχή. M2, M3 • Συγκρίνουν έργα δυτικής ζωγραφικής και βυζαντινής εικονογραφίας και συζητούν για τους διαφοροποιημένους τρόπους αναπαράστασης και το νόημά τους. M2, M3 • Συζητούν για τα έργα του Rene Magritte «Αυτό δεν είναι πίπα» και «Η προδοσία των εικόνων» και επιχειρηματολογούν για τους ισχυρισμούς του Magritte. M2, M3 • Συζητούν και δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα με τους/τις μαθητές/-τριές τους: κόμικ, εικονογραφημένα βιβλία κ.λπ. με διαφορετικά υλικά και τεχνικές. M1, M2, M3 • Δημιουργούν συλλογές πολυτροπικών κειμένων με θέματα όπως: «Εικόνα και κοινωνική ζωή», «Εικόνα και επικοινωνία», «Εικόνα και καταναλωτισμός», «Μόδα», «Πρόκληση και γοητεία στην

<p>Σημειωτικές Προσεγγίσεις – Εμβάθυνση</p>			<p>έντυπη και πολυτροπική διαφήμιση», και συζητούν το περιεχόμενό τους. M2, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν κριτικά τη διαδικασία μάθησής τους (ατομική και ομαδική). M2, M3 • Αναστοχάζονται πάνω στα ζητήματα πολυτροπικής ανάγνωσης και έκφρασης που προκύπτουν και συζητούν αναζητώντας λύσεις. M2, M3 • Αυτοαξιολογούνται και ετεροαξιολογούνται χρησιμοποιώντας ως κριτήρια την ποιότητα αλληλεπίδρασης, την καλή διάθεση και προσπάθεια για υγιή διάδραση και ανταλλαγή, τη συμμετοχή, την υπομονή, τη διαπροσωπική ευφυΐα και το χιούμορ, τη φυσιολογική μερική ή ολική απώλεια περιεχομένου κατά την ερμηνεία του νοήματος και των μηνυμάτων κ.λπ. M2, M3
<p>Σημειωτικές Προσεγγίσεις – Εμβάθυνση</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινωνικά-πολιτισμικά καθιερωμένα συστήματα σήμανσης και διαχείρισης πληροφοριών • Τρόποι σημειωτικής επικοινωνίας στην παραδοσιακή, τη λαϊκή τέχνη • Εμβάθυνση σε εξειδικευμένες μορφές πολυτροπικής τέχνης και σημειωτικής ανάλυσης 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν συστήματα σήμανσης μέσα από παλαιότερες καθιερωμένες πολιτισμικές νόρμες και εκφράσεις. • Να επιχειρούν μια σημειωτική προσέγγιση και ανάγνωση της ελληνικής λαϊκής τέχνης. • Να κατανοούν τον ρόλο των συμβόλων. • Να συζητούν χρησιμοποιώντας απλούς όρους για την κοινωνική σημειωτική σύγχρονων μορφών τέχνης, όπως για παράδειγμα των ταινιών κινουμένων εικόνων (animation) ή της τέχνης του δρόμου (street-art). • Να αφομοιώνουν στοιχεία που προέκυψαν από την κατανόηση της έρευνάς τους σε δικές τους πρωτότυπες εργασίες. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζητούν σήματα και σύμβολα μέσα από καθιερωμένες νόρμες και εκφράσεις (μυθολογία, κοσμολογία, θρησκευτικές τελετές, ήθη και έθιμα, ενδυμασία, αφηγήσεις, ποίηση, τέχνη, μουσική, θέατρο, χειρονομίες, οργάνωση του χώρου κ.λπ.) και καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους στο εικαστικό τους ημερολόγιο. M2, M3 • Συλλέγουν και μελετούν υλικό της λαϊκής παραδοσιακής τέχνης με αφετηρία την τέχνη του τόπου τους (εργόχειρα, υφαντά, κεραμικά, κοσμήματα, λαϊκές ενδυμασίες, παιχνίδια, φωτογραφίες, κειμήλια κ.λπ.). M2, M3 • Κάνουν μια επίσκεψη σε τοπικό ή εθνικό μουσείο και προβαίνουν

<p>Σημειωτικές Προσεγγίσεις – Εμβάθυνση</p>			<p>σε παρόμοιες πολιτισμικές καταγραφές. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αντιγράφουν λεπτομέρειες κωδίκων ή συμβόλων κατά τη διάρκεια επισκέψεων σε μουσεία ή βιβλιοθήκες. M2, M3 • Αποτυπώνουν και σχολιάζουν αναλυτικά τα σημαντικότερα σημεία των καταγραφών τους στο εικαστικό τους ημερολόγιο. M2 • Κάνουν μια διαθεματική-«κάθετη» έρευνα για να εντοπίσουν συγκεκριμένα σημεία ή σύμβολα που εμφανίζονται κατ'επανάληψη σε διαφορετικούς παλαιότερους και νεότερους πολιτισμούς (π.χ. το φίδι, το ανεστραμμένο φίδι ή η σβάστικα και η ανεστραμμένη σβάστικα κ.λπ.). M2 • Συζητούν για την τέχνη του δρόμου ως μορφή πολυτροπικής έκφρασης και επικοινωνίας στο σύγχρονο αστικό τοπίο. Αξιοποιούν παραδείγματα καλλιτεχνών όπως οι: Banksy, Fairey, King Robbo, Barba Dee, Lotek, N_Grams κ.λπ. M2, M3 • Προσεγγίζουν σημειωτικά τη φεμινιστική τέχνη αξιοποιώντας για παράδειγμα τα έργα της Barbara Kruger, για να ανακαλύψουν το νόημα και τη φέρουσα ιδεολογία στο έργο της. M2, M3 • Εκτελούν ομαδικές σχολικές ή ατομικές εργασίες που εμπεριέχουν στοιχεία των παρατηρήσεων και της κατανόησης που αφομοίωσαν με στόχο την κριτική εμπλοκή στην εικαστική δημιουργία. M2, M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται πάνω στα ευρήματα και τις καταγραφές της έρευνάς τους. M2 • Αποτιμούν την αισθητική ποιότητα και την επικοινωνιακή αξία των οπτικών πολιτισμικών σημάτων και συμβόλων. M2
---	--	--	--

Σημειωτικές Προσεγγίσεις – Εμβάθυνση			<ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν κριτικά τη διαδικασία μάθησής τους (ατομική και ομαδική). M2, M3 • Αναστοχάζονται πάνω στα ζητήματα σημειωτικής προσέγγισης που προκύπτουν και συζητούν αναζητώντας λύσεις για την εξέλιξη της εργασίας τους. M2, M3 • Αποτιμούν τον τρόπο αφομοίωσης παλαιότερων ή δικών τους πρωτότυπων σημάτων στις μαθητικές τους εργασίες με κριτήρια την αυθεντικότητα, την πρωτοτυπία, την εύστοχη απόδοση εννοιών, τη σύνδεση ή την αντίστιξη με το παρελθόν. M2, M3
--------------------------------------	--	--	---

10ος Συμπληρωματικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Τέχνη και κοινωνική αειφορία	<ul style="list-style-type: none"> • Υποστήριξη, σχολικής τελετουργίας (σχολικές δράσεις, εορτές, εκθέσεις, δράσεις κ.λπ.) • Πρωτοβουλίες καλλιτεχνικής παρέμβασης στον ευρύτερο χώρο της τοπικής κοινότητας • Κοινωνική γλυπτική 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αισθάνονται ενεργό μέρος της (σχολικής) κοινότητας. • Να παρεμβαίνουν δημιουργικά στον ζωτικό χώρο αλληλεπίδρασής τους. • Να διαμορφώνουν δικό τους καλλιτεχνικό περιβάλλον στον χώρο του σχολείου. • Να προτείνουν δημιουργικές παρεμβάσεις στο σχολικό περιβάλλον. • Να εκφράζονται και να επικοινωνούν τις θέσεις και τις πεποιθήσεις τους. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συγκροτούν πολιτιστική ομάδα που παρεμβαίνει δημιουργικά στη σχολική και κοινωνική καθημερινότητα (βλ. πολιτιστικοί όμιλοι). M1, M3 • Εργάζονται πάνω σε αισθητικά και συνεργατικά project συνδεδεμένοι/-ες με τις σχολικές δράσεις (κοινωνική γλυπτική) (π.χ. κοινωνική γλυπτική παρέμβασης από τον Ζ. Ξαγοράρη). M1, M3 • Οικειοποιούνται τον δημόσιο χώρο δημιουργικά αναλαμβάνοντας συντονισμένες πρωτοβουλίες (τοιχογραφίες/γκραφίτι). M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συλλέγουν δεδομένα για τις αισθητικές ανάγκες της σχολικής ζωής. M3 • Αφουγκράζονται τις απόψεις των συμμαθητών/τριών τους

<p>Τέχνη και κοινωνική αειφορία</p>			<p>αναφορικά με το αισθητικό αποτέλεσμα ορισμένης δράσης. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επικοινωνούν με τους κοινωνικούς θεσμούς της κοινότητας. M3
<p>Τέχνη και περιβάλλον</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Δράσεις καλλιτεχνικής επανάχρησης υλικών • Καλλιτεχνικές δράσεις κοινωνικής ευαισθητοποίησης 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αξιολογούν τον πλούτο των πρώτων υλών που θεωρούνται απόβλητα. • Να αναζητούν δημιουργικές προτάσεις επανάχρησης διαφόρων υλικών. • Να προτείνουν πρωτόκολλα αξιοποίησης των ανακυκλώσιμων πρώτων υλών. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν γλυπτικές κατασκευές με φυσικά και ανακυκλώσιμα υλικά (π.χ. δημιουργική αξιοποίηση φυσικών υλικών). M1, M3 • Συσχετίζουν τη λειτουργική και αισθητική διάσταση της αειφορίας και της τέχνης. M2, M3 • Προετοιμάζουν καμπάνια για την υιοθέτηση αειφορικής στάσης σε σχέση με τη διαχείριση αποβλήτων του σχολείου αξιοποιώντας διάσημους καλλιτέχνες με οικολογική στάση και έργο. M1, M3 • Εμπνέονται από τις μορφές της βιοποικιλότητας και αναπαριστούν πραγματικούς και φανταστικούς κόσμους της φύσης (π.χ. Στ. Κόνετ). M1, M3 • Δημιουργούν έργα στο φυσικό περιβάλλον του σχολείου και της κοινότητας (land art. Βλ. Τζ. Φόρμαν και τα εφήμερα έργα του στο φυσικό τοπίο). M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κρατούν ημερολόγιο με τις μεταβολές στην παραγωγή αποβλήτων του σχολείου. M2 • Διερευνούν την αλλαγή στάσης των συμμαθητών/τριών τους από τις προαναφερόμενες δράσεις. M2, M3

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Α΄ Μέρος

Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η ταυτότητα του μαθήματος των Καλλιτεχνικών της Γ΄ τάξης Γυμνασίου

Το μάθημα των Καλλιτεχνικών στη Γ΄ Τάξη είναι κλάδος του μαθήματος *Τέχνες και Πολιτισμός* και έχει ήδη διδαχθεί και στις δύο προηγούμενες τάξεις του Γυμνασίου. Πρωταρχική επιδίωξή του αποτελεί η εμβάθυνση στο φαινόμενο της τέχνης και της δημιουργίας με τρόπο βιωματικό και διερευνητικό.

Το μάθημα των Καλλιτεχνικών, μέσω της μορφοπλαστικής διαδικασίας και πράξης, αξιοποιεί σύνθετες διανοητικές λειτουργίες (αντίληψη, μνήμη, κρίση, ικανότητα επιλογής, αξιολόγηση, ενσυναίσθηση, σχηματισμό και μετασχηματισμό εννοιών, μεταγνώση κ.λπ.), προάγει την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών/-τριών και δίνει απτή και συγκεκριμένη μορφή στην αφηρημένη σκέψη, διατηρώντας σταθερή σχέση τόσο με τις υψηλές σφαίρες της νόησης όσο και με τον πραγματικό κόσμο.

Τα νοητικά μοντέλα ερμηνεύονται α) από εξωτερικά δεδομένα (αντίληψη και κατανόηση) και β) από παραδείγματα γενικής γνώσης (οργανωμένα σε σχήματα, σενάρια ή πλαίσια). Τα παραπάνω είναι πολυτροπικά και περιλαμβάνουν όλες τις πιθανές ενσωματωμένες εμπειρίες κοινωνικών παραγόντων (όραση, ακοή, αφή, συναίσθημα κ.λπ.), ενώ προσφέρουν και ένα γνωστικό πλαίσιο για εξήγηση και συσχέτιση τόσο της οπτικής όσο και της λεκτικής κατανόησης.

Το μάθημα των Καλλιτεχνικών συνεισφέρει στην ανάπτυξη κοινωνικών και νοητικών δεξιοτήτων, στάσεων και συμπεριφορών απαραίτητων σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο, όπου η πρωτοβουλία, η συνεργατικότητα, η ευρηματικότητα, η αυτοπεποίθηση, η αντιληπτικότητα, η αναλυτική ικανότητα και η λήψη αποφάσεων αποτελούν προϋπόθεση για την ευημερία των ανθρώπων και των κοινωνιών. Η μορφοπλαστική διαδικασία που επιτελείται επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να αποκτήσουν με τρόπο βιωματικό και ευχάριστο ικανότητες και δεξιότητες όπως: οργανωτικότητα, ανάληψη και εκχώρηση πρωτοβουλιών, σύνθεση, διαπραγμάτευση, διαχείριση χρόνου, ομαδική συνεργασία, επικοινωνία και διαχείριση ανθρώπινων σχέσεων, ενσυναίσθηση, επιμονή κ.λπ. Τέλος, στόχος των Εικαστικών είναι να αναπτύξουν οι μαθητές/-τριες κρίσιμες δεξιότητες οπτικού γραμματισμού, που θεωρούνται από τις σημαντικότερες δεξιότητες που μπορεί να προσφέρει η σύγχρονη εικαστική εκπαίδευση, και η εκπαίδευση εν γένει, καθώς η σημασία της οπτικής γλώσσας στην κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητάς μας, και κατά συνέπεια, και στην κατανόηση της πραγματικότητας των άλλων είναι εξέχουσα.

Δεν υπάρχει κανένα πεδίο της ανθρώπινης σκέψης και νόησης, της επιστημονικής και τεχνολογικής δραστηριότητας, της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, της οικονομικής δραστηριότητας που να μη συνδέεται με τις εικαστικές τέχνες και το μάθημα των Καλλιτεχνικών. Κάθε καινοτομία στο επίπεδο της κοινωνίας και της εκπαίδευσης (ρομποτική, STEAM, αειφόρος ανάπτυξη και οικολογική συνείδηση, πολυπολιτισμική επικοινωνία, ψηφιακές τεχνολογίες, ψυχική ανθεκτικότητα, ήπιες και εγκάρσιες δεξιότητες, δεξιότητες ζωής, πολιτιστική κληρονομιά κ.λπ.) επικοινωνεί με το πεδίο του εικαστικού και μέσω του εικαστικού μπορεί να αποκτήσει το υψηλότερο επίπεδο πραγμάτωσης. Ωστόσο, η διαθεματική και διεπιστημονική σύνδεση δεν μπορεί να επιτευχθεί εάν δεν έχουν αφομοιωθεί το εικαστικό λεξιλόγιο και οι κανόνες γραμματικής και σύνταξης του οπτικού συστήματος, καθώς το εικαστικό σημειωτικό σύστημα τόσο στο επίπεδο της σύνθεσης όσο και στο επίπεδο της

σημασίας είναι εξ ολοκλήρου διαφοροποιημένο από το γλωσσικό σύστημα. Σε επίπεδο γνωστικών αντικειμένων τα Καλλιτεχνικά είναι μη γλωσσοκεντρικό αντικείμενο και κατά συνέπεια απαραίτητο, για την ολιστική εκπαίδευση των μαθητών/-τριών, αντικείμενο, παράλληλα με τη γλώσσα. Η κατανόηση της κοινωνίας και του κόσμου και κάθε επιστημονικού χώρου θα είναι, ίσως, ελλιπής δίχως την αφομοίωση του αλφάβητου, των κανόνων της γραμματικής και της σύνταξης της εικαστικής, οπτικής γλώσσας και συνεπώς αποβαίνει άτοπη κάθε ευκαιριακή προσπάθεια διαθεματικής ή διεπιστημονικής σύνδεσης και αλληλεπίδρασης.

Επιπλέον το μάθημα των Καλλιτεχνικών αποτελεί δυναμικό αντίβαρο του homo televidens, του ανθρώπου που το κύριο ενδιαφέρον αλλά και η κύρια δυνατότητά του εστιάζουν στην εικόνα και στο θέαμα έναντι του λόγου, ενώ στη συνείδησή του, η λέξη αντικαθίσταται από την εικόνα.

Βρισκόμαστε στο μεταίχμιο μιας εποχής που από τον homo sapiens, ο οποίος νοείται κυρίως ως «προϊόν» του γραπτού πολιτισμού, προχωράμε προς τον homo videns, που νοείται ως «προϊόν» του εικονιστικού πολιτισμού, καθώς η σύγχρονη κοινωνία κυριολεκτικά κατακλύζεται από οπτικά συστήματα. Ψηφιακές τεχνολογίες, διαδίκτυο, τηλεόραση, κινηματογράφος, κινητή τηλεφωνία, τέχνη, κατασκευασμένο περιβάλλον, διαφήμιση, μόδα, διακόσμηση κ.λπ. υπάρχουν παντού γύρω μας. Δε θα ήταν υπερβολή να υποστηρίξουμε ότι ο οπτικός πολιτισμός αποτελεί το βιολογικό «πλαγκτόν» του αναπτυσσόμενου ατόμου. Για να είναι λοιπόν οι μαθητές/-τριες αποτελεσματικοί κοινωνοί του σύγχρονου κόσμου, πρέπει να μπορούν να επιλέγουν, να ερμηνεύουν αλλά και να δημιουργούν τρόπους και μέσα που να τους επιτρέπουν την ανάλυση, την ερμηνεία, την κριτική αφομοίωση, τη διαπραγμάτευση και τη μεταβίβαση πολυσύνθετων κοινωνικών εννοιών, μηνυμάτων, νοημάτων και ιδεών. Είναι λοιπόν αναγκαίο να αναπτύσσουν ενεργητικά τη δική τους κατανόηση, όχι μόνο για τον τρόπο που λειτουργεί το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, αλλά και το νέο εικονικό περιβάλλον, ώστε να μπορούν να στέκονται κριτικά και να ανταποκρίνονται θετικά στο σύγχρονο κοινωνικό – πολιτισμικό πλαίσιο.

Η επίγνωση ότι στο δυναμικά αναπτυσσόμενο επικοινωνιακό τοπίο της μεταμοντέρνας κοινωνίας, υπό το πρίσμα της παγκοσμιοποίησης και της ραγδαίας ανάπτυξης των τεχνολογιών, τα δεδομένα στην επικοινωνία και την εκπαίδευση έχουν αλλάξει, οδηγεί στο λογικό συμπέρασμα ότι η θέση και συνακόλουθα ο ρόλος των εικαστικών μαθημάτων είναι απαραίτητο να ενδυναμωθούν. Γνωρίζουμε πλέον, τόσο θεωρητικά όσο και από την πρακτική εμπειρία, ότι στις σύγχρονες κοινωνίες και, ειδικά, στις κοινότητες των νέων πολιτών του μέλλοντος, ο ρόλος των φυσικών γλωσσών φθίνει, η γλωσσική πρωτοκαθεδρία και ηγεμονία διαρκώς αμφισβητούνται, ενώ η πολυτροπικότητα, στο πεδίο της οποίας συναντώνται ο γραπτός και ο προφορικός λόγος, η εικόνα, η κινούμενη εικόνα, η μουσική, ο ήχος, η μη γλωσσική επικοινωνία εγκαθιδρύεται δυναμικά. Στις μέρες μας, το οπτικό σύστημα φαίνεται ότι αποτελεί την καθολική και κυρίαρχη γλώσσα των αναπτυσσόμενων ατόμων, γεγονός που οδηγεί σε μια διαρκώς αυξανόμενη στροφή προς την εικόνα και την εκπαίδευση μέσω της εικόνας, καθώς η αναθεώρηση παραδοσιακών τρόπων εκπαίδευσης θεωρείται πλέον επιβεβλημένη.

Το μάθημα των Καλλιτεχνικών συμβάλλει ώστε οι μαθητές/-τριες του 21ου αιώνα να γίνουν κριτικοί αναγνώστες και παραγωγοί οπτικών μηνυμάτων. Στο μάθημα των Καλλιτεχνικών της Γ' Τάξης είναι εμφανής ο συσχετισμός μεταξύ του οπτικού γραμματισμού και της κριτικής σκέψης σε σημεία όπως τα ακόλουθα: α) εντοπισμός μιας κύριας ιδέας, β) προσδιορισμός ακολουθιών, γ) εντοπισμός λεπτομερειών, δ) σύγκριση και αντιπαραβολή, ε) πρόβλεψη σε σχέση με τη συνέχεια και την έκβαση, στ) πραγματοποίηση συνδέσεων μεταξύ

αιτίας και αποτελέσματος κ.ά.. Επιπλέον, το μάθημα προσφέρει εμπειρίες ανάγνωσης εικόνων που απαιτούν την ανάπτυξη ερμηνευτικών δεξιοτήτων, κάνοντας συνδέσεις με το συναίσθημα και την προγενέστερη γνώση, και περιλαμβάνει τη δυνατότητα διάκρισης μεταξύ γεγονότων και γνώμης, πραγματικότητας και μυθοπλασίας.

Η όραση είναι ο πιο άμεσος τρόπος πρόσβασης στη γνώση της πραγματικότητας και κατά συνέπεια η πλέον προτιμώμενη πηγή πληροφοριών. Είναι γεγονός ότι ο οπτικός γραμματισμός σχετίζεται στενά με την κριτική σκέψη, καθώς περιλαμβάνει ένα σύνολο γνωστικών διαδικασιών που κυμαίνονται από την απλή ταυτοποίηση έως την πολύπλοκη ερμηνεία των συμφραζόμενων σε μεταφορικό και φιλοσοφικό επίπεδο. Έτσι, η ερμηνεία των οπτικών εικόνων απαιτεί την ενεργοποίηση «πολλών πτυχών της γνώσης, όπως προσωπική συσχέτιση, σχηματισμός ερωτήσεων, σχηματισμός υποθέσεων, ανάλυση, εύρεση γεγονότων και κατηγοριοποίηση». Ο οπτικός γραμματισμός, σε συνδυασμό με την κριτική σκέψη και άλλες δεξιότητες για τη σύγκλιση πληροφοριών, θεωρείται σημαντικό «ταλέντο» στον σύγχρονο κόσμο, που εστιάζει στην τεχνολογική ανάπτυξη και πρόοδο και στην επικοινωνία μέσω της τεχνολογίας.

Υπό το πρίσμα αυτό, το μάθημα και το ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Γ' Τάξης Γυμνασίου είναι αναγκαίο να εμπεριέχουν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων οπτικού εγγραμματισμού (visual literacy), ώστε οι μαθητές/-τριες να μπορούν να κατανοούν και να αποκρίνονται σε αυτό το τεράστιο πλήθος οπτικών μηνυμάτων που προσλαμβάνουν στη σχολική αλλά και στην καθημερινή ζωή. Οι παραπάνω δραστηριότητες, ωστόσο, για να λειτουργούν αποτελεσματικά στην αγωγή του/της μαθητή/-τριας, είναι απαραίτητο να υλοποιούνται σε άμεση σύνδεση με το εικαστικό στοιχείο/περιβάλλον/φαινόμενο.

Φιλοσοφία του Προγράμματος Σπουδών

Σε μια εποχή και μια νέα πραγματικότητα που ο ιστορικός χρόνος επιταχύνεται, σε σημείο που δοκιμάζεται η αντοχή ανθρώπων και κοινωνιών, η ανάγκη συχνής και ριζικής αναθεώρησης του περιεχομένου και των διδακτικών μεθοδολογιών στα εκπαιδευτικά συστήματα κρίνεται επιβεβλημένη. Η καρτεσιανή λογική και δόμηση δεν μπορούν πλέον να καλύψουν τις διαρκείς μεταβλητές που παράγονται σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο. Η ασφάλεια της σταθερότητας έχει δώσει τη θέση της σε διαφοροποιημένες πρακτικές και δίκτυα, οι μονοσήμαντες ερμηνείες σε πολλαπλές, ενώ οι στερεότυπες τοπικές και εθνικές αναφορές αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τη δυναμική της παγκόσμιας κοινότητας. Οι κεντρομόλες δυνάμεις συγκρότησης των κοινωνιών έχουν ανάγκη τον εκσυγχρονισμό με νέα δυναμικά δίκτυα σύνδεσης με το «παγκόσμιο άλλο».

Σε αυτή τη συνθήκη, το νέο ΠΣ της Γ' Τάξης του Γυμνασίου φιλοδοξεί να μετασηματίσει τις εγγενείς αδυναμίες και αρρυθμίες του ισχύοντος ΠΣ και να θεραπεύσει τις σύγχρονες ψυχικές, κοινωνικές και γνωσιακές ανάγκες που συνδέονται με την εικαστική παιδεία των μαθητών/-τριών (έκρηξη γνώσης, ανάπτυξη της τεχνολογίας και της επιστήμης, παγκοσμιοποίηση, πολυπολιτισμικότητα, μεταβολή των παιδαγωγικών αντιλήψεων, περιβαλλοντικές προκλήσεις κ.λπ.). Υπό το πρίσμα αυτό αποτυπώνει το όραμα της σύγχρονης κοινωνίας, χαράσσοντας «οδικούς χάρτες» και «φάρους» σχεδιασμού, οριοθέτησης και προσανατολισμού, για τη μακροπρόθεσμη οργάνωση της διδασκαλίας, η οποία πραγματώνεται σε διαφορετικές συνθήκες, από διαφορετικούς συντελεστές, με διαφορετικό γνωστικό δυναμικό κ.λπ., εμφανίζοντας κατά συνέπεια διαφορετικό βαθμό εγκυρότητας, αποτελεσματικότητας και νομιμότητας, κατά περίπτωση. Αντανακλώντας τις προτεραιότητες, τις αξίες και τις κατευθύνσεις μιας ορισμένης κοινωνίας αναφορικά με τους σκοπούς και τους

στόχους της εκπαίδευσης, η φιλοσοφία του ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Γ΄ Τάξης Γυμνασίου καθορίζει τον προσανατολισμό της εικαστικής εκπαίδευσης και προεικονίζει το όραμα της κοινωνίας αυτής για το μέλλον της. Ως μόνη εκκρεμή αναμονή, αναζητά τη σύνδεση με τα αντίστοιχα ΠΣ στη βαθμίδα του Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου, σε μια κατεύθυνση ολοκλήρωσης τόσο της παροχής γενικής εικαστικής παιδείας όσο και της προετοιμασίας για σύγχρονα εκπαιδευμένους/-ες φοιτητές/-τριες και επαγγελματίες στις καλές και τις εφαρμοσμένες τέχνες.

Η γενική φιλοσοφία των ΠΣ της ελληνικής εκπαίδευσης διαμορφώνεται από τον νόμο 1566, ο οποίος ορίζει ότι: «Σκοπός της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών/-τριών, ώστε ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά». Σε επόμενο εδάφιο αναφέρονται ως ειδικότεροι στόχοι που συνδέονται με το μάθημα των Καλλιτεχνικών η δημιουργία ελεύθερων, δημοκρατικών πολιτών, η αρμονική ανάπτυξη σώματος και πνεύματος, η καλλιέργεια ιδιαίτερων κλίσεων και δεξιοτήτων, η ανάπτυξη της δημιουργικής και κριτικής σκέψης, η κατανόηση της τέχνης, της επιστήμης και της τεχνολογίας, η ανάπτυξη πνεύματος φιλίας και συνεργασίας, η αποδοχή της ετερότητας κ.ά.

Σε συνέχεια του παραπάνω πλαισίου αξιών και κατευθύνσεων προστίθενται οι σύγχρονες επιστημονικές, παιδαγωγικές, τεχνολογικές και καλλιτεχνικές εξελίξεις, καθώς και οι διαρκώς αναδυόμενες απαιτήσεις της κοινωνίας του μέλλοντος και συνάδουν στον εκσυγχρονισμό και αναπροσανατολισμό της εικαστικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας στην κατεύθυνση προτεραιοτήτων, αξιών και κατευθύνσεων της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, ώστε να παρακολουθεί και να αποτυπώνει τις τοπικές και διεθνείς εξελίξεις των εικαστικών τεχνών, να καλλιεργεί τις αναγκαίες για την ανάπτυξη ατόμων ικανών να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις δεξιότητες.

Το νέο ΠΣ δεν εστιάζει αποκλειστικά στην ανάπτυξη της γνωστικής πλευράς της προσωπικότητας, αλλά υποστηρίζει ισόρροπα όλες τις διαστάσεις της (ψυχοσυναισθηματική, κοινωνικοποιητική, ενσυναισθητική κ.ά.) δημιουργώντας προϋποθέσεις για ολιστική αγωγή του μαθητή/-τριας (παιδοκεντρικό σχολείο). Προβλέπει την ενεργό εμπλοκή και δημιουργική συμμετοχή των μαθητών/-τριών στη μορφοπλαστική διαδικασία της πραξιακής εφαρμογής και της αξιοποίησης υλικών, μέσων και εργαλείων των εικαστικών τεχνών («μαθαίνω μέσα από την πράξη») και επενδύει στην ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων μετασχηματισμού της αισθητικής, ιστορικής, κοινωνικής, σημειωτικής κ.λπ. γνώσης σε εικαστικό αποτέλεσμα. Εστιάζει στην πολυεπίπεδη επαφή των μαθητών/-τριών με τις εικαστικές τέχνες και τα έργα τέχνης, τη γενναϊόδωρη ενθάρρυνση και ενίσχυση του ενδιαφέροντός τους για το εικαστικό φαινόμενο, την καλλιέργεια και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, κλίσεων και ταλέντων με αναφορά σε ποικίλες εικαστικές σημειώσεις, καθώς και στην ουσιαστική προώθηση, σε σύνδεση με το εικαστικό πεδίο, ποικίλων μορφών τέχνης και πολιτισμού.

Στο πλαίσιο της μετοχής στο εικαστικό φαινόμενο, ο εικαστικός προσανατολισμός στο ΠΣ εμποτίζεται δημιουργικά με το πνεύμα της σύγχρονης κοινωνίας. Εμπλουτίζεται με νέα Θεματικά Πεδία και νέες Θεματικές Ενότητες, που συμβάλλουν στην ενίσχυση του ανοικτού διαλόγου και προβληματισμού, στην καλλιέργεια του ομαδικού πνεύματος, στην προώθηση των αρχών και των αξιών της δημοκρατίας, της ισότητας, της διαφορετικότητας, στην ενεργό συμμετοχή στη ζωή της κοινότητας και της ενεργού πολιτειότητας. Αναδεικνύεται η σημασία του οπτικού, πολυτροπικού και ψηφιακού γραμματισμού των μαθητών/-τριών, η κατανόηση

του οπτικού λεξιλογίου και των εικονιστικών κωδίκων, η αξιοποίηση και σύνδεση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών με τις εικαστικές τέχνες. Άλλωστε, η ανισομερής ανάπτυξη των επιμέρους πτυχών του κοινωνικού κεφαλαίου είναι παράγοντας που αποτρέπει την κοινωνική ευημερία και οδηγεί σε φαινόμενα κοινωνικής ενδόρρησης, αποκλίσεων και περιθωριοποίησης κοινωνικών οντοτήτων σε μικρο- και μακρο-επίπεδο. Κατά συνέπεια, για την ολιστική ανάπτυξη των σύγχρονων εφήβων απαιτείται ισόρροπη ανάπτυξη των επιμέρους κεφαλαίων (κοινωνικό, πολιτισμικό, ανθρώπινο, οικονομικό, φυσικό) και των σύγχρονων δεξιοτήτων. Αυτές αποτελούνται από τις «σκληρές» δεξιότητες (hard skills), που συνδέονται με τον δείκτη νοημοσύνης (IQ), και τις οριζόντιες ή «ήπιες» δεξιότητες (soft skills), που αφορούν τη συναισθηματική νοημοσύνη (EQ) και τις δεξιότητες ζωής (life skills). Οι δεξιότητες ζωής περιγράφονται ως ατομικές, κοινωνικές, εκπαιδευτικές και επαγγελματικές δεξιότητες, που καθιστούν το άτομο ικανό να αντεπεξέρχεται σε ζητήματα της καθημερινότητας και να αντιμετωπίζει καθημερινές καταστάσεις και προβλήματα. Ευνοούν, επίσης, την αλληλεπίδραση και τη διαχείριση συναισθηματικών καταστάσεων μεταξύ των ανθρώπων, καθώς και τη λήψη αποφάσεων και επιλογών για μια ασφαλή και παραγωγική ζωή και καθορίζουν τη στάση του ατόμου σε ένα ευρύ πεδίο κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Οι ενδοπροσωπικές και διαπροσωπικές δεξιότητες (επικοινωνία, ικανότητα συνεργασίας, ευελιξία, διαχείριση χρόνου, οργανωτικότητα κ.ά.) θεωρούνται απαραίτητες για την ατομική ανάπτυξη, ευτυχία, πρόοδο, εργασιακή επιτυχία αλλά και για την κοινωνική συμμετοχή και ευημερία. Μια δομική κατηγοριοποίησή τους είναι: α) δεξιότητες μάθησης (κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, επικοινωνία, συνεργασία κ.ά.), β) δεξιότητες ζωής (αυτομέριμνα, ενσυναίσθηση, ευαισθησία, υπευθυνότητα, πολιτειότητα, προσαρμοστικότητα, ανθεκτικότητα, πρωτοβουλία κ.ά.), γ) δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης (πληροφορικός, ψηφιακός και τεχνολογικός γραμματισμός, διεπιστημονική και διαθεματική χρήση των νέων τεχνολογιών κ.ά.) και δ) δεξιότητες του νου (στρατηγική σκέψη, επίλυση προβλημάτων, μελέτη περίπτωσης, πλάγια – αποκλίνουσα σκέψη κ.ά.). Στην κατεύθυνση αυτή στο νέο ΠΣ οι παραπάνω δεξιότητες συνδέονται άμεσα με το εικαστικό πεδίο, όπως αυτό αναπτύσσεται στη σχολική τάξη, μέσα από την ολιστική, ενσώματη εμπειρία και τη σύζευξη θεωρίας και πράξης, με αποτέλεσμα την ολόπλευρη ανάπτυξη ψυχής και σώματος (νοησιαρχικού και αισθητηριακού). Ιδιαίτερη αξία αποκτά η σωματοποίηση ως συνθήκη για την κατανόηση της πραγματικότητας ενώ η διάσταση του σώματος διαπραγματεύεται τους κοινωνικούς χώρους μεταξύ ταυτότητας, εμπειρίας και κοινωνικών σχέσεων και το καθιστά κύριο χαρακτηριστικό της ταυτότητας, μετασχηματίζοντας τις κοινωνικές και πολιτισμικές επιταγές.

Οι παιδαγωγικές και γνωσιακές δεξιότητες που εγγράφονται στο νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών θεμελιώνονται στο φιλοσοφικό πλαίσιο των ριζωμάτων και του νομαδικού πνεύματος, όπως αυτά μετασχηματίζονται σε εκπαιδευτική πράξη μέσα από την έννοια των αστερισμών. Η αναίρεση του στεγανού πλαισίου ως ορίου-περιορισμού και η αμφισβήτηση των φορμαλιστικών παιδαγωγικών αυθεντιών έρχονται να συγκροτήσουν ένα ανοιχτό ΠΣ, αντιστρέφοντας τη δασκαλοκεντρική προσέγγιση και δίνοντας χώρο αυτενέργειας και ανάληψης πρωτοβουλιών στο υποκείμενο της μάθησης, που δεν είναι άλλο από τους/τις μαθητές/-τριες, ως άτομα και ως κοινότητα. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αφουγκραστούν την πραγματικότητα του πεδίου και να συνθέσουν από τις προτεινόμενες θεματικές με ελευθερία και ευθύνη, προκαλώντας το ενδιαφέρον και την εμπράγματη εμπλοκή των μαθητών/τριών και μέσα από την πολλαπλότητα και την ετερογένεια. Αυτή η ολιστική ριζωματική προσέγγιση ανατρέπει την περιοριστική σύμβαση δίνοντας ρόλο τόσο στους/στις εικαστικούς εκπαιδευτικούς, όσο και στους/στις μαθητές/-τριες, ορίζοντας την κοινωνική μαθησιακή διαδικασία κατά την οποία μαθαίνουμε μαζί και ο/η ένας/μία από τον/την

άλλον/άλλη. Ενισχύεται έμπρακτα, κατά αυτόν τον τρόπο, η διερευνητική, ενεργητική μάθηση μέσω της ανάλυσης δεδομένων και πληροφοριών που επιλέγει το ίδιο το υποκείμενο της μάθησης, και οδηγείται στην ισόρροπη ανάπτυξη του δεξιού και αριστερού εγκεφαλικού ημισφαιρίου, γνώσεων και δεξιοτήτων, ορθολογιστικής, κριτικής και ενσυναισθητικής, ψυχικής προσέγγισης. Η έμφαση μετακινείται από το αυτοτελές γνωστικό αντικείμενο και τη σειρά διδακτική διαδικασία προς τους/τις εμπνευσμένους/-ες διδάσκοντες/-ουσες και μαθητές/-τριες με γνώμονα τα μαθησιακά αποτελέσματα. Επιδιώκεται μια αντίστροφη πορεία σχεδιασμού της μαθησιακής διαδικασίας, όπου τα συνδεδεμένα με τα υποκείμενα μάθησης μαθησιακά αποτελέσματα αποτελούν τη βάση σχεδιασμού για όλες τις υπόλοιπες παραμέτρους (διδακτικές τεχνικές, περιβάλλον μάθησης, μαθησιακό υλικό κ.λπ.).

Τέλος, σύμφωνα με τη θεωρία του κονεκτιβισμού, ως προέκταση προηγούμενων θεωριών μάθησης (γνωστικών θεωριών, μπιχεβιορισμού και κονστρουκτιβισμού), στο νέο ΠΣ αναπτύσσεται η ψηφιακή διάσταση των εικαστικών τεχνών, ως παιδαγωγική και πραξιακή διαδικασία, συντείνοντας στη μετατόπιση του κέντρου βάρους προς τους/τις μαθητές/-τριες. Επιτυγχάνονται, έτσι, συνδέσεις ανάμεσα στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, που μπορεί να είναι ιδέες, έννοιες, απόψεις και αντιλήψεις, σύγχρονες καλλιτεχνικές επιτελέσεις οργανωμένες γύρω από τη σύνδεση διαφόρων θεματικών και το ψηφιακό πεδίο όχι αποκλειστικά ως αυτοσκοπός, επιτρέποντας περισσότερο πειραματισμό και παρέχοντας κίνητρα αυτομόρφωσης, αυτοοργάνωσης και συμμετοχικότητας των μαθητών/-τριών στη διαμόρφωση του προγράμματος σπουδών τους.

Βασικές αρχές του Προγράμματος Σπουδών

Το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Γ' τάξης του Γυμνασίου και τα νέα ΠΣ στο σύνολό τους βασίζονται σε ορισμένες αρχές, οι οποίες θέτουν στο επίκεντρο της διδασκαλίας και της μάθησης όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς. Οι προαναφερόμενες αρχές, προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες, τις ανάγκες και τις απαιτήσεις των Καλλιτεχνικών της Γ' τάξης είναι κυρίως οι παρακάτω: α) υψηλές προσδοκίες κατάλληλα προσαρμοσμένες σε κάθε μαθητή/-τρια, β) συνοχή, γ) μάθηση με νόημα και σύνδεση με την κοινότητα, δ) συμπερίληψη, ε) συμμετοχή και συνεργασία, στ) μεταγνωστικές δεξιότητες, ζ) στόχευση στο μέλλον.

Ειδικότερα το νέο ΠΣ εκφράζει υψηλές προσδοκίες κατάλληλα προσαρμοσμένες σε κάθε μαθητή/-τρια, και παρέχει τη δυνατότητα σε όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες της Γ' τάξης να μαθαίνουν πώς να υποστηρίζουν ή και να σχεδιάζουν την προσωπική τους ανάπτυξη, υιοθετώντας τρεις σημαντικούς ρόλους, τον ρόλο του/της εικαστικού/-ής δημιουργού (artist), τον ρόλο του/της ερευνητή/-τριας (researcher) και τον ρόλο του/της εκπαιδευτή/-τριας (teacher). Στο πλαίσιο αυτό έρχονται σε επαφή με προτάσεις της a/r/tography και της σημειωτικής.

Υπάρχουν τέσσερις βασικές αρχές της σημειωτικής θεωρίας που ενσωματώνονται στο νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών: α) η αναπαράσταση του νοήματος λαμβάνει χώρα μέσω της χρήσης σημειωτικών συστημάτων, β) τα συστήματα σηματοδότησης προσφέρουν εν δυνάμει μια σειρά νοημάτων και εναλλακτικών οπτικών ή προσεγγίσεων, γ) τα σημειωτικά κείμενα είναι πολιτιστικά και προσωπικά κατασκευασμένα και δ) η μάθηση με βάση την έρευνα προσφέρει ευέλικτες ευκαιρίες για σημειωτική έκφραση. Από σημειωτική σκοπιά η «ανάγνωση» του εικαστικού έργου συνδέεται με την ετοιμότητα των εκπαιδευτικών και μαθητών/-τριών να κατανοήσουν ως θεατές τις οπτικές δηλώσεις οι οποίες εμπεριέχονται στα «εικονιστικά κείμενα». Όταν εκπαιδευτικοί και μαθητές/-τριες εξοικειώνονται με εικονιστικούς κώδικες,

γίνεται λόγος για οπτικό εγγραμματισμό (visual literacy). Τα οπτικά εγγράμματα υποκείμενα είναι ικανά να αποκωδικοποιούν τις οπτικές πληροφορίες και τα μηνύματα που κατακλύζουν τη σύγχρονη καθημερινότητα. Στο πλαίσιο αυτό είναι ικανά να «διαβάζουν» το εικαστικό έργο, αλλά και να αξιοποιούν οπτικές στρατηγικές στοχασμού (visual thinking strategies). Οι οπτικές στρατηγικές στοχασμού μέσω συζήτησης συνεισφέρουν στην κριτική ανάγνωση των οπτικών κειμένων και των σύγχρονων ψηφιακών μέσων και κάνουν ορατές κατεστημένες παραδοχές σχετικά με το φύλο, τη φυλή, την τάξη και άλλα κοινωνικά ζητήματα.

Το νέο ΠΣ, εκτός από τη σημειωτική και τις οπτικές στρατηγικές στοχασμού, είναι προσανατολισμένο και στην εικαστική δημιουργία και την έρευνα. Οι μαθητές/-τριες εκπαιδεύονται ως «a/r/tographers» με στρατηγικές και τεχνικές που καθιστούν τη σκέψη τους ορατή, συνεργάζονται, είτε σε ομάδες είτε ατομικά, ερευνούν επιμέρους Θεματικές Ενότητες του ΠΣ των Καλλιτεχνικών και επιλέγουν δραστηριότητες που ταιριάζουν στον δικό τους τύπο νοημοσύνης. Δημιουργούν εικαστικά έργα τα οποία βασίζονται στις προσωπικές τους εμπειρίες, κοινοποιούν και μοιράζονται την ατομική τους οπτική και, τέλος, αλληλοδιδάσκονται με ποικίλες τεχνικές στην εφαρμογή της επιλεγμένης Θεματικής Ενότητας και της προτεινόμενης δραστηριότητας. Μέσα από αυτές τις ενδυναμωτικές ερευνητικές, εικαστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες οι μαθητές/-τριες μπορούν να αποκτούν βασικές γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες και να οικειοποιούνται στάσεις, αξίες και συμπεριφορές που συναρτώνται με το περιεχόμενο και τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα του ΠΣ των Καλλιτεχνικών, καθώς οικοδομείται σταδιακά και πολυτροπικά η αισθητική διάσταση της προσωπικότητάς τους. Στη σύνταξη και ανάπτυξη του νέου ΠΣ έχει ληφθεί υπόψη η αρχή «Υψηλές προσδοκίες κατάλληλα προσαρμοσμένες σε κάθε μαθητή/-τρια», ώστε να υπάρχει ο απαραίτητος χώρος και χρόνος, προκειμένου όλοι/ες οι μαθητές/-τριες να έχουν τις κατάλληλες ευκαιρίες για να αποκτήσουν αυξημένη αυτονομία.

Υπακούοντας στην αρχή της Συνοχής ο σχεδιασμός του νέου ΠΣ εστίασε στο μοντέλο του δικτύου και χρησιμοποιεί λέξεις και εικόνες ως περίληψη, διασφαλίζοντας συνεκτικούς δεσμούς τόσο εντός του γνωστικού αντικείμενου και των διαφορετικών επιπέδων των Καλλιτεχνικών της Α' και Β' τάξης, όσο και στο επίπεδο της συνέργειας των τεχνών, της συνεργασίας δηλαδή συναφών γνωστικών αντικειμένων που έχουν ως αντικείμενό τους τις τέχνες (Μουσική, Θεατρική Αγωγή, Λογοτεχνία) ή και τη σύνδεση με όλα τα γνωστικά αντικείμενα και γνωστικά πεδία της Γ' τάξης. Η προτεινόμενη εφαρμογή της εικαστικής σκέψης στη διδασκαλία και μάθηση όλων των κλάδων επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να αναπτύξουν ρουτίνες του νου που είναι χρήσιμες για τη μάθηση σε ολόκληρο το ΠΣ της Γ' τάξης, και οι οποίες θα εξακολουθούν να είναι χρήσιμες για τη μάθησή τους στο μέλλον και θα έχουν ζωτική σημασία για την ανάπτυξή τους ως διά βίου μαθητευόμενων υποκειμένων. Για τη διασφάλιση των παραπάνω συνεκτικών δεσμών προτείνεται η σύνδεση της a/r/tography, της σημειωτικής και των ριζωμάτων. Σε αυτήν τη λογική το νέο ΠΣ Καλλιτεχνικών θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ένας χάρτης σύνδεσης α) του γνωστικού αντικείμενου και των διαφορετικών επιπέδων των Καλλιτεχνικών από τάξη σε τάξη, β) της συνέργειας των τεχνών (Μουσική, Θεατρική Αγωγή, Λογοτεχνία) της Γ' τάξης, γ) της διασύνδεσης όλων των γνωστικών αντικειμένων και των γνωστικών πεδίων της Γ' Τάξης. Οι χάρτες είναι «πάντα αποσπώμενοι, συνδεόμενοι, αναστρέψιμοι, τροποποιήσιμοι και έχουν πολλαπλές εισόδους και εξόδους».

Για να αποκτήσει η μάθηση νόημα και να υπάρξει σύνδεση με την κοινότητα, το Νέο ΠΣ Καλλιτεχνικών της Γ' Τάξης του Γυμνασίου συνδέει το γνωστικό αντικείμενο των Καλλιτεχνικών με την ευρύτερη ζωή των μαθητών/-τριών. Η διερεύνηση της ζωής τους εκτός του σχολικού χώρου, αλλά και η σύνδεση με τη ζωή της τοπικής και της ευρύτερης κοινότητας, της σύγχρονης πραγματικότητας και της καθημερινής ζωής τροφοδοτούν τα Καλλιτεχνικά της Γ' τάξης και τη

μάθηση. Στο προαναφερόμενο πλαίσιο το ΠΣ εστιάζει στην οργάνωση μαθητικών εκθέσεων, επιδιώκοντας με τον τρόπο αυτό το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία, την καλλιέργεια της συλλογικότητας, της αποδοχής και την ενίσχυση της κατανόησης μεταξύ των μελών της κοινότητας. Παρόμοιες ενέργειες υποστηρίζουν την κατανόηση του κοινωνικού ρόλου του/της καλλιτέχνη/-ιδας, που ως ενεργός/ή πολίτης και δημιουργός συμμετέχει, συχνά αναλαμβάνοντας ηγετικό ρόλο, σε δράσεις και σχεδιασμούς που συμβάλλουν στην οικοδόμηση της κοινωνίας του μέλλοντος με πιο ανθρώπινους όρους. Μέσω του σχεδιασμού και των δραστηριοτήτων που προτείνει το ΠΣ οι μαθητές/-τριες ενθαρρύνονται να αναγνωρίσουν τη δύναμη της δημιουργικότητας στην κατασκευή, τον ορισμό και τη διαμόρφωση της γνώσης. Επιπλέον, μέσω της επέκτασης και της μεταφοράς της νέας γνώσης στο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο οι μαθητές/-τριες υποστηρίζονται στην ανάπτυξη θετικών δεξιοτήτων, αξιών, στάσεων, συμπεριφορών του/της ενεργού πολίτη του 21ού αιώνα.

Το νέο ΠΣ είναι συμπεριληπτικό και διασφαλίζει, χωρίς διακρίσεις και διαχωρισμούς, την αναγνώριση και αξιοποίηση όλων των ταυτοτήτων, γλωσσών, ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, ικανοτήτων, δεξιοτήτων και στάσεων των μαθητών/-τριών. Τα οφέλη που συνδέονται με το γνωστικό αντικείμενο των Καλλιτεχνικών περιλαμβάνουν όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες. Στο πλαίσιο της συμπερίληψης το νέο ΠΣ προοικονομεί τη συμμετοχή στην εργαστηριακή και τη θεωρητική μαθησιακή διαδικασία όλων των μαθητών/-τριών, εμπλέκοντας στη δημιουργική διαδικασία κάθε μέλος της τάξης, δίνοντας διέξοδο σε ποικίλες κλίσεις και ταλέντα, αμβλύνοντας τους αποκλεισμούς που αναπαράγει η κοινωνία έναντι της διαφορετικότητας και αναδεικνύοντας τα πλεονεκτήματα της μοναδικότητας. Έτσι, το νέο ΠΣ Καλλιτεχνικών προβάλλει υβριδικές πολιτιστικές και δημιουργικές εμπειρίες, που αγκαλιάζουν τόσο τον δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό όσο και τον εξευρωπαϊκό πολιτισμό εστιάζοντας και στις διαπολιτισμικές μορφές τέχνης. Επιπλέον, το νέο ΠΣ της Γ' τάξης του Γυμνασίου εστιάζει σε σύγχρονες διαστάσεις της εικαστικής σκέψης δίνοντας έμφαση στην εξέταση σύγχρονων θεμάτων και οπτικές σύγχρονων δημιουργιών.

Στο νέο ΠΣ προτείνεται η μαθητοκεντρική προσέγγιση και η συμπερίληψη του κοινωνικού πολιτισμικού κεφαλαίου των μαθητών/-τριών στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό των εικαστικών εκπαιδευτικών. Επιπλέον, το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών προσφέρει εκπαιδευτικές δραστηριότητες οι οποίες μπορούν να διαφοροποιηθούν. Αυτή η διαφοροποίηση μπορεί να αποτυπωθεί ως ένα συνεχές που αφορά τον τρόπο αντίληψης και επεξεργασίας της πληροφορίας και κυμαίνεται από το συγκεκριμένο προς το αφηρημένο σχηματίζοντας τέσσερις γενικούς γνωστικούς τύπους σκέψης: (α) αφηρημένος τρόπος σκέψης με διαδοχική επεξεργασία, (β) αφηρημένος τρόπος σκέψης με τυχαία σειρά επεξεργασίας, (γ) συγκεκριμένος τρόπος σκέψης με διαδοχική επεξεργασία και (δ) συγκεκριμένος τρόπος σκέψης με τυχαία σειρά επεξεργασίας. Ο κάθε άνθρωπος δεν διαθέτει μόνο έναν από τους τέσσερις τύπους επεξεργασίας των πληροφοριών αλλά συνήθως προτιμάει κάποιον από αυτούς. Υπό το πρίσμα αυτό και για να συμβάλει στην επίτευξη της ισότητας και της εκπαιδευτικής ποιότητας, το ΠΣ μέσα από τις πρακτικές και τις δραστηριότητες που προτείνει:

-αντανακλά τις ικανότητες, τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τα μαθησιακά στίλ των μαθητών/-τριών

-αναμένει ότι όλοι/-ες οι μαθητές/-τριες μπορούν να είναι επιτυχημένοι/-ες, ανεξάρτητα από το φύλο, τη φυλετική και εθνοπολιτισμική ομάδα, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, τον τρόπο ζωής ή τις ικανότητες

-επιδιώκει οι μαθητές/-τριες να εκτιμούν τις ατομικές διαφορές μεταξύ των μελών της τάξης τους για να ενισχύσει την ικανότητά τους να εκτιμούν την ποικιλομορφία.

Επιπλέον, το νέο ΠΣ προτείνει εκπαιδευτικές δραστηριότητες οι οποίες:

- προωθούν μια κοινότητα μάθησης απαλλαγμένη από προκατάληψη και αθέμιτες στάσεις

- προωθούν ίσες ευκαιρίες ανάπτυξης θετικών αυτο-εικόνων των μαθητών/-τριων οι οποίες τους επιτρέπουν να υπερβούν στερεότυπες αντιλήψεις και να αναπτυχθούν ως άτομα

- προωθούν την επικοινωνία και την κατανόηση τόσο μεταξύ μαθητών/-τριών που είναι όμοιοι/-ες ως προς τη διάλεκτο, τη γλώσσα, το φύλο, τις στάσεις, τις γνώσεις, τις ικανότητες, τις δεξιότητες κ.λπ. όσο και μεταξύ μαθητών/-τριών που διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τα παραπάνω.

- ενθαρρύνουν και επιτρέπουν στους/στις μαθητές/-τριες να αμφισβητήσουν τις υποθέσεις που κάνουν για την πραγματικότητα και να φανταστούν, να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν τις πραγματικότητες των άλλων

- προωθούν τη δίκαιη κατανομή των πόρων, συμπεριλαμβανομένης της προσοχής και υποστήριξης του/της εκπαιδευτικού

- ενθαρρύνουν τους/τις μαθητές/-τριες να εξετάσουν και να ασκήσουν κριτική σχετικά με τη χρήση υλικών ή αναπαραγωγή εμπειριών οι οποίες προωθούν ανισότητες, μεροληψία και προκατάληψη

- εξετάζουν ιστορικά και επίκαιρα θέματα δικαιοσύνης και προκατάληψης και ανθίστανται στην προκατάληψη και στις διακρίσεις.

Η συμμετοχή και η συνεργασία αποτελούν αναγκαία και απαραίτητη συνθήκη της εικαστικής διδασκαλίας και μάθησης, για τον λόγο αυτό το νέο ΠΣ προωθεί την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/-τριών. Όπως προαναφέρθηκε, μέσω της *a/r/tography* οι μαθητές/-τριες εκπαιδεύουν και αλληλοδιδάσκονται καθώς ερευνούν και δημιουργούν. Η συνεργασία και η συμμετοχή διασφαλίζονται μέσω των προτεινόμενων δραστηριοτήτων σε περιβάλλον καθοδηγούμενης μάθησης, όπου ενθαρρύνεται η συνεργατική δράση σε ομάδες δίχως να υποτιμώνται η αυτενέργεια και το προσωπικό παράδειγμα. Ως μέθοδοι υποστήριξης, ενδυνάμωσης και ενίσχυσης της συμμετοχής και της συνεργασίας προκρίνονται η διερευνητική μάθηση, η βιωματική προσέγγιση, η συνεργατική επίλυση προβλήματος, η επικοινωνιακή προσέγγιση και η μετασχηματιστική λογική. Οι προαναφερόμενες μέθοδοι προκρίνονται από το ΠΣ της Γ' τάξης επιπλέον και για τον λόγο ότι συνδέονται άμεσα με την *a/r/tography*. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι η εικαστική πράξη και πρακτική αποτελούν προσφιλείς τρόπους έρευνας των καλλιτεχνών που αξιοποιούνται στα διάφορα στάδια της εικαστικής μαθητικής εργασίας (έμπνευση, σχεδιασμό, μορφοπλαστική διαδικασία, έκθεση εικαστικού έργου), ενώ η επαφή και αλληλεπίδραση των μαθητών/-τριών με τη σχολική κοινότητα και το κοινό στην έκθεση και η υποστήριξη του εικαστικού έργου αποτελούν σημαντική διάσταση της συνεργατικής και συμμετοχικής πρακτικής που προάγει το νέο ΠΣ των Καλλιτεχνικών. Το περίγραμμα και το περιεχόμενό του ειδικότερα φιλοδοξούν να καταστήσουν τους/τις μαθητές/-τριες υπεύθυνους/-ες για τη μετάδοση της αξίας της γνώσης που επανέρχεται διαρκώς με τους όρους της δημιουργικότητας και της αισθητικής απόκρισης τόσο στο επίπεδο του σχεδιασμού όσο και στο επίπεδο της διαδικασίας αλλά και στο επίπεδο του τελικού αποτελέσματος της εικαστικής εργασίας.

Οι μεταγνωστικές δεξιότητες που αναφέρονται στην ενημερότητα και την επίγνωση του υποκειμένου αναφορικά με τις γνωστικές του διεργασίες και τα επιτεύγματα αποτελούν βασική παράμετρο της σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς, όταν οι ίδιοι/-ες οι

μαθητές/-τριες «γνωρίζουν πώς μαθαίνουν», είναι ικανοί/-ές να διαχειρίζονται τον χρόνο τους, να λαμβάνουν αποφάσεις, να σχεδιάζουν, να συλλέγουν πληροφορίες, να διορθώνουν τις εργασίες τους, να επιλύουν προβλήματα διακρίνοντας τα ουσιώδη ζητήματα από τα επουσιώδη και με τον τρόπο αυτό να αποκτούν αυτονομία στην πρόσκτηση της γνώσης. Σεβόμενο την ελευθερία και την ανεξαρτησία του/της μαθητή/-τριας, το νέο ΠΣ Καλλιτεχνικών ενθαρρύνει όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες να αναστοχάζονται επί των μαθησιακών διαδικασιών και πρακτικών τους, τους/τις υποστηρίζει στην πορεία της εικαστικής τους συνειδητοποίησης και τους/τις καθιστά υπεύθυνους/-ες για την πρόσκτηση του εκπαιδευτικού αγαθού. Η απόκτηση μεταγνωστικών δεξιοτήτων, που στην περίπτωση των Εικαστικών συνδέεται με τη χαρτογράφηση, την αποτύπωση, τον αναστοχασμό και τον μετασχηματισμό της θεωρητικής και εργαστηριακής εικαστικής εμπειρίας, επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να τοποθετούνται υπεύθυνα απέναντι στην ατομική εικαστική εργασία, στις εργασίες των συμμαθητών/-τριών τους ή σε έργα εικαστικών καλλιτεχνών. Οι μεταγνωστικές, αναστοχαστικές δεξιότητες συμβάλλουν στην καλλιέργεια μιας υπεύθυνης στάσης και στην τοποθέτηση των μαθητών/-τριών απέναντι στο φαινόμενο της δημιουργίας και της μάθησης, με άλλα λόγια τους μαθαίνει να μαθαίνουν «πώς μαθαίνουν» και τους μαθαίνει να μαθαίνουν «πώς δημιουργούν» σχηματίζοντας έτσι μια πληρέστερη εικόνα για τη διαδικασία και τα αποτελέσματα της δημιουργικής εικαστικής εργασίας και της μάθησης. Με τον τρόπο τους/τις καθιστά υπεύθυνους/-ες για τα αποτελέσματα της μάθησης και της δημιουργίας και τους επιτρέπει να εμβαθύνουν διαρκώς και να ελέγχουν την προσωπική τους δημιουργική και μαθησιακή πορεία.

Η στόχευση στο μέλλον αποτελεί βασική αρχή, που εξασφαλίζει την εξωστρέφεια και ανοικτότητα του σχολείου. Στο πλαίσιο αυτό το νέο ΠΣ ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/-τριες να κοιτάζουν πέρα από το σήμερα και να οραματιστούν το μέλλον, διερευνώντας θέματα όπως η αειφορία, η ενεργός πολιτειότητα, οι προκλήσεις που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της ραγδαίας ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών, αλλά και οι προκλήσεις που συνδέονται με τις συγκρούσεις και τις μεταβολές του κοινωνικού περιβάλλοντος (μετανάστευση, πανδημίες, πόλεμοι, φτώχεια, κρίση αξιών, κοινωνικές ανισότητες).

B. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ

Βασικοί οριζόντιοι προσανατολισμοί του νέου Προγράμματος Σπουδών

Το μάθημα των Καλλιτεχνικών το οποίο διδάσκεται στη Γ' Γυμνασίου είναι τόσο θεωρητικό όσο και πρακτικό. Η εικαστική διδακτική και μαθησιακή διαδικασία συνιστά μια ψυχοσωματική και νοητική διαδικασία που προέρχεται από τη βιωματική εμπλοκή και παράγει ενσώματη γνώση. Η βιωματική μάθηση δίνει έμφαση στον σημαντικό ρόλο που παίζει η εμπειρία στη μάθηση, και προτείνει τη βιωματική συμμετοχή στη μορφοπλαστική διαδικασία και την έρευνα του νοήματος έναντι της απομνημόνευσης. Η βιωματική προσέγγιση εστιάζει στη ζωντανή και ενεργητική εμπλοκή στη μαθησιακή διαδικασία ως διαδικασία αλληλεπίδρασης με ένα σύνολο καταστάσεων, μέσα στις οποίες ο/η μαθητής/-τρια αλληλεπιδρά ως υποκείμενο ενσαρκωμένο, ενεργό, σύγχρονο και προικισμένο με συναισθήματα, αντί να προτρέπει την επεξεργασία εννοιών «σε έναν κόσμο αφηρημένο και απρόσωπο που οικοδομείται από λέξεις, έναν κόσμο που μοιάζει να στέκεται σε απόσταση».

Οι μαθητές/-τριες με οδηγό το νέο ΠΣ Καλλιτεχνικών θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν μια μεγάλη γκάμα αντιπροσωπευτικών καλλιτεχνικών κινημάτων και ρευμάτων της ιστορίας της τέχνης του 20ού αιώνα, όπως για παράδειγμα την Pop Art, την Op Art, το

Μινιμαλισμό, το Χάπενινγκ, την Τέχνη της Γης, την Action painting, το Fluxus, τη Video Art, τα Περιβάλλοντα, την Performance κ.λπ., και να κατανοήσουν τις εικαστικές τους προτάσεις και τους αισθητικούς προβληματισμούς που αυτά θέτουν μέσα από την ανάλυση των αισθητικών αξιών τους. Παράλληλα θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν την τέχνη και το έργο σημαντικών Ελλήνων καλλιτεχνών και την περίοδο του μετανεωτερισμού στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, στο νέο ΠΣ επιχειρείται οι μαθητές/-τριες να κατανοήσουν τις καλλιτεχνικές εξελίξεις από το de Stijl μέχρι το 1950 καθώς και μετά το β' μισό του 20ού αι., ιδίως τις εξελίξεις στον χώρο της τέχνης μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τόσο μέσω της γνωριμίας τους με τις εξελίξεις στο πεδίο της ζωγραφικής, της γλυπτικής και της χαρακτικής, όσο και μέσω της γνωριμίας τους με τις υπόλοιπες εικαστικές και εφαρμοσμένες τέχνες. Με το νέο ΠΣ ολοκληρώνεται ένας πλήρης κύκλος γνωριμίας των μαθητών/-τριών με το εικαστικό φαινόμενο, ώστε από την Α' τάξη ως το τέλος της Γ' τάξης να έχουν κατανοήσει την ιστορική συνέχεια και εξέλιξη του εικαστικού φαινομένου από την αυγή του ανθρώπινου πολιτισμού μέχρι τις μέρες μας. Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης θα είναι σε θέση να συσχετίσουν τις διαφορετικές τάσεις με το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο της εποχής τους, με τις υπόλοιπες τέχνες αλλά και τις επιστήμες. Παράλληλα, θα γνωρίσουν την εικαστική πολιτισμική παραγωγή άλλων λαών και θα συνδέουν το εικαστικό πεδίο με τις άλλες τέχνες και τα άλλα γνωστικά αντικείμενα αποκτώντας μια ολιστική αντίληψη για τη σημασία και τη συνεισφορά των τεχνών στο πολιτισμικό γίγνεσθαι.

Είναι γεγονός ότι η κατανόηση, η ανάλυση και η ερμηνεία της σύγχρονης τέχνης είναι απαιτητική διαδικασία. Παρατηρείται συχνά αμηχανία ανάγνωσης, στερεότυπες αντιλήψεις, ανάμεικτες με ανεκδοτολογικά στοιχεία, πρόσληψη εικονοσημάτων στα όρια της ημίμαθειας με την αμάθεια. Επιπλέον, παρότι μερικές από τις σύγχρονες εκδοχές και εκφράσεις της (graffiti, street art, φωτογραφία, βίντεο, ψηφιακές εικόνες κ.λπ.) είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς στους/στις νέους/-ες, δε δίνονται σε αυτούς/-ές πολλές ευκαιρίες στη σχολική τάξη να γνωρίσουν και να βιώσουν τις εξελίξεις της σύγχρονης τέχνης μέσα σε αυτή. Καλό θα ήταν, λοιπόν, οι μαθητές/-τριες να έρθουν σε επαφή με τις εξελίξεις της σύγχρονης τέχνης, ώστε η εμπειρία αυτή να αποτελέσει έναυσμα για δικές τους εικαστικές δημιουργίες.

Στη μετανεωτερική εποχή, ο σκοπός της ολοκληρωμένης μόρφωσης τέθηκε συχνά υπό αμφισβήτηση και η γνώση απέκτησε χρηστική αξία, γεγονός που οδήγησε σε παιδαγωγική ανασφάλεια. Με το νέο ΠΣ, οι παλιές αξίες επαναπροσδιορίζονται, ώστε να καλυφθεί το κενό μιας ολιστικής εκπαίδευσης, και επανέρχεται σταδιακά στο προσκήνιο το ιδανικό του ολιστικά μορφωμένου ανθρώπου. Στο προαναφερόμενο πλαίσιο στο νέο ΠΣ εισάγονται νέες αξίες που καλύπτουν ανάγκες και δεξιότητες ζωής, καθώς και ήπιες - εγκάρσιες δεξιότητες (κριτική σκέψη, κοινωνικός προβληματισμός, φαντασία, οπτική και αισθητική αντίληψη, αισθητική πρόσληψη κ.λπ.). Στην προσπάθεια αυτή το σύγχρονο σχολείο θέτει στον αντίποδα της χρηστικής θεώρησης της γνώσης τη δημιουργική πράξη και την αισθητική καλλιέργεια των μαθητών/-τριών. Η τέχνη ως πεδίο σύνθετης πνευματικής λειτουργίας μπορεί να φέρει ισορροπία μεταξύ των δύο βασικών ανθρώπινων αναγκών: της χρήσης της γνώσης και της αξίας της αισθητικής αντίληψης. Η δε εικαστική, και εν γένει η καλλιτεχνική γνώση, δεν μπορεί να εννοηθεί ως ακαδημαϊκή γνώση, δηλαδή γνώση που θεσμοθετείται και μεταδίδεται αποκλειστικά θεωρητικά μέσω του γλωσσικού κώδικα, δίχως να εφαρμόζεται βιωματικά.

Στο νέο ΠΣ επιδιώκεται να δημιουργούνται ευκαιρίες για δημιουργική παραγωγή εικαστικού προϊόντος σε πραγματικό χρόνο και τόπο των μαθητών/-τριών, ατομικά ή σε ομάδες, αλλά και διαθεματικά, ώστε να ενισχύονται η εκπαιδευτική δημιουργία, η δημιουργική αυτοπεποίθηση, η επινοητικότητα, η επινοητικότητα ως ατομική και συλλογική ιδιότητα η

αίσθηση της αυτοαποτελεσματικότητας, η προσαρμοστική εμπειρογνωμοσύνη και να βελτιώνονται οι τεχνικές επίλυσης προβλήματος. Η αλληλοδιείσδυση αυτών των επιστημονικών αξιών - πρακτικών αποτελεί συνήθη τακτική στην οργάνωση εκθέσεων ζωγραφικής και πιο πρόσφατα σε πρακτικές και προγράμματα που εφαρμόζουν οι κοινότητες πρακτικής, με την τέχνη να συνεργεί στα προγράμματα STEAM, καθώς και σε άλλα προγράμματα που εμπλέκουν δραστηριότητες όπως τα e-textiles, τα κινητικά γλυπτά και εν γένει εικαστικές μορφές που εξερευνούν την υλικότητα και παράγουν εντυπωσιακές ερμηνείες και ανατροφοδότηση.

Βασικό, λοιπόν, ζητούμενο του νέου ΠΣ είναι η αναζήτηση και προσφορά ευκαιριών ολιστικής και βιωματικής προσέγγισης της γνώσης με άξονα την εικαστική οπτική. Στο πλαίσιο της οριζόντιας σύνδεσης με άλλα γνωστικά αντικείμενα μπορούν να εκπονούνται εκπαιδευτικά προγράμματα που συνδέονται με θέματα της τοπικής κοινωνίας, να διαμορφώνονται επιστημονικά και εικαστικά δίκτυα και να καθορίζεται μέρος του ετήσιου εκπαιδευτικού σχεδιασμού, μέσα από διάλογο με την κοινότητα σε ό,τι αφορά την τοπική διάσταση. Οι προτάσεις του νέου ΠΣ συνδέονται με την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής για την τέχνη από τους/τις ίδιους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες, τους/τις εκπαιδευτικούς και τους γονείς, ως αποτέλεσμα διεργασιών κοινωνικής διαβούλευσης, όπου οι άμεσα εμπλεκόμενοι θα αισθάνονται συνιδιοκτήτες ιδεών, στο πλαίσιο του ανοιχτού μαθητοκεντρικού σχολείου. Προτείνεται, επίσης, να διοργανώνονται επισκέψεις σε εικαστικές εκθέσεις, συλλογές μουσείων και χώρων τέχνης στις οποίες να καλούνται όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των γονέων/κηδεμόνων. Μπορούν τέλος, στο πλαίσιο της διαθεματικής και διεπιστημονικής σύνδεσης να σχεδιάζονται κοινές δράσεις και συνεργασίες με εκπαιδευτικούς ποικίλων ειδικοτήτων, καθώς και συνεργασίες με επιστήμονες, καλλιτέχνες, ακαδημαϊκούς ή άλλους φορείς γνώσης και πολιτισμού, ή να διεξάγονται επιμορφωτικές ημερίδες, δράσεις και βιωματικά εργαστήρια στο πλαίσιο της επέκτασης της διδασκαλίας μέσα στα όρια του θεσμικού πλαισίου.

Στο νέο ΠΣ οι νέοι Βασικοί και Συμπληρωματικοί Άξονες διαμορφώνουν τις παιδαγωγικές συνθήκες έτσι ώστε οι μαθητές/-τριες να μαθαίνουν αυτόνομα με τον δικό τους μοναδικό τρόπο, να οικοδομούν νέες γνώσεις και ικανότητες πάνω σε προηγούμενες, να λαμβάνουν αποφάσεις που στηρίζονται σε επιστημονικά δεδομένα, να επιδεικνύουν πρωτοβουλίες, να χτίζουν την αυτοεκτίμησή τους, να αποκτούν αυτοπεποίθηση, ενσυναίσθηση, ψυχική ανθεκτικότητα, αίσθηση της ευθύνης τους ως ενεργοί/-ές πολίτες, να επικοινωνούν αποτελεσματικά και να συμμετέχουν σε πρακτικές και δρώμενα για την αντιμετώπιση των μεγάλων περιβαλλοντικών, κοινωνικών, φυλετικών, πολιτικών προκλήσεων της εποχής.

Στόχοι

Η σύνταξη του ΠΣ Καλλιτεχνικών εστιάζει κυρίως στους δύο Θεμελιώδεις Άξονες που το διατρέχει: την Εικαστική Δημιουργική Πράξη και την Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση, οι οποίοι αποτελούν διαχρονικούς πυλώνες της εικαστικής διδασκαλίας. Το νέο ΠΣ εισάγει νέα, καινοτόμα στοιχεία τα οποία καθιστούν τους/τις μαθητές/-τριες ικανούς/-ές:

-να δημιουργούν ευκαιρίες για δημιουργική παραγωγή εικαστικού προϊόντος σε πραγματικό χρόνο και τόπο, ατομικά ή σε ομάδες, ώστε να ενισχύουν τη δημιουργική τους αυτοπεποίθηση, την αίσθηση της αυτοαποτελεσματικότητας, να βελτιώνουν τις τεχνικές επίλυσης προβλήματος, να αποκτούν επινοητικότητα ως ατομική και συλλογική ιδιότητα και προσαρμοστική εμπειρογνωμοσύνη,

-να αποκτούν και να χειρίζονται το εικαστικό, μορφοπλαστικό λεξιλόγιο ως κοινό κώδικα επικοινωνίας, να κατανοούν τη γραμματική και τη σύνταξη των εικόνων και να αποκωδικοποιούν τα μηνύματά τους,

- να συλλέγουν, να διερευνούν, να αξιοποιούν και να αξιολογούν βιωματικά τεχνικές, υλικά και πληροφορίες για την έρευνα και ανάλυση των έργων τέχνης,

-να χειρίζονται με σταδιακά αυξανόμενη ευχέρεια και πειραματικό και ερευνητικό-βιωματικό τρόπο παραδοσιακά και σύγχρονα υλικά και τεχνικές, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών των ΤΠΕ,

-να ανακαλύπτουν προσωπικές μορφοπλαστικές λύσεις στην εικαστική τους εργασία και έκφραση, και να επιλέγουν κατάλληλα εικαστικά μέσα για να τις αποτυπώσουν στην πορεία αναζήτησης της ιδιαίτερης δημιουργικής τους ταυτότητας,

-να κατανοούν το κοινωνικό, ιστορικό, ιδεολογικό, θρησκευτικό, πολιτικό κ.λπ. πλαίσιο ύπαρξης του εικαστικού φαινομένου και την αμοιβαία αλληλεπίδραση μεταξύ της εικαστικής δημιουργίας και του πλαισίου,

-να διερευνούν βιωματικά μέσα από εργαστηριακή τριβή τις σχέσεις ανάμεσα στο οπτικό φαινόμενο και την πράξη της εικαστικής αποτύπωσης, ώστε να κατανοήσουν τη φυσική οπτική λειτουργία και να τη συνδέσουν με τις μορφοπλαστικές τους επιλογές,

-να γνωρίζουν τις τεχνικές των ΤΠΕ που σχετίζονται με τη δημιουργία του εικαστικού έργου, να πειραματίζονται, να συγκρίνουν και να διακρίνουν διαφορετικά εργαλεία, ώστε να τα ενσωματώνουν ανάλογα και να τα προσαρμόσουν στον εκφραστικό τους λόγο/στόχο,

-να συνεργάζονται διαθεματικά με τα άλλα γνωστικά αντικείμενα σε διαθεματικά project και παρεμβάσεις.

Επιπλέον, στο επίπεδο των δεξιοτήτων, των στάσεων, των αξιών και των συμπεριφορών, οι μαθητές /-τριες αναμένεται:

-να εντάσσουν οργανικά και μέσα από το προσωπικό τους παράδειγμα την τέχνη στην καθημερινή τους ζωή,

-να παρατηρούν το φυσικό και το κατασκευασμένο περιβάλλον και να κατανοούν τη λειτουργία των εικαστικών τεχνών στον ιδιωτικό και τον δημόσιο χώρο,

-να ενεργοποιούνται και να εργάζονται ατομικά και ομαδικά επιδρώντας στο περιβάλλον τους με έργα που μεταφέρουν κοινωνικό νόημα και όφελος στη σχολική, τοπική και ευρύτερη κοινότητα,

-να επικοινωνούν, να συνεργάζονται με ισοτιμία και ανεκτικότητα στο διαφορετικό αναπτύσσοντας ενσυναίσθηση μέσα από ομαδικές εικαστικές δράσεις,

-να αντιλαμβάνονται και να απολαμβάνουν τη δημιουργία ως μέσο έκφρασης ιδεών και συναισθημάτων και ως αποτέλεσμα προσωπικού μόχθου,

-να δημιουργούν μια σταθερή, γόνιμη και ουσιαστική επαφή με χώρους τέχνης και πολιτισμού (μουσεία, αίθουσες τέχνης, εργαστήρια καλλιτεχνών κ.λπ.),

-να μεταφράζουν, να μεταφέρουν και να αντιμετωπίζουν τη σύγχρονη πραγματικότητα με αισθητικά κριτήρια, ώστε να διαχειρίζονται τις προσωπικές τους στάσεις και επιλογές χτίζοντας την προσωπική δημιουργική τους ταυτότητα.

Είναι, λοιπόν, φανερό ότι για την επίτευξη των παραπάνω στόχων απαιτείται θεωρητική κατάρτιση και εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη δημιουργική πράξη, καθώς πολλοί ερευνητές

του πεδίου της παιδαγωγικής, της ψυχολογίας και της τέχνης τονίζουν τη συμβολή της τέχνης και τον ρόλο της δημιουργικής πράξης στην ανάπτυξη της προσωπικότητας. Με την αφύπνιση της δημιουργικότητας και της αισθητικής ευαισθησίας των μαθητών/-τριών, η τέχνη επηρεάζει την ψυχοκινητική, νοητική, συναισθηματική, κοινωνική και ηθική ανάπτυξη του παιδιού.

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ - ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Η δομή και το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών

Η δομή του νέου ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Γ' τάξης είναι τρισδιάστατη. Αποτελείται από: α) τους Θεμελιώδεις Άξονες, β) τους Βασικούς και τους Συμπληρωματικούς Άξονες, και γ) τους Μίτους Δημιουργίας και Μάθησης. Αναλυτικότερα:

Οι δύο Θεμελιώδεις Άξονες, α) «Η Εικαστική, Δημιουργική Πράξη» και β) «Η Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση», αποτελούν κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη των υπόλοιπων αξόνων και διατρέχουν οριζόντια και κάθετα το σύνολο του νέου ΠΣ και του εκπαιδευτικού υλικού, με τον πρώτο άξονα να αναφέρεται στο πρακτικό και βιωματικό μέρος και τον δεύτερο στη θεωρητική προσέγγιση που συνδέεται με τη λογική και ενσυναισθητική διαδικασία πρόσληψης και απόκρισης του εικαστικού φαινομένου.

Οι Βασικοί Άξονες αναφέρονται στις πυρηνικές γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες του γνωστικού αντικειμένου των Καλλιτεχνικών. Επεξεργάζονται τα κατεξοχήν εικαστικά και αισθητικά θέματα, δηλαδή θέματα μορφής και περιεχομένου, και αναλύουν εσωτερικά τεχνικά, απτικά, μορφολογικά και εννοιολογικά χαρακτηριστικά της εικαστικής πράξης και είναι οι εξής: α) Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, β) Μορφικά και Δομικά Στοιχεία - Αρχές Σύνθεσης, γ) Υλικά – Μέσα – Τεχνικές, δ) Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα, ε) Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες. Οι Συμπληρωματικοί Άξονες συνδέουν τις εικαστικές τέχνες με την καθημερινή ζωή, τις καθιστούν μέτοχο στα μεγάλα σύγχρονα ατομικά και κοινωνικά ζητήματα, οδηγούν στη διάχυση των μηνυμάτων τους με τη βοήθεια της τεχνολογίας, δημιουργούν γέφυρες κατανόησης και δράσης με άλλους επιστημονικούς τομείς, αντικείμενα, οργανισμούς και ανθρώπους, και είναι οι εξής: στ) Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης, ζ) Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων, η) Συνέργεια των Τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα, θ) Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική, ι) Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία. Οι Συμπληρωματικοί Άξονες αναφέρονται στις αξίες και τις δεξιότητες. Λειτουργούν συμπληρωματικά εξαρτώμενοι και από τους βασικούς άξονες, οι οποίοι αποτελούν τον πυρήνα του ΠΣ, έχουν χαρακτήρα διεύρυνσης και εξαρτώνται από τους Βασικούς Άξονες με τρόπο απόλυτο, δεν μπορούν να υπάρξουν δίχως αυτούς.

Οι Βασικοί και Συμπληρωματικοί Άξονες αποτυπώνονται κατά τη συνήθη πρακτική των Προγραμμάτων Σπουδών σε πίνακες (αναλυτική απεικόνιση) και κάθε Άξονας, είτε Βασικός είτε Συμπληρωματικός, δομείται εσωτερικά σε: α) Θεματικά Πεδία (πρώτη στήλη), β) Θεματικές Ενότητες (δεύτερη στήλη), γ) Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (τρίτη στήλη). Τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα καθορίζονται αναλυτικά και περιγράφουν τι θα μπορούν να κάνουν ή τι έχουν μάθει οι μαθητές/-τριες, το βάθος δηλαδή της κατανόησης και την πολυπλοκότητα της γνώσης και των δεξιοτήτων που αναμένεται να κατακτήσουν στο τέλος κάθε Θεματικής Ενότητας. Οι δομές αυτές έχουν σχεδιαστεί έτσι ώστε να βοηθήσουν τη διάρθρωση του εκπαιδευτικού υλικού και κυρίως του ετήσιου διδακτικού σχεδιασμού (syllabus). Οι Μίτοι Δημιουργίας και Μάθησης αναπτύσσονται μέσω των μαθησιακών πεδίων των αξόνων. Βασικός προορισμός τους είναι να υποστηρίξουν τον/την εκπαιδευτικό και να

διευκολύνουν τον προσωπικό του/της σχεδιασμό, τόσο σε επίπεδο ωριαίου μαθήματος και ενότητας μαθημάτων, όσο και στον ετήσιο διδακτικό του/της σχεδιασμό (syllabus). Οι Μίτοι Δημιουργίας και Μάθησης επιτρέπουν τη συγκροτημένη σχεδίαση, αφήνοντας στη διακριτική ευχέρεια των εκπαιδευτικών επιλογές και συσχετισμούς, μεριμνώντας παράλληλα να μην παραλείπονται σημαντικές παράμετροι του ΠΣ. Για κάθε Μίτο Δημιουργίας και Μάθησης έχει αναπτυχθεί μεταξύ των αξόνων ένα σύνολο οργανωτικών ιδεών που αντικατοπτρίζουν τις θεμελιώδεις αξίες ως προς το περιεχόμενο και τη χρήση του νέου ΠΣ σε τρία σημεία:

1ος Μίτος: Έμπνευση, Σχέδιο, Εικαστική Δημιουργικότητα. Αφορά τη σωματική (νοητική, διαισθητική, συναισθηματική και απτική) προσέγγιση και επιτέλεση της εικαστικής δημιουργίας. Σκόπιμα εκκινεί από την έμπνευση, ως διαισθητική και πνευματική παρόρμηση, και συνεχίζεται με τη διαδικασία της εικαστικής δημιουργίας, εκφράζοντας τον αδιάσπαστο χαρακτήρα της, σαν πνευματική, νοητική, ψυχική και χειραπτική πράξη.

2ος Μίτος: Αισθητική Αντίληψη. Εστιάζει στην καλλιέργεια των αισθητικών αξιών. Αφορά την αντιληπτική διαδικασία με την οποία οι μαθητές/-τριες προσλαμβάνουν τα οπτικά μηνύματα, τα αποκωδικοποιούν στην εικαστική γλώσσα και τα νοηματοδοτούν, δηλαδή μία διαδικασία ενσυναίσθησης, που προϋποθέτει για την κατανόησή της τη δημιουργική εικαστική πράξη, και δεν μπορεί να υπάρξει ανεξάρτητα από αυτή.

3ος Μίτος: Σύνδεση με τον Χρόνο, τον Τόπο και την Κοινωνία. Ως χρόνος νοείται το ιστορικό σημείο του κοινωνικού-πολιτισμικού περιβάλλοντος κατά τόπους και κοινότητες τη στιγμή της εικαστικής πράξης. Ο χρόνος συνθέτει γραμμικά-ιστορικά τους προσδιορισμούς, μέσω των οποίων αναδύεται η δράση, η εικαστική πράξη, η εικαστική αντίληψη και η ερμηνεία. Τόπος είναι το σημείο της δράσης και περιέχει σαν έννοια τις χωρικές και τοπικές-κοινωνικές διαστάσεις της εικαστικής πράξης. Αφορά ακόμη τον χώρο διεξαγωγής του μαθήματος ή των μαθημάτων που σχεδιάζονται σε συγκεκριμένο σχολείο, κοινότητα, γειτονιά, πόλη, περιφέρεια, χώρα, και κατά συνέπεια σχετίζεται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κοινωνικοπολιτισμικού κεφαλαίου, τις προδιαγραφές των κατά τόπους σχολείων και τα πολιτισμικά τοπόσημα που αναδεικνύονται. Με τον όρο «κοινωνία» εννοούμε την τοπική και την ευρύτερη κοινότητα, την ενδοχώρα αλλά και τις κοινωνίες των υπόλοιπων χωρών και πολιτισμών. Σε ορισμένο τόπο και κοινωνία, η εικαστική δημιουργία και η πρόσληψη των εικαστικών δρώμενων συνδέονται ως διαχρονικά και ενεργά πεδία με τα κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά που φέρει κάθε εποχή. Τα τρία νήματα του τρίτου Μίτου Δημιουργίας και Μάθησης, ο χρόνος, ο τόπος και η κοινωνία, λειτουργούν οργανικά και αδιάσπαστα μεταξύ τους.

Καλό είναι κάθε ετήσιος σχεδιασμός και κάθε ενότητα ιδανικά να συνδυάζει και τους τρεις μίτους δημιουργώντας έναν «αστερισμό» εικαστικής δημιουργικής δράσης ή δραστηριοτήτων. Οι εικαστικοί εκπαιδευτικοί επιλέγουν, συσχετίζουν και συνθέτουν σημεία των αξόνων και του εκπαιδευτικού υλικού με τη βοήθεια των Μίτων Δημιουργίας και Μάθησης. Ένα σύστημα με κωδικούς-ετικέτες χρησιμοποιείται για να δείξει με ποιον τρόπο και σε ποια σημεία μπορεί να γίνει αυτό. Οι μίτοι προσδιορίζονται και αναγνωρίζονται από κωδικοποιήσεις με τη μορφή Μ1 (πρώτος μίτος), Μ2 (δεύτερος μίτος) και Μ3 (τρίτος μίτος) στο ΠΣ και στο εκπαιδευτικό υλικό. Η οργανική και εννοιακή συνοχή των σημείων που θα συντεθούν, εξαρτάται από την αντίληψη και την οπτική γωνία των εικαστικών εκπαιδευτικών, όπως βιώνεται σε συγκεκριμένο χρόνο και τόπο.

Θεματικά Πεδία - Βασικοί και Συμπληρωματικοί Άξονες στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών

Το περιεχόμενο του νέου ΠΣ αναπτύσσεται μέσα στους πέντε Βασικούς και πέντε Συμπληρωματικούς Άξονες. Οι Βασικοί Άξονες: α) Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, β) Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης, γ) Υλικά – Μέσα – Τεχνικές, δ) Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα, ε) Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες, καλύπτουν πλήρως και εμπειριστωμένα τις προβλεπόμενες για την ηλικιακή ομάδα των μαθητών/-τριών γνώσεις πάνω στο εικαστικό φαινόμενο ως πράξη, πρόσληψη και απόκριση. Οι πέντε Συμπληρωματικοί Άξονες: στ) Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης, ζ) Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων, η) Συνέργεια των Τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα, θ) Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική, ι) Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία, αγκυρωμένοι στο γνωστικό πεδίο των Βασικών Αξόνων, επεκτείνουν, πολλαπλασιάζουν και εξειδικεύουν τη γνωστική αξία του περιεχομένου των βασικών. Λειτουργούν σε διαρκή επικοινωνία και συναντίληψη με τους βασικούς και χαράσσουν εικαστικές διδακτικές διαδρομές εστιασμένες στις ήπιες δεξιότητες (νοητικές, συναισθηματικές, κοινωνικές, ψηφιακές), στη διαθεματικότητα – διεπιστημονικότητα (με έμφαση στη συνέργεια των τεχνών), στα σύγχρονα συστήματα οπτικής, εικονιστικής και εικαστικής ανάλυσης (πολυτροπικότητα, σημειωτική, οπτικός γραμματισμός) και στην αειφορία ως συνθήκη ατομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής λειτουργίας.

Το περιεχόμενο στο νέο ΠΣ υπηρετεί τους δύο θεμελιώδεις άξονες, την Εικαστική, Δημιουργική Πράξη και την Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση, και αναπτύσσεται ως πεδίο μέσα στους βασικούς και συμπληρωματικούς άξονες. Υπό αυτή την έννοια το σύνολο των βασικών και συμπληρωματικών αξόνων αναπτύσσεται εντός του αδιάσπαστου πεδίου συγκρότησης των δύο Θεμελιωδών Αξόνων.

Θεμελιώδεις - Βασικοί και Συμπληρωματικοί Άξονες

Άξονες Νέου Προγράμματος Σπουδών των Καλλιτεχνικών της Γ' Τάξης του Γυμνασίου.	
Θεμελιώδεις Άξονες	Βασικοί – Συμπληρωματικοί Άξονες
<p>α) Εικαστική Δημιουργική Πράξη, β) Αισθητική Πρόσληψη και Απόκριση</p> <p>Οι άξονες της Εικαστικής Δημιουργικής Πράξης και της Αισθητικής Πρόσληψης και Απόκρισης ως θεμέλιο συγκρότησης του εικαστικού φαινομένου, διατρέχουν οριζόντια και κάθετα το ΠΣ, των Καλλιτεχνικών της Γ' τάξης του Γυμνασίου.</p>	<p>1^{ος} Βασικός Άξονας: <i>Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών</i></p>
	<p>2^{ος} Βασικός Άξονας: <i>Μορφικά και Δομικά Στοιχεία - Αρχές σύνθεσης</i></p>
	<p>3^{ος} Βασικός Άξονας: <i>Υλικά – Μέσα – Τεχνικές</i></p>
	<p>4^{ος} Βασικός Άξονας: <i>Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα</i></p>
	<p>5^{ος} Βασικός Άξονας:</p>

	<i>Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες</i>
	6^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης</i>
	7^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων</i>
	8^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Συνέργεια των Τεχνών, Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα</i>
	9^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική</i>
	10^{ος} Συμπληρωματικός Άξονας: <i>Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία</i>

Κάθε βασικός και συμπληρωματικός άξονας αναπτύσσεται ως προς το περιεχόμενό του σε Θεματικά Πεδία, ενώ κάθε Θεματικό Πεδίο εμπεριέχει Θεματικές Ενότητες, συνδεδεμένες με προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, δραστηριότητες διδασκαλίας και αξιολόγησης. Καθώς οι άξονες διατρέχουν κάθετα και τις τρεις τάξεις, η εξέλιξη των Θεματικών Πεδίων και Ενοτήτων, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και οι δραστηριότητες διδασκαλίας και αξιολόγησης κλιμακώνονται κάθετα, προσαρμοσμένες στις αντίστοιχες με την ηλικιακή ομάδα διδακτικές απαιτήσεις.

Θεματικά Πεδία Βασικών - Συμπληρωματικών Αξόνων

Θεματικά Πεδία των Βασικών Αξόνων των Καλλιτεχνικών της Γ' Τάξης Γυμνασίου				
1ος Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	2ος Άξονας: Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης	3ος Άξονας: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές	4ος Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα	5ος Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες
Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες επιφάνειας	Πλαστικά και χρωματικά στοιχεία	Υλικά – Μέσα	Βασικά θέματα από την εφηβική πραγματικότητα	Μιλώντας για εικόνες και μιλώντας με εικόνες

Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες χώρου	Αρχές σύνθεσης και οργάνωσης του χώρου και του χρόνου	Τεχνικές	Δημιουργία και διαχείριση πολυτροπικών κειμένων	Ο/Η καλλιτέχνης/καλ λιτέχνιδα ως ενεργός/-ή πολίτης, ως ακτιβιστής/στρια και ως φορέας κοινωνικής αλλαγής
Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες αναπαραγωγής			Ψηφιακή τεχνολογία και ψηφιακός πολιτισμός	
Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης			Θέματα από μνήμης	
Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες			Θέματα από την επικαιρότητα. Κοινωνικοί προβληματισμοί και αιτήματα	
Παραδοσιακή – Λαϊκή τέχνη				
Θεματικά Πεδία των Συμπληρωματικών Αξόνων των Καλλιτεχνικών της Γ' Τάξης Γυμνασίου				
6ος Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης	7ος Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων	8ος Άξονας: Συνέργεια των Τεχνών – Διεπιστημονικό τητα – Διαθεματικότητα	9ος Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική	10ος Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία
Πανανθρώπινες αξίες	Ψηφιακή νοημοσύνη	Συνέργεια των τεχνών με άλλες τέχνες (αρχιτεκτονική, φωτογραφία)	Πολλαπλοί εικαστικοί γραμματισμοί	Ο ρόλος του έργου τέχνης ως επένδυση στο παρόν

Πολιτισμικές δεξιότητες	Ψηφιακές ικανότητες	Συνέργεια των τεχνών με τις τεχνολογικές επιστήμες	Πολυτροπικός γραμματισμός και πολυτροπική κατανόηση: Οι «κόσμοι» ως όλο	Ο ρόλος του/της καλλιτέχνη/ιδας ως ενεργού/-ής πολίτη που συμμετέχει στον κοινωνικό διάλογο και την κοινωνική πράξη
Κοινωνικές – μαθησιακές δεξιότητες	Ψηφιακές δεξιότητες		Πολυτροπικότητα των τεχνολογιών και των νέων μέσων	
Δεξιότητες του νου				

Αναλυτική Απεικόνιση Θεματικών Ενοτήτων/Θεματικών Πεδίων των Βασικών και Συμπληρωματικών Αξόνων του νέου Προγράμματος Σπουδών

Βασικοί Άξονες					
1ος Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών					
Θεματικό Πεδίο: Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες επιφάνειας	Θεματικό Πεδίο: Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες χώρου	Θεματικό Πεδίο: Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες αναπαραγωγής	Θεματικό Πεδίο: Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης	Θεματικό Πεδίο: Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες	Θεματικό Πεδίο: Παραδοσιακή – Λαϊκή τέχνη
<ul style="list-style-type: none"> • Σχέδιο • Χρώμα • Κολάζ • Ψηφιδωτό • Ασαμπλαζ 	<ul style="list-style-type: none"> • Σχέδιο • Πηλοπλαστική • Γυψοτεχνία • Ξυλογλυπτική • Κατασκευές 	<ul style="list-style-type: none"> • Αρνητική χάραξη (φελιζόλ, λινόλευο, ξύλο, πλεξιγκλάς) • Θετική χάραξη (χαλκός, λίθος) 	<ul style="list-style-type: none"> • Φωτογραφία • Ψηφιακή επεξεργασία • Βίντεο αρτ • Κινούμενη εικόνα (τεχνικές animation) • Εγκατάσταση – ηχοτοπία • Σωματική επίτευση (performance) – τέχνη του σώματος (body art) 	<ul style="list-style-type: none"> • Αρχιτεκτονική • Εφαρμογές με αναφορά στον άνθρωπο (ένδυμα, κόσμημα) • Εφαρμογές με αναφορά στον χώρο (διακόσμηση, σκηνογραφία, βιομηχανικό σχέδιο, κεραμική) • Εφαρμογές με αναφορά στην επικοινωνία (γραφιστική, κόμικ, βιβλιοδεσία) 	<ul style="list-style-type: none"> • Αγιογραφία • Αργυροχρυσοσκόια • Υφαντική-κέντημα • Κεραμική (παραδοσιακή) • Ξυλογλυπτική (θρησκευτική, παραδοσιακού επίπλου)
2ος Άξονας: Μορφές, Μορφικά και Πλαστικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης					
Θεματικό Πεδίο: Μορφικά στοιχεία		Θεματικό Πεδίο: Πλαστικά και χρωματικά στοιχεία		Θεματικό Πεδίο: Αρχές σύνθεσης και οργάνωσης του χώρου και του χρόνου	
<ul style="list-style-type: none"> • Σημείο • Γραμμή • Σχήμα • Όγκος • Καρέ-πλάνο-σκηνή • pixel-διάνυσμα 		<ul style="list-style-type: none"> • Φως – σκιά • Χρώμα • Υφή • Υλικότητα • Μετάβαση • Διακοπή 		<ul style="list-style-type: none"> • Ρυθμός-επανάληψη • Συμμετρία-ασυμμετρία • Ένταση-αρμονία • Κενό-γεμάτο • Βάθος • Προοπτική • Χρονικότητα-μοντάζ • Αλληλουχία-διαδοχή • Αρχές συναρμογής υλικών 	
3ος Άξονας: Μορφές, Υλικά – Μέσα – Τεχνικές					
Θεματικό Πεδίο: Υλικά και μέσα			Θεματικό Πεδίο: Τεχνικές		
<ul style="list-style-type: none"> • Υλικά σχεδίου (μολύβια, κάρβουνο κ.ά.) 			<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδίου (μελάνι, ραπιντογράφοι κ.ά.) 		

<ul style="list-style-type: none"> • Υλικά ζωγραφικής (νερομπογιές, τέμπερες κ.ά.) • Υλικά και μέσα χαλκογραφίας (μέταλλο, πλεξιγκλάς κ.ά.) • Υλικά μεταξοτυπίας (λιθογραφία, offset κ.ά.) • Υλικά γραφιστικής (εικόνα και τυπογραφία) • Επιφάνειες αποτύπωσης (χαρτιά, πανί κ.ά.) • Υλικά γλυπτικής (γύψος, πηλός, σύρματα κ.ά.) • Υλικά και μέσα ψηφιακά, υπολογιστικές μονάδες (H/Y, tablet), συσκευές λήψης-δημιουργίας ψηφιακής εικόνας και βίντεο (φωτογραφική μηχανή κ.ά.), ψηφιακές γραφίδες, εκτυπωτές (επιφάνειας, 3D) • Λογισμικά και εφαρμογές επεξεργασίας εικόνας, βίντεο και ήχου • Άυλα υλικά σύγχρονων μορφών τέχνης 	<ul style="list-style-type: none"> • Ζωγραφικής (ελαιογραφία, εγκαυστική κ.ά.) • Γλυπτικής: mobiles (τεχνικές συναρμογής – σύρμα, σχοινί κ.ά.), τρισδιάστατες εκτυπώσεις • Χαρακτικής: (πλεξιγκλάς, οξυγραφία) • Μεταξοτυπίας, λιθογραφίας, offset κ.λπ. • Γραφιστικής • Αργυροχρυσοχοΐας • Μεταλλοτεχνίας • Μικροτεχνίας • Γκράφιτι • Κατασκευών στον χώρο - εγκαταστάσεων • Περιβάλλοντος • Μαύρου θεάτρου • Εικαστικού ντοκιμαντέρ • Ηχοτοπίου • Εννοιολογικών τεχνικών • Τεχνικών πολυμέσων • Ψηφιακής τέχνης (digital art) • Αρχιτεκτονικής τοπίου και αρχιτεκτονικής κήπων
--	--

4ος Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα

Θεματικό Πεδίο: Βασικά θέματα από την εφηβική πραγματικότητα	Θεματικό Πεδίο: Δημιουργία και διαχείριση πολυτροπικών κειμένων	Θεματικό Πεδίο: Ψηφιακή τεχνολογία και ψηφιακός πολιτισμός	Θεματικό Πεδίο: Θέματα από μνήμη	Θεματικό Πεδίο: Θέματα από την επικαιρότητα. Κοινωνικοί προβληματισμοί και αιτήματα
<ul style="list-style-type: none"> • Φιλία • Πανανθρώπινες αξίες • Σχολική ζωή • Σχολικός εκφοβισμός • Η εικόνα ως εργαλείο επικοινωνίας με άλλα φύλα 	<ul style="list-style-type: none"> • Πολλαπλές δυνατότητες ερμηνειών • Θεατές ως αναγνώστες 	<ul style="list-style-type: none"> • Η ψηφιακή τεχνολογία ως τρόπος επικοινωνίας εικαστικών θεμάτων • Η τεχνολογία ως περιεχόμενο και νόημα εικαστικών έργων • Ψευδείς ειδήσεις (fake news) 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργική φαντασία • Καλλιτεχνικός αυτοσχεδιασμός 	<ul style="list-style-type: none"> • Πανδημία και τέχνη • Κλιματική αλλαγή και τέχνη • Μετανάστευση και τέχνη

5ος Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες

Θεματικό Πεδίο: Μιλώντας για εικόνες και μιλώντας με εικόνες	Θεματικό Πεδίο: Ο/Η καλλιτέχνης/-ίδα ως ενεργός/-ή πολίτης, ως ακτιβιστής/-στρια και ως φορέας κοινωνικής αλλαγής
<ul style="list-style-type: none"> • Εικαστικό λεξιλόγιο αισθητικών αξιών • Ζητήματα σύγχρονης τέχνης, το σήμερα και το χθες 	<ul style="list-style-type: none"> • Η κοινωνική επίδραση της καλλιτεχνικής δημιουργίας • Αντίληψη της πραγματικότητας μέσα από την

• Αντίληψη και απόκριση		εικαστική σκέψη • Έμπνευση, δημιουργία, δράση	
Συμπληρωματικοί Άξονες			
6ος Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης			
Θεματικό Πεδίο: Πανανθρώπινες αξίες	Θεματικό Πεδίο: Πολιτισμικές δεξιότητες	Θεματικό Πεδίο: Κοινωνικές – μαθησιακές δεξιότητες	Θεματικό Πεδίο: Δεξιότητες του νου
<ul style="list-style-type: none"> • Ελευθερία λόγου – διαλεκτικές πρακτικές • Ανθρώπινα δικαιώματα • Ελευθερία • Δικαιοσύνη • Υπευθυνότητα • Συλλογικότητα • Συμπερίληψη 	<ul style="list-style-type: none"> • Προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας • Πολιτισμικός κοσμοπολιτισμός • Αποφυγή πολιτισμικών στερεοτύπων 	<ul style="list-style-type: none"> • Αποφυγή ρητορικής του μίσους και διακρίσεων • Ευχέρεια επικοινωνίας και συνεργασίας • Εκδήλωση στάσεων αμοιβαίου σεβασμού • Δυνατότητες συλλογικής στοχοθεσίας (π.χ. ομαδικά project, δράσεις, εκδηλώσεις κ.λπ.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ρουτίνες σκέψης (π.χ. Thinking Routines project zero) ως συνεργατικό εργαλείο ανάλυσης και σύνθεσης απόψεων • Λειτουργική εμπάθυση σε ιδέες (σύνδεση θεωρίας και πράξης) • Ανάπτυξη – αξιοποίηση της αποκλίνουσας σκέψης
7ος Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων			
Θεματικό Πεδίο: Ψηφιακή νοημοσύνη	Θεματικό Πεδίο: Ψηφιακές ικανότητες	Θεματικό Πεδίο: Ψηφιακές δεξιότητες	
<ul style="list-style-type: none"> • Κανόνες και πρωτόκολλα ασφάλειας στο διαδίκτυο • Εντοπισμός, διαχείριση και αποφυγή απειλών στον κυβερνοχώρο (βίαιο – προσβλητικό – άσεμνο – ρατσιστικό κ.λπ. περιεχόμενο) • Αντίληψη πλαισίου επεξεργασίας ψηφιακού υλικού (π.χ. εικόνα, διανυσματική εικόνα, κανάλια ήχου – εικόνας/βίντεο) • Κριτική – συνδυαστική αξιοποίηση ψηφιακών μέσων με απτικές εικαστικές εργασίες 	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση ψηφιακών μέσων δυναμικής παρουσίασης περιεχομένου (π.χ. e-portfolio κ.ά.) • Παραγωγή, ανάλυση και σύνθεση ψηφιακών μορφών εικόνας-βίντεο ή/και ήχου • Επεξεργασία με ποιοτικές προδιαγραφές εικόνων, βίντεο και ήχου και παραγωγή ψηφιακών αρχείων 	<ul style="list-style-type: none"> • Κριτική επιλογή ψηφιακών εργαλείων (παρουσίασης, επεξεργασίας, επικοινωνίας) • Χρήση συνεργατικών εργαλείων ψηφιακής επεξεργασίας υλικού • Δεξιότητες αρχειοθέτησης και διαχείρισης ψηφιακού υλικού • Αναγνώριση και αξιοποίηση επιμέρους ψηφιακών εργαλείων που συνδέονται με τον οπτικό και εικαστικό γραμματισμό 	
8ος Άξονας: Συνέργεια των Τεχνών – Διαθεματικότητα – Διεπιστημονικότητα			
Θεματικό Πεδίο: Συνέργεια με την αρχιτεκτονική		Θεματικό Πεδίο: Συνέργεια των τεχνών με τις τεχνολογικές επιστήμες	
<ul style="list-style-type: none"> • Κινήματα τέχνης και αρχιτεκτονικής • Στοιχεία αρχιτεκτονικής στα εικαστικά έργα • Ονειρική ουτοπία του μέλλοντος • Σκηνικά με αναφορά στην ιστορία, τη λογοτεχνία κ.ά. • Επαναπλαισίωση του χώρου • Συσχέτιση μορφικών στοιχείων με την αρχιτεκτονική 		<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακά μέσα ως μορφές έκφρασης • Υπολογιστική όραση και οπτική αναγνώριση μοτίβου • Ο κώδικας 01 και η ψηφιοποίηση των τεχνών • Αξιοποίηση εικαστικής γλώσσας • Μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως μέσα για ακτιβισμό • Σχέση ανθρώπου και τεχνητής νοημοσύνης 	

<ul style="list-style-type: none"> • Ανάλυση ρίσκου – αυτενέργεια • Αισθητική και συμβολική σημασία εικαστικών μορφών άλλων πολιτισμών • Πέτρινοι ιαπωνικοί κήποι • Φωτογραφία ως μέσο μεταφοράς αφηγηματικού νόηματος – σημειωτικές αναγνώσεις • Εικαστική performance και συνέργεια των τεχνών 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαδίκτυο και εικονικά δεδομένα που δεν είναι φανταστικά • Σχέση ανθρώπου και τεχνητής νοημοσύνης • Το διαδίκτυο έχει εικονικά δεδομένα, αλλά δεν είναι φανταστικά 	
9ος Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική		
Θεματικό Πεδίο: Πολλαπλοί εικαστικοί γραμματισμοί	Θεματικό Πεδίο: Πολυτροπικός γραμματισμός και πολυτροπική κατανόηση: Οι «κόσμοι» ως όλο	Θεματικό Πεδίο: Πολυτροπικότητα των τεχνολογιών και των νέων μέσων
<ul style="list-style-type: none"> • Ποικίλοι εικαστικοί γραμματισμοί σε συνάρτηση με το είδος «κειμένου» των επιμέρους τεχνών (π.χ. ζωγραφική, γλυπτική κ.ά.) • Εικαστικοί γραμματισμοί ως προς τα μορφικά στοιχεία και τις αρχές σύνθεσης • Εικαστικοί γραμματισμοί ως προς τα υλικά, τα μέσα και τις τεχνικές • Εικαστικοί γραμματισμοί ως προς το θέμα, το περιεχόμενο και το νόημα • Εικαστικοί γραμματισμοί ως προς τις αισθητικές αξίες 	<ul style="list-style-type: none"> • Η σημασία της σημειωτικής - αποκωδικοποίησης - αποδόμησης των κόσμων για την κατανόηση της σύνδεσής τους 	<ul style="list-style-type: none"> • Η αύξηση των οπτικών πληροφοριών και η κριτική κατανάλωση εικόνων
10ος Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία		
Θεματικό Πεδίο: Ο ρόλος του έργου τέχνης ως επένδυσης στο παρόν	Θεματικό Πεδίο: Ο ρόλος του/της καλλιτέχνη/καλλιτέχνης ως ενεργού/-ής πολίτη που συμμετέχει στον κοινωνικό διάλογο και την κοινωνική πράξη	
<ul style="list-style-type: none"> • Ο τόπος και ο χρόνος • Πραγματικό και φανταστικό 	<ul style="list-style-type: none"> • Η σχέση μας με τη φύση και η αντίληψη για την πρόοδο • Αποανάπτυξη, μια εναλλακτική για τη βιωσιμότητα και την αειφορία 	

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η διδακτική πλαίσιαση – Επιθυμητοί διδακτικοί προσανατολισμοί του νέου Προγράμματος Σπουδών

Στόχος του ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Γ' τάξης του Γυμνασίου είναι να προσφέρει ένα πλαίσιο ερεθισμάτων, κατευθύνσεων, αρχών, κινήτρων και νέων, διευρυμένων μεθοδολογικών προσεγγίσεων για την επίτευξη σύγχρονης, αποτελεσματικής διδασκαλίας. Προϋπόθεση της αποτελεσματικότητας είναι η επίτευξη μιας βαθύτερης κατανόησης της φύσης, της ταυτότητας του γνωστικού αντικειμένου των Καλλιτεχνικών και της παιδαγωγικής του λειτουργίας. Στο πλαίσιο των διδακτικών προσανατολισμών του ΠΣ επιδιώκεται οι εκπαιδευτικοί:

- να δημιουργούν υποστηρικτικά περιβάλλοντα μάθησης, ενθαρρύνοντας την ενεργό εμπλοκή μαθητών/-τριών σε ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες που έχουν ως πυρήνα τους την ουσιαστική επικοινωνία με τα έργα τέχνης,

- να εστιάζουν στην οικειοποίηση βασικών εικαστικών γνώσεων, με τη βοήθεια των οποίων θα αναπτύσσονται γνωστικές και μεταγνωστικές δεξιότητες και ικανότητες, με βάση τις αρχές της εξελικτικής ψυχολογίας για την ηλικιακή βαθμίδα της Γ' Γυμνασίου,

- να επιδιώκουν τη διασύνδεση και ενσωμάτωση της προϋπάρχουσας γνώσης των μαθητών/-τριών με τη νέα γνώση, μέσω πολλαπλών και διαφοροποιημένων προσεγγίσεων και κατ' αναλογία με τις ανάγκες, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους,

- να υιοθετούν στρατηγικές βιωματικής μάθησης και διαφοροποιημένης διδασκαλίας και να αξιοποιούν εναλλακτικές πρακτικές, ποικίλα διδακτικά εργαλεία και δημιουργικές δραστηριότητες,

- να κατανοούν ότι το νέο ΠΣ των Εικαστικών είναι παιδαγωγικά διαφοροποιημένο και λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες που υπαγορεύονται από διαφοροποιημένα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτισμικά και άλλα συγκείμενα, το διαφορετικό νοητικό και γνωστικό δυναμικό των μαθητών/-τριών και τη μοναδικότητά τους, τους διαφορετικούς ρυθμούς μάθησης κ.λπ.,

- να χρησιμοποιούν κατάλληλα τις νέες τεχνολογίες στην καθημερινή διδακτική τους πρακτική, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής μάθησης και τα διαθέσιμα ψηφιακά εργαλεία,

- να ενθαρρύνουν τον κριτικό στοχασμό επί των γνωστικών διαδικασιών και των διδακτικών πρακτικών εφαρμόζοντας τις αρχές της κριτικής παιδαγωγικής, την πράξη μέσω διαλόγου (διαλεκτική δράση), εστιάζοντας στην κριτική συνειδητοποίηση, στην οικοδόμηση γνώσης αντί της απομνημόνευσης, στην αποδόμηση της εγωκεντρικής σκέψης, στην αναγνώριση της αξίας των συναισθημάτων, στην ενδυνάμωση της φωνής του/της μαθητή/-τριας,

- να αναγνωρίζουν ότι το ενιαίο τρίπτυχο σώμα-καρδιά-νους αποτελεί βασικό άξονα του ΠΣ των Καλλιτεχνικών, κι έτσι εκτός από τον εγκέφαλο, τη σκέψη, τη λογική, η μάθηση βρίσκει επίσης φυσική και σωματική έκφραση, ενώ και το συναίσθημα διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο,

- να εστιάζουν στο στοιχείο του νου μέσα από ικανότητες και διαδικασίες μάθησης με την έννοια της λεκτικής (γνωστικές δομές) αλλά και της σιωπηρής γνώσης,

- να κατανοούν ότι η εικαστική διατύπωση των σιωπηρών γνώσεων και κατά συνέπεια η σιωπηρή επικοινωνία αποτελεί σημαντική πρόκληση, καθώς εκ φύσεως ο άνθρωπος

εγκέφαλος, για να κατανοήσει, χρειάζεται πράξεις (σχέδια, κατασκευές, ικριώματα) και την παρεμβολή της ύλης στον εξωτερικό κόσμο,

-να ενεργοποιούν την τριπλή τους ιδιότητα ως εικαστικών δημιουργών, παιδαγωγών-επιστημόνων, και ερευνητών (a/rt/ographers), συμβάλλοντας στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού και πολιτισμικών προϊόντων, αναβαθμίζοντας έτσι τη διδακτική, μαθησιακή διαδικασία,

-να εμβαθύνουν στην κριτική ανάγνωση, την παραγωγή οπτικών μηνυμάτων και την ενεργητική ανάπτυξη της κατανόησης για τον τρόπο που λειτουργεί το νέο εικονικό περιβάλλον.

Το νέο ΠΣ μπορεί να συμβάλει δυναμικά στην αλλαγή του σχολικού κλίματος. Μπορεί να εμπνεύσει τους/τις εκπαιδευτικούς με κατάλληλες προτάσεις, τρόπους και μέσα, ώστε η σχολική αίθουσα να εξελιχθεί σε εργαστήριο έρευνας, επικοινωνίας, δράσης και έκφρασης. Οι εκπαιδευτικοί καλλιεργούν πρώτιστα αισθητικά κριτήρια, ενώ υποστηρίζουν τους/τις μαθητές/-τριες να πραγματώσουν, μέσω της εικαστικής έρευνας, την οπτική αλλά και τη γλωσσική επίγνωση, την επικοινωνιακή ικανότητα, τη συνεργατικότητα, την αυτογνωσία, την υπευθυνότητα, την ανεκτικότητα, την πειθαρχία, το αίσθημα δικαίου, τη δημοκρατική ευαισθησία, την άμιλλα, την αλληλεγγύη, την ικανότητα επίλυσης προβλήματος, τη διερευνητική μάθηση, τον ψηφιακό γραμματισμό και άλλες σημαντικές για τους πολίτες μιας σύγχρονης δημοκρατικής κοινωνίας, δεξιότητες.

Η δημιουργία και η έρευνα, σημαντικές ικανότητες του 21ου αιώνα, αποτελούν θεμελιώδεις στόχους του νέου ΠΣ που αφορούν τόσο τους/τις μαθητές/-τριες όσο και τους/τις εκπαιδευτικούς. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αποτελέσουν κινητήρια δύναμη για τον εικαστικό αυτοπροσδιορισμό των μαθητών/-τριών διδάσκοντάς τους/τες με το προσωπικό τους παράδειγμα. Η επιστημονική και παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών πλαισιώνει τη μαθησιακή διαδικασία μεθοδολογικά και ερευνητικά με τρόπο που αυτή να γίνεται κοινό βίωμα. Με τις πολλαπλές ιδιότητές τους ως εικαστικοί-δημιουργοί, παιδαγωγοί-επιστήμονες, ερευνητές/-τριες και αναστοχαστές/-στριες οι εκπαιδευτικοί διαμορφώνουν ένα πεδίο ατομικού και συλλογικού αναστοχασμού, μετατρέποντας τη μαθησιακή διαδικασία σε βιωμένη συλλογική εμπειρία. Για τον λόγο αυτό χρειάζεται να διαθέτουν ετοιμότητα για ενημέρωση, υιοθέτηση νέων γνώσεων, προσεγγίσεων και πρακτικών.

Ένας άλλος βασικός διδακτικός προσανατολισμός του ΠΣ είναι η ένταξη των ψηφιακών τεχνολογιών ως εργαλείων έρευνας, μάθησης και επικοινωνίας. Η χρήση της τεχνολογίας στην τέχνη, όχι μόνο της ψηφιακής, αποτελεί συνήθη πρακτική των εικαστικών καλλιτεχνών ήδη από τον προηγούμενο αιώνα, ενώ η έρευνα της τεχνολογίας μέσω της τέχνης αποτελεί διαχρονική πρακτική τους. Η εξοικείωση των μαθητών/-τριών με πρακτικές αξιοποίησης των νέων ψηφιακών μέσων αποτελεί επομένως βασική και αναγκαία προϋπόθεση του νέου ΠΣ, όπως και η όσωση τους με τον τεχνολογικό λόγο, κάτι που στη σχολική πρακτική βρίσκει την έκφρασή του στις δραστηριότητες STEAM-STEM, όπως έχουν καθιερωθεί τα τελευταία χρόνια στις σχολικές καλλιτεχνικές πρακτικές (assemblage, tinkering, διεπιστημονικά σχέδια εργασίας κ.λπ.).

Το νέο ΠΣ εξασφαλίζει τη συνέχεια του ΠΣ της Β' τάξης του Γυμνασίου ομαλά και με τρόπο ενιαίο και συνεκτικό γεφυρώνοντας αρμονικά και αποτελεσματικά το περιεχόμενο από ενότητα σε ενότητα και από κεφάλαιο σε κεφάλαιο. Στο ΠΣ των Καλλιτεχνικών της Γ' τάξης περιγράφονται με σαφήνεια και πληρότητα τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, οι προσδοκώμενες βασικές μαθησιακές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες διασφαλίζουν την αποτελεσματική και πολυεπίπεδη εμπλοκή των μαθητών/-τριών στη

μορφοπλαστική διαδικασία, παρέχοντας παράλληλα ευκαιρίες ανάπτυξης της αποκριτικής ετοιμότητας στο φαινόμενο της τέχνης (παρατήρηση, κατανόηση, ανάγνωση, ανάλυση, ερμηνεία έργου τέχνης).

Ταυτόχρονα όμως, το νέο ΠΣ είναι ανοικτό και ευέλικτο προς εκπαιδευτικούς, μαθητές/-τριες. Η ανάπτυξη του περιεχομένου του ακολουθεί τη μορφή του δικτύου ή των αστερισμών-ριζωμάτων, δίνοντας έμφαση στους συσχετισμούς που δημιουργούνται γύρω από ένα θέμα ή μια έννοια, ενώ διευρύνουν-εμβαθύνουν τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα στην εξέλιξη κάθε ενότητας. Η ριζωματική λειτουργία του περιεχομένου επιτρέπει μια ευέλικτη, μη γραμμική χρήση τους με τη βοήθεια των Μίτων Δημιουργίας και Μάθησης και των αξόνων περιεχομένου. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται ανοικτό πεδίο δράσης στους/στις εκπαιδευτικούς, για να μπορούν να παρεμβαίνουν στη σειρά και τη διαμόρφωση της διδασκόμενης ύλης, να επιλέγουν διδακτικές πρακτικές ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών/-τριών και τις κοινωνικές συνθήκες εντός των οποίων λειτουργεί η σχολική μονάδα. Το νέο ΠΣ είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να προσαρμόζεται εύκολα όχι μόνο στις ανάγκες και τις απαιτήσεις του μαθητικού δυναμικού, αλλά και στις ιδιαιτερότητες του γεωγραφικού και κοινωνικού πλαισίου, στην υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων και στις αναγκαίες μεταβολές των συνθηκών μάθησης σε περιόδους κρίσης. Η ευελιξία αυτή επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες δημιουργική και γνωστική αυτονομία, που αφορά τον σχεδιασμό της διδασκόμενης ύλης ή τις εξατομικευμένες εργασίες, ενώ συγχρόνως διασφαλίζει την ευρύτητα και την ανοικτότητα προς τον συν-σχεδιασμό και τη διαθεματική συνεργασία στο πλαίσιο του διεπιστημονικού διαλόγου με άλλα γνωστικά αντικείμενα.

Κριτήρια σύνταξης του νέου Προγράμματος Σπουδών

του νέου Προγράμματος Σπουδών

Τα κριτήρια σύνταξης του νέου Προγράμματος Σπουδών των Καλλιτεχνικών της Γ' Τάξης του Γυμνασίου θεμελιώνονται στις αρχές:

- του αδιαίρετου δίπολου εικαστικής θεωρίας και πράξης ως πυρήνα του γνωστικού αντικειμένου,
- της εικαστικής πληρότητας και της επιστημονικής και παιδαγωγικής εγκυρότητας,
- της καινοτομίας και ευελιξίας του σχεδιασμού,
- της ανάδειξης της σημασίας της οπτικής γλώσσα στον σύγχρονο κόσμο,
- της κοινωνικής αειφορίας,
- της αποτελεσματικής επικοινωνίας και συνεργασίας των συντελεστών της εικαστικής εκπαίδευσης,
- της ενεργητικής εμπλοκής των μαθητών/-τριών σε δράσεις και δραστηριότητες βιωματικού χαρακτήρα με κοινωνική εστίαση.

Υπό το πρίσμα αυτό, γίνεται προσπάθεια εκσυγχρονισμού των εικαστικών μαθημάτων τόσο σε παιδαγωγικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, καθώς και αναβάθμισης του ρόλου τους στο πλαίσιο του σύγχρονου σχολείου.

Στο νέο ΠΣ προτείνονται παιδαγωγικά και μεθοδολογικά τεκμηριωμένες δραστηριότητες (ατομικές και ομαδικές εργασίες, σύνθετες διαθεματικές εργασίες και project συνέργειας των τεχνών, βιωματικές δράσεις) που συνδέουν την εικαστική παιδεία με την καλλιέργεια σύγχρονων δεξιοτήτων.

Σημαντικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία διαδραματίζει η κατάλληλα προσαρμοσμένη χρήση των ΤΠΕ, τόσο στο διερευνητικό όσο στο επικοινωνιακό και το δημιουργικό σκέλος της μαθησιακής διαδικασίας. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να διαμορφώσουν ανάλογα τις δραστηριότητες, έτσι ώστε να είναι ενταγμένες δημιουργικά στην εικαστική εμπειρία και όχι ως μια μηχανιστική εκμάθηση και εφαρμογή λογισμικών και τεχνολογικών δυνατοτήτων.

Τέλος, επισημαίνεται ότι το νέο ΠΣ των Εικαστικών της Γ' τάξης του Γυμνασίου δεν αποτυπώνει ετήσια διδακτέα ύλη που διδάσκεται γραμμικά αλλά προτείνει ένα μεγάλο φάσμα ενοτήτων και δυνατοτήτων, από τις οποίες κάθε εικαστικός εκπαιδευτικός, σε συνεργασία με τους μαθητές/-τριές του, μπορεί να επιλέξει και να σχεδιάσει μοναδικές, μαθησιακές διαδρομές. Το ΠΣ συνιστά ένα πλέγμα αρχών και δυνατοτήτων που αναμένεται να αξιοποιηθεί με τρόπο δυναμικό στον διδακτικό σχεδιασμό της εικαστικής διδασκαλίας.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα εμπεριέχει διαδικασίες αποτίμησης και ενδοσκόπησης. Στόχος τους είναι η επισήμανση της αποτελεσματικότητας πρακτικών, στάσεων και πρωτοβουλιών, στο πλαίσιο των επιθυμητών αποτελεσμάτων. Η αξιολόγηση είναι αναπόσπαστο στάδιο κάθε οργανωμένης και συστηματικής διαδικασίας και ολοκληρώνει τον αρχικό σχεδιασμό και την εφαρμογή του. Στην ίδια κατεύθυνση, η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της μαθησιακής διαδικασίας σε όλη τη διάρκειά της, καθώς διαπιστώνει το επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών (αρχική-διαγνωστική αξιολόγηση), ανατροφοδοτεί και αναπροσαρμόζει την πορεία της διδασκαλίας (διαμορφωτική αξιολόγηση) και συμβάλλει ανακεφαλαιωτικά στην αποτίμηση του βαθμού επίτευξης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων (τελική αξιολόγηση). Αποτελεί βασική λειτουργία ανατροφοδότησης μαθητών/-τριών και εκπαιδευτικών και προσφέρει τόσο αναστοχαστικά όσο και μεταγνωστικά οφέλη σε όλους. Υπό αυτή την έννοια, δεν έχει μόνο αποτιμητικό χαρακτήρα, αλλά αποτελεί ενεργό μέρος της ίδιας της μαθησιακής διαδικασίας, ενισχύοντας τα κίνητρα μάθησης, επεκτείνοντας τη δυναμική της γνώσης και οικοδομώντας τη μαθησιακή συνειδητότητα μαθητών/-τριών και εικαστικών εκπαιδευτικών. Οφείλει, λοιπόν, ως μαθησιακή δραστηριότητα να συνδέεται οργανικά με τη μαθησιακή διαδικασία συμπληρώνοντας και ολοκληρώνοντας τη συνέχειά της. Στο νέο ΠΣ, εκτός από την αρχική-διαγνωστική και την τελική αξιολόγηση, δίνεται έμφαση στην πλήρη αξιοποίηση της διαμορφωτικής αξιολόγησης, εντάσσοντάς τη δυναμικά ως παιδαγωγική λειτουργία στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, ώστε να ρυθμίζει και να παρεμβαίνει διαρκώς στον αρχικά σχεδιασμένο στόχο επίτευξης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Παρατηρούμε δηλαδή μια μετατόπιση της προσέγγισης από την αξιολόγηση της μάθησης στην αξιολόγηση για τη μάθηση. Αυτό συντελείται μέσα από την ενημερότητα που παρέχει στους/στις εκπαιδευτικούς, ως προς την αποτελεσματικότητα των επιλεγόμενων παιδαγωγικών και διδακτικών προσεγγίσεων, ενώ στο επίπεδο των μαθητών/-τριών συνηγορεί στη μεταγνωστική λειτουργία των αστοχιών τους και ανατροφοδοτεί τη μαθησιακή τους διαδρομή.

Στο μάθημα των Καλλιτεχνικών της Γ' τάξης του Γυμνασίου η αξιολόγηση λειτουργεί ως παιδαγωγικό και μαθησιακό εργαλείο, που ενημερώνει, καθοδηγεί, ενθαρρύνει και ανατροφοδοτεί τη μαθησιακή εξέλιξη, συμβάλλοντας ενεργά στην κατάκτηση των μαθησιακών στόχων, μακριά από πρακτικές αποστήθισης και μηχανιστικής αναπαραγωγής κειμένων και εργασιών από το εκπαιδευτικό υλικό. Συμμετέχει διαγνωστικά, διαμορφωτικά και απολογιστικά στην εκπαιδευτική διαδικασία και ανασυντάσσεται και η ίδια μέσα από τη χρήση

ποικίλων μορφών και τεχνικών στις εκάστοτε συγκυρίες. Εκκινεί από τον ίδιο τον σχεδιασμό των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και εποπτεύει, πέρα από την επίτευξή τους, τη διδακτική εφαρμογή τόσο στο επίπεδο της εκπαιδευτικής μέριμνας, όσο και στο επίπεδο της μαθητικής δράσης. Θέτει ως επίκεντρο τον δημιουργικό αναστοχασμό του εκπαιδευτικού έργου, τις μεταγνωστικές διαστάσεις της μαθησιακής πράξης, καθώς και τη διερεύνηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων και στάσεων, ιεραρχώντας και επαναπροσδιορίζοντας τις γνωστικές, ψυχοσυναισθηματικές και κοινωνικογνωστικές επιδιώξεις διαρκώς και δυναμικά.

Η αξιολόγηση ως περιεχόμενο καλύπτει: α) τον γνωστικό τομέα, ελέγχοντας την κατανόηση όρων και εννοιών της εικαστικής γνώσης σε θεωρητικό και εργαστηριακό επίπεδο, β) τον τομέα ανάπτυξης δεξιοτήτων, αναπτύσσοντας τις δεξιότητες ζωής και τις εγκάρσιες δεξιότητες που συνδέονται με την εικαστική και θεωρητική εργασία μέσα στο κοινωνικογνωστικό πλαίσιο εφαρμογής της διδασκαλίας, γ) τον ψηφιακό εγγραμματισμό, ενθαρρύνοντας τη χρήση νέων μέσων και λογισμικών στην εικαστική έρευνα και εργασία και δ) το επίπεδο στάσεων και συμπεριφορών, μέσα από την υιοθέτηση θετικών συναισθημάτων, στην κατεύθυνση της ενσυναίσθησης, της δημοκρατικής ευαισθησίας, της ευγενούς άμιλλας και της αλληλεγγύης. Η εστίαση των εικαστικών εκπαιδευτικών οφείλει να επικεντρώνεται στην ενεργό συμμετοχή και το ενδιαφέρον που εκδηλώνεται σε όλες τις πτυχές της μαθησιακής διαδικασίας (συζητήσεις, ασκήσεις, δράσεις, δραστηριότητες εργαστηριακού και θεωρητικού χαρακτήρα), αλλά και στην ψυχοκινητική και κοινωνικογνωστική διάσταση της μάθησης, σταθμίζοντας τη συνεργατικότητα, την αφοσίωση, την προσήλωση, την ανάληψη πρωτοβουλιών, τη διαλεκτικότητα κ.λπ. Κατ' αυτόν τον τρόπο η αξιολόγηση μπορεί να εποπτεύσει και να ανατροφοδοτήσει το σύνολο των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που θα επιλεγούν κατά τον σχεδιασμό της διδασκαλίας, σε όλους τους βασικούς και συμπληρωματικούς άξονες του ΠΣ. Εποπτεύει, ανατροφοδοτεί και επανασχεδιάζει, δηλαδή, τις κομβικές παραμέτρους της εικαστικής εκπαίδευσης, όπως ο βαθμός κατανόησης και χρήσης της εικαστικής γλώσσας, η ευχέρεια αξιοποίησης υλικών, εργαλείων και τεχνικών, η ικανότητα δημιουργικού και εκφραστικού μετασχηματισμού ατομικών και κοινωνικών ερεθισμάτων, μέσα από ιδέες και προβληματισμούς, αλλά και τις δεξιότητες του νου (πρωτοτυπία, πειραματισμός, πλάγια ή αποκλίνουσα σκέψη), τις κοινωνικές δεξιότητες (δημοκρατική στάση, συνεργατικότητα, δημιουργική κοινωνική παρέμβαση και τοποθέτηση) και τις ψηφιακές δεξιότητες (ουσιαστική αξιοποίηση των νέων μέσων και των ΤΠΕ) σε μια αειφορική κατεύθυνση εικαστικής μορφοποίησης και θεωρητικής πραγμάτευσης.

Κριτήρια αξιολόγησης

Στην κατεύθυνση ανάδειξης και ελέγχου (στο μέγιστο δυνατό) όλου του εύρους των επιθυμητών μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από το περιεχόμενο της αξιολόγησης, είναι κρίσιμο να υπάρξει μια κατηγοριοποίηση των κριτηρίων που θα τεθούν, ως προς την παιδαγωγική, τη γνωστική και την κοινωνική τους διάσταση, προκειμένου να καλύψουν επιτυχώς τις αντίστοιχες μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/-τριών. Έχει προβλεφθεί, λοιπόν, στο νέο ΠΣ η κωδικοποίηση των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων μέσα από τους Μίτους της Δημιουργίας και της Μάθησης και ως εκ τούτου, η ίδια κωδικοποίηση παράγει και τα αντίστοιχα διευρυμένα κριτήρια αξιολόγησης, προκειμένου μαθητές/-τριες και εκπαιδευτικοί να διευκολυνθούν στην ισόρροπη χρήση τους. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν να αποτυπωθούν τέσσερις κατηγορίες κριτηρίων ως προς τη στόχευση που έχουν, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Κριτήρια αξιολόγησης στα Καλλιτεχνικά της Γ' τάξης του Γυμνασίου			
Περιβαλλοντικά κριτήρια	Γνωστικά κριτήρια	Ψυχοκινητικά κριτήρια	Κοινωνικογνωστικά κριτήρια
<ul style="list-style-type: none"> • Πολιτισμικές προσλαμβάνουσες, οικονομικό υπόβαθρο, κοινωνικό υπόβαθρο, οικογένειας προέλευσης • Διοικητική πραγματικότητα, παιδαγωγικό κλίμα, υλικοτεχνική υποδομή σχολείου • Κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά κοινότητας • Κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συγκυρίες 	<ul style="list-style-type: none"> • Διερευνητική διάθεση • Εστίαση και επιτυχία - στοχοπροσήλωση • Βαθμός κατανόησης και οικειοποίησης γνώσης • Προσπάθεια και επιμονή • Θετική στάση στη μάθηση • Ανάληψη μαθησιακής ευθύνης 	<ul style="list-style-type: none"> • Οργάνωση και διαχείριση υλικών • Οργάνωση και διαχείριση χρόνου • Απτική ευχέρεια και εξέλιξη • Σωματική ελευθερία • Στάθμιση επιθυμίας, απόλαυσης και ικανοποίησης 	<ul style="list-style-type: none"> • Επικοινωνία • Λήψη πρωτοβουλιών • Ανάληψη ευθύνης και ρόλου • Συνεργατικότητα και συνέργεια • Αλληλεγγύη-αλληλοβοήθεια

Για να είναι ουσιαστική και παραγωγική η διαδικασία της μάθησης και να εξυπηρετεί το περιεχόμενο που καλείται να εποπτεύσει, οφείλει να ακολουθήσει πέντε βασικά στάδια εξέλιξης: α) προσδιορισμός και σχεδιασμός σκοπού, γενικών και ειδικών στόχων (σύνθεση προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων βάσει διαφοροποιημένων κριτηρίων αξιολόγησης), β) επιλογή και σύνθεση μορφών και τεχνικών αξιολόγησης, γ) συλλογή και ανάλυση των δεδομένων που παρήχθησαν κατά την εφαρμογή της, δ) αποτύπωση και επικοινωνία των συμπερασμάτων και ε) ανατροφοδότηση και μεταγνωστικές μαθησιακές διεργασίες. Παράλληλα και κατά τη διαδικασία της διδασκαλίας, είναι ευνόητο ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν συνδυαστικά (σε συνεργασία και συνεννόηση με τους/τις μαθητές/-τριες) ποικίλες μορφές και τεχνικές αξιολόγησης.

Ως προς το αντικείμενο της αξιολόγησης ενθαρρύνεται να συνδυαστούν μορφές και τεχνικές που καλύπτουν όλο το εύρος της μαθησιακής διαδικασίας, εκκινώντας από την αξιολόγηση της ατομικής και ομαδικής εικαστικής εργασίας, ως σημειακή εποπτεία και ανατροφοδότηση της μαθητικής προσπάθειας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο εστιασμένα στο εκάστοτε περιεχόμενο της μάθησης. Παράλληλα, προκειμένου να έχουν πλήρη εποπτεία και δυνατότητα αναδιαμόρφωσης της μαθησιακής πορείας των μαθητών/-τριών μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, είναι σημαντικό να παρακολουθούν τα στοιχεία του ατομικού φακέλου εργασιών και επιτευγμάτων τους (portfolio), στον οποίο συμπεριλαμβάνονται προσχέδια, σχέδια, sketchbook, σημειώσεις σκέψεων, καθημερινά τεκμήρια, φύλλα αξιολόγησης, ατομικές εργασίες και οτιδήποτε άλλο έχει προσυμφωνηθεί και κρίνεται σημαντικό. Όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο, όπως για παράδειγμα σε ομαδικές εργασίες, δράσεις και project, είναι δόκιμο να εποπτεύουν και τα στοιχεία που οικοδομούν τον αντίστοιχο ομαδικό φάκελο εργασιών και επιτευγμάτων (ομαδικές εργασίες, έρευνα, διαδικασίες συναπόφασης κ.λπ.).

Προκειμένου το περιεχόμενο και οι συνδυαστικές μορφές και τεχνικές αξιολόγησης να αποσυνδεθούν από μονόπλευρες θεάσεις και την πιθανότητα πλάνης και σφάλματος, είναι αναγκαία η εναλλαγή του υποκειμένου εφαρμογής τους. Με άξονα την αξιολόγηση των

μαθητών/-τριών (ατομικά και ομαδικά) από τους εικαστικούς εκπαιδευτικούς, οι οποίοι/-ες είναι σχεδιαστές, συντονιστές και γνωστικά και παιδαγωγικά υπεύθυνοι/-ες για τη μαθησιακή διαδικασία, χρήσιμο είναι να προβλέπονται διεργασίες αυτοαξιολόγησης (ατομικά και ομαδικά) και ετεροαξιολόγησης (μεταξύ ατόμων και ομάδων), προκειμένου να αναδειχθεί η σημασία της υπευθυνότητας των μαθητών/-τριών ως υποκειμένων της μάθησής τους. Άλλωστε αυτή είναι και μια βασική καινοτομία του νέου ΠΣ, αλλά και μια σύγχρονη παιδαγωγική αξιοποίησης και ενσωμάτωσης της αξιολογικής κουλτούρας στη μαθησιακή διαδικασία, οδηγώντας σε γόνιμες και παραγωγικές αναστοχαστικές και μεταγνωστικές διεργασίες.

Β' Μέρος

Β1. Συνοπτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου

Ο οριζόντιος προσανατολισμός των νέων ΠΣ απαιτεί μια σύνθεση περιεχομένου που να βρίσκει αναλογίες και συνδέσεις με διαβαθμισμένο περιεχόμενο στις τρεις τάξεις του Γυμνασίου. Συνεπώς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι απαραίτητο να δημιουργούν μια ακολουθία από τάξη σε τάξη. Συνοπτικά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ως σύνθεση Αξόνων και Μίτων απεικονίζεται πανοπτικά και για τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου στον παρακάτω πίνακα:

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΣ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ				
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα		
		Α'	Β'	Γ'
		Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:	Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:	Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:
M1: Έμπνευση – Σχέδιο – Δημιουργική πράξη	BA1: Μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών	Να αναγνωρίζουν μορφές των εικαστικών και των εφαρμοσμένων τεχνών, μέσα από την αισθητική πρόσληψη και απόκριση και την εικαστική δημιουργική διαδικασία και πράξη.	Να κατανοούν την αξία του σχεδίου, των υλικών, των τεχνικών κ.λπ. σε διαφορετικές μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών και να πειραματίζονται εστιάζοντας σε θέματα σύγχρονου ενδιαφέροντος.	Να πειραματίζονται και να αποτιμούν τα αποτελέσματα των δοκιμών τους, επιλύοντας τις τεχνικές και μορφολογικές αστοχίες τους με ευελιξία και ευρηματικότητα.
	BA2: Μορφικά και δομικά στοιχεία – Αρχές σύνθεσης	Να σχεδιάζουν και να κατασκευάζουν μορφές από τον ορατό κόσμο με αυξανόμενη ευχέρεια χρήσης των μορφικών στοιχείων και των αρχών σύνθεσης.	Να αντιλαμβάνονται τη δομική και μορφοπλαστική σημασία των μορφικών στοιχείων, και να τα αξιοποιούν αποτελεσματικά στις εικαστικές εργασίες τους, συζητώντας με τα αντικείμενα και τον χώρο.	Να ελέγχουν και να αναστοχάζονται αναφορικά με την αντιστοιχία των συνθέσεων των εικαστικών εργασιών τους σε συνάρτηση με τους επιδιωκόμενους στόχους τους.
	BA3: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές	Να χρησιμοποιούν με αύξουσα ευχέρεια τα διαθέσιμα υλικά, μέσα και τεχνικές, διερευνώντας τα όρια και τις εκφραστικές τους	Να χρησιμοποιούν τα υλικά, τα μέσα και τις τεχνικές με αύξουσα ευχέρεια εξαντλώντας τις εκφραστικές τους δυνατότητες προς όφελος του	Να ελέγχουν κριτικά τις επιλογές υλικών μέσων και τεχνικών (παραδοσιακών ή ψηφιακών) και να αξιολογούν την αποτελεσματική αξιοποίησή τους για

M1: Έμπνευση – Σχέδιο – Δημιουργική πράξη		δυνατότητες.	νοήματος.	την έκφραση ιδεών.
	BA4: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα	Να ενσωματώνουν θεματικά και εννοιολογικά στοιχεία από την καθημερινότητά τους στις εικαστικές εργασίες τους.	Να αναλύουν, να δημιουργούν και να ερμηνεύουν μορφές αποδίδοντας νόημα στην αδιάσπαστη ενότητα μορφής και περιεχομένου.	Να αναπτύσσουν την εικαστική, πολυτροπική και ψηφιακή γλώσσα τους μορφοποιώντας ιδέες που συνάδουν με το σύγχρονο κοινωνικό και σχολικό συγκείμενο.
	BA5: Εικαστικές τέχνες και αισθητικές αξίες	Να εκφράζουν και να περιγράφουν, την αισθητική αξία έργων σημαντικών δημιουργών αλλά και την αισθητική αξία των εικαστικών εργασιών τους και των εργασιών της τάξης.	Να τεκμηριώνουν αισθητικά την εικαστική πράξη τους και να απολαμβάνουν την ικανοποίηση της δημιουργίας και της συνειδητής νοηματοδότησης των εικαστικών εργασιών τους.	Να εξοικειώνονται με αισθητικές έννοιες, αξίες, τρόπους, μέσα κ.λπ. των τεχνών και να πειραματίζονται εκφραστικά αποδίδοντας αισθητικό νόημα στις εικαστικές εργασίες τους.
	ΣΑ6: Αξίες και δεξιότητες μάθησης	Να πειραματίζονται στην απόδοση και αποτύπωση ποικίλων αξιών με ποικίλους τρόπους, τεχνικές, υλικά, μέσα κ.λπ. και να αναπτύσσουν τις εικαστικές και άλλες ατομικές δεξιότητές τους.	Να επιλύουν προβλήματα και να διεκδικούν τα δικαιώματά τους, εφαρμόζοντας έμπρακτα αξίες και δεξιότητες μετασχηματίζοντας εικαστικά τις εμπειρίες της ζωής.	Να συνδέουν τον πλούτο των πανανθρώπινων αξιών με το περιεχόμενο των εικαστικών τους εργασιών και να τον εφαρμόζουν έμπρακτα στην καθημερινή ζωή.
	ΣΑ7: Ψηφιακός γραμματισμός και γραμματισμός των μέσων	Να χρησιμοποιούν με αυξανόμενη ευχέρεια ψηφιακά εργαλεία, συσκευές, λογισμικά και εφαρμογές αξιοποιώντας ψηφιακά ποικίλο εικαστικό περιεχόμενο ή και το αντίστροφο.	Να αξιοποιούν ψηφιακά εργαλεία επεξεργασίας εφαρμόζοντας κανόνες ασφαλείας και να δημιουργούν εικαστικές εργασίες με ποιοτικά χαρακτηριστικά	Να προτείνουν και να υλοποιούν σύνθετες πολυτροπικές, ψηφιακές εργασίες, επιλέγοντας από το λειτουργικό πλαίσιο των εφαρμογών και των λογισμικών που γνωρίζουν ή θέλουν να μάθουν.
	ΣΑ8: Συνέργεια των τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα	Να εμπλουτίζουν την ενσώματη προσέγγιση των εικαστικών τεχνών,	Να κατανοούν και να εφαρμόζουν μεθοδολογίες διεπιστημονικής	Να αξιοποιούν τη συνέργεια τεχνών και επιστημών εκτελώντας σύνθετες

M1: Έμπνευση – Σχέδιο – Δημιουργική πράξη		με παραδείγματα των παραστατικών τεχνών.	διαθεματικής συνεργασίας και συνέργειας των τεχνών εμπλουτίζοντας τη συναισθηματική προσέγγιση.	νοητικές εργασίες (π.χ. ψηφιακά πολυτροπικά, κείμενα, ψηφιακές εκθέσεις, επιτελέσεις κ.λπ.).
	ΣΑ9: Οπτικός γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική	Να δοκιμάζουν και να εφαρμόζουν ποικίλες αισθητικές προσεγγίσεις για την πρόσληψη, την απόκριση και τη δημιουργία οπτικών και πολυτροπικών κειμένων και να συγκρίνουν κριτικά τα αποτελέσματά τους.	Να δημιουργούν ατομικά ή ομαδικά μαθητικά πολυτροπικά κείμενα και να συμμετέχουν αποτελεσματικά στην αποκωδικοποίηση και την ερμηνεία των σημείων και των νοημάτων τους.	Να αναγνωρίζουν και να μεταφέρουν ποικίλες σημειωτικές έννοιες εντάσσοντάς τες δημιουργικά στα επιμέρους οπτικά, εικαστικά πολυτροπικά και ψηφιακά ιδιώματα σε σύνδεση της τέχνης με την τεχνολογία.
	ΣΑ10: Εικαστικές τέχνες και αειφορία	Να δημιουργούν εικαστικές εργασίες προβάλλοντας ή ανατρέποντας τις αισθητικές αξίες του οικείου και του εγγύτερου περιβάλλοντός τους (οικογένεια, σχολείο, τοπική κοινότητα).	Να αναδεικνύουν και να προτείνουν λύσεις στο πρόβλημα της κατασπατάλησης των φυσικών πόρων μέσω της δημιουργικής επανάχρησης ποικίλων «άχρηστων» υλικών στις εικαστικές εργασίες τους.	Να δημιουργούν ατομικές ή ομαδικές εικαστικές, πολυτροπικές ή ψηφιακές εργασίες με άξονα την αειφορία και σε σύνδεση με τα κρίσιμα κοινωνικά, περιβαλλοντικά ή άλλα προβλήματα.
M2: Αισθητική αντίληψη	BA1: Μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών	Να αναγνωρίζουν μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών και τα ιδιαίτερα εκφραστικά χαρακτηριστικά τους και να τα αξιοποιούν στην εικαστική τους εργασία.	Να εφαρμόζουν μοντέλα ανάλυσης έργων τέχνης και να προβαίνουν σε συγκρίσεις, συσχετίσεις αξιοποιώντας ως αντικείμενα μελέτης έργα διαφόρων μορφών τέχνης.	Να αναστοχάζονται κριτικά εστιάζοντας στην τεχνική και μορφολογική επιτυχία ποικίλων έργων τέχνης ή και των εικαστικών εργασιών τους σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες των επιμέρους τεχνών.
	BA2: Μορφικά και δομικά στοιχεία – Αρχές σύνθεσης	Να αντιλαμβάνονται και να αναγνωρίζουν τη συμμετοχή, την ανεξαρτησία, την	Να αντιλαμβάνονται να περιγράφουν και να εφαρμόζουν δημιουργικά στις εικαστικές τους εργασίες έννοιες που	Να αναγνωρίζουν τις επιμέρους κατηγορίες των μορφικών και δομικών στοιχείων και των βασικών

M2: Αισθητική αντίληψη		αλληλεπίδραση και τη λειτουργία των μορφικών στοιχείων στην κατασκευή των εικαστικών έργων.	συνδέονται με τα μορφικά στοιχεία και τις βασικές αρχές της σύνθεσης.	συνθετικών αρχών και να διακρίνουν τα ιδιαίτερα εκφραστικά και σημειωτικά τους χαρακτηριστικά.
	BA3: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές	Να αντιλαμβάνονται και να προσαρμόζουν τις ιδιότητες, τα χαρακτηριστικά των υλικών και να τα αξιοποιούν αποτελεσματικά εφαρμόζοντας κατάλληλες τεχνικές στην εκάστοτε εικαστική εργασία.	Να γνωρίζουν ποικίλα υλικά, μέσα και τεχνικές των τεχνών, να διακρίνουν τις διαφορετικές τους ιδιότητες κατά τη χρήση και τα αποτελέσματα, και να αντιλαμβάνονται τις εκφραστικές τους δυνατότητες εφαρμόζοντας στις δύο, τρεις ή και στις τέσσερις διαστάσεις.	Να αναγνωρίζουν τις ιδιότητες και τις διαφορές ποικίλων υλικών και τεχνικών και να τις συνδέουν με την πολυτροπική ανάγνωση, την αποκωδικοποίηση του νοήματος, την πρωτοτυπία και την καινοτομία.
	BA4: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα	Να ελέγχουν και να αποτιμούν κριτικά τη συνθετική βαρύτητα της θεματικής αφήγησης στα έργα μεγάλων δημιουργών και να την εφαρμόζουν δημιουργικά κατά την εικαστική διαδικασία.	Να αντιλαμβάνονται την αδιάσπαστη ενότητα μορφής και περιεχομένου, να χαρτογραφούν τις εκφραστικές αξίες και δυνατότητες, να αναλύουν και να συσχετίζουν τα επίπεδα ανάγνωσης έργου και να αποδίδουν νόημα στις μορφές.	Να αντιλαμβάνονται τη σημειωτική δύναμη της εικαστικής γλώσσας, την ύπαρξη πολλαπλών νοημάτων και ερμηνειών, να διακρίνουν την αξία της φαντασίας, της ενόρασης, της διαίσθησης, της επινόησης κ.λπ. και να διαμορφώνουν τη δική τους εικαστική γλώσσα.
	BA5: Εικαστικές τέχνες και αισθητικές αξίες	Να εντοπίζουν ποικίλες αισθητικές κατηγορίες (το «ωραίο», το «υψηλό», το «μεγαλοπρεπές» κ.λπ.) σε έργα της προϊστορικής περιόδου, της αρχαιότητας και του Μεσαίωνα, να προβαίνουν σε ταξινομήσεις και να	Να αναγνωρίζουν τις βασικές αισθητικές κατηγορίες και να χρησιμοποιούν με ευχέρεια μια βασική αισθητική ορολογία, επικοινωνώντας απόψεις και συναισθήματα για τα εικαστικά φαινόμενα, αναλύοντας έργα τέχνης από την	Να αναλύουν και να συζητούν ζητήματα σύγχρονης τέχνης εστιάζοντας σε έργα και κινήματα από το δεύτερο μισό του μοντερνισμού μέχρι σήμερα, να εξοικειώνονται με τους τρόπους και τα μέσα της σύγχρονης τέχνης, και να αναστοχάζονται για

M2: Αισθητική αντίληψη		τις εφαρμόζουν δημιουργικά στις εικαστικές εργασίες τους	Αναγέννηση μέχρι το μέσο του μοντερνισμού.	τις αισθητικές αξίες της σύγχρονης τέχνης και των εικαστικών εργασιών τους.
	ΣΑ6: Αξίες και δεξιότητες μάθησης	Να αντιλαμβάνονται τη σημασία των προσωπικών και κοινωνικών αξιών, αλλά και τη σημασία των κανόνων της ορθής επικοινωνίας, εσωτερικεύοντας και εφαρμόζοντας τους στην καθημερινή ζωή.	Να κατανοούν έννοιες και αξίες όπως π.χ. ευγένεια, αποδοχή, φιλότιμο, σεβασμός της διαφορετικότητας κ.λπ. και να εντοπίζουν ανάλογες αξίες στα έργα τέχνης που αναλύουν, αξιοποιώντας στοχαστικές ρουτίνες.	Να ερευνούν το πεδίο των αξιών και να αντιλαμβάνονται τη σημασία υιοθέτησης των πανανθρώπινων αξιών για την ανθρώπινη ευημερία και την πολιτισμική αειφορία εφαρμόζοντας τις έμπρακτα στη ζωή.
	ΣΑ7: Ψηφιακός γραμματισμός και γραμματισμός των μέσων	Να αντιλαμβάνονται την έκταση και τη σημασία της ψηφιακής τεχνολογίας στη ζωή και την τέχνη μέσα από την επαφή με εικαστικά και ψηφιακά έργα και να κατανοούν τα πλεονεκτήματα και τους κινδύνους της ψηφιακής τεχνολογίας.	Να αξιοποιούν συνεργατικά και ψηφιακά εργαλεία ανάλυσης, να αναγνωρίζουν το ρίκελ ως μορφικό στοιχείο και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία εργαλείων ασφαλείας κατανοώντας τους κινδύνους ορισμένων τύπων δεδομένων.	Να αντιλαμβάνονται, να οικειοποιούνται και να αξιοποιούν με αύξουσα ευχέρεια και με εικαστικό στόχο και προσανατολισμό το λειτουργικό πλαίσιο εφαρμογών επεξεργασίας εικόνας και ήχου (bitmap, vector, πολυκάναλη επεξεργασία ήχου και βίντεο).
	ΣΑ8: Συνέργεια των τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα	Να αναλύουν και να προσεγγίζουν κριτικά τα κοινωνικά γεγονότα και φαινόμενα που συνδέονται με το κοινωνικό πλαίσιο κάθε εποχής, μέσα από τα καλλιτεχνικά και επιστημονικά τεκμήρια και τις ανακαλύψεις της, να συνδέουν την τέχνη και την	Να αντιλαμβάνονται την αξία και τις δυνατότητες ενός συνεργατικού έργου που προκύπτει από τη διαθεματική συνεργασία και συνέργεια με τις άλλες τέχνες και επιστήμες, μέσα από τη σχολική πρακτική αλλά και από διαχρονικά παραδείγματα της ιστορίας της τέχνης.	Να συνδέουν την αρχιτεκτονική με τις άλλες τέχνες, να διακρίνουν το θέατρο από την εικαστική επιτέλεση, να αναγνωρίζουν στοιχεία ποικίλων επιστημονικών χώρων και πεδίων σε μορφές σύγχρονης τέχνης (land art, performance, ψηφιακή τέχνη κ.λπ.).

M2: Αισθητική αντίληψη		επιστήμη και να εφαρμόζουν δημιουργικά τις νέες γνώσεις.		
	ΣΑ9: Οπτικός γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική	Να προσεγγίζουν κριτικά και ερμηνευτικά το νόημα των σημείων και των σημειωτικών συστημάτων της προϊστορικής περιόδου, των αρχαίων και μεσαιωνικών πολιτισμών, να διακρίνουν και να κατανοούν τις διαφορετικές εικαστικές γλώσσες και ιδιώματα.	Να κατανοούν τη γλώσσα των εικόνων, να αντιλαμβάνονται ποικίλους τρόπους και σημειωτικά συστήματα και μεθόδους οπτικής σύνταξης που ανέπτυξε ο αναγεννησιακός κόσμος και η νεωτερικότητα, και να αντιλαμβάνονται την εικόνα ως έργο τέχνης και εργαλείο επικοινωνίας.	Να κατανοούν ότι κάθε είδος «εικαστικού κειμένου» έχει το δικό του εικαστικό «ιδίωμα» με πυρήνα το εικαστικό αλφάβητο και να αναγνωρίζουν ότι εκτός από το γλωσσικό σύστημα στη δημιουργία και τη μεταφορά του νοήματος μπορούν να συμμετέχουν και μη γλωσσικά συστήματα.
	ΣΑ10: Εικαστικές τέχνες και αειφορία	Να αντιλαμβάνονται την πολυπλοκότητα της έννοιας της αειφορίας και να διατυπώνουν συλλογισμούς για την έννοια της πολιτιστικής αειφορίας και την αισθητική του Περιβάλλοντος.	Να αντιλαμβάνονται την αειφόρα διάσταση των δημιουργικών τους προτάσεων, να συναισθάνονται την κοινωνική ευθύνη που τους αναλογεί και να αναζητούν λύσεις σε σύνθετα σύγχρονα προβλήματα.	Να αναζητούν τη λειτουργική σύνδεση τέχνης και ζωής, να συσχετίζουν με τα υλικά και οικονομικά αίτια και όρια και να προτείνουν λύσεις για σύγχρονα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και πολιτικά ζητήματα.
M3: Χρόνος – Τόπος – Κοινωνία	BA1: Μορφές εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών	Να αντιλαμβάνονται την αξία των τεχνών ως παγκόσμιων αγαθών και ως σημείων τοπικής, εθνικής ή και παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.	Να αντιλαμβάνονται τις τέχνες ως αφηγήσεις που συνάδουν με την εποχή και το πλαίσιο και να κατανοούν τον ρόλο και τη συμμετοχή των τεχνών στην πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου τους.	Να εντοπίζουν, να διερευνούν και να εφαρμόζουν ποικίλες μορφές εικαστικών τεχνών, προσδίδοντάς τους αισθητική και κοινωνικό αποτύπωμα.
	BA2: Μορφικά και δομικά στοιχεία – Αρχές σύνθεσης	Να κατανοούν τη λειτουργία ποικίλων εικαστικών συγκείμενων	Να κατανοούν βασικές αρχές σύνθεσης (ιεράρχηση, απλότητα,	Να αντιλαμβάνονται τα βασικά μορφικά, δομικά στοιχεία και τις αρχές σύνθεσης που

M3: Χρόνος – Τόπος – Κοινωνία		διερευνώντας τα διαφορετικά εκφραστικά αίτια που αποτυπώνονται στη χρήση των μορφικών στοιχείων και των συνθετικών αρχών.	ομαδοποίηση, απόσταση κ.λπ.), και να τις συνδέουν με αναπαραστατικά συστήματα (π.χ. γραμμική ή ανεστραμμένη προοπτική) και τις αναζητήσεις της σύγχρονης τέχνης.	χρησιμοποιούνται στις σύγχρονες εικαστικές εφαρμογές και να λειτουργούν ως κριτικοί αναγνώστες και αναμεταδότες τους.
	BA3: Υλικά – Μέσα – Τεχνικές	Να αξιοποιούν φυσικές χρωστικές ύλες από το άμεσο περιβάλλον και την καθημερινή ζωή, προσδίδοντας έτσι αισθητική, εικαστική αξία και νόημα σε απλά καθημερινά υλικά.	Να αντιλαμβάνονται τα υλικά, τα μέσα και τις τεχνικές ως πολιτισμική έκφραση που η εμφάνιση και η διατήρησή τους σχετίζονται με το τεχνολογικό, επιστημονικό κοινωνικό συγκείμενο της εποχής.	Να αντιλαμβάνονται την έννοια της συμβατότητας παραδοσιακών και ψηφιακών υλικών μέσων και τεχνικών και να αξιοποιούν ποικίλα υλικά ακολουθώντας κανόνες ασφαλούς χρήσης και απόρριψής τους.
	BA4: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα	Να συνεργάζονται αρμονικά για την παραγωγή ομαδικών εικαστικών εργασιών και δράσεων που υπηρετούν τη σχολική ζωή και την καθημερινότητα.	Να διερευνούν το γιατί και το πώς της δημιουργίας, να αντιλαμβάνονται ότι η επιλογή θέματος συναρτάται με το κοινωνικό και το πολιτισμικό πλαίσιο και να κατανοούν την επίδραση της συγκυρίας και του ερμηνευτή.	Να αναλύουν προκαταλήψεις, στερεότυπα και πρακτικές υποτίμησης άλλων πολιτισμών και να υιοθετούν νέες στάσεις και αξίες κατανοώντας ότι οι όροι πολιτιστικής συνύπαρξης καθορίζονται κοινωνικά.
	BA5: Εικαστικές τέχνες και αισθητικές αξίες	Να εντοπίζουν τις αισθητικές αξίες σε έργα διαφορετικών εποχών, κινημάτων και πολιτισμών, να επισημαίνουν τις επιρροές και να προβαίνουν σε συσχετίσεις με τις αισθητικές αξίες του τόπου και της κοινότητάς τους.	Να κατανοούν τη μορφολογική και εννοιολογική εξέλιξη και το στίλ κάθε εποχής και να εκφράζουν με ευχέρεια και ετοιμότητα την άποψή τους για αισθητικά θέματα.	Να συζητούν για την πρόθεση του δημιουργού, να ορίζουν το πλαίσιο, να αναγνωρίζουν και να προτείνουν αισθητικά κριτήρια με στόχο τον εντοπισμό και την ερμηνεία κοινωνικών, πολιτικών και άλλων ζητημάτων.
	ΣΑ6: Αξίες και	Να αντιλαμβάνονται	Να συσχετίζουν μορφές τέχνης με την	Να αναλαμβάνουν δράσεις και να

<p>M3: Χρόνος – Τόπος – Κοινωνία</p>	<p>δεξιότητες μάθησης</p>	<p>τη σημασία των αξιών, να κατανοούν τρόπους που τις εκφράζουν ως συμπεριφορά και να υιοθετούν στάσεις σεβασμού και αποδοχής προς άλλους ανθρώπους, λαούς και πολιτισμούς.</p>	<p>ανάπτυξη της κοινωνικότητας και του κοινού προσανατολισμού και να επεξεργάζονται εικαστικά θέματα που συνδέονται με τις ποικίλες ατομικές και κοινωνικές αξίες.</p>	<p>υιοθετούν στάσεις που αποπνέουν σεβασμό στην ύπαρξη, στη θέση, στις απόψεις, στην εργασία και στον πολιτισμό του «άλλου».</p>
	<p>ΣΑ7: Ψηφιακός γραμματισμός και γραμματισμός των μέσων</p>	<p>Να αναζητούν και να αλληλεπιδρούν με ψηφιακά ή διαδικτυακά μέσα με άλλες μαθητικές κοινότητες σε άλλους κοντινούς ή μακρινούς τόπους και πολιτισμούς και να αναπτύσσουν συνεργασίες.</p>	<p>Να εφαρμόζουν κανόνες ασφάλειας, να προστατεύουν τα προσωπικά δικαιώματα και την ιδιωτική τους ζωή, να εντοπίζουν και να διαχειρίζονται ποικίλους ψηφιακούς κινδύνους.</p>	<p>Να εντοπίζουν και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά απειλές διαδικτυακής βίας και εκφοβισμού (cyber bullying) και να αποκλείουν επιθέσεις άσεμνου και προσβλητικού περιεχομένου.</p>
	<p>ΣΑ8: Συνέργεια των τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα</p>	<p>Να προσεγγίζουν κριτικά την ιστορία, μέσα από την ανάλυση των καλλιτεχνικών τεκμηρίων και να ερευνούν σε συνέργεια με τις άλλες τέχνες και τις ανθρωπιστικές επιστήμες το παρελθόν και το παρόν του τόπου τους.</p>	<p>Να έρχονται σε επαφή με διαχρονικά παραδείγματα συνεργασίας των εικαστικών τεχνών με τις άλλες τέχνες και επιστήμες και να αναπτύσσουν διατηρηματικά ή διασχολικά συνεργατικά πρόζεκτ με σύγχρονη εστίαση και ενδιαφέρον και με τη συνεισφορά της τοπικής κοινότητας (in situ).</p>	<p>Να αναγνωρίζουν την επιρροή εικαστικών κινήματων στην αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα ως προς την αναπλαισίωση του κτιρίου, να κατανοούν τη συσχέτιση τέχνης - κοινωνικής δικτύωσης και τη δημιουργική συμμετοχή, την ηθική ευθύνη και τη δράση του κοινού στα αυτοματοποιημένα εικαστικά έργα.</p>
	<p>ΣΑ9: Οπτικός γραμματισμός – Πολυτροπικότητα – Σημειωτική</p>	<p>Να μετασηματίζουν εικαστικά εικονιστικά κείμενα, γλωσσικές αφηγήσεις, μουσικά, ηχητικά και άλλα μονοτροπικά κείμενα σε</p>	<p>Να μετέχουν στον οπτικό πολιτισμό μέσα από προσωπική εμπλοκή στην κατασκευή οπτικών μηνυμάτων, νοημάτων και προϊόντων, να αποτιμούν την αισθητική ποιότητα</p>	<p>Να κατανοούν και να χρησιμοποιούν διαφορετικούς οπτικούς κώδικες επικοινωνίας και να τους αξιοποιούν ως μέσα αφήγησης και σχολιασμού της πραγματικότητας κατανοώντας τον</p>

Μ3: Χρόνος – Τόπος – Κοινωνία		πολυτροπικά με σύγχρονο αισθητικό και κοινωνικό περιεχόμενο και νόημα.	και την επικοινωνιακή αξία των οπτικών σημάτων και συμβόλων διαχρονικά και σε διάφορες κοινότητες.	ρόλο του δημιουργού και του θεατή στη δόμηση του νοήματος.
	ΣΑ10: Εικαστικές τέχνες και αειφορία	Να συσχετίζουν τον διαρκώς μεταβαλλόμενο ορισμό της αειφορίας με τις μεταβαλλόμενες αισθητικές αξίες εντοπίζοντας ευμετάβλητες στον χρόνο θέσεις που συνδέονται με τα θέματα της τέχνης και του περιβάλλοντος.	Να εντοπίζουν προβλήματα στο σχολικό και το οικείο περιβάλλον της κοινότητας και να προτείνουν δημιουργικές, εικαστικές ή άλλες παρεμβάσεις συμμετέχοντας ενεργά στην υλοποίησή τους.	Να κατανοούν την επίδραση του καλλιτεχνικού έργου σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο και να σχεδιάζουν ατομικό ή ομαδικό έργο που να αποκρίνεται σε αειφορικά και αισθητικά ζητήματα του τόπου τους και της σύγχρονης τους κοινωνικής πραγματικότητας.

B2. Αναλυτική Απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών

1ος Βασικός Άξονας: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες	<ul style="list-style-type: none"> • Σχέδιο • Χρώμα • Κολάζ • Ψηφιδωτό • Ασαμπλάζ 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις διαφορετικές τεχνικές ζωγραφικής τέχνης. • Να δημιουργούν ζωγραφικά έργα δύο διαστάσεων με αύξουσα ευχέρεια. • Να σχεδιάζουν εκ του φυσικού συνθέσεις αντικειμένων και τοπία με σχετικές αναλογίες. • Να επιλέγουν την καταλληλότερη ζωγραφική τεχνική σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο τους. • Να αναστοχάζονται σε σχέση με την τεχνική και μορφολογική επιτυχία της ζωγραφικής εργασίας τους. • Να πειραματίζονται και να αποτιμούν τα αποτελέσματα των δοκιμών τους. • Να επιλύουν τις τεχνικές και μορφολογικές αστοχίες τους με ευελιξία και ευρηματικότητα. • Να αξιοποιούν υλικά από την καθημερινή ζωή, προσδίδοντάς τους αισθητική και εικαστική αξία. • Να συνδέουν τους προβληματισμούς τους με την εικαστική τους εργασία. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν σπουδές ατομικών εικαστικών εργασιών δύο διαστάσεων προσαρμοσμένες σε διαφορετικές τεχνικές ζωγραφικής, εστιασμένες στη χρωματική απόδοση. M1 • Αξιοποιούν γραμμικά σχεδιαστικά δοκίμια προετοιμασίας των τελικών έργων τους. M1 • Δημιουργούν ομαδικά εικαστικά έργα αξιοποιώντας ποικίλες τεχνικές φωτός και σκιάς. M1 • Παρεμβαίνουν δημιουργικά στον δημόσιο χώρο του σχολείου με ατομικά και ομαδικά εικαστικά έργα ζωγραφικής, εστιάζοντας στην ψευδαίσθηση του βάθους πάνω σε επιφάνεια. M1, M3 • Πλαισιώνουν εικαστικά τις σχολικές δράσεις και εκδηλώσεις (σχολικές εορτές και κοινωνικές δράσεις κ.λπ.) χρησιμοποιώντας σύγχρονες εκφραστικές προσεγγίσεις. M1, M3 • Συνεργάζονται σε ομάδες και αξιοποιούν μεθόδους αλληλοδιδασκτικής και τεχνικές αλληλουποστήριξης αναφορικά με τις τεχνικές χρήσης των υλικών στα ψηφιδωτά εικαστικά έργα τους. M1, M3 • Επικοινωνούν και εκθέτουν τις ζωγραφικές τους εργασίες με την ευρύτερη (σχολική ή τοπική) κοινότητα. M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν την τεχνική και μορφολογική απόδοση των ζωγραφικών εικαστικών εργασιών με ποικίλες μορφές αναστοχασμού

<p>Ζωγραφική – Εικαστικές τέχνες</p>			<p>(αυτοαξιολόγηση-παρουσίαση, ετεροαξιολόγηση-παιγνιώδης διαδικασία κ.λπ.). M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συμμετέχουν ενεργητικά σε ομάδες εργασίας, προτείνοντας λύσεις κατά τη διάρκεια της υλοποίησης και παράλληλα αξιολογώντας τις ατομικές εργασίες. M1, M2 • Αναστοχάζονται σε σχέση με πιθανές αστοχίες τεχνικής και μορφολογικής φύσης και επεμβαίνουν διορθωτικά βελτιώνοντας το αποτέλεσμα της ζωγραφικής εικαστικής εργασίας τους. M1, M2 • Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις ζωγραφικές, εικαστικές εργασίες τους, αποτιμούν και ερμηνεύουν διαλεκτικά τα αποτελέσματά τους. M2, M3
<p>Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σχέδιο • Πηλοπλαστική • Γυψοτεχνία • Ξυλογλυπτική • Ασαμπλάζ • Κατασκευές 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις διαφορετικές τεχνικές γλυπτικής τέχνης. • Να δημιουργούν γλυπτικά έργα και κατασκευές τριών διαστάσεων με αύξουσα ευχέρεια. • Να δημιουργούν με προσθετικές και αφαιρετικές τεχνικές εκ του φυσικού συνθέσεις αντικειμένων με σχετικές αναλογίες. • Να επιλέγουν την καταλληλότερη γλυπτική τεχνική σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο τους. • Να αναστοχάζονται σε σχέση με την τεχνική και μορφολογική επιτυχία της γλυπτικής εργασίας τους. • Να πειραματίζονται και να αποτιμούν τα αποτελέσματα των δοκιμών τους. • Να επιλύουν τις τεχνικές και μορφολογικές αστοχίες τους με ευελιξία και ευρηματικότητα. • Να αξιοποιούν υλικά από την καθημερινή ζωή, προσδίδοντάς τους αισθητική και εικαστική αξία. • Να συνδέουν τους προβληματισμούς τους με την 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται σε σχέση με πιθανές αστοχίες τεχνικής και μορφολογικής απόδοσης και επεμβαίνουν διορθωτικά βελτιώνοντας το αποτέλεσμα της γλυπτικής τους εργασίας με πηλό. M1, M2 • Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις γλυπτικές εικαστικές εργασίες τους με συναρμογή αντικειμένων, συζητούν, αποτιμούν και ερμηνεύουν διαλεκτικά τα αποτελέσματά τους. M2, M3 • Συνεργάζονται σε ομάδες και αξιοποιούν μεθόδους αλληλοδιδασκτικής και τεχνικές αλληλοϋποστήριξης αναφορικά με τις τεχνικές εφαρμογές των ξυλογλυπτικών εργασιών τους. M1, M2 • Επικοινωνούν και εκθέτουν τις γλυπτικές τους εργασίες στην ευρύτερη (σχολική ή τοπική) κοινότητα. M3

<p>Γλυπτική – Εικαστικές τέχνες</p>		<p>εικαστική τους εργασία.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεργάζονται σε ομάδες και αξιοποιούν μεθόδους αλληλοδιδασκτικής και τεχνικές αλληλοϋποστήριξης για τις τεχνικές μεταφοράς με καλούπι των γλυπτικών έργων τους από γύψο. M1 • Δημιουργούν γλυπτικές κατασκευές με ποικίλα υλικά και μέσα με σύγχρονη αισθητική προσέγγιση. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συμμετέχουν ενεργητικά στις ομάδες εργασίας αξιολογώντας και προτείνοντας λύσεις για τις επιμέρους ομαδικές εργασίες. M1 • Αναλύουν και αξιολογούν τα αποτελέσματα της τεχνικής και μορφολογικής απόδοσης των γλυπτικών εικαστικών εργασιών. M2 • Συμμετέχουν ενεργητικά στην αξιολόγηση των εργασιών της τάξης και προτείνουν λύσεις για τη βελτίωση των ατομικών τους γλυπτικών εργασιών. M2 • Αναστοχάζονται σε σχέση με πιθανές αστοχίες τεχνικής και μορφολογικής απόδοσης και επεμβαίνουν διορθωτικά βελτιώνοντας το αποτέλεσμα της γλυπτικής, εικαστικής εργασίας τους. M1, M2 • Συμμετέχουν ενεργητικά στην ομαδική εικαστική εργασία, προτείνοντας λύσεις και αξιολογώντας τόσο την ατομική τους συνεισφορά όσο και των υπόλοιπων μελών της ομάδας. M2, M3
<p>Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αρνητική χάραξη (φελιζόλ, λινόλεουμ, ξύλο, πλεξιγκλάς) • Θετική χάραξη (χαλκός, λίθος) 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις διαφορετικές τεχνικές χαρακτικής τέχνης. • Να συσχετίζουν τις τεχνικές της χαρακτικής με το επιδιωκόμενο μορφολογικό αποτέλεσμα. • Να πειθαρχούν στις τεχνικές απαιτήσεις κάθε μορφής χαρακτικής τέχνης. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν και υλοποιούν ατομικές εικαστικές εργασίες προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις των επιμέρους τεχνικών χάραξης. M1 • Υλοποιούν χαράξεις σε μαλακά

<p>Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Να επιλέγουν την καταλληλότερη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο τους χαρακτική τεχνική. • Να αναστοχάζονται σε σχέση με την τεχνική και μορφολογική επιτυχία της χαρακτικής εργασίας τους. • Να πειραματίζονται και να αποτιμούν τα αποτελέσματα των δοκιμών τους. • Να επιλύουν τις τεχνικές και μορφολογικές αστοχίες τους με ευελιξία και ευρηματικότητα. • Να αξιοποιούν υλικά από την καθημερινή ζωή, προσδίδοντας στη χρήση τους αισθητική και εικαστική αξία. • Να συνδέουν τους προβληματισμούς τους με την εικαστική τους εργασία. 	<p>υλικά, όπως φελιζόλ, λινόλεουμ, ξύλο. M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τυπώνουν τις χαράξεις σε χαρτί. M1 • Συνδέουν εικαστικές, χαρακτικές εργασίες με δράσεις και εκδηλώσεις του σχολικού και ευρύτερου περιβάλλοντος. M1, M3 • Συγκρίνουν εικαστικά έργα χαρακτικής με άλλα έργα εφαρμοσμένων και παραδοσιακών τεχνών. M2 • Επικοινωνούν και εκθέτουν τις χαρακτικές τους εργασίες στην ευρύτερη (σχολική ή τοπική) κοινότητα. M3 • Αξιοποιούν τεχνικές χαρακτικής για την παραγωγή εικαστικά επιμελημένων αναμνηστικών αντικειμένων στο πλαίσιο της αποφοίτησής τους. M1, M3 • Συνεργάζονται σε ομάδες και αξιοποιούν μεθόδους αλληλοδιδασκτικής και τεχνικές αλληλοϋποστήριξης για την τεχνική χάραξη και τυπώματος. M1 • Επικοινωνούν και εκθέτουν τα χαρακτικά τους έργα με την ευρύτερη (σχολική ή τοπική) κοινότητα. M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύουν και αξιολογούν τα αποτελέσματα της τεχνικής και μορφολογικής απόδοσης των χαρακτικών εικαστικών εργασιών. M2 • Συμμετέχουν ενεργητικά στην αξιολόγηση των χαρακτικών εργασιών της τάξης και προτείνουν λύσεις για τη βελτίωσή τους. M2 • Αναστοχάζονται σε σχέση με πιθανές αστοχίες τεχνικής και μορφολογικής απόδοσης και επεμβαίνουν διορθωτικά βελτιώνοντας το αποτέλεσμα της χαρακτικής, εικαστικής τους εργασίας. M1 • Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις χαρακτικές,
--	--	--	--

Χαρακτική – Εικαστικές τέχνες			εικαστικές εργασίες τους και συζητούν, αποτιμούν και ερμηνεύουν διαλεκτικά τα αποτελέσματα των εργασιών τους. M2
Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης	<ul style="list-style-type: none"> • Φωτογραφία – ψηφιακή επεξεργασία • Βίντεο αρτ • Κινούμενη εικόνα (τεχνικές animation) • Εγκατάσταση – ηχοτοπία • Σωματική επιτέλεση (performance) – τέχνη του σώματος (body art) 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις διαφορετικές τεχνικές ψηφιακής και σύγχρονης σωματικής (body art) ή/και χωρικής τέχνης. • Να δημιουργούν πολυμεσικά ψηφιακά έργα και εγκαταστάσεις χώρου • Να σχεδιάζουν και να επιτελούν σωματικές εικαστικές δράσεις και σωματικές επιτελέσεις και αναπαραστάσεις (performance). • Να επιλέγουν και να αξιοποιούν τα καταλληλότερα σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο ψηφιακά εργαλεία. • Να αναστοχάζονται σε σχέση με την τεχνική και μορφολογική επιτυχία της ψηφιακής εργασίας τους. • Να πειραματίζονται και να αποτιμούν τα αποτελέσματα των δοκιμών τους. • Να επιλύουν τις τεχνικές και μορφολογικές αστοχίες τους με ευελιξία και ευρηματικότητα. • Να εντάσσουν υλικά από την καθημερινή ζωή στις εγκαταστάσεις (installation) χώρου, προσδίδοντάς τους αισθητική και εικαστική αξία. • Να συνδέουν τους προβληματισμούς τους με την ψηφιακή τους εργασία. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν ψηφιακό μέσο λήψης εικόνων και δημιουργούν βίντεο μικρής διάρκειας με επιλεγμένες θεματικές. M1 • Σχεδιάζουν και εκπονούν ατομικές ή ομαδικές εικαστικές εργασίες αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία επεξεργασίας εικόνας, ήχου, βίντεο, animation. M1 • Συνδέουν ψηφιακές εικαστικές εργασίες με μορφές και κινήματα εικαστικών τεχνών με παρόμοιες αισθητικές αναζητήσεις. M2, M3 • Συγγράφουν και παρουσιάζουν σενάριο με στόχο την υλοποίηση θεματικών project animation. M1 • Σχεδιάζουν και υλοποιούν σωματικές επιτελέσεις (performance) και εγκαταστάσεις στο πλαίσιο δράσεων της σχολικής ζωής. M1, M3 • Υποστηρίζουν και εκπονούν εργασίες και θεματικά project στο πλαίσιο δράσεων και τελετουργιών της σχολικής ζωής. M1, M3 • Αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για υλοποίηση αυτόνομων και ανεξάρτητων project ψηφιακών και εικαστικών μέσων με στόχο την επικοινωνία προβληματισμών και τοποθετήσεων αλλά και την αυθόρμητη εικαστική διατύπωση και έκφραση. M1 • Συνεργάζονται σε ομάδες και αξιοποιούν μεθόδους αλληλοδιδασκτικής και τεχνικές αλληλοϋποστήριξης για τις ψηφιακές και σύγχρονες εικαστικές τους εργασίες. M1, M3 • Επικοινωνούν και εκθέτουν τις ψηφιακές και σύγχρονες εικαστικές τους εργασίες με την

<p>Σύγχρονες και ψηφιακές μορφές τέχνης</p>			<p>ευρύτερη (σχολική ή τοπική) κοινότητα. M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν την τεχνική και μορφολογική επιτυχία των ψηφιακών και σύγχρονων εικαστικών έργων τους. M2 • Συμμετέχουν ενεργητικά στην αξιολόγηση των εργασιών της τάξης και προτείνουν λύσεις για τη βελτίωση των ομαδικών τους ψηφιακών εργασιών. M2 • Αναστοχάζονται σε σχέση με πιθανές αποτυχίες τεχνικής και μορφολογικής απόδοσης και επεμβαίνουν διορθωτικά βελτιώνοντας το αποτέλεσμα της ψηφιακής, εικαστικής τους εργασίας. M1, M2 • Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις ψηφιακές εικαστικές εργασίες τους και συζητούν, αποτιμούν και ερμηνεύουν διαλεκτικά τα αποτελέσματά τους. M2, M3
<p>Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αρχιτεκτονική • Εφαρμογές με αναφορά στον άνθρωπο (ένδυμα, κόσμημα) • Εφαρμογές με αναφορά στον χώρο (διακόσμηση, σκηνογραφία, βιομηχανικό σχέδιο, κεραμική) • Εφαρμογές με αναφορά στην επικοινωνία (γραφιστική, κόμικ, βιβλιοδεσία) 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν το τοπικό, σύγχρονο και μοντέρνο ύφος στην αρχιτεκτονική. • Να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν τις μορφές των εφαρμοσμένων τεχνών. • Να αξιοποιούν τις εφαρμοσμένες τέχνες στην κατανόηση και την ανάλυση του καθημερινού κόσμου. • Να ερμηνεύουν τα παραγόμενα από τις εφαρμοσμένες τέχνες αισθητικά νοήματα. • Να συνδέουν τις μορφές εφαρμοσμένων τεχνών και αρχιτεκτονικής με έργα των εικαστικών τεχνών και της λαϊκής τέχνης. • Να συνδέουν μορφές εφαρμοσμένων τεχνών με άλλες τέχνες και επιστήμες. • Να προτείνουν την αξιοποίηση μορφών εφαρμοσμένων τεχνών για επίλυση καθημερινών 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν και εκπονούν ατομικές ή ομαδικές εργασίες με θεματικό άξονα το ένδυμα, το κόσμημα, το διακοσμητικό μοτίβο και το βιομηχανικό σχέδιο. M1, M3 • Σχεδιάζουν και εκπονούν ατομικές ή ομαδικές εργασίες με θεματικό άξονα την αρχιτεκτονική/σκηνογραφική μακέτα. M1, M3 • Σχεδιάζουν και εκπονούν ατομικές ή ομαδικές εργασίες με θεματικό άξονα το έντυπο, τη βιβλιοδεσία, το κόμικ. M1, M3 • Συνδέουν τις εικαστικές εργασίες με εφαρμοσμένο προσανατολισμό, με μορφές λαϊκής τέχνης και κινήματα εικαστικών τεχνών. M1, M2 • Οργανώνουν και υλοποιούν θεματικά project με έμφαση σε μορφές εφαρμοσμένων τεχνών.

<p>Αρχιτεκτονική και εφαρμοσμένες τέχνες</p>		<p>προβλημάτων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αξιολογούν και να ερμηνεύουν το πολεοδομικό και αρχιτεκτονικό τοπίο του τόπου τους. • Να συνεργάζονται και να προτείνουν αρχιτεκτονικές – πολεοδομικές παρεμβάσεις. 	<p>M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνδέουν ατομικές ή ομαδικές εργασίες και θεματικά project εφαρμοσμένων τεχνών με τις ανάγκες της σχολικής καθημερινότητας. M1, M3 • Υποστηρίζουν και εκπονούν εργασίες και θεματικά project στο πλαίσιο δράσεων και τελετουργιών της σχολικής ζωής. M1, M3 • Αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες με στόχο την επικοινωνία προβληματισμών και τοποθετήσεων αλλά και την αυθόρμητη εικαστική διατύπωση και έκφραση με έμφαση στις εφαρμοσμένες τέχνες. M1, M2 • Επικοινωνούν και εκθέτουν τις εικαστικές τους εργασίες που άπτονται των εφαρμογών, με την ευρύτερη (σχολική ή τοπική) κοινότητα. M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάζουν εικαστικές εργασίες με θεματικό άξονα τις εφαρμοσμένες τέχνες και αναλύουν, αποτιμούν διαλεκτικά τα αποτελέσματα της εργασίας τους. M3 • Αξιολογούν με συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια την απήχηση των εικαστικών εφαρμογών που εκπονούν ως επικοινωνία στη σχολική κοινότητα. M3 • Αποτιμούν τη λειτουργικότητα των εφαρμοσμένων εικαστικών τους εργασιών σε σενάρια προσομοίωσης με επαγγελματικές δομές. M2, M3
<p>Παραδοσιακή – Λαϊκή τέχνη</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αγιογραφία • Αργυροχρυσοχοΐα • Υφαντική – κέντημα • Κεραμική (παραδοσιακή) • Ξυλογλυπτική (θρησκευτική, παραδοσιακού 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν την τοπικά προσδιορισμένη λαϊκή τέχνη. • Να συνδέσουν μορφές παραδοσιακής τέχνης με σύγχρονα επαγγέλματα (με αναφορά στο πεδίο των εφαρμοσμένων τεχνών). • Να συνδέσουν μορφές παραδοσιακής τέχνης με σύγχρονα καλλιτεχνικά έργα (π.χ. σύγκριση 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν και δημιουργούν πρωτότυπα ατομικά και ομαδικά εικαστικά έργα με τοπικές (ή μη) παραδοσιακές τεχνικές λαϊκής τέχνης (υφαντά, κεντήματα, κοσμήματα κ.ά.). M1, M3 • Χρησιμοποιούν και εντάσσουν

<p>Παραδοσιακή – Λαϊκή τέχνη</p>	<p>επίπλου)</p>	<p>παραδοσιακού υφαντού με έργα σύγχρονων εικαστικών που αξιοποιούν την υφαντική ως τρόπο έκφρασης).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν μορφές λαϊκής τέχνης. • Να αποκτήσουν απτικές και κιναισθητικές δεξιότητες μέσω της έμπρακτης εξάσκησης με μορφές παραδοσιακής τέχνης. • Να ευαισθητοποιηθούν για τεκμήρια λαϊκής τέχνης που συναντούν στον τόπο τους. • Να προφυλάξουν και να αναδείξουν τα στοιχεία της τοπικής και ευρύτερης πολιτιστικής κληρονομιάς. 	<p>τεχνικές και μορφολογικά χαρακτηριστικά των λαϊκών τεχνών σε σύγχρονες θεματικές δημιουργίες. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προσεγγίζουν δημιουργικά την ορθόδοξη εικονογραφία, μέσα από σύγχρονες εκφραστικές προτάσεις πάνω στην τεχνική τελετουργία. M1 • Αναλύουν και αποκωδικοποιούν τις μορφικές αναπαραστάσεις ποικίλων μορφών λαϊκής τέχνης. M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν και αναστοχάζονται για τη σύνδεση της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης του τόπου τους με το αισθητικό φαινόμενο ευρύτερα, μέσα στον κοινωνικό τους περίγυρο. M2, M3 • Καταγράφουν, μελετούν και παρουσιάζουν σε σχολικό και ευρύτερο κοινό τη σύγχρονη εκδοχή της παραδοσιακής τέχνης, όπως την αντιλαμβάνονται ως γενιά. M2, M3 • Διερευνούν τις ρίζες των εικαστικών προτύπων της παραδοσιακής τέχνης του τόπου τους και τις αναδεικνύουν σε μια αιφορική πολιτισμική κατεύθυνση εντός και εκτός σχολικού περιβάλλοντος. M2, M3
--------------------------------------	-----------------	--	--

2ος Βασικός Άξονας: Μορφικά και Δομικά Στοιχεία – Αρχές Σύνθεσης

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Μορφικά στοιχεία	<ul style="list-style-type: none"> • Σημείο • Γραμμή • Σχήμα • Όγκος • Καρέ – πλάνο – σκηνή • Pixel – διάνυσμα 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τις επιμέρους κατηγορίες των μορφικών στοιχείων και να διακρίνουν τα ιδιαίτερα εκφραστικά και σημειωτικά τους χαρακτηριστικά (π.χ. καμπύλες, τεθλασμένες, σπειροειδείς κ.λπ. γραμμές), να δημιουργούν πρωτότυπες εικαστικές εργασίες αξιοποιώντας ποικιλία μορφικών στοιχείων. • Να αξιοποιούν τα μορφικά στοιχεία για την απόδοση αισθητικών ψευδαισθήσεων. • Να αποδίδουν στις εικαστικές τους εργασίες τον όγκο με σχετική ευχέρεια. • Να κατανοούν τα βασικά μορφικά στοιχεία της φωτογραφίας, της κινούμενης εικόνας και του βίντεο. • Να διακρίνουν και να αξιοποιούν δημιουργικά τις διαφορετικές κατηγορίες πλάνων. • Να συνδέουν ιδιαίτερες χρήσεις των μορφικών στοιχείων με συγκεκριμένα καλλιτεχνικά ρεύματα και σχολές. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν ποικίλα μορφικά στοιχεία, όπως γραμμή, σχήμα, χώρο, για να αποδώσουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα στις εικαστικές εργασίες τους. M1 • Αξιοποιούν τα κατάλληλα εργαλεία σχεδίασης για να αποδώσουν μορφολογικά πρωτότυπες εικαστικές εργασίες. M1 • Αποδίδουν τον όγκο σε δισδιάστατες και τρισδιάστατες εικαστικές εργασίες. M1 • Σχεδιάζουν και υλοποιούν ερευνητικές εικαστικές εργασίες με αξιοποίηση διαφόρων απτικών και ψηφιακών μορφικών στοιχείων και τεχνικών. M1 • Αξιοποιούν τα μορφικά στοιχεία για την απόδοση νοημάτων, σκέψεων και συναισθημάτων σε ατομικές και ομαδικές εργασίες. M1, M2 • Επεμβαίνουν διορθωτικά στις μορφικές αποδόσεις των εικαστικών τους εργασιών μετά από αναστοχαστικές διεργασίες. M1, M2
			<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τη μορφολογική απόδοση των εικαστικών έργων τους. M2 • Συμμετέχουν ενεργητικά στην αξιολόγηση των εργασιών της τάξης και προτείνουν λύσεις για τη βελτίωση των ατομικών τους εικαστικών εργασιών. M2 • Αναστοχάζονται σε σχέση με πιθανές αστοχίες τεχνικής και μορφολογικής απόδοσης και επεμβαίνουν διορθωτικά βελτιώνοντας το αποτέλεσμα της

<p>Μορφικά στοιχεία</p>			<p>εικαστικής τους εργασίας. M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις εικαστικές εργασίες τους και συζητούν, αποτιμούν και ερμηνεύουν διαλεκτικά τα αποτελέσματα. M2, M3 • Συνεργάζονται σε ομάδες και αξιοποιούν μεθόδους αλληλοδιδασκτικής και τεχνικές αλληλοϋποστήριξης για τις μορφικές αποδόσεις των εικαστικών εργασιών τους. M1, M3 • Επικοινωνούν και εκθέτουν τα ψηφιακά και απτικά εικαστικά τους έργα με την ευρύτερη (σχολική ή τοπική) κοινότητα. M3
<p>Πλαστικά και χρωματικά στοιχεία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Φως – σκιά • Χρώμα • Υφή • Υλικότητα • Μετάβαση • Διακοπή 	<ul style="list-style-type: none"> • Να προσδιορίζουν και να αποδίδουν με πενταβάθμια τονική κλίμακα τη διάκριση φωτός-σκιάς στις εικαστικές εργασίες τους. • Να διακρίνουν και να χρησιμοποιούν στις εικαστικές εργασίες τους τις χρωματικές ιδιότητες. • Να διακρίνουν και να χρησιμοποιούν στις εικαστικές εργασίες τους ποικίλες υφές. • Να διακρίνουν και να χρησιμοποιούν στις εικαστικές εργασίες τους διακριτές υλικές χρήσεις. • Να αξιοποιούν τις τεχνικές μετάβασης σε μορφές κινούμενης εικόνας. • Να συνδέουν τη χρήση πλαστικών στοιχείων με καλλιτεχνικά ρεύματα και σχολές. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν ποικίλα πλαστικά και χρωματικά στοιχεία αποδίδοντας τις επιδιωκόμενες μεταβάσεις στις εικαστικές εργασίες τους (π.χ. με την τεχνική του κιαροσκούρο). M1, M2 • Αποδίδουν με τα εργαλεία σχεδίασης πλαστικά πρωτότυπες εικαστικές εργασίες. M1 • Αποδίδουν την υφή σε δισδιάστατες και τρισδιάστατες εικαστικές εργασίες. M1 • Σχεδιάζουν και υλοποιούν ερευνητικές εικαστικές εργασίες με διάφορα απτικά και ψηφιακά πλαστικά και χρωματικά στοιχεία και τεχνικές. M1 • Αξιοποιούν τα πλαστικά και χρωματικά στοιχεία για την απόδοση νοημάτων, σκέψεων και συναισθημάτων σε ατομικές και ομαδικές εργασίες. M1, M2 • Επεμβαίνουν διορθωτικά, μετά από αναστοχαστικές διεργασίες στις πλαστικές και χρωματικές αποδόσεις των εικαστικών τους εργασιών. M1, M2 • Δημιουργούν εργασίες με διαφοροποιημένους φωτισμούς. M1 • Χρησιμοποιούν τα θερμά –

<p>Πλαστικά και χρωματικά στοιχεία</p>			<p>ψυχρά χρώματα στις φωτοσκιάσεις. M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης τις εικαστικές εργασίες τους και συζητούν, αποτιμούν και ερμηνεύουν διαλεκτικά τα αποτελέσματα. M2, M3 • Συνεργάζονται σε ομάδες και αξιοποιούν μεθόδους αλληλοδιδασκτικής και τεχνικές αλληλοϋποστήριξης για τις μορφικές αποδόσεις των εικαστικών εργασιών τους. M1, M3 • Επικοινωνούν και εκθέτουν τα ψηφιακά και απτικά εικαστικά τους έργα με την ευρύτερη (σχολική ή τοπική) κοινότητα. M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλύουν και αξιολογούν την τεχνική, πλαστική και χρωματική απόδοση των εικαστικών έργων τους. M2 • Παρουσιάζουν τις ατομικές εικαστικές εργασίες τους στην ολομέλεια της τάξης και ερμηνεύουν διαλεκτικά την αποτίμηση των χρωματικών και πλαστικών αποτελεσμάτων τους. M2, M3
<p>Αρχές σύνθεσης και οργάνωσης του χώρου και του χρόνου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ρυθμός – επανάληψη • Συμμετρία – ασυμμετρία • Ένταση – αρμονία • Κενό – γεμάτο • Βάθος • Προοπτική • Χρονικότητα – μοντάζ • Αλληλουχία – διαδοχή • Αρχές συναρμογής υλικών 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διαμορφώνουν με σχετική ευχέρεια ποικίλες εικαστικές συνθέσεις. • Να διακρίνουν τη δομή των εικαστικών τους εργασιών. • Να ελέγχουν και να αναστοχάζονται αναφορικά με την αντιστοιχία των συνθέσεων των εικαστικών εργασιών τους σε συνάρτηση με τους επιδιωκόμενους στόχους τους. • Να ελέγχουν τη χρονικότητα και να ορίζουν τις στιγμές κορύφωσης σε εικαστικές εργασίες που συμπεριλαμβάνουν τον χρόνο. • Να αξιοποιούν τα δομικά στοιχεία της σύνθεσης για την απόδοση κίνησης, έντασης και δυναμικής. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιούν ποικίλες συνθετικές αρχές, όπως η ισορροπία, η συμμετρία και η ένταση, ώστε να αποδώσουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα στις εικαστικές εργασίες τους. M1, M2 • Δημιουργούν με τα κατάλληλα εργαλεία σχεδίασης πρωτότυπες συνθετικά εικαστικές εργασίες, αξιοποιώντας την αναλογία και την κλίμακα εκ του φυσικού. M1 • Σχεδιάζουν και υλοποιούν απτικές και ψηφιακές ερευνητικές εικαστικές εργασίες, αξιοποιώντας ποικίλες συνθετικές αρχές προοπτικής. M1, M2 • Αξιοποιούν τις συνθετικές αρχές

<p>Αρχές σύνθεσης και οργάνωσης του χώρου και του χρόνου</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Να συνδέουν τη χρήση στοιχείων της σύνθεσης με συγκεκριμένα καλλιτεχνικά ρεύματα και σχολές. 	<p>για την απόδοση νοημάτων, σκέψεων και συναισθημάτων σε ατομικές και ομαδικές εικαστικές εργασίες. M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επεμβαίνουν διορθωτικά στις συνθετικές αρχές των εικαστικών τους εργασιών, μετά από αναστοχαστικές διεργασίες. M1, M2 • Οργανώνουν και υλοποιούν την εικαστική τους εργασία σύμφωνα με τους κανόνες του ρυθμού, της επανάληψης και του μοτίβου. M1, M2 • Διαμορφώνουν στις εικαστικές εργασίες κινούμενης εικόνας τη χρονική πλοκή και αλληλουχία των σκηνών. M1 • Αξιοποιούν τη συνθετική αρχή της κίνησης σε στατικές και κινούμενες εικόνες. M1, M2 • Διακρίνουν και μετουσιώνουν στις εικαστικές εργασίες τους διακριτές φυσικές καταστάσεις (αέριο, υγρό, στερεό κ.λπ.). M1, M2 • Συνεργάζονται σε ομάδες και αξιοποιούν μεθόδους αλληλοδιδασκτικής και τεχνικές αλληλοϋποστήριξης για τη συνθετική αρτιότητα των εικαστικών εργασιών τους. M1, M2 • Επικοινωνούν και εκθέτουν τα εικαστικά τους έργα με την ευρύτερη (σχολική ή τοπική) κοινότητα. M3 • Πειραματίζονται τροποποιώντας τη χρονικότητα και τη σύνδεση - μετάβαση σκηνών. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τη συνθετική και χρονική απόδοση των ψηφιακών και εικαστικών έργων τους. M2 • Αξιολογούν την απόδοση των συνθέσεών τους, σε συνάρτηση με τα δίπολα ένταση-ηρεμία, ρυθμός-επανάληψη, κενό- γεμάτο, συμμετρία- ασυμμετρία. M2 • Επικοινωνούν με αξιολογικά
--	--	--	--

			ερωτηματολόγια ή συνεντεύξεις τα εικαστικά τους έργα (κινούμενης εικόνας) με την υπόλοιπη σχολική κοινότητα. M2, M3
--	--	--	--

3ος Βασικός Άξονας: Υλικά, Μέσα και Τεχνικές

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Υλικά και μέσα	<ul style="list-style-type: none"> Υλικά σχεδίου (μολύβια, κάρβουνο, στίλο ξυλομπογιές, παστέλ, μαρκαδόροι μελάνι, ραπιντογράφοι κ.ά.) Υλικά ζωγραφικής (νερομπογιές, τέμπερες, λάδια, κερι μέλισσας, χρώματα σε σκόνες, χρώματα της φάσης: χύμα, κουρκουμά, ρόδι καρυδιά κ.ά.) Υλικά και μέσα χαλκογραφίας (μέταλλο, πλεξιγκλάς, ρολά, πρέσες, καλέμια και κοπίδια χαρακτηριστικής κ.ά.) Υλικά μεταξοτυπίας (λιθογραφία, offset κ.λπ.) Υλικά γραφιστικής (εικόνα και τυπογραφία) Επιφάνειες αποτύπωσης (χαρτιά, πανί, ξύλο, τοίχος κ.ά.) Υλικά γλυπτικής (γύψος, πηλός σύρματα) 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> Να διακρίνουν διαφορετικά υλικά σχεδίου, ζωγραφικής, γλυπτικής κ.ά και τις ιδιότητές τους Να επεξεργάζονται δημιουργικά, αξιοποιώντας διάφορα υλικά και μέσα, ποικίλα μορφικά και δομικά στοιχεία. Να επιλέγουν υλικά με κατάλληλες ιδιότητες για να εκφράσουν το νόημα της ιδέας τους σε σχέδιο, ζωγραφική, γλυπτική κ.ά. Να συνδέουν τις χημικές ή άλλες ιδιότητες των υλικών με το θέμα. Να οργανώνουν υλικά γραφιστικής (εικόνα και τυπογραφία). Να αναθεωρούν τις δυνατότητες συνδυασμού των υλικών και να «ρискάρουν» συνδυάζοντας υλικά, π.χ. ψηφιακή τεχνολογία και χαρακτηριστική, γλυπτική, ζωγραφική κ.λπ. Να αντιλαμβάνονται την ιδέα ή τη δημιουργικότητα ή τη συμμετοχή του θεατή ως υλικό. Να αναγνωρίζουν τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του Η/Υ ή του κινητού τους. Να ελέγχουν τη συμβατότητα μεταξύ υπολογιστικών μονάδων και συσκευών λήψης και αποθήκευσης ψηφιακών πόρων. Να χρησιμοποιούν εφαρμογές και λογισμικά επεξεργασίας (κινούμενης) εικόνας, ήχου και 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> Δημιουργούν θεματική σειρά με διάφορα υλικά και μέσα σχεδίου, ζωγραφικής, χαλκογραφίας, γλυπτικής, ψηφιακών πολυμέσων, και συγκρίνουν τις ομοιότητες και διαφορές υλικών στην απόδοση ποικίλων μορφικών στοιχείων. M1 Αναλύουν την επιλογή υλικού σε σχέση με τα μορφικά στοιχεία (σημείο, γραμμή, σχήμα, χρώμα κ.ά.), καθώς και τις επιλογές γραφιστικών υλικών σε εικαστικά έργα και τη σχέση τους με μορφικά στοιχεία. M2 Στοχάζονται για τη συσχέτιση ιδιότητας υλικού και νόηματος στο έργο καλλιτεχνών εστιάζοντας στην έννοια του οικοφορτίου. M2, M3 Επιλέγουν τις καταλληλότερες εικόνες και τυπογραφικά στοιχεία για τις ανάγκες ψηφιακού σχεδιασμού, αφίσας, πρόσκλησης, φυλλαδίου, κινούμενων εικόνων, συσκευασίας, λογότυπου, εξώφυλλου βιβλίου, t-shirt κ.ά. με θέμα την αειφορία. M1, M3 Μελετούν σύγχρονα συνεργατικά εικαστικά έργα και συζητούν τους τρόπους που αξιοποιείται η διεπιστημονική συνεργασία για εικαστικούς σκοπούς. M2, M3 Παρουσιάζουν εικαστικές εργασίες με συνδυασμό παραδοσιακών και σύγχρονων υλικών M2, M3 Δημιουργούν και επικοινωνούν

<p>Υλικά και μέσα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανακυκλώσιμα υλικά (π.χ. εφημερίδες, περιοδικά, υφάσματα, χαρτιά κ.ά.) • Υλικά τεχνολογίας, φυσικά υλικά (λουλούδια, φύλλα κ.ά.) • Readymade (παιχνίδια, αντικείμενα 3D εκτύπωση κ.ά.) ή άλλα υλικά. • Υλικά και μέσα ψηφιακά, υπολογιστικές μονάδες (H/Y, tablet,), • Συσκευές λήψης-δημιουργίας ψηφιακής εικόνας και βίντεο (φωτογραφική μηχανή, βιντεοκάμερα, tablet, webcam, τρίποδο) • Ψηφιακές γραφίδες, εκτυπωτές (επιφάνειας, 3D) • Λογισμικά και εφαρμογές επεξεργασίας εικόνας – κινούμενης, βίντεο και ήχου Άυλα υλικά σύγχρονων μορφών τέχνης 	<p>παρουσίασης για την εικαστική δημιουργία.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αξιοποιούν υλικά τα οποία αντανακλούν αειφόρα συνείδηση (fair trade, πετρώματα, πρώτη ύλη χρωμάτων ή από την επεξεργασία οργανικών στοιχείων - αποφεύγουν κάποια χρώματα που εμπεριέχουν βλαβερές ουσίες, όπως μόλυβδο). • Να ακολουθούν κανόνες ασφαλούς χρήσης υλικών και ασφαλούς απόρριψής τους μετά τη χρήση σε δομές ανακύκλωσης. • Να αντιλαμβάνονται τα όρια των υλικών ως ευκαιρία καινοτομίας. • Να αξιολογούν την ευχέρειά τους σε επιλεγμένα υλικά σχεδίου, ζωγραφικής, γλυπτικής, ψηφιακά υλικά κ.ά. 	<p>ένα σύντομο αφήγημα, ή μια σύντομη κριτική παρουσίαση για την επιλογή υλικών και μέσων στο έργο τους. M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχεδιάζουν αφίσα για το σχολικό εικαστικό εργαστήριο με θέμα την ασφαλή χρήση υλικών και την ασφαλή απόρριψή τους σε δομές ανακύκλωσης. M1, M3 • Πειραματίζονται δημιουργικά με υλικά και μέσα φιλικά για το περιβάλλον και απορρίπτουν συνειδητά υλικά που βλάπτουν τον άνθρωπο και το περιβάλλον. M1 • Δημιουργούν άυλο εικαστικό έργο με συμμετοχή θεατών εστιάζοντας σε θεματική της επιλογής τους. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τις επιλογές τους, όσον αφορά τις συσχετίσεις μορφικών στοιχείων και νοήματος συμμετέχοντας σε παιχνίδια ρόλων -αναστοχασμού ως θεατές ή εθελοντές (παιγνιώδης διαδικασία κ.λπ.). M1, M2, M3 • Μοιράζονται τις εμπειρίες τους από την επαφή τους με τα υλικά καθώς και τις δυσκολίες και τις αποκαλύψεις των υλικών και των μέσων που χρησιμοποίησαν. M1, M2, M3
------------------------------	--	--	---

<p>Τεχνικές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σχεδίου (μελάνι, ραπιντογράφοι κ.ά.) • Ζωγραφικής (ελαιογραφία, εγκαυστική, φρέσκο, στένσιλ μεικτές τεχνικές κ.ά.) • Γλυπτικής (mobiles – τεχνικές συναρμογής: σύρμα, σχοινί, κόλλες, μεταλλικά φύλλα, ταινίες κ.ά.) τρισδιάστατες εκτυπώσεις • Χαρακτικής (πλεξιγκλάς, οξυγραφία) • Μεταξοτυπίας • Λιθογραφίας • Offset κ.λπ. • Γραφιστικής • Αργυροχρυσοχοΐας • Μεταλλοτεχνίας • Μικροτεχνίας • Γκράφιτι • Κατασκευές στον χώρο, εγκατάσταση (installation) • Περιβάλλοντος (environment) • Μαύρο θέατρο • Εικαστικό ντοκιμαντέρ– ηχοτοπίο • Εννοιολογικές τεχνικές • Τεχνικές πολυμέσων, • Ψηφιακής τέχνης (digital art) • Αρχιτεκτονικής τοπίου και αρχιτεκτονικής κήπων 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις ιδιότητες κάθε τεχνικής. • Να περιγράφουν τη χρησιμότητα της υδρόλυσης στην εγκαυστική τεχνική. • Να αναγνωρίσουν τον ρόλο του σχεδίου σε όλες τις τεχνικές. • Να παραθέτουν παραδείγματα ομοιοτήτων-διαφορών ποικίλων τεχνικών της ζωγραφικής (ελαιογραφία, εγκαυστική, φρέσκο, graffiti), της γλυπτικής κ.ά.) • Να αξιοποιούν τις ιδιότητες των τεχνικών και να τις συνδέουν με την ανάγνωση και την αποκωδικοποίηση του νοήματος. • Να κατανοούν ότι οι τεχνικές μπορούν να προσαρμόζονται, να τροποποιούνται, να αλλάζουν χρήση ή και να αντικαθίστανται από νέες. • Να τηρούν πρωτόκολλα ασφαλείας στη χρήση νέων τεχνικών. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επιλέγουν κάποια στοχαστική διάθεση για να ερευνήσουν τις ιδιότητες κάποιων από τις παρακάτω τεχνικές: νωπογραφία ελαιογραφία, εγκαυστική, fresco, στένσιλ, μεικτές τεχνικές, mobiles, 3D εκτυπώσεις κ.λπ. M2, M3 • Εφαρμόζουν τη διαδικασία υδρόλυσης του κεριού. M1 • Προσαρμόζουν με σχέδιο μαρκαδόρου μια εικόνα ώστε να αξιοποιηθεί ως στένσιλ. M1 • Αναστοχάζονται για τις ιδέες και τα ερωτήματα που τους γεννά η χρήση συγκεκριμένης τεχνικής. M1 • Συγκρίνουν ομοιότητες-διαφορές της τεχνικής στένσιλ στις βραχογραφίες και στο γκράφιτι. M2, M3 • Στοχάζονται για τις ιδιότητες των τεχνικών και τις συνδέουν με την ανάγνωση και αποκωδικοποίηση του νοήματος των έργων. M2, M3 • Προτείνουν ανατροπή της χρήσης τεχνικής εμπνεόμενοι/-ες από άλλα εικαστικά παράδειγμα. M1, M3 • Πειραματίζονται με ευελιξία και ευρηματικότητα στη χρήση τεχνικών και αυτοσχεδιάζουν μια νέα τεχνική. M1 • Καταγράφουν στο εικαστικό σημειωματάριο μερικές ιδέες που θα μπορούσαν να αναπτύξουν χρησιμοποιώντας κάποιο υλικό, μέσο ή τεχνική. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τη χρήση τεχνικών στα έργα τους εστιάζοντας στην ορθή εκτέλεση της τεχνικής με βάση τα παρακάτω κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> –εφευρετικότητα της τεχνικής. M1 –σύνδεση της τεχνικής με το νόημα. M1, M2, M3 –αποτελεσματικότητα της τεχνικής. M1
------------------------	---	--	--

			–φιλικότητα της τεχνικής προς το περιβάλλον. M1, M2, M3
--	--	--	--

4ος Βασικός Άξονας: Θέμα – Περιεχόμενο – Νόημα

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Βασικά θέματα από την εφηβική πραγματικότητα	<ul style="list-style-type: none"> • Φιλία • Πανανθρώπινες αξίες • Σχολική ζωή • Εκφοβισμός • Εικόνα ως εργαλείο επικοινωνίας και σχέσεων 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν και να αναφέρονται σε ιστορικά παραδείγματα φιλίας μεταξύ εικαστικών καλλιτεχνών. • Να προσδιορίζουν διαφορετικές οπτικές συμβάσεις με τις οποίες οι καλλιτέχνες επικοινωνούν τις απόψεις και τις ιδέες τους για τη φιλία. • Να αναλύουν υπό το πρίσμα των πανανθρώπινων αξιών (π.χ. ισότητα, ελευθερία κ.ά.) αντιλήψεις ανθρώπων ή για ανθρώπους άλλης φυλετικής καταγωγής και να εξετάζουν με κριτική ματιά στερεότυπες αντιλήψεις για τους εξωευρωπαϊκούς πολιτισμούς. • Να μορφοποιήσουν θεματικές αναπαραστάσεις διάφορων εποχών με το σύγχρονο κοινωνικό σχολικό συγκείμενο που αφορά τους/τις ίδιους/-ες και το περιβάλλον τους. • Να αντιμετωπίζουν προληπτικά τον σχολικό εκφοβισμό μέσω της τέχνης. • Να μιλούν για τον σχολικό εκφοβισμό χρησιμοποιώντας την εικαστική γλώσσα και δημιουργώντας εικαστικά έργα. • Να εντοπίζουν δεοντολογικά θέματα και να διαχειρίζονται τη δυνατότητα αμφισβήτησης με την κριτική θεωρία. • Να διακρίνουν φυλετικά 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνθέτουν παρουσιάσεις οργανώνοντας το περιεχόμενο με τη λογική των ριζωμάτων, έχοντας ως αφετηρία ιστορικά παραδείγματα φιλίας εικαστικών καλλιτεχνών. M1 • Συγκρίνουν έργα διαφορετικών εποχών με παρόμοια θεματολογία και ανακαλύπτουν ομοιότητες και διαφορές της οπτικής προσέγγισης. M2 • Ακούν ένα αφήγημα και επιλέγουν προσεκτικά εικόνες που υστερούν σε πανανθρώπινες αξίες τις οποίες μπορούν να οικειοποιούνται, να ανατρέπουν ή να μεταβάλλουν το νόημά τους, χρησιμοποιώντας προς τον σκοπό αυτό ψηφιακό πρόγραμμα επεξεργασίας. M1, M2, M3 • Παράγουν ιδέες για τη δημιουργία εγκατάστασης, ή αφίσας, ή γκράφιτι που να αφορά τη φιλία ή τα πανανθρώπινα δικαιώματα. M1 • Αντιλαμβάνονται την εικαστική πρόθεση, αναγνωρίζουν τις πηγές των θεμάτων που διαπραγματεύονται τα έργα και αποδίδουν τίτλους που σχετίζονται ή ανατρέπουν το αρχικό νόημά τους. M1, M3 • Αναζητούν εικαστικές φωτογραφίες που περιλαμβάνουν στοιχεία επιθετικότητας, τεκμηριώνουν την επιλογή τους

<p>Βασικά θέματα από την εφηβική πραγματικότητα</p>		<p>στερεότυπα και προκαταλήψεις στην ιστορία της τέχνης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτύσσουν γνώσεις και δεξιότητες ώστε να διακρίνουν πως η επιβολή «κανόνων» μπορεί να καταπιέζει κάποιες ομάδες και τη δόμηση της ταυτότητας. 	<p>επισημαίνοντας στοιχεία που αναφέρονται και κάνουν εμφανή την κοινωνικά μη αποδεκτή συμπεριφορά. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν εικαστικά έργα (χάρτες) όπου επισημαίνουν τόπους στους οποίους έχουν δεχτεί σχολικό εκφοβισμό. M1 • Δημιουργούν πολυτροπικά έργα με στόχο την ευαισθητοποίηση των συμμαθητών/τριών και της σχολικής και τοπικής κοινότητας σε θέματα σχολικού εκφοβισμού. M1 • Εξετάζουν τον αντίκτυπο και τις συνέπειες (σε επίπεδο κοινωνίας σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια) του συστηματικού αποκλεισμού ομάδων εστιάζοντας στην μελέτη εικαστικών έργων. M3 • Αναλύουν τίτλους εικαστικών έργων και συζητούν για τον τρόπο που οι εικαστικοί υπονοούν και πραγματεύονται εικαστικά ακριβώς αντίθετες θέσεις και προθέσεις από αυτές που ισχυρίζεται ο τίτλος του έργου. M2, M3 • Αναλύουν την κριτική φεμινιστική προσέγγιση και την οπτική καλλιτεχνών που υιοθετούν παρόμοιες θέσεις. M2, M3 • Αναλύουν σύγχρονα εικαστικά έργα, χρησιμοποιούν στοχαστικές διαθέσεις, «μπαίνουν στα παπούτσια» κάθε απεικονιζόμενης μορφής και περιγράφουν την οπτική της: «Τι σκέφτεται, τι συμβολίζει, τι γνωρίζει ή πιστεύει για την κατάσταση;», «Για ποιο θέμα νοιάζεται;». M2, M3 • Πειραματίζονται με το αναπτυσσόμενο προσωπικό τους στυλ, στοχαζόμενοι/-ες για το ιδιαίτερο στυλ των καλλιτεχνών. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνωρίζουν και επισημαίνουν τις επιρροές από παλιότερους σε μεταγενέστερους εικαστικούς,
---	--	---	--

<p>Βασικά θέματα από την εφηβική πραγματικότητα</p>			<p>όσον αφορά τεχνικές, θέμα, περιεχόμενο και νόημα. M1, M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν ανταλλάσσοντας απόψεις, κρίσεις και σκέψεις για τις μορφολογικές και εννοιολογικές διαφοροποιήσεις και συγκλίσεις μεταξύ εικαστικών, όσον αφορά τη φιλία. M1, M2 • Αναλύουν και εκφράζουν προφορικά και γραπτά την κυρίαρχη, δυτική, λευκή άποψη στην ιστορία της τέχνης σε αντιπαραβολή με την ιστορία της τέχνης του «άλλου και διαφορετικού». M2, M3 • Αναστοχάζονται σε σχέση με τις πανανθρώπινες αξίες. M1, M2, M3 • Επισημαίνουν στοιχεία που προσδίδουν και κάνουν γνωστή τη μη αποδεκτή συμπεριφορά όσον αφορά τον σχολικό εκφοβισμό. M1, M2, M3
<p>Δημιουργία και διαχείριση πολυτροπικών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πολλαπλές δυνατότητες ερμηνειών • Θεατές ως αναγνώστες/στριες 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται ότι τα έργα τέχνης είναι «ζωντανοί» οργανισμοί, που το περιεχόμενό τους μεταμορφώνεται διαρκώς. • Να είναι ενεργοί/-ές και κριτικά σκεπτόμενοι/-ες ως συνεργάτες/-τριες και συμμετέχοντες/-ουσες αλλά και ως θεατές. • Να κατανοούν τη δύναμη της οπτικής γλώσσας και να αξιοποιούν το αλφάβητο των εικαστικών τεχνών για να επικοινωνούν πολιτιστικές ιδέες. • Να οικοδομούν σταδιακά μια δική τους οπτική γλώσσα και να την αξιοποιούν ως εργαλείο αποκωδικοποίησης του κόσμου. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διερευνούν έργα μεταγενέστερων εποχών που αμφισβητούν ή ανατρέπουν τις αισθητικές αξίες προγενέστερων έργων και μέσα από επάλληλες συγκρίσεις αντιλαμβάνονται ότι όλα τα έργα τέχνης παραμένουν ανοιχτά στην ανατροπή. M1, M2, M3 • Δημιουργούν εικαστικές εργασίες με αναφορά σε προσωπικές αφηγήσεις και έργα τέχνης άλλων εποχών, εστιάζοντας σε σχήματα και περιεχόμενο που παραμένει ανοιχτό σε πολλαπλές ερμηνείες με αφορμή το έργο του Gonzalez-Torres's «Untitled» (Perfect Lovers). M1 • Συγκρίνουν εικαστικά έργα και εστιάζουν στη συμμετοχικότητα των θεατών. Συζητούν για τους τρόπους που η δύναμη της οπτικής γλώσσας τροποποιεί και επικοινωνεί τις πολιτιστικές ιδέες στα έργα δύο καλλιτεχνών. M1,

<p>Δημιουργία και διαχείριση πολυτροπικών κειμένων</p>			<p>M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> Χρησιμοποιούν στοχαστικές ρουτίνες, όπως Σύγκριση και Σύνδεση «Τίτλος» (Headline), για να αναλύσουν εικαστικά έργα. Στη συνέχεια συζητούν με βάση τα παρακάτω ερωτήματα: «Ποιο είναι το κεντρικό νόημα του έργου;», «Πως συνδέεται με τον τίτλο και το διακείμενο;», «Ποιος ο ρόλος του θεατή στην ερμηνεία του έργου;» κ.λπ. M2, M3
<p>Ψηφιακή τεχνολογία και ψηφιακός πολιτισμός</p>	<ul style="list-style-type: none"> Η ψηφιακή τεχνολογία ως τρόπος επικοινωνίας εικαστικών θεμάτων Η τεχνολογία ως περιεχόμενο και νόημα εικαστικών έργων Ψευδείς ειδήσεις (fake news) 	<ul style="list-style-type: none"> Να εξηγούν με ευχέρεια τη διαδικασία με την οποία αναπτύσσουν μια ιδέα και πώς αυτή εξελίσσεται, να διαχειρίζονται μεθοδικά και δημιουργικά τα ψηφιακά τεκμήρια που παράγουν και συλλέγουν. Να κατανοούν τους «κινδύνους» των πλαστών εικόνων (φωτογραφιών, έργων τέχνης, πολυτροπικών κειμένων κ.λπ.). 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> Συζητούν και διατηρούν αρχείο με εικαστικά έργα που επικοινωνούν κυριολεκτικές, ή μεταφορικές έννοιες και αναπτύσσουν και εξελίσσουν τις δικές τους ιδέες γύρω από αντιθετικές έννοιες, όπως «οικείο» και «άγνωστο», «σοβαρό» και «κωμικό», «φιλικό» και «εχθρικό» κ.λπ. M1, M3 Αξιοποιούν τα εικαστικά λάθη για να στοχαστούν και να μάθουν από αυτά βελτιώνοντας της ψηφιακές τεχνικές τους. M1, M3 Ερευνούν ομαδοσυνεργατικά και διαπιστώνουν πώς μέσα από τις ψευδείς ειδήσεις, την κατάχρηση φωτογραφιών ως τεκμηρίων, την αξιοποίηση έργων τέχνης με χειριστικό τρόπο κ.λπ. οδηγούμαστε στο «ρετουσάρισμα» της ιστορίας, την αλλοίωση της αλήθειας και τη χειραγώγηση των συνειδήσεων. M1, M2, M3 Με αφορμή εικαστικά έργα εφευρίσκουν λεζάντες, παρουσιάζουν άσχετες εικόνες δίπλα δίπλα και ρετουσάρουν φωτογραφίες με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής ανάγνωσης εικονιστικών κειμένων. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <p>Αξιολογούν τη χρήση</p>

Ψηφιακή τεχνολογία και ψηφιακός πολιτισμός			<p>ρετουσαρίσματος στα έργα τους εστιάζοντας στα παρακάτω κριτήρια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • εφευρετικότητα. M1 • σύνδεση με ιστορικό γεγονός – αναγνωσιμότητα. M1, M2, M3 • αποτελεσματικότητα της προσπάθειας. M1
Θέματα από μνήμης	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργική φαντασία • Καλλιτεχνική διαίσθηση (improvisation) 	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν ότι τόσο η ταυτότητα αντικειμένων όσο και η ταυτότητα των τόπων καθορίζονται κοινωνικά και εμποτίζονται με αναμνήσεις που τροφοδοτούν τη «συντήρησή» τους. • Να κατανοούν τον ρόλο της οπτικής μνήμης στην εικαστική πράξη. • Να διακρίνουν τη δημιουργική φαντασία, την καλλιτεχνική διαίσθηση, την επινόηση και την εικαστική ενόραση. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν εικόνες από μνήμης ενεργοποιώντας τη φαντασία, την καλλιτεχνική διαίσθηση, την έμπνευση, την ενόραση και, εν συνεχεία, δημιουργούν εικαστικές συνθέσεις με τη χρήση ποικίλων υλικών και τεχνικών λαμβάνοντας υπόψη τους κοινωνικούς συμβολισμούς των επιλογών τους και εμπνεόμενοι/-ες από παραδείγματα. M1 • Συζητούν για τη σημασία της μνήμης στη διαμόρφωση ταυτότητας ανθρώπων και τόπων. M1, M2, M3 • Δημιουργούν ένα συλλογικό εικαστικό έργο αφιέρωση – μνήμης δίχως πρότυπο, το οποίο είναι ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο είδος κοινής μνήμης. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τη προσπάθεια της ομάδας στο συλλογικό εικαστικό έργο αφιέρωση – μνήμης. M1, M2, M3
Θέματα από την επικαιρότητα – Κοινωνικοί προβληματισμοί και αιτήματα	<ul style="list-style-type: none"> • Πανδημία και τέχνη • Κλιματική αλλαγή και τέχνη • Μετανάστευση και τέχνη 	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν την τέχνη ως μέσο ευαισθητοποίησης των ατόμων σε ποικίλα κοινωνικά θέματα. • Να ερμηνεύουν την τέχνη ως δυνατότητα οπτικοποίησης δεδομένων έρευνας με στόχο την ευαισθητοποίηση των θεατών. • Να αντιλαμβάνονται την τέχνη ως διαμαρτυρία. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εξετάζουν την εποχή της πανδημίας, η οποία έχει αναδείξει την απομόνωση και την απομακρυσμένη εγγύτητα μέσω τεχνολογίας, καθώς και τη συνεχιζόμενη κρίση της φυλετικής αδικίας σε εικαστικά έργα. M2, M3 • Εμπνέονται από εικαστικά έργα για την αειφορία και δημιουργούν

<p>Θέματα από την επικαιρότητα – Κοινωνικοί προβληματισμοί και αιτήματα</p>			<p>ζωγραφικά ή γλυπτά έργα που συμβολίζουν πλάσματα της θάλασσας, των υγροβιότοπων και των κοραλλιογενών υφάλων, αξιοποιώντας πηγές και επιστημονικά δεδομένα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Με αφορμή διάφορα παραδείγματα, δημιουργούν εικαστικά έργα με σκοπό να δημοσιοποιήσουν δεδομένα ερευνών. M1, M2, M3 • Εντοπίζουν και απαριθμούν επιστημονικές αρχές που παρατηρούν στα σύγχρονα εικαστικά έργα. Στη συνέχεια επιλέγουν μια επιστημονική ιδέα από τη λίστα που δημιούργησαν και επιδεικνύουν τον τρίτο νόμο του Νεύτωνα με αντικείμενα διαθέσιμα στην τάξη. M2, M1 • Στοχάζονται για τους διαφορετικούς τρόπους αναπαράστασης της εμπειρίας της μετανάστευσης σε εικαστικά έργα. M2, M3 • Συζητούν για το νόημα των εικαστικών έργων και δημιουργούν δικό τους εικαστικό έργο εστιάζοντας στις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης. M1, M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ετεροαξιολογούν τις προσπάθειές τους βάσει συγκεκριμένων περιβαλλοντικών, γνωστικών κ.ά κριτηρίων, τα οποία ορίζονται συνεργατικά με τους/τις εκπαιδευτικούς. M1, M2, M3
---	--	--	--

5ος Βασικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Μιλώντας για εικόνες και μιλώντας με εικόνες	<ul style="list-style-type: none"> • Εικαστικό λεξιλόγιο αισθητικών αξιών • Ζητήματα σύγχρονης τέχνης, το σήμερα και το χθες • Αντίληψη και απόκριση 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να χρησιμοποιούν βασικό λεξιλόγιο για να προσδιορίσουν αισθητικές αξίες και έννοιες: <ul style="list-style-type: none"> – Αισθητική – Ωραίο – Άσχημο – Άμορφο – Όμορφο – Μεγαλοπρεπές – Χαριτωμένο – Γκροτέσκο – Τραγικό – Κωμικό – Κακόγουστο (κιτς) – Κουλτούρα – Υποκουλτούρα – Αισθητική αγωγή – Αισθητική εμπειρία – Μίμηση – Αναπαράσταση – Αφαίρεση – Αναγωγή – Ανατροπή • Να αναλύουν και να συζητούν ζητήματα σύγχρονης τέχνης από το 1950 μέχρι σήμερα. • Να διερευνούν και να κατανοούν το πεδίο της σύγχρονης τέχνης. • Να εξοικειώνονται με τους τρόπους και τα μέσα της σύγχρονης τέχνης. • Να αναστοχάζονται τις αισθητικές αξίες της σύγχρονης τέχνης συζητώντας για το πλαίσιο των κρίσεων και των προκαταλήψεων. • Να αντιλαμβάνονται ότι η ερμηνεία των εικόνων είναι λεκτική διαδικασία, αν και η επικοινωνία μέσω εικόνων είναι ανεξάρτητη από τον λόγο και τη γραφή, να πειραματίζονται εκφραστικά αξιοποιώντας ποικίλα εικαστικά μέσα. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν για την καταγωγή και την αναγκαιότητα των εικόνων, τη λειτουργία τους ως έκφραση, αναπαράσταση ή σύμβολο, με ή χωρίς συνοδεία λόγου ή γραφής. M2, M3 • Συγκρίνουν καλλιτεχνικά ρεύματα του 19^{ου}, του 20^{ου} και του 21^{ου} αιώνα, υπό το πρίσμα της αναπαράστασης, της φόρμας, της λειτουργίας της, της αντίληψης και του νόηματος. M2 • Συγκρίνουν όμοια ή ανόμοια είδη επιλεγμένων καλλιτεχνικών ρευμάτων, με σκοπό να διακρίνουν κοινές αισθητικές αξίες ή διαφορές. M2 • Συνθέτουν τις παρατηρήσεις τους σε χρονογραμμή ή εννοιολογικό χάρτη με ψηφιακό μέσο, ή συμπληρώνουν ατομικά φύλλα. M2 • Πειραματίζονται ατομικά ή ομαδικά με δικές τους μορφές, παρουσιάζουν τις εργασίες τους στην τάξη, συζητούν για την αισθητική τους ποιότητα και κατονομάζουν τις αισθητικές αξίες ή αστοχίες τους. M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναστοχάζονται ομαδοσυνεργατικά την απόκτηση νέας γνώσης σε σχέση με την προηγούμενη. M2 • Εντοπίζουν σημεία δυσκολίας και προτείνουν ιδέες και λύσεις. M2 • Αξιολογούν τη δημιουργική πράξη και τη θεωρητική μάθηση εστιάζοντας: <ul style="list-style-type: none"> – στη διαδικασία. M2

			<p>–στα συναισθήματα. M2, M3</p> <p>–στις σχέσεις τους. M2, M3</p> <p>–στον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ τους και με τον/την εκπαιδευτικό. M3</p> <p>–στη διαχείριση χρόνου. M2, M3</p> <p>–στη συνολική ατμόσφαιρα. M3</p> <p>• Προτείνουν βελτιώσεις και συναποφασίζουν με τον/την εκπαιδευτικό για αυτές. M2, M3</p>
<p>Ο/Η καλλιτέχνης/-ίδα ως ενεργός/-ή πολίτης, ως ακτιβιστής/-τρια και ως φορέας κοινωνικής αλλαγής</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η κοινωνική επίδραση της καλλιτεχνικής δημιουργίας • Αντίληψη της πραγματικότητας μέσα από την εικαστική σκέψη • Έμπνευση, δημιουργία, δράση 	<ul style="list-style-type: none"> • Να συζητούν για την πρόθεση του δημιουργού εστιάζοντας στην κοινωνική δυναμική και την κοινωνική επίδραση του έργου. • Να συζητούν παραδείγματα έργων καλλιτεχνών που καταγράφουν τη σύγχρονη πραγματικότητα. • Να ορίζουν το πλαίσιο της δημιουργικής πράξης, να σχολιάζουν την επίδραση του κοινωνικού πλαισίου στη δημιουργία του έργου τέχνης αλλά και την επίδραση της δημιουργικής πράξης στην κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας. • Να προτείνουν κριτήρια για τη δημιουργία ενός ατομικού ή ομαδικού μοντέλου ανάλυσης έργου τέχνης, με στόχο την ερμηνεία των κοινωνικών, πολιτικών, συλλογικών ζητημάτων που ενυπάρχουν στο έργο τέχνης. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν για την αναγκαιότητα της τέχνης και για τον ρόλο της δημιουργικής πράξης στην αλλαγή, τη μεταβολή, την πρόοδο. M3 • Συζητούν για την επίδραση των αισθητικών αξιών επιλεγμένου έργου και καλλιτέχνη στο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό συγκείμενο και αντίστροφα, και καταγράφουν τα συμπεράσματά τους χρησιμοποιώντας κατάλληλο λεξιλόγιο. M2, M3 • Συζητούν για τις τακτικές του εικαστικού ακτιβισμού στη διάδοση της πληροφορίας εστιάζοντας σε τεχνικές του Banksy και της street art- (στένσιλ-γκράφιτι-μεμβράνες). M2, M3 • Έρχονται σε επαφή με την τέχνη της δράσης και τη διάδραση μεταξύ του καλλιτέχνη και του κοινού. M2, M3 • Ερευνούν διαδικτυακές πηγές για έναν καλλιτέχνη της τέχνης της δράσης και παρουσιάζουν τα αποτελέσματά τους με χρήση ΤΠΕ. M2, M3 • Δημιουργούν με βάση επιλογές που αποκρίνονται σε ορισμένο πλαίσιο και συμβάν τις δικές τους εικαστικές εργασίες. M2, M3 • Δημιουργούν έχοντας υπόψη επιλεγμένες θέσεις της τέχνης του 20^{ου} -21^{ου} αιώνα. M1, M2 • Αναγνωρίζουν ένα πρόβλημα της σχολικής ζωής, της γειτονιάς ή του κοντινού τους περιβάλλοντος και

Ο/Η καλλιτέχνης/-ίδα ως ενεργός/-ή πολίτης, ως ακτιβιστής/-τρια και ως φορέας κοινωνικής αλλαγής			<p>σχεδιάζουν την κατασκευή ομαδικού έργου που θα επιχειρεί να το αντιμετωπίσει. M1, M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάζουν ένα ομαδικό έργο σε προσχέδιο στην τάξη, ή στη σχολική κοινότητα. M2, M3
			<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται ενδεικτικά για το ομαδικό τους έργο και την παρουσίασή του, ακολουθώντας ένα μοντέλο αξιολόγησης που συνδυάζει την ατομική αξιολόγηση και την ετεροαξιολόγηση με παροχή bonus ομάδας βάσει κριτηρίων. M2, M3

6ος Συμπληρωματικός Άξονας: Αξίες και Δεξιότητες Μάθησης

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Πανανθρώπινες αξίες	<ul style="list-style-type: none"> • Ελευθερία λόγου – διαλεκτικές πρακτικές • Ανθρώπινα δικαιώματα • Ελευθερία • Δικαιοσύνη • (Συν)υπευθυνότητα • Συλλογικότητα • Συμπερίληψη • Η τέχνη ως αξία ζωής 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τη σημασία υιοθέτησης των πανανθρώπινων αξιών για την ανθρώπινη ευημερία και πολιτισμική αειφορία. • Να υιοθετούν στάσεις που αντανάκλουν και εμπνέουν την εδραίωση των πανανθρώπινων αξιών. • Να αναπτύσσουν διαλεκτικές πρακτικές που βασίζονται στην ελευθερία του λόγου. • Να λαμβάνουν υπόψη όλες τις διαστάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων και να υιοθετούν αντίστοιχες στάσεις και συμπεριφορές. • Να προτείνουν δημιουργικές εικαστικές εργασίες που εστιάζουν και διερευνούν το περιεχόμενο των ανθρώπινων δικαιωμάτων, της ελευθερίας και της συμπερίληψης. • Να υιοθετούν στάσεις και συμπεριφορές που δείχνουν 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνδέουν τις εικαστικές προτάσεις τους με θεματικές που προάγουν και αναδεικνύουν πανανθρώπινες αξίες (ελευθερία, δικαιοσύνη, ανθρώπινα δικαιώματα) και οργανώνουν μαθητικές, θεματικές εκθέσεις που εστιάζουν στις προαναφερόμενες αξίες. M2 • Σχεδιάζουν και υλοποιούν εικαστικές εργασίες και δράσεις βασισμένες στη σχεσιακή αισθητική και τη σχεσιακή τέχνη, εστιάζοντας σε διαλεκτικές και σωματικές πρακτικές συμπερίληψης, που επικεντρώνονται, πέρα από την απλή επικοινωνία, και στη δημιουργία σύνδεσης με τον θεατή. M1, M3 • Αναλύουν και συζητούν παραδείγματα εικαστικών έργων που σχολιάζουν θεματικά τις αξίες

<p>Πανανθρώπινες αξίες</p>		<p>έμπρακτα την κριτική συνεκτίμηση της ατομικής και συλλογικής ελευθερίας, τον σεβασμό στη συλλογικότητα και τη συνείδηση της ατομικής υπευθυνότητας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να συνδέουν τον πλούτο των πανανθρώπινων αξιών με το περιεχόμενο των εικαστικών τους εργασιών. • Να αναζητούν τη μορφολογική έκφραση και αποτύπωση των αξιών της δικαιοσύνης και της συμπερίληψης στην εικαστική τους εργασία. 	<p>της δικαιοσύνης, της ελευθερίας και της συλλογικότητας διαχρονικά και στον σύγχρονο κόσμο αλλά και σε διάφορους πολιτισμούς, και αναστοχάζονται σε σχέση με την κατανόηση ή τη μεταβολή των αξιών σε συνάρτηση με την κοινωνία, την εποχή και τον πολιτισμό. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν διαλεκτικές πρακτικές στη διαδικασία της έμπνευσης, της προετοιμασίας και της υλοποίησης των εικαστικών εργασιών τους και αξιοποιούν έμπρακτα την εμπειρία από τον διάλογο και την ανταλλαγή ιδεών παρουσιάζοντας εικονιστικές ή γλωσσικές αφηγήσεις, που σχολιάζουν και καταγράφουν την προαναφερόμενη εμπειρία. M2 • Υιοθετούν στάσεις και συμπεριφορές που προάγουν τη (συν)υπευθυνότητα, τη συμπερίληψη και τη συλλογικότητα στα ζητήματα που προκύπτουν στη σχολική ζωή, και οργανώνουν εικαστικά project ή καλλιτεχνικές συνέργειες που εστιάζουν στις προαναφερόμενες αξίες. M1, M3 • Πειραματίζονται και αναζητούν τη μορφολογική αποτύπωση ποικίλων αξιών, εργαζόμενοι/-ες με ποικίλα υλικά μέσα και τεχνικές δημιουργίας, και αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες εικαστικής αναβάθμισης ενός δημόσιου χώρου της σχολικής γειτονιάς, ή της ευρύτερης κοινότητας. M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν τον βαθμό επιτυχίας της εννοιολογικής, σημειωτικής και μορφολογικής απόδοσης των αξιών που ενσωματώνουν στις εικαστικές τους εργασίες. M2 • Αξιολογούν τις σχεσιακές εικαστικές πρακτικές που πραγματεύονται ως προς την προσβασιμότητα, τη διάχυση και τη σύνδεση με τα συναισθήματα και τα βιώματα των
----------------------------	--	--	---

<p>Πανανθρώπινες αξίες</p>			<p>συμμετεχόντων/-ουσών, αξιοποιώντας για τον σκοπό αυτό ερωτηματολόγια που χαρτογραφούν την εμπειρία του κοινού. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επικοινωνούν με την τοπική κοινωνία τις σχεσιακές δράσεις τους, καταγράφουν και αξιολογούν την αποδοχή και την αντανάκλασή τους, οργανώνοντας παιγνιώδεις δράσεις συμμετοχικού χαρακτήρα, που καταγράφουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις των εμπλεκομένων. M1, M2, M3 • Σχολιάζουν και παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης παραδείγματα εικαστικών έργων-σταθμών για την προαγωγή πανανθρώπινων αξιών, συγκρίνοντας με τις ατομικές ή ομαδικές εικαστικές εργασίες που πραγματεύονται παρόμοια θέματα. M2, M3
<p>Πολιτισμικές δεξιότητες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας • Πολιτισμικός κοσμοπολιτισμός • Αποφυγή πολιτισμικών στερεοτύπων • Κατανόηση και αποδοχή της πολιτισμικής ποικιλίας της τάξης, της σχολικής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας • Σεβασμός της πολιτισμικής ετερότητας και άρση των προκαταλήψεων στερεοτύπων για το αλλότριο και εχθρικό 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν τις τεχνικές διαστάσεις των πνευματικών δικαιωμάτων. • Να αντιλαμβάνονται τη σημασία της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων. • Να τηρούν στοιχειωδώς τους κανόνες αναφοράς και πηγών στις έρευνες και τις αναζητήσεις υλικού τους. • Να υιοθετούν πρακτικές αναζήτησης πιστοποιημένου και ελεύθερου ψηφιακού υλικού (σύνθετη αναζήτηση, αναζήτηση εικονιστικών κειμένων κ.λπ.). • Να αντιλαμβάνονται τη σημασία της οικειοποίησης αλλά και της ελευθερίας μετάφρασης και μετασχηματισμού πολιτισμικών αποθεμάτων άλλων τόπων, εποχών και πολιτισμών. • Να συνδέουν μορφολογικά και εννοιολογικά τα πολιτισμικά τεκμήρια διαφορετικών εποχών και τόπων και να δείχνουν σεβασμό στο καλειδοσκόπιο των πολιτισμών και των ανθρώπων που είναι 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υιοθετούν στάσεις και συμπεριφορές σεβασμού στην πολιτισμική κληρονομιά και τη διαφύλαξη της ταυτότητάς της μέσα από εικαστικές δράσεις και ενέργειες που εστιάζουν στην πολιτιστική κληρονομιά του εγγύτερου και ευρύτερου περιβάλλοντος (π.χ. εκπόνηση project για τη συντήρηση και διάσωση ενός τοπικού μνημείου, οργάνωση και συμμετοχή εικαστικών δράσεων που σκοπεύουν στην ανάδειξη της άυλης κληρονομιάς της κοινότητας κ.λπ.). M2, M3 • Διερευνούν και διασυνδέουν τα διαχρονικά πολιτισμικά και εικαστικά τεκμήρια με σύγχρονη ματιά και οπτική πολιτισμικού κοσμοπολιτισμού, ως ενεργοί μελλοντικοί πολίτες του κόσμου και ως ελεύθεροι κάτοικοι του παγκόσμιου χωριού. M2, M3 • Αναλύουν κριτικά τα πολιτισμικά

<p>Πολιτισμικές δεξιότητες</p>		<p>φορείς τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αποφεύγουν και να ανατρέπουν ιδεοληψίες, προκαταλήψεις, μισαλλόδοξες στάσεις και συμπεριφορές και στερεότυπα πολιτισμικού χαρακτήρα και να κατανοούν τον πολιτισμικό ρατσισμό ως πηγή κοινωνικών και ευρύτερων στερεοτύπων και διακρίσεων. 	<p>στερεότυπα που απορρέουν από παλιές αποικιοκρατικές και αντιδημοκρατικές πολιτισμικές αντιλήψεις και εκπονούν βραχυχρόνια εικαστικά ή ευρύτερα καλλιτεχνικά project που προωθούν την υιοθέτηση νέων, σύγχρονων αντιλήψεων. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Οργανώνουν σχολικές δράσεις όπου παρουσιάζουν τις εικαστικές και θεωρητικές εργασίες τους τηρώντας απαρέγκλιτα τους κανόνες τήρησης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. M1, M3 • Προωθούν την κουλτούρα της πρόσβασης σε πολιτισμικά τεκμήρια του παρελθόντος και αξιοποιούν το προσωπικό παράδειγμα για να μεταδώσουν τις αξίες της ελεύθερης μετάφρασης και του μετασχηματισμού παλαιότερων κυρίαρχων πολιτιστικών ιδεών στο σύγχρονο πολιτισμικό πλαίσιο. M2, M3 • Οργανώνουν εικαστικές δράσεις και δραστηριότητες (π.χ. επιτελέσεις, αναπαραστάσεις, εγκαταστάσεις, εκθέσεις ζωγραφικής, παιχνίδια φιλίας, διαλόγους επιχειρηματολογίας κ.λπ.) με εστίαση σε έργα που προάγουν τη διαπολιτισμική κατανόηση, τις αξίες του σεβασμού και της αποδοχής της πολιτισμικής ποικιλίας της τάξης, της σχολικής κοινότητας και της τοπικής κοινωνίας. M1, M2, M3 • Συμμετέχουν σε εθελοντικές εικαστικές και καλλιτεχνικές δράσεις συλλογικοτήτων που προάγουν τον σεβασμό της πολιτισμικής ετερότητας και συμβάλλουν στην άρση των προκαταλήψεων και των στερεοτύπων για τον «άλλο» και το «διαφορετικό». M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καταγράφουν με ειδική μνεία στο εικαστικό τους σημειωματάριο τα πολιτισμικά δάνεια που
--------------------------------	--	---	---

<p>Πολιτισμικές δεξιότητες</p>			<p>αξιοποιούν στις εικαστικές εργασίες τους και αξιολογούν τα αποτελέσματα του πολιτισμικού μετασχηματισμού. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν τα αποτελέσματα της αξιοποίησης ψηφιακών εφαρμογών και λογισμικών ελεύθερης χρήσης (freeware) στην εικαστική τους εργασία και την παραγωγή της τάξης. M2 • Αξιολογούν την πρόσβαση και την ελευθερία διακίνησης περιεχομένου των πολιτισμικών αποθετηρίων που χρησιμοποιούν. M2
<p>Κοινωνικές δεξιότητες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αποφυγή ρητορικής του μίσους και διακρίσεων • Ευχέρεια επικοινωνίας και συνεργασίας • Εκδήλωση στάσεων αμοιβαίου σεβασμού • Δυνατότητες συλλογικής στοχοθεσίας (π.χ. οργάνωση ομαδικών συμμετοχικών project, δράσεων, εκδηλώσεων κ.λπ.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν και να αποκλείουν στάσεις και συμπεριφορές που ευνοούν τις διακρίσεις και τη ρητορική μίσους. • Να συμπεριφέρονται και να (συν)εργάζονται στο πλαίσιο της ευγενούς άμιλλας. • Να αναλαμβάνουν δράσεις και να υιοθετούν στάσεις που αποπνέουν σεβασμό στην ύπαρξη, στη θέση, στις απόψεις, στην εργασία και στον πολιτισμό του «άλλου». • Να επικοινωνούν με ελευθερία, άνεση και αλληλοκατανόηση και να δείχνουν έμπρακτα τον σεβασμό και την αποδοχή ανθρώπων με διαφορετική φυλετική, εθνοτική καταγωγή, πολιτισμό, θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις, γλώσσα, σεξουαλικό και γενετήσιο προσανατολισμό κ.λπ. • Να (συν)αναλαμβάνουν την ευθύνη μιας συλλογικής στοχοθεσίας σε ομαδικές εργασίες και δράσεις. • Να αφομοιώνουν και να διαχέουν τη μαθησιακή και κοινωνική διάσταση των συλλογικών διεργασιών. • Να ενσωματώσουν στην εικαστική τους (συν)εργασία τη δομή και τη διαδικασία της (συν)απόφασης, της (συν)αντίληψης και της 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εργάζονται εικαστικά σε θεματικές που συμβάλλουν στην κατανόηση των αξιών του άλλου και προοικονομούν την υιοθέτηση στάσεων και συμπεριφορών που αποτρέπουν και αποκλείουν τη ρητορική μίσους στην ενδοσχολική, δημιουργική επικοινωνία και διάδραση αναδεικνύοντας τον αμοιβαίο σεβασμό. M1, M3 • Ακολουθούν στρατηγικές συλλογικής στοχοθεσίας στις δράσεις και τις εκδηλώσεις που σχεδιάζουν και υλοποιούν εικαστικές δράσεις που προάγουν συλλογικούς οραματισμούς για τη σχολική αισθητική και ευημερία (π.χ. αισθητική επιμέλεια και διακόσμηση της σχολικής τάξης, εξωραϊσμός παραμελημένων χώρων του σχολείου, αισθητική διαμόρφωση της σχολικής αυλής κ.λπ.). M1, M2, M3 • Αξιοποιούν τις σχεσιακές πρακτικές και τις σωματικές επιτελέσεις και δράσεις, ως κοινωνικοποιητικές και εκπαιδευτικές διεργασίες που προάγουν τη συνέργεια των τεχνών και την ελεύθερη έκφραση ενάντια σε κάθε κοινωνική διάκριση. M1, M3 • Εργαζόμενοι/-ες σε σταθμούς

Κοινωνικές δεξιότητες		(συν)ευθύνης.	<p>εικαστικής δημιουργίας και μάθησης διερευνούν διακριτά πεδία της γνώσης και της τέχνης και «μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν» με αυτάρκεια και ελευθερία, αξιοποιώντας συνεργατικές πρακτικές και πειραματιζόμενοι/-ες με τα εικαστικά υλικά, μέσα και τις τεχνικές θέτοντας κοινούς στόχους. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εργάζονται με εικαστικά μέσα πάνω στην ανάδειξη και υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντός της σχολικής κοινότητας. M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν τις μαθησιακές τους στρατηγικές με μεθοδικότητα, ειλικρίνεια και τιμιότητα και εντοπίζουν τις πρακτικές που ταιριάζουν καλύτερα στην ιδιοσυγκρασία και τον μαθησιακό τους τύπο. M2, M3 • Επιλέγουν και προτιμούν ομαδικές τεχνικές αξιολόγησης, ετεροαξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης που καλλιεργούν τη θετική απόκριση στις εικαστικές δημιουργίες των συμμαθητών/τριών τους (π.χ. παρουσιάζω έναν κριτικό σχολιασμό που έχει στόχο να ενισχύσει τη δημιουργική συμπεριφορά του/της συμμαθητή/-τριας μου, γράφω έναν σύντομο έπαινο δείχνοντας την εκτίμησή μου για τη συνεργασία των μελών της ομάδας κ.λπ). M3 • Παρατηρούν και αξιολογούν προφορικά ή γραπτά την ικανότητά τους να επικοινωνούν και να συνεργάζονται με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους προβάλλοντας τα θετικά τους στοιχεία και περιγράφοντας στρατηγικές που μπορούν να αμβλύνουν αρνητικές στάσεις και συμπεριφορές που υποσκάπτουν
-----------------------	--	---------------	---

<p>Κοινωνικές δεξιότητες</p>			<p>τη συνεργασία. M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δέχονται την καλοπροαίρετη κριτική από τους/τις συμμαθητές/-τριές τους, αποκρίνονται με ευγένεια σε επιχειρήματα που έχουν στόχο τη βελτίωσή τους και αντιμετωπίζουν με τόλμη, ειλικρίνεια και σύνεση τυχόν κακόπιστα σχόλια ή κριτική. M3 • Αναλαμβάνουν το μερίδιο της ευθύνης που τους αναλογεί για κάθε συμμετοχική και συλλογική εικαστική δράση και δραστηριότητα στην οποία συμμετέχουν. M2, M3
<p>Δεξιότητες του νου</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ρουτίνες σκέψης (π.χ. thinking routines – project zero) ως ευέλικτο, συνεργατικό εργαλείο ανάλυσης και σύνθεσης απόψεων • Λειτουργική εμπάθυνση σε εικαστικές, κοινωνικές, φιλοσοφικές, πολιτικές, επιστημονικές ή άλλες ιδέες – σύνδεση θεωρίας και πράξης • Ανάπτυξη, ενίσχυση και αξιοποίηση της αποκλίνουσας σκέψης 	<ul style="list-style-type: none"> • Να υιοθετήσουν ρουτίνες σκέψης, ως μέθοδο συμμετοχικής ανάλυσης και σύνθεσης θεμάτων απόψεων και εμπειριών. • Να επεξεργάζονται και να εξατομικεύσουν υπάρχοντα μοντέλα ρουτίνων σκέψης (π.χ. visible thinking, 4Cs κ.λπ.) ή να επεξεργάζονται νέα απλά μοντέλα με βάση τα ατομικά και συλλογικά βιώματα (ατομική εμπειρία και εμπειρία της τάξης). • Να αξιοποιούν τις ρουτίνες σκέψης ως εργαλείο σύνθεσης της εικαστικής, αισθητικής θεωρίας με την εικαστική πράξη. • Να αξιοποιούν μεθόδους που στηρίζονται σε ρουτίνες σκέψης ως μεθοδολογικό και αναστοχαστικό εργαλείο που οικοδομεί την εικαστική σκέψη και συστηματοποιεί την εικαστική εργασία. • Να εκδηλώνουν ευρύτητα στον τρόπο σκέψης και απόφασης, τόσο όσον αφορά το σκέλος της ανάλυσης των θεμάτων όσο και το σκέλος της εικαστικής σύνθεσης. • Να τολμούν να αναλαμβάνουν το ρίσκο της αποκλίνουσας σκέψης ως στοιχείο έμπνευσης, χειρονομίας, σύνθεσης και εκδήλωσης της εικαστικής και εννοιολογικής πρόθεσής τους. • Να αξιολογούν με ειλικρίνεια τα 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποιούν στην αναλυτική διαδικασία τόσο της εικαστικής πράξης, όσο και της θεωρητικής και ιστορικής επισκόπησης, ρουτίνες σκέψης. M2 • Εμβαθύνουν στη λειτουργική σύνδεση θεωρητικών εννοιών, χρησιμοποιώντας το παράδειγμα, την προσομοίωση και το πείραμα. M2 • Τολμούν να ακολουθήσουν τις σκέψεις και τα οράματά τους, ακόμα κι όταν αυτά δε φαίνονται εφαρμόσιμα από την πρώτη ματιά, τόσο κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού προσχεδίων και δοκιμών, όσο και κατά τη διαδικασία μορφοπλαστικής οργάνωσης και παραγωγής της τελικής εικαστικής εργασίας. M2 • Αναζητούν, επιλέγουν και οικειοποιούνται τα εικαστικά παραδείγματα που τους/τις συγκινούν και αποκωδικοποιούν τους μηχανισμούς και τις στρατηγικές που τα συγκρότησαν αναπτύσσοντας κριτικά κείμενα στο εικαστικό σημειωματάριό τους. M2 • Αναζητούν το θεωρητικό σκέλος της εικαστικής πράξης και το πραξιακό σκέλος της εικαστικής θεωρίας σε κάθε αισθητική τους

<p>Δεξιότητες του νου</p>		<p>αποτελέσματα των επιλογών στο επίπεδο της έμπνευσης, της ενόρασης, της σκέψης, της μεθοδολογίας και της εικαστικής πράξης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να εκφράζουν ελεύθερα και να περιγράφουν αναλυτικά τη στρατηγική σκέψης που ακολούθησαν. 	<p>εμπειρία, και επικοινωνούν τις ιδέες και τις σκέψεις τους χρησιμοποιώντας κατάλληλη ορολογία. M1, M2</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν με τιμότητα την αποτελεσματικότητα των εμπνεύσεων και των σκέψεών τους συγκρίνοντας τις αρχικές επιθυμίες και προθέσεις με την τελική εικαστική εργασία. M2 • Αξιολογούν τη θεωρητική υπόσταση των εικαστικών τους πράξεων και την εικαστική πρακτικότητα των θεωρητικών τους εμπνεύσεων καταρτίζοντας λίστες που καταγράφουν τις αρχικές ιδέες και τα τελικά αποτελέσματα. M2 • Αποτιμούν και επανασχεδιάζουν τις ρουτίνες σκέψης που ακολουθούν, εξατομικεύοντας τα κρίσιμα ερωτήματα, ώστε να συνάδουν με τον μαθησιακό τύπο και τις πρακτικές εργασίας τους. M2
----------------------------------	--	--	--

7ος Συμπληρωματικός Άξονας: Ψηφιακός Γραμματισμός και Γραμματισμός των Μέσων

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
<p>Ψηφιακή νοημοσύνη</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κανόνες και πρωτόκολλα ασφάλειας στο διαδίκτυο • Εντοπισμός, διαχείριση και αποφυγή απειλών στον κυβερνοχώρο (βίαιο-προσβλητικό-άσεμνο - ρατσιστικό κ.λπ. περιεχόμενο) • Αντίληψη πλαισίου επεξεργασίας 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα των κανόνων και των πρωτοκόλλων ασφάλειας για τη χρήση του κυβερνοχώρου. • Να εντοπίζουν και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά απειλές διαδικτυακής βίας και εκφοβισμού (cyber bullying) και να αποκλείουν επιθέσεις άσεμνου και προσβλητικού περιεχομένου. • Να αντιλαμβάνονται, να οικειοποιούνται και να αξιοποιούν με αύξουσα ευχέρεια το λειτουργικό πλαίσιο εφαρμογών 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υιοθετούν στρατηγικές αναζήτησης ψηφιακού υλικού, αξιοποιώντας εργαλεία και πλαίσια που εξασφαλίζουν την ασφάλειά τους. M3 • Γνωρίζουν και αξιοποιούν με ετοιμότητα και αποτελεσματικότητα τα πρωτόκολλα αντιμετώπισης σε περίπτωση έκθεσης σε ακατάλληλο για την ηλικία τους ψηφιακό περιεχόμενο. M3 • Οικειοποιούνται το λειτουργικό

<p>Ψηφιακή νοημοσύνη</p>	<p>ψηφιακού υλικού (π.χ. εικόνα bitmap, διανυσματική εικόνα, κανάλια ήχου-εικόνας / βίντεο)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κριτική-συνδυαστική αξιοποίηση ψηφιακών μέσων με απτικές εικαστικές εργασίες 	<p>επεξεργασίας εικόνας και ήχου (bitmap, vector, πολυκάναλη επεξεργασία ήχου και βίντεο).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αξιοποιούν και να εντάσσουν δημιουργικά και κριτικά το λειτουργικό πλαίσιο των εφαρμογών επεξεργασίας εικόνας και ήχου (bitmap, vector, πολυκάναλη επεξεργασία ήχου και βίντεο) στην εικαστική τους εργασία. • Να προτείνουν δημιουργικές ψηφιακές εργασίες, εστιάζοντας και επιλέγοντας από το λειτουργικό πλαίσιο των εφαρμογών και των λογισμικών που γνωρίζουν. • Να συνδυάζουν την απτική εικαστική εργασία τους με ψηφιακές διευκολύνσεις και επεκτάσεις δημιουργώντας σύνθετα ψηφιακά, πολυτροπικά έργα. • Να εξελίσσουν την απτική εικαστική εργασία τους, αφομοιώνοντας λογικές και λειτουργίες του ψηφιακού κόσμου. 	<p>περιβάλλον των υπολογιστικών μονάδων και των εφαρμογών – λογισμικών, αναπτύσσοντας με αύξουσα ευχέρεια εξατομικευμένες στρατηγικές χρήσης των επιμέρους εργαλείων.</p> <p>M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διακρίνουν και κατανοούν τη λειτουργική και επεξεργαστική αξία των διαφορετικών τύπων αρχείου εικόνας, ήχου και βίντεο, συνδέοντάς τα με πρακτικές εικαστικές εργασίες. M2 • Επιλέγουν και υλοποιούν τη συντομότερη και ακριβέστερη διαδρομή στις ψηφιακές εικαστικές εργασίες τους, χρησιμοποιώντας συνδυασμούς πληκτρολόγησης εντολών. M1 • Συνδέουν τις απτικές εικαστικές εργασίες τους με ψηφιακά εργαλεία και εφαρμογές, δημιουργώντας προσομοιώσεις και βοηθητικά αρχεία επεξεργασίας που διευκολύνουν και επαληθεύουν τους στόχους και τις επιδιώξεις τους. M1, M2 • Συνδυάζουν και αξιοποιούν σε εικαστικά δοκίμια και εικαστικές εργασίες, αναλογικά και ψηφιακά εργαλεία και λειτουργίες των ψηφιακών μέσων και εφαρμογών, εστιάζοντας σε εικαστικά κινήματα, τεχνοτροπίες και μορφικά χαρακτηριστικά, ανανεώνοντας παράλληλα την οπτική τους για την ιστορία της τέχνης. M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν και μοιράζονται εμπειρίες και προτάσεις από την εξατομικευμένη χρήση των ψηφιακών μέσων και εφαρμογών. M2 • Αξιολογούν βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων που αφορούν την προσβασιμότητα, τη λειτουργικότητα, την εμφάνιση και την πληρότητα σε εργαλεία και μέσα, τα λειτουργικά περιβάλλοντα των υπολογιστικών
---------------------------------	--	--	--

Ψηφιακή νοημοσύνη			<p>μονάδων, των εφαρμογών και των λογισμικών που χρησιμοποίησαν σε πρόσφατη εργασία. M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμούν την αναγκαιότητα χρήσης των ψηφιακών μέσων και εφαρμογών και απορρίπτουν κατά περίπτωση την άσκοπη και ανώφελη χρήση τους. M2 • Αξιολογούν την προσφορά των ψηφιακών μέσων στη διαδικασία υλοποίησης των απτικών εικαστικών εργασιών τους και σχολιάζουν κριτικά την απόδοσή τους, καταθέτοντας σύντομο κείμενο στο εικαστικό τους σημειωματάριο. M2
Ψηφιακές ικανότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση ψηφιακών μέσων δυναμικής παρουσίασης περιεχομένου (e-portfolio blog, radlet, sutori κ.λπ). • Παραγωγή, ανάλυση και σύνθεση ψηφιακών μορφών γλωσσικών κειμένων εικόνας, ήχου ή/και βίντεο • Επεξεργασία εικόνων, βίντεο και ήχου με ποιοτικά στοιχεία και προδιαγραφές και παραγωγή αρχείων jpeg, avi, mp3, mp4 	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνθέσουν συνεκτικές παρουσιάσεις ιστορικού, θεωρητικού ή εικαστικού δίνοντας έμφαση στην πληρότητα του περιεχομένου. • Να αξιοποιούν τα απαραίτητα και μόνο εργαλεία μετάβασης και κίνησης σε εφαρμογές παρουσίασης, αποφεύγοντας τον, χωρίς περιεχόμενο και νόημα, εντυπωσιασμό. • Να παράγουν ψηφιακές εικαστικές συνθέσεις στατικής ή κινούμενης εικόνας με εικαστική πληρότητα και ποιοτικά χαρακτηριστικά, αξιοποιώντας τα απαραίτητα ψηφιακά εργαλεία. • Να επεξεργάζονται φωτογραφίες ή άλλα εικονιστικά τεκμήρια παράγοντας εικαστικές συνθέσεις και ανανοηματοδοτούν το αρχικό περιεχόμενο. • Να συνθέτουν εικόνες με ήχο, δημιουργώντας νοηματικούς συσχετισμούς και αντιτίξεις. • Να δημιουργούν μικρής διάρκειας stop motion animation, με ποικιλία τεχνικών. • Να συγκρίνουν και να αναγνωρίζουν τεχνικές επεξεργασίας εικόνας, ήχου και βίντεο με ανάλογα παραδείγματα από τις εικαστικές και τις 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν ψηφιακές παρουσιάσεις θεωρητικού και εικαστικού περιεχομένου, στις οποίες ενσωματώνουν με αισθητικά άρτιο τρόπο κείμενα, εικόνες, μουσική, ήχους και βίντεο εστιάζοντας σε εικαστικά (ιστορικά και θεωρητικά και εργαστηριακά) παραδείγματα. M1, M3 • Επεξεργάζονται ψηφιακά εικόνες, ήχους και βίντεο, με συγκεκριμένα αισθητικά κριτήρια και αύξουσα τεχνική ικανότητα. M1 • Φέρνουν εις πέρας με υπομονή και μεθοδικότητα πολύπλοκες ψηφιακές εικαστικές εργασίες, που συνδυάζουν απτικές και ψηφιακές ικανότητες και δεξιότητες. M1 • Ενσωματώνουν θεματικές, τεχνικές και μορφοπλαστικές αναζητήσεις και προσεγγίσεις της εικαστικής πράξης στις ψηφιακές τους εργασίες (πορτρέτο, τοπίο, λαζούρα, κορεσμός, διαφάνεια κ.λπ.). M1, M2 • Σχεδιάζουν και υλοποιούν πολύπλοκες ψηφιακές συνδέσεις λήψης ήχου - εικόνας και σύνδεσής τους σε παράγωγα έργα animation με ποικίλες τεχνικές. M1 • Συνθέτουν εικόνες από εικαστικές

<p>Ψηφιακές ικανότητες</p>		<p>εφαρμοσμένες τέχνες.</p>	<p>τους εργασίες με μουσικά κείμενα και παράγουν βιντεοπαρουσιάσεις με μεταβάσεις και υποτιτλισμό, προετοιμάζοντας ένα σποτ για την ετήσια έκθεσή τους. M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνδέουν κριτικά τις ψηφιακές γνώσεις και ικανότητές τους με τον κόσμο της εικονιστικής υποστήριξης προϊόντων (γραφιστική, διαφήμιση κ.λπ.). M1, M3 • Αναγνωρίζουν και αναλύουν αισθητικά τα τεχνικά ψηφιακά χαρακτηριστικά σε πολυμεσικά εικαστικά έργα. M2 • Σχεδιάζουν στρατηγικά και μεθοδολογικά την υλοποίηση μεικτών εικαστικών σχεδίων εργασίας (project) και δημιουργούν παρουσιάσεις που περιέχουν απτικό και ψηφιακό σκέλος. M1, M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καταγράφουν και αποτιμούν ομαδικά ψηφιακές εμπειρίες που απέδωσαν σημαντικό εικαστικό αποτέλεσμα και υιοθετούν αντίστοιχες στρατηγικές περιγράφοντας τα αποτελέσματα στην τάξη. M2 • Συζητούν και ανταλλάσσουν απόψεις, προτάσεις και ιδέες για το αισθητικό αποτέλεσμα των εικαστικών ψηφιακών εργασιών τους, συγκρίνοντας και αξιολογώντας τα αποτελέσματα της εργασίας τους με εργασίες συμμαθητών/τριών τους, ή προηγούμενες εργασίες τους. M2 • Αξιολογούν την ψηφιακή στρατηγική επίλυσης ζητημάτων που ακολούθησαν και προτείνουν εναλλακτικές διαδρομές χρήσης των μέσων και των εφαρμογών. M2 • Κοινοποιούν σε ιστολόγια και αποθετήρια τα ψηφιακά εικαστικά τους δοκίμια, ώστε να αλληλεπιδρούν με τη σχολική και ευρύτερη τοπική κοινότητα,
--------------------------------	--	-----------------------------	---

Ψηφιακές ικανότητες			<p>αποτιμώντας κριτικά τις εντυπώσεις από τα σχόλια των θεατών με σύντομες σημειώσεις στο εικαστικό σημειωματάριο. M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούν την καταλληλότητα των αρχείων που εξάγουν τις ψηφιακές εργασίες τους ως προς την ποιότητα, το μέγεθος και την προσβασιμότητα για κάθε επιλεγόμενη χρήση. M2
Ψηφιακές δεξιότητες	<ul style="list-style-type: none"> • Κριτική επιλογή ψηφιακών εργαλείων (παρουσίασης, επεξεργασίας, επικοινωνίας) • Χρήση συνεργατικών εργαλείων ψηφιακής επεξεργασίας υλικού • Δεξιότητες αρχειοθέτησης και διαχείρισης ψηφιακού υλικού • Αναγνώριση και αξιοποίηση επιμέρους ψηφιακών εργαλείων που συνδέονται με τον οπτικό και εικαστικό γραμματισμό 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά και τις δυνατότητες των ψηφιακών εργαλείων και να επιλέγουν το καταλληλότερο και πλέον εύχρηστο εργαλείο για κάθε ψηφιακή εργασία που θέλουν να κάνουν. • Να λειτουργούν ευέλικτα μέσα στο περιβάλλον εφαρμογής των ψηφιακών εργαλείων και να χρησιμοποιούν με ευχέρεια και ετοιμότητα τις δυνατότητες που προσφέρει το ψηφιακό εργαλείο και περιβάλλον. • Να επικοινωνούν και να αλληλεπιδρούν με ευχέρεια μέσα από συνεργατικές ψηφιακές εφαρμογές (web2.0). • Να διαχειρίζονται μεθοδικά και δημιουργικά τα ψηφιακά τεκμήρια που συλλέγουν και παράγουν. • Να αναγνωρίζουν και να συνδέουν ψηφιακές λειτουργίες με το περιεχόμενο, τη γραμματική και το συντακτικό του εικαστικού γραμματισμού. • Να αντιλαμβάνονται τη δημιουργική διάσταση του ψηφιακού κόσμου και να ενσωματώνουν ψηφιακές πρακτικές στην εικαστική τους εργασία. • Να οικειοποιούνται και να χρησιμοποιούν την τεχνική γλώσσα των ψηφιακών εφαρμογών και εργαλείων. • Να αναπτύσσουν την προσωπική στρατηγική χρήσης των ψηφιακών εφαρμογών και εργαλείων. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνεργάζονται σε web 2.0 εφαρμογές επεξεργασίας κειμένου, (κινούμενης) εικόνας και ήχου, παράγοντας πρωτότυπες εικαστικές, ψηφιακές εργασίες και ψηφιακές παρουσιάσεις. M1, M3 • Αναπτύσσουν την απαραίτητη ψηφιακή ορολογία επικοινωνίας των ψηφιακών μέσων και εφαρμογών μέσα από συστηματικές και εστιασμένες δραστηριότητες που απαιτούν χρήση της ψηφιακής ορολογίας (π.χ. γραπτά κείμενα, προφορικές περιγραφές, σχέδια και σχεδιαγράμματα με λεζάντες, σκίτσα με μπαλόνια διαλόγου κ.λπ.). M2 • Αρχιεθετούν και αποθηκεύουν όλα τα ψηφιακά τους αρχεία αξιοποιώντας κώδικες και ονομασίες για ευκολότερη πρόσβαση. M1 • Εξάγουν τις ψηφιακές εργασίες τους στα κατάλληλα κατά περίπτωση ψηφιακά format και αποθηκεύουν συστηματικά τα επεξεργασίμα αρχεία για περαιτέρω χρήση και αξιοποίηση. M1, M3 • Αναγνωρίζουν και οικειοποιούνται βασικές κατηγορίες ψηφιακών εργαλείων επεξεργασίας (επιλογής αποκοπής περιοχών, τόνων, χρώματος, εφέ κ.λπ.) σε κάθε επιμέρους εφαρμογή και λογισμικό που χρησιμοποιούν, και ανταλλάσσουν

<p>Ψηφιακές δεξιότητες</p>			<p>γνώσεις και εμπειρίες με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους αξιοποιώντας πρακτικές αλληλοδιδασκαλίας. M1, M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συνδυάζουν τις ψηφιακές δυνατότητες που τους παρέχουν τα ψηφιακά μέσα και εργαλεία για την παραγωγή ψηφιακών εικαστικών δοκιμίων που εστιάζουν στα ποιοτικά και αισθητικά κριτήρια, και εφαρμόζουν στην πράξη τις αρχές του οπτικού γραμματισμού. M1 • Αναγνωρίζουν και επαληθεύουν τις πηγές του περιεχομένου που ενσωματώνουν στις θεωρητικές ή ψηφιακές εργασίες τους, τόσο ως προς την εγκυρότητά τους, όσο και ως προς την ελευθερία των δικαιωμάτων. M1 • Σχεδιάζουν και εφαρμόζουν σύντομα δομημένα ψηφιακά ερωτηματολόγια για την επικοινωνία και την αποτίμηση των εικαστικών τους δράσεων στη σχολική και ευρύτερη κοινότητα. M1 • Συνδυάζουν εικαστικά, εικονιστικά και γλωσσικά στοιχεία σε πολυτροπικές εργασίες και προτάσεις θεωρητικού ή εργαστηριακού χαρακτήρα. M1 • Υιοθετούν εικαστικές πρακτικές αρχαϊκής τέχνης και οικοδομούν αποθετήρια εικαστικών τεκμηρίων και εργασιών στο σχολείο με στόχο τη διάσωση της σχολικής ιστορίας, την έκφραση αιτημάτων, αλλά και την επανεφεύρεση του εαυτού, ή την υποστήριξη και ενίσχυση της σχολικής συλλογικότητας. M1, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν και αποτιμούν ομαδικά τις πολυτροπικές ή εικονιστικές ψηφιακές εργασίες τους, αναλύοντας τις αναγνώσεις και τις συνθέσεις των επιμέρους στοιχείων με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. M2 • Αξιολογούν τις ψηφιακές
----------------------------	--	--	--

Ψηφιακές δεξιότητες			<p>στρατηγικές επικοινωνίας και επεξεργασίας σε κάθε ψηφιακή εφαρμογή και εργαλείο και συγκρίνουν τις ευκαιρίες και δυνατότητες συμπληρώνοντας φύλλα εργασίας με βάση συγκεκριμένα κριτήρια και ρουμπρίκες. M2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καταγράφουν την ψηφιακή στρατηγική που ακολουθούν σε κάθε νέα εφαρμογή, ώστε να αναπτυχθεί συλλογική εμπειρία αποτίμησης και να συνταχθούν οδηγοί στρατηγικών τάξης που θα λειτουργήσουν επικοινωνιακά στη διάχυση της εμπειρίας της κοινότητας μάθησης. M2, M3 • Διαχειρίζονται και εμπλουτίζουν δυναμικά το διαχρονικό σχολικό αποθετήριο εικαστικών εργασιών, το οποίο αξιοποιούν ως διαρκή πόλο αναφοράς και αναστοχασμού και αειφορίας της σχολικής εικαστικής δημιουργίας. M2, M3
---------------------	--	--	--

8ος Συμπληρωματικός Άξονας: Συνέργεια των Τεχνών – Διεπιστημονικότητα – Διαθεματικότητα

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Συνέργεια με την αρχιτεκτονική	<ul style="list-style-type: none"> • Κινήματα τέχνης και αρχιτεκτονικής • Στοιχεία αρχιτεκτονικής στα εικαστικά έργα • Ονειρική ουτοπία του μέλλοντος • Σκηνικά με αναφορά στην ιστορία, τη λογοτεχνία κ.ά. • Επαναπλαισίωση του χώρου (space contextualization) • Συσχέτιση μορφικών στοιχείων με την 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν την επιρροή των εικαστικών κινήματων του 20ού αιώνα στην αρχιτεκτονική. • Να αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά της ουτοπικής, φουτουριστικής κ.ά. αρχιτεκτονικής σε άλλες εικαστικές μορφές. • Να συνδέουν την αρχιτεκτονική με υλικά, μέσα και τεχνικές της εικαστικής δημιουργίας, π.χ. τη γλυπτική, το βιτρό κ.ά. • Να αναγνωρίζουν δομικά στοιχεία της αρχιτεκτονικής, π.χ. κίονες, αετώματα κ.ά., σε άλλες μορφές εικαστικών τεχνών. • Να κατανοούν και να αναλύουν 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συσχετίζουν ζωγραφικά και γλυπτά έργα του 20^{ου} αιώνα με έργα αρχιτεκτονικής σε παιχνίδι μνήμης Quiz που σχεδιάζουν οι ίδιοι/-ες με έργα. M2, M3 • Αναλύουν χαρακτηριστικά κτιρίων και τα συνδέουν με κινήματα τέχνης. M2 • Αναλύουν έργα και συζητούν για την τεχνική βιτρό στη θρησκευτική αρχιτεκτονική (καθεδρικοί ναοί) και την κοσμική τέχνη (art nouveau). M2 • Δημιουργούν μια ψηφιακή ουτοπία με αφορμή εικαστικά έργα και δημιουργούν χρηστικά γλυπτά

<p>Συνέργεια με την αρχιτεκτονική</p>	<p>αρχιτεκτονική</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάλυση ρίσκου και αυτενέργεια • Αισθητική και συμβολική σημασία αρχιτεκτονικών μορφών άλλων πολιτισμών • Πέτρινοι ιαπωνικοί κήποι • Η φωτογραφία ως μέσο μεταφοράς αφηγηματικού νοήματος • Σημειωτικές αναγνώσεις πολυτροπικών κειμένων • Εικαστική performance και συνέργεια των τεχνών 	<p>ιδέες, μορφές, λύσεις και προσεγγίσεις στην αρχιτεκτονική.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αξιολογούν την αλλαγή που επιφέρει η επαναπλασίωση κτιρίου ή εσωτερικού χώρου. • Να διακρίνουν το ύφος (παραδοσιακό, τοπικό, σύγχρονο, μοντέρνο, μεταμοντέρνο κ.ά.) στην αρχιτεκτονική. • Να διερευνούν το νόημα εικονιστικών κειμένων (φωτογραφιών) και να προβαίνουν σε ερμηνείες. • Να αναγνωρίζουν τη δημιουργική συμμετοχή των επισκεπτών στις εκθέσεις με παραστατικά εικαστικά. • Να αναγνωρίζουν τα μορφικά στοιχεία στη land art, την performance και να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ του θεάτρου και της εικαστικής επιτέλεσης. 	<p>εμπνεόμενοι/-ες από έργα σύγχρονων καλλιτεχνών . M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν παραδείγματα θεατρικών σκηνικών και τα τροποποιούν εμπλουτίζοντας με παρεμβάσεις ψηφιακής τεχνολογίας . M2, M1 • Αναζητούν επιρροές του Παρθενώνα σε γλυπτά και στη ζωγραφική. M2, M3 • Ερευνούν εσωτερικούς και εξωτερικούς ξεχασμένους ή παραμελημένους χώρους που θα μπορούσαν να εξωραϊσθούν και υλοποιούν ομαδοσυνεργατική εγκατάσταση την οποία και φωτογραφίζουν. M1 • Αναλύουν την αλλαγή που επιφέρει ο εξωραϊσμός και η αναπαλαίωση κτιρίων σε εικαστικά έργα. M2, M3 • Αναλύουν την αλλαγή που επιφέρει ή εσωτερική αναμόρφωση χώρου. M2, M3 • Αναζητούν την προσέγγιση της αιεροφίας σε εικαστικά έργα. M2, M3 • Στοχάζονται για το ύφος των εικαστικών ο έργων. M2 • Έρχονται σε επαφή με σύγχρονα αρχιτέκτονα έργα. M2 • Φωτογραφίζουν, εργαζόμενοι/-ες σε ομάδες, την ανάμειξη δύο σταγόνων διαφορετικών χρωμάτων σε διάφανο δοχείο νερού. Καταγράφουν το αποτέλεσμα στο εικαστικό τους σημειωματάριο και επεξεργάζονται τις φωτογραφίες ώστε να δημιουργήσουν μια αφήγηση. M1 • Αφηγούνται ιστορίες και νοήματα μέσω φωτογραφιών άλλων και δικών τους. M1, M2 • Συζητούν και αναστοχάζονται εστιάζοντας σε εικαστικά συμμετοχικά έργα και σχεδιάζουν performance για έναν δημόσιο χώρο της περιοχής τους. M1, M2 • Συγκρίνουν το μορφικό στοιχείο «γραμμή» σε σύγχρονα εικαστικά έργα. M2, M3
--	---	--	---

<p>Συνέργεια με την αρχιτεκτονική</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν για τους πέτρινους ιαπωνικούς κήπους και την αισθητική και συμβολική τους σημασία. M2 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παίζουν το παιχνίδι «Πάρε θέση» χρησιμοποιώντας φράσεις μεγάλων αρχιτεκτόνων και επιχειρηματολογούν αιτιολογώντας τη θέση τους. M1, M2, M3 • Σχολιάζουν μαζί με τους/τις εκπαιδευτικούς τον τρόπο με τον οποίο η ανακίνηση-παρέμβαση στον χώρο επηρεάζει το νόημά του και διεξάγουν διαδικτυακή δημοσκόπηση για εγκατάσταση εικαστικής παρέμβασης. M1, M2, M3
<p>Συνέργεια με τις τεχνολογικές επιστήμες</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακά μέσα ως μορφές έκφρασης • Υπολογιστική όραση και οπτική αναγνώριση μοτίβου • Ο κώδικας 01 και η ψηφιοποίηση των τεχνών • Αξιοποίηση εικαστικής γλώσσας • Μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως μέσα για ακτιβισμό • Σχέση ανθρώπου και τεχνητής νοημοσύνης • Τα δεδομένα του διακτύου: εικονικά δεδομένα, αλλά όχι φανταστικά 	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν την έννοια της ψηφιακής τέχνης. • Να εφαρμόζουν ψηφιακά προγράμματα επεξεργασίας εικόνας βίντεο και ήχου. • Να διακρίνουν τις μορφές της ψηφιακής τέχνης (βίντεο, καλλιτεχνική ψηφιακή εγκατάσταση, ψηφιακή ολογραφική προβολή, software art κ.ά.) • Να ονοματίζουν εικαστικούς καλλιτέχνες που εστιάζουν στην ψηφιακή τέχνη. • Να διακρίνουν μορφικά στοιχεία σε άλλα αναπαραστατικά συστήματα. • Να χρησιμοποιούν ψηφιακό βίντεο ή προβολές εικόνας (στατικής-κινούμενης) ή ολογράμματα με εικαστικό τρόπο. • Να σχεδιάζουν ηλεκτρονική σελίδα με εικαστική γλώσσα. • Να οργανώνουν ψηφιακή έκθεση σε ένα ψηφιακό μουσείο με εικαστική γλώσσα. • Να κατανοούν τη συσχέτιση τέχνης και κοινωνικής δικτύωσης ως μέσα επικοινωνίας για να 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διερευνούν διάφορες μεθόδους και τεχνικές της ψηφιακής τέχνης (H/Y και πολυμέσων) και καταγράφουν τρόπους προσαρμογής σε ποικίλες μορφές εικαστικών τεχνών. M1, M2, M3 • Χρησιμοποιούν απλά προγράμματα επεξεργασίας εικόνας με σκοπό τη μορφοπλαστική διαμόρφωση μιας εικόνας. M1, M3 • Επεξεργάζονται ψηφιακές φωτογραφίες συνδυάζοντας ασύνδετα αντικείμενα εμπνεόμενοι/-ες από το παράδειγμα σύγχρονων εικαστικών. M1 • Δημιουργούν animation με απλά αντικείμενα εμπνεόμενοι/-ες από το παράδειγμα και παρακολουθώντας οδηγίες animation. M1 • Διερευνούν τη διαδικασία δημιουργίας σουρεαλιστικών φωτογραφιών και κάνουν αντιπαράθεση με παραδείγματα που έχουν επεξεργαστεί ψηφιακά.

<p>Συνέργεια με τις τεχνολογικές επιστήμες</p>		<p>εισακουστεί η φωνή τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν ότι πίσω από τα αυτοματοποιημένα εικαστικά έργα υπάρχει η ανθρώπινη ευθύνη-δράση και ηθική. • Να κατανοούν το διαδίκτυο ως μέσο πληροφόρησης και ροής πληροφοριών για θέματα που βρίσκονται εκτός αυτού, στην πραγματική ζωή. 	<p>M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν έργα σύγχρονων εικαστικών ως αφόρμηση για τη δημιουργία δικών τους προβολών εικόνων πάνω σε αντικείμενα ή στον χώρο. M1, M2 • Ερευνούν τη σύζευξη της τέχνης με την τεχνολογία στο έργο Ελλήνων εικαστικών. M2, M3 • Κατανοούν την ύπαρξη αλγοριθμικής σύνδεσης μεταξύ της δημιουργίας και της αντίληψης εικαστικών έργων. M1, M3 • Διακρίνουν τα μορφικά στοιχεία στα σύγχρονα ψηφιακά εικαστικά έργα. M2 • Διακρίνουν ομοιότητες μεταξύ βελτιστοποιημένων τεχνητών νευρωνικών δικτύων και βιολογικής όρασης και αξιοποιώντας στοχαστικές διαθέσεις αναλύουν παραδείγματα νευρωνικών (neural) αλγορίθμων για τη δημιουργία καλλιτεχνικών εικόνων με διαφορετικό ύφος. M2, M3 • Διασκευάζουν δικές τους εικόνες χρησιμοποιώντας λογισμικό κατάλληλο για την ηλικία τους. M1 • Επισκέπτονται ψηφιακές εκθέσεις και συγκρίνουν έργα. M2, M3 • Σχεδιάζουν μια αφήγηση για εικαστικό έργο - βίντεο που εξελίσσεται σε δημόσιο χώρο (σταθμό, λιμάνι, πλατεία κ.λπ.).. M1, M3 • Σχεδιάζουν ηλεκτρονική σελίδα στο sch.gr με εικαστικό περιεχόμενο και αισθητική. M1 • Διαμορφώνουν εικαστικό εκθεσιακό χώρο και υλοποιούν εικαστική έκθεση ψηφιακά. M1 • Συζητούν για τον ρόλο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τη σχέση της τεχνολογίας και του χρόνου. M2, M3 • Έρχονται σε επαφή με έρευνες οι οποίες εστιάζουν στην αξιοποίηση των δεδομένων για την κατανόηση των προκαταλήψεων των ανθρώπων και την αξιολόγηση του
--	--	---	--

Συνέργεια με τις τεχνολογικές επιστήμες			<p>αντίκτυπου της τεχνολογίας στην ανθρωπότητα και συζητούν παραδείγματα εικαστικών έργων που αξιοποιούν δεδομένα. M2, M3</p> <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απαντούν σε ερωτήσεις και δημιουργούν ένα συννεφολέξο με τις απαντήσεις. M1, M2, M3 • Αναστοχάζονται κατά τη διάρκεια της εικαστικής πράξης, καθώς και πάνω στο αποτέλεσμά της. M1, M2 • Αξιολογούνται περιγραφικά με βάση τα εξής κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> – απόδοση μορφικών στοιχείων. M1 – αναγνώριση διαφορετικών περιόδων και τεχνοτροπιών και σύνδεση με το ιστορικό πλαίσιο. M2 – αισθητική και κριτική ανάλυση έργων τέχνης. M2, M3 – ενδιαφέρον και συμμετοχή. M1, M2, M3 – συνεργασία. M1, M2, M3 – αυτονομία και ανάληψη πρωτοβουλιών. M1, M2, M3
---	--	--	---

9ος Συμπληρωματικός Άξονας: Οπτικός Γραμματισμός–Πολυτροπικότητα–Σημειωτική

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Πολλαπλοί εικαστικοί γραμματισμοί	<ul style="list-style-type: none"> • Ποικίλοι εικαστικοί γραμματισμοί σε συνάρτηση με το είδος «κειμένου» των επιμέρους τεχνών (π.χ. ζωγραφική, γλυπτική, αρχιτεκτονική, αργυροχρυσοχοΐα, ψηφιδωτό, ψηφιακά πολυγλωσσικά κείμενα, εφήμερα 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αξιοποιούν δεξιότητες μάθησης (επικοινωνία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα, συνεργασία κ.λπ.) για την κατανόηση και δημιουργία νοημάτων μέσω διαφοροποιημένων εικαστικών γραμματισμών. • Να κατανοούν ότι κάθε είδος «εικαστικού κείμενου» έχει το δικό του εικαστικό «ιδίωμα» (ζωγραφικό ιδίωμα, γλυπτικό ιδίωμα κ.λπ.). 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στοχάζονται αξιοποιώντας ρουτίνες οπτικού εγγραμματισμού και αποκωδικοποιούν το νόημα των οπτικών αντιλήψεων, των οπτικών γλωσσών και της οπτικής μάθησης. M2 • Δημιουργούν ποικίλους εννοιολογικούς χάρτες αξιοποιώντας διαφορετικά (ως προς την εποχή, την τεχνική, το γλωσσικό ιδίωμα κ.λπ.) εικαστικά έργα και καταγράφουν την

<p>Πολλαπλοί εικαστικοί γραμματισμοί</p>	<p>τέχνη κ.λπ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Εικαστικοί γραμματισμοί ως προς τα μορφικά στοιχεία και τις αρχές σύνθεσης (π.χ. χρόνος, χώρος, αναλογίες άξονες, κατεύθυνση, χρυσή τομή, ακολουθία Fibonacci, λογαριθμική σπείρα κ.λπ.) ● Εικαστικοί γραμματισμοί ως προς τα υλικά, τα μέσα και τις τεχνικές κ.λπ.) ● Εικαστικοί γραμματισμοί ως προς το θέμα, το περιεχόμενο και το νόημα (σκοπός δημιουργίας-διαχείρισης πολυτροπικών κειμένων) ● Εικαστικοί γραμματισμοί ως προς αισθητικές αξίες (προσωπικές, κοινωνικές ή των πολιτισμών) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να χρησιμοποιούν το λεξιλόγιο των εικαστικών τεχνών αλλά και το λεξιλόγιο των επιμέρους «ιδιωμάτων» σε συνάρτηση με το ιστορικό πλαίσιο και τον πολιτισμό. ● Να εφαρμόζουν τα επιμέρους ιδιώματα και την ορολογία τους, τόσο στο επίπεδο της αισθητικής πρόσληψης και απόκρισης (προφορικά και γραπτά) όσο και σε εικαστικό πραξιακό επίπεδο (εικαστική δημιουργία, πολυτροπική δημιουργία κ.λπ.). ● Να στοχάζονται κριτικά εστιάζοντας στην τρίπτυχη σχέση δημιουργού – έργου – θεατή και να βελτιώνουν δεξιότητες αξιοποίησης της οπτικής γλώσσας τόσο στο επίπεδο της πρόσληψης και απόκρισης όσο και στο επίπεδο της δημιουργίας των εικαστικών έργων. ● Να αναγνωρίζουν και να λαμβάνουν υπόψη έννοιες της οπτικής γλώσσας (π.χ. προσέγγιση-αποστασιοποίηση, σύνδεση-αποσύνδεση, εξουσία-ισοτιμία, σχέσεις βλέματος, αναπαράσταση, διακειμενικότητα, πολυτροπικότητα κ.λπ.) τόσο στο επίπεδο της πρόσληψης και απόκρισης όσο και στο επίπεδο της δημιουργίας των εικαστικών έργων. ● Να κατανοούν ότι ο οπτικός στοχασμός συνιστά τον πυρήνα του οπτικού γραμματισμού γύρω από τον οποίο συγκροτούνται και συνδέονται με αλληλένδετο, ριζωματικό τρόπο όλα τα υπόλοιπα πεδία της οπτικής αντίληψης (οπτική γλώσσα, οπτική γραμματική, οπτική σύνταξη, οπτική μάθηση, οπτική επικοινωνία κ.λπ.). ● Να προβαίνουν σε κοινωνιοσημειωτικές αναγνώσεις ή και συνδέσεις με αντίστοιχα επιστημονικά πεδία. 	<p>ποικιλία των εικαστικών γραμματισμών επισημαίνοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές στα υλικά, τα μέσα, τα σύμβολα κ.ά.</p> <p>M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Αποκωδικοποιούν τις συνάψεις της εικαστικής, οπτικής γλώσσας με τη γλώσσα των μαθηματικών και χρησιμοποιούν τη μαθηματική γλώσσα ως εργαλείο για τη δημιουργία εικαστικών έργων M2, M1 ● Παρακολουθούν βίντεο που αναλύει τον τρόπο που η οπτική, εικαστική γλώσσα επικοινωνεί το βαθύ μυστήριο του σύμπαντος, της κίνησης, της ρευστότητας και του φωτός και συνδέουν το εικαστικό παράδειγμα με τη μαθηματική γλώσσα και την έρευνα. M2, M3 ● Διερευνούν νέες πολυτροπικές γλώσσες σε app πολυμέσων που προσεγγίζει ψηφιακά το εικαστικό έργο καλλιτέχνη της επιλογής τους, το κατεβάζουν στο tablet σχολείου και δημιουργούν τη δική τους διαδραστική έκδοση του έργου του. M1, M2, M3 ● Μαθαίνουν τη λειτουργία των αλγορίθμων αναδρομής και χρησιμοποιώντας το Scratch δημιουργούν την καμπύλη Koch. M1, M3 ● Δημιουργούν συλλογές πολυτροπικών κειμένων με θέματα όπως: εικόνα και ιδεολογία, εικόνα και στερεότυπα, εικόνα και προπαγάνδα, εικόνα και καλλιτεχνική διαμαρτυρία, και συζητούν το περιεχόμενό τους αναλύοντας έργα κ.ά. M1, M2, M3 ● Προσομοιώνουν τη δημιουργικότητα και δημιουργούν αυθεντικές εικαστικές εργασίες που «μιλούν από μόνες τους» μέσα από διαδικασίες αυτόματης γραφής, παιχνιδιών ελεύθερων συνειρμών και ονείρων, ή άλλων σουρεαλιστικών, ντανταϊστικών, συμβολιστικών κ.λπ. παιχνιδιών, και εκφράζουν το ασυνείδητο με τρόπο συναισθηματικό και
---	--	---	---

<p>Πολλαπλοί εικαστικοί γραμματισμοί</p>			<p>ολιστικό. M1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν το έργο των σουρεαλιστών ή ντανταϊστών καλλιτεχνών και εντοπίζουν ονειρικές σκηνές και συμβολικές εικόνες, απροσδόκητες, παράλογες αντιπαραθέσεις, παράξενα συγκροτήματα συνηθισμένων αντικειμένων, παιχνίδια και τεχνικές που δημιουργών τυχαία εφέ, παραμορφωμένες φιγούρες και βιομορφομορφές, πρωτόγονα ή παιδικά σχέδια κ.λπ. και δημιουργούν τις δικές τους σουρεαλιστικές εικαστικές συνθέσεις. M1, M2 • Συζητούν για το περιεχόμενο σουρεαλιστικών κειμένων (γλωσσικών εικονιστικών και ψηφιακών) και την επίδραση της οπτικής γλώσσας στην ατμόσφαιρα και τη δυναμική του μηνύματος M3 • Εργάζονται ομαδοσυνεργατικά, αναλύουν και ερμηνεύουν έργα διαφόρων καλλιτεχνών αναγνωρίζοντας τη σύνδεση με ποικίλες γλώσσες του επιστημονικού χώρου, όπως για παράδειγμα τη σύνδεση με τη γλώσσα της φυσικής, τη γλώσσα της τεχνολογίας και της πληροφορικής, τη γλώσσα της ιστορίας της τέχνης, τη γλώσσα της αειφορίας, τη βιωματική γλώσσα, τη γλώσσα της σωματικής και συναισθηματικής αντίδρασης (μιμική, γλώσσα του σώματος κ.λπ.). M2, M3 • Συζητούν με βάση τη θέση: «Οι πίνακες είναι προϊόν σκόπιμων, αλλά όχι προσχεδιασμένων μηνυμάτων» και τεκμηριώνουν με επιχειρήματα τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους. M2, M3 • Εκφράζουν άφατες σκέψεις και συναισθήματα μέσω της ενσώματης εικαστικής γραφής. M1 • Δημιουργούν εικαστικές εργασίες, συνδυάζοντας κώδικες της καθημερινής ζωής, της επιστήμης και της τέχνης. M1, M3
--	--	--	---

<p>Πολλαπλοί εικαστικοί γραμματισμοί</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Επιλέγουν δεξιότητες από τη λίστα που περιγράφει τα χαρακτηριστικά του επιστήμονα ή του/της καλλιτέχνη/καλλιτέχνιδας και επιχειρηματολογούν με βάση το ερώτημα «Ποια από τις δύο επαγγελματικές κατηγορίες διαθέτει τα χαρακτηριστικά του καλύτερου Project Manager». M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εμπλέκονται σε διαδικασίες ετεροαξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης των εργασιών τους. M1, M2, M3 • Συμπληρώνουν φύλλα εργασίας αποκωδικοποιώντας τις συνάφειες της εικαστικής, οπτικής γλώσσας με τη γλώσσα των μαθηματικών κ.ά. M2
<p>Πολυτροπικός γραμματισμός και πολυτροπική κατανόηση: Οι «κόσμοι» ως όλο (all worlds as one)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η σημασία της σημειωτικής-αποκωδικοποίησης - αποδόμησης των κόσμων για την κατανόηση της σύνδεσής τους 	<ul style="list-style-type: none"> • Να μεταφέρουν έννοιες από το επιστημονικό πεδίο και να τις μετασχηματίζουν δημιουργικά υπό το πρίσμα της εικαστικής και αισθητικής αντίληψης. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μελετούν σχετικά κείμενα και εντοπίζουν τις συνδέσεις του εικαστικού έργου και της θεωρίας της σχετικότητας. M2, M3 • Παρακολουθούν βίντεο και δημιουργούν δικό τους βίντεο για να αφηγηθούν τους τρόπους που χρησιμοποιούν τα διαφορετικά κείμενα για να επικοινωνήσουν το εικαστικό τους μήνυμα. M1, M2, M3 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εμπλέκονται σε διαδικασίες ετεροαξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης των εργασιών τους. M1, M2, M3 • Συμπληρώνουν φύλλα εργασίας αποκωδικοποιώντας τις συνάφειες της εικαστικής, οπτικής γλώσσας με τη γλώσσα των μαθηματικών κ.ά. M2
<p>Πολυτροπικότητα των</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Η αύξηση των 	<ul style="list-style-type: none"> • Να συσχετίζουν τις τέχνες και τις επιστήμες (πολλαπλή νοημοσύνη) 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p>

<p>τεχνολογιών και των νέων μέσων</p>	<p>οπτικών πληροφοριών και η κριτική κατανάλωση εικόνων</p>	<p>υπό το πρίσμα της κριτικής, στοχαστικής σκέψης και να αξιοποιούν την πρότερη γνώση σε νέα περιβάλλοντα (επίλυση προβλημάτων, λήψη αποφάσεων, παρατήρηση σχημάτων, αποκωδικοποίηση εννοιών, μηνυμάτων, συμβόλων κ.λπ.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Να αναγνωρίζουν ότι τα εικαστικά έργα θέτουν ερωτήματα και διερευνούν τρόπους αναμετάδοσης μηνυμάτων, εννοιών, ιδεών κ.λπ. που είναι αδύνατον να επικοινωνηθούν μέσω της φυσικής γλώσσας. ● Να κατανοούν τους οπτικούς κώδικες επικοινωνίας ως ιδιαίτερους κώδικες που συναρτώνται με το επιμέρους πολιτισμικό πλαίσιο και τις ιδιαίτερες πολιτισμικές αναπαραστάσεις. ● Να κατανοούν τον ρόλο της οπτικής ή άλλης αντίληψης στη δημιουργία οπτικών συμβάσεων και εννοιών. ● Να διακρίνουν τους διαφορετικούς τρόπους και τις διαφορετικές τεχνικές αφήγησης που αξιοποιούν οι καλλιτέχνες για να επικοινωνούν και να σχολιάζουν την πραγματικότητα καθώς και τον ρόλο του θεατή στη δημιουργία του νοήματος. ● Να κατανοούν σχήματα απάλειψης (έλλειψη, περίφραση, αναστολή, ταυτολογία κ.λπ.) τα οποία συμμετέχουν στην κατασκευή της οπτικής γλώσσας. ● Να αναγνωρίζουν ότι το οπτικό σύστημα διαθέτει το δικό του οπτικό, εικαστικό αλφάβητο (εικονογράμματα), γραμματική, σύνταξη κ.λπ. και χρησιμοποιεί τα δικά του σχήματα λόγου: μεταφορές, αλληγορίες, σύμβολα κ.λπ.). ● Να εφαρμόζουν το οπτικό αλφάβητο, τη γραμματική, τη σύνταξη κ.λπ. της οπτικής, εικαστικής γλώσσας και των επιμέρους ιδιωμάτων σε 	<p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Παρακολουθούν διαδραστικό έργο και στοχάζονται για τη σύνθεσή του, αξιοποιώντας στοιχεία της μεθοδολογικής προσέγγισης της γραμματικής του οπτικού σχεδιασμού των Gunther Kress και Theo van Leeuwen. Συζητούν για τον σκοπό του έργου και τους τρόπους με τους οποίους οργανώθηκε το πολυτροπικό κείμενο. Ερευνούν σε μικρές ομάδες τις δεξιότητες του 21^{ου} αιώνα που χρησιμοποιηθήκαν για την υλοποίησή του και παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της εργασίας τους στην ολομέλεια. <p>M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Παρακολουθούν βίντεο για τη δύναμη της εικονικής πραγματικότητας και στοχάζονται γύρω από το νόημα της φράσης: «Αναρωτιέμαι πώς το ένα και το μηδέν χορεύουν μέσα στην καρδιά σου». Εν συνεχεία δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα (animation, video κ.λπ.) χρησιμοποιώντας σύγχρονα ψηφιακά μέσα εστιάζοντας στους τρόπους που η σύγχρονη τεχνολογία μπορεί να αγγίζει το ανθρώπινο συναίσθημα. <p>M2, M1, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Μελετούν λεκτικά παιχνίδια και αναζητούν την ισοδυναμία – ταύτιση – αντίστιξη – διαφωνία κ.λπ. με την πραγματικότητα, τόσο των τίτλων, όσο και των έργων. <p>M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Παίζουν το παιχνίδι «Πάρε θέση» εστιάζοντας στη φράση «Το Μέσο είναι το Μήνυμα» και αναπτύσσουν την επιχειρηματολογία τους σε σχέση με τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους. M2, M3 ● Με αφορμή αφίσες ή έργα τέχνης συζητούν τρόπους με τους οποίους η συνέργεια εικονιστικών και γλωσσικών κειμένων αξιοποιείται ώστε να επηρεάσει τη στάση του θεατή- καταναλωτή, πολίτη κ.λπ. και στη συνέχεια
--	---	--	---

<p>Πολυτροπικότητα των τεχνολογιών και των νέων μέσων</p>		<p>συνάρτηση με τη μορφή τέχνης, την τεχνική κ.λπ. στην οποία εστιάζουν.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν ότι εκτός από το γλωσσικό σύστημα στη δημιουργία και την τροποποίηση του νοήματος μπορούν να συμμετέχουν και μη γλωσσικά συστήματα (οπτικό, μουσικό, ηχητικό, κινητικό, οπτικοακουστικό κ.λπ.). • Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους το κείμενο, οι εικόνες, τα σύμβολα, οι αναπαραστάσεις κ.λπ. αλληλεπιδρούν στις διάφορες μορφές εικαστικών τεχνών (διακειμενικότητα των εικαστικών τεχνών, π.χ. LHOOC, Marcel Ducamp, Mona Lisa, Leonardo da Vinci). • Να αναλύουν τη χρήση της οπτικής ή πολυτροπικής γλώσσας ψηφιακών μέσων για την κατασκευή και τη μεταφορά ιδέων και νοήματος. 	<p>επεξεργάζονται στο εικαστικό σημειωματάριό τους εικαστικές προτάσεις που έχουν ως στόχο τη «χειραγώγηση» του διεπιδραστικού συμμετέχοντα. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συζητούν για τη ρητορική της εικόνας όπως αξιοποιείται από το γλωσσικό ιδίωμα των γραφικών τεχνών, με στόχο την πολυτροπική νοηματοδότηση δεδομένων εστιάζοντας σε μελέτη έργων. M2, M3 • Πειραματίζονται με σχήματα αντικατάστασης και δημιουργούν τα δικά τους εικαστικά έργα με απώτερη επιδίωξη να επικοινωνηθεί η πρόθεση των δημιουργών. M1 • Χρησιμοποιούν δεδομένα που αφορούν γεγονότα της επικαιρότητας για να ευαισθητοποιήσουν τους/τις συνομηλίκους/-ές τους μέσα από τον πολύσημο λόγο της συνέργειας των τεχνών. M2, M3 • Συγκρίνουν εικονιστικά και γλωσσικά κείμενα που αξιοποιήθηκαν από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης για να προβληθεί ένα θέμα της επικαιρότητας και επιχειρηματολογούν για την αποτελεσματικότητα μεταφοράς του μηνύματος από τα διαφορετικά συστήματα. M2 • Φύλο – διαφήμιση και αναπαραγωγή στερεοτύπων. Πώς αντιμετωπίζεται το ανδρικό και γυναικείο σώμα στις διαφημίσεις M1, M2, M3
<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ετεροαξιολογούν τις εικαστικές προσπάθειες των συμμαθητών/τριών τους χρησιμοποιώντας την προσέγγιση της γραμματικής του οπτικού σχεδιασμού Gunther Kress και Theo van Leeuwen. M1, M2, M3 • Αυτοαξιολογούν το εικαστικό 			

			σημειωματάριο με τις εικαστικές τους προτάσεις που ως στόχο έχουν τη «χειραγώγηση» του διεπιδραστικού συμμετέχοντα M1, M2, M3
--	--	--	--

10ος Συμπληρωματικός Άξονας: Εικαστικές Τέχνες και Αειφορία

Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
Ο ρόλος του έργου τέχνης ως επένδυσης στο παρόν	<ul style="list-style-type: none"> • Ο τόπος και ο χρόνος • Πραγματικό και φανταστικό 	<p>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να διερευνούν την ανάγκη επίδρασης του καλλιτεχνικού έργου σε τόπο και χρόνο. • Να προβληματίζονται για τη λειτουργία του έργου τέχνης με θεματική φανταστική ή ουτοπική και να συζητούν για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της προσέγγισης. 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εκφράζουν γνώμες πάνω στην άποψη του Bourriaud, που υποστήριξε ότι ο ρόλος των έργων τέχνης δεν είναι πλέον να σχηματίζουν φανταστικές και ουτοπικές πραγματικότητες. M2, M3 • Συμμετέχουν σε παιχνίδι αντιλογίας που υποστηρίζει την αντίθετη άποψη, δηλαδή την αποτύπωση, προσκόλληση στο φανταστικό ή ουτοπικό. (Παραδείγματα από το ρομαντισμό - συμβολική, αλληγορική τέχνη). M2, M3
			<p>Δραστηριότητες αξιολόγησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται για τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον τους στις συζητήσεις και στην ανεύρεση ψηφιακών πηγών, για την οργάνωση του υλικού και για την παρουσίασή του. M2, M3
Ο ρόλος του/της καλλιτέχνη/-ιδας ως ενεργού/ής πολίτη που συμμετέχει στον κοινωνικό διάλογο και την κοινωνική πράξη	<ul style="list-style-type: none"> • Η σχέση μας με τη φύση και η αντίληψη για την πρόοδο • Αποανάπτυξη, μια εναλλακτική για τη βιωσιμότητα και την αειφορία 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται το εικαστικό έργο και τον ρόλο του/της καλλιτέχνη/-ιδας ως πράξη, δράση και τρόπο ζωής που μπορεί να θέτει πρότυπα. • Να αναζητούν τη λειτουργική σύνδεση τέχνης και ζωής μέσα από την πράξη, σαν απάντηση σε σύγχρονα κοινωνικά, πολιτικά και περιβαλλοντικά ζητήματα • Να κατανοούν και να δίνουν 	<p>Δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης.</p> <p>Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανατρέχουν σε διαδικτυακές πηγές για την τέχνη που επιδρά στο παρόν, βρίσκουν και σχολιάζουν ένα έργο-καλλιτέχνη της προτίμησής τους, προετοιμάζουν μια παρουσίαση του έργου 5' λεπτών σε 3-5 διαφάνειες και το παρουσιάσουν

<p>Ο ρόλος του/της καλλιτέχνη/-ιδας ως ενεργού/ής πολίτη που συμμετέχει στον κοινωνικό διάλογο και την κοινωνική πράξη</p>		<p>απαντήσεις στο πρόβλημα των υλικών ορίων και της οικονομικής μεγέθυνσης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να σχεδιάζουν ατομικό ή ομαδικό έργο που να αποκρίνεται σε επιλεγμένο πρόβλημα του δικού τους τύπου και χρόνου. 	<p>στην τάξη. M2, M3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κάνουν ολιγόλεπτες παρουσιάσεις επιλεγμένων σύγχρονων έργων που αγγίζουν τα θέματα της φτώχειας, της εξαθλίωσης, της καταπάτησης των δικαιωμάτων. M2, M3 • Δημιουργούν το δικό τους έργο, ατομικά ή ομαδικά. (Μπορεί να συνδυαστεί με την δραστηριότητα της επιμέρους ενότητας του 5ου άξονα «Ο καλλιτέχνης ως ενεργός πολίτης»). M1 <p>Δραστηριότητες αξιολόγησης. Οι μαθητές/τριες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αξιολογούνται για τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον τους στις συζητήσεις και στην εύρεση ψηφιακών πηγών, για την οργάνωση του υλικού και για την παρουσίασή του. M2, M3 • Αξιολογούνται για το ατομικό ή ομαδικό εικαστικό τους έργο εφαρμόζοντας τα κριτήρια της α' και β' υποενότητας του πεδίου «Εικαστικές Τέχνες και Αισθητικές Αξίες». M1, M2
--	--	---	--